LENIN

OPERE COMPLETE

www.dacoromanica.ro

Proletari din toate țările, uniți-vă!

LENIN

OPERE
COMPLETE

47

www.dacoromanica.ro

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

OPERE COMPLETE

EDIȚIA A DOUA

EDITURA POLITICĂ
BUCUREȘTI — 1967

www.dacoromanica.ro

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

VOL.

47

SCRISORI

1905 — noiembrie 1910

EDITURA POLITICĂ
BUCUREŞTI — 1967

www.dacoromanica.ro

PREFAŢĂ

Volumul al patruzeci şi şaptelea al Operelor complete ale lui V. I. Lenin cuprinde scrisorile scrise din ianuarie 1905 pînă în noiembrie 1910, în perioada primei revoluţii ruse şi în anii reacţiunii stolîpiniste ; ele sînt legate de lucrările lui V. I. Lenin incluse în volumele 9—19 ale ediţiei de faţă.

Conţinutul scrisorilor reflectă uriaşa activitate practică desfăşurată de V. I. Lenin pe linie de conducere a partidului şi a organelor lui de presă — ziarele „Vpered", „Proletarii" şi „Soţial-Demokrat". Scrisorile evidenţiază legăturile strînse ale lui V. I. Lenin, care se afla în emigraţie, cu organizaţiile de partid din Rusia, arată cît de bine cunoştea el situaţia din ţară.

Scrisorile de la începutul anului 1905 reflectă eforturile mari depuse de V. I. Lenin şi activitatea complexă desfăşurată de el pentru ieşirea partidului din criza provocată de menşevici, care, după Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., la care suferiseră o înfrîngere, au scindat partidul. După cum arăta V. I. Lenin, numai Congresul al III-lea al partidului putea pune capăt crizei. Dar convocării congresului i se opuneau nu numai menşevicii, ci şi împăciuitoriştii din rîndurile bolşevicilor care făceau parte din Comitetul Central. Scrisoarea lui V. I. Lenin către L. B. Krasin, L. E. Galperin şi V. A. Noskov din 13 ianuarie 1905, care se publică pentru prima oară, atestă cît de îndîrjită era lupta pentru întărirea partidului marxist revoluţionar din Rusia.

V. I. Lenin s-a ridicat în mod consecvent împotriva lipsei de principialitate în abordarea problemei unificării celor

www.dacoromanica.ro

două părți ale P.M.S.D.R. și a luptat cu perseverență pentru realizarea unui plan de unificare, potrivit căruia partidul urma să se unifice pe baza unor principii programatice, tactice și organizatorice revoluționare. „Nu trebuie să confundăm politica de unificare a celor *două* părți cu *amestecarea* celor două părți. Sîntem de acord să unificăm cele două părți, dar nu vom fi niciodată de acord să le amestecăm" — scria V. I. Lenin Comitetului Central al P.M.S.D.R. în octombrie 1905 (volumul de față, p. 85—86). În legătură cu aceasta, V. I. Lenin a respins cu hotărîre încercările unor militanți ai mișcării socialiste internaționale (K. Kautsky și alții), care se solidarizau cu menșevicii, de a-i „împăca" cu orice preț pe bolșevicii revoluționari cu menșevicii oportuniști.

În numeroase scrisori V. I. Lenin exprimă idei importante cu privire la bazele organizatorice ale bolșevismului și la normele vieții de partid. Din scrisori se vede cu cîtă fermitate aplica el principiul conducerii colective. Astfel, în scrisoarea către secretariatul Biroului socialist internațional din 24 iulie 1905, V. I. Lenin arăta că el este unul dintre membrii Comitetului Central și că nu poate rezolva de unul singur probleme ce sînt de competența Comitetului Central (era vorba de propunerea lui A. Bebel cu privire la participarea Biroului socialist internațional la aplanarea divergențelor dintre bolșevici și menșevici).

V. I. Lenin subliniază în scrisorile sale necesitatea unei discipline severe în partid și a întăririi legăturilor partidului cu masele. „Nu uita că forța unei organizații revoluționare — scria el lui S. I. Gusev — stă în numărul legăturilor ei" (p. 13). O mare importanță acorda V. I. Lenin organizării muncii de partid în organizațiile locale, activității comitetelor de partid din întreprinderi. Relevînd importanța contactului direct al cadrelor de conducere cu membrii de rînd ai partidului, cu masele, V. I. Lenin îi scria lui A. V. Lunacearski: „Influența personală și participarea la dezbaterea diferitelor probleme în cadrul unor adunări au o foarte mare importanță din punct de vedere politic. Fără așa ceva nu există activitate politică..." (p. 57).

www.dacoromanica.ro

O mare atenție se acordă în scrisorile lui V. I. Lenin problemelor legate de tactica partidului în revoluția din 1905—1907.

Tezele principiale cu privire la tactica bolșevicilor în revoluție, formulate în lucrările lui V. I. Lenin, s-au reflectat în scrisoarea sa către ziaristul francez E. Avenard, care se publică pentru prima oară. „Noi, revoluționarii social-democrați — scria V. I. Lenin —, *trebuie* nu numai să lucrăm în favoarea revoluției burgheze, dar și să ne situăm în fruntea ei, să o orientăm, *împreună cu țăranii,* împotriva țarismului și *împotriva liberalilor*... Numai proletariatul împreună cu țăranii, împreună cu țărănimea democrată, împreună cu masele largi ale țărănimii, poate duce la victorie o *asemenea* revoluție" (p. 118, 119). În scrisoarea „Către un tovarăș din Rusia" (p. 1—4) Lenin arată cît de greșită era poziția politică a menșevicilor, care se tîrau în coada burgheziei liberale. Linia bolșevică de boicotare activă a Dumei lui Bulîghin este explicată în scrisoarea către Comitetul Central al P.M.S.D.R. (p. 74). O mare importanță prezintă scrisoarea către S. I. Gusev (p. 94—98) în care Lenin examinează probleme privind raportul dintre principalele forme ale mișcării muncitorești și mijloacele de luptă, mișcarea sindicală și insurecția.

După înfrîngerea primei revoluții ruse, în anii reacțiunii, partidul trebuia să-și reorganizeze rîndurile, să-și schimbe tactica. V. I. Lenin considera drept sarcini principale : menținerea organizației ilegale, întărirea legăturilor partidului cu masele, acumularea de noi forțe și pregătirea unei noi revoluții. Bolșevicii îndeplineau aceste sarcini ducînd o luptă înverșunată pe două fronturi : împotriva menșevicilor-lichidatori, care renunțaseră complet la programul revoluționar, la lozincile revoluționare și căutau să lichideze organizațiile de partid ilegale, și împotriva oportunismului „de stînga" din rîndurile partidului bolșevic — împotriva otzoviștilor, care, camuflîndu-se în spatele unei frazeologii revoluționare, cereau să se renunțe la folosirea formelor legale de activitate și propuneau rechemarea fracțiunii social-democrate din Duma de stat.

www.dacoromanica.ro

Scrisorile lui V. I. Lenin din perioada reacțiunii dezvăluie întreaga desfășurare a luptei interne de partid, toate peripețiile ei. O caracterizare generală a acestei lupte este dată în „Conceptul de scrisoare către «deținători»" (p. 249—252), în scrisorile către A. M. Gorki (p. 263—267) și către C.C. al P.M.S.D.R. (p. 268—272).

V. I. Lenin i-a demascat cu consecvență pe lichidatori și a luptat cu aceeași hotărîre împotriva dogmatismului, a doctrinarismului și a sectarismului otzoviștilor și ultimatiștilor, care nu voiau să vadă noile sarcini ale partidului. El scria: „...tactica de a păstra (în cutii de conserve) *lozincile* revoluționare ale anilor 1905—1906 în loc de a adapta *metoda* revoluționară la situația nouă, cu totul diferită, la epoca schimbată, care reclamă alte metode și alte forme de organizare, este o tactică anchilozată" (p. 235).

Un loc important ocupă în volumul de față scrisorile și declarațiile legate de lupta din cadrul fracțiunii bolșevice în 1909, cînd liderul otzoviștilor, A. A. Bogdanov, și adepții săi, sub pretextul înființării unei școli de partid, au creat la Capri un centru antibolșevic. Scrisorile către I. F. Dubrovinski, care se publică pentru prima oară, dau o imagine clară a eforturilor depuse de V. I. Lenin pentru pregătirea consfătuirii lărgite a redacției ziarului „Proletarii" din iunie 1909. Aceste eforturi au dat rezultate: consfătuirea a condamnat otzovismul și ultimatismul, iar Bogdanov a fost exclus din rîndurile bolșevicilor. Scrisorile adresate după aceea elevilor școlii de la Capri, înșelați de Bogdanov, Aleksinski și alții, arată cu cîtă perseverență explica V. I. Lenin muncitorilor scopurile antipartinice ale noii fracțiuni, cît de bucuros a fost atunci cînd s-a convins că bogdanoviștii n-au reușit să-i abată de pe calea marxismului revoluționar și să-i folosească în lupta împotriva partidului bolșevic.

O serie de scrisori reflectă lupta ascuțită din redacția ziarului „Soțial-Demokrat", redacție din care, în afară de bolșevici, făceau parte menșevicii I. O. Martov și F. I. Dan, care continuau să fie membri ai redacției ziarului lichidatorist „Golos Soțial-Demokrata". Lupta se complica datorită faptului că, în unele cazuri, V. I. Lenin nu era sprijinit de alți membri ai redacției, și anume de Kamenev și Zinoviev. Declarația lui V. I. Lenin către secretarul redacției ziarului

www.dacoromanica.ro

„Soțial-Demokrat“ din 4 noiembrie 1909 (p. 231—232) arată cît de ascuțită era această luptă.

Contrar afirmațiilor calomnioase ale falsificatorilor istoriei partidului bolșevic că V. I. Lenin s-ar fi situat pe poziția sectarismului și ar fi scindat în permanență partidul, scrisorile atestă faptul că V. I. Lenin a luptat cu perseverență și în anii reacțiunii pentru unitatea partidului, pentru unirea tuturor elementelor cu adevărat partinice. Bolșevicii au fost aceia care au îndeplinit cu conștiinciozitate hotărîrile adoptate de C.C. la plenara „de unificare“ din ianuarie 1910, în timp ce menșevicii le-au zădărnicit. V. I. Lenin a fost acela care a emis ideea unui bloc al bolșevicilor cu menșevicii partiiți, cu plehanoviștii. V. I. Lenin a fost acela care i-a propus în repetate rînduri lui Plehanov să lucreze împreună. V. I. Lenin sublinia totodată că condiția indispensabilă a unificării este menținerea și întărirea partidului marxist-revoluționar, precum și lupta împotriva lichidatorismului și otzovismului. V. I. Lenin l-a criticat cu asprime pe Troțki, care, camuflîndu-se îndărătul unei frazeologii pe tema unificării, declarîndu-se „în afara fracțiunilor“, lupta de fapt împotriva bolșevicilor, îi sprijinea pe lichidatori și își crea o fracțiune proprie antipartinică. „...Troțki — scria V. I. Lenin — s-a comportat ca cel mai nemernic carierist și fracționist... Vorbește într-una de partid, dar se comportă mai rău decît toți ceilalți fracționiști“ (p. 200).

Scrisorile din 1908—1910 reflectă uriașa muncă desfășurată pe tărîm teoretic de V. I. Lenin, care a arătat în repetate rînduri că în perioadele de acalmie, în intervalele dintre revoluții, partidele marxiste „învață mult“, dau dovadă de o deosebită energie în elaborarea unor probleme teoretice, sintetizează experiența luptei revoluționare.

În scrisorile către A. M. Gorki, care pe atunci era legat de grupul publiciștilor machiști, se reflectă lupta dusă de V. I. Lenin împotriva revizuirii bazelor filozofice ale marxismului, munca depusă de el la elaborarea lucrării „Materialism și empiriocriticism“. Principialitatea lui V. I. Lenin, intransigența lui în apărarea materialismului dialectic reies cu deosebită claritate din aceste scrișori. Răspunzînd lui Gorki, care nu era de acord cu atacurile violente ale lui

www.dacoromanica.ro

V. I. Lenin împotriva machiștilor — Bogdanov, Bazarov și alții —, V. I. Lenin scria : „Trebuie să înțelegeți și veți înțelege, firește, că atunci cînd un membru de partid ajunge la convingerea că o anumită propagandă este profund greșită și *dăunătoare,* el e obligat să ia atitudine împotriva ei". La toate încercările lui Gorki de a împăca poziția lui V. I. Lenin cu cea a machiștilor, V. I. Lenin a răspuns printr-un refuz categoric. „Și atunci despre ce fel de «împăcare» poate fi vorba, scumpe A. M. ?... Lupta este *absolut* inevitabilă" (p. 162). „*Nu pot* și nu voi putea să discut cu niște oameni care s-au apucat să predice unirea socialismului științific cu religia" (p. 166).

Scrisorile adresate de V. I. Lenin lui Gorki sînt pătrunse de un sentiment cald, tovărășesc, de grijă pentru scriitor, de dorința de a-i facilita înțelegerea caracterului și a cauzelor luptei interne de partid.

În mod deosebit trebuie menționate scrisorile lui V. I. Lenin către I. I. Skvorțov-Stepanov, publicist, istoric și economist bolșevic de seamă, în care el face o analiză profundă a esenței și particularităților revoluției burghezo-democratice din Rusia și o caracterizare a forțelor motrice și a perspectivelor ei de dezvoltare (p. 236—239, 240—246). Tonul acestor scrisori este o vie ilustrare a atitudinii lui Lenin față de tovarășii de partid. V. I. Lenin îl aprecia mult pe I. I. Skvorțov-Stepanov ca bolșevic și ca om, dar, convingîndu-se că Skvorțov nu înțelegea problemele teoretice și politice actuale și că pornise pe calea negării posibilității unui nou „avînt democratic", Lenin, cu francheța care îl caracteriza, i-a atras atenția lui Skvorțov asupra poziției lui greșite și periculoase. „Prin aceasta — scria V. I. Lenin — n-ai face decît jocul otzoviștilor (foarte înclinați spre un asemenea „maximalism" : revoluția burgheză e de domeniul trecutului, ne aflăm în fața revoluției „pur proletare") și al menșevicilor-lichidatori de extremă dreaptă". Explicînd că reformele stolîpiniste n-au rezolvat problemele puse de revoluția din 1905—1907, V. I. Lenin a relevat inevitabilitatea unei noi revoluții democratice în Rusia. El a arătat că particularitatea națională a revoluției burgheze din Rusia o constituia problema agrară, a subliniat necesitatea alianței

www.dacoromanica.ro

dintre clasa muncitoare și țărănime, a rolului conducător al proletariatului și al partidului său în mișcarea general-democratică.

În scrisoarea către J. Marchlewski din 7 octombrie 1910 (p. 284—289), V. I. Lenin face o apreciere asupra tacticii bolșevicilor și menșevicilor în prima revoluție rusă și critică poziția politică a lichidatorilor din anii reacțiunii. El demască felul denaturat în care prezenta lucrurile Martov în articolul său cu privire la revoluția rusă care a apărut în „Die Neue Zeit", organul de presă al social-democrației germane, subliniază că Martov neagă alianța dintre proletariat și țărănime, hegemonia clasei muncitoare, se pronunță împotriva lozincii prin care se revendica republica. Arătînd că, după părerea lui Martov, insurecția armată din decembrie a fost provocată „în mod artificial", V. I. Lenin scria : „Oamenii care gîndesc astfel pot fi considerați numai ca făcînd parte *în mod artificial* din rîndurile social-democrației. *Prin natura lor* ei sînt național-liberali".

O mare importanță au scrisorile lui V. I. Lenin către A. Bebel, R. Luxemburg, L. Tyszka, J. Marchlewski, militanți ai mișcării socialiste internaționale, precum și scrisorile adresate Biroului socialist internațional și secretarului acestuia, C. Huysmans, cu care V. I. Lenin, în calitatea sa de reprezentant al P.M.S.D.R., a păstrat o legătură permanentă (majoritatea scrisorilor către Huysmans se publică în limba rusă pentru prima oară).

Scrisorile arată că V. I. Lenin a aplicat neabătut în viață principiul internaționalismului proletar și al solidarității frățești a oamenilor muncii din toate țările, a luptat în mod consecvent pentru unitatea mișcării socialiste revoluționare internaționale pe baza marxismului creator.

În legătură cu aceasta, trebuie menționată scrisoarea adresată de V. I. Lenin, G. V. Plehanov și A. Warski Conducerii Partidului social-democrat din Germania, datată 2 septembrie 1910 (se publică pentru prima oară în „Anexe"), care conține un protest vehement împotriva publicării în ziarul „Vorwärts", organul central al social-democrației germane, a unui articol al lui Troțki în care era atacat P.M.S.D.R. Și asta, se spune în scrisoare, „în toiul lucrărilor

www.dacoromanica.ro

congresului internațional (Congresul al VIII-lea socialist de la Copenhaga. — *Nota red.),* la care toți participanții sînt animați de dorința de a păstra unitatea socialistă, de a examina cu deosebită prudență controversele din cadrul partidelor din diferite țări, de a evita, pe cît posibil, amestecul în aceste controverse și de a face cunoscute forța, măreția și prestigiul moral al social-democrației din toate țările..." Publicarea unui asemenea articol în organul unui alt partid social-democrat „constituie o încălcare fără precedent a solidarității și frăției internaționale cu social-democrația din Rusia" (p. 312, 313). Această scrisoare este un apel leninist la întărirea unității rîndurilor mișcării comuniste internaționale.

V. I. Lenin a apărat cu fermitate ideile marxismului revoluționar pe arena internațională, a luptat cu hotărîre împotriva oportunismului de dreapta, împotriva sindicalismului și a sectarismului. El a militat neobosit pentru unirea elementelor de stînga marxiste din partidele social-democrate și, dezvăluind greșelile comise de acestea în unele probleme, le-a ajutat să se situeze pe o poziție justă. În legătură cu aceasta, Lenin a avertizat împotriva injustei criticii făcute în bloc diferiților militanți ai mișcării socialiste. Printre altele, el a arătat că ascuțișul criticii trebuie îndreptat nu împotriva social-democrației germane în general, ci împotriva aripii ei oportuniste. Astfel, referindu-se la poziția pe care se situase A. Bebel, V. I. Lenin îi scria lui A. V. Lunacearski : „Trebuie ... să-l criticăm neapărat pe Bebel... Este justă afirmația dv. că Bebel n-a avut dreptate la Essen nici în problema militarismului și nici în aceea a politicii coloniale (mai exact în problema caracterului luptei duse de radicali la Stuttgart în legătură cu acest punct). Dar trebuie totodată menționat că acestea sînt greșeli ale unui om cu care avem același drum și care pot fi îndreptate numai pe acest drum marxist, social-democrat" (p. 123).

De mare actualitate sînt importantele idei emise de V. I. Lenin în scrisorile sale care tratează problema dezarmării și a căilor de preîntîmpinare a războaielor. Într-o scrisoare către K. B. Radek, care criticase rezoluția Congresului socialist de la Copenhaga „Tribunalele de arbitraj și dezar-

www.dacoromanica.ro

marea", declarînd că lozinca dezarmării este irealizabilă în condițiile capitalismului, V. I. Lenin și-a exprimat dezacordul categoric cu această renunțare la revendicările democratice. „Criteriul «irealizabilului în limitele capitalismului» — scria V. I. Lenin — nu trebuie înțeles în sensul că burghezia nu va admite, că asta nu se poate înfăptui etc. În acest sens foarte multe revendicări din programul nostru minimum sînt «irealizabile» și cu toate acestea ele sînt obligatorii" (p. 283).

V. I. Lenin a arătat, totodată, că victoria revoluției socialiste va crea posibilități noi, incomparabil mai largi de preîntîmpinare a războaielor. În scrisoarea către C.C. al P.M.S.D.R. din 18 octombrie 1905 V. I. Lenin scria în legătură cu propunerea lui Vaillant, sprijinită de Jaurès, cu privire la măsurile de preîntîmpinare a unui război mondial: „... singurul lucru care poate influența în cazul unui conflict între guverne este dictatura proletariatului" (p. 102).

*
* *

În volumul al patruzeci și șaptelea se publică 130 de scrisori care n-au fost incluse în edițiile anterioare ale Operelor lui V. I. Lenin; dintre acestea 33 se publică pentru prima oară, iar 31 — pentru prima oară în limba rusă.

În afară de aceasta, în „Anexe" se publică o serie de scrisori colective, pe care V. I. Lenin, în calitate de membru al redacției O. C., de reprezentant al C.C. al P.M.S.D.R. și de membru al Biroului socialist internațional, le-a semnat împreună cu alți membri ai acestor organe.

Institutul de marxism-leninism
de pe lîngă C. C. al P. C. U. S.

www.dacoromanica.ro

1905

1

CĂTRE UN TOVARĂŞ DIN RUSIA

6. I. 1905

Dragă prietene,

Vă mulţumesc pentru scrisoarea dv. amănunţită. Voi fi foarte bucuros dacă vă veţi ocupa cu mai multă energie de problemele locale.

Cît priveşte părerea mea despre raţionamentele redacţiei — menţionate de dv. — expuse în cea de-a doua foaie volantă „conspirativă" a ei [1], vă pot spune deocamdată următoarele. Înainte de toate, te izbeşte absurditatea flagrantă a „secretului", întrucît 1) aici nu există nimic conspirativ şi 2) aceleaşi idei au fost repetate şi în nr. 79 (demonstraţia de la Ekaterinodar, articolul corespondentului şi nota redacţiei). De acest nr. 79 ne ocupăm în primul număr al ziarului „Vpered" *. Îl veţi primi pînă luni şi veţi vedea cum punem noi problema. A scoate acum o foaie volantă conspirativă este cît se poate de ridicol, şi eu aş critica cu toată vehemenţa un asemenea punct de vedere.

În fond, „ideile" redacţiei expuse în noua ei creaţie oferă — s-ar părea — două principale puncte de sprijin : 1) poziţia lui Starover, la care se referă redacţia şi care a fost clarificată în *„Iskra"*, şi 2) jocul *de-a* parlamentarismul, „paradele şi manevrele", neîncrederea în proletariat, încercarea timidă de *a da înapoi* în legătură cu panica (pasămite,

* Vezi *V. I. Lenin.* „Despre bunele demonstraţii ale proletarilor şi proastele raţionamente ale unor intelectuali" (Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 138—144). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

cuvintele în legătură cu panica au fost, poate, „de prisos“ (!)).

Acest lucru trebuie subliniat în mod deosebit

Ad 1). Poziţia lui Starover, care reiese pregnant şi din nr. 77 *(articolul de fond)* — N.B. N.B., după părerea mea, este extrem de confuză. O voi analiza în presă [2]. Pentru a-şi motiva rezoluţia sa confuză, e nevoit „să născocească“ o burghezie *bună*. El născoceşte o „democraţie burgheză“, diferită de „zemţi“ şi de liberali (ca şi cum zemţii nu sînt democraţi burghezi !), în care intră, în fond, *intelectualitatea* (dacă veţi citi cu atenţie nr. 77 şi 79, veţi vedea clar că democraţia burgheză este identificată cu „intelectualitatea radicală“, cu „intelectualitatea democrată“, cu „democraţia intelectuală“ — de pildă, în nr. 78, p. 3, coloana a 3-a, rîndul 9 de jos, şi passim *).

A considera că intelectualitatea, spre deosebire de zemţi etc., face parte din democraţia burgheză e culmea absurdului. A chema intelectualitatea să devină „o forţă de sine stătătoare“ (cursivul din „Iskra“ nr. 77) e o prostie. Aici este eludată baza reală a democraţiei largi (ţăranii, meşteşugarii etc.), sînt ignoraţi *socialiştii-revoluţionari ca stînga* firească şi inevitabilă a intelectualităţii radicale. Aici nu pot decît să schiţez aceste teze, pe care va trebui să le expun mai pe larg în presă.

Starover debitează o sumedenie de absurdităţi pretenţioase, afirmînd că „intelectualitatea democrată“ este „nervul motor“ (!) al liberalismului etc. Încercarea lui de a considera denumirea de „al treilea element“, dată culturaliştilor, intelectualilor din rîndurile funcţionarilor din zemstve etc., un „cuvînt nou“ este de-a dreptul amuzantă. Cf. cronica internă pe care am făcut-o în „Zarea“ nr. 2—3, unde există un *capitol întreg* intitulat : „Al treilea element“ **. Numai noua „Iskră“ a putut să găsească aici un „cuvînt nou“.

Nu este adevărat că social-democraţii pot exercita o influenţă, în calitate de avangardă, numai asupra intelectua-

* — în alte locuri. — *Nota trad.*

** Vezi Opere complete, vol. 5, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 329—336. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

lităţii democrate. Ei pot exercita o asemenea influenţă şi asupra zemţilor, *şi într-adevăr o exercită*. Influenţa noastră asupra lor şi asupra d-lui Struve este un fapt pe care numai nişte oameni îndrăgostiţi de „rezultatele evidente, palpabile" ale unor manifestări de paradă nu-l pot observa.

Nu este adevărat că, în afară de zemţi şi de intelectualii democraţi, nu avem pe cine să mai influenţăm (pe ţărani, meşteşugari etc.).

Nu este adevărat că „democraţia burgheză", spre deosebire de liberali, o constituie intelectualii.

Nu este adevărat că radicalii francezi şi republicanii italieni n-au făcut să adoarmă conştiinţa de clasă a proletariatului.

Nu este adevărat că „acordul" (despre care a scris redacţia în prima ei foaie volantă) *putea* să aibă în vedere „condiţiile" lui Starover. O asemenea afirmaţie este absurdă. Redacţia se eschivează, văzînd limpede că condiţiile au fost *de fapt* aruncate peste bord.

Ad 2) Al doilea punct este, după părerea mea, foarte precis formulat într-o frază din cea de-a doua foaie volantă :

„După părerea noastră, trebuie să urmăm pe adversarul nostru de clasă şi pe aliatul nostru politic vremelnic chiar în domeniul în care ei îşi îndeplinesc rolul — ce le-a fost atribuit de istorie — de conducător politic în vederea eliberării naţiunii ; *trebuie ca în acest domeniu proletariatul să-şi măsoare forţele cu burghezia*" ★.

Iată un adevărat joc *de-a* parlamentarismul ! Să-şi măsoare forţele — iată în ce măsură bagatelizează canaliile noastre de intelectuali palavragii această noţiune măreaţă, reducînd-o la o manifestaţie a cîtorva muncitori în adunarea zemstvelor ! Ce agitaţie isterică, care speculează o conjunctură de moment (acum „în avanscenă" sînt zemţii — deci dă-i cu domeniul în care ei îndeplinesc rolul ce le-a fost atribuit de istorie ! Pentru dumnezeu, domnilor, nu mai spuneţi vorbe atît de frumoase !). „Contact deplin între proletariat şi burghezie care ocupă avanscena politică". Nici că se poate un contact mai „deplin" ! cu însăşi căpetenia din Ekaterinodar a „putregaiului".

★ Subliniat de V. I. Lenin. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Apărarea ideii unui „tip superior de mobilizare" nu este prea clară, căci dv. faceţi un rezumat, nu citaţi. Or, tocmai această idee constituie *miezul* confuziei lor. Deosebirea dintre o „demonstraţie politică" şi una „obişnuită" (e oare posibil să se fi spus textual aşa ceva în cea de-a doua foaie volantă ? E o foaie tipărită ? N-aţi putea procura cumva o copie, un exemplar ?) — *o* adevărată *perlă*. După părerea mea, tocmai aici trebuie, în primul rînd, să-l încolţim pe adversar, căci tocmai aici calcă el în strâchini. Nu manifestaţiile în zemstve sînt rele, ci raţionamentele emfatice pe tema tipului superior sînt *vulgare*.

Deocamdată mă limitez la atît. Mă pregătesc pentru referatul de astăzi [3]. Se spune că menşevicii au hotărît să nu vină.

Nr. 1 al ziarului „Vpered" apare azi [4].

Scrieţi-mi mai amănunţit despre impresia pe care v-a făcut-o „Vpered", *trimiteţi* corespondenţe, în special pentru rubrica muncitorească.

[Vă sfătuiesc să faceţi o legătură între a doua foaie volantă a redacţiei şi nr. 77 şi 78, Starover, precum şi nr. 79.]

Al dv., *N. Lenin*

Scrisă la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1934, în „Culegeri din Lenin", vol. XXVI

Se tipăreşte după manuscris

2

CĂTRE R. S. ZEMLEACIKA

Zemleacikăi personal, din partea lui Lenin

Am primit scrisoarea dv., din care reiese că sînteţi supărată, şi mă grăbesc să vă răspund. Degeaba v-aţi supărat. Dacă v-am dojenit, am făcut-o, credeţi-mă, prieteneşte şi, în plus, cu o rezervă : dacă informaţiile lui Leadov sînt exacte. Noi apreciem în mod deosebit uriaşa activitate desfăşurată de dv. în vederea cuceririi celor 15 comitete şi a organizării celor 3 conferinţe [5], ceea ce aţi putut constata,

www.dacoromanica.ro

de altfel, din scrisoarea precedentă cu privire la Conferința din Nord *. Fără dv. n-am făcut și nu facem nici un pas. Fata care a plecat la Petersburg ne-a promis că va folosi relațiile ei personale pentru a procura bani ; cît despre N. I., noi i-am scris pentru dv., și nici prin cap nu ne-a trecut să ne ferim de dv. (mențiunea „personal" a fost făcută exclusiv pentru a-i deruta pe dușmani). Neînțelegerea în legătură cu scrisorile către N. I. o să i-o explicăm imediat. Pe N. I. o vom da, desigur, dracului.

Vă mulțumesc foarte mult pentru adresele trimise comitetelor. Vă rog să mai trimiteți și altele. Pe Gusev l-am expediat, iar Leadov va pleca cînd vom avea bani.

Leadov a expus oarecum inexact problemele referitoare la organul de presă din Rusia, și vă rog să mă iertați dacă m-am aprins și v-am supărat.

În legătură cu manifestarea publică a biroului nu mai fac nici o obiecție. Două săptămîni sînt, firește, un fleac. Intenția mea de a ține pe deplin seama, și în toate cazurile, de părerea celor din Rusia este, credeți-mă, categorică și vă cer cît se poate de serios un singur lucru : scrieți-mi, pentru numele lui dumnezeu, cît mai des despre această părere. Dacă sînt vinovat că mă las influențat de starea de spirit a bolșevicilor din străinătate, apoi sînt un vinovat fără vină, căci cei din Rusia scriu al dracului de rar și de puțin. Mă supun întru totul — și, credeți-mă, bucuros — alegerilor efectuate de Conferința din Nord [6]. Căutați să faceți rost de bani și scrieți-mi că nu mai sînteți supărată.

Al dv., *Lenin*

Scrisă la începutul lunii ianuarie 1905
Expediată din Geneva la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1925, în revista „Proletarskaia Revoliutiia", nr. 3

Se tipărește după manuscris

* Este vorba de scrisoarea către R. S. Zemleacika din 26 octombrie 1904 (vezi Opere complete, vol. 46, București, Editura politică, 1967, ed. a doua, p. 459—460). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

3

CĂTRE A. A. BOGDANOV

Lui Sîsoika personal, din partea lui Lenin

10. I. 1905

Dragă prietene,

În sfîrşit, am început editarea ziarului „Vpered" şi aş vrea să discut cu d-ta mai amănunţit despre el. Poimîine va apărea nr. 2. Intenţionăm să-l scoatem săptămînal. Avem un număr suficient de colaboratori. Starea lor de spirit este excelentă şi toţi (cu excepţia d-tale, care manifeşti o uşoară indispoziţie) sînt în formă. Sîntem convinşi că treaba va merge bine, numai de n-am da faliment. Pentru fiecare număr ne trebuie 400 de franci (150 de ruble), iar noi nu dispunem decît de 1 200 de franci. În primele luni avem al naibii nevoie de ajutor, căci dacă ziarul nu va apărea regulat, întreaga poziţie a majorităţii va fi mult sau aproape definitiv zdruncinată. Nu uita acest lucru, scoate *(în special de la Gorki*[7]*)* sume oricît de mici.

Mai departe. Este deosebit de important acum să i se comunice lui Rahmetov să depună toate eforturile pentru a obţine colaborări din partea publiciştilor din Rusia. Succesul ziarului va depinde în cea mai mare măsură de colaborarea intensă a unor publicişti şi social-democraţi ruşi. Scrie-i lui Rahmetov să mobilizeze la această muncă *şi pe Finn, şi pe Kollontai* (avem mare nevoie de articole *despre Finlanda), şi pe Rumeanţev, şi pe Andrei Sokolov,* în special pe ultimul. Din îndelungata mea experienţă ştiu că ruşii se lasă nemaipomenit, nepermis, al naibii de greu antrenaţi la o asemenea treabă. De aceea e nevoie, în primul rînd, de exemplu personal ; în al doilea rînd, să nu se pună preţ prea mare pe promisiuni, ci să se obţină neapărat articole gata scrise. Rahmetov personal să comande articole şi corespondenţe, el însuşi să le primească şi să le expedieze, să nu se lase pînă cînd nu-i sînt predate. (Adaug la lista colaboratorilor pe *Suvorov şi pe Lunţ;* Rahmetov, fireşte, cunoaşte încă mulţi alţii). Avem mare nevoie de : 1) articole de

www.dacoromanica.ro

6 000 pînă la 18 000 de semne privind probleme din viaţa din Rusia ; 2) note de 2 000 pînă la 6 000 de semne pe aceeaşi temă ; 3) corespondenţe de dimensiuni diferite care să trateze tot felul de probleme ; 4) extrase şi citate interesante din publicaţii locale şi de specialitate din Rusia ; 5) note pe marginea unor articole apărute în diverse ziare şi reviste din Rusia. Ultimele trei puncte pot fi lesne realizate de tineretul muncitoresc şi îndeosebi de cel studios şi, de aceea, trebuie să se acorde acestui lucru o atenţie deosebită, să se arate utilitatea acestei munci, să fie antrenaţi oamenii, învăţîndu-i pe bază de exemple concrete ce anume se cere şi cum trebuie să folosească orice amănunt, explicîndu-le că noi, cei din străinătate, avem mare nevoie de material *b r u t* din Rusia (să-l prelucrăm, dîndu-i un aspect literar, publicistic, ştim noi şi singuri !), că este cît se poate de absurd să se ruşineze de stîngăciile în formulare, că trebuie să se obişnuiască să discute şi să corespondeze fără jenă cu revista din străinătate, dacă vor ca ea să fie o publicaţie a lor. Socot că în acest scop este absolut necesar să se dea *fiecărui* cerc studenţesc, *fiecărui* grup muncitoresc cîte o adresă din străinătate a ziarului „Vpered“ (asemenea adrese există multe şi vor fi şi mai multe). Te asigur că la noi, printre membrii comitetelor, există o prejudecată absurdă în ceea ce priveşte difuzarea largă a adreselor în rîndurile tineretului de la periferie. Luptaţi cu hotărîre împotriva acestei prejudecăţi, difuzaţi adresele şi cereţi stabilirea unor *legături directe* cu redacţia ziarului „Vpered“. Altfel organul de presă nu va putea apărea. Avem mare nevoie de corespondenţe ale muncitorilor, primim însă puţine. Trebuie ca zeci şi sute de muncitori să scrie direct ziarului „Vpered“.

Trebuie, de asemenea, să obţineţi ca muncitorii să-şi trimită direct adresele pentru a li se expedia ziarul „Vpered“ în plic. Ei nu se vor teme. Poliţia nu e în stare să intercepteze nici o zecime din plicuri. Formatul mic, numărul redus de pagini (4) şi apariţia frecventă a ziarului fac ca problema trimiterii lui în plic să devină pentru redacţie o problemă dintre cele mai stringente. Trebuie să vă propuneţi drept scop sporirea numărului de abonamente ale muncitorilor la ziarul „Vpered“ şi să faceţi să se extindă obiceiul

www.dacoromanica.ro

de a se trimite direct în străinătate banii (o rublă nu e cine ştie ce!) şi adresa. Dacă veţi organiza în mod inteligent această acţiune, se va putea revoluţiona întreaga muncă de difuzare a literaturii ilegale în Rusia. Nu uitaţi că transportul se efectuează în cel mai bun caz la un interval de patru luni. E vorba de un săptămînal! Pe cînd 50—75% din plicuri vor putea ajunge la destinaţie prin poştă.

Apoi publiciştii. Ei trebuie să se angajeze că vor scrie cu regularitate o dată sau de două ori pe săptămînă. În caz contrar, să li se spună că nu-i socotim oameni corecţi şi că rupem legăturile cu ei. Pretextul va fi cel obişnuit: nu cunoaştem tematica, ne temem că vom munci în zadar, credem că „ei au deja aşa ceva". Tocmai împotriva unor asemenea pretexte banale şi stupide trebuie să lupte Rahmetov, Rahmetov personal. Principalele teme: comentarii pe probleme din actualitatea rusă (ceea ce în revistele mari se publică la rubricile: cronică internă şi cronică socială), apoi articole şi note în legătură cu materiale apărute în publicaţiile de specialitate (de statistică, militare, medicale, referitoare la închisori, pe teme religioase etc. etc.) din Rusia. Pentru aceste două rubrici vom avea întotdeauna nevoie de materiale. Ele pot fi alimentate numai de oameni din Rusia, exclusiv de ei. *Centrul de greutate* trebuie să-l constituie *aici faptele noi, impresiile noi, materialele speciale inaccesibile emigraţiei, şi nicidecum considerentele, aprecierile din punctul de vedere al social-democraţiei.* De aceea, asemenea articole şi note nu vor fi niciodată aruncate la coş, deoarece noi le vom folosi întotdeauna. Lui Rahmetov îi revine acum sarcina directă de a organiza această treabă şi de a ne pune la dispoziţie măcar cinci colaboratori de nădejde, pricepuţi, harnici, care să nu se eschiveze şi care să aibă legături directe cu redacţia. Numai dacă vom avea legături directe cu colaboratorii se va putea cădea total de acord asupra tuturor amănuntelor activităţii. Trebuie atraşi oameni, arătîndu-li-se că nicăieri ei nu vor putea „să apară" mai repede decît în acest săptămînal.

În încheiere, cîteva cuvinte despre lozinca organizatorică în momentul de faţă. După apariţia articolului „E

www.dacoromanica.ro

timpul să terminăm" („Vpered" nr. 1) *, această lozincă trebuie să fie clară, dar oamenii sînt atît de refractari față de ceea ce este nou, încît Rahmetov va trebui s-o vîre în capetele oamenilor, să ducă o tenace muncă de lămurire. Acum *sciziunea este completă*, deoarece noi am epuizat toate mijloacele. *Al treilea congres* împotriva voinței Comitetului Central și a Consiliului și *fără ele*. Ruptura completă cu Comitetul Central. Declarația fățișă că avem un birou al nostru [8]. Înlăturarea menșevicilor și a neoiskriștilor din toate organele de partid. Noi am făcut totul pentru a găsi un modus vivendi, iar acum trebuie să declarăm în mod deschis și categoric că va trebui să lucrăm separat. Orice credulitate și naivitate nu pot aduce decît prejudicii imense.

Rugăm insistent să se facă cît mai repede o declarație publică și categorică cu privire la birou. Trebuie 1) să se exprime solidaritatea deplină cu articolul „E timpul să terminăm" și să se repete apelul cuprins în el ; 2) să se declare că „Vpered" este organul de presă al majorității comitetelor și că biroul lucrează în deplină armonie și înțelegere cu el ; 3) că C.C. și Consiliul au înșelat partidul în modul cel mai rușinos și au zădărnicit congresul ; 4) că acum nu există altă ieșire decît un congres al comitetelor *fără* C.C. și Consiliu ; 5) că biroul își asumă sarcina de a sprijini munca pozitivă a comitetelor ; 6) că, datorită oscilărilor și minciunilor, O.C. nu mai inspiră de loc încredere.

Fii încredințat că noi o apreciem mult pe Zemleacika, dar ea nu are dreptate cînd îl atacă pe Papașa, și de d-ta depinde ca greșelile ei să fie îndreptate. Să o rupem cît mai repede pe toată linia cu C.C. și să publicăm neîntîrziat declarația cu privire la birou, arătînd că acesta este C.O. și convoacă Congresul al III-lea.

Expediată din Geneva la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1925, în revista „Proletarskaia Revoliutiia", nr. 3

Se tipărește după manuscris

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 9, București, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 145—149. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

4

CĂTRE V. A. NOSKOV, L. B. KRASIN ŞI L. E. GALPERIN, MEMBRI AI C.C. AL P.M.S.D.R. *

Către Glebov
Nikitici
Valentin,
membri ai C.C.

Geneva. 13. I. 1905

Stimaţi domni,

Vă trimit alăturat declaraţia mea, care reprezintă răspunsul la declaraţia dv. publicată în nr. 77 al ziarului „Iskra". Reprezentanţii mei în comisia de judecată sînt tovarăşii Şvarţ şi Voinov [9]. Pentru a se lua legătura cu ei, se poate folosi adresa : biroul de expediţie al ziarului „Vpered", pentru cutare.

N. Lenin

Expediată în două plicuri pe adresa : Mr. P. Axelrod. 4. Bd. Pont d'Arve. 4.

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

5

CĂTRE SECRETARUL BIROULUI COMITETELOR MAJORITĂŢII

29. I. 1905

Dragă prietene,

Am o mare rugăminte la d-ta : să-l scuturi pe Rahmetov, şi să-l scuturi bine. Crede-mă, atitudinea lui faţă de noi nu diferă de aceea a osvobojdenţilor sau a lui popa Gapon faţă de social-democraţi. Chiar acum am cercetat tabelul corespondenţei noastre cu Rusia [10]. Gusev ne-a trimis 6 scri-

* Pe scrisoare figurează menţiunea lui V. I. Lenin : „*C o p i e*". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

sori în 10 zile, în timp ce Rahmetov ne-a trimis numai 2 în 30 de zile. Ce zici de asta ? Nici un semn de viaţă. Nici un rînd pentru „Vpered". Nici un cuvînt despre muncă, despre planuri şi legături. E ceva imposibil, de necrezut, din cale-afară. Zilele acestea apare „Vpered" nr. 4 şi imediat după aceea (peste cîteva zile) nr. 5, dar de la Rahmetov n-avem nici un sprijin. Astăzi ne-au sosit nişte scrisori din Petersburg, datate 10, foarte scurte. Nu s-a găsit nimeni care să organizeze trimiterea unor corespondenţe bune şi cuprinzătoare în legătură cu 9 ianuarie.

N-am primit nici un răspuns la scrisoarea mea către Rahmetov cu privire la corespondenţă * !

De asemenea, nici o veste despre birou şi despre congres **. Şi cît de important este să ne grăbim cu declaraţia în legătură cu biroul şi cu convocarea congresului ! Pentru dumnezeu, nu vă încredeţi în menşevici şi în C.C. şi treceţi negreşit, pretutindeni şi în modul cel mai hotărît la sciziune, sciziune şi iar sciziune. Noi, cei de aici, entuziasmaţi de revoluţie, ne-am unit, la un moment dat, într-o adunare publică, cu menşevicii, dar şi de data asta ei ne-au înşelat în mod ruşinos. Pe cei care nu vor să fie traşi pe sfoară îi avertizăm insistent : sciziunea este necesară, categoric necesară.

Expediată din Geneva la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1925, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia", nr. 2

Se tipăreşte după manuscris

6

CĂTRE UN CORESPONDENT AL ZIARULUI „VPERED" [11]

Stimate tovarăşe,

Articolul dv. „Cum să procedăm ?" nu e bun pentru tipar. Dv. *creaţi* o divergenţă *inexistentă*. La noi există atîtea di-

* Vezi volumul de faţă, p. 6—9. — *Nota red.*

** Este vorba de Congresul al III-lea al P.M.S.D.R., care era în curs de pregătire. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

vergenţe serioase, încît trebuie să evităm să mai creăm şi altele. Cine şi unde a spus *în mod special* că ele trebuie să fie lichidate prin forţă [12] ? Se pare că nimeni. Acest lucru a fost doar presupus ca un rezultat *inevitabil, independent* de voinţa noastră. Noi am îndemnat să se meargă la adunări, să se pătrundă acolo *chiar şi cu forţa* pentru a propaga lozincile *noastre*. Admit că în unele cazuri s-au folosit expresii nepotrivite, dar să te legi de ele înseamnă să faci uz de mijloacele josnice folosite de noua „Iskra" [13]. Dv., desigur, nu intenţionaţi să procedaţi aşa. E cert. Dar nu dovediţi cu nimic că ar exista „o lipsă de tact". A spune însă că „toată tactica trebuie să-şi găsească expresia în cuvîntul tact" etc. — asta, ştiţi, e cu totul... „nepotrivit".

Cu salutări tovărăşeşti, *N. Lenin*

Scrisă în ianuarie 1905
Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1924, în cartea „«Vpered» şi «Proletarii». Primele ziare bolşevice din 1905", Moscova, editura „Krasnaia novi"

Se tipăreşte după manuscris

7

CĂTRE A. BEBEL

Geneva, 8 februarie 1905

Prea stimate tovarăşe,

Chiar în ziua în care mi-aţi scris [14], noi am pregătit o scrisoare către tovarăşul Hermann Greulich *, în care i-am arătat cum şi de ce sciziunea din Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia a devenit în momentul de faţă un fapt împlinit. Vom trimite o copie a acestei scrisori Conducerii Partidului social-democrat german.

Cel de-al III-lea Congres al partidului nostru va fi convocat de Biroul Comitetelor Majorităţii din Rusia. Redacţia ziarului „Vpered" şi acest Birou sînt doar nişte centre provizorii. Nici eu şi nici unul dintre redactorii, colaboratorii

* Vezi *V. I. Lenin*. Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politica, 1962 ed a doua, p. 234—239. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

sau adepţii ziarului „Vpered" cunoscuţi mie nu ne putem asuma în momentul de faţă, fără hotărîrea congresului partidului, răspunderea unor noi acţiuni importante şi care să angajeze întregul partid. Prin urmare, propunerea dv. poate fi comunicată numai acestui congres al partidului [15].

Vă rog să mă scuzaţi pentru germana mea defectuoasă.

Cu salutări social-democrate, *N. Lenin*

Expediată din Berlin

Publicată pentru prima oară în limbile germană şi rusă în 1905, într-o foaie specială. Geneva, editată de redacţia „Iskrei"

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

8

CĂTRE S. I. GUSEV

Către Hariton

15. II. 1905

Dragă prietene,

Îţi mulţumesc din suflet pentru scrisorile trimise. Continuă să ne scrii neapărat în acelaşi spirit, dar ţine seama şi de următoarele : 1) nu te limita niciodată la rezumarea scrisorilor sau comunicărilor ce ţi-au fost trimise, ci transmite-le negreşit (în afară de scrisorile d-tale) *în întregime;* 2) caută să ne pui neapărat în legătură *directă* cu forţele noi, cu tineretul, cu cercurile proaspete. Nu uita că forţa unei organizaţii revoluţionare stă în numărul legăturilor ei. După numărul legăturilor *noi* în Rusia, care ni se vor transmite, vom putea aprecia capacitatea de acţiune şi rezultatele muncii prietenilor noştri. Pînă acum, dintre toţi cei din Petersburg (spre ruşinea lor), *nimeni* nu ne-a dat *vreo* legătură nouă în Rusia (nici Serafima, nici Sîsoika, nici Zemleacika, nici Nik. Iv.). E un scandal, o nenorocire, un dezastru ! Învăţaţi de la menşevici, pentru dumnezeu ! Nr. 85 al „Iskrei" conţine o sumedenie de corespondenţe. Şi d-ta ai citit doar tineretului „Vpered", de ce, atunci, nu ne-ai pus în legătură cu nimeni din rîndurile acestui ti-

www.dacoromanica.ro

neret ? ? Nu uita că atîta timp cît n-ai recrutat vreo *zece* prieteni noi, tineri, devotaţi ziarului „Vpered", care să ştie să lucreze, să ştie să întreţină legătura, să ştie să corespondeze şi fără d-ta, e de ajuns ca d-ta să cazi, pentru ca noi să ne împotmolim de-a binelea. Nu uita acest lucru ! ! Un revoluţionar de profesie trebuie să creeze în fiecare localitate zeci de legături noi, să încredinţeze acestor oameni — sub supravegherea lui — întreaga muncă, să-i înveţe şi să-i antreneze nu prin poveţe, ci prin muncă. Să plece apoi în altă localitate şi după o lună, două să se întoarcă pentru a-i verifica pe tinerii săi înlocuitori. Te asigur că în rîndurile noastre domneşte o teamă idioată, filistină, oblomovistă faţă de tineret. Te implor, combate prin toate mijloacele această teamă.

Al d-tale, *Lenin*

Expediată din Geneva la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1925, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia", nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

9

PROIECT DE SCRISOARE CĂTRE A. BEBEL DIN PARTEA UNUI MEMBRU AL B.C.M.[16]

22. II. 1905

Prea stimate tovarăşe,

Sînt un membru al Biroului din Rusia al Comitetelor Majorităţii ale Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia, care am sosit chiar acum din ţară. În Rusia a şi fost publicată acum o săptămînă înştiinţarea acestui Birou cu privire la convocarea Congresului al III-lea al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. La prezenta scrisoare anexez, pentru Conducerea Partidului muncitoresc social-democrat din Germania, traducerea * acestei înştiinţări. Aş fi foarte recunoscător dacă această traducere ar

* Deasupra cuvîntului „traducere" e scris : „şi originalul (?)". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

fi adusă la cunoştinţa întregului partid german, publicînd-o într-unul din organele de presă ale partidului.

Tov. Lenin mi-a remis scrisoarea dv. din 3. II. 1905 către el şi copia răspunsului lui din 8. II. 1905 către dv. * În calitatea mea de membru al Biroului consider că Lenin nici nu putea răspunde altfel de cum a răspuns. Acum, cînd congresul partidului nostru va avea loc *în viitorul cel mai apropiat* (comunic acest lucru *numai dv. personal*, deoarece data convocării congresului sîntem nevoiţi s-o ţinem în cel mai mare secret), devin posibile ** condiţii foarte favorabile pentru medierea dv. pe care ne-aţi propus-o. Sper că nu veţi refuza să folosiţi această posibilitate, care, firește, nu va putea apărea din nou într-un viitor prea apropiat. Consider de datoria mea să vă comunic *dv. personal* (tot în secret) că congresul nu se va ţine în Rusia. Dv. aţi putea deci să veniţi *** personal la congres şi să folosiţi marea dv. autoritate pentru a determina să participe la congres şi toate instituţiile şi organizaţiile aşa-zisei minorităţi din partidul nostru. Încercarea dv. de a media ar avea, în felul acesta, cele mai mari şanse de succes.

Cu salutări social-democrate, *N.N.*

Aş ruga să mi se răspundă în *două* plicuri : pe cel din afară — adresa biroului de expediţie al ziarului „Vpered", pe cel din interior — numele lui Stepanov, *pentru N. N., membru al Biroului.*

Scrisă la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipăreşte după manuscris

10

CĂTRE S. I. GUSEV

25. II. 1905

Chiar în acest moment am aflat dintr-o scrisoare a lui Leadov că C.C. s-a declarat de acord cu convocarea con-

* Vezi volumul de faţă, p. 11—12. — *Nota red.*

** Deasupra cuvintelor „devin posibile" e scris : „se creează condiţii". — *Nota red.*

*** Deasupra cuvintelor „să veniţi" e scris : „să luaţi cuvîntul". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

gresului [17]. Conjurăm Biroul să nu se încreadă în C.C. şi în nici un caz să nu renunţe la nici o părticică din deplina sa independenţă în ceea ce priveşte convocarea congresului. Biroul nu are dreptul să cedeze Comitetului Central nici o iotă. Altfel vom stîrni aici o adevărată răzmeriţă, şi toate comitetele ferme vor fi de partea noastră. C.C. a fost invitat la congres, şi poate să vină cu menşevicii, însă congresul îl convocăm noi şi numai noi. Marţi (28. II. 1905) apare „Vpered" nr. 8, în care este reprodusă înştiinţarea Biroului cu o completare * energică din partea noastră. Pentru numele lui dumnezeu, ia toate măsurile şi trimite această scrisoare cît mai repede lui Leadov, Sîsoika şi Zemleacikăi.

Al d-tale, *Lenin*

Expediată din Geneva la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1925, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia", nr. 2

Se tipăreşte după manuscris

11

CĂTRE SECRETARUL „COMITETULUI REPREZENTANŢEI MUNCITORILOR" DIN ANGLIA [18]

27. II. 1905

Stimate domn,

Vă mulţumesc pentru scrisoarea din 24 februarie. Fireşte, accept, în numele organizaţiei mele (ziarul „Vpered" şi Biroul din Rusia al Comitetelor Majorităţii ale Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia), condiţiile dv. şi promit să le aduc la îndeplinire. Chitanţa de primire a celor

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 287—290. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

60 de lire şi a celor 20 de lire cu indicarea destinaţiei lor va fi publicată în ziarul nostru „Vpered".

Vă rog să mă scuzaţi pentru engleza mea defectuoasă.

Al dv. sincer, *Vl. Ulianov*

Expediată din Geneva la Londra

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVI

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba engleză

12

CĂTRE S. I. GUSEV

Lui Naţia

Dragă prietene,

Multe mulţumiri pentru scrisori. Ne salvaţi, pur şi simplu, de impresiile din străinătate. Continuă neapărat în acelaşi fel. Pentru numele lui dumnezeu, trimite corespondenţe de la muncitori. De ce nu scriu şi ei ? ? Este pur şi simplu o ruşine ! Relatarea d-tale amănunţită despre agitaţia desfăşurată de comitet în alegerile pentru comisia Şidlovski e minunată. O vom tipări.

Încă o întrebare : aţi primit în comitet pe cei 6 muncitori care au fost desemnaţi ? Răspundeţi-ne numaidecît. Vă sfătuim foarte insistent să primiţi în comitet muncitori în proporţie de cel puţin $^1/_2$. Altfel veţi fi în inferioritate faţă de menşevici, care vor trimite de aici întăriri serioase.

În legătură cu congresul, nici unul din membrii Biroului nu ne scrie nimic. Asta ne nelinişteşte, deoarece optimismul Rusalkăi (în parte şi al d-tale) că asentimentul dat de C.C. pentru convocarea congresului constituie un plus ne inspiră temeri foarte serioase. Pentru noi e limpede ca lumina zilei că C.C. a vrut să vă tragă pe sfoară. În ceea ce priveşte C.C., trebuie să fiţi pesimişti. Pentru dumnezeu, nu vă încredeţi în el ! Folosiţi din plin momentul pentru a îndemna comitetele minorităţii, şi în special pe cele ale mlaştinii, să vină la congres. Este extrem de important să vă ocupaţi serios de comitetele din Kiev, Rostov şi Harkov : *ştim* că în toate aceste trei centre sînt „vperedişti", *muncitori* şi inte-

www.dacoromanica.ro

lectuali. Trebuie, *cu orice preţ*, să aduceţi la congres delegaţi cu vot *consultativ* * din partea acestora. Acelaşi lucru în ceea ce priveşte tipografii din Moscova. În general e cît se poate de regretabil că Biroul nu a publicat hotărîrea noastră de a invita la congres organizaţiile muncitoreşti : e *o greşeală colosală*. Îndreptaţi-o neapărat şi cît mai repede.

V-aş sfătui în mod stăruitor să desfăşuraţi muncă de agitaţie în rîndurile celor *300* de muncitori organizaţi din Petersburg, pentru ca *ei* să trimită la congres, *pe cont propriu*, unul sau doi delegaţi cu drept de vot *consultativ*. Muncitorii se vor simţi, desigur, foarte măguliţi şi se vor apuca de treabă cu multă tragere de inimă. Nu uitaţi că menşevicii se vor strădui din răsputeri să discrediteze congresul în faţa muncitorilor, afirmînd că muncitorii n-au luat parte la congres. Trebuie să ţineţi seama de acest lucru şi să acordaţi neapărat o atenţie deosebită reprezentanţei muncitoreşti. Cele 300 de ruble necesare pentru doi delegaţi muncitori le vor strînge, cred, muncitorii din Petersburg (sau le va dona vreun mecena oarecare), iar agitaţia pentru strîngerea — ban cu ban — a acestei sume va fi extraordinară, faptul va fi cunoscut de toţi. Însemnătatea lui ar fi imensă. Trebuie neapărat să aduceţi la cunoştinţă acest lucru în comitet şi în adunările cu organizatorii şi agitatorii. Oare toţi organizatorii şi agitatorii noştri vorbesc muncitorilor despre necesitatea legăturilor directe cu „Vpered“ ? ?

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *Lenin*

P. S. Ambele foi volante ale Biroului (atît nr. 1, despre insurecţie, cît şi nr. 2, despre atitudinea faţă de liberali) sînt minunate, şi noi le reproducem în întregime în „Vpered“ [19]. Ar fi bine dacă s-ar continua în felul acesta ! ! Apropo : de ce grupul de publicişti a declarat că face parte din organizaţia Comitetului din Petersburg ? Acest lucru este contraindicat şi iată de ce : grupul de publicişti de pe lîngă comitet nu are mandat pentru congres. În cazul cînd este un grup *aparte*, adică nu un grup de pe lîngă comitet, ci „un grup de publicişti“ *din întreaga Rusie*, „care face parte din

* Scrieţi despre toate a tea Rusalkai şi Demonului.

www.dacoromanica.ro

P.M.S.D.R.", el ar avea dreptul să trimită *(cu aprobarea Biroului)* un delegat cu drept de vot *consultativ*. Te rog să rezolvi această chestiune ! Noi nu vom scrie în presă că el e un grup de pe lîngă Comitetul din Petersburg. Trebuie ca : 1) Comitetul din Petersburg să-l scoată din rîndurile sale ; 2) acest grup să rămînă, cel puţin provizoriu, un grup separat şi de sine stătător ; 3) „să înainteze o cerere" (cîtă birocraţie !) pentru admiterea la congres a delegatului său cu vot consultativ ; 4) Biroul să aprobe. E posibil oare ca circa zece publicişti să nu procure suma de 200 de ruble necesară pentru trimiterea unui delegat ? ? Căci nu încape îndoială că acest delegat (de pildă Rumeanţev sau un altul) va fi de folos congresului. Informează despre toate acestea Biroul sau mai bine fă totul *singur, fără nici un fel de rapoarte.*

Scrisă la începutul
lunii martie 1905
Expediata din Geneva la Petersburg

Publicată pentru prima oară
în 1925, în revista
„Proletarskaia Revoliuţiia", nr. 2

Se tipăreşte după manuscris

13

CĂTRE UN ADRESANT NECUNOSCUT

9. III. 1905

Dragă prietene,

La majoritatea întrebărilor dumitale nu pot răspunde, deoarece nici eu nu ştiu mai mult. Mi se pare că Voinov nu se pronunţă pentru existenţa unui singur centru. Cei din Rusia sînt pentru. Nu ştiu dacă se va accepta. Eu aş înclina mai curînd pentru vechiul sistem de organizare [20], dar nu acord acestui lucru o importanţă deosebită. Esenţa problemei o constituie consfătuirile la care să participe C.C. şi redacţia, dar şi asta va duce *de fapt* la un Consiliu.

„Rămîne de văzut".

La Moscova nu pot scrie despre dumneata, deoarece acolo n-am cunoştinţe personale, iar în legătură cu această chesti-

www.dacoromanica.ro

une trebuie să se dea dovadă de prudenţă. Mai bine să aşteptăm, să vedem cum vor hotărî ei înşişi.

Conspectul raportului meu („Sarcinile Congresului al III-lea") îl voi trimite dacă îl voi găsi * : e *foarte* scurt şi cuprinde aproape acelaşi lucru ce s-a spus în „Vpered" „Din partea redacţiei" **.

Ce ascundea consimţămîntul C.C. de a se convoca congresul nu pot să-mi dau seama. Eu însumi mă temeam mult de o intrigă abilă a C.C. — atitudinea noastră ai văzut-o din ziarul „Vpered". Acum C.C. al minorităţii a căzut aproape în întregime, au scăpat numai Fişer, Nikitici şi Karp. Au fost luaţi şi Ştein şi Bucătarul [21]. Probabil că acest fapt va slabi pentru multă vreme capacitatea de acţiune a menşevicilor. Aici Martuşca are pur şi simplu accese de isterie la clubul său cînd i se aminteşte de congres. Judecînd după toate acestea, e de presupus că ei nu vor merge. Dar cine poate să ştie precis ? Mă aştept la ceva şi mai rău : la o sciziune din partea noastră, dar consider acest lucru puţin probabil.

Oare n-ai fi putut obţine măcar să se consemneze într-un *proces-verbal* lăudăroşenia odioasă a lui Deutsch ? E ceva nemaipomenit ! ! La o asemenea impertinenţă nici nu te puteai aştepta. Trebuia să fie consemnată într-un *proces-verbal,* să se publice *lista* grupărilor „lor" sau măcar să se transmită congresului acest proces-verbal pentru a le arăta celor din Rusia impertinenţa nemaipomenită a acestor domni.

O caldă strîngere de mînă, *N. Lenin*

Scrisă la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipăreşte după manuscris

---

* L-am ga it, dar nu-l pot trimite, deoarece nu sînt decît nişte hieroglife pe o bucata de hîrtie. Va sfatuiesc să va bizuiţi pe experienţa Congresului al II-lea.

** Vezi *V. I. Lenin.* „In legatura cu convocarea Congresului al III-lea al partidului" (Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 287—290). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

14

CĂTRE S. I. GUSEV

Lui Naţia, de la Lenin

11. III. 1905

Dragă prietene,

Am primit chiar acum nr. 10 şi 11 *. Îţi mulţumesc foarte mult în special pentru ocările din nr. 10. Îmi plac oamenii bătăioşi : înseamnă că ştiu ce fac şi că au o linie. Şi bine l-ai mai scărmănat pe „bătrînul lup" : s-a scărpinat la ceafă de cum a început să citească. Nr. 11 a arătat însă că d-ta eşti totuşi prea optimist dacă speri s-o scoţi uşor la capăt cu menşevicii din Petersburg. Ah, mă tem de greci [22] şi te sfătuiesc şi pe d-ta să te temi de ei ! Notează că tot ce nu le convine rămîne în vorbe, nu devine document, bunăoară consimţămîntul C.C. pentru convocarea congresului. Azi a apărut „Iskra" nr. 89, în care e publicată hotărîrea din 8. III. 1905 a Consiliului împotriva congresului, o hotărîre care abundă în minciuni şi din care răzbate o furie oarbă („prin modul lor de a acţiona, participanţii la congres se pun ei înşişi în afara partidului") ; se pretinde că la 1. I. 1905 au existat 33 de „organizaţii de partid autorizate în afară de instituţiile centrale" (asta-i o minciună sfruntată ; au fost născocite nişte comitete inexistente, ca, de pildă, cel din Kuban şi cel din Kazan, care nu a fost confirmat, iar în ceea ce priveşte alte două comitete, cel din Polesie şi cel din Nord-Vest, termenele au fost încurcate : în loc de 1. IV. 1905 figurează 1. I. 1905). Este clar că nici vorbă nu poate fi de participarea la congres a Consiliului şi, prin urmare, a Ligii şi a O.C. Aceasta mă bucură nespus de mult *şi nu cred* că menşevicii din Rusia vor veni la congres, nu cred. Pînă în momentul de faţă, nici unul dintre voi nu ne-a procurat vreo hîrtie scrisă din care să reiasă că vreun comitet menşevic este de acord cu convocarea congresului. Să nu vă faceţi iluzii în această privinţă ! Dacă menşevicii de la Petersburg vor fi dispuşi să facă concesii, cereţi-le, ca

* Nr. 10 şi 11 — scrisorile lui S. I. Gusev catre V. I. Lenin. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

o condiție sine qua non *, *recunoașterea congresului* pe care îl convoacă Biroul, precum și recunoașterea Comitetului din Petersburg drept singurul *legal și legat de mișcarea muncitorească ;* cereți-le negreșit să facă acest lucru în scris, negreșit o copie (semnată de ei) a acestui document să fie trimisă ziarului „Vpered" și negreșit în numele tuturor membrilor grupului minorității din Petersburg. Dar nici atunci să nu *le dați vreo legătură*, căci riscați să vă faceți dușmani interni, — țineți minte ce vă spun !

Comunicați-i imediat lui Rahmetov, printr-o telegramă urgentă, că în jurul datei de 20. III. 1905 va avea loc aici o foarte importantă conferință cu socialiștii-revoluționari și cu o *sumedenie* de alte partide ; obiectivul ei este încheierea unei înțelegeri în vederea insurecției [23]. Prezența lui Rahmetov este *necesară ;* să pornească numaidecît încoace, fără să piardă nici o zi.

În încheiere vă mai spun încă o dată : nu cunoașteți forțele minorității în întreaga Rusie și de aceea vă faceți iluzii. Asta nu-i bine. În momentul de față menșevicii sînt mai puternici decît noi ; de aceea va trebui să ducem împotriva lor o luptă îndîrjită, îndelungată. Icoanele din străinătate ** strîng o groază de bani. Consider că ar fi pur și simplu *indecent* să vorbim despre o înțelegere cu Bundul și cu alte organizații *după* ce aceste organizații (ca și organizația letonilor) au avut o conferință cu C.C. [24] (procesul-verbal a apărut în „Poslednie Izvestiia" și în „Iskra" nr. 89). Ar fi o curată nerozie : noi să ne rugăm de ei, și ei să ne spună : nu vă cunoaștem, ne-am înțeles deja cu C.C. Ne-am face de rușine, crede-mă ! !

O caldă strîngere de mînă, *Lenin*

Scrisoare din Geneva la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1925, în revista „Proletarskaia Revoliutsia", nr 2

Se tipărește după manuscris

* — condiție obligatorie. — *Nota trad.*

** „Icoane din străinătate" — denumire ironică dată liderilor menșevici. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

15

CĂTRE COMITETUL DIN PETERSBURG AL P.M.S.D.R.

De la o instituţie proletară din Anglia — „Comitetul reprezentanţei muncitorilor" (Labour Representation Committee, secretar *MacDonald)* — s-au primit la redacţia ziarului *„Vpered" 60 de lire sterline* (1 500 franci) * pentru văduvele şi orfanii muncitorilor care au fost ucişi la 9 (22) ianuarie la Petersburg. Redacţia ziarului „Vpered" a trimis aceşti bani Comitetului din Petersburg al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia cu rugămintea de a comunica neapărat absolut tuturor organizaţiilor muncitoreşti ale partidului nostru (comitetele raionale, consfătuirile de organizatori, grupurile din fabrici şi uzine etc.) că s-a primit această donaţie, ele fiind singurele care ar putea ajuta la repartizarea justă a banilor. Ar fi de dorit ca muncitorii înşişi să-i înştiinţeze pe tovarăşii lor englezi de primirea banilor.

O dată cu cele 60 de lire sterline trimise pentru nevoile celor care au avut de suferit, „Comitetul reprezentanţei muncitorilor" a mai trimis 20 de lire sterline pentru insurecţie, bani care rămîn la dispoziţia ziarului „Vpered".

Astăzi, 13 martie (28 februarie), redacţia ziarului „Vpered" a mai primit de la acelaşi Comitet 90 de lire sterline (circa 900 de ruble), din care 50 de lire sterline (circa 500 de ruble) vor fi folosite pentru ajutorarea orfanilor şi văduvelor celor care au căzut în lupta pentru libertatea muncitorilor. Aceşti bani îi vom primi zilele acestea şi-i vom trimite la Petersburg.

Pentru orice eventualitate, întrucît unii muncitori au prieteni la Londra, vă comunicăm adresa exactă a acestui Comitet: Labour Representation Committee, Victoria Mansions, 28, Victoria Street. London. S. W. Secretar — J. Ramsay MacDonald.

Răspundeţi neapărat la această scrisoare.

Scrisă la 13 martie 1905 la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipăreşte după manuscris

* Circa 600 de ruble.

www.dacoromanica.ro

16

CĂTRE S. I. GUSEV

Lui Gusev, din partea lui Lenin

16. III. 1905

Dragă prietene,

Am aflat adineaori că conferința de aici a celor *18* partide social-democrate și a altor partide *revoluționare* (inclusiv socialiștii-revoluționari și P.P.S. *) a fost amînată, la cererea Bundului, pînă la începutul lunii aprilie. Este extrem de important să rezolvăm, împreună cu Rahmetov, o serie de probleme esențiale în legătură cu participarea noastră la această conferință (obiectivul ei : încheierea unei înțelegeri în vederea insurecției). „Iskra" țese o intrigă dintre cele mai murdare. Dacă Rahmetov n-a plecat încă, faceți totul ca el să plece numaidecît și răspundeți-mi imediat și cît mai precis ce știți în legătură cu data plecării lui.

Pe noi, cei de aici, ne neliniștește mult problema congresului. D-tale, lui Igor și lui Leadov vă convine să scrieți că Bătrînul a devenit nervos. Dar cum să nu fiu nervos cînd sîntem înconjurați aici de dușmani care se folosesc de orice știre și care primesc știri mai repede decît noi. Așa ceva, crede-mă, nu-i poate fi iertat Biroului. De pildă, despre Răsărit nu știm decît că Zemleacika vizitează Uralul și că Leadov a fost la Saratov. Răspunsul primit din această localitate nu este de loc clar, nu conține nimic precis. Nu știm cum a fost organizată tipărirea foilor volante care trebuie să apară sub semnătura : „Comitetele regiunii de Est". E o rușine și un adevărat scandal ! ! Nu de mult, socialiștii-revoluționari ne-au arătat o asemenea foaie volantă stupidă, îndreptată împotriva lui Gapon ! Evident, este vorba de o intrigă a C.C., dar nu puteau, oare, cei doi membri ai Biroului care au fost în Răsărit să se informeze și să ne scrie la timp pentru a nu ne pune într-o situație ridicolă față de dușmanii noștri ? Nu le e rușine, oare, să pună ziarul „Vpered" într-o situație atît de neplăcută ? Și nu numai neplăcută, fiindcă „Iskra" se folosește de orice prilej fără nici o jenă. În „Iskra"

* P.P.S. — Partidul socialist polonez. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

nr. 89 se arată că Consiliul exclude din partid pe toţi aceia care se duc la congres. Voturile au fost aici din nou falsificate. Se pretinde că la 1. I. 1905 erau 75 de voturi ($33 \times 2 = 66 + 9$ ale C.C., O.C. şi Consiliului). Au fost născocite Comitetul din Kazan şi cel din Kuban, care nu au fost niciodată confirmate, apoi s-a făcut afirmaţia falsă că Comitetul din Polesie şi cel din Nord-Vest au fost confirmate la 1. I. 1905. În realitate, ele au fost confirmate abia la 1. IV. 1905. Am demascat această minciună în nr. 10 al ziarului „Vpered" *.

Trebuie să aveţi în vedere următorul lucru : pentru ca congresul să fie valabil din punctul de vedere al „Iskrei", e nevoie să participe *19* comitete. După calculul nostru, această cifră este inexactă. Dar dacă la 1. I. 1905 erau *în Rusia* 28 de organizaţii autorizate (fără Ligă), participarea la congres a *14—15* dintre ele este foarte de dorit, *aproape indispensabilă*. Noi însă avem 13—1 (Ekaterinoslav) + 2 (Voronej şi Tula) = 14, şi asta numai dacă punem la socoteală şi Tiflisul, care este îndoielnic. Fireşte, oricum ar fi, congresul este necesar, fie chiar cu participarea a numai 12 comitete, şi cu cît va avea loc mai curînd, cu atît va fi mai bine. Oricum ar fi, numai congres să fie. Dar de ce nu avem nici o ştire în legătură cu vizitarea de către membri ai Biroului a *vreunui* comitet neutru sau menşevic ? ? Se hotărîse doar că Biroul le va invita şi le va vizita pe toate ? De ce n-a vizitat Leadov Comitetul din Kuban ? De ce, trecînd prin apropiere, el nu a invitat la congres comitetele din regiunea Donului, din Harkov, Gornozavodsk şi Kiev ? ?, precum şi diferite grupuri din aceste oraşe ? ? Căci este un minunat mijloc de a face agitaţie printre muncitori invitîndu-i pe ei *personal* la congres. De ce nu se face acest lucru ? ? Ar avea o importanţă de-a dreptul uriaşă ! ! De ce nu avem nici o ştire cu privire la Kursk, la Comitetul din Polesie etc. ? Vom face şi noi, cei de aici, tot ce se poate, dar de aici nu poţi face mare lucru. Avem unele perspective în legătură cu Kazan, Siberia, Kursk, Polesie şi Saratov, dar totul e problematic. Dacă însă am avea la congres toate aceste cinci comitete + Uralul, atunci absoluta valabilitate a congresului

* Vezi *V. I. Lenin.* „Pe cine vor ei să înşele ?" (Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 344—346). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

ar fi indiscutabilă, chiar după socotelile „Iskrei". Scrie-mi deci.

Al d-tale, *Lenin*

Expediată din Geneva la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1925, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia", nr. 2

Se tipăreşte după manuscris

17

CĂTRE SECRETARUL „COMITETULUI REPREZENTANŢEI MUNCITORILOR" DIN ANGLIA

23. III. 1905

Stimate domn,

Vă mulţumesc mult pentru donaţie. Am primit cecul de 80 de lire sterline (2 008 franci) şi, conform indicaţiilor dv., am trimis 60 de lire (1 506 franci) la Petresburg, Comitetului nostru din Petersburg al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia *. Am primit şi cel de-al doilea cec, de 90 de lire sterline (această sumă încă n-am primit-o aici în franci). 50 de lire vor fi, de asemenea, trimise pentru a se veni în ajutorul văduvelor şi orfanilor muncitorilor (oamenilor muncii) din Petersburg care au fost ucişi la 9 (22) ianuarie.

Cu cele mai bune urări.

Al dv. sincer, *Vl. Ulianov*
(redactor la ziarul „Vpered")

Vl. Oulianoff, Editor of the „Vperiod",
3. Rue de la Colline. 3. Genève.
Switzerland.

Expediată la Londra

Publicată pentru prima oară la 18 august 1946, în revista „Britanskii Soiuznik", nr. 33

Se tipăreşte după manuscris Tradus din limba engleză

* Scrisoarea către Comitetul din Petersburg al P.M.S.D.R., vezi volumul de faţa, p. 23. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

18

CĂTRE COMITETUL DIN ODESA AL P.M.S.D.R.

Către Comitetul din Odesa, din partea lui Lenin

Dragi prieteni,

Aş vrea să vă spun cîteva cuvinte în legătură cu delegaţii la congres. Dacă trimiteţi delegaţi din Rusia, atunci cele spuse în scrisoarea de faţă cad de la sine. Am auzit însă că intenţionaţi să daţi mandat unuia de aici. Dacă acest zvon se confirmă, mi-aş permite să vă sfătuiesc să daţi mandat *ambilor* dv. candidaţi de aici, adică Josefinei şi lui Danila, şi anume : unuia dintre ei cu vot deliberativ, iar celuilalt cu vot consultativ (adică să trimiteţi congresului o scrisoare prin care Comitetul din Odesa *să ceară c o n g r e s u l u i* să admită cu vot *consultativ* pe Josefina, ca membru în biroul Comitetului din Sud, un activist foarte folositor sub raport consultativ, sau, bunăoară, pe Danila, un excelent cunoscător al organizaţiilor periferice, care a depus o muncă extrem de energică în rîndurile proletariatului din Odesa). Puteţi fi siguri că congresul va da urmare unei asemenea cereri a comitetului. Vă rog să citiţi această scrisoare *tuturor* membrilor comitetului şi să-mi răspundeţi [25].

P. S. Primiţi muncitori în comitet ? Acest lucru este necesar, absolut necesar ! De ce nu ne puneţi în legătură directă cu muncitorii ? Nici un muncitor nu scrie pentru „Vpered". *Este* pur şi simplu *scandalos*. Ne sînt absolut necesari *zeci* de corespondenţi muncitori. V-aş ruga foarte mult să citiţi şi acest pasaj din scrisoare nu numai tuturor membrilor comitetului, dar şi tuturor organizatorilor şi agitatorilor majorităţii.

Salutări tuturor ! Al dv., *Lenin*

Scrisă la 25 martie 1905 la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1925, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia", nr. 7

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

19

CĂTRE X [26]

În cutia de scrisori a redacției ziarului „Vpered" (3, Rue de la Colline) a fost pusă o scrisoare cu mențiunea : „Către Lenin", care conține o comunicare extrem de importantă și e semnată „X". Lenin are toate motivele să creadă că autorul ei este tovarășul X, publicist cunoscut. În orice caz, dată fiind importanța comunicării referitoare la securitatea personală a unui tovarăș, descoperirea anonimului este de dorit.

Scrisă la sfîrșitul lunii martie 1905 la Geneva (loco)

Publicată pentru prima oară în 1934, în „Culegeri din Lenin", vol. XXVI

Se tipărește după manuscris

20

CĂTRE I. I. ȘVARȚ

La Ekaterinoslav

Dragă tovarășe,

Zilele acestea vă vom răspunde amănunțit la scrisoarea dv. Acum vă comunicăm în grabă numai următoarele : dacă există organizatori de partea majorității, procedați *imediat* astfel : 1) sau trimiteți în numele *lor o scrisoare* congresului, în care să se exprime protestul împotriva comitetului și dorința de a participa la congres ; 2) sau, dacă găsiți 50 de ruble și un om, trimiteți imediat un delegat la noi (la adresa noastră din Geneva) ; scrieți-i mandatul folosind cifrul nostru.

Deocamdată vă spunem la revedere. Zilele acestea o să vă mai scriem. Aveți grijă însă, nu amînați și căutați să îndepliniți imediat rugămintea noastră, preferabil pe a doua decît pe prima.

Scrisă nu mai devreme de 31 martie 1905, la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

21

CĂTRE S. I. GUSEV

A se preda lui Gusev personal, din partea lui Lenin

4. IV. 1905

Dragă prietene,

Mi-ai scris chiar d-ta că ai început să fii filat. În afară de aceasta, am strîns aici o serie de informaţii de la persoane care au venit de curînd de la Petersburg şi ele confirmă întru totul acest fapt. În această privinţă nu încape nici o îndoială. Ştiu atît din proprie experienţă, cît şi din experienţa unui mare număr de tovarăşi că poate cel mai greu lucru pentru un revoluţionar este să părăsească *la timp* un loc primejdios. Întotdeauna, tocmai în momentul cînd trebuie să părăseşti munca pe care o desfăşori într-un anumit loc, ea devine deosebit de interesantă şi *deosebit de necesară ;* tocmai aşa i se pare întotdeauna, dar absolut întotdeauna, unui activist. De aceea consider că este de datoria mea să-ţi *cer* în modul cel mai insistent să părăseşti pentru un timp Petersburgul. Acest lucru este absolut necesar. *Nici un* pretext, nici un considerent legat de muncă nu trebuie să întîrzie această măsură de prevedere. Prejudiciile pe care le-ar aduce o inevitabilă cădere ar fi imense. Prejudiciile pricinuite de plecarea d-tale vor fi cu totul neînsemnate şi aparente : promovaţi *provizoriu,* pentru o lună-două, elemente tinere ca înlocuitori în posturile de conducere şi fiţi siguri că, chiar dacă se vor ivi unele neajunsuri — de foarte scurtă durată — în muncă, în ansamblu ea nu va avea decît de cîştigat şi încă extrem de mult. Dîndu-i-se o muncă de mai mare răspundere, tineretul va creşte ; eventualele lui greşeli le vom îndrepta repede. O cădere, dimpotrivă, ar face să pierdem cele mai mari şanse de a organiza munca noastră centrală. Încă o dată te sfătuiesc insistent să pleci *imediat* în provincie pentru o lună. Pretutindeni se găseşte treabă berechet şi pretutindeni se simte nevoie de o îndrumare generală. Dacă *vrei* (şi trebuie să vrei), plecarea se poate organiza oricînd.

www.dacoromanica.ro

Despre acordul din 12. III. 1905 [27] nu-ţi scriu. N-are nici un rost să ne certăm. Pe cît se pare, nu se putea altfel. Problema care se pune acum este să pregătim cu toată energia congresul şi să sporim numărul delegaţilor. Cît priveşte banii, nu vă lansaţi în cheltuieli, ci căutaţi să-i păstraţi, fiindcă după congres vom avea şi mai mare nevoie de ei.

Expediată din Geneva la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1925, în revista „Proletarskaia Revoliuţia", nr. 2

Se tipăreşte după manuscris

22

CĂTRE P. A. KRASIKOV

5. IV. 1905

Dragă prietene,

În privinţa datei deocamdată nu pot spune nimic precis [28]. În caz că te întorci duminică, cred că te vei putea duce la Liège sau poţi să *nu iei bilet* de întoarcere, deci să nu mai revii la Paris (cel mai bine ar fi, poate, ca imediat să iei un bilet în circuit pentru 45 de zile pe ruta Paris-Liège etc. — Paris). Înainte de luni *nu cred* că e posibil, deşi, repet, nu ştiu precis. Data de 5 aprilie (de astăzi) a fost fixată ca ultim termen de plecare din Petersburg, ergo * nu e posibil înainte de luni. Deocamdată în localitatea respectivă nu a sosit nimeni. Vineri pleacă de aici două persoane — poate că vor trece şi prin oraşul vostru, însă într-un incognito desăvîrşit.

Ai văzut publicaţia „Dnevnik" [29] a lui Plehanov ? Ce ton trist de resemnare ! Păcat de bătrîn, se supără degeaba, dar are cap bun...

Atitudinea noastră *faţă de delegaţi* trebuie să fie cît se poate de paşnică : noi „n-avem nimic de pierdut, însă (în caz de victorie) vom cîştiga totul", adversarii — dimpotrivă. De altfel, acest lucru îl vei înţelege singur citind foaia

* — deci. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

volantă a B.C.M. şi a C.C. [30], precum şi nr. 13 (Problema organizatorică) [31].

Grăbeşte-te cît poţi de mult cu elaborarea raportului Comitetului organizaţiei din străinătate [32], cu *lista membrilor* şi cu toate celelalte documente.

Au revoir. Al d-tale, *N. Lenin*

Salutări Kiskăi! Cum o mai duce ?

Trimisă din Geneva la Paris

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVI

Se tipăreşte după manuscris

23

CĂTRE O. I. VINOGRADOVA

Cerşetorului, de la Lenin

Dragă tovarăşă,

Am citit cu mult interes scrisoarea dv. [33] (nr. 6) în legătură cu celula de bază în cadrul organizării meseriaşilor. În fabrici şi uzine asemenea celulă trebuie să fie comitetul de întreprindere ; dar atunci cînd este vorba de meseriaşi ? Dv. sînteţi pentru cercurile profesionale, dar oponenţii dv. ? Nu am înţeles pentru ce optează ei. Din păcate, nu ştiu nici ce reprezentau vechile „consilii" sindicale, cînd au existat ele, cum au luat fiinţă, cum au îmbinat munca social-democrată cu cea sindicală ?

Necunoscînd latura practică a acestei probleme practice, *deocamdată* nu mă încumet să mă pronunţ asupra ei. Poate că viitoarele dv. scrisori mă vor ajuta s-o cunosc mai îndeaproape şi atunci vom vedea. Trebuie să ţinem seama de experienţă şi să fim prudenţi atunci cînd e vorba de transformări, asta e adevărat. Dar ce legătură au toate astea cu economismul, acest lucru nu mi-e clar. Oare în comitetele de întreprindere nu se discută cu precădere tot despre interesele celor din întreprindere (care şi ele sînt profesionale) ? Cu toate acestea, nimeni n-a avut nimic împotrivă ca celula de bază a organizaţiei *social-democrate* să fie comi-

www.dacoromanica.ro

tetul de întreprindere. Ceea ce importă sînt condiţiile de viaţă, condiţiile de întrunire, de întîlnire, de muncă laolaltă, căci celula de bază trebuie să desfăşoare o activitate deosebit de vie, susţinută şi regulată. În sfîrşit, este oare obligatoriu, în acest caz, un singur tip de organizare ? N-ar fi mai bine să existe tipuri variate, pentru a le adapta la diferite condiţii şi a acumula astfel mai multă experienţă ?

Vă mulţumesc pentru scrisoare. Continuaţi să-mi scrieţi, căci primim destul de rar ştiri în legătură cu munca *de fiecare zi* (care e cea mai interesantă).

Lenin

Scrisă la 8 aprilie 1905
Expediată din Geneva la Odesa

Publicată pentru prima oară în 1925, în revista „Proletarskaia Revoluţiia", nr. 7

Se tipăreşte după manuscris

24

CĂTRE G. D. LEITEIZEN

19. IV. 1905

Dragă L.,

Nu e cu putinţă să obţineţi un mandat din partea C.O. ca să aduceţi un salut congresului [31]. La început credeam că congresul nostru se va deschide înainte de 22. IV. şi că se va putea să obţineţi mandat chiar din partea congresului, dar asta nu e posibil ; congresul nostru întîrzie *. Înţelegeţi-vă cu redacţia ziarului „Vpered" şi aduceţi congresului salutul în numele ei, iar *prin ea* — în numele P.M.S.D.R. ; aşa va fi cel mai bine.

Nota despre minciunile lui Martov va merge [35]. Scrieţi de la congres.

Al dv., *V. Ulianov*

P. S. În nr. 29 al revistei „Die Neue Zeit", Kautsky a început din nou să debiteze minciuni despre „Vpered" şi

* Congresul al III lea al P.M.S.D.R. s a deschis la 12 (25) aprilie 1905. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

„Iskra“ [36] ! Ar fi bine ca în cuvîntarea rostită *la congres* să-l „corectaţi“.

Expediată din Geneva la Paris

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin“, vol. XVI

Se tipăreşte după manuscris

25

CĂTRE A. A. PREOBRAJENSKI

Dragă tovarăşe,

Am primit scrisoarea dv. şi ne-am bucurat foarte mult de ştirea comunicată. Vă felicităm pentru înlăturarea piedicilor puse de agenţi cunoscuţi, care sînt desemnaţi pentru a ascunde adevărul [37]. Luaţi neapărat cele mai energice măsuri pentru a ţine legătura cu noi printr-o corespondenţă sistematică. Acest lucru este foarte necesar. De îndată ce corespondenţa va deveni regulată, vă vom da însărcinări interesante. Acum aşteptăm congresul, care se va deschide zilele acestea. Nu s-a clarificat încă definitiv poziţia C.C. şi a lui Plehanov. Se pare că sciziunea este inevitabilă. Răspundeţi imediat dacă vreţi să cunoaşteţi mai precis şi mai repede decît alţii problemele legate de congres.

O caldă strîngere de mînă.
Al dv., fost vecin de hutor [38], *Lenin*.

Mai trăieşte ţăranul radical * pe care îl aduceaţi la mine ? Ce a devenit acum ? De ce nu ne înlesniţi legături cu ţărani ?

Scrisă înainte de 21 aprilie 1905
Expediată din Geneva la Samara

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin“, vol. V

Se tipăreşte după manuscris

26

CĂTRE UN ADRESANT NECUNOSCUT

Mă grăbesc să vă amintesc de o lucrare care *trebuie* tradusă şi editată cît mai repede şi de care am uitat să vă spun

* Ţăranul radical — D. I. Kislikov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

în convorbirea cu dv. (deşi încă demult am avut în vedere acest lucru !). Este vorba de lucrarea lui Friedrich Engels „Die Reichsverfassungskampagne“ *, apărută în operele lui Marx şi Engels („Marx' Nachlass“ ** etc., vol. III) editate de Mehring. Este o lucrare separată, independentă, care trebuie neapărat să apară în broşură. În momentul actual ea prezintă un interes *deosebit* [39].

Scrisă în aprilie-mai 1905

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin“, vol. XVI

Se tipăreşte după manuscris

27

CĂTRE SECRETARUL „COMITETULUI REPREZENTANŢEI MUNCITORILOR“ DIN ANGLIA

20. V. 1905

Stimate domn,

Confirm cu recunoştinţă primirea celor 25 de lire sterline, din care 5 lire vor fi, potrivit condiţiilor puse de dv., destinate acordării unor ajutoare. Despre toate donaţiile dv. s-a scris în ziarul nostru „Vpered“, pe care vi l-am trimis. Acum vă trimit din nou numerele din acest ziar în care s-a scris despre donaţii şi subliniez cu creion albastru pasajele respective.

Noi am şi scris Comitetului din Petersburg al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia că trebuie să se comunice la cîteva mitinguri ale muncitorilor despre donaţiile primite din partea „Comitetului reprezentanţei muncitorilor“ ***. Întrucît toate legăturile cu organizaţiile partidului nostru sînt secrete, va trece cîtva timp pînă se va primi răspuns. Săptămîna aceasta cîţiva tovarăşi ruşi pleacă la Petersburg şi le-am transmis şi lor rugămintea mea. Ei au promis că vor lua toate măsurile pentru ca această comunicare să fie făcută cît mai repede la Petersburg şi că vă

* — „Campania pentru constituţia imperiului“. — *Nota trad.*
** — „Opere postume ale lui Marx“. — *Nota trad.*
*** Vezi volumul de faţa, p. 23. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

vor înştiinţa. Scrisoarea dv. din 22. IV. 1905 va fi şi ea trimisă Comitetului din Petersburg.

Sper, stimate domn, că în curînd veţi primi o scrisoare de la tovarăşii noştri din Petersburg, în care vi se va aduce la cunoştinţă comunicarea făcută la mitingul muncitorilor din capitala Rusiei.

Vă rog să mă scuzaţi pentru engleza mea defectuoasă.

Cu multe mulţumiri.

Al. dv. sincer, *Vl. Ulianov*
(redactor la ziarul „Vpered")

Vl. Oulianoff,
3. Rue de la Colline. 3.
Genève. Switzerland.

Expediată la Londra

Publicată pentru prima oară la 18 august 1946, în revista „Britanskii Soiuznik", nr. 33

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba engleză

28

PROIECT DE SCRISOARE CĂTRE LIGA DIN STRĂINĂTATE A SOCIAL-DEMOCRAŢIEI REVOLUŢIONARE RUSE [40]

Către Ligă

Stimaţi tovarăşi,

Vă trimitem înştiinţarea cu privire la Congresul al III-lea al P.M.S.D.R. Vă rugăm să ne comunicaţi care este atitudinea dv. faţă de Congresul al III-lea şi faţă de centrul de partid creat de el.

Cu salutări social-democrate, *C. C.*

P. S. V-am ruga foarte mult să ne răspundeţi în termen de două săptămîni. În caz că nu vom primi răspuns, va

www.dacoromanica.ro

trebui să considerăm că Liga nu recunoaşte Congresul al III-lea *. Bineînţeles, în caz de nevoie, termenul îl putem prelungi.

Scrisă între 23 şi 26 mai 1905 la Geneva (loco)

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

29

CĂTRE I. M. STEKLOV **

Stimate tovarăşe,

Tov. Vas. Vas., membru al colegiului redacţional, mi-a comunicat că, în discuţiile actuale despre tactică şi organizare dintre social-democraţi, dv. vă situaţi acum, în general, pe poziţiile ziarului „Proletarii" [41]. Această ştire ne-a bucurat foarte mult pe noi toţi, membrii colegiului redacţional al ziarului „Proletarii". Pentru noi nu încape îndoială că vechile ciocniri din epoca cercurilor nu trebuie, în nici un caz, să împiedice munca în comun pe o bază principială comună în condiţiile existenţei unor relaţii strict partinice. Iată de ce socotim de datoria noastră să vă propunem să colaboraţi la O.C. al P.M.S.D.R., ziarul „Proletarii". Am fi cît se poate de bucuroşi dacă am reuşi, în felul acesta, să oferim cîmp liber unirii unui număr cît mai mare de reprezentanţi influenţi ai social-democraţiei pe baza unei legături cu adevărat partinice.

Cu salutări social-democrate, *N. Lenin*

Scrisă după 27 mai 1905 la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVI

Se tipăreşte după manuscris

* Aici o persoană necunoscută a adăugat în text : „deoarece semnătura pusă de reprezentantul dv. pe cunoscuta scrisoare către delegaţii la Congresul al III-lea ne face să presupunem acest lucru". — *Nota red.*

** M. S. Olminski afirmă că scrisoarea către I. M. Steklov n-a fost trimisă. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

30

CĂTRE L. A. FOTIEVA

Dragă Kiska,

V-am trimis acum o telegramă. Pentru orice eventualitate, voi căuta să vă explic despre ce este vorba. Am fost chemat la Paris într-o anumită problemă. Aş vrea neapărat să nu fac călătoria numai pentru asta, ci să prezint şi un referat. Tema : „Congresul al III-lea şi hotărîrile sale". Conţinutul : o analiză paralelă a hotărîrilor noastre şi a hotărîrilor menşevicilor : ei au publicat acum înştiinţarea cu privire la conferinţa lor, pe care o voi examina. Pot să expun referatul numai *marţi* (voi veni luni, dar seara voi fi ocupat) şi trebuie neapărat să termin într-o singură zi. Dacă e posibil, închiriaţi sala cea mai mare (unde am prezentat un referat împotriva lui Struve — Filatov şi alţii ştiu) şi anunţaţi cît mai mulţi oameni. În cazul în care încă nu mi-aţi comunicat telegrafic răspunsul dv. clar, telegrafiaţi-mi mîine ca să ştiu *precis* dacă aţi închiriat sala. Poate că veţi mai avea timp să-mi trimiteţi o scrisoare *expres* (ca s-o primesc cel tîrziu duminică dimineaţa), dar dacă e ceva important de comunicat, telegrafiaţi-mi neapărat.

Azi expun aici acelaşi referat.

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

Tournez s'il vous plaît ! *

Dacă, contrar aşteptărilor, se va constata că nu pot să ţin referatul, poate că nu voi veni de loc. De aceea vă rog neapărat să-mi răspundeţi [42].

Scrisă la 1 sau 2 iunie 1905
Expediată din Geneva la Paris

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVI

Se tipăreşte după manuscris

* — Întoarceţi pagina, va rog. — *Nota trad*

www.dacoromanica.ro

31

CĂTRE BRACKE-DESROUSSEAUX

47 Bd. Port Royal 47. M. *Desrousseaux*

Stimate tovarăşe,

I-aţi spus tovarăşului Belski că cuvîntarea lui P. Lafargue cu privire la participarea social-democraţiei la guvernul revoluţionar provizoriu există. V-am fi foarte recunoscători dacă ne-aţi trimite cît mai repede broşura în care a apărut această cuvîntare sau dacă ne-aţi da informaţii amănunţite cu privire la această cuvîntare [43]...

Vă rog să mă scuzaţi pentru franceza mea defectuoasă.

Scrisă nu mai devreme de 11 iunie 1905
Expediată din Geneva la Paris

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVI

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba franceză

32

*CĂTRE SECRETARUL BIROULUI SOCIALIST INTERNAŢIONAL

Geneva, 3 iulie 1905

Stimate cetăţene,

Am primit scrisoarea dv. prin care ne aduceţi la cunoştinţă că i s-au trimis d-lui Plehanov 5 049 de franci şi 23 de centime. Şeful serviciului nostru de expediţie i-a scris d-lui Plehanov că aşteptăm ca jumătate din suma menţionată să fie trimisă pe adresa noastră.

Aş vrea să vă atrag atenţia, dragă cetăţene, că aţi comis o greşeală trimiţînd banii d-lui Plehanov. Am mai avut cinstea să vă aducem la cunoştinţă că, începînd de la Congresul al III-lea al partidului nostru, „Iskra" a încetat să mai fie organul de presă al partidului şi că d-l Plehanov nu mai este reprezentantul partidului în Biroul internaţional. Am avut, de asemenea, cinstea să vă aducem la cunoştinţă

* Aici şi în paginile ce urmează printr-un asemenea asterisc au fost însemnate titlurile luate din manuscrisul original. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

că Comitetul Central al partidului nostru încă nu a delegat un reprezentant special în Biroul internaţional şi că în toate cazurile dv. urmează să scrieţi pe adresa d-lui Ulianov.

Ne sfătuiţi să ajungem la o înţelegere cu d-l Plehanov. Trebuie să ştiţi că absolut nici un acord între partidul nostru şi d-l Plehanov nu este posibil atîta timp cît relaţiile dintre el şi partid nu vor fi fost reglementate în mod oficial. Iată de ce mă văd obligat să vă rog să-i comunicaţi d-lui Plehanov că jumătate din sumă trebuie să fie trimisă pe adresa Comitetului Central al partidului nostru (d-lui Ulianov).

Primiţi, stimate cetăţene, salutul nostru frăţesc.

În numele Comitetului Central
al Partidului social-democrat din Rusia,
Vl. Ulianov (N. Lenin)

Expediată la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVI

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba franceză

33

* CĂTRE SECRETARIATUL BIROULUI SOCIALIST INTERNAŢIONAL

Geneva, 8 iulie 1905

Dragi tovarăşi,

Scrisoarea dumneavoastră din 6 iulie ne-a mirat întrucîtva. Ar fi trebuit să ştiţi pînă acum că cetăţeanul Plehanov nu mai este reprezentantul Partidului social-democrat din Rusia în Biroul socialist internaţional.

În nr. 101 al *„Iskrei"*, cetăţeanul Plehanov a publicat următoarea scrisoare, pe care o traducem integral şi pe care cred că el ar fi trebuit s-o aducă şi la cunoştinţa Biroului :

„Tovarăşi, hotărîrile conferinţei (a părţii ce s-a rupt de partid. — *V.U.*[44]), care au dat o lovitură de graţie instituţiilor centrale ale partidului nostru, mă determină să renunţ la funcţia de redactor al Orga-

www.dacoromanica.ro

nului Central şi la aceea de al cincilea membru (ales la cel de-al II-lea Congres, *legal)* al Consiliului. *G. Plehanov.*

P. S. Mă folosesc de acest prilej pentru a întreba, în scris, acea parte a partidului care recunoaşte ca obligatorii hotărîrile Congresului «al treilea» dacă doreşte să reprezint, ca şi înainte, acest partid — care, din păcate, este acum scindat — în Biroul socialist internaţional. Poi rămîne reprezentant al P.M.S.D.R. *numai* în cazul cînd acest lucru l-ar dori *ambele* fracţiuni.

Montreux, 29 mai 1905".

La această declaraţie a cetăţeanului Plehanov, redacţia ziarului „Proletarii", Organul Central al partidului, a răspuns prin următoarea notă, publicată în nr. 5 din 13 iunie a.c. :

„În ceea ce priveşte P. S.-ul tovarăşului Plehanov, putem anunţa că problema reprezentării partidului în Biroul internaţional de către tov. Plehanov este în momentul de faţă supusă spre rezolvare C.C. al partidului".

Problema nu a fost încă rezolvată şi, ca atare, cetăţeanul Plehanov nu poate semna în momentul de faţă nici un document al Biroului internaţional în calitate de reprezentant al partidului [45].

De aceea, dragi tovarăşi, vă atragem atenţia că ne este foarte incomod să ţinem legătura cu Biroul prin intermediul unui tovarăş care a declarat el însuşi *în mod public* că nu poate reprezenta partidul atîta timp cît nu va avea o împuternicire specială în acest sens. Repetăm din nou cererea noastră către Secretariatul internaţional de a trimite — atîta timp cît problema reprezentării în Biroul socialist internaţional nu va fi rezolvată — tot ce ne priveşte pe noi (scrisori, manifeste, documente, bani etc.) pe adresa Comitetului Central al partidului (V. Oulianoff. Rue de la Colline, 3. Genève).

Primiţi, dragi tovarăşi, asigurarea sentimentelor noastre frăţeşti.

Expediată la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVI

Se tipăreşte după o copie scrisă de mînă
Tradus din limba franceză

www.dacoromanica.ro

34

CĂTRE C. HUYSMANS

Geneva, 8 iulie 1905

Dragi cetăţeni,

Am primit jumătate din suma pe care aţi trimis-o social-democraţilor ruşi, adică 2 524 de franci şi 61½ centime. Dar s-a comis o greşeală trimiţîndu-se această sumă tovarăşului Plehanov. Noi am mai avut cinstea să vă comunicăm că tovarăşul Plehanov nu mai este reprezentantul partidului nostru şi că în toate chestiunile care privesc partidul nostru trebuie să vă adresaţi numai Comitetului Central al acestui partid, adică lui Mr. Oulianoff, 3 rue de la Colline, Genève.

Primiţi, dragi cetăţeni, salutul nostru frăţesc.

În numele Comitetului Central
al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia,
N. Lenin (Vl. Ulianov)

Expediată la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1962, în revista „Cahier du Monde Russe et Soviétique", nr. 4

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară după textul apărut în revista Tradus din limba franceză

35

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

Din partea lui Lenin personal, către membrii C.C.

11. VII. 1905

Dragi prieteni,

O serie de scrisori primite din toate colţurile Rusiei, veştile de la Aleksandrov, convorbirea avută cu Kleşci şi cu alte cîteva persoane care au venit aici îmi întăresc tot mai mult convingerea că în munca C.C. există o deficienţă internă, un defect de organizare a muncii. Comitetul Central e ca şi inexistent, nimeni nu-l simte şi nu-l observă,

www.dacoromanica.ro

— aceasta este părerea unanimă. Şi faptele o confirmă. Conducerea politică a partidului de către C.C. nu se vede. Şi totuşi, toţi membrii C.C. muncesc pînă la istovire ! Cum se explică atunci toate acestea ?

După părerea mea, una din principalele cauze ale acestei situaţii este lipsa unor foi volante periodice ale C.C. A conduce în timp de revoluţie numai prin discuţii orale şi contacte personale este o arhiutopie. Conducerea trebuie să se exercite într-un mod public. Acestei forme trebuie să-i fie subordonate în întregime şi în mod necondiţionat *toate celelalte* forme de muncă. Responsabilul cu presa al C.C. trebuie, în primul rînd, să se îngrijească să scrie (sau să primească articole de la colaboratori, redactorul însă trebuie să fie întotdeauna gata să scrie el însuşi) de două ori pe săptămînă o foaie volantă pe teme de partid şi politice (liberalii, socialiştii-revoluţionari, minoritatea, sciziunea, delegaţia zemstvelor, sindicatele etc etc.) şi să o reediteze prin orice mijloace, să o hectografieze imediat (dacă nu există tipografie) în 50 de exemplare, pe care să le trimită comitetelor pentru a fi reproduse. Uneori s-ar putea folosi, eventual, pentru aceste foi volante unele articole din „Proletarii" — cu modificările necesare. Nu înţeleg de ce nu se face acest lucru ? ? Nu cumva Şmidt şi Verner au dat uitării cele discutate cu noi în această privinţă ? Nu se poate, oare, scrie şi difuza măcar o foaie volantă pe săptămînă ? ? „Înştiinţarea" cu privire la Congresul al III-lea * n-a fost nici pînă în prezent retipărită [46] în întregime nicăieri în Rusia. Asta este o asemenea bătaie de joc, un asemenea fiasco al acestui faimos „aparat tehnic" al C.C., încît, hotărît lucru, nu înţeleg ce-a păzit Vinter, ce păzesc Sommer şi ceilalţi ? În sfîrşit, există doar şi tipografii ale comitetelor ? ! ?

Se vede că membrii C.C. nu-şi înţeleg de loc îndatorirea de „a se manifesta în public". Or, fără aşa ceva nu există centru, nu există partid ! Ei muncesc pînă la istovire, dar muncesc ca nişte cîrtiţe, la şedinţe, la întruniri, cu agenţii etc. etc. Este o adevărată irosire de forţe ! Dacă nu aveţi

* Vezi *V. I. Lenin* Opere complete, vol. 10, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 205—209. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

oameni, folosiţi pentru cutare muncă forţe de gradul trei, pentru cutare muncă forţe de gradul zece, dar exercitaţi neapărat voi înşivă conducerea politică şi, în primul rînd, scoateţi foi volante. Abia după aceea să luaţi cuvîntul la congresele raionale (în Polesie n-a fost nimeni la congres. Este pur şi simplu scandalos. Era cît pe-aci să se ducă de rîpă !), la conferinţe etc. Trebuie să scoateţi ceva în genul unui jurnal al C.C., a unui buletin al lui, să scoateţi de două ori pe săptămînă o foaie volantă care să fie ecoul tuturor problemelor serioase care se ivesc. Şi nu este greu de scos o asemenea foaie : ea trebuie hectografiată în 50 de exemplare, difuzată, tipărită de unul din comitete şi apoi trimisă aici. Principalul este să vă *spuneţi* cuvîntul şi sa vi-l *spuneţi* în mod deschis, să încetaţi de a fi muţi. Altfel şi noi, cei de aici, sîntem complet izolaţi.

Poate că trebuie completat C.C. ! Să mai recrutăm încă vreo şase agenţi ? Pentru aşa ceva sînt convins că s-ar gasi oameni. Practic însă aş vrea să fac acum o propunere : data fiind lipsa aproape completă a unei corespondenţe între membrii C.C. (de la Verner şi Vinter am primit cu totul două scrisori, de la Aleksandrov numai veşti de pe drum, „impresii de călătorie", şi nimic mai mult), trebuie neapărat *adusă la îndeplinire* hotărîrea noastră comună din 10. V. 1905 cu privire la consfătuirea fixată pentru 1. IX. 1905 [47]. Pentru dumnezeu, nu o amînaţi, nu vă zgîrciţi să cheltuiţi 200—300 de ruble. Altfel ne paşte pericolul să nu putem organiza munca aşa cum trebuie. Or, acum ea nu e de loc organizată. Lucrul acesta reiese din toate informaţiile pe care le deţinem.

Pînă la 1. IX. mai este o lună şi jumătate. În acest interval puteţi pregăti totul şi organiza din timp plecarea, după ce vă veţi fi înţeles şi cu Aleksandrov asupra persoanelor care urmează să vină încoace. Aştept răspuns.

Expediata din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oara în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipăreşte dupa manuscris

www.dacoromanica.ro

36

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

Din partea lui Lenin, pentru C.C.

Dragi prieteni,

Referitor la ultimele voastre scrisori, trebuie să vă spun că sînt de acord cu toate hotărîrile, în afară de două. 1) Protestez cu toată energia împotriva numirii lui Matrena ca agent şi vă rog insistent să revizuiţi această numire. E un încurcă-lume, care ne va pricinui mult rău, va mai trece de zece ori de la unii la alţii, ne va compromite cu neroziile lui etc. În comitet poate să lucreze, ca agent însă nu e bun de nimic. Poate fi introdus în aparatul tehnic ? În ceea ce-l priveşte pe Stanislav, v-aş ruga să-mi comunicaţi cine-i el şi în ce ape se scaldă. Eu l-aş recomanda cu căldură ca agent pe Lalaianţ, care, la Odesa şi în Biroul din Sud, a dat dovadă de aptitudini remarcabile, organizînd, după părerea tuturor, foarte bine munca concretă. După cum ne-au comunicat o serie de activişti din Odesa, care nu simpatizează întotdeauna pe „cei tari ca piatra", el a fost sufletul întregii munci locale. În sfîrşit, Lalaianţ este un om foarte consecvent şi principial.

2) În ceea ce-l priveşte pe Plehanov, mă miră foarte mult că aţi trecut sub tăcere o problemă care a fost deja discutată aici cu Vinter. Avem noi oare dreptul să numim ca reprezentant al partidului un om care nu doreşte să intre în partid şi nu vrea să recunoască Congresul al III-lea ? El a declarat doar recent în presă că nu consideră legal Congresul al III-lea şi că acceptă să reprezinte *numai* ambele fracţiuni. O serie de tovarăşi au arătat, încă atunci cînd era Vinter aici, că, numindu-l pe Plehanov, nu facem decît să-l răsfăţăm şi să-l stricăm definitiv. La început eu am fost pentru Plehanov, dar acum văd că nu trebuie să-l numim fără să punem anumite condiţii. Închipuiţi-vă numai, în mod concret, ce ar însemna să ai ca reprezentant în Birou un om cu care nimeni nu stă de vorbă, pe care e *imposibil* să-l obligi „să reprezinte" efectiv C.C., şi nu pe sine însuşi ! Acum am reuşit totuşi să stabilim legături directe între noi şi Birou (Biroul socialist internaţional) şi

www.dacoromanica.ro

vedem că sînt multe probleme, şi financiare şi de alt ordin (apeluri în numele Rusiei şi cu privire la Rusia, despre care le-am scris recent ; modul de reprezentare, asupra căruia am fost întrebat zilele trecute ş.a.m.d.). Biroul ne-a scris că există o nouă „propunere a lui Bebel“ [48] (care nu a ajuns încă pînă la noi) ; se pare că moşulică se pregăteşte din nou să ne „împace“ (Kautsky a publicat un articol cum nu se poate mai mîrşav în legătură cu ediţia germană a „Înştiinţării“ [49]). Gîndiţi-vă care ar fi situaţia noastră dacă am avea ca reprezentant pe Plehanov şi dacă el ar trebui să aibă de-a face cu Bebel în problema „păcii“ ! ? ? Înţeleg perfect de bine ce motive puternice ne fac pe noi toţi şi pe voi în mod deosebit să dorim „pacea“, să dorim numirea lui Plehanov, dar eu m-am convins că a întreprinde un asemenea pas fără a asigura *în mod efectiv* pacea înseamnă a face un pas greşit, care ar încurca şi mai mult lucrurile, ar provoca noi sciziuni, încălcări de acorduri, dispute, ar duce la o *nouă* întărîtare şi nu ar face decît *să întîrzie* şi mai mult înfăptuirea unificării. După părerea mea, toate discuţiile pe tema unificării vor rămîne vorbe goale atîta timp cît nu se va elabora în practică un plan *realizabil* al acestei unificări : totul merge spre această unificare, trebuie să aşteptăm cîteva luni pentru ca toţi să-şi dea seama de absurditatea hotărîrilor conferinţei, pentru ca *experienţa* să anuleze stupidul lor „statut organizatoric“, pentru ca *experienţa* să mai reducă din pretenţiile lor (fiindcă, în general, la noi lucrurile stau mai bine şi noi mergem, evident, spre victorie), şi atunci se vor duce tratative directe, fără intermediari, între centre, atunci vom elabora (dintr-o dată sau în două, trei etape, nu am de gînd, fireşte, să fac preziceri) un modus vivendi. Acum însă trebuie să luptăm.

Iată ce propun eu : să i se facă lui Plehanov o „propunere“ în spiritul vostru, *dar cu condiţia* ca el să recunoască Congresul al III-lea, să intre în partid şi să se supună hotărîrilor lui. În felul acesta, pe de o parte, vom salva aparenţele, iar pe de altă parte vom face inofensivă orice confuzie ce s-ar putea produce.

Pînă la primirea răspunsului vostru nu-i voi propune nimic lui Plehanov. Vă rog foarte mult să amînaţi luarea unei hotărîri pînă la întîlnirea noastră, în septembrie.

www.dacoromanica.ro

Sînt extrem de mirat că nu-mi scrieţi nici un cuvînt despre „Scrisoarea deschisă“ [50] trimisă mie şi scrisă de mîna lui Reinert. Ce s-a întîmplat ? Nu înţeleg. De ce în *hotărîri* nu se spune nimic despre asta ? ? Scrieţi-mi cît mai repede dacă s-o publicăm în O.C. Dacă da, v-aş ruga foarte mult să se facă o mică modificare privitoare la divergenţele în probleme de tactică, pentru a nu fi în contradicţie cu broşura mea, despre care o să vă vorbească Liubici [51]. Sper că nu vom fi de păreri deosebite şi, dacă se poate, v-aş ruga să-mi daţi voie să fac eu această modificare.

Mă miră foarte mult faptul că în Rusia „Înştiinţarea“ nu a apărut încă în întregime. Este pur şi simplu un scandal ! ! ! Pentru numele lui dumnezeu, luaţi măsuri ca întregul aparat tehnic să accelereze munca în această direcţie ! !

Vă sîntem extrem de recunoscători pentru că ne-aţi trimis hotărîrile amănunţite, scrisorile comitetelor şi foile volante. În fine, începe să se statornicească între noi ceva care aduce a relaţii normale ! Vă rog să păstraţi acest obicei şi să căutaţi un bun secretar la Petersburg. Trebuie neapărat să fim informaţi despre problemele de partid, despre liberali, despre problemele vieţii de partid care se discută acolo în cercuri etc. etc. Nu uitaţi că aici Bundul şi menşevicii sînt mai bine informaţi decît noi !

O caldă strîngere de mînă, N. Lenin

Scrisă la 12 iulie 1905
Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin“, vol. V

Se tipăreşte după manuscris

37

* CĂTRE SECRETARIATUL BIROULUI SOCIALIST INTERNAŢIONAL DE LA BRUXELLES

Geneva
24 iulie 1905

Dragi tovarăşi,

Acum cîteva zile am primit scrisoarea dv. din 28 iunie şi împreună cu ea nişte documente interesante (scrisorile

www.dacoromanica.ro

tovarăşilor Bebel şi Plehanov), dar, fiind extrem de ocupaţi, nu am avut posibilitatea să vă răspundem imediat.

I. În ceea ce priveşte scrisoarea cetăţeanului Plehanov, sîntem nevoiţi să facem următoarele observaţii : 1) Afirmaţia cetăţeanului Plehanov că după Congresul al II-lea al partidului nostru (august 1903) între noi au existat divergenţe numai în problema organizatorică nu corespunde de loc realităţii. „Minoritatea" de la Congresul al II-lea (în frunte cu cetăţenii Akselrod, V. Zasulici şi Martov) a scindat de fapt partidul imediat după congres, boicotînd instituţiile centrale alese de congres şi creînd o organizaţie secretă „a minorităţii", care a fost dizolvată abia în toamna anului 1904. Însuşi cetăţeanul Plehanov, care la Congresul al II-lea al partidului şi la Congresul Ligii din străinătate a social-democraţiei ruse (octombrie 1903) a fost de partea noastră, a avut, pe cît se pare, o altă părere despre divergenţele noastre atunci cînd, în nr. 52 al ziarului „Iskra" (noiembrie 1903), a declarat în mod public că trebuie să se facă cu pricepere concesii „revizioniştilor" (expresia aparţine lui Plehanov) pentru a evita o sciziune în partid.

2) Nu corespunde realităţii nici afirmaţia că Congresul al III-lea al partidului ar fi fost convocat „în mod cu totul arbitrar". Potrivit statutului partidului, Consiliul este obligat să convoace congresul de îndată ce acest lucru este cerut de jumătate din numărul comitetelor. Consiliul, după cum vă este cunoscut din rezoluţiile Congresului al III-lea, care au fost traduse în limba franceză, a ignorat statutul partidului. Comitetele de partid şi Biroul Comitetelor „Majorităţii", ales de ele, au fost obligate din punct de vedere moral şi formal să convoace congresul chiar şi împotriva voinţei Consiliului, care a refuzat să-l convoace.

3) Din aceleaşi rezoluţii ale Congresului al III-lea ştiţi că la acest congres au fost reprezentate nu „circa jumătate din numărul organizaţiilor cu drepturi depline", ci o însemnată majoritate a celor mai mari comitete.

4) Este adevărat că în partidul nostru există tovarăşi care sînt numiţi în glumă „mlaştină". Membrii ei treceau mereu dintr-o parte în alta în lupta internă din partid. Primul transfug de acest fel a fost cetăţeanul Plehanov, care, în noiembrie 1903, a trecut de la majoritate la minoritate,

www.dacoromanica.ro

iar la 29 mai 1905 a părăsit minoritatea, ieşind din redacţia ziarului „Iskra". Noi nu aprobăm aceste treceri, dar credem că nu trebuie să ni se facă o vină din faptul că, după multe oscilări, membrii „mlaştinii" sînt înclinaţi să ne urmeze.

5) În scrisoarea către Birou (din 16 iunie 1905) cetăţeanul Plehanov a uitat într-un mod destul de inoportun să amintească de scrisoarea sa din 29 mai 1905, care a apărut în ziarul „Iskra" (nr. 101) şi a cărei traducere exactă şi completă v-am şi expediat-o.

6) Spunînd că cealaltă fracţiune a partidului se grupează în jurul vechiului Organ Central al partidului — ziarul „Iskra" —, cetăţeanul Plehanov uită din nou să adauge că conferinţa „minorităţii" (din mai 1905) a anulat statutul elaborat la Congresul al II-lea şi nu a creat un nou Organ Central. Noi considerăm că Biroul socialist internaţional trebuie să aibă la dispoziţie traducerea completă a tuturor rezoluţiilor acestei conferinţe. Dacă însă „Iskra" nu vrea să le trimită Biroului, sîntem gata să ne asumăm noi această sarcină.

7) Cetăţeanul Plehanov spune că pentru convocarea Congresului al III-lea s-au pronunţat numai 2 membri ai C.C. aflaţi în libertate (ceilalţi fiind arestaţi). Scrisoarea cetăţeanului Plehanov e datată 16 iunie 1905 ; în ziua următoare, la 17 iunie, în nr. 4 al ziarului „Proletarii", Organul Central al partidului, creat de Congresul al III-lea, s-a publicat următoarea declaraţie : „Luînd cunoştinţă de scrisoarea deschisă a C.C. adresată preşedintelui Consiliului partidului, cetăţeanul Plehanov, şi fiind întru totul solidari cu C.C., socotim necesar — din motive pe care tovarăşii informaţi asupra stării de lucruri din partid le vor înţelege — să ne declarăm public solidari cu C.C.". Declaraţia e semnată cu pseudonimele : Ma, Bem, Vladimir, Innokenti, Andrei, Voron. Vă putem comunica în mod confidenţial că aceste pseudonime sînt ale *membrilor arestaţi ai C.C.* Prin urmare, numai membrii C.C. au aflat despre conflictul dintre C.C. şi cetăţeanul Plehanov (şi deci şi Consiliu) în problema convocării congresului, majoritatea lor pronunţîndu-se imediat pentru C.C. şi împotriva cetăţeanului Plehanov. Rugăm insistent Secretariatul internaţional să ne

www.dacoromanica.ro

comunice dacă cetăţeanul Plehanov a găsit de cuviinţă să aducă la cunoştinţa Biroului aceasta declaraţie importantă a membrilor arestaţi ai C.C., care dezminte în mod categoric afirmaţiile lui din scrisoarea din 16 iunie.

8) Cetăţeanul Plehanov greşeşte atunci cînd afirma că ambele fracţiuni l-au rugat să rămînă reprezentant al partidului în Biroul internaţional. Pînă în prezent Comitetul Central al partidului nostru n-a adresat nici o rugăminte în acest sens. După cum v-am comunicat acum cîteva zile, această problemă nu e încă rezolvată definitiv şi continuă să se afle la ordinea zilei.

9) Cetăţeanul Plehanov consideră că pentru el e uşor să fie imparţial în ceea ce priveşte divergenţele noastre. După cele arătate însă mai sus, noi credem că pentru el acest lucru este destul de greu, şi cel puţin în momentul de faţă aproape imposibil.

II. *Trec la propunerea tovarăşului Bebel* în legatură cu problemele noastre.

Aici trebuie să fac urmatoarele observaţii : 1) Eu sînt numai unul dintre membrii C.C. şi redactorul şef al Organului Central al partidului, ziarul „Proletarii". Eu pot să rezolv, în numele întregului C.C., numai problemele din străinătate şi cîteva alte probleme care mi-au fost încredinţate în mod special. În orice caz, toate hotărîrile mele pot fi anulate de adunarea generală a Comitetului Central. Eu nu pot deci să rezolv problema intervenţiei Biroului în treburile partidului nostru. Am trimis însă imediat în Rusia tuturor membrilor C.C. scrisoarea dumneavoastră, precum şi scrisorile cetăţenilor Bebel şi Plehanov.

2) Pentru a grăbi răspunsul Comitetului Central, ar fi indicat ca Biroul să dea cîteva explicaţii necesare : a) Dacă prin cuvîntul „intervenţie" (intervention) trebuie să se înţeleagă doar o mediere conciliantă şi un sfat care au numai putere morală, nu coercitivă ; b) sau Biroul are în vedere o hotărîre obligatorie, adoptată de o comisie de arbitraj ? c) dacă Comitetul executiv al Biroului propune să se acorde adunării generale a Biroului socialist internaţional dreptul de a rezolva definitiv şi fără drept de apel problema divergenţelor noastre.

www.dacoromanica.ro

3) În ceea ce mă priveşte, socot că e de datoria mea să aduc la cunoştinţa Biroului că, cu puţin timp înainte de Congresul al III-lea, cetăţeanul Bebel a făcut o asemenea propunere atît mie cît şi tovarăşilor mei de idei, oferindu-ne serviciile sale sau serviciile întregii conduceri a partidului german (Parteivorstand) în calitate de arbitru în disputa dintre majoritatea şi minoritatea din partidul nostru.

I-am răspuns că în curînd va avea loc congresul partidului şi că eu personal nu pot să hotărăsc pentru partid şi în numele lui.

Biroul Comitetelor Majorităţii a respins propunerea cetăţeanului Bebel. Congresul al III-lea n-a adoptat nici o hotărîre în legătură cu această propunere şi prin aceasta şi-a exprimat adeziunea tacită la răspunsul B.C.M.

4) Întrucît Biroul internaţional consideră că poate căpăta informaţii din „cîteva ziare germane", sînt nevoit să declar că aproape toate publicaţiile socialiste germane, şi îndeosebi „Die Neue Zeit" [52] şi „Leipziger Volkszeitung", se situează întru totul de partea „minorităţii" şi prezintă foarte unilateral şi inexact problemele noastre. Kautsky, de pildă, se consideră şi el imparţial, dar în realitate a ajuns pînă acolo, încît a refuzat să publice în „Die Neue Zeit" o dezminţire în legătură cu un articol al Rosei Luxemburg în care ea apăra dezorganizarea în partid [53]. El a recomandat chiar, în „Leipziger Volkszeitung", să nu se difuzeze o broşură în limba germană care conţinea traducerea rezoluţiilor Congresului al III-lea ! ! Aceasta fiind situaţia, e lesne de înţeles de ce mulţi tovarăşi din Rusia sînt înclinaţi să considere că social-democraţia germană este părtinitoare şi că are idei cît se poate de preconcepute în ceea ce priveşte sciziunea din rîndurile social-democraţiei din Rusia.

Primiţi, dragi tovarăşi, salutul nostru frăţesc,

Vl. Ulianov (N. Lenin)

Publicată în limbile franceză şi rusa în 1905, în foi volante hectografiate

În 1925 — publicată în revista „Krasnaia Letopis", nr. 1

Se tipăreşte după textul apărut în revistă, confruntat cu o copie scrisă de mînă în limba franceză

www.dacoromanica.ro

38

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

Nr. 1

28. VII. 1905

Dragi prieteni,

Trebuie să rezolvăm cît mai repede cu putinţă următoarele două probleme importante : 1) Cu privire la Plehanov. Noi am însărcinat un agent special (pe Leadov) să vă relateze cum stau lucrurile. Repet pe scurt. Plehanov a dat dovadă de o nemaipomenită impertinenţă, scriind Biroului socialist internaţional că a fost deja recunoscut (!) de ambele fracţiuni, ocărînd totodată şi ponegrind în fel şi chip cel de-al III-lea Congres al nostru. Posed o copie a scrisorii lui, pe care mi-a trimis-o Biroul. Am să v-o trimit şi dv. Am reuşit, învingînd mari greutăţi, să stabilesc legături directe cu Biroul socialist internaţional şi am dezminţit cele afirmate de Plehanov. Atunci el a refuzat să mai fie reprezentantul nostru. Dv. ştiţi că eu n-am fost categoric împotriva numirii lui Plehanov, acum însă aşa ceva ar fi pur şi simplu de neconceput. Această numire m-ar dezavua în aşa măsură, încît situaţia mea ar deveni de-a dreptul imposibilă. Numirea lui ne-ar compromite definitiv în ochii Biroului socialist internaţional. Nu uitaţi că aproape toţi social-democraţii din străinătate sînt de partea „icoanelor", iar pe noi ne desconsideră, ne privesc de sus. Dacă veţi face un pas nechibzuit, totul se va duce de rîpă. De aceea îi rog insistent pe Verner şi pe Şmidt să confirme cît mai repede, fie chiar şi provizoriu, cele întreprinse de mine. Aceasta în primul rînd. În al doilea rînd, să i se propună lui Plehanov, în numele C.C. al P.M.S.D.R., conducerea organului ştiinţific, cu condiţia însă ca el să recunoască Congresul al III-lea şi să considere obligatorii pentru el hotărîrile acestui congres. Dacă va refuza, atunci toată vina va fi a lui, iar noi vom fi dat dovadă de spiritul nostru de conciliere. Dacă va accepta, vom face un nou pas în această direcţie. Aşadar, vă sfătuiesc cît se poate de insistent să

www.dacoromanica.ro

revocați hotarîrea cu privire la reprezentare, iar în ceea ce privește conducerea organului științific, aceasta să-i fie propusă numai cu condiția menționată mai sus [54]. 2) Cu privire la propunerea de mediere din partea Biroului socialist internațional. Textul complet vă va fi trimis, deși Leadov a și luat un exemplar pentru dv. Biroul socialist internațional propune pentru împacare o conferință a noastră și a minorității, sub președinția membrilor B.S.I. Social-democrații din străinătate (Bebel și alții) fac o intensă agitație pentru ca B.S.I. sa exercite presiuni asupra noastră. S-au primit asemenea scrisori pînă și de la englezi („Federația social-democrata", posed copia unei scrisori în care, într-un obișnuit spirit împaciuitorist, se spune că e o crimă să te certi în asemenea vremuri etc. [55]). Am scris celor din B.S.I. că n-am competența să rezolv singur această problemă și că este nevoie de o hotărîre a întregului C.C., căruia îi voi scrie imediat. I-am întrebat apoi dacă au în vedere numai o mediere sau vor să instituie o comisie de arbitraj, ale cărei hotarîri să fie obligatorii pentru ambele părți, căci trebuie sa scriu despre acest lucru Comitetului nostru Central. Nu am primit înca raspuns de la ei.

Iată care este părerea mea. Trebuie să acceptăm neapărat conferința. Să stabilim termenul deschiderii ei în jurul lui 1. IX. Sa trimitem neaparat la această conferință 1—2 membri ai C.C. din Rusia (nu uitați că pentru 1. IX a fost fixat congresul nostru, care este extrem de necesar sub toate aspectele). Medierea să fie primită cu recunoștință. Să se respinga obligativitatea hotărîrii comisiei de arbitraj pe baza hotarîrii Congresului al III-lea [56], care prevede în mod categoric că condițiile de fuzionare completă cu minoritatea trebuie prezentate spre aprobare Congresului al IV-lea. Congresul al III-lea ne-a dat însărcinarea să pregătim și să elaboram aceste condiții, dar fără să luăm o hotărîre definitivă. Îndeplinind sarcina trasată de Congresul al III-lea, noi acceptam medierea și ne vom strădui să elaborăm cît mai amănunțit modul de înțelegere imediată și de fuzionare treptată. Daca vom reuși, atunci vom înfăptui numaidecît înțelegerea, iar planul de fuzionare îl vom prezenta Congresului al IV-lea, care, în acest caz, va trebui să fie convocat în același timp și în același loc cu congresul obliga-

www.dacoromanica.ro

toriu al tuturor organizaţiilor minorităţii. Este extrem de important să nu pierdem din vedere că menşevicii nu au un centru, ale cărui hotărîri să fie obligatorii pentru ei. „Iskra" nu este subordonată Comisiei de organizare. Nu trebuie să jucăm rolul unor prostănaci, tratînd cu nişte oameni care nu au dreptul şi nu sînt împuterniciţi să vorbească în numele întregii minorităţi. De aceea trebuie să arătăm că delegaţii minorităţii la adunarea cu B.S.I. trebuie să fie şi din partea Comisiei de organizare şi din partea „Iskrei" ; în afară de aceasta, ei trebuie să promită că vor consulta într-un termen scurt toate organizaţiile minorităţii, dîndu-ne o listă a acestor organizaţii. Totuşi, dacă din punctul de vedere al condiţiilor din Rusia este mai important pentru dv. sa predomine menşevicii din Rusia, atunci trebuie să analizaţi dacă este nevoie de delegaţi speciali ai „Iskrei". Dv. ştiţi mai bine acest lucru. Dar nu uitaţi că fără consimţămîntul „Iskrei" toate înţelegerile vor fi o pură ficţiune. Şi acum încă o întrebare : este necesar să comunicăm Biroului socialist internaţional hotărîrea secretă a Congresului al III-lea ? Avem dreptul s-o facem ? Mă îndoiesc. Se înţelege că a comunica ceva unor tovarăşi socialişti din Europa nu înseamnă „a da publicităţii", şi ei pot fi obligaţi să nu publice. Dar este oare indicat acest lucru ? Rămîne să hotărîţi singuri. Este destul de uşor să le dăm o explicaţie satisfăcătoare şi fără a le comunica rezoluţia Congresului al III-lea, care este obligatorie pentru noi.

Scrisoarea deschisă către Comisia de organizare o vom publica în „Proletarii" nr. 11 (nr. 10 e în curs de apariţie) ; nu am publicat-o pînă acum, deoarece am aşteptat de la dv. o explicaţie, care mi-a parvenit abia ieri. Vă rugăm foarte mult să scrieţi pe fiecare material dacă e cazul să-l publicăm şi dacă lucrul acesta trebuie făcut imediat.

Aşadar, răspundeţi cît mai curînd, în numele lui Verner şi Şmidt, cel puţin la următoarele : 1) Dacă veţi trimite singuri răspunsul către B.S.I. sau mă însarcinaţi pe mine să fac acest lucru ? 2) Dacă sînteţi de acord cu răspunsul meu sau nu ? 3) Dacă nu, v-aş ruga foarte mult să vă grăbiţi cu răspunsul, ca să putem ajunge la o înţelegere deplină :

www.dacoromanica.ro

orice confuzie într-o asemenea chestiune, orice neclaritate sau lipsă de informare sînt legate de mari primeidii.

P. S. Trimiteţi, vă rog, scrisorile mele lui Dubois, deoarece nu am adresa lui.

Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipăreşte după manuscris

39

CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI

Dragă Vl. Dm.,

Îţi trimit o „hîrtiuţă" *.

Numirea d-tale în comisia administrativă s-a dovedit a fi pînă acum contraindicată : ea n-ar micşora, ci ar intensifica fricţiunile [57].

În caz de ceva, adresează-te întotdeauna mie. Nu cred că trebuie să ne temem de fricţiuni. Trebuie, desigur, să dovedim întotdeauna tact şi prudenţă cînd este vorba de vreo schimbare.

Se spune că nu există hîrtie pentru numărul următor !

Salutări lui V. M. O caldă strîngere de mînă.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 31 iulie 1905 la Geneva (loco)

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVI

Se tipăreşte după manuscris

40

CĂTRE A. V. LUNACEARSKI

Draga An. V.,

Vă trimit o nouă broşura a lui Plehanov. Cît de anemice sînt atacurile şi „înţepăturile" lui împotriva machiş-

* Vezi volumul de faţă, p. 324 — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

tilor ! Pentru mine ele sînt cu atît mai supărătoare cu cît, în fond, critica făcută de Plehanov lui Mach mi se pare justă.

Intenţionez să scriu un articol : „O nouă lucrare a lui G. Plehanov“ [58].

Pregătiţi prefaţa la broşura dv. : „Din istoria luptei revoluţionare a proletariatului vest-european“ [59]. Materialul despre revoluţia din februarie îl vom publica separat [60].

Din Rusia au sosit scrisori ale C.C., în care se exprimă speranţa că veţi participa la activitatea noastră publicistică [61]. Ne e foarte greu fără colaborarea dv. permanentă şi apropiată. Ce-i drept, ziarul apare, dar el poartă amprenta unei oarecare uniformităţi. Asta în primul rînd. În al doilea rînd : nu există broşuri, îndeosebi broşuri de popularizare. Trebuie să continuaţi în spiritul acelui „Cum se duceau la ţar muncitorii din Petersburg“.

Broşura mea va apărea săptămîna aceasta [62]. Am să v-o trimit.

Procesele-verbale ale congresului vor apărea în mod sigur în august.

Vas. Vas. s-a împotmolit într-o activitate măruntă şi nu scrie, ceea ce e cît se poate de regretabil.

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

Scrisă la 1 august 1905
Expediată din Geneva la Viareggio

Publicată pentru prima oară în 1934, în „Culegeri din Lenin“, vol. XXVI

Se tipăreşte după manuscris

41

CĂTRE A. V. LUNACEARSKI

2. VIII. 1905

Dragă An. Vas.,

V-am trimis ieri o scrisoare „de afaceri“, în care vă rugam să-mi trimiteţi „Iskra“ nr. 105 * şi L. Feuerbach edi-

* Am auzit că articolul de fond este o mostră de prostie ! N-aţi vrea să scrieţi, cît mai repede, ceva împotriva lui ? Dacă da, *telegrafiaţi-mi.*

www.dacoromanica.ro

tat de Plehanov. Astăzi vreau să vă vorbesc despre altceva decît despre treburile curente.

Oamenii noştri de la Geneva manifestă o stare de spirit destul de proastă. Adeseori mă gîndesc, plin de mirare, cît de puţin le trebuie unor oameni care nu sînt pe deplin independenţi şi nu sînt obişnuiţi cu o activitate politică de sine stătătoare ca să se demoralizeze şi să se descurajeze. Şi bolşevicii noştri de la Geneva sînt extrem de descurajaţi. Se dă o luptă serioasă, căreia Congresul al III-lea nu i-a pus, fireşte, capăt, ci a deschis doar o nouă fază a ei ; iskriştii se agită, sînt agili, neobrăzaţi, ca nişte precupeţi, şi versaţi, datorită unei îndelungate experienţe, în materie de demagogie, în timp ce la ai noştri predomină un fel de „prostie conştiincioasă" sau „conştiinciozitate prostească". Ei nu ştiu să lupte singuri, sînt neîndemînatici, rigizi, stîngaci, timizi ...Sînt băieţi buni, dar ca oameni politici nu fac două parale. Sînt lipsiţi de tenacitate, de combativitate, de îndemînare, de agilitate. Vas. Vas. este cît se poate de tipic în această privinţă : este un om foarte simpatic, un activist foarte devotat, un om deosebit de cinstit, dar mă tem că niciodată nu va fi în stare sa devină *un om politic*. Este de o bunătate excesivă, nici nu-ţi vine să crezi că broşurile semnate „Galerka" sînt scrise de el. El nu introduce un spirit combativ nici în ziarul nostru (se tot vaită că nu-i dau să scrie nişte articole blajine despre Bund !), nici în rîndurile celor din colonie. Aici toţi se văicăresc, îmi reproşează (sînt numai de trei săptămîni în vilegiatură şi vin în oraş pentru 4—5 ore, de *trei* şi chiar de *patru* ori pe săptămîna !) că la ei lucrurile nu merg de loc bine, că menşevicii sînt mai abili etc. etc ! !

Iar Comitetul nostru Central, în primul rînd, nu este nici el destul de „politic", este şi el prea blînd, se arată şi el lipsit de tenacitate, de abilitate, de tact, de priceperea de a folosi din punct de vedere politic orice fapt mărunt în lupta din partid. În al doilea rînd, el manifestă un dispreţ suveran pentru străinatate şi în mod perseverent pe cei mai buni oameni ori nu-i lasă să vină încoace, ori îi ia de aici. Aşa că aici, în străinătate, noi rămînem în urmă. Lipseşte un ferment, un stimulent, un impuls. Oamenii nu ştiu să acţioneze şi să lupte singuri. La adunările noastre se simte lipsă

www.dacoromanica.ro

de oratori. N-are cine să insufle curaj, să pună problemele în mod principial, să fie în stare să se ridice deasupra mlaştinii geneveze, în sfera unor interese şi probleme mai serioase. Şi întreaga activitate suferă. În lupta politică stagnarea înseamnă moarte. Cerinţe sînt cu duiumul, şi ele sporesc mereu. Novoiskriştii nu dorm (acum ei „au interceptat" pe nişte marinari veniţi la Geneva * ; i-au momit, probabil, prin maniera lor comercială de a-şi face reclamă politică şi marktschreien ** insistent, „utilizînd" post festum evenimentele de la Odesa în folosul coteriei lor). Noi însă avem *extrem* de puţine forţe. Vas. Vas. nu ştiu cînd va scrie, iar ca orator şi ca centru politic este sub orice critică, mai degrabă încurajează el însuşi văicărelile decît să scuture pe oameni şi să le tragă o săpuneală pedagogică. Şvarţ lipseşte ; de acolo el ne scrie cu multă rîvnă şi destul de bine, parcă chiar mai bine ca aici, dar nu face decît să scrie. Ca să exercite însă o influenţă personală asupra oamenilor şi să îndrume cu pricepere oamenii şi adunările, a fost rareori în stare, chiar şi atunci cînd era la Geneva. Aici este un centru mare, serios. Sînt o mulţime de ruşi. Şi vin tot mereu alţii. Vara, în special, e foarte mare animaţie, căci în droaia de turişti ruşi care vin de la Geneva se poate găsi un anumit procent de oameni pe care trebuie şi-i putem folosi, scutura, atrage şi îndruma.

Vă rog să reflectaţi asupra celor scrise de mine şi să-mi răspundeţi cît mai amănunţit (preferabil pe adresa mea personală : 3. Rue David Dufour). Amintiţi-vă ce mi-aţi scris : faptul că am să lipsesc din Geneva nu va aduce prejudicii, căci am să scriu mult chiar fiind departe. Este adevărat că scrieţi mult şi că ziarul poate fi condus *cumva* (dar numai cumva ; noi însă avem nevoie de mult mai mult). Lipsa dv. aduce prejudicii enorme, care, pe zi ce trece, se fac tot mai mult simţite. Influenţa personală şi participarea la dezbaterea diferitelor probleme în cadrul unor adunări au o foarte mare importanţă din punct de vedere politic. Fără aşa ceva nu există activitate politică şi chiar scrisul devine mai puţin politic. Iar cînd avem de-a face cu un adversar care în străi-

* Este vorba de unii participanţi la rascoala de pe crucişătorul „Potiomkin". — *Nota red.*

** — îi invită în dugheana lor — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

nătate dispune de mari forţe, pierdem în fiecare săptămînă atîta cît nu cîştigăm, poate, nici într-o lună. Lupta pentru partid nu s-a terminat, şi o adevărată victorie nu poate fi obţinută fără încordarea tuturor forţelor...

O caldă strîngere de mînă, al dv., *N. Lenin*

E. pediata din Geneva la Viareggio

Publicată pentru prima oară în 1934, în „Culegeri din Lenin", vol. XXVI

Se tipăreşte după manuscris

42

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

Din partea lui Lenin, pentru membrii C.C.

14. VIII. 1905

Dragi prieteni,

Tocmai am citit, în „*Iskra*" nr. 107, procesul-verbal al consfătuirii din 12. VII. 1905 dintre C.C. şi Comisia de organizare [63]. Este foarte trist că pînă acum *nu* am primit de la dv. procesele-verbale promise. Nu am primit nici scrisori. Înţelegeţi o dată că nu se poate lucra în felul acesta ! Eu n-am ştiut nimic nici despre planul vostru de a publica „Scrisoarea deschisă", nici despre planul de a duce tratative, nici despre planul de a face anumite concesii. Este oare permisă o asemenea atitudine faţă de un membru al colegiului ? ? Gîndiţi-vă în ce situaţie mă puneţi ! O situaţie cu totul imposibilă, deoarece tocmai aici, în străinătate, trebuie să răspund deschis tuturora. Dv. înşivă veţi recunoaşte acest lucru dacă veţi judeca la rece.

Răspunsul dat de dv. Comisiei de organizare trezeşte o serie întreagă de nedumeriri. Nu ştiu ce să cred — e vorba de vreo stratagemă a dv. ? ? Nu cumva aţi uitat că există o rezoluţie cît se poate de categorică a Congresului al III-lea potrivit căreia condiţiile de fuzionare trebuie să fie confirmate de un nou congres ? ? Cum se poate vorbi în mod serios de cooptare în C.C. atîta timp cît există două organe care-şi fac concurenţă unul altuia ? ? Cum se poate admite existenţa

www.dacoromanica.ro

a două Organe Centrale, adică o încălcare totală atît a statutului, cît şi a hotărîrilor Congresului al III-lea, fără să se ia atitudine ? ? Cum de nu li s-a dat menşevicilor un ultimatum principial în problema organizatorică : (1) congres în locul plebiscitelor, ca organ suprem al partidului ; (2) supunerea necondiţionată a presei de partid faţă de partid ; (3) alegeri directe în C.C. ; (4) supunerea minorităţii (fără ghilimele) faţă de majoritate etc. ? ?

Oare nu v-a pus în gardă trista experienţă cu „înţelegerea" în legătură cu transportul, care a fost imediat încălcată de Siurtuk, provocînd o nouă întărîtare ? ? [64] Nimic nu poate dăuna atît de mult unităţii viitoare ca o înţelegere fictivă, care nu satisface pe nimeni, care lasă teren pentru luptă : o asemenea „înţelegere" nu poate decît să ducă *inevitabil* la o nouă ruptură şi la o exacerbare a întărîtării !

Sau e vorba de vreo stratagemă a dv. ? Speraţi „să trageţi pe sfoară" Comisia de organizare ori să-i faceţi pe menşevicii din Rusia să se certe cu cei din străinătate ? ? Nu găsiţi că e suficientă experienţa căpătată pînă acum în această privinţă, care arată că asemenea încercări sînt zadarnice ?

Vă spun încă o dată cu toată seriozitatea : mă puneţi într-o situaţie *imposibilă*. Nu exagerez de loc. Vă rog insistent să-mi răspundeţi : 1) se va ţine congresul nostru pe data de 1. IX, aşa cum am hotărît, sau aţi revocat această hotărîre ? 2) dacă aţi revocat-o, atunci cum, cînd şi unde va avea loc întrunirea dv. (a membrilor C.C.) şi ce măsuri intenţionaţi să luaţi pentru ca să pot vota şi eu şi, totodată, (ceea ce e *mult mai* important) să pot afla care sînt *actualele* dv. intenţii. Este extrem de necesară o întrevedere pentru rezolvarea a o mie şi una de chestiuni. Nu avem bani. Germanii nu ne dau, nu ştiu de ce. Dacă nu ne trimiteţi 3 000 de ruble, dăm faliment. Procesele-verbale au fost culese aproape toate * ; pentru tipărirea lor ne trebuie 1 500 de ruble. Casa este goală, cum nu a fost *niciodată* pînă acum.

Ce fel de rezoluţie mai este şi asta : rezoluţia Comitetului Orlov-Briansk ? („Iskra" nr. 106) [65]. Este, probabil, o con-

* Este vorba de publicarea proceselor-verbale ale Congresului al III-lea al P.M.S.D.R. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

fuzie. Comunicați-mi, pentru numele lui dumnezeu, ce ați aflat. Nu s-ar putea să trimiteți acolo pe cineva, bunăoară pe Liubici din Voronej ?

Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipărește după manuscris

43

CĂTRE COMITETUL CENTRAL ȘI COMITETUL DIN PETERSBURG AL P.M.S.D.R.

Pe adresa lui Absolut

Către membrii C.C. și ai Comitetului din Petersburg, din partea lui Lenin

14. VIII.

Dragi tovarăși,

Primind scrisoarea și „declarația" tov. Konstantin Sergheevici, mă consider dator să răspund următoarele, și rog ca această scrisoare să fie citită *tuturor* membrilor Comitetului din Petersburg. Bineînțeles că conflictul trebuie să fie examinat, conform statutului, de Comitetul Central, și departe de mine gîndul de a-mi forma o părere de aici. Dar, întrucît se fac referiri la „scrisoarea lui Lușin" ca produs al emigrației, trebuie să-mi spun și eu părerea. Lușin este unul dintre mîrșavii transfugi de la majoritate la minoritate care se simte jignit de faptul că nu a fost invitat la Congresul al III-lea. „Scrisoarea lui Lușin" a fost editată (tipărită) de el înainte de aceasta, înainte de Congresul al III-lea ; în ea li se reproșa prostește bolșevicilor *lipsa de hotărîre* (!) în lupta împotriva minorității. Tov. Konstantin Sergheevici a comis o greșeală atunci cînd a semnat scrisoarea, dar ar fi culmea neroziei să fie acuzat de această greșeală. Greșeala e scuzabilă pentru un om care nu cunoaște „moravurile" (sau mai bine zis imoralitatea) din străinătate. Konstantin Sergheevici a întors el însuși imediat spatele acestui individ, Lușin. Cunoscîndu-l pe Konstantin Sergheevici, mai întîi ca pe un corespondent minunat, unul *dintre cei mai*

www.dacoromanica.ro

valoroşi, iar apoi *cunoscîndu-l personal* la Geneva, trebuie să mă pronunţ, în general, în favoarea lui ca activist şi în mod categoric împotriva referirilor la „scrisoarea lui Luşin" pentru a-l acuza pe Konstantin Sergheevici [66].

Scrisă la 14 august 1905
Expediată din Geneva la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipăreşte după manuscris

44

CĂTRE A. V. LUNACEARSKI

Dragă An. Vas.,

Am primit scrisoarea dv. Scrieţi-mi mai bine pe adresa mea personală : 3. Rue David Dufour.

În ceea ce priveşte broşura lui Kostrov, nu ştiu ce-i de făcut. N-am citit-o după ce a ieşit de sub tipar, dar, judecînd după vechiul manuscris, îmi dau seama ce reprezintă. Aveţi perfectă dreptate cînd spuneţi că asta-i tocmai „literatură ultrareacţionară" [67]. Ce să răspundem ? — mă întrebaţi dv.

Vas. Vas. a scris o notă pentru „Proletarii", dar e cam anemică, n-aş vrea s-o public. Olin a prezentat un referat şi va scrie şi el, dar nu prea se pricepe. Aici e nevoie, după părerea mea, de două lucruri : în primul rînd, „de un scurt studiu care să cuprindă istoricul sciziunii". Popular. De la început, de la economism. Pe bază de documente precise. Cu următoarea împărţire pe perioade : 1901—1903 ; 1903 (Congresul al II-lea) ; 26. VIII. 1903—26. XI. 1903 ; 26. XI. 1903—I. 1904 ; I—VIII. 1904 ; VIII. 1904—V. 1905 ; V. 1905 (Congresul al III-lea).

Cred că acest studiu poate fi scris atît de clar, de precis şi de concis, încît să-l citească şi cei cărora li se adresează Kostrov.

În al doilea rînd, este nevoie de o caracterizare (literar-critică) vie, caustică, *subtilă* şi amănunţită a acestor ultrareacţionari. Căci, în esenţă, aceeaşi falsitate stă şi la baza celor scrise de L. M. (ai citit infamiile din nr. 107 ? Şvarţ

www.dacoromanica.ro

răspunde printr-un articol. Nu ştiu dacă merită) şi de Starover. Ar trebui să strîngem o serie de asemenea articole şi broşuri, să dăm în vileag minciuna grosolană, *s-o demascăm* în aşa fel, încît cei în cauză să nu se mai poată fofila, iar apoi să ţintuim la stîlpul infamiei şi să înfierăm toate aceste scrieri ca „literatură ultrareacţionară". Novoiskriştii au furnizat acum material cu toptanul, şi dacă l-am prelucra cu grijă, dacă am da în vileag, în toată splendoarea lor, toate aceste procedee mîrşave de *bîrfeală*, de clevetire etc. etc., ar putea să iasă ceva straşnic. Aceste vagi „aluzii personale" ale lui L. M. denotă, ele singure, o ticăloşie fără margini ! !

Prima temă poate o voi aborda eu, dar nu acum, nu chiar atît de curînd ; nu am timp * (iar mai tîrziu poate că nici nu va mai fi de actualitate !).

De a doua temă nu m-aş apuca, şi cred că *numai* dv. aţi putea face treaba asta. E o muncă neplăcută, cam respingătoare, nici vorbă, dar noi nu sîntem nişte coconaşi, ci ziarişti, şi unor publicişti social-democraţi nu le e permis să lase neînfierate „ticăloşia şi otrava".

Gîndiţi-vă la aceasta şi răspundeţi-mi.

Broşura despre greva politică de masă trebuie scrisă, ceea ce nu constituie o greutate pentru dv.

Ar trebui neapărat să continuaţi să scrieţi şi broşuri populare, să alegeţi una dintre temele cele mai actuale. Care anume, nu ştiu. Despre Duma lui Bulîghin ? Trebuie să aşteptăm publicarea [70].

Ar fi bine să scrieţi despre organizarea muncitorilor. Să faceţi o comparaţie între statutul nostru (de la Congresul al III-lea) şi statutul conferinţei, să analizaţi, să explicaţi ideea, importanţa şi metodele organizaţiei *revoluţionare* a proletariatului (în special pentru insurecţie), deosebirea dintre organizaţiile de partid şi cele care se alătură partidului

* Acum mă apuc să-i răspund lui Plehanov („Soţial-Demokrat" nr. 2 [68]). Trebuie facut praf, căci şi la el găseşti o mulţime de ticăloşii şi de argumente jalnice. Sper ca voi reuşi să fac acest lucru.

Apoi mi s-a înfiripat în minte planul unei broşuri populare : „Clasa muncitoare şi revoluţia" [69] — o caracterizare a sarcinilor democratice şi socialiste, apoi o serie de concluzii cu privire la insurecţie şi la guvernul revoluţionar provizoriu etc. Cred ca o asemenea broşura e necesară.

www.dacoromanica.ro

etc. Acesta ar fi, în parte, și un răspuns dat lui Kostrov, un răspuns pe înțelesul tuturor, pentru mase, la o temă actuală. Încercați !

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *N. Lenin*

Scrisă între 15 și 19 august 1905
Expediată din Geneva la Viareggio

Publicată pentru prima oară în 1934, în „Culegeri din Lenin", vol. XXVI

Se tipărește după manuscris

45

CĂTRE P. N. LEPEȘINSKI

Tovarășului Olin, care semnează
pentru secretarul grupului din Geneva
al organizației din străinătate a P.M.S.D.R.

Hotărîrea reprezentantului din străinătate al C.C., care *trebuie citită în întregime* la viitoarea adunare a grupului (adică astăzi, 29 august, dacă această hotărîre va fi predată în timpul adunării).

Astăzi, 29 august 1905, la ora 8 seara, reprezentantului din străinătate al C.C. i-au fost predate copia unei scrisori trimise de grupul din Geneva către colegiul de expediție, precum și copia răspunsului acestuia din urmă către grupul din Geneva.

Referitor la aceste documente, reprezentantul din străinătate al C.C. al P.M.S.D.R. atrage atenția grupului din Geneva că a dat dovadă de neînțelegere a disciplinei de partid și că a încălcat statutul partidului. Expeditorii sînt agenți ai Comitetului Central. Orice nemulțumire provocată de agenții C.C. este examinată în primul rînd de însuși Comitetul Central. Toate conflictele din cadrul partidului sînt examinate, conform statutului, de către C.C. și cu atît mai mult conflictele dintre membrii de partid din diferite organizații și agenții Comitetului Central. De aceea, invitînd pe agenții C.C. la o adunare a sa, grupul a luat o măsură care, din punct de vedere formal, este și nejustă în general și lipsită de tact în special,

www.dacoromanica.ro

Dacă această invitaţie n-a fost concepută ca o măsură formală, ea nu trebuia făcută în scris şi oficial.

„Comportarea personală" a „unor persoane cu funcţii în partid" sau este într-adevăr doar personală (în afara funcţiei, independentă de ea), şi atunci analizarea ei de către grup ar fi o simplă *ciorovăială*. Sau comportarea personală este legată de funcţie, şi atunci orice membru de partid care e nemulţumit de această comportare şi insistă ca această nemulţumire să fie analizată *în mod formal şi oficial este dator,* în primul rînd, să se adreseze formal C.C. Grupul de la Geneva al P.M.S.D.R., admiţînd „să fie aduse" în faţa lui, spre a fi analizate *în mod formal,* problemele în legătură cu nemulţumirea provocată de nişte agenţi ai C.C. înainte ca aceste probleme să fie comunicate tot *în mod formal* Comitetului Central, a dat dovadă de neînţelegere a disciplinei de partid şi a statutului partidului.

Deosebirea despre care am vorbit mai sus, dintre *ciorovăială* şi *critica făcută unei persoane cu funcţii în partid* (critică *obligatorie* pentru orice membru de partid, o critică făcută însă în mod deschis şi comunicată direct instituţiilor centrale sau congresului, şi nu o critică făcută în particular, pe ascuns, într-un anumit cerc), nu este, pe cît se vede, bine înţeleasă de grupul respectiv.

De aceea reprezentantul din străinătate al C.C. consideră că e de datoria lui să prevină pe toţi tovarăşii tineri din acest grup că în mediul „de colonie" din străinătate se pot găsi întotdeauna oameni în stare să se molipsească de boala ciorovăielii, a clevetirii, a cancanurilor ; întotdeauna pot exista oameni care îşi îndeplinesc foarte prost funcţia ce le-a fost încredinţată de către C.C. sau de către congres, dar care pot vorbi cu multă uşurinţă despre modul nesatisfăcător în care îşi îndeplinesc funcţiile alţi membri de partid. Adeseori aceşti oameni pot fi luaţi în serios de unii tovarăşi, datorită lipsei lor de experienţă, a curiozităţii sau a lipsei de caracter. De fapt, cu asemenea oameni nu trebuie stat de vorbă ; trebuie curmată din capul locului orice discuţie cu ei, *neper-miţîndu-li-se* să ridice probleme formale cu privire la „comportarea personală a unor persoane cu funcţii în partid" *atîta timp cît* aceste probleme n-au fost în mod for-

www.dacoromanica.ro

mal comunicate, spre a fi studiate, instituţiilor de partid corespunzătoare şi n-au fost încă analizate şi *rezolvate de ele.*

Membrii de partid din străinătate se molipsesc destul de uşor de boala pomenită mai sus, dar toţi tovarăşii tineri şi cu nervii sănătoşi trebuie să se autocontroleze în mod riguros şi să-i controleze şi pe ceilalţi, căci *singurul* mijloc de luptă împotriva acestei boli constă în curmarea *imediată şi necruţătoare* a oricăror încercări de bîrfeală şi de cancanuri *încă de la primele* lor *manifestări.*

Iată de ce reprezentantul din străinătate al C.C. hotărăşte :

I. — *să ceară* grupului de la Geneva *să-şi retragă* scrisoarea din 28 august adresată colegiului de expediţie.

Acesta ar fi cel mai bun mijloc de a pune repede capăt unei incorectitudini, care prin însăşi forţa lucrurilor ameninţă să ducă la cele mai neplăcute disensiuni şi rupturi.

Cererea aceasta, pe care o fac *în numele* C.C., nu are, bineînţeles, un caracter obligatoriu pentru grup. Îmi permit să adresez totuşi această *cerere*, întrucît am de-a face cu *tovarăşi* cu care n-am avut pînă acum nici un conflict formal.

II. Dacă cererea mea va fi respinsă de grup, atunci punctul I al hotărîrii cade de la sine. În acest caz propun grupului :

1) să-mi comunice dacă are de gînd să se supuna prevederilor statutului partidului arătate mai sus, adică să se supună *hotărîrii prezentate de mine în numele* C.C. (împotriva acestei hotărîri se poate face apel adresat (a) plenarei C.C. şi (b) congresului, dar, pînă la anularea ei de către un for superior, ea are un caracter obligatoriu) ;

2) să-mi comunice, potrivit prevederilor paragrafului 11 al statutului partidului, toate datele cu privire la componenţa grupului şi la „întreaga lui activitate" (votare etc.) în legătură cu această întîmplare nefericită.

Reprezentantul din străinătate al C.C. al P.M.S.D.R.
N. Lenin

Scrisă la 29 august 1905
la Geneva (loco

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

46

CĂTRE P. N. LEPEŞINSKI

La cererea tov. Vas. V—ci, voi explica pasajul indicat de el din hotărîrea mea (în care se spune că pot exista oameni care-şi îndeplinesc prost munca lor, dar care bîrfesc cu plăcere pe seama lipsurilor altora). Presupunerea că aş vrea să învinovăţesc aici pe cineva etc. nu este întemeiată. *Fiecare* activist de partid îşi are lipsurile şi scăderile lui în muncă, dar trebuie să fim *precauţi*, să avem grijă ca atunci cînd sînt criticate lipsurile sau sînt analizate în faţa centrelor de partid să nu depăşim limita dincolo de care încep bîrfelile. Întregul sens al hotărîrii elaborate de mine constă numai şi numai în acest *avertisment* şi în *cerinţa* de a pune de îndată capăt unui lucru greşit şi prost început.

N. Lenin

Scrisă la 29 august 1905
la Geneva (loco

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVI

Se tipăreşte după manuscris

47

CĂTRE A. V. LUNACEARSKI

Dragă An. V.,

Planul dv. la broşura „Trei revoluţii" m-a bucurat nespus de mult. Deocamdată lăsaţi la o parte răspunsul către Plehanov ; acest doctrinar întărîtat n-are decît să latre cît o vrea. Vreţi, într-un asemenea moment, să vă ocupaţi în mod special de filozofie ! ? E necesar să lucraţi din răsputeri pentru s.-d., nu uitaţi că sînteţi angajat *pe tot timpul dv. de muncă*.

Cît priveşte cele trei revoluţii, treceţi cît mai repede la treabă. Această temă trebuie elaborată *temeinic* şi bine. Sînt convins de reuşita dv. Să expuneţi în mod popular sarcinile socialismului, esenţa şi condiţiile înfăptuirii lui. Apoi, să

www.dacoromanica.ro

vorbiţi despre victoria în actuala revoluţie, despre însemnătatea mişcării ţărăneşti (un mic capitol aparte), arătînd în ce poate consta *acum* victoria deplină, despre guvernul provizoriu, despre armata revoluţionară şi despre insurecţie, arătînd *însemnătatea şi condiţiile* noilor forme de luptă. Revoluţia a la 1789 şi a la 1848. În sfîrşit (lucrul acesta e mai bine să constituie partea a doua, iar cele de mai sus partea a treia), despre caracterul burghez al revoluţiei, mai amănunţit despre latura *economică*, iar apoi să-i demascaţi pe osvobojdenţi, analizîndu-i pînă în cele mai mici amănunte, arătînd *interesele* lor, tactica şi politicianismul lor.

Este, într-adevăr, o temă bogată, care permite combaterea indivizilor triviali de la „Iskra". Vă rog să vă apucaţi de scris cît mai repede şi să lucraţi cît mai intens. Este extrem de important să publicăm pe această temă o broşură populară cu un conţinut substanţial.

Şi acum să revenim din nou la sciziune. Nu m-aţi înţeles. Nu e cazul sa mă aşteptaţi pe mine, căci aici e vorba de teme diferite : una e istorie (ne vom strădui s-o punem la punct) ; alta e o lucrare despre metodele lor de a polemiza. O lucrare critică-literară pe tema, să zicem, „Literatura ieftină". Şi aici să se analizeze, în cîteva capitole ale unei broşuri, cu citate şi explicaţii, toată această platitudine a lui Starover, Martov şi a celorlalţi în polemica lor cu „Proletarii", precum şi refrenul din „Majoritate sau minoritate" etc. Ţintuiţi-i la stîlpul infamiei pentru **metodele** lor de luptă, atît de *mizerabile*. Faceţi din ei un *tip*. Faceţi-le portretul în mărime naturală, folosind citate luate chiar din scrierile lor. Sînt convins că veţi reuşi, numai să alegeţi cît de cît citatele.

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

P. S. Am primit articolul cu privire la Kuzmin-Karavaev. La fel şi foiletonul despre anul 1848.

Scrisa la sfîrşitul lunii august 1905
Expediata din Geneva la Viareggio

Publicată pentru prima oară în 1934, în „Culegeri din Lenin", vol. XXVI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

48

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

Din partea lui Lenin, către membrii C.C.

7 septembrie 1905

Dragi prieteni,

Astăzi am primit ştirea că sînteţi de acord să convocăm o conferinţă împreună cu Bundul, letonii etc. în legătură cu Duma de stat [71]. Abia astăzi, deşi această problemă a fost pusă încă de acum o lună ! Nu-mi rămîne decît să mai scriu un „protest" (îndeletnicire care, pe cît se pare, va deveni pentru mine o profesie)...

Vă pun în vedere că vă voi acuza în mod formal, în faţa Congresului al IV-lea, de crima care poartă denumirea de „restabilire, în pofida prevederilor statutului şi a voinţei partidului, a celor două centre". Zău că am s-o fac ! Gîndiţi-vă bine, nu vi se datoreşte dv. existenţa a două centre ? Eu *sînt obligat, prin funcţia pe care o deţin,* să conduc organul de presă al Comitetului Central. Nu-i aşa ? Dar cum pot face eu acest lucru cînd nu mi se scrie *nici un rînd* în nici o problemă de tactică, iar întrebarea mea forrrrmală în legătură cu întrevederea „fixată" pentru 1 septembrie st.n. a rămas fără răspuns ! Gîndiţi-vă ce s-ar întîmpla dacă n-ar mai exista unitate de vederi între noi ! E oare atît de greu să puneţi pe cineva să scrie la timpul oportun măcar despre probleme de „importanţă de stat" ? ?

Am scris despre Duma de stat în „Proletarii" nr. 12, 14 şi 15. Voi scrie şi în nr. 16, care va apărea la 12 septembrie st. n. * În „Poslednie Izvestiia" (nr. 247 din 1 septembrie st.n.) Bundul a ajuns să înşire tot felul de prăpăstii [72]. Îi vom trage un perdaf să nu-l uite în vecii vecilor. Aceşti bundişti sînt atît de reduşi şi de vanitoşi, atît de prostănaci şi de idioţi, încît pur şi simplu te fac să-ţi pierzi răbdarea. „Iskra" îndrugă tot felul de minciuni, în special Martov

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 11, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 162—170, 176—185, 193—205, 223—228. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

în Wiener „Arbeiter-Zeitung" (nr. din 24 august st.n. — vezi traducerea în „Proletarii" nr. 15). Pentru numele lui dumnezeu, nu vă grăbiţi cu rezoluţia oficială şi nu faceţi nici cea mai mică concesie acestei conferinţe bundiste-neoiskriste. Nu se vor întocmi procese-verbale ? ? Se poate oare ţine o conferinţă cu aceste prostituate fără să se întocmească procese-verbale ?

Vă pun stăruitor în gardă în ceea ce priveşte „Federaţia social-democrată armeană" [73]. Dacă aţi consimţit ca ea să participe la conferinţă, să ştiţi că aţi comis o greşeală *fatală*, pe care trebuie s-o îndreptaţi *cu orice preţ*. Această federaţie nu este altceva decît un grupuleţ de dezorganizatori care s-au instalat la Geneva, unde publică tot felul de fleacuri, şi care nu au nici un fel de legături *serioase* în Caucaz. Ea nu este altceva decît o *creaţie a Bundului*, anume născocită pentru a alimenta bundismul din Caucaz. Dacă veţi admite pe aceşti indivizi la o conferinţă *rusească*, adică la o conferinţă a organizaţiilor care activează în Rusia, veţi face o mare greşeală. Tovarăşii caucazieni sînt cu toţii împotriva acestei bande de publicişti dezorganizatori (ştiu acest lucru de la mulţi dintre ei), pe care îi vom face praf în curînd în ziarul „Proletarii". Acceptîndu-i la conferinţă, n-aţi face decît să stîrniţi protestele celor din Caucaz şi, în loc de „pace" şi „unificare", s-ar isca *o nouă* zîzanie. Pentru dumnezeu, cum poate cineva să ignoreze Uniunea din Caucaz, numărul mare de membri ai ei care activează în Rusia, şi să intre în cîrdăşie cu nişte lepădături din mlaştina de la Geneva ! ! Vă implor să nu faceţi una ca asta.

Am primit hotărîrea cu privire la împărţirea fondurilor băneşti în părţi egale cu Comisia de organizare. Va fi îndeplinită întocmai.

O caldă strîngere de mînă, *N. Lenin*

Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

49

CĂTRE P. A. KRASIKOV

14. IX. 1905

Dragă prietene,

Mă grăbesc să răspund la scrisoarea d-tale pesimistă. Nu pot verifica faptele, dar se pare că exagerezi, asta în primul rînd. Foile volante ale C.C. sînt bune, iar „Rabocii" nr. 1 este foarte bun [74]. Asta-i mare lucru. Treburile băneşti merg destul de prost în momentul de faţă, dar există legături şi perspectivele sînt dintre cele mai bune. A fost fondată o mare întreprindere, foarte solidă şi rentabilă, aşa că „financiarul" *, *fără îndoială,* nu doarme. În al doilea rînd, d-ta ai o optică greşită a lucrurilor. A te aştepta la o solidaritate perfectă în cadrul C.C. sau în rîndurile agenţilor lui este pur şi simplu o utopie. Aici e vorba „nu de un cerc, ci de un partid", dragul meu ! Mută centrul de greutate în comitetele locale ; ele sînt **autonome,** oferă un larg cîmp de activitate, dezleagă mîinile în ceea ce priveşte legăturile băneşti sau de altă natură, în ceea ce priveşte activitatea publicistică etc. etc. Vezi însă să nu cazi şi d-ta în greşeala de care îi învinuieşti pe alţii ; să nu oftezi, să nu te tînguieşti, şi dacă munca de agent nu ţi-e pe plac, concentrează-te asupra muncii de comitet şi îndeamnă-i pe tovarăşii d-tale de idei să facă la fel. Să admitem că ai divergenţe cu „agenţii". E mult mai nimerit să-ţi promovezi concepţiile în comitet, mai ales dacă este un comitet principial, solidar, şi să urmezi în cadrul lui o linie făţişă, fermă, hotărîtă decît să polemizezi cu „agenţii". Dacă ai dreptate în ceea ce priveşte anemia comitetelor şi numărul excesiv de mare de „agenţi", apoi mijlocul de lichidare a acestei boli se află în mîna voastră : veniţi cît mai mulţi în comitete. Comitetul este autonom. Comitetele *h o t ă r ă s c* totul la congres. Ele pot vota rezoluţii şi au dreptul să publice diverse materiale. Nu staţi cu mîinile încrucişate, aşteptînd totul de la „şefi", ci apucaţi-vă de treabă în mod de sine stătător. Aveţi acum un cîmp larg şi liber de activitate, posibilitatea de a desfă-

* I. B. Krasin. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

şura o muncă independentă, de sine stătătoare, rodnică într-unul din cele mai importante comitete. Cufundaţi-vă pînă peste cap în această muncă, alegeţi-vă tovarăşi de muncă uniţi, mergeţi cu mai mult curaj în mase cît mai largi de muncitori, difuzaţi manifeste, *comandaţi-ni-le nouă, lui Şvarţ, mie, lui Galerka,* exprimaţi cu voce tare, în numele comitetului, concepţiile voastre de partid. Vă asigur că în felul acesta veţi face de o mie de ori mai mult pentru influenţarea, în direcţia dorită de voi, a întregului partid şi a C.C. decît printr-o înrîurire personală exercitată asupra agenţilor şi membrilor C.C. Mi se pare că d-ta ai o optică învechită, de cerc, iar nu de partid. C.C. este eligibil, pînă la congres nu mai e mult, d-ta ai toate drepturile ; foloseşte-te de ele şi atrage pe toţi tovarăşii de idei energici şi hotărîţi pe acelaşi drum : în comitete ! ! Trebuie să exerciţi presiunea în mod formal, prin comitete, şi nu personal, prin discuţii cu agenţii. Căci nimeni nu e obligat să fie agent dacă vrea să intre în comitete !

D-ta scrii : agentul Meamlin a declarat că nota hlestakovistă din „Iskra" este justă [75]. Bine. E dreptul lui. Dar în „Letucii Listok" nr. 1, C.C. a declarat că de partea noastră se află 2/3 din partid, înseamnă că Meamlin s-a autoflagelat ! D-ta trebuie să ai grijă să-i ţii în frîu pe Meamlini, să-i demaşti şi să-i discreditezi prin intermediul comitetului *d-tale,* iar nu prin discuţii cu ei. Comitetele vor alege oameni care-i vor numi pe Meamlini, şi nu Meamlinii vor hotărî soarta partidului. Oamenii energici să intre în comitete — iată o lozincă pentru toţi, pe care vă sfătuiesc s-o răspîndiţi, s-o băgaţi bine oamenilor în cap, s-o promovaţi.

Agentul Meamlin optează pentru două O.C. Încă o dată : cine va hotărî ? Comitetele şi delegaţii lor la Congresul al IV-lea. Pregăteşte un comitet, două — iată pentru d-ta o sarcină nobilă şi *concretă.* Să admitem că Meamlinii vor învinge. *Comitetele* — şi chiar un singur comitet ! ! — au dreptul să scoată un organ al lor. Iată de ce greşeşti, situîndu-te pe un punct de vedere vechi, de dinainte de crearea partidului, atunci cînd scrii : „se publică foi volante de-ale lui Troţki" (nu e nimic rău în asta dacă ele sînt acceptabile şi corectate. Eu voi sfătui şi Comitetul din Petersburg să-i

www.dacoromanica.ro

publice foile volante, redactate, să zicem, de d-ta) sau cînd scrii : „căderea în păcat à la Boris e iminentă". Nu înţeleg. Să admitem că Borişi există. Chilipiruri din astea sînt întotdeauna multe. Să admitem că Borişii şi Meamlinii vor fi în majoritate (în majoritatea *comitetelor*, nu uitaţi acest lucru, a *comitetelor*). Atunci „toată munca de pînă acum s-a dus pe gîrlă" — conchizi d-ta. De ce ? A pierit sau va pieri „Proletarii" ? ? Chiar un lucru absurd cum ar fi existenţa a „două Organe Centrale" nu va face să piară „Proletarii", ci doar va introduce absurdul în statut. Dar viaţa va face ca „Proletarii" să se menţină şi va mătura absurdul. Cît priveşte încetarea apariţiei ziarului „Proletarii", e un lucru pe care nu-l hotărăsc Meamlinii. Şi, în fine, să presupunem cel mai rău dintre sfîrşituri, în spiritul pesimismului d-tale : să admitem că va înceta să apară. Atunci te întreb : dar Comitetul din Petersburg ce treabă are ? Oare „Proletarii", ca organ al Comitetului din Petersburg, va fi mai slab decît unul din cele „două" Organe Centrale ? ? Luaţi imediat măsuri energice pentru ca Comitetul din Petersburg să aibă cu „Proletarii" legături strînse, permanente, concrete, şi nu formale, şi vă veţi întări poziţia şi influenţa ideilor voastre în aşa fel, încît sute de Meamlini nu vor mai prezenta nici un pericol. Comitetul din Petersburg este o forţă de trei ori mai mare decît toţi „agenţii" la un loc. Faceţi din „Proletarii" un organ al Comitetului din Petersburg, iar din Comitetul din Petersburg un promotor energic al *ideilor* şi tacticii lui „Proletarii" — iată o luptă *reală* împotriva meamlinismului, şi nu o luptă prin jalbe şi văicăreli. La Petersburg pot fi găsite sute de adrese, există o mulţime de posibilităţi pentru a întreţine legături, pentru a organiza corespondenţa, a înviora relaţiile, a comanda foi volante ; unele articole din „Proletarii" pot fi retipărite în foi volante, pot fi expuse, transformate în foi volante etc. etc. În aceste foi volante se poate vorbi şi trebuie să se vorbească şi despre probleme generale de partid (Comitetul din Kostroma ne-a trimis zilele acestea o rezoluţie împotriva numirii lui Plehanov în Biroul internaţional : o scatoalcă, şi basta !). Împotriva meamlinismului trebuie să lupţi printr-o agitaţie organizată în mod *exemplar*

www.dacoromanica.ro

de către comitet, prin *manifeste combative adresate partidului,* şi nu prin jelanii înăcrite adresate C.C.

Despre ce articol al meu (despre Prokopovici) din „Zarea" nr. 5 (??) îmi scrii d-ta [76] ? Sînt nedumerit. De ce eşti nemulţumit de Ruben ? Pune-mă neapărat în legătură directă cu el şi cu Lalaianţ.

O caldă strîngere de mînă. Scrie-mi mai des şi nu te lăsa pradă gîndurilor negre. Cît despre Meamlini, lasă-i în plata domnului !

Al d-tale, *N. Lenin*

Expediată din Geneva la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipăreşte după manuscris

50

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

15. IX. 1905

Dragi tovarăşi,

Am primit banii, 1 000 de ruble = 2 640 de franci, şi primul număr al ziarului „Rabocii". El produce o impresie excelentă. Se poate spera că sarcina grea de a expune problemele în mod popular şi atractiv va fi rezolvată de el în mare măsură. Există ceva proaspăt în tonul şi caracterul expunerii. Un minunat spirit combativ. Într-un cuvînt, vă felicit din inimă pentru succesul dobîndit şi vă urez noi succese. Deocamdată pot face următoarele observaţii cu caracter particular : 1) ar fi de dorit să se vorbească ceva mai mult despre *socialism,* întrucît ziarul are un caracter „explicativ" ; ar fi de dorit ca lozincile politice de luptă să fie mai strîns şi nemijlocit legate de *rezoluţiile* Congresului al III-lea şi de spiritul general al tacticii social-democraţiei noastre revoluţionare.

Mă voi referi acum la scrisoarea dv. din 28. VIII. 1905, care, prin tonul ei, ne-a uimit pur şi simplu pe toţi [77]. I. Problema informării. Dv. „nu puteţi face nimic mai mult". Asta nu-i adevărat, deoarece vedem şi ştim că şi

www.dacoromanica.ro

Bundul, şi menşevicii, şi o serie de bolşevici pot face mai mult şi fac. Este un fapt că membrul din străinatate al C.C. e mai prost informat decît bundiştii şi „Iskra". Trebuie să se depună eforturi continue pentru îndreptarea acestei stări de fapt. Iată un exemplu dintre cele mai recente. Rezoluţia dv. cu privire la boicotul activ noi am primit-o *abia zilele acestea* [78]. Cei ce vin din Rusia ştiu de ea *din iunie ! !* Şi dv. spuneţi că „nu puteţi face nimic mai mult" ???? Întîrzierea ei a provocat aici, în afară de vina mea, divergenţe, deoarece în „Proletarii" eu am interpretat altfel „boicotul activ", neştiind cum îl interpretaţi dv.*

Iată încă un fapt în legătură cu restabilirea de către dv. a două centre. În fond divergenţele n-au fost prea mari, totuşi ele nu sînt de dorit într-o problemă privind modul de a acţiona al întregului partid. Mi se pare 1) că este extrem de important şi absolut just, din punctul de vedere al hotărîrilor Congresului al III-lea, să se lanseze în mod deschis ca punct central al campaniei de agitaţie lozinca insurecţiei şi a creării unui guvern revoluţionar provizoriu. 2) Mi se pare absolut greşită recomandarea „de a împrăştia cu forţa" adunările de delegaţi. Asta ar fi o tactică funestă. Una din două : sau nu există condiţii pentru aplicarea forţei pe scară largă, şi atunci trebuie să ne limităm la agitaţie, cuvîntări, greve, demonstraţii, căutînd să-i convingem pe delegaţi, şi nu să-i „împrăştiem". Sau există condiţii pentru aplicarea forţei pe scară largă, şi atunci această forţă trebuie îndreptată nu împotriva delegaţilor, ci împotriva poliţiei şi a guvernului. Dacă aşa stau lucrurile, pregătiţi insurecţia. Altminteri riscaţi să ajungeţi într-o situaţie absurdă : muncitorii „împrăştie cu forţa" pe delegaţi, iar guvernul foloseşte forţa pentru a-i apăra ! ! Aici se văd în mod concret prejudiciile cauzate de nelansarea lozincii făţişe şi categorice a insurecţiei ca punct central al agitaţiei împotriva Dumei : pregătiţi insurecţia, convingeţi pe toţi (inclusiv pe delegaţi) să pregătească insurecţia, explicaţi care sînt scopurile, formele, mijloacele, condiţiile, organele şi premisele ei. Dar *forţa* să nu o aplicaţi fără rost atîta timp cît ea nu a fost acumulată, şi dacă nu-i veţi fi convins pe delegaţi, împrăş-

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 11, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 162—170. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

tierea lor cu forţa ar însemna pur şi simplu o nebunie, o sinucidere pentru social-democraţie.

Mai departe. II. Dv. scrieţi că n-a fost vorba de vreo stratagemă în ceea ce priveşte Comisia de organizare, ci aţi respectat voinţa Congresului al III-lea. Cred că n-aveţi de loc dreptate. Despre necesitatea pregătirii *condiţiilor* de unificare şi a *două congrese* pentru unificare (care să-şi desfăşoare lucrările în acelaşi loc şi în acelaşi timp, fiecare organizaţie fiind obligată să se supună hotărîrilor congresului *ei)* v-am scris încă *... Rezultă că în această chestiune nu există divergenţe. Dar că dv. aţi uitat de rezoluţia secretă (o trimit alăturat) cu privire la confirmarea *obligatorie* a condiţiilor de fuzionare de către Congresul al IV-lea, acesta e un fapt incontestabil. Asupra lui am şi insistat. Comisia de organizare, în două puncte din declaraţia ei („Letucii Listok" al C.C., nr. 3, p. 5), în punctele 2 şi 3, se pronunţă *deschis împotriva* unificării printr-un congres. Acest lucru nu poate fi negat. *În răspunsul* dat *nu spuneţi nimic* despre dezacordul dv.! ! Rezultă că aţi anulat rezoluţia. Că asta este o greşeală şi că ea trebuie îndreptată, nu încape nici o îndoială.

În sfîrşit, o altă greşeală incontestabilă : lipsa unui răspuns direct dat Comisiei de organizare. Dv. scrieţi că *„era vorba de o fuzionare pe baza hotărîrilor Congresului al III-lea"*. Să avem iertare, domnilor ! De ce să ne furăm singuri căciula ? De ce să ne slăbim poziţia noastră justă printr-o făţărnicie evidentă ? ?

Fuzionarea pe baza hotărîrilor Congresului al III-lea a fost respinsă. Ea a fost propusă în mod direct încă aici de Vinter şi Vadim lui Plehanov şi Comisiei de organizare. În cazul unei *astfel* de fuzionări, ar exista un *singur* O.C. (Plehanov chiar a propus, prin agenţii săi, un „grup de trei" pentru acest organ). În cazul unei *astfel* de fuzionări, ar exista un singur O.C., format *obligatoriu* din reprezentanţi ai ambelor părţi, adică „cooptarea" n-ar fi cooptare, ci fuzionare efectivă.

* În manuscris după cuvîntul „încă" s-a lăsat loc pentru a se trece data scrisorii adresate Comitetului Central : 28 iulie (vezi volumul de faţă, p. 51—54). N. K. Krupskaia a şters cuvîntul „încă" şi a scris deasupra „mai înainte". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Dar toate astea au fost respinse. Înseamnă că rămîne să se ajungă la un *acord* înainte de Congresul al IV-lea, iar *fuzionarea* să se facă „pe baza hotărîrilor Congresului *al patrulea*". În loc să daţi un asemenea răspuns clar şi precis şi să declaraţi în mod public acest lucru, dv. eludaţi *în faţa oamenilor* esenţa problemei (deoarece Comisia de organizare propune în mod clar fuzionarea **nu** pe baza hotărîrilor Congresului al III-lea, iar dv. răspundeţi : în general se poate accepta, bine, o să mai discutăm !). Iar mie îmi scrieţi : „*Ultimatumul nostru a fost statutul Congresului al III-lea*". Şi asta nu este o autoînşelare ? Căci dacă veţi spune acest lucru în mod public, atunci, în primul rînd, veţi fi luaţi în derîdere de toţi bolşevicii, iar în al doilea rînd menşevicii vă vor răspunde *în aşa fel*, încît toate intenţiile dv. bune privind fuzionarea vor eşua !

După părerea mea, cel mai bine ar fi să se declare deschis partidului : din păcate, *ei* au respins fuzionarea pe baza hotărîrilor Congresului al III-lea. Hai să pregătim Congresul al IV-lea în aşa fel, încît la aceeaşi dată şi în acelaşi loc să se întrunească două congrese. Hai să pregătim planul de fuzionare. Să zicem, în toate organizaţiile paralele, *pretutindeni* în mod egal, şi unii şi ceilalţi (aşa cum s-a procedat la Nikolaev) [79]. În acest caz, întocmiţi lista organizaţiilor paralele, o listă completă, consultaţi aceste organizaţii în toate problemele. Apoi un C.C., să zicem, tot pe din două, adică din părţi egale. În cazul unei *fuzionări* complete, împotriva unei astfel de „cooptări" nu trebuie, în principiu, să se ridice obiecţii (deşi, din punct de vedere practic, problema e mai complexă şi trebuie să se ştie cîte organizaţii paralele există etc.). (În paranteză : e foarte regretabil că în „Letucii Listok" nr. 1 v-aţi lăudat că avem de partea noastră 2/3 din partid. Prin aceasta aţi zădărnicit consimţămîntul la „părţi egale" pe care urmează să-l daţi. Şi e oare adevărat că sînt 2/3??) Mai departe, O.C. În cazul *fuzionării*, existenţa a două Organe Centrale mi se pare o absurditate şi consider posibil ca bolşevicii să prefere în locul acestei absurdităţi un organ de presă propriu al cîtorva comitete, pe baza statutului partidului. În caz că vor exista două Organe Centrale *care se concurează*, fuzionarea va rămîne literă moartă. Astfel stînd lucrurile, ar fi mai bine să

www.dacoromanica.ro

se ajungă la un „acord" în genul celui „de la Nikolaev", adică pretutindeni să se creeze comisii de unificare sau de coordonare formate dintr-un număr egal de reprezentanţi din partea ambelor părţi.

III. În legătură cu banii. Declaraţia dv. că O.C. trebuie să fie editat „cu fonduri din străinătate", că falimentul C.C. trebuie să **înceapă cu O.C.** a avut asupra noastră efectul unui trăsnet. Dv. scrieţi că nu e vorba de iritare sau de reproşuri. Daţi-mi voie să nu vă cred. Să spui acest lucru în mod serios, cu calm, cu sînge rece înseamnă să proclami *ruptura* dintre O.C. şi partid ; nu se poate ca dv. să fi vrut aceasta. Să editezi O.C. nu cu fondurile partidului, ci cu fonduri din străinătate, să decretezi că falimentul partidului trebuie *să înceapă* (şi nu să se termine) cu O.C. — asta-i ceva fenomenal. Dacă am fi luat asta în serios şi n-am fi considerat-o ca o manifestare a nervozităţii provocate de dificultăţi temporare (deoarece, în general, intrările de bani la dv. sînt „grase", iar perspectivele pentru cele 60 000 şi pentru „acţiune" sînt de trei ori mai „grase"), am fi luat imediat măsuri pentru a trece la editarea „cu fonduri din străinătate" a organului de presă al Comitetului organizaţiei din străinătate. Repet : eu consider că această ieşire monstruoasă a dv. este numai o manifestare a nervozităţii şi voi aştepta să ne întîlnim, deoarece cred că în cazul de faţă nu e vorba de începutul unei rupturi, ci de o confuzie.

O caldă strîngere de mînă, *N. Lenin*

Expediata din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oara în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipăreşte dupa manuscris

51

CĂTRE C. HUYSMANS

Stimate tovarăşe,

Toate scrisorile dv. în care se propune intervenţia Biroului socialist internaţional în scopul împăcării celor două fracţiuni ale partidului nostru au fost trimise Comitetului Central din Rusia. În momentul de faţă vă pot anunţa că

www.dacoromanica.ro

Comitetul Central este gata să participe la conferința despre care este vorba, cu condiția ca ea să aibă doar un caracter de discuție preliminară. Sper că delegații Comitetului Central vor sosi la Geneva sau la Berlin foarte curînd, probabil în septembrie.

Trebuie însă să vă comunic că Comitetul Central se pregătește să încheie în Rusia o înțelegere cu Comisia de organizare — organul executiv al minorității partidului. Tratativele preliminare au și avut loc, și ambele partide au ajuns la o înțelegere în privința sumelor alocate de organizațiile din străinătate pentru revoluția rusă. Textul acestei înțelegeri v-a fost trimis acum două săptămîni.

Dat fiind că o împăcare trainică poate fi asigurată numai printr-o deplină înțelegere între tovarășii din Rusia, ar fi indicat să așteptăm rezultatul acestor tratative înainte de a convoca conferința despre care ne scrieți.

Vladimir Ulianov (N. Lenin)

Scrisă la 16 septembrie 1905
Expediată din Geneva la Bruxelles

Publicată în limba franceză în 1905, într-o foaie volantă hectografiată (nu s-a păstrat)

În limba rusă — publicată pentru prima oară în 1929, în V. I. Lenin, Opere, ed. 2—3, vol. VIII

Se tipărește după o copie dactilografiată
Tradus din limba franceză

52

CĂTRE S. I. GUSEV

Lui Natia, din partea lui Lenin

20. IX. 1905

Dragă prietene,

Îți mulțumesc pentru scrisoarea nr. 3. Poate că vom publica o parte din ea [80]. D-ta deschizi cu redacția o discuție referitoare nu numai la probleme formale (despre statut, despre legături, adrese etc.), nu numai pe temele tratate în corespondențe (s-au produs cutare și cutare evenimente), ci și pe tema *conținutului* concepțiilor d-tale, a felului cum

www.dacoromanica.ro

înţelegi d-ta tactica noastră, *cum anume* o aplici în referate, în adunări etc. Asemenea discuţii cu practicienii noştri ruşi sînt pentru noi *extrem de preţioase*, şi eu te rog în modul cel mai stăruitor să explici pretutindeni, să aminteşti, să repeţi în mod insistent că cine vrea să considere O.C. drept Organul *său* Central (şi acest lucru trebuie să-l vrea orice membru de partid) nu trebuie să se limiteze la răspunsuri birocratice formale sau la rapoarte, ci *să discute*, **nu în vederea publicării**, ci pentru crearea unei legături ideologice, să discute cu redacţia despre modul cum propagă el aceste concepţii. A considera aceste discuţii un simplu moft înseamnă a cădea într-un practicism îngust şi a lăsa la voia întîmplării întreaga latură ideologică, principială a întregii noastre munci practice, a întregii agitaţii, căci fără un conţinut ideologic clar, bine gîndit, agitaţia degenerează în frazeologie. Or, pentru a elabora un conţinut ideologic clar, nu e de ajuns să colaborezi la O.C.; e necesară şi o discuţie colectivă asupra felului cum *înţeleg* practicienii cutare sau cutare teză, *cum aplică ei în practică* cutare sau cutare concepţii. Fără o asemenea discuţie redacţia O.C. rămîne suspendată în aer, şi nu va şti dacă propaganda pe care o face este înţeleasă, dacă are vreun ecou, nu va şti cum modifică viaţa această propagandă, ce corectări şi completări sînt necesare. Dacă nu se va proceda astfel, social-democraţii vor ajunge în situaţia că scriitorul va scrie din cînd în cînd, iar cititorul va citi din cînd în cînd. La noi există încă o conştiinţă slabă a legăturii de partid, ea trebuie întărită atît cu ajutorul cuvîntului, cît şi cu ajutorul exemplului.

Voi căuta să folosesc exemplul d-tale publicîndu-ţi o parte din scrisoare. În general, noi sîntem de acord şi avem amîndoi aceleaşi vederi (ideile d-tale concordă cu ideile mele expuse în „Două tactici"). În treacăt fie spus, mi se pare că degeaba îi ataci pe menşevici pentru cuvintele: pregătirea *maselor* în vederea insurecţiei. Chiar dacă aici este o greşeală, nu e esenţială.

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *Lenin*

Expediată din Geneva la Odesa

Publicată pentru prima oară în 1926 în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

53

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

Către C.C., din partea lui Lenin

30. IX. 1905

Dragi prieteni,

1) Vă trimit proiectul de contract cu Malîh spre a fi aprobat de întregul C.C.[81] Vă recomand să-l aprobaţi, altminteri aici o mulţime de oameni nu vor avea cu ce trăi, iar partidul nu-i va putea întreţine (inclusiv pe redactorii şi colaboratorii ziarului „Proletarii"). E o chestiune serioasă, pe care vă rog foarte mult să o luaţi în consideraţie ; în caz contrar s-ar putea ajunge la o criză cu urmări grave.

2) Propun să se ridice procentul de la 50% la 100%. Malîh va trebui să accepte.

3) Obligaţi-o apoi să se supună neapărat acum *conducerii* (şi nu numai controlului) ideologice a persoanei asupra căreia ea trebuie să cadă de acord cu C.C. Acest lucru este întru totul posibil ; ea va accepta, iar însemnătatea principială a acestui punct este imensă ; mîine şi cea practică va fi foarte mare.

4) Prin faptul că nu aţi desemnat un reprezentant la conferinţă şi nu i-aţi trimis aici pe membrii C.C. pe care aţi promis că îi veţi trimite, atît eu cît şi dv., mai ales, sîntem puşi într-o situaţie imposibilă faţă de Biroul internaţional [82]. Pentru dumnezeu, înţelegeţi că, procedînd astfel, ridicaţi împotriva dv. întreaga social-democraţie internaţională. Am şi fost întrebat de Biroul internaţional ce înseamnă această tăcere ciudată a C.C. (am răspuns că, în principiu, sînteţi de acord cu o conferinţă fără comisie de arbitraj, că în curînd vor sosi delegaţii trimişi de dv. şi că în Rusia au loc tratative între Comisia de organizare şi C.C.).

Trebuie să daţi un răspuns oficial clar şi precis Biroului internaţional, altfel vă veţi compromite definitiv ; se va spune că vă eschivaţi [83].

5) Mi-am pierdut deja speranţa că veţi veni. De ce n-aţi scris nici un cuvînt despre căderea lui Sîsoika ? Scrieţi-mi, aţi renunţat definitiv la planul de a veni ? În general, de mai bine de o lună nu avem nici o ştire de la voi.

www.dacoromanica.ro

6) Referitor la Plehanov vă comunic zvonurile care circulă aici. S-a înfuriat rău pe noi pentru că a fost demascat în faţa Biroului internaţional. În nr. 2 al publicaţiei „Dnevnik Soţial-Demokrata" înjură ca un birjar. Se spune ba că înfiinţează un ziar propriu, ba că se întoarce la „Iskra". Concluzia : neîncrederea în el trebuie să sporească.

O caldă strîngere de mînă. Răspundeţi măcar în cîteva cuvinte.

Al dv., *Lenin*

Expediată din Geneva la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipăreşte după manuscris

54

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

Abia astăzi (3. X. 1905 st. n. !!) am primit „Letucii Listok" nr. 2, cu data de 24. VI. 1905, editat de dv. („Centrul unic", căruia îi trebuie *trei* luni ca să-şi informeze membrii...).

Articolul „Bazele organizaţiei de partid" este foarte bun. Îmi închipui cît de plăcut vă este să explicaţi aceste noţiuni elementare, dîndu-le mură în gură menşevicilor ! Totuşi trebuie să se facă treaba asta. Autorul articolului a reuşit să se achite cît se poate de bine de această sarcină. Aş vrea să public articolul în „Proletarii" [84]. Fireşte, e tîrziu, dar e mai bine mai tîrziu decît niciodată.

Acest articol mi-a sugerat ideea că puteţi şi trebuie să determinaţi Comitetul Central să rupă tăcerea şi să-şi spună în permanenţă cuvîntul. S-au dus vremurile cînd conducerea ideologică se exercita prin „şopteli" la întrunirile clandestine şi la întîlnirile cu agenţii ! Conducerea trebuie să fie exercitată cu ajutorul publicaţiilor politice. Ziarul „Rabocii" nu-i bun pentru aşa ceva, rolul lui e altul. *Ar trebui* să editaţi *neapărat* un buletin al C.C. într-un format care să nu depăşească *2 pagini de tipar,* dar care să apară *de două ori pe săptămînă.* El ar trebui să cuprindă un mic articol pe o temă

www.dacoromanica.ro

politică, tactică sau organizatorică, şi scurte comunicări, de cîteva rînduri. Trebuie însă 1) să fie tipărit, pentru că hectograful a început să lucreze foarte prost (oare nu poate fi procurată măcar o mică maşină care să lucreze *rapid ?*) şi 2) acest lucru să fie făcut îngrijit şi cu regularitate.

Nu-mi este clar planul dv. de transformare a ziarului „Rabocii" într-un săptămînal de format mic. După părerea mea, una e un organ popular (eu nu sînt adeptul unui asemenea organ, dar congresul a hotărît editarea lui şi basta), şi alta e un *buletin* care să cuprindă articole de politică generală, de directivă. Doi-trei colaboratori buni aveţi, aşa că vă va fi foarte uşor să căpătaţi două articolaşe pe săptămînă, iar importanţa acestui lucru ar fi imensă !

Scrisă la 3 octombrie 1905
Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipăreşte după manuscris

55

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

3. X. 1905

Dragi prieteni,

Am primit o mulţime de documente şi am ascultat relatarea amănunţită a lui Delta. Mă grăbesc să vă răspund la toate punctele.

1) Nu voi putea veni la data fixată *, întrucît în momentul de faţă îmi este imposibil să las ziarul [85]. Voinov s-a împotmolit în Italia. Pe Orlovski a trebuit să-l trimitem cu nişte treburi. Nu am pe cine să las în loc. Prin urmare, treaba asta se amînă pînă în octombrie st.v., aşa cum aţi fixat dv.

2) Repet şi de data asta rugămintea mea insistentă : răspundeţi oficial Biroului internaţional. Scrieţi-i dacă trimiteţi pe cineva la conferinţa din străinătate. Precis : pe cine şi cînd anume. În caz că desemnaţi pe cineva să vă reprezinte,

* Aici şi mai departe cuvintele subliniate cu o linie ondulată (vezi facsimilul) indică textul care urma să fie cifrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

3.X.05

Дорогие друзья! Посылаю вам документы и вопросы, подобные нашему делу. Считаю открытие по всем пунктам.

1) Пришлите в назначенный срок и на имя ЦО ваши замечания, проекты, тезисы. Тезисы надо пустить в ход. Основную принципиальную часть по ним. Но на кого сослаться? Жаль, что Плеханов до сих пор не ответил, как он относится к нашему делу.

2) Повторяю просьбу самую настоятельную: вопрос формально ЦК. Бюро. Пользуйтесь-ли кто на заседании кабинета. Тогда: кто и когда. Пользуйтесь-ли кто, — также. Иначе вы сами поставите невыгодно перед ЦК. бюро.

3) Насчет Плеханова: формально и окончательно: да или нет. Кого вы назначите? Откладывать этот вопрос крайне опасно.

4) Насчет заседания суда чести: подчеркните скорее формальную подготовительную. Тезисы договора с Мальвой вам не нужны, ибо это — пустое. Повторяю еще, что Мальва для нас только личность, поскольку она представляет за границей. Не заключайте этого. Совершенно не Мальва заключит договор и с другим продолжайте дело везде в духе Шмидта.

5) Насчет отношения к ЦК. со стороны ЦО-ли на все ваши скажу сле-

Prima pagină a scrisorii lui V. I. Lenin
către Comitetul Central al P.M.S.D.R. — 3 octombrie 1905

Micșorat

www.dacoromanica.ro

indicaţi, totodată, precis pe cine anume. Altfel vă compromiteţi grav în faţa Biroului internaţional.

3) În legătură cu Plehanov, de asemenea, răspundeţi formal şi definitiv : da sau nu. Pe cine veţi desemna ? O amînare a rezolvării acestei chestiuni comportă mari pericole [86].

4) În legătură cu editura legală, adoptaţi cît se poate de repede o hotărîre formală. Prin proiectul de contract cu Malîh *, eu nu v-am adus nici un prejudiciu, deoarece este vorba numai de un proiect. Ţin să menţionez numai că Malîh a dat de lucru unui număr mare de persoane de aici, pe care partidul nu le poate întreţine. Acest lucru nu trebuie uitat. Eu v-aş sfătui să încheiaţi contractul cu Malîh, continuînd în acelaşi timp să trataţi şi cu alţii în spiritul lui Şmidt [87].

5) În legătură cu opoziţia faţă de C.C. pe care o manifestă aproape toţi agenţii, ţin să spun următoarele. În primul rînd, cooptarea lui Insarov şi a lui Liubici, pe care o salut din toată inima, va îmbunătăţi, fără îndoială, în mare măsură munca. În al doilea rînd, se pare că agenţii exagerează întrucîtva. În al treilea rînd, n-ar fi bine să fie introduşi în comitete o parte din agenţi cu însărcinarea de a se ocupa de întregul raion care intră în raza de activitate a 2—3 comitete învecinate ? Nu trebuie să exagerăm în ceea ce priveşte unitatea tacticii : o oarecare varietate în planurile şi în acţiunile comitetelor nu strică.

6) Consider extrem de necesar să ne îngrijim de Congresul al IV-lea. E şi timpul. Convocarea lui va întîrzia, probabil, cu cel puţin o jumătate de an, ba poate chiar mai mult. Totuşi e timpul să ne apucăm de treaba asta. După părerea mea, noi sîntem într-o oarecare măsură vinovaţi că am dizolvat unele comitete şi am permis să nu fie respectate hotărîrile Congresului al III-lea cu privire la condiţiile de primire a menşevicilor. Dacă aceste comitete, care recunosc şi totodată nu recunosc Congresul al III-lea, nu-şi vor preciza poziţia pînă la Congresul al IV-lea, va ieşi un haos. O parte din ele nu vor veni la Congresul al IV-lea, ceea ce va provoca un nou scandal. Altele vor veni la congres, dar vor trece de partea cealaltă. Nu trebuie să confundăm politica

* Vezi volumul de faţă, p. 80—81. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

de unificare a celor *două* părţi cu *amestecarea* celor două părţi. Sîntem de acord să unificăm cele două părţi, dar nu vom fi niciodată de acord să le amestecăm. Delimitaţi-vă în mod precis — trebuie să cerem noi comitetelor —, apoi vor avea loc două congrese, şi atunci se va face unificarea. Cele două congrese, care se vor ţine în acelaşi timp şi în acelaşi loc, vor dezbate şi vor adopta proiectele de unificare dinainte întocmite.

În momentul de faţă însă, trebuie *să ducem lupta* cea mai hotărîtă împotriva încercării de *a amesteca* cele două părţi ale partidului. V-aş sfătui să înarmaţi în modul cel mai serios pe agenţi cu această lozincă, dîndu-le sarcina s-o traducă în viaţă.

Dacă nu facem acest lucru, o să iasă o harababură nemaipomenită. Menşevicilor le convine orice situaţie confuză, şi ei vor încerca s-o creeze în fel şi chip. Pentru ei „nu va fi mai rău" (căci ceva mai rău decît starea lor de dezorganizare nu există) ; noi însă preţuim organizarea noastră, fie ea şi în stare embrionară, şi o vom apăra cu unghiile şi cu dinţii. Menşevicilor le convine să încurce totul şi să facă din Congresul al IV-lea un nou scandal, căci la un congres *al lor* ei nici nu se gîndesc măcar. Noi însă trebuie să ne îndreptăm toate gîndurile şi eforturile în direcţia închegării şi a unei mai bune organizări a părţii *noastre* din partid. Această tactică pare „egoistă", dar ea e singura raţională. Dacă vom fi strîns uniţi şi bine organizaţi, dacă vom îndepărta din rîndurile noastre pe toţi înăcriţii şi pe toţi transfugii, atunci nucleul nostru puternic, deşi nu prea mare, va atrage după sine toată mulţimea celor aflaţi încă într-o stare de „nebulozitate organizatorică". Iar dacă nu vom avea un asemenea nucleu, atunci menşevicii, dezorganizîndu-se pe sine, ne vor dezorganiza şi pe noi. Dacă vom avea un nucleu puternic, îi vom determina în scurt timp să consimtă la o unificare cu noi. Dacă însă nu vom avea un astfel de nucleu, nu va triumfa un alt nucleu (pentru că nu există), ci vor triumfa *încurcă-lume*, şi atunci, vă asigur, se vor isca noi zîzanii, se va produce în mod inevitabil o nouă sciziune, iar întărîtarea va fi de o sută de ori mai mare decît pînă acum.

www.dacoromanica.ro

Să trecem la pregătirea unei unificări reale, întărind forţele *noastre* şi elaborînd proiecte *clare* de norme tactice şi statutare. Cît despre cei care flecăresc într-una pe tema unificării şi *încurcă* relaţiile dintre cele două părţi ale partidului, ei trebuie, după părerea mea, să fie înlăturaţi fără cruţare din mijlocul nostru.

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *N. Lenin*

Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipăreşte după manuscris

56

CĂTRE M. A. REISNER

4. X. 1905

Mult stimate Mihail Andreevici,

Vă mulţumesc foarte mult pentru scrisoarea dv., care, în mai mare măsură decît comunicarea lui Feliks Aleksandrovici în legătură cu convorbirea avută cu dv., mă informează asupra planurilor şi tacticii aşa-zişilor cadeţi de la noi [88]. Deosebit de preţioasă este vestea pe care mi-o daţi că liberalii, Witte şi alţii, se tem ca de moarte de boicotul activ. Chiar acum mi s-a comunicat din Rusia că a avut loc conferinţa interpartinică a social-democraţiei (P.M.S.D.R. ambele părţi, Bundul, probabil letonii şi alţii). S-a adoptat definitiv tactica boicotului activ.

Planul dv. nu-mi este clar : 1) există măcar o umbră de speranţă că vor renunţa cadeţii la alegerile pentru Duma de stat ? Cred că nu. 2) N-ar fi mai bine, oare, dacă e vorba să încheiem un acord cu radicalii, să le cerem un milion pentru înarmarea muncitorilor din Petersburg decît alegeri imediate pentru Adunarea constituantă ? Ce sens ar avea alegerile înainte de a porni lupta împotriva lui Trepov sau fără a lupta împotriva lui Trepov ?

Desigur, acest lucru trebuie să-l discutăm mai în amănunţime. Îmi pun speranţe, în primul rînd, în întîlnirea pe care

www.dacoromanica.ro

o veţi avea zilele acestea la Berlin cu unul din prietenii mei [89] ; în al doilea rînd, în întîlnirea noastră cu dv. aici, despre care a scris Feliks. Vă doresc succes în lupta pentru boicotul activ.

Al dv. devotat...

Expediată din Geneva la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipăreşte după manuscris

57

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

5. X. 1905

Dragi prieteni,

Am primit chiar acum o nouă scrisoare de la Reinert. Am examinat cu atenţie propunerea lui, am discutat cu Delta şi mi-am revizuit răspunsul negativ din scrisoarea din 3. X. 1905 *.

Pe Orlovski îl voi putea chema înapoi peste o săptămînă. Poate că atunci vă veţi putea descurca într-un fel oarecare fără mine vreo două săptămîni ; cîteva articole aş putea scrie înainte, iar o parte le-aş scrie şi pe drum. Totuşi planul dv. mi se pare cu totul neraţional. După toate ştirile, de care sînt pline ziarele din străinătate, în Finlanda domneşte în momentul de faţă o stare de iritaţie teribilă. Se vorbeşte chiar de o serie de mişcări gata să izbucnească, de pregătirea insurecţiei. Acum se trimit acolo neobişnuit de multe trupe. Efectivul poliţiei de coastă şi al celei maritime a fost mărit de patru ori. După întîmplarea cu John Grafton [90], toată atenţia este îndreptată în special asupra vaselor care se apropie de ţărm. Au fost găsite arme în numeroase locuri şi acum ele sînt căutate cu înfrigurare peste tot. Se crede că este foarte posibil ca autorităţile să provoace în mod special ciocniri, pentru a putea interveni astfel cu forţa armată.

Să organizezi acolo, în asemenea condiţii, o adunare generală înseamnă să te expui unor riscuri absolut inutile. Ar

* Vezi volumul de faţă, p. 85. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

fi o acţiune de-a dreptul nesăbuită. E de ajuns o singură întîmplare cu totul neînsemnată (pentru care există acum, în Finlanda, cele mai mari şanse), ca să se producă o prăbuşire totală, atît a întregului C.C., cît şi a O.C., deoarece, în acest caz, aici totul se va destrăma. Trebuie să privim lucrurile în faţă : asta ar însemna să lăsăm întregul partid să fie sfîşiat de conducătorii menşevici. Sînt convins că, reflectînd mai îndelung, veţi fi de acord că nu avem dreptul să facem acest lucru.

Vă rog să analizaţi dacă nu s-ar putea schimba planul în modul următor. Să ne întîlnim cu toţii la Stockholm. Pentru dv. asta înseamnă, în comparaţie cu planul actual, inconveniente mici şi avantaje imense. Inconveniente : o întîrziere de o jumătate de zi (socotind de la Abo, în apropierea căruia este proiectată întrevederea) sau de maximum o zi cu drumul încolo. În total, dus şi întors, două, să zicem chiar patru zile. Asta-i o nimica toată. Avantaje : mai multă siguranţă. O prăbuşire totală ar fi, în acest caz, absolut imposibilă. Asta înseamnă că nu riscăm cîtuşi de puţin soarta O.C. şi a întregului C.C. ; nu întreprindem nimic nesăbuit sau temerar. Unii dintre dv. pot veni în condiţii perfect legale ; ei nu vor putea fi arestaţi. Alţii îşi vor procura paşapoarte străine sau vor trece fără paşaport (Delta spune că finlandezii aranjează cu uşurinţă trecerea graniţei). Dacă va avea loc o cădere, ea va fi, în primul rînd, o cădere izolată, şi nu una totală, şi, în al doilea rînd, nu va exista nici un fel de dovadă, aşa că, în cazul unui proces, poliţia nu va putea afla absolut nimic. Aşa că vom dispune de 2—3 zile pentru a ţine o adunare în condiţii de deplină securitate, avînd la dispoziţie toate documentele (eu le voi aduce, iar pe ale dv. le veţi trimite prin poştă etc.), precum şi posibilitatea de a întocmi orice fel de procese-verbale, apeluri etc. În sfîrşit, am stabili atunci dacă nu s-ar putea să vin mai des la Stockholm, pentru a lucra acolo pentru dv. şi pentru a redacta foi volante etc. (se pare că menşevicii au făcut în Sud ceva în genul acesta).

Vă rog să studiaţi cu atenţie acest plan. Dacă îl aprobaţi, trimiteţi-mi o telegramă pe adresa Kroupsky, 3. Rue David

www.dacoromanica.ro

Dufour, Genève, şi semnată Boleslav, cu o cifră care să însemne data cînd trebuie să fiu la Stockholm (30 = trebuie să fiu pe la 30 septembrie ; 2 sau 3 = trebuie să fiu pe la 2 sau 3 octombrie etc.).

O caldă strîngere de mînă, *N. Lenin*

Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipăreşte după manuscris

58

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

8. X. 1905

Dragi prieteni,

Mă grăbesc să vă informez despre o importantă întorsătură care s-a produs în problema reprezentanţei în Biroul internaţional. Conferinţa menşevică din Sudul Rusiei a adoptat în această problemă o rezoluţie în care 1) se spun minciuni grosolane pe seama mea. La acestea răspund în nr. 20 al ziarului „Proletarii" *, care va apărea poimîine. 2) Plehanov este rugat să fie reprezentantul *părţii lor din partid.*

Este tocmai ceea ce ne trebuie ! Plehanov le va îndeplini, fireşte, rugămintea. Se va pune astfel capăt pseudoneutralităţii lui, atît de nefastă pentru noi, ceea ce şi trebuia demonstrat. În Biroul internaţional vor fi, prin urmare, doi : unul din partea majorităţii şi altul din partea minorităţii. Aşa va fi mai bine. Totodată, dacă Plehanov va reprezenta minoritatea, *va fi şi mai bine.* Se creează astfel un precedent minunat pentru viitoarea noastră unificare. Vă rog stăruitor : luaţi-vă acum definitiv gîndul de la Plehanov şi numiţi un delegat din rîndurile majorităţii. Numai atunci vom fi pe deplin asiguraţi. Ar fi bine să-l numiţi pe Orlovski.

* Vezi articolul „Reprezentanţa P.M.S.D.R. în Biroul socialist internaţional" (Opere complete, vol. 11, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 307—310). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

El cunoaşte limbi străine, ştie să vorbească şi e un om cu prestanţă. Cea mai mare parte din relaţii sînt epistolare, şi noi, fireşte, ne vom sfătui. Deşi nu prea avem pentru ce să ne sfătuim : vă asigur, din experienţă, că această reprezentanţă este o *pură formalitate*. Pe vremuri, Plehanov i-a încredinţat de multe ori această reprezentanţă lui Kolţov şi n-a fost nici o nenorocire, deşi Kolţov este un foarte prost „parlamentar" şi, în general, e nemaipomenit de stîngaci *.

O caldă strîngere de mînă, *N. Lenin*

Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipăreşte după manuscris

59

CĂTRE BOLŞEVICII DIN HERSON

Dragi tovarăşi,

Am primit de la tovarăşul care a fost la dv. adresa la care vă putem scrie şi ne grăbim să ne folosim de ea pentru a stabili o legătură directă. Noi acordăm legăturilor directe şi schimbului de păreri o mare importanţă şi de aceea şi încercăm să stabilim o legătură [91]. Scrieţi-ne pe adresa : d-lui Albert Milde, Marienstrasse, 13 Leipzig.

N. Lenin

Scrisă la 10 octombrie 1905 la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1934, în revista „Krasnii Arhiv", nr. 1

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

---

* Pe pagina a treia, curată, a scrisorii există calculul calendaristic, întocmit de V. I. Lenin, al datei prezumtive a consfătuirii C.C. al P.M.S.D.R. :

„Expedierea scrisorii	6.	X.			
Primirea scrisorii	12.	X.	16.	X.	
Plecarea	18.	X.	22.		
	20.	X.	24.		
Conferinţa	20—22.	X.	24—26.		
Sosirea	22—24.	X.	26—28.		
	+7		+3		

Această problemă a fost dezbătută în scrisoarea anterioară. — *Nota red*

www.dacoromanica.ro

60

CĂTRE A. V. LUNACEARSKI

11 octombrie

Dragă An. Vas.,

Articolul dv. tratează o temă extrem de interesantă şi deosebit de actuală [92]. Acum cîtva timp „Leipziger Volkszeitung", într-un articol de fond, îşi bătea joc de zemţi şi de congresul lor din septembrie, spunînd despre ei că „se joacă de-a constituţia", că îşi dau *încă de pe acum* aere de parlamentari etc. etc. Greşeala lui Parvus şi a lui Martov se cere neapărat analizată sub *acest* aspect. Dar la dv. nu a ieşit o analiză. După părerea mea, trebuie să refaceţi articolul într-unul din cele două sensuri : sau să strămutaţi centrul de greutate pe neoiskriştii noştri „care se joacă de-a parlamentarismul", să arătaţi în mod amănunţit importanţa relativă, vremelnică a parlamentarismului, filistinismul „iluziilor parlamentare" într-o perioadă de luptă revoluţionară etc., explicînd totul de la a b c (rusilor acest lucru le e de mare folos !) şi referindu-vă la Hilferding numai în treacăt, pentru ilustrare. Sau să-l luaţi ca bază pe Hilferding, şi atunci va trebui să refaceţi mai puţin articolul, dîndu-i un alt titlu, dar prezentînd mai clar însuşi modul de a pune problema de către Hilferding. Desigur, se prea poate ca dv. să găsiţi şi un alt plan de refacere a articolului, dar vă rog să-l refaceţi neapărat şi fără întîrziere. Timp aveţi suficient, căci în acest număr articolul tot nu ar fi putut intra (evenimentele de la Moscova [93] + vechiul material au ocupat tot spaţiul). Prin urmare, termenul trimiterii lui este marţi 17. X. Vă rog foarte mult să faceţi un articol bine fundamentat şi să-l trimiteţi pînă la 17. X. Ar fi mai bine să-l refaceţi în primul sens, poate că ar ieşi un articol de fond !

Dacă la noi ar fi existat un parlament, i-am fi sprijinit negreşit pe cadeţi, pe Miliukov & Co., împotriva lui „Moskovskie Vedomosti" [94]. Bunăoară, în caz de balotaj etc. Într-o asemenea situaţie nu ar fi fost cîtuşi de puţin încălcată independenţa partidului de clasă al social-democraţilor. Dar, într-o perioadă în care nu există parlament, ci revoluţie (la dv. această deosebire este indicată chiar în titlu),

www.dacoromanica.ro

a sprijini nişte oameni **care nu sînt capabili de luptă revoluţionară** înseamnă 1) să încalci independenţa partidului nostru. Tranzacţia nu poate fi limpede şi faţişă. Aici avem de-a face tocmai cu „vînzarea" drepturilor la revoluţie, cum spuneţi dv., şi nu cu *folosirea* drepturilor în scopul de a sprijini. În parlament noi sprijinim fara sa dispărem cîtuşi de puţin. Acum însă dispărem, *obligîndu-i* pe Miliukovi să vorbească *în locul nostru* în anumite condiţii. Apoi, principalul e că 2) a acorda un asemenea sprijin înseamnă a trăda revoluţia. Parlament nu există încă, există numai *iluziile* Miliukovilor. Trebuie să luptăm în mod revoluţionar *pentru* parlament, şi nu în mod parlamentar pentru revoluţie ; să luptăm în mod revoluţionar pentru un parlament *puternic*, şi nu într-un „parlament" *neputincios* pentru revoluţie. Acum în Rusia, *fără* victoria revoluţiei, *toate victoriile* obţinute în „parlament" (Duma de stat sau ceva în acest gen) *sînt egale cu zero* sau şi mai rău decît atît, căci oamenii sînt amăgiţi cu *ficţiuni*. Acest lucru Parvus nu l-a înţeles.

Cadeţii au şi devenit regierungsfähig * (Trubeţkii şi Manuilovii în rolul de rector etc.), s-au şi căţărat la etajul al doilea al libertăţii întrunirilor (cu preţul deprecierii lor), la etajul pseudoparlamentarismului. Ei au nevoie tocmai de asta : ca proletariatul, rămînînd *de fapt la subsol*, să se creadă la etajul al doilea, să-şi închipuie că e o forţă parlamentară şi să accepte „condiţiile" cu privire la „sprijinire" etc. Asta-i o temă bogată ! Acum noi sîntem puternici prin lupta revoluţionară a poporului şi slabi din punct de vedere pseudoparlamentar. **Cadeţii — dimpotrivă.** Lor le convine de minune să ne atragă spre un pseudoparlamentarism. „Iskra" s-a lăsat prostită. Tocmai aici e cazul să lamurim *în mod temeinic* raportul dintre „«parlamentarism» şi revoluţie" ((comp. Marx despre luptele de clasă în Franţa din 1848)).

Aceste idei (expuse de mine, firește, în mod extrem de general şi de imprecis) pe care le-aţi schiţat trebuie dezvoltate, rumegate şi date mură-n gură. Ruşii au acum mare nevoie de o explicare, începînd cu a b c-ul, a raportului

* — capabili să facă parte din guvern. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

dintre parlamentarism şi revoluţie. În acest timp Martov & Co., cuprinşi de o adevărată criză de isterie, ţipă : să lucrăm cît mai repede legal ! Să ieşim cît mai repede la lumină ! Oricum o fi, numai să lucrăm legal ! Dar tocmai acum e nevoie de fermitate, de continuarea revoluţiei, de luptă împotriva jalnicei semilegalităţi. Cei de la „Iskra“ nu au înţeles acest lucru. Ca toţi oportuniştii, ei nu au încredere în energia şi în dîrzenia luptei revoluţionare a muncitorilor. Moscova este o lecţie pentru ei. Iar în aceste condiţii filistinul Parvus încearcă să aplice şi Rusiei tactica tranzacţiilor mărunte !

Aţi primit scrisoarea mea ? O caldă strîngere de mînă. Salutări lui An. Al.

Al dv., *Lenin*

Scrisă la 11 octombrie 1905
Expediată din Geneva la Florenţa

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin“, vol. XVI

Se tipăreşte după manuscris

61

CĂTRE S. I. GUSEV

Lui Naţia, din partea lui Lenin

13. X. 1905

Dragă prietene,

Rezoluţia Comitetului din Odesa cu privire la lupta sindicală („hotărîrea“ nr. 6 sau 5, nu e clar ; în scrisoarea nr. 24. Datată septembrie 1905) mi se pare cît se poate de greşită. După părerea mea, pasiunea care caracterizează lupta dusă împotriva menşevicilor constituie, fără îndoială, o explicaţie firească, dar nu trebuie să cădem în cealaltă extremă. Or, tocmai acest lucru îl face rezoluţia : cade în cealaltă extremă. De aceea îmi permit să analizez în mod critic rezoluţia Comitetului din Odesa, rugîndu-i pe tovarăşi să examineze observaţiile mele, care, în nici un caz, nu sînt determinate de dorinţa de a face şicane.

Trei părţi din rezoluţie (nenumerotate) alcătuiesc expunerea de motive, iar cinci părţi (numerotate) partea rezolu-

www.dacoromanica.ro

tivă propriu-zisă. Prima parte (punctul introductiv al expunerii de motive) este bună în întregime : să ne asumăm „conducerea *tuturor* manifestărilor luptei de clasă a proletariatului" şi „să nu uităm niciodată sarcina" de a conduce lupta sindicală. Minunat. Mai departe, punctul al doilea : „pe primul plan" stă acum sarcina pregătirii insurecţiei armate şi (punctul al 3-lea sau sfîrşitul expunerii de motive) „în consecinţă, sarcina conducerii luptei sindicale a proletariatului trece în mod inevitabil pe planul al doilea". După părerea mea, această teză este greşită din punct de vedere teoretic şi nejustă din punct de vedere tactic.

Este greşit din punct de vedere teoretic să pui faţă în faţă cele *două sarcini*, ca şi cum ar fi deopotrivă de importante, ca şi cum s-ar afla pe acelaşi plan „sarcina pregătirii insurecţiei armate" şi „sarcina conducerii luptei sindicale". O sarcină, ni se spune, se află pe primul plan, iar cealaltă pe planul al doilea. A spune aşa ceva înseamnă a compara şi a pune faţă în faţă lucruri de natură diferită. Insurecţia armată este un mijloc de luptă politică în momentul de faţă. Lupta sindicală este una dintre manifestările permanente, întotdeauna necesare în capitalism, obligatorii în orice moment, ale întregii mişcări muncitoreşti. Într-un pasaj citat de mine în „Ce-i de făcut ?" [95], Engels distinge trei forme principale ale luptei proletariatului : economică, politică şi teoretică, adică sindicală, politică şi teoretică (ştiinţifică, ideologică, filozofică). Cum poate fi pusă atunci una dintre aceste forme principale de luptă (cea profesională) alături de *un mijloc* al unei alte forme de luptă principale în momentul dat ? Cum poate fi pusă întreaga luptă sindicală, ca „sarcină", alături de actualul mijloc de luptă politică *şi care nu e nici pe departe singurul ?* Aceasta este pur şi simplu o inepţie, ceva în genul adunării unor zecimi cu sutimi fără a le aduce la acelaşi numitor. După părerea mea, la ambele aceste puncte (al doilea şi al treilea) ale expunerii de motive ar trebui să se renunţe. Alături de „sarcina conducerii luptei sindicale" poate fi pusă numai sarcina conducerii întregii lupte politice în general, sarcina de a duce în general lupta ideologică în ansamblul ei, iar nicidecum cutare sau cutare *s a r c i n i* parţiale, date, actuale ale luptei politice sau ideologice. Ambele aceste puncte ar trebui înlocuite cu in-

www.dacoromanica.ro

dicarea necesităţii de a nu da uitării nici un moment lupta politică, educarea clasei muncitoare în spiritul întregii ideologii a social-democraţiei, necesitatea de a tinde spre o legatura strînsă şi indisolubilă între toate manifestările mişcării muncitoreşti în vederea creării unei mişcări închegate, cu adevărat social-democrate. Această indicaţie ar putea sa constituie cel de-al doilea punct al expunerii de motive. Al treilea punct ar putea sa-l constituie evidenţierea necesităţii de a avertiza împotriva unei înţelegeri înguste şi a unei organizări înguste a luptei sindicale, răspîndite cu asiduitate de către burghezie. Eu, fireşte, nu propun un proiect de rezoluţie, nu mă refer la chestiunea dacă e cazul să se vorbească în mod special despre acest lucru ; eu nu fac, deocamdată, decît să analizez cum ar putea fi just exprimată din punct de vedere teoretic ideea d-tale.

Din punct de vedere tactic, rezoluţia, în forma ei actuală, formulează într-un mod foarte nefericit sarcinile insurecţiei armate. Insurecţia armată este forma cea mai înaltă a luptei *politice*. Pentru ca ea să fie încununată de succes din punctul de vedere al proletariatului, adică să fie încununată de succes insurecţia proletară condusă de social-democraţie, şi nu o altă insurecţie, este nevoie de o dezvoltare amplă a tuturor laturilor mişcării muncitoreşti. De aceea e cît se poate de greşită ideea de a pune faţă în faţă sarcina insurecţiei cu sarcina conducerii luptei sindicale. Prin aceasta se minimalizează, se pulverizează sarcina insurecţiei. În loc sa apară ca un bilanţ şi ca o încununare a *întregii* mişcări muncitoreşti în ansamblu, reiese o oarecare separare a sarcinii insurecţiei. Se pare că se confundă aici două lucruri : rezoluţia cu privire la lupta sindicală în general (pe această *temă* a fost scrisă rezoluţia Comitetului din Odesa) şi rezoluţia cu privire la repartizarea forţelor în munca actuală a Comitetului din Odesa (rezoluţia voastră alunecă pe această pantă, iar asta-i cu totul altă mîncare de peşte).

Trec la punctele numerotate ale părţii rezolutive în sensul strict al cuvîntului.

Ad I. „A demasca iluziile" „care sînt legate de sindicate"... asta ar mai merge, deşi ar fi mai bine să fie scos. În primul rînd, această frază intră în expunerea de motive, unde trebuie arătată legătura indisolubilă dintre toate

www.dacoromanica.ro

laturile mişcării. În al doilea rînd, nu se spune care sînt iluziile. Dacă rămîne totuşi această frază, ar trebui adăugat : iluziile burgheze despre posibilitatea satisfacerii nevoilor economice şi de altă natură ale clasei muncitoare în societatea capitalistă.

...„subliniind cu toată tăria caracterul *lor* îngust (al sindicatelor ?) în comparaţie cu ţelurile finale ale mişcării muncitoreşti". Reiese că toate sindicatele sînt „înguste". Şi sindicatele *social-democrate* legate de organizaţia politică a proletariatului ? Esenţialul nu constă în faptul că sindicatele sînt „înguste", ci în necesitatea de a lega această latură a mişcării (care este îngustă tocmai pentru că este o latură) cu celelalte. Prin urmare, sau să se scoată toate astea, sau să se vorbească din nou despre necesitatea de a crea şi întări *legătura* dintre această latură şi toate celelalte, de a impregna sindicatele cu un conţinut *social-democrat*, cu propagandă *social-democrată*, de a le antrena în *întreaga* activitate social-democrată etc.

Ad II. Merge.

Ad III. Nu e just, din motivele arătate mai sus, să pui faţă în faţă sarcina sindicatelor şi „sarcina primordială şi actuală", insurecţia armată. În rezoluţia cu privire la lupta sindicală nu este nevoie să se vorbească despre insurecţia armată, deoarece aceasta este mijlocul de „răsturnare a absolutismului ţarist", despre care se vorbeşte la punctul al II-lea. Sindicatele ar putea lărgi baza din care vom recruta forţele pentru insurecţie, aşa că, repet, este greşit sa se pună faţă în faţă aceste două lucruri.

Ad IV. „A duce o energică luptă ideologică împotriva aşa-numitei minorităţi" care se întoarce la „economism" „în problema sindicatelor". Nu este oare aceasta o formulare prea generală pentru o rezoluţie a Comitetului din Odesa ? Nu este oare o exagerare ? În presă nu a apărut nici o critică a vreuneia din rezoluţiile tuturor menşevicilor cu privire la „sindicate". S-a arătat numai că liberalii îi laudă pentru tendinţa lor de a acorda acestei probleme o atenţie nemăsurat de mare. De aici reiese numai [concluzia] că trebuie să-i acordăm atenţie „cu măsură", dar trebuie neapărat să-i acordăm atenţie. După părerea mea, acest punct

www.dacoromanica.ro

sau trebuie suprimat în întregime, mărginindu-vă la a avertiza împotriva îngustimii şi a arăta necesitatea de a se lupta împotriva tendinţelor burgheziei şi liberalilor de a denatura sarcinile sindicatelor, sau îl formulaţi special în legătură cu vreo anumită rezoluţie a menşevicilor (în momentul de faţă nu cunosc asemenea rezoluţii ; poate au apărut la voi, în Sud, unele rezoluţii akimoviste).

Ad V. Aşa da. Eu aş înlocui cuvintele „iar dacă este posibil, conducerea" prin „şi conducerea". Noi facem totul „dacă este posibil". Inserarea acestor cuvinte aici şi numai aici ar da naştere la o interpretare greşită, în sensul că ne-am strădui mai puţin să obţinem conducerea etc.

După părerea mea, în general vorbind, trebuie să ne ferim de a exagera lupta împotriva menşevicilor în această problemă. Probabil că în curînd vor începe să ia naştere sindicatele. Trebuie să nu ne dăm la o parte şi, mai presus de toate, să nu oferim prilejul să se creadă că trebuie să ne dăm la o parte, ci să ne străduim să participăm, să influenţăm etc. Căci există o anumită pătură de muncitori, în vîrstă, cu familie, care, în momentul de faţă, vor participa foarte puţin la lupta politică, dar foarte mult la cea sindicală. Trebuie să folosim această pătură îndrumînd-o doar în acest domeniu de luptă. E important ca social-democraţia rusă să adopte de la bun început tonul cel just în problema sindicatelor, să creeze încă de pe acum o tradiţie a iniţiativei social-democrate în acest domeniu, a participării social-democrate, a conducerii social-democrate. Fireşte, se prea poate ca în practică forţele să fie insuficiente, dar asta-i cu totul altă problemă ; şi totuşi, dacă vom şti să folosim din plin diferitele forţe, vom găsi întotdeauna şi pentru sindicate. S-au găsit forţe care să scrie o rezoluţie cu privire la sindicate, adică să le îndrumeze din punct de vedere ideologic ; or, asta-i esenţialul !

O caldă strîngere de mînă şi te rog să-mi răspunzi dacă ai primit această scrisoare şi ce părere ai despre toate astea.

Al d-tale, *N. Lenin*

Expediată din Geneva la Odesa

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

62

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

Către C. C.

16. X. 1905

Dragi tovarăşi,

Am discutat cu trimisul lui Ivan Vasilici şi am expediat ieri o telegramă prin care am anunţat că sînt de acord. Las la aprecierea lui Ivan Vasilici sau Serghei Vasilici să facă prescurtările necesare în „Sărăcimea“ [96], dacă ea va fi luată de la Petrov. Sînt de acord să fie luată de la Petrov numai cu condiţia ca asta să nu ducă la o ruptură cu el şi să nu pară pur şi simplu că l-am înşelat pe Petrov, deoarece *eu i-am dat permisiunea* de a încerca să ducă la bun sfîrşit această treabă. Prin urmare, trebuie 1) să i se ramburseze neapărat lui Petrov cheltuielile deja făcute (trimisul lui Ivan Vasilici a acceptat acest lucru) ; 2) să se obţină consimţămîntul lui Petrov în sensul că el se supune hotărîrii colegiului superior (adică eu i-am permis lui Petrov să încerce, dar C.C. a hotărît ca ea să fie transmisă lui Belov, pentru ca Petrov să nu aibă motive să mă considere un contractant incorect). Dacă Petrov a reuşit să facă treabă bună, aş recomanda călduros să nu se renunţe la el, deoarece nu văd de ce Belov ar fi mai bun decît Petrov ; 3) vă rog să luaţi legătura cu sora mea * (ea poate fi uşor invitată printr-o scrisoare), căci ea ar putea, în numele meu, să rezolve cumva problema.

Referitor la Petrov, voi comunica aici tuturor 1) că C.C. nu a confirmat contractul ; 2) că fiecare dintre noi are dreptul să încheie în orice problemă tranzacţii cu Petrov, deoarece nu s-a fixat un monopol ; 3) că se recomandă să ne adresăm editurii C.C., întrucît oferă condiţii mai avantajoase şi are un caracter mai partinic.

* Este vorba de A. I. Ulianova-Elizarova. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Asta-i tot, nu ? Scrieţi-mi dacă v-am înţeles bine.

Contractul dv. cu Nolin e bun, dar nu cumva este fictiv ? „Comitetul redacţional" — 7—4—1 = 2 ! ! Şi aceşti doi sînt înlăturaţi de un altul ! ! Asta-i o ficţiune, şi nu un comitet redacţional. Apoi, după ce aţi încheiat contractul cu Nolin, tot îi daţi o mulţime de lucrări (Radin, Kamenev, Verner, Şmidt, Leadov, Bazarov, Fedorovici etc. etc. — dacă Belov mi-a spus adevărul) lui Belov. Ce înseamnă asta ? Nolin — pentru suflet, iar Belov — pentru trup, nu-i aşa ? Daca întîlnirea noastră nu va avea loc, atunci renunţaţi la comoditate şi explicaţi-mi amănunţit în scris despre ce este vorba. În general este de neconceput ca oamenii care desfaşoară activitate ilegală sau membrii P.M.S.D.R. să se ocupe de munca complexă şi anevoioasă de editare. Iată de ce Belov (iar Petrov nu e mai rău decît Belov) ne-o ia înainte. Vă atrag în mod serios atenţia că aşa va fi şi în viitor, deoarece Belov are oameni interesaţi, care se consacră *întru totul* muncii, iar „comitetul redacţional" de la Nolin (pot garanta) nu va fi în stare să consacre *acestei* munci nici 1/100 din forţe. Noi vom discuta, vom chibzui, vom rîndui, ne vom pregăti (din vară ne ocupăm de această chestiune vrednică de laudă, de o *jumătate de an),* iar Belov şi Petrov îşi vor vedea de afacerile lor. Asta nu o spun ca un reproş, deoarece e ridicol să reproşezi un asemenea lucru — el este rezultatul inevitabil al împrejurărilor. Situaţia se va schimba 1) sau în condiţii de libertate — atunci totul, în general, se va schimba —, sau 2) dacă *şi* Peatniţki se va apuca să facă ceea ce fac Belov şi Petrov, lucru care este peste puterile acestuia, deoarece toată atenţia lui e îndreptata în alta direcţie.

P. S. Am primit nr. 2 al ziarului „Rabocii". Despre foileton intenţionez să vă scriu mai mult. Autorul lui n-ar trebui să abordeze asemenea teme : rezultă un socialism „sentimental", foarte periculos [97].

Expediată din Geneva la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

63

CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI *

17. X. 1905

Stimate tovarăşe,

Chestiunea Scholz a luat o asemenea întorsătură, încît devine evidentă posibilitatea unei mari pierderi pentru partid din vina directorului tipografiei [98].

În afară de aceasta, executarea în tipografia partidului a comenzilor date de „Demos" a adus şi ea pierderi partidului din cauza proastei organizări a muncii.

Avînd în vedere acest lucru, precum şi faptul că treburile „Demos"-ului, de care răspund din însărcinarea Comitetului Central, *nu pot* reclama prezenţa d-tale la Londra decît pînă la 21 octombrie st. n., te rog *insistent* ca, de comun acord cu Iv. P., să renunţi la călătoria la Berlin şi să vii *imediat* la Geneva pentru a rezolva chestiunile de care răspunzi din însărcinarea Comitetului Central.

N. Lenin

P. S. Îţi atrag atenţia că ai comite o greşeală dacă ai invoca treburile „Demos"-ului pentru a justifica absenţa d-tale şi de acum încolo deoarece am luat legătura cu I. P. şi m-am convins că şi treburile „Demos"-ului reclamă acum *întoarcerea* d-tale *imediată*.

P. P. S. Scholz a intentat acţiune (pentru 2 031 de franci 25) la 17. X. Termen de achitare — 27. X Mai este nevoie de cîteva (minimum 5) zile pentru a consulta un avocat.

Expediată din Geneva la Londra

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVI

Se tipăreşte după manuscris

* Pe scrisoare figurează nota lui V. I. Lenin : „Expediată la 17. X. 1905". *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

64

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

Dragi tovarăşi,

Biroul socialist internaţional mi-a trimis o scrisoare a lui Vaillant în care este expusă propunerea Partidului muncitoresc socialist din Franţa. Biroul mă roagă să transmit această propunere spre examinare instituţiei centrale a partidului meu şi să răspund în cel mai scurt timp. În scrisoare se spune :

„Problema pusă în scrisoarea mea şi pe care dv. aţi difuzat-o trebuia să cuprindă o anumită propunere. Astăzi vă trimit această propunere, pe care n-am putut-o face mai înainte, deoarece, pentru a-i da suficientă greutate, trebuia ca ea să emane de la întregul partid, de la partidul socialist (secţia din Franţa a Partidului muncitoresc internaţional), care a şi adoptat-o în unanimitate prin împuterniciţii săi la adunarea Consiliului naţional ce a avut loc duminică 24 septembrie (11 sept.) la Paris. Iată această propunere privind adoptarea unei hotărîri, după examinarea ei de către Biroul socialist internaţional : «De îndată ce unele evenimente, făţişe sau ascunse, vor provoca temeri în legătură cu un conflict între guverne şi vor face posibil un război, partidele socialiste din ţările interesate vor trebui să stabilească imediat, la iniţiativa B.S.I., legături directe între ele în scopul precizării şi concentrării mijloacelor de influenţare ale forţelor unite ale muncitorilor şi socialiştilor în vederea preîntîmpinării şi împiedicării războiului.

În acelaşi timp, partidele din celelalte ţări vor fi invitate de B.S.I. la o consfatuire — care va avea loc de îndată ce va fi posibil — pentru a se vedea ce acţiune a întregii Internaţionale şi a muncitorilor organizaţi este cea mai potrivită în vederea preîntîmpinării şi împiedicării războiului».

Eu şi Juarès vă rugăm să trimiteţi imediat o nouă scrisoare circulară tuturor partidelor. Dv. înţelegeţi, după cum vor înţelege şi socialiştii din toate ţările, în cazul în care vor fi de acord cu noi, cît de important este ca, avînd în vedere o anumită evoluţie a evenimentelor, examinarea acestei probleme să nu fie amînată pînă la o şedinţă îndepărtată a Biroului, ci consimţămîntul fiecăruia să fie trimis direct Biroului ; dacă propunerea va fi acceptată — şi sperăm că aşa va fi —, ca va putea fi pusă imediat în aplicare în caz de conflict".

Adaug că, după părerea mea, această propunere este cam naivă, deoarece singurul lucru care poate influenţa în cazul unui conflict între guverne este dictatura proletariatului.

Scrisă la 18 octombrie 1905
Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1934, în „Culegeri din Lenin", vol. XXVI

Se tipăreşte după o copie scrisă de o persoană necunoscută, cu îndreptări făcute de V. I. Lenin

www.dacoromanica.ro

65

CĂTRE COMISIA ADMINISTRATIVĂ A C.C. al P.M.S.D.R.

La rugămintea unor tovarăşi, voi prezenta, într-o formă cît mai exactă, o serie de date cu privire la comisia administrativă [99].

Comisia administrativă este formată din tovarăşi numiţi în mod special de reprezentantul din străinătate al C.C. În prezent (20. X. 1905) din ea fac parte tovarăşii : Bonci-Bruevici (conducătorul tipografiei), Krucinina (casieră şi şefă a serviciului de expediţie), Ilin, Lenina (secretar al C.C.), Abramov *, Knol, Vetcinkin, Ladîjnikov şi Nik. Vasilici.

Funcţia comisiei administrative, în general vorbind, este de a îndeplini munca administrativă din străinătate a Comitetului Central şi de a-l sprijini pe acesta în întreaga lui activitate din străinătate. De resortul acestei comisii sînt : aparatul tehnic (tipografia, serviciul de expediţie etc.), finanţele, transportul, trimiterea oamenilor în Rusia, acţiunile privind înarmarea etc., coordonarea muncii tuturor agenţilor C.C., controlul asupra activităţii fiecărui agent în parte etc., inclusiv sarcinile trasate în mod special de Comitetul Central comisiei administrative.

Comisia administrativă îşi alege singură preşedintele sau secretarul etc. şi repartizează munca între membrii săi ; face excepţie numirea în funcţiile de conducere permanente (a serviciului de expediţie, a casieriei, a secretariatului, a tipografiei etc.), numire care se face de C.C.

Hotărîrile comisiei administrative pot fi anulate de Comitetul Central sau de reprezentantul său din străinătate, dar ele ca atare, în cazul cînd nu sînt contestate de unul din membrii comisiei administrative sau de altcineva, nu trebuie să fie aprobate de Comitetul Central.

Pentru a controla activitatea unor agenţi ai C.C. (a casierului, a secretarului, a conducătorului tipografiei etc.), comisia administrativă desemnează din rîndurile ei tovarăşi care să examineze îndeaproape întreaga activitate a agen-

* Abramov — vezi Aviamov (Abramov), R. P. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

tului respectiv, să prezinte comisiei administrative un raport cu privire la măsurile de îmbunătăţire a activităţii acestuia şi să verifice periodic cum se desfăşoară munca lui. Fac excepţie numai acţiunile speciale sau anumite aspecte speciale ale acestor acţiuni, care, dintr-un motiv sau altul, sînt considerate de Comitetul Central acţiuni absolut speciale şi care nu sînt supuse controlului comisiei administrative. Toate acţiunile obişnuite şi curente ale C.C. sînt supuse controlului sistematic al comisiei administrative.

Comisia administrativă ajută Comitetul Central în conducerea activităţii Comitetului organizaţiilor din străinătate nu sub forma unor dispoziţii date C.O.S., deoarece C.O.S. este o organizaţie autonomă, ci prin faptul că îi studiază rapoartele, îi analizează activitatea, ia cunoştinţă de felul cum e organizată munca şi caută măsuri pentru îmbunătăţirea ei.

Dacă tovarăşii care şi-au exprimat dorinţa să se definească mai precis funcţiile comisiei administrative consideră necesar să întocmească un statut amănunţit, atunci comisia administrativă îl va examina, iar apoi C.C. îl va aproba.

Scrisă la 20 octombrie 1905 la Geneva (loco)

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipăreşte după manuscris

66

CĂTRE G. D. LEITEIZEN

Geneva, 23 oct. 1905

Dragă L.,

Chiar acum am primit comunicarea lui Bracke din partea Partidului Socialist Francez că congresul partidului lor se va ţine la Chalon-sur-Saône la 27—30 X.—1.XI. Le meilleur accord est réservé aux délégués de l'Étranger *.

* Cea mai bună primire li se va face delegaţiilor din străinătate. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Veţi participa ? *Scrieţi-mi neapărat.* Dacă da, fiţi reprezentantul nostru şi rostiţi neapărat o cuvîntare *amplă* în care să aduceţi salutul social-democraţiei *revoluţionare* din Rusia.

Dacă nu, înştiinţaţi-mă *imediat.* În acest caz, vom trimite un mesaj de salut de aici [100].

Deci, răspundeţi-mi !

Al dv., *N. Lenin*

Expediată la Paris

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVI

Se tipăreşte după manuscris

67

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

25. X. 1905

Dragi prieteni,

Chiar acum am primit scrisoarea dv. în legătură cu numirea mea în Biroul internaţional [101] (păcat că nu l-aţi numit pe Orlovski, dar despre asta vom discuta cînd ne vom vedea) şi cu întîlnirea de la Odesa (Berlin). Întîlnirea trebuie să aibă loc cît mai curînd posibil. În loc de Odesa pot să propun Varşovia (Königsberg) [102] — sînt aceleaşi condiţii, dar e mai aproape şi poliţia se aşteaptă mai puţin la asta. În acest din urmă loc totul s-ar putea termina în *patru zile* dacă vor fi condiţii optime (paşaport legal), lucru de care vă sfătuiesc să vă ocupaţi de îndată în modul cel mai energic. Chiar în cazul unor condiţii mai proaste, termenul e totuşi destul de scurt şi, dacă e posibil, ar fi bine să fie sporit numărul de participanţi. Dacă veţi alege un oraş neobişnuit (Königsbergul se află la 22 de ore de Petersburg), atunci întîlnirea ar putea fi fixată într-o cafenea, sau într-un hotel, sau într-o berărie stabilită dinainte după un ghid al oraşului.

Chiar astăzi voi scrie Biroului internaţional în legătură cu conferinţa şi data convocării ei * ; răspunsul vi-l voi

* Vezi volumul de faţă, p. 108—109. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

trimite de îndată ce-l voi primi. Vă rog foarte mult accelerați pregătirea întîlnirii, independent chiar de conferința cu Biroul internațional *.

La conferința interpartinică s-au întocmit procese-verbale ? Dacă da, expediați-le neapărat.

Expediată din Geneva în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipărește după manuscris

68

CĂTRE M. M. ESSEN

26. X. 1905

Dragă Zveruşka,

Am primit, zilele acestea, ampla d-tale scrisoare. Îți mulțumesc foarte mult. Primim foarte puține ştiri din Petersburg, iar diferitele ziare ni se trimit şi ele destul de rar. Te rog să nu renunți la intenția d-tale de a ne trimite neapărat orice fel de noutăți, precum şi corespondențe.

În ceea ce priveşte mersul treburilor în partid, mi se pare că pesimismul d-tale este cam exagerat. Judec după situația de aici. Aud mereu zvonuri de la „periferie" că „Proletarii" decade în mod vădit, că lucrurile merg din cale-afară de prost, că ziarul merge prost etc. etc. Situația e proastă, dar bun e dumnezeu ! În condițiile unei mişcări atît de gigantice cum e aceea din zilele noastre, nici un C.C. din lume, partidul fiind ilegal, nu ar satisface nici măcar a mia parte din cerințe. Şi că lozincile noastre, lozincile ziarului „Proletarii", nu au soarta aceluia care strigă în pustiu, lucrul acesta îl vedem limpede pînă şi din ziarele legale, care relatează că la universitate şi în alte locuri au avut loc mitinguri la care au participat circa 10 000—15 000 de oameni. Straşnică mai e revoluția la noi, în Rusia, zău ! Nădăjduim să ne întoarcem curînd, căci lucrurile evoluează în această direcție cu o repeziciune uimitoare.

★ Vezi volumul de față, p. 88—90. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Vom organiza neapărat o întîlnire cu C.C. În momentul de față, asta e o problemă deja rezolvată și totul e aranjat.

Și în ceea ce privește divergențele am impresia că exagerezi. Eu nu observ aici nici un fel de divergențe între „Proletarii" și C.C. Momentul declanșării insurecției ? Cine se va încumeta să-l stabilească ? În ce mă privește, aș prefera să-l amînăm pînă la primăvară și pînă la întoarcerea armatei din Manciuria, și înclin să cred că, în general, ne-ar conveni să-l amînăm. Dar pe noi tot nu ne întreabă nimeni. Uită-te la actuala grevă grandioasă.

Faptul că C.C. mută centrul de greutate asupra conducerii exercitate cu ajutorul publicațiilor este o tactică justă, după părerea mea. Aș fi dorit numai ca pe lîngă „Rabocii", care e foarte folositor în această perioadă, să avem și o serie de buletine *de agitație*, de format mic, de două, maximum patru pagini, cu un conținut viu, și care să apară cît mai des, în orice caz nu mai puțin de o dată pe săptămînă, ba chiar de două ori. Numai cu ajutorul publicațiilor poate fi condus partidul în condițiile actualei creșteri gigantice, de necrezut a mișcării. Așa că trebuie să scoatem buletine scurte, lapidare, scrise într-un stil vioi, mobilizator, care să cuprindă lozincile de bază și să tragă concluzii din principalele evenimente.

În ceea ce privește încetarea apariției O.C., cred că este vorba de o neînțelegere. Ei s-au temut de falimentul întregii lor întreprinderi, și nici nu le-a trecut prin cap să lichideze O.C. Dar în general însemnătatea activității din străinătate scade acum *cu fiecare ceas*, și asta e inevitabil. Noi, bineînțeles, nu vom renunța în nici un caz la „Proletarii" pînă cînd nu vom reuși să-l tipărim la Petersburg într-o tipografie de pe Nevski Prospekt. Acum însă trebuie să acordăm o mare atenție și editării unui ziar legal. Aici, în străinătate, închidem, în parte, prăvălia (literatura de propagandă) ; în curînd o s-o închidem de tot și o s-o redeschidem la Petersburg.

În vederea pregătirii insurecției, eu v-aș sfătui să începeți imediat și pretutindeni, pe scară cît mai largă, crearea unei *mase*, a sute și mii de detașamente *autonome* de luptă, foarte

www.dacoromanica.ro

mici (alcătuite fie chiar numai din *trei* oameni), care să se înarmeze fiecare cu ce poate şi să se pregătească în fel şi chip. Repet, eu *aş prefera să amînăm* momentul declanşării insurecţiei pînă la primăvară, dar, firește, de departe mi-e greu să apreciez.

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *N. Lenin*

Expediată din Geneva la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipăreşte după manuscris

69

CĂTRE BIROUL SOCIALIST INTERNAŢIONAL

Geneva, 27 octombrie 1905

Scumpe tovarăşe,

Ne-aţi trimis la 28 iunie propunerea tovarăşului Bebel în legătură cu divergenţele din partidul nostru.

La 24 iulie v-am scris că nu vă pot răspunde în numele Comitetului Central al partidului nostru, întrucît eu nu sînt decît unul dintre membrii comitetului, şi am cerut Biroului să-mi dea unele explicaţii *. Drept răspuns am primit la 5 august o scrisoare din partea cetăţeanului Huysmans, în care scrie că intervenţia Comitetului executiv are în vedere numai o înrîurire morală. Am comunicat imediat Comitetului Central al partidului nostru care este sensul exact al propunerii lui Bebel. În momentul de faţă am primit răspunsul Comitetului Central, care acceptă propunerea dv. şi numeşte ca reprezentanţi ai săi pe tovarăşii Vasiliev, Şmidt şi Lenin. Tovarăşul Şmidt se află în Rusia. De aceea este necesar să cunoaştem din timp ziua fixată pentru consfătuire (cu cel puţin trei săptămîni înainte).

Ceilalţi doi delegaţi se află în Elveţia.

Primiţi, vă rog etc.

V. Ulianov (Lenin)

* Vezi volumul de faţă, p. 49—50 *Nota red*

www.dacoromanica.ro

P. S. Tocmai acum am primit încă o scrisoare în care mi se comunică că tovarăşul Şmidt va sosi în curînd (probabil în noiembrie) în străinătate pentru a rezolva multe treburi care privesc partidul nostru. De aceea ar fi extrem de important să primesc cît se poate de repede răspunsul celeilalte fracţiuni a partidului nostru cu privire la ziua convocării conferinţei. Pentru membrii partidului nostru care activează în Rusia, venirea în străinătate este legată de greutăţi extrem de mari, de aceea ar fi de dorit ca data convocării conferinţei să fie stabilită încă de pe acum ; e necesar ca cealaltă fracţiune şi membrii Biroului internaţional să ne comunice cît mai curînd data cînd doresc să convoace această conferinţă.

Expediată la Bruxelles

Publicată în limba franceză în 1905, într-o foaie volantă hectografiată (nu s-a păstrat)

In limba rusă publicată pentru prima oară în 1929, în V. I. Lenin, Opere, ed. 2—3, vol. VIII

Se tipăreşte după o copie dactilografiată
Tradus din limba franceză

70

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. CĂTRE C.C.

Vă rog să-mi scrieţi de urgenţă dacă îmi daţi libertatea să-i propun lui Plehanov să facă parte din comitetul nostru redacţional lărgit (şapte persoane) şi din redacţia ziarului „Novaia Jizn“ [203]. Telegrafiaţi (semnătura : Boleslav. Adresa — Krupskaia) : Da sau nu. Voi face încă o încercare de a mă apropia de el, deşi sînt prea puţine speranţe în această privinţă.

Scrisă la 27 octombrie 1905
Expediată din Geneva la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin“, vol. V

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

71

CĂTRE G. V. PLEHANOV

Mult stimate Gheorghi Valentinovici,

Vă adresez această scrisoare, convins fiind că problema necesităţii unificării social-democraţiei a devenit cît se poate de actuală şi că această unificare este foarte posibilă tocmai în momentul de faţă. Două motive m-au determinat să mă adresez direct dv. fără nici o întîrziere : 1) fondarea ziarului legal social-democrat „Novaia Jizn" la Petersburg şi 2) evenimentele din ultimele zile[104]. Chiar dacă aceste evenimente nu vor duce prea repede la reîntoarcerea noastră în Rusia, această reîntoarcere este, în orice caz, foarte, foarte apropiată, iar ziarul social-democrat oferă imediat o bază pentru o foarte serioasă activitate comună.

Că noi, bolşevicii, dorim din toată inima să lucrăm împreună cu dv. e un lucru pe care cred că nu mai trebuie să vi-l repet. Am scris celor de la Petersburg, cerîndu-le ca toţi redactorii noului ziar (deocamdată în număr de şapte : Bogdanov, Rumeanţev, Bazarov, Lunacearski, Orlovski, Olminski şi cu mine) să vă adreseze o rugăminte colectivă şi oficială de a face parte din colegiul redacţional. Dar evenimentele nu aşteaptă, prin poştă nu mai putem comunica, şi eu nu am dreptul să amîn un pas necesar de dragul, în fond, a unei simple formalităţi. Sînt pe deplin şi absolut convins de consimţămîntul unanim şi de bucuria cu care va fi primită ştirea privitoare la o asemenea propunere. Ştiu foarte bine că toţi bolşevicii au considerat întotdeauna orice divergenţă cu dv. ca ceva vremelnic, provocat de împrejurări excepţionale. Este neîndoielnic că lupta ne-a împins adeseori la măsuri, declaraţii şi manifestări care nu puteau să nu îngreuieze viitoarea unificare, dar *hotărîrea* de a ne unifica, conştiinţa faptului, *cu totul anormal*, că cea mai valoroasă forţă a social-democraţilor din Rusia se află în afara activităţii, conştiinţa *extremei necesităţi* pentru întreaga mişcare ca dv. să participaţi îndeaproape, nemijlocit

www.dacoromanica.ro

la această mişcare, la conducerea ei, — conştiinţa acestui fapt am avut-o dintotdeauna. Şi noi toţi sîntem ferm convinşi că, dacă nu astăzi, atunci mîine, dacă nu mîine, atunci poimîine, unificarea noastră cu dv. va avea totuşi loc, în pofida tuturor greutăţilor şi piedicilor.

Dar e mai bine ca aceasta să se întîmple astăzi decît mîine. Lucrurile au luat acum o asemenea întorsătură, încît *s-ar putea să întîrziem ;* noi însă avem intenţia să depunem toate eforturile pentru a nu întîrzia.

Vreţi să lucraţi împreună cu noi ? Aş fi foarte bucuros dacă aţi fi de acord ca noi doi să ne întîlnim şi să discutăm acest lucru. Sînt convins că în cadrul unei întrevederi multe neînţelegeri ar fi înlăturate, multe dificultăţi aparente, care împiedică unificarea, ar cădea de la sine. Pentru cazul însă că nu veţi fi de acord în general sau că nu veţi fi de acord în momentul de faţă, îmi voi permite să mă refer cu anticipaţie la cîteva din aceste dificultăţi.

Aceste dificultăţi sînt : 1) Divergenţele dv. cu mulţi dintre membrii noii redacţii. 2) Refuzul dv. de a adera la vreuna din cele două jumătăţi ale social-democraţiei. Prima dificultate poate fi, după părerea mea, pe de-a-ntregul înlăturată. Sîntem de acord cu dv. în aproximativ $^{9}/_{10}$ din problemele de teorie şi de tactică, iar pentru restul de $^{1}/_{10}$ nu are rost să ne despărţim. Aţi vrut şi vreţi să îndreptaţi unele afirmaţii greşite, după părerea dv., din scrierile mele. Dar eu n-am încercat nicăieri şi niciodată să impun în mod special vreunuia dintre social-democraţi părerile mele, şi nimeni, absolut nimeni din noua redacţie nu s-a angajat în nici un fel să fie „leninist". Cuvîntarea rostită de Barsov la Congresul al III-lea exprimă, sub acest raport, păreri generale. Dv. consideraţi greşite concepţiile filozofice a trei * dintre cele şapte persoane indicate. Dar nici aceşti trei tovarăşi n-au încercat şi nu încearcă să-şi impună concepţiile în vreo chestiune oficială de partid. Şi aceşti trei — nu vorbesc în vînt, ci pe baza unor fapte pe care le cu-

* Este vorba de A. A. Bogdanov, V. A. Bazarov şi A. V. Lunacearski. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

nosc bine — ar fi extrem de bucuroşi să lucreze împreună cu dv. Să fim despărţiţi politiceşte acum, într-un moment cînd, în linii generale, simpatizaţi cu concepţiile majorităţii, aşa cum reiese şi din referatul dv., şi din ultimele dv. lucrări, şi, în mod indirect, din poziţia lui Parvus, care, poate, se solidarizează mai mult decît oricare altul cu dv., — să fim despărţiţi politiceşte în momentul de faţă ar fi un lucru extrem de nedorit, extrem de nepotrivit şi extrem de dăunător pentru social-democraţie.

Apariţia unui nou ziar legal, care va fi citit de zeci, dacă nu de sute de mii de muncitori, ca şi întreaga activitate de mîine din Rusia, într-un moment cînd vastele dv. cunoştinţe şi imensa dv. experienţă politică sînt extrem de necesare proletariatului din Rusia — toate acestea vor crea *o bază nouă*, care ne va permite să dăm foarte uşor uitării tot ce-a fost şi să conlucrăm în cadrul unei activităţi vii. Trecerea de la activitatea de la Geneva la cea de la Petersburg va favoriza într-o măsură foarte mare, din punct de vedere psihologic şi din punct de vedere partinic, trecerea de la dezbinare la unire, şi eu sper că nu vom pierde acest moment, un moment cum n-a mai existat de la Congresul al II-lea şi care, poate, nu se va mai repeta curînd.

A doua dificultate. Dv. nu veţi dori, probabil, unificarea cu o singură jumătate a partidului. Veţi cere, ca o condiţie sine qua non pentru a participa la activitatea partidului, unificarea întregului partid. Că o asemenea unificare este de dorit şi necesară — aveţi perfectă dreptate. Dar este ea posibilă *în momentul de faţă*? Chiar dv. sînteţi înclinat să daţi la această întrebare un răspuns negativ, fiindcă nu de mult aţi propus doar o federaţie. *Acum* cea mai largă tribună de pe care am putea exercita o influenţă asupra proletariatului ar fi un *cotidian* editat la Petersburg (îl vom putea scoate într-un tiraj de 100 000 de exemplare şi vom reduce preţul unui număr pînă la o copeică). Ne putem oare gîndi *în momentul de faţă* la o redacţie în coaliţie cu menşevicii ? ? În ceea ce ne priveşte credem că nu. Menşevicii

www.dacoromanica.ro

consideră şi ei că nu. Dv., judecînd după propunerea pe care aţi făcut-o în legătură cu federaţia, de asemenea credeţi că nu. Este oare necesară existenţa a trei ziare ? E posibil oare să nu ne putem înţelege asupra editării unui organ *politic* al social-democraţiei revoluţionare, cînd, la drept vorbind, între noi nu există nici un fel de divergenţe organizatorice, iar trecerea de mîine a partidului într-o situaţie legală va împrăştia orice urme de temeri în privinţa posibilităţii unor uneltiri ? Cît despre divergenţele noastre tactice, ele sînt măturate de revoluţie însăşi cu o repeziciune uluitoare ; de altfel, împotriva *rezoluţiilor* Congresului al III-lea, dv. n-aţi formulat nici un fel de obiecţiuni, or aceste *rezoluţii* constituie unica directivă a partidului care ne uneşte pe noi toţi, bolşevicii.

În aceste condiţii, trecerea dv. de partea noastră mi se pare pe deplin posibilă, şi ea nu va îngreuia, ci, dimpotrivă, va uşura şi va grăbi viitoarea unificare. În locul actualei lupte prelungite, pricinuită de izolarea dv., se va crea o situaţie mai bună pentru întreaga social-democraţie revoluţionară. Datorită acestui lucru, şi lupta va deveni mai potolită, mai reţinută. Întreaga masă largă a social-democraţilor se va simţi numaidecît sigură, încrezătoare, va începe să se simtă un suflu nou ; noul ziar va începe să-şi cîştige de la un ceas la altul o poziţie înaintată în rîndurile social-democraţiei şi, fără să privească înapoi, fără să mai cerceteze în amănunţime tot ce a fost, va conduce în mod ferm şi consecvent clasa muncitoare pe actualul cîmp de luptă.

Închei, rugîndu-vă încă o dată să acceptaţi o întîlnire cu mine şi exprimîndu-mi încrederea noastră comună, a bolşevicilor, în utilitatea, importanţa şi necesitatea unei conlucrări cu dv.[105]

Cu sincer respect, al dv., *V. Ulianov*

Scrisă la sfîrşitul lunii octombrie 1905 la Geneva (loco)

Publicată pentru prima oară în 1926, în „Culegeri din Lenin", vol. V

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

72

CĂTRE MOTEA ŞI KOSTEA *, MEMBRI AI ORGANIZAŢIEI P.M.S.D.R. DIN ODESA (A „MAJORITĂŢII")

Odesa

„Către Motea şi Kostea, membri ai «majorităţii» organizaţiei din Odesa"

Tovarăşi,

Am primit „scrisoarea către tovarăşi" trimisă de dv. N-am s-o public din moment ce nici dv. nu-mi cereţi acest lucru. Dar consider de datoria mea să vă răspund. Nu o dată am declarat în presă ceea ce am să vă repet şi dv. Nu are nici un rost să ne jeluim şi să ne văicărim din pricina sciziunii. Trebuie *să muncim* ca s-o înlăturăm, să ne gîndim *cum* să ne unificăm, iar nu să facem colecţie de locuri comune şi exclamaţii amare. A ne plînge de lupta dintre cele *două* partide şi a crea un *al treilea* partid, şi încă unul *secret*, cum aţi făcut dv. ascunzîndu-vă de ambele organizaţii, înseamnă *a adînci* sciziunea. Dacă aţi fost excluşi pentru încălcarea regulilor organizaţiei, s-a procedat bine, şi degeaba mai încercaţi să încurcaţi lucrurile, să le prezentaţi în aşa fel de parcă aţi fi fost excluşi din cauza concepţiilor dv., a împăciuitorismului dv., iar nu din cauza dezorganizării provocate de dv.

„Congresul de constituire" e o *vorbă* goală. Gîndiţi-vă numai *puţintel*, niţeluş, *olecuţă* care anume vor fi atunci grupurile şi cîţi reprezentanţi va trebui să trimită fiecare. Gîndiţi-vă numai un picuşor cam ce-aţi spune despre propunerea de a ţine o adunare constituantă *fără* să existe norme de drept electoral? N-aţi da acestui procedeu denumirea de şarlatanism??

De ce treceţi sub tăcere ideea de a se ţine *două* congrese — al majorităţii şi al minorităţii — în acelaşi timp şi în acelaşi loc?? Această idee au emis-o C.C. şi „Proletarii" [106]. Nu este oare mai uşor să se constituie două congrese ale celor două partide *existente* decît să se creeze înainte un *al treilea* partid (cu treaba asta vă veţi pierde *luni*, dacă

* Nu s-a putut stabili cine purta acest nume conspirativ. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

nu ani de zile) şi, în acest caz, să se convoace *trei* congrese ? ? Cine e atît de prost să se supună „congresului de constituire" fără să ştie dinainte dacă vor fi într-adevăr reprezentaţi la el social-democraţii, care anume dintre social-democraţi şi în ce proporţii ? ? ?

În favoarea lozincii „două congrese" pledează : 1) consimţămîntul unuia din cele două partide ; 2) faptul că majoritatea este gata oricînd să ţină congresul şi că normele *ei* de convocare şi *prerogativele* congresului ei sînt cunoscute ; 3) posibilitatea de a se ajunge foarte repede la aceeaşi situaţie în grupurile şi organizaţiile *celuilalt* partid, făcînd cunoscute toate grupurile, consultîndu-le, publicînd proiectul de statut al congresului.

În favoarea lozincii dv. : „congres de constituire" nu pledează decît lamentările cîtorva plîngăreţi, căci *n i c i u n e i a* din părţile partidului nu-i sînt cunoscute, sub nici un aspect, *n o r m e l e* pe baza cărora se va ţine acest congres. Sînteţi pur şi simplu nişte sceptici şi nişte oameni cu nervii slabi. Aţi văzut o boală mizerabilă, nişte buboaie rău mirositoare şi v-aţi întors privirea de la ele. Asta-i de înţeles judecînd omeneşte, dar e neraţional. În ceea ce ne priveşte, credem că nu ne e permis să ne întoarcem privirea de la ele, că un al treilea partid nu va duce la nimic şi că cele două partide existente se vor uni totuşi, chiar dacă acest lucru se va face nu dintr-o dată şi nu fără operaţii dureroase.

Scrisă la sfîrşitul lunii octombrie—începutul lunii noiembrie 1905 la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVI

Se tipăreşte după manuscris

73

CĂTRE G. D. LEITEIZEN

Stimate L.,

Vă rog să scrieţi cît mai curînd posibil un articol sau măcar o notă în legătură cu interviul pe care l-aţi luat lui Guesde, Lafargue şi Bracke cu privire la guvernul revolu-

www.dacoromanica.ro

ţionar provizoriu şi la participarea noastră. Trebuie să-l publicăm în „Proletarii“ (sau în „Novaia Jizn“, depinde de împrejurări). Scrieţi măcar cîteva rînduri, dar scrieţi, şi ceva mai repede ![107]

Al dv., *N. Lenin*

Scrisă la începutul lunii noiembrie 1905
Expediată din Geneva la Paris

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin“, vol. XVI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

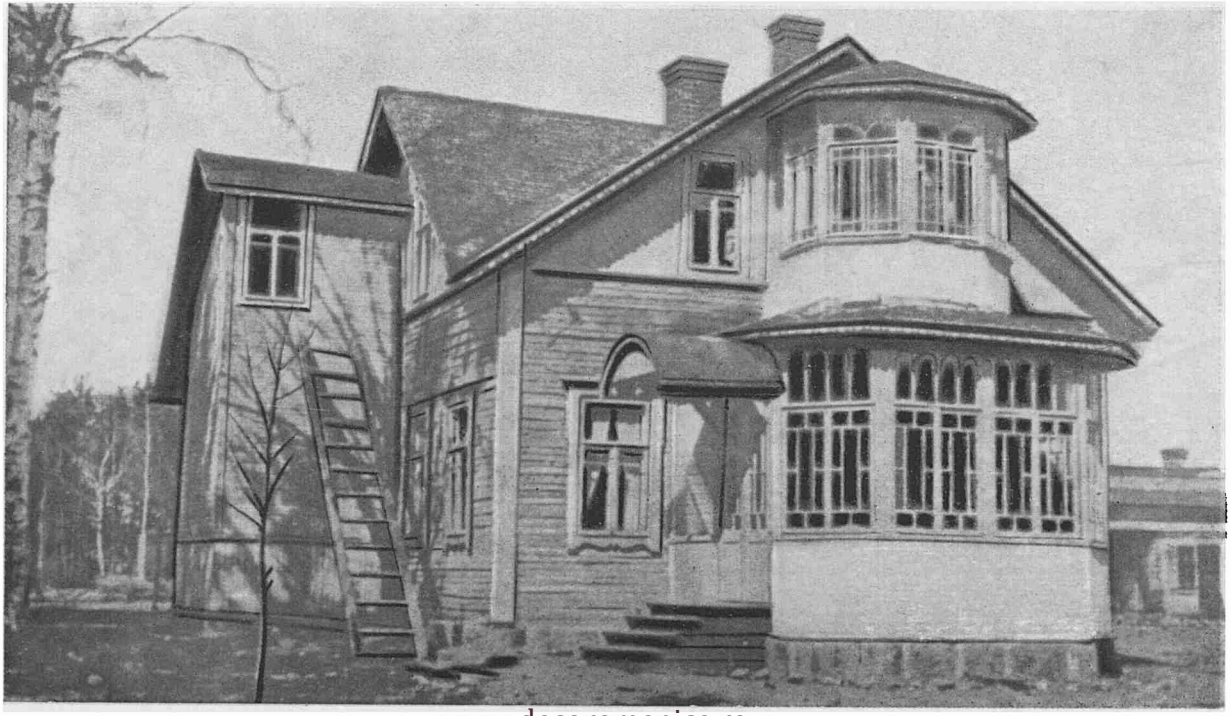

www.dacoromanica.ro

Vila „Vaza" la Kuokkala unde a locuit V. I. Lenin în anii 1906—1907

1906

74

CĂTRE G. A. KUKLIN

A. Mr. G. Koukline 15. Rue de Candolle. Genève.

Stimate tovarăşe,

Mă neliniştеşte foarte mult soarta unui pachet cu documente de importanţă istorică [108]. Acest pachet a rămas printre hîrtiile care se află la dv. şi despre care aţi discutat vara aceasta cu redactorul revistei de istorie [109].

V-aş rămîne foarte îndatorat dacă mi-aţi scrie cum stau lucrurile cu acest pachet : unde se află geamantanul sau cufărul şi dacă e uşor de găsit pachetul acolo ?

Cu salutări social-democrate, *V. Ulianov*

Adresa : Oraşul Petersburg.
Direcţia căilor ferate, Fontanka, lîngă podul Obuhov. Ivan Nikolaevici Cebotariov.

Scrisă la 14 septembrie 1906
Expediată din Kuokkala (Finlanda) la Geneva

Se tipăreşte pentru prima oară după manuscris

www.dacoromanica.ro

1907

75

CĂTRE E. AVENARD [110]

1. (14) martie 1907

Stimate domnule Avenard,

Vă mulţumesc pentru scrisoarea pe care mi-aţi trimis-o. V-aş ruga să faceţi următoarele modificări :

(1) Pagina 6 (nr. 1). Dv. formulaţi cele spuse de mine astfel : „să nu lucrăm în favoarea revoluţiei burgheze, care ar înşela clasa muncitoare".

Este cu totul inexact. Noi, revoluţionarii social-democraţi, *trebuie* nu numai să lucrăm în favoarea revoluţiei burgheze, dar şi să ne situăm în fruntea ei, să o orientăm, *împreună cu ţăranii*, împotriva ţarismului şi *împotriva liberalilor*.

Poate că ar fi mai bine să se spună : „...lucrînd împreună nu cu burghezia liberală, care vrea să pună capăt revoluţiei, ci cu ţărănimea democrată împotriva trădării şi mîrşăviei burgheziei, care de la o zi la alta devine tot mai contrarevoluţionară".

Şi noi, bolşevicii, ne pronunţăm pentru participarea proletariatului la revoluţia *burgheză*. Dar noi considerăm, la fel ca şi Kautsky, că proletariatul poate duce revoluţia burgheză pînă la un sfîrşit victorios tocmai împreună cu ţăranii, şi nicidecum cu liberalii.

(2) Paginile 3—4.

Articolul lui Stolîpin a apărut în „Novoe Vremea" la 4 ianuarie (stil vechi), şi nu la 6 ianuarie.

(3) Trebuie adăugat că Miliukov a fost la Stolîpin la *15 ianuarie*.

(4) Ultimele cuvinte din articolul dv : „...masele largi ale *proletarilor* ţărani".

www.dacoromanica.ro

Nu „ale proletarilor țărani", ci „ale țărănimii democrate".

În revoluția socială (socialistă) noi putem conta numai pe proletarii de la orașe și pe proletarii de la sate. Acum însă la noi în Rusia nu are loc o revoluție socială, ci o revoluție *burgheză*. Numai proletariatul împreună cu țăranii, împreună cu țărănimea democrată, împreună cu masele largi ale țărănimii, poate duce la victorie *o asemenea* revoluție.

Al dv., *N. Lenin*

P. S. Scrisoarea dv. am primit-o foarte tîrziu. Mai am la dispoziție doar cîteva minute. Iertați-mă că scriu în grabă.

Expediată din Kuokkala (Finlanda) la Petersburg

Se tipărește pentru prima oară, după manuscris
Tradus din limba franceză

76

CĂTRE A. M. GORKI

Miercuri, 14. VIII. 1907

Stimate Aleksei Maksimîci,

Am sosit astăzi aici cu Meșkovski, iar mîine plecăm la Stuttgart [111]. Ar fi cît se poate de important să veniți și dv. acolo [112]. Aceasta pentru că, în primul rînd, dv. ați fost desemnat oficial de Comitetul Central (cu vot consultativ). În al doilea rînd, ar fi foarte bine să ne vedem, pentru că s-ar putea să nu ne mai întîlnim multă vreme. În al treilea rînd, asta ar însemna să călătoriți maximum 24 de ore, iar totul nu va dura *mai mult* de o săptămînă (doar nu-i Londra !). Nu va fi de loc tîrziu dacă veți pleca duminică sau chiar luni.

Într-un cuvînt, totul pledează pentru venirea dv. Dacă sînteți sănătos, veniți, zău ! Nu pierdeți ocazia de a-i vedea *la treabă* pe socialiștii internaționali, — fiindcă asta nu seamănă de loc, absolut de loc, cu o pălăvrăgeală sau cu o cunoaștere în linii generale a lucrurilor. Următorul congres

www.dacoromanica.ro

va avea loc abia peste trei ani. Şi apoi, nici în privinţa diferitelor noastre probleme nu ne putem înţelege niciodată ca lumea prin scris, dacă nu ne vedem. Într-un cuvînt, veniţi neapărat. La revedere!

Multe salutări Mariei Fedorovna.

Al dv., *N. Lenin*

Expediată la Capri

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

77

CĂTRE G. A. ALEKSINSKI

Pentru Piotr

Dragă P.,

Nu ştiu dacă ai scris scrisoarea înainte de întîlnirea cu prietenii de aici sau după aceea. În orice caz, îţi răspund la întrebări.

În privinţa banilor, N. K. a discutat deja *de multe* ori. Va mai discuta şi voi discuta şi eu.

La „R." n-am scris, deoarece m-am văzut nu de mult (cînd am fost prin locurile acelea) cu doi tovarăşi de acolo şi am discutat cu ei despre d-ta [113].

Întrebi ce cred în privinţa muncii d-tale acolo.

E cam greu să-ţi răspund în două cuvinte. La faţa locului, vei vedea singur ce materiale, ştiri etc. pot fi trimise de acolo, dar aceasta este o problemă relativ secundară şi uşor de rezolvat. Mai grele sînt condiţiile generale de lucru de acolo. Cred că asemenea condiţii mizerabile ca acelea în care se află emigraţia n-aţi cunoscut încă. Acolo trebuie să fii *foarte* prudent. Nu în sensul că aş preconiza să nu se ducă lupta împotriva oportuniştilor. Dimpotrivă, acolo trebuie să luptăm şi vom fi nevoiţi să luptăm. Dar caracterul luptei este mizerabil. La tot pasul vei da peste intrigi pline de ură, „provocări" directe din partea menşevicilor (ei te vor provoca în mod sistematic) şi un mediu cu totul nepropice pentru o *muncă* solidară. Deoarece acolo izolarea de

www.dacoromanica.ro

Rusia e nemaipomenită, predomină inactivitatea, o stare de spirit demobilizatoare, isteria, bîrfelile şi nepăsarea. Acolo vei întîmpina greutăţi în muncă care nu au *nimic comun* cu greutăţile din Rusia : „libertatea" e aproape deplină, dar muncă *vie* şi condiţii pentru a desfăşura o muncă vie aproape că nu există.

Cred că important este să ai acolo o ocupaţie, o ocupaţie independentă. „R." poate să-ţi dea asta... Apoi şi mai important este să ţii legătura cu *organizaţia* din Rusia : atunci nu te vei simţi acolo ca un dezrădăcinat. Şi, în sfîrşit, lucrul cel mai important este ca noi toţi, şi acolo şi aici, să acţionăm *într-un mod unitar*, să mergem în acelaşi pas, să avem mai frecvent schimburi de păreri (dacă din materialele publicate în presă nu toate părerile vor fi evidente). Cine va şti să-şi asigure o muncă în străinătate care să aibă *legătură* cu activitatea *organizaţiei* din Rusia, acela şi numai acela va putea scăpa de plictiseală, zîzanii, patimi etc., care îţi zdruncină nervii şi te istovesc. Ah ! Această „emigraţie" mi s-a întipărit bine în minte, şi spun asta pe baza unei experienţe îndelungate.

Ar fi foarte bine dacă ai acţiona împreună cu Knunianţ şi cu Troţki. Într-un asemenea grup de trei multe lucruri s-ar rezolva mai uşor.

Reflectează şi vei vedea singur toate acestea.

Nu se mai poate să-mi scrii pe adresa pe care mi-ai scris. În afară de aceasta, în curînd plec de aici. Scrie-mi, deocamdată, pe adresa : Herrn Kakko *Paavo*, Terijoki, în interior, (*n u m a i* în interior) pentru L-n. Comunică-mi cît mai repede adresa d-tale de acolo.

O caldă strîngere de mînă. Multe salutări *tuturor Knipovicilor.*

Al d-tale... *

Adresa : I. Ladyschnikoff Uhlandstrasse nr. 145. *Berlin*

Intrarea *prin curte.* Asta-i adresa personală. Tot acolo, la un etaj mai sus, se află Abramoff. Vizavi, pe Uhland-

* In manuscris semnătura este indescifrabilă. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

strasse la nr. 52, se află biroul, unde ei pot fi găsiţi dimineaţa. Deşi toate astea, probabil, îţi sînt cunoscute, îţi scriu pentru orice eventualitate.

Scrisa la sfîrşitul lunii septembrie—începutul lunii octombrie 1907, la Kuokkala (Finlanda)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

78

CĂTRE K. H. BRANTING [114]

Mult stimate tovarăşe,

Aducătoarea acestei scrisori este membră a partidului nostru [115]. Vă rog foarte mult să-i daţi tot concursul. Ea are în special sarcina să caute la Stockholm cărţile şi documentele noastre social-democrate şi, în caz de nevoie, să le expedieze mai departe. O parte din aceste cărţi etc. se află în subsolul Casei poporului din Stockholm (în lăzi de lemn), iar o parte, probabil, la tovarăşii Börjesson sau Björck (Bokhandel Björck & Börjesson, Drottninggatan. 62).

Sper că, cu sprijinul dv., aducătoarea acestei scrisori va putea să îndeplinească sarcina ce i s-a dat, sarcină pe care eu o consider de foarte mare importanţă.

Cu cele mai bune urări, *N. Lenin*

Scrisă la începutul lunii octombrie 1907, la Kuokkala (Finlanda)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris
Tradus din limba germană

79

CĂTRE A. V. LUNACEARSKI

Stimate An. Vas.,

Am primit, în sfîrşit, broşura dv. ; prima parte a sosit mai de mult [116]. Am tot aşteptat sfîrşitul, pentru a o citi în întregime, dar aşteptarea a fost zadarnică. N-am primit nici pînă acum anexa a treia („Cum privea Marx“ etc.). Asta-i cît se poate de regretabil, căci, neavînd lucrarea în

www.dacoromanica.ro

întregime, mă tem s-o dau editorului pentru cules. Dacă n-aţi trimis încă anexa a treia, căutaţi, vă rog, s-o trimiteţi cît mai repede *. V-am expediat banii (200 de ruble) ; i-aţi primit ?

Cît priveşte conţinutul broşurii dv., ne-a plăcut foarte mult, atît mie cît şi tuturor celor de aici. Ea conţine lucruri extrem de interesante şi este scrisă admirabil. Are un singur neajuns însă : conţine numeroase imprudenţe exterioare, ca să spun aşa, adică din acelea de care *se vor lega* tot soiul de socialişti-revoluţionari, menşevici, sindicalişti etc. Noi ne-am sfătuit în colectiv dacă e cazul să le retuşăm sau să dăm explicaţii în prefaţă. Ne-am oprit asupra celei de-a doua soluţii, căci ar fi păcat să retuşăm ; ar însemna să impietăm prea mult asupra unităţii expunerii.

Cititorul de bună-credinţă şi atent va reuşi, desigur, să vă înţeleagă cum trebuie, dar ar fi necesar totuşi să manifestaţi *o precauţie specială* împotriva celor ce denaturează, căci numele lor e legiune. Trebuie, de pildă, să-l criticăm neapărat pe Bebel, şi nu-l aprob pe Troţki, care ne-a trimis mai deunăzi nişte materiale care nu conţineau decît elogii exagerate la adresa Congresului de la Essen şi a social-democraţiei germane în general. Este justă afirmaţia dv. că Bebel n-a avut dreptate la Essen nici în problema militarismului şi nici în aceea a politicii coloniale (mai exact în problema caracterului luptei duse de radicali la Stuttgart în legătură cu acest punct [117]). Dar trebuie totodată menţionat că acestea sînt greşeli ale unui om cu care avem acelaşi drum şi care pot fi îndreptate numai pe acest drum marxist, social-democrat. Căci există la noi mulţi oameni (dv., probabil, nu citiţi cele publicate de ei) care îşi bat joc de Bebel *de dragul proslăvirii* eserismului, a sindicalismului (à la Ezerski, Kozlovski, Kricevski — vezi „Obrazovanie" ş.a.m.d.), a anarhismului.

După părerea mea, *toate* ideile dv. pot şi trebuie să fie întotdeauna astfel expuse, încît critica să fie îndreptată nu împotriva ortodoxismului, nu împotriva germanilor în general, ci împotriva *oportunismului*. Atunci cele spuse de dv. *nu* vor mai putea fi răstălmăcite. Atunci concluzia va

* Vezi volumul de faţă, p. 130. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

fi limpede : bolşevismul, învăţînd nu numai de la germani, ci şi din *greşelile* germanilor (această cerinţă emisă de dv. este de o mie de ori justă !), va şti să ia din sindicalism *tot ce e viu, pentru a nimici sindicalismul şi oportunismul din Rusia.* Tocmai noi, bolşevicii, vom putea face cu mai multă uşurinţă şi în modul cel mai firesc acest lucru, deoarece noi am luptat cel mai mult, în decursul revoluţiei, împotriva cretinismului parlamentar şi a oportunismului plehanovist. Şi numai noi putem, avînd un punct de vedere revoluţionar, iar nu unul cadeto-pedant, ca Plehanov & Co., să combatem sindicalismul, care poartă cu sine un noian de confuzii (deosebit de periculoase pentru Rusia).

A apărut nr. 17 din „Proletarii", pe care vi l-am trimis, precum şi revista „Zarniţî" [118], pe care de asemenea v-am trimis-o. Le-aţi primit ? Citiţi publicaţia „Tovarişci" ? Cum vi se pare acum ? N-ar fi bine să faceţi ca pe vremuri şi să vă bateţi joc de ei în versuri ? Vă rog să-mi scrieţi.

O cordială strîngere de mînă. A! dv., *Lenin*

Scrisă între 2 şi 11 noiembrie 1907
Expediată din Kuokkala (Finlanda) în Italia

Publicată pentru prima oară în 1934, în „Culegeri din Lenin", vol. XXVI

Se tipăreşte după manuscris

80

CĂTRE M. S. KEDROV

Stimate tovarăşe,

Conform înţelegerii noastre, materialul pentru volumul al II-lea urma să-l predau pînă la 1. X., iar cel pentru volumul al III-lea pînă la 10. X [119]. Cu primul volum am cam întîrziat. Pentru volumul al II-lea am predat 12 coli ; alte 7 sînt gata şi foarte curînd voi putea să mai predau încă un număr de coli (5 sau 7). Aş dori însă să ştiu dacă aveţi într-adevăr nevoie atît de repede de tot acest material ;

www.dacoromanica.ro

daţi imediat la cules ? aţi dat la cules cele 12 coli din volumul al II-lea ? ar întîrzia apariţia dacă aş preda mai tîrziu sfîrşitul volumului al II-lea ? În acest caz, dacă doriţi, pot preda imediat sfîrşitul volumului al II-lea. Am însă un plan : vreau să scriu ca încheiere la volumul al II-lea o lucrare amplă despre repartizarea pămîntului în Rusia (potrivit datelor statistice din 1905) şi despre municipalizare (folosind volumul al IV-lea din „Capitalul" sau „Theorien über den Mehrwert" *, care a apărut tot în 1905). Cred că această lucrare ar prezenta un mare interes pentru public şi ar fi foarte actuală. Am adunat aproape tot materialul pentru lucrare şi, în parte, l-am şi prelucrat. Pentru a o termina am nevoie de cîteva săptămîni ; sper că voi reuşi în cîteva săptămîni să scriu această lucrare.

Aşadar, comunicaţi-mi : doriţi să predau volumul al II-lea imediat, fără acest articol nou, sau preferaţi să-l predau peste o lună — o lună şi jumătate cu noul articol ?

Scrisă la sfîrşitul lunii noiembrie— începutul lunii decembrie 1907
Expediată din Finlanda la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după o copie scrisă de N. K. Krupskaia

81

CĂTRE UN ADRESANT NECUNOSCUT [120]

28. XII. 1907

Mult stimate tovarăşe,

Cu domnul Börjesson m-am înţeles. Dar, din păcate, el nu poate să ne asigure primirea tuturor scrisorilor şi pachetelor. De aceea vă rog să mă iertaţi că mă adresez încă o dată dv. cu rugămintea de a ne găsi *încă un* membru de partid care să poată să primească *săptămînal* la Stockholm

* — „Teorii asupra plusvalorii". — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

pachete cu scrisori şi cărţi, iar apoi să le expedieze mai departe (în Finlanda şi înapoi la Geneva).

Marţi * intenţionez să plec la Berlin.

Cu cele mai bune urări.

Al dv., *I. Frei*

Malmstens Hotell
Mastersamuelsgatan 63

P. S. Voi veni la dv. luni la ora 16. Dacă nu vă convine, chemaţi-mă, vă rog, la telefon la Hotell Malmstens.

Scrisă la Stockholm (loco)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris
Tradus din limba germană

---

* Marţi, adică la 31 decembrie 1907. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

1908

82

CĂTRE G. A. ALEKSINSKI

7. I. 1908

Dragă Piotr,

Am sosit astăzi împreună cu N. K. la Geneva [121]. Încă nu ne-am hotărît definitiv unde ne vom stabili : Al. Al. se opune categoric să rămînem la Geneva ; facem investigaţii în alte localităţi.

Trebuie însă să clarificăm bine situaţia şi aici. Scrie-mi, te[ro]g *, imediat 1) [dacă] ounoşti pe cineva *indicat* să [cond]ucă tipografia şi serviciul de [expedi]ţie [122], 2) pentru această muncă, ce părere ai despre doc[tor] ? 3) ce chestiuni [spe]ciale trebuie avute [în vede]re în privinţa tipografiei ? [mai e nevoie ca ea să aibă] un proprietar din moment ce [aparţine] Organului Central al [fracţiunii] bolşevice a Congresului de la Stockholm ? De ce consideri numai tipografia *menşevicilor* proprietate a C.C. ? 4) Crezi că s-ar putea scoate un săptămînal ? Şi cam cîte exemplare s-ar putea vinde ? 300—500—1 000 ?

Scrisoarea trimisă de d-ta la Berlin am primit-o într-un moment de panică, provocată de arestarea celor 17 persoane [123], şi, de aceea, am distrus-o înainte de a o fi citit cu toată atenţia.

Răspunde-ne pe adresa [...]

Cum o duci cu sănătatea ? [Cam] cînd [te] vei putea întoarce aici ? Te-ai însănătoşit [cît de] cît în acest timp ?

O caldă strîngere de mînă [...]

Expediată din Geneva la Viena

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

* In paranteze patrate sînt reconstituite, dupa sens şi dupa unele litere care s-au păstrat, cuvintele şi expresiile care în manuscris sînt incomplete datorită faptului că o parte din foaia pe care a fost scrisă scrisoarea s-a pierdut. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

83

CĂTRE G. A. ALEKSINSKI

Dragă Piotr,

Am o rugăminte la d-ta. Am scris o lucrare amplă în legătură cu programul agrar în care, printre altele, am analizat în amănunţime dezbaterile din Duma a II-a *. Îmi lipsesc unele *documente* prezentate în Duma a II-a.

Şi anume : *Muşenko* a depus un proiect al celor 104 sau 105, nu acel „faimos" proiect trudovic care a fost prezentat în Duma I şi apoi, din nou, în Duma a II-a, ci un proiect *nou*, *eserist*. În limba franceză el a fost publicat în „Rapport du parti S. R. au congrès de Stuttgart". N-ai cumva textul rus ? N-ai putea să mi-l procuri ? Ţi-aş fi foarte îndatorat dacă m-ai ajuta [124].

N-a apărut în ediţie separată ? unde şi cînd ?

Al d-tale, *V. Ulianov*

Scrisă între 7 ianuarie şi 2 februarie 1908
Expediată din Geneva la Viena

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

84

CĂTRE A. M. GORKI

9. I. 1908. Geneva

Stimate Al. M.,

Am sosit aici deunăzi cu soţia. Am răcit amîndoi pe drum. Aici ne-am instalat cum am putut, deocamdată provizoriu, şi, de aceea, cît se poate de prost. Scrisoarea dv. m-a bucurat nespus de mult : într-adevăr, ar fi foarte bine să vin la Capri ! Am să caut neapărat să-mi fac timp şi să vin la dv. Acum, din păcate, îmi este cu neputinţă. Am venit aici cu misiunea de a organiza apariţia unui ziar : de a muta aici

* Vezi „Programul agrar al social-democraţiei în prima revoluţie rusă din 1905—1907" (Opere complete, vol. 16, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 199—419). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

„Proletarii" din Finlanda. Nu s-a hotărît încă definitiv dacă vom alege Geneva sau alt oraş. În orice caz, trebuie să ne grăbim ; noua organizare ne dă multă bătaie de cap. În vara asta sau în primăvară vom veni să vă vizităm, după ce lucrurile vor fi puse la punct. Cînd este la dv., la Capri, timpul cel mai frumos ?

Cum o duceţi cu sănătatea ? Cum vă simţiţi ? Lucraţi cu spor ? În trecere prin Berlin am aflat că aţi întreprins, împreună cu Lunacearski, un turneu prin Italia, oprindu-vă şi la Roma [125]. V-a plăcut Italia ? Vă vedeţi cu mulţi ruşi ?

Cred că cel mai bine ar fi să vin la dv. cînd nu veţi avea prea mult de lucru, ca să putem hoinări şi flecări împreună.

Aţi primit cartea mea (primul volum din culegerea de articole scrise în decurs de 12 ani [126]) ? Am lăsat vorbă la Petersburg să vă fie trimisă.

Un călduros salut pentru M. Fed—vna. La revedere !

Al dv., *N. Lenin*

Adresa mea : Mr. Wl. *Oulianoff.*
17. Rue des deux Ponts. 17. (chez Küpfer). *Genève.*

Expediată la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

85

CĂTRE A. V. LUNACEARSKI

13. I. 1908

Stimate An. Vas.,

Au trecut deja cîteva zile de cînd mă aflu cu soţia la Geneva... E trist al naibii să te întorci din nou în blestemata asta de Geneva, dar n-ai încotro ! După dezastrul din Finlanda nu ne-a rămas altceva de făcut decît să mutăm „Proletarii" în străinătate. Colegiul a şi hotărît astfel. Se pune numai problema dacă la Geneva sau în alt loc. Deocamdată culegem informaţii ; personal însă cred că Geneva şi

www.dacoromanica.ro

Londra sînt singurele locuri unde ne putem bucura de mai multă libertate. La Londra ne-ar costa mult.

Broşura dv. cu privire la Stuttgart am citit-o în întregime : anexa a III-a a sosit foarte tîrziu şi abia am putut s-o citesc chiar înainte de plecare. După părerea mea, este o frumoasă reuşită a dv., şi toţi tovarăşii au fost foarte mulţumiţi de broşură *. Cu toţii am considerat că nu e cazul s-o „corectăm" : e păcat să alterăm stilul dv. colorat şi vioi. De altfel, în broşură nici nu există elemente de sindicalism : există, cred, numai o serie de mari imprudenţe „în ceea ce priveşte folosirea" lui Plehanov et Co. Aţi văzut şicanele şi înţepăturile lui mîrşave din „Obrazovanie" sau din „Sovremennîi Mir" ? [127] Noi vom avea întotdeauna asemenea adversari şi trebuie să fim foarte prudenţi. În afară de asta, aţi uitat şi de eseri, care încă de mult i-au atacat pe social-democraţii germani, folosindu-se de critica făcută de sindicalişti şi *denaturînd* această critică pentru *a defăima* marxismul.

Nu ştiu dacă ai noştri vor reuşi să vă editeze acum broşura. E greu să editezi acum.

Aţi primit primul meu volum ?

Cum o duceţi ? Ce face moştenitorul ? Mi s-a spus că aţi făcut o călătorie foarte plăcută cu Gorki.

Scrieţi-mi la ce lucraţi. Noi contăm neapărat pe dv. atît pentru colaborarea la „Proletarii", cît şi pentru referate. Nu-i aşa ?

Unde este Gorki ? I-am scris la Capri (villa Blaesus). Va primi scrisoarea ?

O caldă strîngere de mînă.

Al dv., *Lenin*

Adresa : Mr. Vl. *Oulianoff*.
17. Rue des deux Ponts. 17.
(chez Küpfer). *Genève*.

Expediată în Italia

Publicată pentru prima oară în 1934, în „Culegeri din Lenin", vol. XXVI

Se tipăreşte după manuscris

* Vezi volumul de faţă, p. 122—124. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

86

CĂTRE A. V. LUNACEARSKI

Către Anat. Vas-ci

Stimate An. Vas.,

O chestiune importantă. Îl cunoaşteţi pe Vasili Vasilievici Kareakin care se află la Florenţa ? Cum ar putea fi găsit ? Comunicaţi-mi, vă rog, adresa lui sau daţi-mi indicaţii *cum ar putea fi găsit* prin cineva la Florenţa. Vă rog să-mi răspundeţi imediat.

Aştept ştiri (şi răspuns) de la dv. cu privire la „Proletarii" şi la planurile dv. în legătură cu el.

Al dv., *Ulianov*

Scrisă între 13 ianuarie şi 13 februarie 1908
Expediată din Geneva în Italia

Publicată pentru prima oară în 1934, în „Culegeri din Lenin", vol. XXVI

Se tipăreşte după manuscris

87

CĂTRE C. HUYSMANS

14. I. 1908

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Adresa mea nu mai este Finlanda, ci, din păcate, Geneva : Vl. Oulianoff, rue des Ponts 17 (chez Küpfer), Genève... *

...în timpul recentelor represiuni din Finlanda [s-a pierdut] o parte din procesele-verbale ale ultimului nostru congres de la Londra. Dacă nu mă înşel, mi s-a spus că materialele şi documentele acestui congres au fost trimise Biroului socialist internaţional [128]. E adevărat ? V-aş fi foarte [recunoscător] dacă aţi putea...

Expediată la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară după fotocopia manuscrisului, confruntată cu textul aparut în revistă
Tradus din limba franceză

* Două rînduri sînt indescifrabile. Foaia de hîrtie e ruptă aici, sfîrşitul lipseşte. Textul care urmează e scris pe verso. —— *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

88

CĂTRE A. V. LUNACEARSKI

Către Anatoli Vasilievici

Stimate An. Vas.,

Scrieţi-mi dacă v-aţi aranjat bine şi dacă vă puteţi apuca de lucru. Noi contăm să ne trimiteţi pentru „Proletarii" 1) (aproximativ) de două ori pe lună corespondenţe din Italia cu un număr de 8 000—12 000 de semne. Prima corespondenţă — peste trei săptămîni. 2) Din cînd în cînd, foiletoane pe teme politice. Consultaţi ziare ruseşti (Gorki are multe) ?

Scrieţi.

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Bătrînul*

Scrisă între 14 ianuarie şi 13 februarie 1908
Expediată din Geneva la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

89

CĂTRE A. M. GORKI ŞI M. F. ANDREEVA

15. I. 1908

Dragi A. M. şi M. F.,

Am primit azi scrisoarea dv. expres. Mă tentează ai dracului să vin la dv., la Capri ! Mi-aţi descris totul în asemenea culori, încît, zău, am să mă hotărăsc neapărat şi am să încerc s-o aduc şi pe soţia mea cu mine. Numai că, în ceea ce priveşte data, nu ştiu nimic : acum trebuie neapărat să ne ocupăm de „Proletarii", *să*-l *organizăm*, să punem lucrurile la punct cu orice preţ. Asta ne va lua o lună-două, minimum. Şi este absolut necesar să facem acest lucru. Spre primăvară însă vom veni să bem vin alb de Capri, să admirăm Neapolul şi sa flecărim cu dv. Pentru că veni vorba, vă spun că am început să învăţ limba italiană şi, ca atare, am observat imediat că pe adresa scrisă de Maria Fedorovna

www.dacoromanica.ro

figurează expresso în loc de espresso ! Ia să vedem ce spune dicţionarul !

În ceea ce priveşte transportul ziarului „Proletarii", să ştiţi că v-aţi luat o belea pe cap. Acum nu mai scăpaţi aşa uşor de noi ! Pentru M. F. am chiar acum o mulţime de însărcinări :

1) Să găsească neapărat pe secretarul sindicatului funcţionarilor şi muncitorilor de pe vapoarele (trebuie să existe un asemenea sindicat !) care fac curse Italia—Rusia.

2) Să afle de la el *de unde* vin şi *încotro* pleacă vapoarele şi *cît de des*. Să ne aranjeze neapărat *transportul săptămînal*. Cît o să coste toată treaba asta ? Trebuie găsit un om *c o r e c t* (există italieni corecţi ?). E nevoie să-i dăm o adresă în Rusia (să zicem la Odesa) ca să ducă ziarele acolo, sau acestea pot fi păstrate *provizoriu*, în număr nu prea mare, de vreun cîrciumar italian din Odesa ? Este un lucru *extrem de important* pentru noi.

3) Dacă M. F. nu poate să organizeze dînsa toate astea, să caute, să găsească, să explice, să verifice etc., atunci să ne pună neapărat în legătură nemijlocită cu acest secretar : ne vom înţelege cu el prin corespondenţă.

Cu treaba asta trebuie să ne grăbim : în cel mult 2—3 săptămîni sperăm să scoatem aici „Proletarii" şi va trebui să-l expediem fără nici o întîrziere [129].

La revedere, la Capri ! Vedeţi, A. M., îngrijiţi-vă de sănătate !

Al dv., *V. Ulianov*

Expediată din Geneva la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

90

CĂTRE M. NILSSEN

27. I. 1908

Prea stimate tovarăşe,

Secretarul Biroului socialist internaţional de la Bruxelles, Camille Huysmans, mi-a comunicat că aţi cerut unele in-

www.dacoromanica.ro

formaţii. Eu sînt reprezentantul Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia în Biroul socialist internaţional şi vă pot informa că social-democraţii estonieni (dacă nu greşesc, aşa-numita „Uniune a social-democraţilor estonieni") constituie o parte a partidului nostru. Bineînţeles că la Reval există un Comitet al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia, format în cea mai mare parte din estonieni. Cît priveşte cetăţenii M. Iurisson şi J. G. Seppin, aceste nume îmi sînt necunoscute. Dar asta nu spune absolut nimic împotriva acestor cetăţeni : organizaţiile partidului nostru sînt secrete şi personal nu cunosc nici un tovarăş estonian. Voi scrie în Rusia şi voi întreba Comitetul Central al partidului nostru despre aceşti cetăţeni (pentru orice eventualitate şi Comitetul din Reval), însă nu putem spera că vom primi repede răspuns.

Cu salutări social-democrate,

Vl. Ulianov (N. Lenin)

Adresa : Vl. *Oulianoff*. 17. Rue des deux Ponts. 17. (chez Küpfer). *Genf. Genève.*

Expediată la Cristiania (astăzi Oslo)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris
Tradus din limba germană

91

CĂTRE C. HUYSMANS

27. I. 1908

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Am primit scrisoarea dv. din 24. I. 08 şi i-am răspuns tovarăşului Magnus Nilssen la Cristiania * că la Reval *există într-adevăr* un Comitet al P.M.S.D.R. şi că social-democraţii estonieni fac parte din [partidul nostru] **. Cît priveşte cetăţenii [Iurisson] şi Seppin, eu nu-i cunosc, [după cum în general] personal [nu] cunosc nici un social-democrat es-

* Vezi scrisoarea anterioară. — *Nota red.*

** Manuscrisul documentului este în parte deteriorat. Cuvintele luate în paranteze patrate au fost reconstituite după sens. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

tonian ; nu trebuie să uităm că organizaţiile partidului nostru sînt secrete. Voi scrie în Rusia şi voi ruga să ni se comunice amănunte despre aceşti cetăţeni, însă nu se poate conta pe un răspuns rapid.

Cu salutări frăţeşti, *Vl. Ulianov*

Expediată din Geneva la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după fotocopia manuscrisului Tradus din limba franceză

92

CĂTRE C. HUYSMANS

29. I. 1908

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Mi s-a comunicat că volumul al III-lea al rapoartelor prezentate de diferite partide la Congresul socialist internaţional de la Stuttgart urmează să apară peste cîteva zile şi că raportul partidului nostru nu este încă gata... *

Va fi posibil să se publice raportul partidului nostru în volumul al III-lea sau nu ? Care este ultimul termen de predare a raportului ? ** După toate probabilităţile, prigoana dezlănţuită în Finlanda i-a împiedicat pe tovarăşii noştri să termine raportul ; acum două luni, fiind în Finlanda, am auzit personal că Comitetul Central [a trasat această sarcină] unui tovarăş, care lucrează susţinut [la terminarea] raportului.

[Primiţi, scumpe] tovarăşe, [salutul meu frăţesc].

Vl. Ulianov

Expediată din Geneva la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după fotocopia manuscrisului Tradus din limba franceză

* Manuscrisul documentului este în parte deteriorat. Cuvintele luate în paranteze patrate au fost reconstituite după sens. — *Nota red.*

** În legătură cu termenul de predare a raportului, vezi scrisoarea către C. Huysmans din 2 februarie 1908 (volumul de faţă, p. 140). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

93

CĂTRE F. S. ROTȘTEIN

29. I. 1908

Scumpe tovarăşe,

Acum $2^1/_2$—3 luni, pe cînd mă aflam în Finlanda, am primit o scrisoare de la dv., în care aminteaţi de datorie ; am predat-o Comitetului Central [130]. Acum „nimicirea organizaţiilor din Finlanda" m-a determinat să plec la Geneva, şi călătoria asta mi-a răpit o groază de timp şi mi-a dat multă bătaie de cap. Astăzi un tovarăş de aici mi-a comunicat că dv. amintiţi în mod stăruitor de datorie şi că englezul ameninţă chiar cu publicarea în ziare (!) etc.

Am să scriu numaidecît, încă o dată, celor din Rusia că datoria trebuie restituită. Dar să ştiţi că în momentul de faţă acest lucru este *extrem* de greu ! Nimicirea organizaţiilor din Finlanda, arestarea a numeroşi tovarăşi, confiscarea materialelor, necesitatea de a muta tipografiile, de a trimite în străinătate o mulţime de tovarăşi, toate acestea au necesitat *foarte multe* cheltuieli absolut neprevăzute. Situaţia financiară a partidului este cu atît mai precară, cu cît în decurs de doi ani toţi s-au dezobişnuit de ilegalitate şi „s-au răsfăţat" datorită activităţii legale şi semilegale. Trebuie să înjghebăm aproape din nou organizaţiile ilegale. Asta costă o groază de bani. Şi toate elementele intelectuale, mic-burgheze părăsesc partidul : refluxul intelectualilor este foarte puternic. Rămîn proletarii puri, care nu au posibilitatea să facă colecte publice.

E necesar să-i explicaţi toate acestea englezului, să-l faceţi să înţeleagă că condiţiile din perioada Dumei a II-a, cînd a fost contractat împrumutul, erau cu totul altele, că partidul îşi va achita, fireşte, datoria, dar a-i cere aşa ceva *în momentul de faţă* este inadmisibil, de neconceput, că asta ar fi curată cămătărie etc.

Trebuie să-l convingeţi pe englez. Nu cred că are să poată primi banii în curînd. Un scandal n-ar duce la nimic.

www.dacoromanica.ro

Pare-se că membrii *fracţiunilor* au semnat separat şi răspund *pentru fracţiunea respectivă ?* [131]

O caldă strîngere de mînă.

Al dv., *N. Lenin*

P. S. Întrucît nu vă cunosc adresa, i-am scris lui Quelch, solicitîndu-i un anumit material documentar. *Îi mulţumesc foarte mult ;* mă tem că nu înţelege întotdeauna engleza mea oribilă !

Adresa mea : Vl. *Oulianoff.* 17. Rue des deux Ponts. *Genève.*

Expediată la Londra

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

94

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „BERNER TAGWACHT"

Declaraţie. În numărul 24 al ziarului „Berner Tagwacht" (de joi, 30 ianuarie) a fost publicată declaraţia lui L. Martov în legătură cu procesul unui tovarăş rus, d-rul Semaşko, arestat la Geneva. În această declaraţie Martov vorbeşte într-un mod straniu despre Semaşko ca despre unul dintre ziariştii care a asistat la Congresul socialist internaţional de la Stuttgart ; în acelaşi timp, Martov se intitulează „delegat al social-democraţiei ruse la Congresul de la Stuttgart".

Fără îndoială că aceste afirmaţii ale lui Martov vor fi interpretate de muncitorii elveţieni în sensul că social-democraţia rusă n-ar avea nimic comun cu Semaşko.

Pentru ca afirmaţiile lui Martov, care nu corespund de loc realităţii, să nu inducă pe nimeni în eroare, subsemnatul, în calitate de reprezentant al social-democraţiei ruse în Biroul socialist internaţional, declar că d-rul Semaşko este un vechi membru al partidului nostru şi că la Congresul internaţional el a participat atît în calitate de membru al

www.dacoromanica.ro

partidului nostru, cît şi în calitate de ziarist care publică materiale în presa de partid.

Consider că această explicaţie este necesară, deoarece tovarăşii noştri elveţieni manifestă, fără îndoială, mult interes faţă de arestarea lui Semaşko. Toţi tovarăşii ruşi — care-l cunosc — sînt ferm convinşi că el nu a avut nici un amestec în „exproprierea" din Tiflis şi că nici nu putea să aibă. Şi asta nu numai pentru că ultimul congres (de la Londra) al partidului nostru a respins categoric acest „mijloc de luptă", dar şi pentru că, începînd din februarie 1907, d-rul Semaşko a locuit tot timpul la Geneva şi s-a ocupat de publicistică.

Ne exprimăm ferma convingere că în cel mai scurt timp presa social-democraţiei internaţionale va saluta eliberarea tovarăşului arestat la Geneva cu aceeaşi justificată bucurie cu care la timpul său „Vorwärts !" (la Berlin) şi „L'Humanité" (la Paris) au salutat eliberarea tovarăşilor arestaţi în mod samavolnic la Paris.

Reprezentantul Partidului
muncitoresc social-democrat din Rusia
în Biroul socialist internaţional,

N. Lenin

Scrisă între 30 ianuarie şi 2 februarie 1908
Expediată din Geneva la Berna

Publicată în limba germană la 5 februarie 1908, în ziarul „Berner Tagwacht", nr. 29

In limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după textul apărut în ziar
Tradus din limba germana

95

CĂTRE A. M. GORKI

2. II. 1908

Scumpe A. M.,

Vă scriu în legătură cu două probleme.

În primul rînd în problema Semaşko. Dacă *nu*-l cu-

www.dacoromanica.ro

noaşteţi personal, atunci nu face să vă amestecaţi în cele arătate mai jos. Dacă-l cunoaşteţi, atunci face.

L. Martov a publicat în ziarul social-democrat din Berna o „declaraţie" în care se spune că Semaşko nu a fost delegat la Congresul de la Stuttgart, ci a asistat pur şi simplu ca *ziarist*. Nici un cuvînt despre apartenenţa lui la partidul social-democrat. Asta-i o ieşire josnică a unui menşevic împotriva unui bolşevic aflat în închisoare. Am şi trimis declaraţia mea oficială ca reprezentant al P.M.S.D.R. în Biroul internaţional *. Dacă îl cunoaşteţi pe Semaşko personal sau l-aţi cunoscut la Nijni, atunci scrieţi *neapărat* acestui ziar că vă revoltă declaraţia lui Martov, că îl cunoaşteţi personal pe Semaşko ca pe un social-democrat, să sînteţi convins de neamestecul lui în toate chestiunile scornite de poliţia internaţională. Vă comunic mai jos adresa ziarului şi textul integral al declaraţiei lui Martov, pe care vi-l va traduce M. F. Bineînţeles că dv. veţi scrie redacţiei în ruseşte, iar pe M. F. rugaţi-o să alăture traducerea germană.

A doua problemă. În momentul de faţă ne-am adunat aici cei trei care am fost trimişi din Rusia ca să scoatem *„Proletarii"* (Bogdanov, eu şi un „practician" **). Totul este pus la punct, zilele acestea vom publica înştiinţarea [132]. Vă trecem şi pe dv. pe lista colaboratorilor. Scrieţi-mi dacă aţi putea trimite ceva pentru primele numere (în genul *însemnărilor despre filistinism* din *„Novaia Jizn"* sau fragmente din povestirea pe care o scrieţi [133] etc.).

O caldă strîngere de mînă. Multe salutări Mariei Fedorovna !

Al dv., *V. Ulianov*

În ziarul *„Berner-Tagwacht"* (adresa redacţiei : Kapellenstrasse. 6. Bern. Organ al social-democraţiei) nr. 24 din 30 ianuarie 1908 a fost publicată următoarea declaraţie :

„Erklärung. In einigen Zeitungen stand zu lesen, dass der unlängst in Genf verhaftete D-r Simaschko ein Delegierter der Genfer Gruppe

* Vezi scrisoarea anterioară. — *Nota red.*
** „Practicianul" — I. F. Dubrovinski. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

der russischen Sozialdemokratie in Stuttgart gewesen sei. Dem gegenüber erkläre ich, dass D-r Simaschko nicht Mitglied der russischen Section auf dem genannten Kongresse war und kein Delegiertenmandat besessen hat. Er war dort nur als Journalist tätig.

L. Martoff, Delegierter der russischen Sozialdemokratie auf dem Stuttgarter Kongress" *.

Atît, şi nimic mai mult. Josnicia acestei declaraţii constă în faptul că indirect social-democraţia, chipurile, se leapădă, se dezice de Semaşko !

Expediată din Geneva la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

96

CĂTRE C. HUYSMANS

2. II. 1908

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Vă mulţumesc pentru scrisoarea dv. din 30. Aşadar, dacă am înţeles bine, mai avem la dispoziţie două luni pentru [predarea] ** raportului partidului nostru.

[În ceea ce priveşte] cotizaţia, [vă rog să-mi] comunicaţi [ce] sumă pe 1908... ***

Salutări frăţeşti, *Vl. Ulianov*

Expediată din Geneva la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după fotocopia manuscrisului Tradus din limba franceză

---

* — *„Declaraţie.* În unele ziare s-a putut citi ca d-rul Semaşko, arestat de curînd la Geneva, ar fi participat la Congresul de la Stuttgart în calitate de delegat al grupului de la Geneva al social-democraţiei ruse. Pentru a dezminţi această afirmaţie, declar ca d-rul Semaşko nu a participat la congresul sus-amintit în calitate de membru al secţiei ruse şi nu a avut nici un fel de mandat de delegat. El a participat la congres numai în calitate de ziarist.

I. Martov, delegat al social democraţiei ruse la Congresul de la Stuttgart". — *Nota trad.*

** Manuscrisul documentului este în parte deteriorat. Cuvintele luate în paranteze pătrate au fost reconstituite după sens. — *Nota red.*

*** Două rînduri n au putut fi descifrate. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

97

CĂTRE G. A. ALEKSINSKI

3. II. 1908

Ne-ai făcut-o ! Să transmiţi menşevicului Mandelberg adresa şi legăturile ! ? Asta-i culmea naivităţii. Mandelberg *nu* trebuie, *în nici un caz,* să afle mai mult decît ştie, iar dacă totuşi ai făcut această prostie, ia adresa înapoi şi caută să-l tragi pe sfoară.

Cu privire la „*Proletarii*" ţi s-a scris ieri [134]. Lupta fracţionistă se înteţeşte foarte mult *pretutindeni* şi este inevitabilă. Amănunte vei afla cînd ne vom întîlni.

V. Ulianov

Expediată din Geneva la Viena

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

98

CĂTRE A. M. GORKI

7. II. 1908

Scumpe A. M.,

În privinţa declaraţiei dv. mă voi sfătui cu A. A. : după părerea mea, nu face s-o publicăm din moment ce nu l-aţi cunoscut personal *.

Pentru care culegere bolşevică aţi scris articolul despre cinism ? Sînt nedumerit, căci despre culegerile bolşevice mi se scrie foarte mult, dar despre aceasta n-am auzit. Sper că pentru cea din Petersburg [135]. Dacă aveţi o copie a scrisorii către Sienkiewicz, trimiteţi-mi-o (specificînd *data* trimiterii), — Sienkiewicz o va publica, probabil, din moment ce e vorba de o anchetă [136].

Planurile dv. sînt foarte interesante şi aş veni bucuros. Dar cred că veţi fi de acord că nu pot abandona o treabă

* Este vorba de o declaraţie a lui A. M. Gorki pentru presă în legătură cu arestarea lui N. A. Semaşko (vezi volumul de faţă, p. 138—140). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

de partid, a cărei organizare este imperios necesară. Să pui pe roate o treabă nouă nu e prea uşor. Nu pot s-o las baltă. Cam peste vreo lună, două vom pune lucrurile la punct şi atunci îmi va fi uşor să plec pentru o săptămînă, două.

Sînt întru totul de acord cu dv. în ceea ce priveşte necesitatea unei lupte *sistematice* împotriva lîncezelii politice, a renegării, a tînguielilor etc. În ceea ce priveşte „societatea bună" şi „tineretul" nu cred să existe divergenţe între noi. Importanţa intelectualilor în partidul nostru scade ; de pretutindeni sosesc ştiri că intelectualii *fug* din partid. Ducă-se aceste canalii ! Partidul se curăţă de gunoiul mic-burghez. Muncitorii se pun tot mai serios pe treabă. Creşte rolul revoluţionarilor de profesie din rîndul muncitorilor. Toate astea sînt minunate şi sînt convins că în sensul acesta trebuie înţelese şi „bobîrnacele" dv.

Problema care se pune acum este : pe ce cale să exercităm o înrîurire, ce fel „de literatură să publicăm" ? Culegeri *sau* „Proletarii ?" Fireşte, cel mai simplu ar fi să răspundem : nu *sau*, ci *şi* — răspunsul ar fi ireproşabil, dar puţin practic. Culegeri legale, bineînţeles, trebuie să existe ; tovarăşii noştri din Petersburg se spetesc lucrînd la ele, am lucrat şi eu, după Congresul de la Londra, în timpul cît am stat la Kvakala *. Dacă se poate, trebuie să depunem *t o a t e* eforturile pentru a-i sprijini şi pentru a continua editarea acestor culegeri [137].

Dar experienţa mea din perioada de după Congresul de la Londra şi pînă în noiembrie 1907 (o jumătate de an !) m-a convins că acum nu pot fi create publicaţii legale care să apară *în mod sistematic*. Sînt convins că în momentul de faţă *partidul* are nevoie de un organ politic care să apară regulat şi care să promoveze cu fermitate şi energie linia luptei împotriva destrămării şi a stării de deprimare, adică are nevoie de un organ *de partid*, de un ziar politic. Mulţi tovarăşi din Rusia nu au încredere într-un organ de presă care apare în străinătate. Dar aceasta este o greşeală, şi nu degeaba colegiul nostru a hotărît să mute aici ziarul „Proletarii". Nu e de loc uşor să pui la punct toate

* Denumire dată în glumă localităţii Kuokkala. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

amănuntele legate de apariţia ziarului, să organizezi munca, să dai viaţă ziarului. Dar acest lucru *trebuie* făcut şi va fi făcut.

De ce să nu publicăm în el şi critică literară ? E prea puţin spaţiu ? Nu cunosc, desigur, sistemul dv. de lucru. Din păcate, de cîte ori ne-am întîlnit mai mult am flecărit decît am discutat probleme serioase. Dacă nu vă trage inima să scrieţi articole mici, scurte, periodice (săptămînale, bilunare), dacă vă atrage mai mult o lucrare *de proporţii mari,* atunci, fireşte, nu vă sfătuiesc s-o întrerupeţi. Ea va aduce mai mult folos !

Dar dacă, în acelaşi timp, sînteţi dispus să colaboraţi la un ziar politic, de ce n-aţi continua, de ce n-aţi transforma în obicei acel gen de scrieri pe care l-aţi început cu „Însemnări despre filistinism" în „Novaia Jizn" şi, după părerea mea, l-aţi început bine ? Într-una din primele scrisori v-am scris cu „intenţie premeditată" despre acest lucru, gîndindu-mă : dacă acest lucru îl atrage, se va folosi de prilejul ivit. Şi am impresia că în ultima dv. scrisoare pare-se că vă folosiţi de acest prilej. Ori poate mă-nşel ? Cît de mult ar cîştiga atît munca de partid, dusă printr-un ziar nu atît de unilateral ca pînă acum, cît şi publicistica, care, legată mai strîns de munca de partid, ar influenţa sistematic şi necontenit asupra partidului ! Pentru ca să nu existe „incursiuni", ci un atac general pe toată linia, fără întreruperi, fără lacune, pentru ca social-democraţii bolşevici să nu se limiteze la atacuri izolate împotriva a tot soiul de cretini, ci să caute să cucerească totul, aşa cum au cucerit japonezii Manciuria de la ruşi.

Din cele trei teme pe care le indicaţi pentru culegeri (filozofie, critică literară şi tactica momentului), una şi jumătate s-ar potrivi pentru un ziar politic, pentru „Proletarii" : tactica momentului şi o bună jumătate din critica literară. Articolele speciale, ample de critică literară, răspîndite prin diverse reviste semipartinice sau din afara partidelor, nu sînt de nici un folos ! Mai bine am încerca să depăşim această apucătură intelectualistă veche şi boie-

www.dacoromanica.ro

rească, adică să legăm şi critica literară *mai strîns* de munca de partid, de conducerea de către partid. Aşa procedează partidele social-democrate mature din Europa. Aşa trebuie să procedăm şi noi, fără să ne temem de greutăţile pe care le implică trecerea la o muncă publicistică colectivă.

Lucrările ample de critică literară trebuie să-şi aibă locul în cărţi, în parte — în reviste.

Vă rog să-mi spuneţi dacă ar prezenta interes pentru dv. nişte articole sistematice, periodice, în cadrul unui ziar politic, legate de munca de partid, scrise în spiritul celor publicate de „*Novaia Jizn*".

Al treilea subiect este filozofia. Îmi dau foarte bine seama de lipsa mea de pregătire în acest domeniu, ceea ce mă împiedică să scriu în presă. Dar, ca marxist de rînd, citesc cu atenţie pe filozofii din partidul nostru, îl citesc cu atenţie pe empiriomonistul Bogdanov şi pe empiriocriticii Bazarov, Lunacearski etc., şi adevărul este că *ei* fac ca *toată* simpatia mea să se îndrepte *spre Plehanov !* Trebuie să ai forţă fizică pentru a nu te lăsa tîrît de curent, aşa cum face Plehanov ! Tactica lui e culmea platitudinii şi a mîrşăviei. În filozofie însă, el apără o cauză justă. Eu sînt pentru materialism, împotriva „empirio-" etc.

Se poate oare, trebuie oare să legăm filozofia de orientarea activităţii de partid ? de bolşevism ? Cred că acum nu se poate face acest lucru. Să-i lăsăm pe filozofii din partidul nostru să se mai ocupe cîtva timp de probleme de teorie, să mai discute în contradictoriu şi... *să se înţeleagă.* Deocamdată eu aş fi de părere să separăm *asemenea* controverse filozofice, cum sînt cele dintre materialişti şi „empirio-", de activitatea de partid.

Aştept răspunsul dv., şi deocamdată trebuie să închei.

Al dv., *Lenin*

Expediată din Geneva la Capri

Publicată pentru prima oară în 1934, în „Culegeri din Lenin", vol. XXVI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

99

CĂTRE A. V. LUNACEARSKI

Pentru Anat. Vas—ci

13. II. 1908

Scumpe An. Vas.,

V-am trimis ieri o scrisorică cu privire la Bringmann. Mă grăbesc să răspund la scrisoarea dv. din 11. II.

Nu prea înţeleg de ce v-a indispus scrisoarea mea. Doar nu din pricina filozofiei !

Proiectul dv. de a iniţia în „*Proletarii*" o rubrică literară, care să fie încredinţată lui A. M—ci, este excelent şi mă bucură nespus. Doream mult să creăm o rubrică permanentă de *critică literară* în „*Proletarii*" şi s-o încredinţăm lui A. M—ci. Dar *mă temeam,* mă temeam grozav să-i fac această propunere direct, pentru că *nu ştiam* la ce lucrează A. M—ci (şi care-i sînt preferinţele). Dacă omul este ocupat cu o lucrare mare, serioasă, dacă acestei lucrări i-ar dăuna întreruperile cerute de elaborarea unor lucrări mărunte, de colaborarea la ziar, de activitatea publicistică, ar fi o prostie şi o crimă să-l întrerupem de la munca lui ! Înţeleg acest lucru şi-l simt foarte bine.

Dv., acolo, vă puteţi da mai bine seama, dragă An. Vas. *Dacă consideraţi că nu vom dăuna* muncii lui Al. M—ci, înhămîndu-l la o muncă sistematică de partid (cît despre munca de partid, ea ar cîştiga enorm de pe urma acestui fapt !), atunci căutaţi să aranjaţi această colaborare.

Nr. 21 al ziarului „*Proletarii*" va apărea la 13 (26) februarie. Aşadar, mai avem timp. E de dorit ca manuscrisele să ne parvină *vineri,* pentru a avea timp suficient să le publicăm în acest număr, care apare miercuri. În caz de urgenţă, vom reuşi să le publicăm chiar dacă primim manuscrisele duminică (ca să meargă mai repede, scrieţi şi trimiteţi direct pe adresa mea) şi chiar (cel mai tîrziu !) luni.

www.dacoromanica.ro

Scrieţi şi dv. neapărat. N-aţi vrea să ne trimiteţi pentru nr. 21 fie un foileton despre viaţa politică din Rusia (10 000—16 000 de semne), fie un articol despre retragerea lui Ferri (8 000—10 000 de semne)? [138] Şi mai bine ar fi nu „fie—fie", ci „şi—şi".

O caldă strîngere de mînă. Vă rog să-mi răspundeţi dacă A. M—ci consimte să colaboreze la *„Proletarii"*. Dacă da, ar fi bine să treacă imediat la fapte, *fără să mai aştepte* „congresul" şi realizarea unei înţelegeri [139].

Expediată din Geneva la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

100

CĂTRE A. M. GORKI

13. II. 1908

Stimate Al. M—ci,

Cred că unele dintre problemele ridicate de dv. în legătură cu divergenţele noastre sînt pur şi simplu rezultatul unei neînţelegeri. Desigur că nu m-am gîndit „să gonesc pe intelectuali", aşa cum fac sindicaliştii mărginiţi, sau să neg că sînt necesari mişcării muncitoreşti. În *toate* aceste probleme *nu pot* exista divergenţe între noi; sînt ferm convins de acest lucru şi, din moment ce nu ne putem întruni acum, trebuie să începem imediat să lucrăm împreună. În procesul muncii se va realiza cel mai uşor şi mai bine un acord definitiv între noi.

Planul dv. de a scrie mici articole pentru *„Proletarii"* (anunţul v-a fost trimis) mă bucură nespus de mult. Dar, bineînţeles, dacă sînteţi ocupat cu vreo lucrare amplă, *nu întrerupeţi munca.*

În privinţa lui Troţki am vrut să vă răspund data trecută, dar am uitat. Noi (adică redacţia de aici a ziaru-

www.dacoromanica.ro

lui „*Proletarii*", Al. Al., cu şi „Inok" * — un coleg foarte bun dintre bolşevicii din Rusia) am hotărît de la bun început să-l invităm să colaboreze la „Proletarii". I-am scris o scrisoare în care am schiţat şi am propus o temă. *De comun acord*, am semnat: „Redacţia ziarului «Proletarii»", dorind să dăm relaţiilor cu el un aspect mai colectiv (eu personal, de pildă, am avut un mare conflict, o ciocnire violentă cu Troţki în anii 1903—1905, pe cînd acesta era menşevic). Probabil că pe Troţki l-a jignit această formă, nu ştiu, dar a trimis o scrisoare, scrisă de altcineva: „Din însărcinarea tov. Troţki" se aducea la cunoştinţă redacţiei ziarului „*Proletarii*" că el refuză să scrie, fiind ocupat.

După părerea mea, el nu face decît să pozeze. Şi la Congresul de la Londra s-a comportat ca un om care pozează. Mă îndoiesc că va merge cu bolşevicii...

Menşevicii au publicat aici un anunţ cu privire la apariţia publicaţiei lunare „Golos Soţial-Demokrata" [240], sub semnătura lui Plehanov, Akselrod, Dan, Martov, Martînov. Îl voi procura şi vi-l voi trimite. S-ar putea ca lupta să se ascută. Iar Troţki vrea să se situeze „deasupra fracţiunilor în luptă"...

În ceea ce priveşte materialismul ca concepţie despre lume, cred că între mine şi dv. există un dezacord de fond. Şi nu în legătură cu „concepţia materialistă asupra istoriei" (pe ea n-o contestă „empirio-" [241] ai noştri), ci în legătură cu materialismul filozofic. Contest în mod categoric că anglo-saxonii şi germanii ar datora „materialismului" spiritul lor mic-burghez, iar popoarele latine anarhismul lor. Materialismul, ca filozofie, *este pretutindeni desconsiderat de ei*. „Neue Zeit", organul cel mai consecvent şi mai competent, este indiferent faţă de filozofie şi n-a fost niciodată un partizan fervent al materialismului filozofic, iar în ultimul timp i-a publicat, fără nici o rezervă, pe empiriocritici. Este complet eronată afirmaţia că

* „Inok" — I. F. Dubrovinski. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

din *acel* materialism pe care l-au propovăduit Marx şi Engels poate fi dedus filistinismul lipsit de viaţă ! Toate curentele mic-burgheze din cadrul social-democraţiei combat cel mai mult materialismul filozofic, trag spre Kant, spre neokantianism, spre filozofia criticistă. Nu, filozofia pe care a fundamentat-o Engels în „Anti-Dühring" nu admite filistinismul nici de la distanţă. Plehanov aduce prejudicii acestei filozofii, legînd lupta *din acest domeniu* de lupta fracţionistă, dar pe actualul Plehanov nici un social-democrat rus nu trebuie să-l confunde cu vechiul Plehanov.

Al. Al. a plecat chiar acum de la mine. Îi voi transmite încă o dată cele ce-mi scrieţi în legătură cu „congresul". Dacă insistaţi, îl putem organiza pentru vreo două zile şi cît de curînd.

O caldă strîngere de mînă, *Lenin*

Expediată din Geneva la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

101

CĂTRE A. V. LUNACEARSKI

Pentru Anat. Vas—ci

Scumpe An. Vas.,

Nu trimiteţi articolul despre Ferri ? Nu putem aştepta la infinit. Vă rog să-l trimiteţi *neîntîrziat*. Dacă, contrar aşteptărilor, articolul va întîrzia, scrieţi-ne neapărat cîteva cuvinte, ca să ştim cum să procedăm cu nr. 22.

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *N. Lenin*

Scrisă între 18 şi 26 februarie 1908
Expediată din Geneva la Capri

Publicată pentru prima oară în 1934, în „Culegeri din Lenin", vol. XXVI

Se tipăreşte după manuscri.

www.dacoromanica.ro

25. II. 08.

Дорогой А. М.! На твою просьбу ка-
сательно, что по поводу нашей ссоры
ты в шкоторой сказал с ней была речь,
как бы ни ~~мне~~ странно мне было, повторяю
драка с Ал. Ив. в редакции... Бух, Тих... я
говорил не в духе мягко и не по делу
поводу, тебе ведь думать!

Душа вашего дух.

Книга „Очерки философии марксизма"
сущую обогатила бывшую тогда литературу
по вопросам философии. Я
не считаю себя достаточно компетентным
по этим вопросам, чтоб хорошенько
судить книгу. Но мнение я всегда
готов высказать по всем
философии вопросам, — начиная с борьбы
Плеханова против Михайловского и Ко в
конце 80-х и до 1895 года, затем борьба
его уже с ликвидаторами 1898 и след. годов
(эту) тоже я не только знаю, но следил и
участвовал, как член редакции ~~журн~~ с 1900
года), наконец борьба его уже с эмпи-
риокритиками и Ко.

Prima pagină a scrisorii lui V. I. Lenin
către A. M. Gorki. — 25 februarie 1908

Micşorat

www.dacoromanica.ro

102

CĂTRE A. M. GORKI

25. II. 1908

Stimate A. M.,

Nu v-am răspuns imediat la scrisoare, deoarece, oricît de ciudat ar părea la prima vedere, cu prilejul articolului dv., sau într-o oarecare legătură cu el, s-a produs în redacţia noastră un conflict destul de serios cu Al. Al.[142]... Hm, hm... eu am vorbit *nu acolo* unde credeaţi dv. şi nu în legătură cu cele presupuse de dv. !

Lucrurile s-au petrecut astfel.

Cartea „Studii de filozofie a marxismului"[143] a agravat considerabil vechile divergenţe existente în rîndurile bolşevicilor în problemele filozofiei. Nu mă consider destul de competent în aceste probleme pentru a mă grăbi să iau atitudine în presă. Am urmărit însă întotdeauna cu atenţie disputele filozofice *în cadrul partidului* nostru, începînd cu lupta dusă de Plehanov împotriva lui Mihailovski & Co. la sfîrşitul deceniului al 9-lea şi pînă în 1895, apoi lupta, dusă tot de el, împotriva kantienilor în 1898 şi în anii următori (în această perioadă nu m-am limitat să urmăresc această luptă, ci am şi participat, într-o oarecare măsură, la desfăşurarea ei, în calitate de membru al redacţiei revistei „*Zarea*", începînd din 1900) şi, în sfîrşit, lupta dusă tot de Plehanov împotriva empiriocriticilor & Co.

Am urmărit lucrările filozofice ale lui Bogdanov, începînd cu cartea lui „Privire istorică asupra naturii", scrisă de pe poziţiile energeticii, carte pe care am studiat-o pe cînd mă aflam în Siberia. Această poziţie a fost pentru Bogdanov doar o punte de trecere spre alte concepţii filozofice. L-am cunoscut personal în 1904, cînd ne-am oferit unul altuia : eu — „Paşii"[144], iar el — o lucrare filozofică a sa apărută *atunci*[145]. I-am scris imediat (în primăvara sau la începutul verii anului 1904) din Geneva la Paris, arătîndu-i că cele publicate de el mă fac să fiu profund convins de injusteţea concepţiilor lui şi de justeţea concepţiilor lui Plehanov.

www.dacoromanica.ro

Pe cînd lucram cu Plehanov, nu o dată am discutat împreună despre Bogdanov. El mi-a explicat în ce constă caracterul eronat al concepţiilor lui Bogdanov, dar considera că această deviere nu prezintă prea mare importanţă. Îmi amintesc foarte bine că în vara anului 1903 Plehanov şi cu mine, în numele redacţiei revistei „*Zarea*", am discutat la Geneva cu un delegat din partea redacţiei „Studiilor asupra concepţiei realiste despre lume" şi *am consimţit* să colaborăm la această culegere, eu în problema agrară, iar Plehanov *în problemele de filozofie împotriva lui Mach* [146]. Plehanov a pus drept *condiţie* a colaborării posibilitatea de a-l combate pe Mach, condiţie pe care delegatul redacţiei „Studiilor" a primit-o fără rezerve. Bogdanov era privit pe atunci de Plehanov ca un aliat în lupta împotriva revizionismului, dar ca un aliat care greşeşte în măsura în care îl urmează pe Ostwald şi apoi pe Mach.

În vara şi toamna anului 1904 am ajuns la o înţelegere definitivă cu Bogdanov, ca *bolşevici*, şi am încheiat un bloc tacit, care înlătura în mod tacit filozofia, considerînd-o un domeniu neutru, bloc care a dăinuit în tot timpul revoluţiei şi care ne-a dat posibilitatea să aplicăm împreună, în această revoluţie, tactica social-democraţiei revoluţionare (= a bolşevismului), care, după profunda mea convingere, a fost singura tactică justă.

În febra revoluţiei nu prea m-am putut ocupa de filozofie. La începutul anului 1906, Bogdanov a scris, în închisoare fiind, încă o carte, pare-mi-se vol. III al „Empiriomonismului". Mi-a oferit-o în vara anului 1906, şi eu m-am apucat s-o citesc cu toată atenţia. Citind-o, m-am enervat şi m-am înfuriat de-a binelea ; pentru mine a devenit şi mai clar că Bogdanov a apucat un drum extrem de greşit, nemarxist. I-am scris atunci o „declaraţie de dragoste", o epistolă de trei caiete, pe teme filozofice. I-am explicat atunci că, în ceea ce priveşte filozofia, eu sînt, fireşte, *un marxist de rînd*, dar că tocmai lucrările lui clare, populare şi minunat scrise m-au convins definitiv că, de fapt, dreptatea nu e de partea lui, ci a lui Plehanov. Am arătat aceste caiete cîtorva prieteni (printre care şi lui Lunacearski) şi, la un moment dat, am intenţionat să le public

www.dacoromanica.ro

sub titlul : „Însemnările unui marxist de rînd despre filozofie", dar n-am reuşit s-o fac. Astăzi regret că nu le-am publicat atunci imediat. Am trimis deunăzi o scrisoare la Petersburg, cu rugămintea de a se căuta şi de a mi se trimite aceste caiete [147].

Acum au apărut „Studii de filozofie a marxismului". Am citit toate articolele, în afară de acela al lui Suvorov (pe care-l citesc acum), şi lectura lor a făcut ca indignarea mea să ajungă la paroxism. Nu, ceea ce ne oferă ele nu-i marxism ! Şi empiriocriticii, empiriomoniştii şi empiriosimboliştii noştri alunecă tot mai mult în mlaştină. Ei vor să-l convingă pe cititor că „credinţa" în realitatea lumii exterioare înseamnă „mistică" (Bazarov) ; ei confundă în modul cel mai scandalos materialismul cu kantianismul (Bazarov şi Bogdanov), predică o variantă a agnosticismului (empiriocriticismul) şi a idealismului (empiriomonismul), propagă în rîndurile muncitorilor „ateismul religios" şi „adorarea" supremelor potenţe umane (Lunacearski), denumesc mistică învăţătura lui Engels despre dialectică (Berman) şi sorb idei din izvorul infect al unor „pozitivişti" — agnostici sau metafizicieni francezi, dracu' să-i ia, cu a lor „teorie simbolică a cunoaşterii" (Iuşkevici) ! Nu, asta-i prea din cale-afară ! Fireşte, noi sîntem nişte marxişti de rînd, nişte neştiutori în ale filozofiei, dar asta nu înseamnă că trebuie să fim jigniţi, oferindu-ni-se asemenea aberaţii drept filozofie a marxismului ! Mai bine mă las executat, decît să accept să colaborez la un organ de presă sau să fac parte dintr-un colegiu de redacţie care se îndeletniceşte cu propagarea unor asemenea idei.

M-am simţit din nou atras spre „Însemnările unui marxist de rînd despre filozofie" şi am început să le scriu [148], iar pe măsură ce citeam „Studiile", îi expuneam, fireşte, lui Al. Al—ci impresiile mele într-o formă directă, pe şleau.

Dar o să mă întrebaţi ce legătură au toate astea cu articolul dv. Au, fiindcă tocmai într-un moment ca acesta, cînd divergenţele dintre bolşevici ameninţă să se agraveze considerabil, dv. — în mod vădit — purcedeţi la expunerea, în lucrarea scrisă pentru ziarul *„Proletarii"*, a con-

www.dacoromanica.ro

cepţiilor unuia dintre curente. Nu ştiu, bineînţeles, unde aţi fi ajuns pînă la urmă. În afară de asta, socot că artistul poate găsi în orice filozofie multe lucruri folositoare pentru el. În sfîrşit, sînt absolut de acord că în problemele creaţiei artistice dv. sînteţi o autoritate şi că, extrăgînd concepţii de *acest* fel, atît din experienţa dv. artistică, cît *şi dintr-o filozofie fie ea şi idealistă*, puteţi ajunge la concluzii care vor fi de mare folos partidului muncitoresc. Toate acestea sînt adevărate. Dar nu mai puţin adevărat e şi faptul că ziarul „Proletarii" trebuie să rămînă absolut neutru faţă de toate divergenţele noastre în domeniul filozofiei, pentru a nu da cititorilor *nici cel mai mic prilej* de a lega bolşevismul — ca orientare, ca linie tactică a aripii revoluţionare a social-democraţilor ruşi — de empiriocriticism sau de empiriomonism.

Cînd, după ce am citit şi recitit articolul dv., i-am spus lui A. A—ci că sînt împotriva publicării lui, el s-a posomorît rău de tot. S-a creat aici, pur şi simplu, o atmosferă de sciziune. Ieri ne-am întrunit, cei trei redactori, într-o şedinţă specială pentru a discuta această problemă. Ne-a venit atunci în ajutor, pe neaşteptate, o nerozie apărută în revista „Neue Zeit". Un traducător necunoscut a publicat în nr. 20 al acestei reviste un articol al lui Bogdanov despre Mach şi a trîntit, în cuvîntul introductiv, afirmaţia stupidă că divergenţele dintre Plehanov şi Bogdanov au tendinţa de a deveni, în rîndurile social-democraţilor ruşi, o divergenţă *fracţionistă* între bolşevici şi menşevici! Prin această afirmaţie, nerodul (sau neroada) care a scris acest cuvînt introductiv ne-a făcut să ne unim. Am căzut imediat de acord că este absolut necesar să publicăm, chiar în numărul următor al ziarului *„Proletarii"*, o declaraţie cu privire la neutralitatea noastră. Acest lucru corespundea cît se poate de bine stării mele de spirit după apariţia „Studiilor". Am elaborat şi am aprobat în unanimitate declaraţia; ea va apărea mîine în *„Proletarii"* nr. 21 şi vă va fi trimisă şi dv. *

* Vezi *V. I. Lenin*. Opere complete, vol. 16, Bucureşti, Editura politică, ed. a doua, 1963, p. 427. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

În ceea ce priveşte articolul dv., am hotărît să amînăm rezolvarea acestei chestiuni, urmînd ca fiecare dintre cei trei redactori ai ziarului „*Proletarii*" să vă trimită cîte o scrisoare în care să vă arate cum stau lucrurile şi să grăbim venirea mea şi a lui Bogdanov la dv.

Prin urmare, veţi mai primi o scrisoare de la Al. Al. şi una de la cel de-al treilea redactor, despre care v-am scris mai înainte.

Consider necesar să vă spun cu deplină sinceritate părerea mea. Consider că în momentul de faţă o oarecare ciocnire între bolşevici în probleme de filozofie este absolut inevitabilă. Ar fi însă o prostie, după părerea mea, să ajungem la o sciziune din această cauză. Noi am încheiat un bloc în vederea aplicării unei anumite tactici în cadrul partidului muncitoresc. Această tactică am aplicat-o pînă în prezent şi continuăm s-o aplicăm *fără divergenţe* (unica divergenţă a fost cea referitoare la boicotarea Dumei a III-a ; dar, în primul rînd, această divergenţă nu s-a accentuat niciodată pînă într-atîta încît să poată fi măcar vorba de o sciziune ; în al doilea rînd, ea nu a coincis cu divergenţa dintre materialişti şi machişti, deoarece machistul Bazarov, de pildă, a fost, ca şi mine, împotriva boicotului şi a scris în legătură cu această problemă un amplu foileton în „Proletarii").

A stînjeni, de dragul unor controverse în jurul problemei : materialism sau machism, aplicarea în cadrul partidului muncitoresc a tacticii social-democraţiei revoluţionare ar fi, după părerea mea, o prostie de neiertat. Controversele în domeniul filozofiei trebuie să se desfăşoare în aşa fel, încît „Proletarii" şi bolşevicii, ca fracţiune *a partidului, să nu fie angajaţi în ele.* Şi acest lucru este pe deplin posibil.

Iar dv., după părerea mea, trebuie să ne daţi o mînă de ajutor în această direcţie. Acest ajutor ni-l puteţi da colaborînd la ziarul „*Proletarii*" în probleme neutre (adică în probleme care nu au nici o legătură cu filozofia) — de critică literară, de publicistică şi de creaţie artistică etc. Cît despre articolul dv. — dacă vreţi să împiedicaţi sciziunea şi să ajutaţi la localizarea acestui nou conflict — ar trebui

www.dacoromanica.ro

să-l refaceţi, în sensul că tot ce este — chiar şi indirect — legat de filozofia lui Bogdanov să fie publicat în altă parte. Dv. aveţi, slavă domnului, unde să publicaţi şi în afară de „*Proletarii*". Tot ce nu este legat de filozofia lui Bogdanov — şi *o mare* parte din articolul dv. nu este legată de ea — ar trebui expus într-o serie de articole pentru „*Proletarii*". Orice altă atitudine din partea dv., adică refuzul de a reface articolul sau refuzul de a colabora la „Proletarii", ar duce, după părerea mea, în mod inevitabil, la ascuţirea conflictului dintre bolşevici şi ar îngreuia localizarea noului conflict, ar slăbi activitatea, extrem de importantă şi de necesară din punct de vedere practic şi politic, a social-democraţilor revoluţionari din Rusia.

Aceasta e părerea mea. V-am spus tot ce gîndesc, şi acum aştept răspunsul dv.

Am vrut să plecăm astăzi spre dv., dar am fost nevoiţi să amînăm plecarea pentru cel puţin una sau, poate, chiar două-trei săptămîni.

O caldă strîngere de mînă.

Al dv., *N. Lenin*

Expediată din Geneva la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

103

CĂTRE A. V. LUNACEARSKI

27. II. 1908

Scumpe Anatoli Vasilievici,

Din nou vă amintesc despre Ferri. Dacă n-aţi trimis, lucrurile se încurcă rău de tot!

Apoi am fi vrut foarte mult să vă comandăm pentru numărul trei (23) al ziarului „Proletarii" (jubiliar) un articol de mici proporţii cu privire la *Comuna din Paris* [140]. Poate că aveţi noua carte a lui Jaurès şi Dubreuil, deşi e puţin probabil că aceşti domni puteau să facă o apreciere

www.dacoromanica.ro

justă asupra Comunei. Scrisorile lui Marx către Kugelmann, despre care noi am discutat în repetate rînduri, trebuie neapărat să fie din nou amintite şi citate pentru a se da o lecţie oportuniştilor.

Mărimea acestui articol jubiliar — maximum 15 000 de semne. Termenul de predare — *miercurea viitoare* (4. III). Răspundeţi, vă rog, *imediat* dacă-l trimiteţi.

Trimiteţi !

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

Expediată din Geneva la Capri

Publicată pentru prima oară în 1934, în „Culegeri din Lenin", vol. XXVI

Se tipăreşte după manuscris

104

CĂTRE C. HUYSMANS

1. III. 1908

Scumpe tovarăşe,

Prietenii mei din Bruxelles îmi scriu că sînt aşteptat cît de curînd acolo pentru a participa la şedinţa Biroului socialist internaţional.

V-aş rămîne foarte îndatorat în cazul în care mi-aţi comunica dacă este adevărat sau nu. Aţi putea [să-mi spuneţi] * precis (sau măcar [cu aproximaţie]) cînd urmează să aibă loc viitoarea şedinţă a Biroului ? [150] Sînt nevoit să plec urgent pentru cîteva zile în Italia şi, de aceea, este foarte important să ştiu dacă e necesar să vin la Bruxelles.

Primiţi, scumpe tovarăşe, salutul meu frăţesc.

Vl. Ulianov

Expediată din Geneva la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după fotocopia manuscrisului

Tradus din limba franceză

* Manuscrisul documentului este în parte deteriorat. Cuvintele luate în paranteze patrate au fost reconstituite după sens. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

105

CĂTRE A. M. GORKI

Scumpe A. M.,

E cam mult de cînd nu v-am mai scris. Plecarea noastră se amînă mereu : acum principalul impediment îl constituie lipsa unor ştiri din Bruxelles. Mi-au scris de acolo prietenii că sînt aşteptat pentru a participa la şedinţa Biroului (socialist internaţional). L-am întrebat pe secretar cînd să vin (explicîndu-i că trebuie să plec în Italia) *. *Încă n-am primit răspuns.* La Bruxelles însă nu pot renunţa.

Aţi primit „*Proletarii*“ ? Ce intenţii aveţi în privinţa lui ? Dar An. Vas. ? Regret faptul că refuză să scrie despre Comună. Cel de-al treilea redactor al nostru este *Innokenti.*

Scrieţi-mi dacă dv. şi An. Vas. aveţi anumite planuri pentru „Proletarii“.

O caldă strîngere de mînă.

Al dv., *N. Lenin*

Scrisă în prima jumătate a lunii martie 1908
Expediată din Geneva la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin“, vol. I

Se tipăreşte după manuscris

106

CĂTRE A. M. GORKI

16. III. 1908

Scumpe A. M.,

Îmi pare rău că nu pot veni la dv. Din Bruxelles am primit un răspuns, şi din acest punct de vedere nu există nici o piedică. Dar n-am bani, n-am timp şi nu pot lăsa ziarul baltă.

Faptul că aveţi o capră denotă că dispoziţia, starea dv. de spirit este bună şi că duceţi o viaţă normală. La noi

* Vezi scrisoarea anterioară. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

însă lucrurile nu merg prea bine. Din pricina filozofiei, sînt cam certat cu Al. Al. Am început să neglijez ziarul din cauza pasiunii mele pentru filozofie : astăzi citesc un empiriocritic şi-l înjur ca la uşa cortului, mîine pe un altul şi-i zic ceva de mamă. Iar Innokenti mă ocărăşte, şi pe bună dreptate, pentru că neglijez „Proletarii". Treaba merge anapoda.

Şi nu se poate altfel. Dar după ploaie vine şi vreme bună.

Ar fi minunat dacă aţi putea să scrieţi pentru „Proletarii" fără a prejudicia lucrările mai importante.

O caldă strîngere de mînă. Transmiteţi un călduros salut lui A. Vas. şi Mariei Fedorovna.

Al dv., *Lenin*

Expediată din Geneva la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

107

CĂTRE L. TYSZKA

18. III. 1908

Stimate tovarăşe,

Ieri Kohn mi-a făcut o vizită şi mi-a arătat o telegramă a dv. adresată lui, plîngîndu-se, plin de indignare şi de revoltă, de tonul ei extrem de vehement, „poliţienesc", pe care, după cum spunea el, cu atît mai puţin ar putea să vi-l ierte dv., care cunoaşteţi nuanţele limbii germane. Cred că trebuie să vă redau această convorbire cu Kohn, care este destul de semnificativă. Am răspuns, firesc, că nu ştiu ce neue Wendung * au luat lucrurile, dar sînt convins că fără temeiuri serioase dv. n-aţi fi expediat o asemenea telegramă, că a-l acuza pe Aleksinski — şi cu atît mai mult pe dv. — de intenţia de a entgegenarbeiten ** anchetei e mai mult decît ridicol [151].

* — nouă întorsătură. — *Nota trad*
** — se opune. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Kohn mi-a spus în secret (secret nu pentru dv., desigur) că există temeiuri serioase pentru a-l învinui pe Litvinov, că el, Kohn, îl cunoaşte bine pe Litvinov şi nu ar vrea să-l desfiinţeze sau să ia măsuri care ar avea repercusiuni foarte grave asupra situaţiei lui Litvinov ; asta nu, dar el, Kohn, consideră absolut necesar să se demonstreze Europei (şi social-democraţiei germane îndeosebi) că judecata Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia nu este o ficţiune şi că acest partid ştie să-şi dovedească nevinovăţia. „Oare nu pot fi găsite forme corespunzătoare fără a desfiinţa pe nimeni ?" — a exclamat Kohn. Am răspuns, desigur, că, după părerea mea, ele pot fi găsite şi că se impacientează degeaba. Judecata va avea neapărat loc, partidul va face aceasta — de ce să ne neliniştim ? Va izbucni un scandal, a spus Kohn, dacă Aleksinski va încerca să împiedice judecata. Prostii ! — am răspuns eu. Aleksinski *nu vrea* şi *nu poate* împiedica judecata şi ancheta. Scandalul însă *a şi izbucnit* şi el e provocat de *menşevici :* vezi articolul „E timpul să terminăm" în nr. 1 şi 2 ale ziarului „Golos Soţial-Demokrata" [152]. *Kohn nu l-a citit ! !* Gîndiţi-vă numai ! În timp ce ancheta *îşi urmează cursul*, în timp ce lui Litvinov i se pune pumnul în gură, în timp ce *nu* pot fi publicate documentele anchetei, în ziarul menţionat diferiţi anonimi împroaşcă cu noroi ! Care e situaţia lui Litvinov ? ? Acest ziar este *de fapt organul* de presă al Biroului central din străinătate [153], alimentat de el. Aceştia sînt judecatorii ? ? ! Iată cum i-am explicat lui Kohn comportarea lui Aleksinski. Pentru a se evita orice neînţelegeri şi interpretări greşite, consider că trebuie să vă comunic toate acestea. Căci, oricît de ciudat mi s-a părut modul în care *mi s-a* adresat Kohn, faptul rămîne fapt. Mă tem ca nu cumva el, reprezentantul partidului *german* în Biroul central din străinătate, să nu reproducă inexact cuvintele mele. Cred că nu ne putem bizui pe un *asemenea* raportor asupra problemelor ruseşti în Vorstand-ul * partidului german. E necesar ca dv. personal, în calitate de membru al unui colegiu superior, să discutaţi cu Vorstand-ul şi să le traduceţi *neapărat* articolul din nr. 1 şi 2 ale ziarului „Go-

* — Conducerea. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

los Soţial-Demokrata". În caz contrar, vor fi inevitabile asemenea absurdităţi, care mă indispun, cum este faptul că la mine *poate* să vină Kohn şi „să se plîngă" că Aleksinski ar acţiona împotriva judecăţii ! Totul are o limită...

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *V. Ulianov*

P. S. Răspundeţi *i m e d i a t* dacă permiteţi să public în limba rusă în „*P r o l e t a r i i*" articolul pe care vi l-am trimis * (cu menţiunea că e scris pentru „Przegląd Socjal-demokratyczny") şi *c î n d*. La noi aici este o *criză îngrozitoare* de materiale pentru „*Proletarii*" şi aştept cu mare nerăbdare răspunsul dv. [154]

P. P. S. După ce a fost la mine, Kohn s-a întîlnit cu Readovoi şi se pare că i-a dat de înţeles că le-a arătat totuşi în particular prietenilor săi menşevici procesul-verbal, ceea ce nu avea voie să facă [155]... Dracu ştie ce mai înseamnă şi asta !

Expediată din Geneva la Berlin

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

108

CĂTRE A. M. GORKI

Lui Al. M—ci personal

24. III. 1908

Scumpe A. M.,

Am primit scrisoarea dv. referitoare la ciorovăiala mea cu machiştii. Înţeleg pe deplin şi respect sentimentele dv. şi trebuie să vă spun că de la prietenii mei din Petersburg primesc scrisori asemănătoare, dar sînt profund convins că greşiţi.

Trebuie să înţelegeţi şi veţi înţelege, firește, că atunci cînd un membru de partid ajunge la convingerea că o anumită propagandă este profund greşită şi *dăunătoare*, el e obligat să ia atitudine împotriva ei. Eu n-aş fi dat alarma dacă

* Este vorba de articolul „Cu privire la aprecierea revoluţiei ruse" (vezi Opere complete, vol. 17, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 37—50). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

nu m-aş fi convins (şi de acest lucru mă conving tot mai mult pe zi ce trece, pe măsură ce fac cunoştinţă cu izvoarele înţelepciunii lui Bazarov, Bogdanov & Co.) că *toată* cartea lor este absurdă, dăunătoare, filistină, obscurantistă, de la început pînă la sfîrşit, pînă la rădăcină, pînă la Mach şi Avenarius. În fond, dreptatea este *în întregime* de partea lui Plehanov în atitudinea adoptată împotriva lor, numai că el nu ştie, sau nu vrea, sau îi este lene să spună acest lucru *în mod concret*, amănunţit, simplu, fără a speria publicul în mod inutil cu subtilităţi filozofice. Eu însă îl voi spune neapărat, îl voi spune *în felul meu*.

Şi atunci despre ce fel de „împăcare" poate fi vorba, scumpe A. M. ? E ridicol chiar să ne gîndim la aşa ceva. Lupta este *absolut* inevitabilă. Iar oamenii de partid trebuie să depună toate eforturile nu pentru a muşamaliza, sau a amîna, sau a se eschiva, ci pentru ca munca de partid practic necesară *să nu sufere*. De aceasta trebuie să vă îngrijiţi *dv.*, şi 9/10 dintre bolşevicii ruşi vă vor ajuta şi vă vor mulţumi din toată inima.

Cum trebuie făcut acest lucru ? Prin „neutralitate" ? Nu. Nu poate exista şi *nu va exista* neutralitate într-o astfel de problemă. Se poate vorbi despre ea numai într-un sens *convenţional :* toată această luptă trebuie *separată* de activitatea fracţiunii. Pînă acum v-aţi publicat lucrările „în altă parte", în afara publicaţiilor fracţiunii ; continuaţi şi pe viitor tot aşa. Numai astfel fracţiunea nu va fi angajată, nu va fi *implicată*, nu va fi pusă mîine sau poimîine în situaţia *de a hotărî, de a vota*, adică de a transforma lupta într-o luptă cronică, prelungită, fără ieşire.

Iată de ce sînt *împotriva* tratării oricăror probleme de filozofie în această revistă [156]. Ştiu că pentru asta sînt ocărît: vrea să astupe gura altora, în timp ce el însuşi încă n-a deschis gura ! Dar chibzuiţi puţin cu sînge rece.

O revistă cu probleme de filozofie. Nr. 1 — trei articole, scrise de Bazarov, Bogdanov şi Lunacearski, împotriva lui Plehanov. Un articol al meu în care se spune că „Studii de filozofie a marxismului" = berdeaevism şi obscurantism.

Nr. 2 — de trei ori trei articole, semnate de Bogdanov, Bazarov şi Lunacearski, împotriva lui Plehanov şi a lui Lenin, scrise pe un ton iritat. Un articol al meu în care se

www.dacoromanica.ro

dovedeşte, pe de altă parte, că „Studii de filozofie a marxismului" = obscurantism.

Nr. 3 — vociferări şi ocări !

Eu aş putea să scriu vreo 6 sau 12 articole împotriva „Studiilor de filozofie a marxismului", cîte un articol împotriva fiecărui autor şi a fiecărui aspect al concepţiilor lor. Poate dura o astfel de situaţie ? Pînă cînd ? Nu va face oare *aceasta* ca sciziunea să devină *inevitabilă* ca urmare a încordării şi a întărîtării continue ? Nu va impune oare *aceasta* fracţiunii să adopte o hotărîre : hotărăşte deci, lămureşte o dată, pune capăt „discuţiei" printr-un vot...

Gîndiţi-vă bine la aceasta dacă vă temeţi de sciziune. Vor consimţi oare activiştii practicieni să răspîndească cărţi în care se dă o astfel de „bătălie" ? N-ar fi oare mai bună o altă cale : scrieţi ca şi înainte *în alte publicaţii*, nu în publicaţiile fracţiunii. Ciorovăiţi-vă în altă parte, fracţiunea va aştepta *deocamdată*. Dacă există vreo posibilitate de *a atenua* întărîtarea inevitabilă, cred că aceasta este singura.

Dv. scrieţi : menşevicii vor cîştiga de pe urma ciorovăielii. Greşiţi. Greşiţi profund, A. M. ! Ei vor cîştiga numai în cazul cînd fracţiunea bolşevică nu se va delimita de filozofia celor trei bolşevici. *Atunci* vor cîştiga definitiv. Dar dacă ciorovăiala filozofică va avea loc în afara fracţiunii, atunci menşevicii vor fi reduşi complet la sfera politicii şi aici îi aşteaptă pieirea.

Eu spun : Această ciorovăială *trebuie delimitată* de activitatea fracţiunii. Desigur, a realiza o asemenea delimitare cînd e vorba de oameni vii este o treabă cam grea, cam dureroasă. E nevoie de timp. E nevoie de tovarăşi cu tact. Aici vor ajuta activiştii practicieni, aici trebuie să ne ajutaţi şi dv. ; e o chestiune de „psihologie", şi dv. sînteţi cel mai indicat. Eu cred că în această chestiune dv. aţi putea să ne daţi un mare ajutor, dacă, bineînţeles, după ce veţi citi cartea mea * împotriva „Studiilor", nu vă veţi înfuria împotriva mea, aşa cum şi eu m-am înfuriat împotriva lor.

Gîndiţi-vă bine la oportunitatea revistei şi răspundeţi-mi cît mai repede. Eu mă îndoiesc că e cazul să plecăm cu toţii

* Este vorba de cartea „Materialism şi empiriocriticism" (vezi Opere complete, vol. 18, Bucureşti, Editura politică, ed. a doua, 1963). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

la dv. *acum*. De ce să ne tocim nervii fără rost ? „Vorbă multă"... iar de ciorovăială tot nu vom scăpa. N-ar fi mai bine oare să rezolvăm mai simplu problema revistei, fără tratative lungi şi adunări oficiale care nu dau nici un rezultat ? Eu nu fac decît să vă întreb, să mă sfătuiesc cu dv.

Calde salutări M. F. Voi veni neapărat la Capri şi voi încerca s-o aduc şi pe soţia mea, numai că aş vrea ca vizita noastră să nu aibă nici o legătură cu ciorovăiala filozofică.

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

P. S. Vă trimit alăturat o comunicare *importantă* despre un copoi care se află în preajma dv.

Expediată din Geneva la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

109

CĂTRE K. P. ZLINCENKO [157]

30. III. 1908

Stimate tovarăşe,

Apreciez în cel mai înalt grad scopurile organizaţiei dv. şi vă rog totodată foarte mult să mă scuzaţi : din cauza unor lucrări urgente, în lunile următoare nu voi putea în nici un caz să particip la activitatea ei.

Cu salutări social-democrate, *N. Lenin*

Expediată din Geneva la Lausanne

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

110

CĂTRE A. A. BOGDANOV

Ieri am discutat cu Tyszka, care va veni azi la dv. După părerea noastră, el nu ştie încă nimic despre *agravarea* di-

www.dacoromanica.ro

vergenţelor noastre filozofice şi ar fi foarte important (pentru succesul activităţii noastre în C.C.) ca sa nu afle despre aceasta.

Salutări, *Lenin*

Scrisa la sfîrşitul lunii martie 1908, la Geneva (loco)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

111

CĂTRE A. M. GORKI

Ce s-a întîmplat, scumpe A. M., că nu mai avem nici un fel de veşti de la dv. ? Scriaţi că aţi terminat mai de mult o amplă lucrare şi că intenţionaţi să ne ajutaţi la „Proletarii". Ei bine, cînd ? Ce-ar fi să scrieţi un foiletonaş despre Tolstoi sau ceva în genul acesta ? Scrieţi-ne dacă sînteţi de acord [158].

Al. Al. a plecat la dv. Eu nu pot nici să las ziarul, nici să-mi întrerup munca. E vorba însă numai de o amînare ; voi veni neapărat.

Ce părere aveţi de *„Proletarii" ?* E cam oropsit. Nu mi-am neglijat încă niciodată în aşa hal ziarul : zile întregi îi citesc pe afurisiţii de machişti, astfel că articolele pentru ziar le scriu în mare grabă.

O caldă strîngere de mînă. Al. dv., *Lenin*

Mii de salutări M. F. ! Voi veni pe bicicletă s-o văd !

Îndemnaţi şi pe Anat. Vasilievici să scrie la *„Proletarii"!* Daţi-mi posibilitatea să mă ciorovăiesc cu filozofii, şi ajutaţi între timp „Proletarii !"

Scrisă în prima jumătate a lunii aprilie 1908 Expediată din Geneva la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

112

CĂTRE A. V. LUNACEARSKI

Pentru Anat. Vas—ci

16. IV. 1908

Scumpe A. V.,

Am primit scrisoarea dv. Sînt *foarte* bucuros că v-aţi hotărît să scrieţi pentru „*Proletarii*". Acest lucru este extrem de *necesar*, şi tocmai de temele propuse de dv. + corespondenţele din Italia avem *deosebită* nevoie. Vedeţi, nu uitaţi că sînteţi colaborator al unui ziar de partid şi nu-i lăsaţi nici pe cei din jurul dv. să uite acest lucru.

O caldă strîngere de mînă.

Al dv., *Lenin*

P. S. În legătură cu filozofia, *în particular :* nu vă pot întoarce complimentele şi cred că şi dv. vi le veţi retrage în curînd. Drumul meu se desparte (şi probabil pentru multă vreme) de cel al propovăduitorilor „unirii socialismului ştiinţific cu religia", precum şi de cel al tuturor machiştilor.

Trimisă din Geneva la Capri

Publicată pentru prima oară în 1934, în „Culegeri din Lenin", vol. XXVI

Se tipăreşte după manuscris

113

CĂTRE A. M. GORKI

16. IV. 1908

Scumpe Al. M.,

Am primit azi scrisoarea dv. şi mă grăbesc să vă răspund. Să vin acolo ar fi pentru mine şi inutil şi dăunător : *nu pot* şi nu voi putea să discut cu nişte oameni care s-au apucat să predice unirea socialismului ştiinţific cu religia. Vremea caietelor a trecut. Nu mă pot angaja în discuţii,

www.dacoromanica.ro

căci ar fi o prostie să-mi tocesc nervii degeaba. Trebuie *să delimităm* filozofia de problemele de partid (ale fracţiunii) : ne obligă la asta şi hotărîrea Centrului Bolşevic.

Am trimis deja *la tipar* cea mai formală declaraţie de război [159]. Aici nu-şi mai are loc nici o diplomaţie — iau, fireşte, acest cuvînt în sensul său cel bun, şi nu în cel rău.

O „bună" diplomaţie din partea dv., scumpe A. M. (dacă nu cumva şi dv. aţi început să credeţi în dumnezeu), ar trebui să constea în delimitarea *problemelor* noastre comune (adică socotindu-mă şi pe mine) de filozofie.

O discuţie despre alte probleme în afară de filozofie nu are nici o şansă : ar fi ceva fals. Dacă însă aceste *alte* probleme, *ne*filozofice, cele legate de ziarul *„Proletarii"* de pildă, necesită într-adevăr o discuţie, tocmai *acum* şi tocmai la dv. aş putea veni (nu ştiu dacă voi găsi banii necesari : tocmai acum sînt într-o jenă financiară), dar repet : numai cu condiţia să nu vorbim despre filozofie şi despre religie.

Iar pe dv. am de gînd să vă vizitez neapărat de îndată ce voi fi liber, cînd voi termina cu lucrul, ca să stăm de vorbă.

O caldă strîngere de mînă.

Al. dv., *Lenin*

Calde salutări M. F.-na ; sper că dînsa nu s-a dat de partea lui dumnezeu ; nu-i aşa ?

Expediată din Geneva la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

114

CĂTRE A. M. GORKI

19. IV. 1908

Scumpe A. M.,

Am primit telegrama dv. şi a M. F. şi vă trimit azi sau mîine dimineaţă refuzul meu. Repet încă o dată că *în nici un caz* nu ne este permis să amestecăm discuţiile filozofice

www.dacoromanica.ro

ale publiciştilor cu problemele *de partid* (adică *ale fracţiunii)*. Am mai scris despre asta şi lui An. Vas-ci [160] şi, pentru a evita orice interpretări sau concluzii greşite în legătură cu refuzul meu de a veni acolo, *repet pentru toţi tovarăşii :* activitatea noastră, a fracţiunii, trebuie dusă ca şi înainte, în strînsă unire ; nici unul dintre noi nu a avut motive să regrete politica pe care am promovat-o şi am înfăptuit-o în timpul revoluţiei. Înseamnă că este de datoria noastră s-o *apărăm* şi s-o susţinem în faţa partidului. Acest lucru îl putem face numai cu toţii împreună şi trebuie să-l facem în *„Proletarii"* şi în întreaga noastră activitate de partid.

Dacă însă A îl ocărăşte pe B sau B pe A în chestiuni de filozofie, acest lucru *trebuie* făcut separat, adică fără a stînjeni munca.

Vă rog stăruitor, pe dv. şi pe ceilalţi tovarăşi, să nu interpretaţi în mod greşit, în sens negativ, refuzul meu de a veni acolo. Vă cer mii de scuze, dar întreaga stare de lucruri şi situaţia din redacţie nu-mi permit să plec.

O caldă strîngere de mînă tuturor.

Al dv., *Lenin*

De la An. Vas. aşteptăm cît de curînd articolul promis despre greva de la Roma. De la toţi publiciştii aşteptăm sprijin pentru *„Proletarii" :* cu toţii răspundem faţă de tovarăşii din Rusia, care nu sînt mulţumiţi de el.

Al. Al-ci trebuie *să se îngrijească* în mai mare măsură de procurarea banilor ! Cei din Rusia se vaietă din cauza lipsei de bani !

Expediată din Geneva la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

115

CĂTRE M. F. ANDREEVA

Scumpă Maria Fedorovna,

Vă trimit o scrisoare a bibliotecarului nostru către A. M. Iată despre ce este vorba. Îl rog foarte mult pe A. M. să adreseze ziarelor din *Rusia* o scrisoare deschisă *legală* cu

www.dacoromanica.ro

rugămintea *de a fi ajutată biblioteca* lui Kuklin din Geneva prin trimiterea de ziare din perioada revoluţiei şi de materiale referitoare la istoria acesteia.

O scrisoare scurtă, în care *să se explice* publicului larg importanţa ajutorului acordat acestei biblioteci *pentru activitatea* lui Gorki şi a multor publicişti cunoscuţi lui [161].

Pe dv. vă rog să vă ocupaţi de hectografierea acestei scrisori (sper că Zinovi Al. nu va refuza să dea o mînă de ajutor) şi de expedierea ei *la t o a t e* ziarele şi revistele *din Rusia* care au o orientare cît de cît acceptabilă.

Organizaţi, *v ă r o g*, toate acestea !

Tot pe Zin. Al. îl rog să expedieze cu *mică* viteză cărţile pe care nu le-a luat Viktor, în caz că *nu le* va lua Nat. Bogd.

O caldă strîngere de mînă.

Al dv., *Lenin*

Vă felicit cu prilejul zilei de 1 Mai !

Scrisă la sfîrşitul lunii aprilie 1908
Expediată din Geneva la Capri

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

116

CĂTRE C. HUYSMANS

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Regret mult că nu v-am găsit la Casa poporului [162]. Cu mine a venit un prieten al meu, Romanov, fost deputat în Duma a II-a, pentru a vă cere sfatul. Mi s-a spus că la Biroul socialist internaţional există 200 [de franci] * [destinaţi] deputaţilor din Dumă. Comitetul Central al partidului social-democrat...

...nu ne răspunde. Cred că în această [situ]aţie am dreptul să cer să i se dea, pe [răs]punderea mea, 50 de franci deputatului Romanov, care n-are de lucru de cîteva luni.

* Manuscrisul documentului este în parte deteriorat. Cuvintele luate în paranteze patrate au fost reconstituite după sens şi după unele litere care s-au păstrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Fiţi amabil şi răspundeţi pe adresa :
Mr. Georges Salomon. Rue Goppart. Bruxelles.

. . . . . .

Vl. Ulianov

Adresa mea : ...

Scrisă la 16 mai 1908
la Bruxelles (loco)

Publicată pentru prima oară
în limba franceză în 1962,
în revista „Cahiers du Monde
Russe et Soviétique", nr. 4

În limba rusă se tipăreşte
pentru prima oară,
după fotocopia manuscrisului
Tradus din limba franceză

117

CĂTRE C. HUYSMANS

Geneva, 30 iunie 1908

Scumpe tovarăşe,

V-am scris că membrii Comitetului nostru Central au fost arestaţi în Rusia. Acum prietenul meu mă înştiinţează [că un membru] * al Comitetului Central se află în libertate. El [scri]e că v-a [trimis prima] jumătate *a raportului* [partidului nostru]... a raportului pentru ... Stuttgart.

Peste o lună — [continuă] prietenul meu — vom putea trimite şi cealaltă jumătate a raportului ; [dacă] tovarăşul Huysmans [va confirma] că raportul nostru va fi publicat.

Fiţi amabil, stimate tovarăşe, şi răspundeţi la această scrisoare... şi eu voi trimite imediat [răspunsul dv. la Paris].

Cu [salutări] frăţeşti, *N. Lenin*

Expediată la Bruxelles

Publicată pentru prima oară
în limba franceză în 1962,
în revista „Cahiers du Monde
Russe et Soviétique", nr. 4

În limba rusă se tipăreşte
pentru prima oară,
după fotocopia manuscrisului
Tradus din limba franceză

* Manuscrisul documentului este în parte deteriorat. Cuvintele luate în paranteze patrate au fost reconstituite după sens şi după unele litere care s-au păstrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

118

CĂTRE V. V. VOROVSKI

Dragă prietene,

Îţi mulţumesc pentru scrisoare. Ambele d-tale „bănuieli" sînt neîntemeiate. N-am fost nervos, dar ne aflăm într-o situaţie grea. Se apropie sciziunea cu Bogdanov. Adevăratul motiv este că dînsul s-a simţit ofensat de critica vehementă din referate (care n-au fost, în nici un caz, ţinute în cadrul redacţiei) a concepţiilor lui filozofice. Acum Bogdanov caută cu lumînarea tot soiul de divergenţe. A scos la iveală, împreună cu Aleksinski, problema boicotului ; acesta din urmă face un scandal monstru şi am fost nevoit să rup orice relaţii cu el [163].

Ei pun la cale o sciziune, pe o bază empiriomonistă-boicotistă. Conflictul va izbucni foarte curînd. La conferinţa viitoare o răfuială este inevitabilă. Sciziunea este cît se poate de probabilă. Voi ieşi imediat din fracţiune în caz că va învinge linia „boicotismului" adevărat „de stînga". V-am chemat aici sperînd că sosirea dv. în timpul cel mai scurt va contribui la potolirea spiritelor. În august, stil nou, contăm neapărat pe dv. ca participant la conferinţă. Aranjaţi neapărat în aşa fel lucrurile încît să puteţi pleca în străinătate. Vom trimite bani de drum tuturor bolşevicilor. Lansaţi în toate organizaţiile noastre lozinca : daţi mandate numai activiştilor locali şi numai celor ce sînt cu adevărat activişti. Vă rugăm insistent să scrieţi pentru ziarul nostru. Acum putem plăti pentru articole, şi vom plăti în mod regulat.

O caldă strîngere de mînă.

Nu cunoaşteţi cumva vreun editor care ar fi dispus să-mi publice lucrarea de filozofie pe care o scriu [164] ?

Scrisă la 1 iulie 1908
Expediată din Geneva la Odesa

Publicată pentru prima oară în 1924, în revista „Kommunist" (Odesa), nr. 33

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

www.dacoromanica.ro

119

CĂTRE F. A. ROTȘTEIN

8. VII. 1908

Scumpe tovarășe,

În ceea ce privește creditorul, am hotărît să amîn trimiterea scrisorii pînă la adunarea *generală* a C.C., care urmează să aibă loc *foarte* curînd [165]. N-are rost să mă amestec, de vreme ce a mai rămas atît de puțin timp pînă la adunarea colegiului împuternicit al partidului.

Voi fi foarte bucuros să vă văd aici. În privința împrejurimilor Genevei, vă pot spune puține lucruri precise : de cînd m-am întors de la Londra, sînt mereu bolnav, stau acasă și nu mă întîlnesc cu vilegiaturiști. Știu că *în Franța*, nu departe de Geneva, sînt multe locuri frumoase și nu cred să coste prea scump. De pildă, localitatea Mornex e situată pe un versant al muntelui Salève, deci la o altitudine destul de mare. Acolo a stat în 1904 un prieten al meu, și cred că ați putea rezolva și problema menajului la un preț convenabil ; la pensiune e mai scump, dar cu 4—4½ franci se poate găsi, probabil, ceva, deoarece acesta este prețul obișnuit. Ați putea să vă aranjați și ceva mai departe de Geneva (Mornex e, cred, cam la 7 verste, iar pînă la Salève se poate merge cu tramvaiul), la o distanță de peste 10 verste, pe versantul munților Jura, însă locurile acelea nu le cunosc. Mă voi interesa și, de îndată ce voi afla ceva mai precis, vă voi scrie.

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*
Vl. Oulianoff.
61, III. Rue des Maraîchers. 61.
Genève.

E noua adresă ! În apropiere de École de médicine.

Expediată la Londra

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

120

CĂTRE C. HUYSMANS

8. VII. 1908

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Vă mulţumesc mult pentru amabila dv. scrisoare. Voi comunica răspunsul dv. tovarăşilor noştri din Rusia şi sper că ei vă vor trimite în curînd restul raportului nostru. Cît priveşte plata celor 1 600 de franci, vă pot asigura ca Comitetul Central al partidului nostru va achita această sumă, probabil, [cel mai tîrziu] peste cîteva... *

[Plenara Comitetului Central] a fost convocată ** şi sînt nevoit să aştept hotărîrea ei. Suma va fi achitată fără întîrziere.

Primiţi, scumpe tovarăşe, salutul meu frăţesc.

N. Lenin

Expediată din Geneva la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr.4

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară după textul apărut în revistă
Tradus din limba franceză

121

CĂTRE M. N. POKROVSKI

18. aug. 1908

Stimate Mihail Nikolaevici,

Permiteţi-mi să mă adresez dv., în calitate de fost redactor al „Istoriei Rusiei" [166]. Secretarul mi-a comunicat recent că există diferite proiecte în legătură cu articolul consacrat istoriei industriei de fabrică. Deşi m-am înţeles cu el pe deplin asupra tuturor aspectelor problemei menţionate mai sus, aş vrea să cunosc şi părerea dumneavoastră : este oare cazul să-l accept după ce a fost refuzat de Tugan-Baranovski ?

* Un cuvînt nu a putut fi descifrat. — *Nota red.*

** Este vorba de plenara C.C. al P.M.S.D.R. Plenara a avut loc la Geneva între 11 şi 13 (24 şi 26) august 1908. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Răspundeţi-mi, vă rog, în cîteva cuvinte după primirea acestei scrisori. În afară de tema atinsă aici, mai există o mulţime de alte teme asupra cărora cunoştinţele comune ar dori să vă ceară părerea. Nu sînt însă sigur dacă adresa e bună şi dacă corespondenţa e indicată. Aştept informaţii *amănunţite* în legătură cu aceasta.

O caldă strîngere de mînă. *V. Ulianov*

Vl. Oulianoff.
61. Rue des Maraîchers. 61.
Genève. Suisse.

Expediată în Rusia

Publicată pentru prima oară parţial în 1962, în revista „Kommunist", nr. 4

Se tipăreşte pentru prima oară în întregime, după manuscris

122

CĂTRE C. HUYSMANS

21. Tavistock Place, London W. C.

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Probabil că tovarăşul Iseţki (Salomon, Rue Goppart 78, Bruxelles) v-a şi comunicat că trei tovarăşi ruşi, membri ai Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia, Sara Ravici, Hodjamirian şi Bogdasarian, care acum cîteva luni au fost arestaţi la München [167], se află în condiţii extraordinar de ... *

... că ei au protestat declarînd greva foamei (în germană Hungerstreike, [nu ştiu] dacă în franceză se poate spune „a protesta declarînd greva foamei").

Avocatul lor, socialistul german Bernheim, ne scrie că este absolut necesar să se dovedească că cei arestaţi sînt membri ai partidului social-democrat. I-am trimis *o declaraţie a mea oficială*, care confirmă că cei arestaţi sînt membri ai partidului nostru. El însă consideră că declaraţia mea nu e suficientă şi că trebuie să avem confirmarea Biroului socialist internaţional.

* Aici şi mai departe cîteva cuvinte n-au putut fi descifrate. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Sper, scumpe tovarăşe, că dv. ...

...ca adeverinţa care confirmă că cele trei persoane arestate la München sînt membri ai partidului muncitoresc social-democrat să fie semnată de reprezentantul sau de secretarul Biroului socialist internaţional, iar semnătura lui să fie legalizată de un notar. Tovarăşul Iseţki (Salomon) va expedia această adeverinţă la Geneva...

Primiţi, scumpe tovarăşe, salutul meu frăţesc.

Vl. Ulianov (N. Lenin)

Scrisă la 19 august 1908
Expediată la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după textul apărut în revistă
Tradus din limba franceză

123

CĂTRE C. HUYSMANS

8. IX. 1908

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Vă mulţumesc pentru scrisoarea dv. din 31 august. Am fost plecat trei zile şi de aceea nu v-am răspuns mai devreme [168]. Cît priveşte raportul, am aranjat totul... *

... trebuie însă să aştept hotărîrea Comitetului Central. Nu încape nici o îndoială că banii vor fi achitaţi fără întîrziere [169].

Primiţi, scumpe tovarăşe, salutul meu frăţesc.

N. Lenin

Adresa mea : Vl. Oulianoff.
61. Rue des Maraîchers.
Genève.

Expediată la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după fotocopia manuscrisului
Tradus din limba franceză

* Manuscrisul documentului este în parte deteriorat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

124

CĂTRE C. HUYSMANS

25. IX. 1908

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Trimitem 600 de franci pentru Biroul socialist internaţional.

Sper că în curînd partidul nostru va putea achita şi restul sumei.

Al dv., *Vl. Ulianov*

Expediata din Geneva la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după fotocopia manuscrisului Tradus din limba franceză

125

CĂTRE C. HUYSMANS

Genève. Rue des Maraîchers. 61.
26. X. 1908

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Probabil că va fi publicată o dare de seamă oficială asupra conferinţei din 11 octombrie 1908 a Biroului socialist internaţional. În toate ziarele socialiste care au publicat relatări despre această şedinţă a Biroului („Le Peuple" din Bruxelles, „Vorwärts" din Berlin, „The Justice" din Londra, „L'Humanité" din Paris etc.), sensul amendamentului meu la rezoluţia lui Kautsky a fost greşit înţeles, iar uneori chiar cu totul denaturat. Textul amendamentului meu, deşi l-am prezentat Biroului, nu figurează nicăieri. De aceea mă tem ca în darea de seamă oficială să nu se repete aceleaşi inexactităţi. Fiţi amabil, scumpe tovarăşe, să vă îngrijiţi ca în darea de seamă oficială să fie tipărit *chiar textul* amenda-

www.dacoromanica.ro

mentului meu. Acest text trebuie să se afle undeva printre hîrtiile dv., întrucît îmi amintesc perfect că am prezentat Biroului textul amendamentului meu, scris de mine. Pentru eventualitatea că textul s-a pierdut, vă trimit în această scrisoare *o copie exactă a amendamentului meu* şi traducerea lui în limba franceză (cu speranţa că, dacă traducerea nu este bună, veţi avea amabilitatea s-o îndreptaţi).

Vă voi fi foarte recunoscător, scumpe tovarăşe, dacă îmi veţi scrie cîteva rînduri în legătură cu această chestiune [170].

Primiţi, vă rog, salutările mele frăţeşti.

N. Lenin

Vl. Oulianoff.
Rue des Maraîchers, 61. Genève.

Rezoluţia lui Kautsky (în traducerea dată de ziarul „Le Peuple" din Bruxelles în numărul din 12 octombrie 1908) :

„Luînd în considerare hotărîrile anterioare ale congreselor internaţionale, prin care sînt admise toate organizaţiile ce se situează pe platforma luptei de clasă proletare şi recunosc lupta politică,

— Biroul internaţional declară că Partidul laburist englez este admis la congresele socialiste internaţionale, deoarece acest partid, deşi nu recunoaşte făţiş lupta de clasă proletară, în realitate duce totuşi o asemenea luptă şi se situează pe platforma ei prin însăşi organizaţia lui, care este independentă de partidele burgheze, şi, prin urmare, aderă la punctul de vedere al socialismului internaţional".

Amendamentul lui *Lenin :*

Ultimul pasaj, începînd de la cuvintele „deoarece acest partid, deşi nu recunoaşte" etc., să fie formulat în felul următor :

„deoarece acest partid reprezintă primul pas făcut de organizaţiile cu adevărat proletare din Anglia spre o politică conştientă de clasă şi spre un partid muncitoresc *socialist*".

Expediată la Bruxelles

Publicată pentru prima oară la 22 aprilie 1960, în revista „Novoe Vremea", nr. 17

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba franceză

www.dacoromanica.ro

126

CĂTRE A. A. BOGDANOV

Scumpe A. A.,

Vă trimit scrisoarea lui Steklov. Răspundeţi-i şi dv. Eu i-am răspuns că accept numai dacă se va face o nouă repartizare a temelor : mie filozofia, iar lui Bazarov problema ţărănească [171].

Salutări.

Lenin

P. S. Înapoiaţi-mi scrisoarea.

Scrisă la 27 sau 28 octombrie 1908 la Geneva (loco)

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după fotocopia manuscrisului

127

CĂTRE C. HUYSMANS

7 noiembrie 1908

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Vi se trimite alăturat *înştiinţarea* Biroului [din străinătate] * al Comitetului Central al partidului nostru [172]. V-am rămîne foarte îndatoraţi, scumpe tovarăşe, dacă aţi transmite, în numele Biroului socialist internaţional, această *scrisoare* tuturor partidelor naţionale reprezentate în Birou.

Vă mulţumesc mult pentru scrisoarea [prin care mă înştiinţaţi] că textul amendamentului meu [va fi redat întocmai].

Cu salutări frăţeşti,

N. Lenin

[Vl.] Oulianoff.
[Rue] de Maraîchers. 61. Genève.

Expediată la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară după fotocopia manuscrisului Tradus din limba franceză

* Manuscrisul documentului este în parte deteriorat. Cuvintele luate în paranteze patrate au fost reconstituite dupa sens. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

128

CĂTRE P. S. IUŞKEVICI [173]

Stimate domn,

Nu sînt de acord nici să contribui la diluarea marxismului, nici să apar la tribuna liberă a unei redacţii pe care nu o cunosc.

N. Lenin

Scrisă la 10 noiembrie 1908
Expediată din Geneva la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

129

CĂTRE V. K. TARATUTA

1. XII. 1908

Scumpe tovarăşe,

Ca răspuns la întrebarea dv. şi la telegrama anexată a tovarăşului Tyszka, sînt nevoit, din păcate, să vă comunic că refuz *să pun problema* aşa cum vrea tov. Tyszka, deoarece consider absolut greşit acest *mod de a o pune*.

Tov. Viktor, reprezentantul fracţiunii noastre în Biroul din străinătate al Comitetului Central, a comunicat tovarăşului Tyszka că fracţiunea noastră *nu poate* accepta desemnarea ca *reprezentanţi* ai C.C. şi a unui bolşevic, şi a unui menşevic [174].

Acum tov. Tyszka, nefiind mulţumit de cele comunicate de tov. Viktor, face apel la mine *personal:* „dacă *însuşi* Lenin nu este de acord cu Igor — se spune în telegramă —, atunci noi renunţăm la Igor" ! ! Asta înseamnă că se face apel *la mine personal împotriva hotărîrii fracţiunii noastre*. Eu nu voi răspunde la acest „dacă" al tovarăşului Tyszka. După părerea mea, *însuşi* tovarăşul

www.dacoromanica.ro

Tyszka trebuie să-şi retragă propunerea cu privire la desemnarea lui Igor.

Cu salutări tovărăşeşti, *N. Lenin*

Scrisă la Geneva (loco)

Se tipăreşte pentru prima oară, după o copie scrisă de mînă

130

CĂTRE C. HUYSMANS

13. XII. 1908

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Vă mulţumesc pentru scrisoare. Cît priveşte deputaţii social-democraţi din Duma a III-a, am făcut *tot ce mi-a stat în putinţă*. Sper că voi reuşi să mă întîlnesc cu unii din ei şi atunci voi avea grijă să repet încă o dată ceea ce le-am scris deja de cîteva ori [175].

În ceea ce priveşte însă raportul şi achitarea sumei de 300 de franci, vă voi răspunde peste cîteva zile. Mîine plec la Paris, unde mă voi stabili. Tocmai din cauza acestei plecări nu pot să vă răspund acum. Peste 3—4 zile veţi primi adresa mea. Dacă veţi avea ceva urgent de comunicat, scrieţi-mi pe adresa : M-lle Oulianoff (pour N. Lénine), 27, Boulevard [St.-Marcel]. Paris.

Al dv., *Lenin*

Expediată din Geneva la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după fotocopia manuscrisului Tradus din limba franceză

www.dacoromanica.ro

1909

131

CĂTRE C. HUYSMANS

19. I. 1909

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Sper să mă scuzaţi pentru faptul că vă răspund cu atîta întîrziere. Sînt ocupat tot timpul. Întreaga noastră organizaţie se află în prezent (în sfîrşit !) la Paris.

Vă trimit 300 de franci. Asta-i suma pe care partidul nostru o datorează Biroului socialist internaţional pe 1908.

Cît priveşte raportul, m-am întîlnit ieri cu tovarăşul care are sarcina să-l întocmească. A promis că va face tot ce-i va sta în putinţă pentru a pregăti cealaltă parte a raportului cît se poate de repede.

Acum adresa mea este : Mr. Wl. Oulianoff.
24. Rue Beaunier, 24. Paris (XIV)

Primiţi, scumpe tovarăşe, salutul meu frăţesc,

N. Lenin

Expediată la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et soviétique", nr. 4

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris
Tradus din limba franceză

132

CĂTRE C. HUYSMANS

25 februarie 1909

Stimate tovarăşe,

Muncitorii pielari din Vilno l-au trimis pe tovarăşul *Marţeli* în străinătate ca să adune fonduri pentru greviştii [176].

www.dacoromanica.ro

Tov. Marţeli a fost la tov. Legien, însă acesta l-a tratat cu neîncredere, deoarece Marţeli nu avea la el nici o împuternicire.

Îl cunosc pe tovarăşul Marţeli, şi el mă roagă ca Biroul internaţional să-i comunice tovarăşului Legien că tovarăşul Marţeli este într-adevăr împuternicitul muncitorilor pielari din Vilno şi că fondurile adunate pentru grevişti trebuie să fie expediate pe adresa indicată de tovarăşul Marţeli tovarăşului Legien.

Asociaţia muncitorilor pielari din Vilno îi va trimite tovarăşului Legien şi o procură specială. Trimit alăturat antetul acestei asociaţii.

Cu cele mai bune urări.

Al dv., *N. Lenin*

24. Rue Beaunier.
Wl. Oulianoff. Paris.

Expediată la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în 1960, în revista „Voprosî Istorii KPSS", nr. 5

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

133

CĂTRE C. HUYSMANS

9. III. 1909

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Vă mulţumesc mult pentru faptul că aţi trimis scrisoarea mea tovarăşului Legien. Acum această chestiune este definitiv rezolvată *.

În ceea ce priveşte raportul, am plăcerea să vă anunţ că el a fost terminat şi că tovarăşa Roussel (dv. aţi văzut-o la Bruxelles, la ultima şedinţă a Biroului socialist internaţional, unde ea a participat ca delegată din partea secţiei franceze) a şi început să-l traducă. Fiţi amabil şi trimiteţi-mi ceea ce

* Vezi scrisoarea anterioară. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

se află la dv., şi atunci vă voi trimite raportul în întregime, de îndată ce cetăţeana Roussel va termina traducerea.

Al dv., *N. Lenin*

Wl. Oulianoff. 24. Rue Beaunier. *Paris.*

Expediată la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după fotocopia manuscrisului Tradus din limba franceză

134

CĂTRE COMITETUL DIN MOSCOVA AL P.M.S.D.R.

Către Comitetul din Moscova

În legătură cu răspunsul Comitetului din Moscova la „Scrisoarea deschisă", semnată N. N., cu privire la „şcoala de partid", redacţia (lărgită) a ziarului „Proletarii" se solidarizează întru totul cu părerea Comitetului din Moscova că organizaţia locală nu poate şi nici nu trebuie să-şi asume răspunderea pentru o asemenea acţiune [177]. Dat fiind caracterul şi amploarea activităţii plănuite de iniţiatorii viitoarei şcoli, precum şi faptul că ea se află la o distanţă extrem de mare de regiunile în care se desfăşoară activitatea locală, controlul efectiv asupra unei asemenea şcoli ar putea fi exercitat numai de centrele de partid.

Mai departe, redacţia ziarului „Proletarii" consideră necesar să completeze una din comunicările existente în „Scrisoarea deschisă" primită de dv.

Acolo se afirmă, printre altele, că „a pornit şi se desfăşoară cu succes" acţiunea de „recrutare pentru şcoală a unor publicişti şi practicieni" (personal didactic); că în şcoală „vor lucra toţi teoreticienii de seamă ai partidului, în primul rînd cei din rîndurile bolşevicilor".

Aceste comunicări trebuie să fie completate cu încă una, şi anume că atît redacţia ziarului „Proletarii", cît şi teoreticienii şi practicienii fracţiunii noastre, care fac parte din redacţia restrînsă şi lărgită şi din C.C. al partidului, au aflat pentru prima oară despre şcoala în curs de organizare de la Comitetul din Moscova; din partea organizatorilor şi

www.dacoromanica.ro

cursanţilor şcolii n-au primit însă, pînă în prezent, nici o comunicare. Această cale de izolare completă, aleasă de organizatorii şcolii, redacţia este nevoită să o considere, în cazul acesta particular, inevitabilă şi avînd raţiuni ideologice profunde. Aici e suficient să amintim de atitudinea făţişă a ziarului „Proletarii" (vezi nr. 42) împotriva „zidirii de dumnezeu" şi a altor denaturări ale marxismului legate de ea.

Avînd în vedere aceste condiţii de organizare, precum şi legătura extrem de strînsă şi evidentă dintre viitoarea şcoală şi elementele care propagă „zidirea de dumnezeu" sau care sprijină această propagare, redacţia ziarului „Proletarii" consideră de datoria ei să declare că ea nu garantează nici pentru caracterul bolşevic, nici pentru caracterul, în general, marxist al şcolii.

Cu toate acestea, redacţia consideră că drepturile juridice ale viitoarei şcoli de a exista în cadrul partidului sînt, în momentul de faţă, incontestabile. Fracţiunea nu trebuie să stabilească legătura cu o şcoală al cărui caracter bolşevic şi marxist nu este asigurat ; partidul în ansamblu însă, în situaţia în care se află, cînd în unele dintre cele mai importante instituţii ale sale (de pildă în colegiul experţilor de pe lîngă fracţiunea din Dumă) acţionează oportunişti înrăiţi ca Prokopovici şi Kuskova, nu poate să-i refuze dreptul la existenţă. De aceea, redacţia consideră că bolşevicii din Comitetul Central, căruia iniţiatorii urmează să i se adreseze pentru a obţine confirmarea şcolii, trebuie să se pronunţe *pentru confirmare*.

Scrisă înainte de 11 aprilie 1909 la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după o copie scrisă de N. K. Krupskaia

135

CĂTRE I. F. DUBROVINSKI

23. IV. 1909

Dragă prietene,

La noi a venit în vizită Pokrovski. Un filistin sadea. „Desigur, otzovismul este o absurditate, desigur, asta în-

www.dacoromanica.ro

seamnă sindicalism, dar, din considerente morale, atît eu cît şi, probabil, Stepanov vom fi pentru Maksimov". Vezi d-ta, nişte nemernici neprihăniţi sînt obijduiţi de diferiţi oameni răi ! Aceşti filistini „morali" * consideră că „se murdăresc" de îndată ce, în prezenţa lor, vorbeşti despre sarcina istorică a unirii strînse a elementelor *marxiste* din cadrul fracţiunii în vederea salvării fracţiunii şi a social-democraţiei !

Moralistul ăsta a fost chemat de opoziţie, noi nu l-am chemat, pentru că am ştiut că întîlnirea se amînă **.

De la Lindov şi Orlovski veştile, deocamdată, nu sînt bune : primul, cică, e bolnav, iar celălalt poate veni numai la Petersburg. De altfel, n-am primit încă răspuns la scrisorile pe care le-am adresat lor direct. Să mai aşteptăm.

Se pare că totul depinde acum de Vlasov : dacă e cu neghiobii, filistinii şi machiştii, atunci este evident că se va ajunge la o sciziune şi la o luptă *îndîrjită*. Dacă e cu noi, atunci poate că totul se va reduce la *desprinderea* cîtorva filistini, care în partid constituie o cantitate neglijabilă.

Ticălosul de Nikitici a clevetit şi a împroşcat cu noroi la *eseri !* Să te plîngi unui alt partid şi să spui minciuni despre partidul tău, asta înseamnă să procedezi ca o ploşniţă „morală" *. Se spune că la „*judecată*" eserii, informaţi evident de Nikitici, au o comportare insolentă [178]. Nikitici poartă răspunderea, şi acest lucru nu-l vom uita !

Despre incidentul „Iuri-Nikitici" nu ştiu nimic [179]. Credeam că voi afla de la d-ta. După părerea mea, *chiar* d-ta trebuie să iei imediat legătura *prin corespondenţă* cu Iuri, respective *** să-l *inviţi* la d-ta şi să obţii asigurări de la el ; şi mai bine ar fi să trimită restul într-un loc sigur.

Domov+Bogdanov+Marat cer astăzi Centrului Bolşevic ca plenara să fie convocată la sfîrşitul lunii mai sau începutul lunii iunie. De fapt e posibil ca plenara să fie convocată şi mai tîrziu.

Urmează riguros tratamentul, respectă toate indicaţiile medicilor, pentru ca pînă la plenară să te refaci cît de cît.

* Joc de cuvinte. În loc de „моральные" (morali), V. I. Lenin foloseşte „маральные", care derivă de la verbul „марать(ся" (a se murdări). — *Nota trad.*

** Este vorba despre consfatuirea redacţiei largite a ziarului „Proletarii". — *Nota red.*

*** — sau. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Renunţă, *te rog*, la ideea de a o şterge din sanatoriu : n-avem de loc oameni şi, dacă nu te vei restabili (nu e un lucru uşor, nu-ţi face iluzii ; ca să te restabileşti, trebuie să urmezi *riguros* tratamentul !), totul se poate duce de rîpă.

Caută să stabileşti şi *să întreţii* o corespondenţă cît se poate de regulată cu Liubici : *acest lucru este necesar*, deoarece e posibil ca, în caz de absolută necesitate, el să fie chemat. Trebuie să corespondezi *direct* cu el.

O caldă strîngere de mînă, *N. Lenin*

Expediată din Paris la Davos (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

136

CĂTRE I. F. DUBROVINSKI

29. IV. 1909

Dragă prietene,

Am primit astăzi scrisoarea d-tale. În nici un caz nu părăsi sanatoriul. *În nici un caz* nu te muta la hotel. Pînă la plenum trebuie să te întremezi *serios*, acest lucru nu-l poţi face însă decît în sanatoriu. Aici, lupta împotriva intrigilor absurde, josnice, subterane şi dezgustătoare ne-a zdruncinat îngrozitor nervii : am refuzat să participăm la şedinţa Centrului Bolşevic (deoarece ţi se face lehamite) şi am făcut astfel ca Marat şi Domov să-şi iasă şi mai mult din fire. Să-i ia dracu ! D-ta însă trebuie să te restabileşti complet pînă la plenară ; de aceea urmează riguros tratamentul şi *nu părăsi în nici un caz* sanatoriul.

Cu I. se pare că acum totul s-a aranjat prin plecarea proiectată, deşi ea va avea loc mai tîrziu.

În Rusia lucrurile stau prost : Uralul a căzut *în întregime*, întreaga conferinţă. Se pare că şi Şciur a căzut : altfel nu se explică tăcerea lui. Despre Vlasov nu se ştie nimic.

L-ai citit pe Volski ? [180]. Comunică-mi ce impresie ţi-a făcut şi, în caz că nu-ţi trebuie cartea, trimite-mi-o.

www.dacoromanica.ro

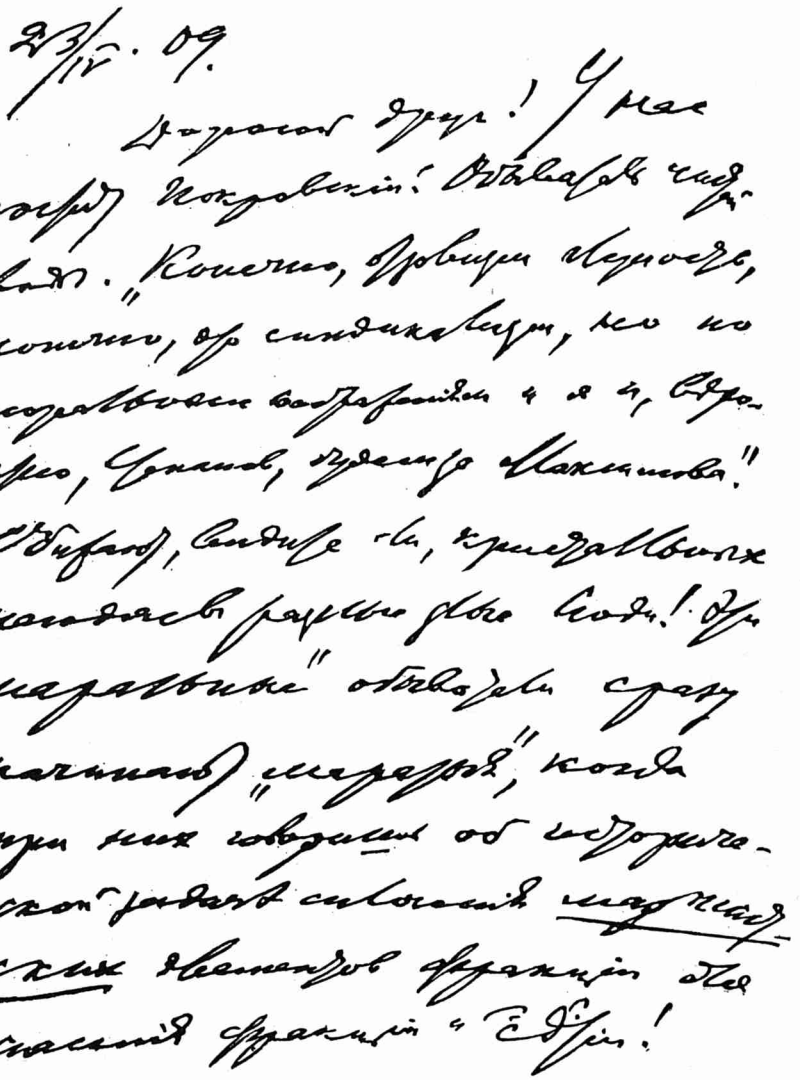

Prima pagină a scrisorii lui V. I. Lenin
către I. F. Dubrovinski, — 23 aprilie 1909

www.dacoromanica.ro

Despre Rosa nu ştiu nimic. N-ar fi mai bine să-i scrii direct ei ?

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *Lenin*

Expediată din Paris la Davos (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

137

CĂTRE I. F. DUBROVINSKI

4. V. 1909

Dragă prietene,

Am primit scrisoarea d-tale şi protestez în modul cel mai categoric. Chiar dacă noi am făcut o greşeală cu Pokrovski (sînt gata să admit acest lucru şi să iau întreaga vină asupra mea, deoarece eu l-am îndemnat pe Grigori), este culmea absurdităţii să pleci din cauza aceasta. În ceea ce-l priveşte pe Pokrovski, acum nu se mai poate face nimic. N-are rost ca Meşkovski să fie chemat înainte de Vlasov şi înainte de membrii comitetului regional (Şciur se află în libertate şi dă asigurări că la Moscova otzovistul nu va fi ales, Leadov şi Aleksinski...* — el se află acum la Capri —, nici el nu va fi ales. Se spune că din partea organizaţiei Petersburg va fi un antiotzovist). *Acum* trebuie să aşteptăm plenara Centrului Bolşevic. Altminteri intrigile vor lua amploare, deşi vom căuta să le *punem capăt*. Bineînţeles că la o şedinţă la care ar participa Pokrovski, Bogdanov ar aduce zeci de *noi* insulte şi l-ar antrena şi pe Pokrovski, acum însă n-a adus decît una singură. Era inevitabil : nu exagera, zău ! Şi „iritarea" lui Nikitici, şi a lui Leadov, şi a lui Pokrovski, care pînă mai ieri erau neutri, nu este întîmplătoare, ci *inevitabilă :* abcesul a copt. El a copt şi începe să spargă, şi nu poţi întotdeauna să suporţi miasmele din jur.

Să pleci însă ar fi o nebunie. Noi, aici, vom mai răbda o lună, fii liniştit, fără ca situaţia să se înrăutăţească. Ca

* In manuscris un cuvînt este indescifrabil. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

să-ţi zdruncini însă nervii (Parisul zdruncină nervii serios) *înainte de întîlnire* este mai mult decît absurd.

Protestez de o mie de ori : rămîi neapărat în sanatoriu *pînă la* plenum. E o prostie să economiseşti 200—300 de franci. Dacă vei rămîne *în sanatoriu*, vom avea la plenum măcar un om al nostru cu nervii complet sănătoşi şi care nu a fost antrenat în intrigi *josnice* (aici *te-ar antrena*, chiar de-ai fi cu stea în frunte). Dacă vei pleca, vei spori numărul celor surescitaţi *fără nici un folos* pentru cauză.

Protestez în mod categoric : nu pleca, în nici un caz, rămîi neapărat în sanatoriu *pînă la* plenum.

De la Vlasov nu avem nici o ştire. Trebuie să mai aşteptăm. De la Lindov s-a primit o scrisoare : în principiu acceptă să vină peste 1—2 luni. Asta e bine. Orlovski nu răspunde. Peste o lună vom fi cu toţii împreună şi atunci vom vedea ; deocamdată însă întremează-te *serios* şi, pentru dumnezeu, nu-ţi face nervi.

Astăzi am primit o scrisoare datată 18. IV. prin care sînt anunţat că e gata cartea mea *. În sfîrşit ! Întîrzierea cu care a fost editată m-a enervat cel mai mult. Mi se promite că la 25—26. IV. stil vechi îmi va fi expediată aici.

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *Lenin*

Expediată de la Paris la Davos (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

138

CĂTRE I. F. DUBROVINSKI

5. V. 1909

[Dragă prietene] **,

Ieri au sosit Marat (e, fără nici o rezervă, de partea opoziţiei) şi Vlasov (e cu noi). Vlasov *a p r o m i s* că peste cî-

* „Materialism şi empiriocriticism" (vezi Opere complete, vol. 18, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua). — *Nota red.*

** Manuscrisul documentului este în parte deteriorat. Cuvintele luate în paranteze patrate au fost reconstituite după sens. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

teva zile *va veni* la d-ta. Prin urmare, aşteaptă şi în nici un caz *nu te mişca* de acolo, pentru ca să vă puteţi vedea. Vlasov e de aceeaşi părere cu d-ta : în principiu e cu noi, însă ne dojeneşte pentru pripeala de care am dat dovadă, pentru victoria repurtată de Pokrovski etc. Deci nu trebuie să te *temi :* Vlasov va fi de acum înainte la putere şi nu vom mai face nici o gafă.

Vlasov ne reproşează că dăm dovadă de rigiditate în relaţiile cu oamenii, că nu ştim să le intrăm sub piele (şi are dreptate). Deci nici în această privinţă nu trebuie să te temi : Vlasov va aranja de acum înainte toate acestea.

Meşkovski şi membrii comitetului regional au plecat. Prin urmare, vom face totul. [Deci] nu te nelinişti, urmează riguros *tratamentul*. În nici un caz nu părăsi sanatoriul.

Dacă nu te vei restabili complet în trei săptămîni (mai exact peste trei săptămîni, nu se ştie încă precis), ne vei aduce un imens prejudiciu. E absurd să economiseşti cîteva sute de franci. Urmează tratamentul, plimbă-te, dormi, mănîncă [neapărat], deoarece pentru [partid] avem nevoie de oameni sănătoşi.

Astăzi a avut loc şedinţa grupului de la Paris. Grupul de la Geneva a declarat că rupe relaţiile cu Centrul Bolşevic şi l-a îndemnat şi pe cel de la Paris să procedeze la fel. Marat a ţinut o cuvîntare în care a susţinut punctul de vedere al grupului de la Geneva ; Vlasov l-a combătut. Asta-i bine : grupul de la Geneva *a început* sciziunea, şi Marat, fără ştirea Centrului Bolşevic, fără să prezinte această problemă în cadrul Centrului Bolşevic, a instigat grupul împotriva lui.

Ei înşişi încep, ei înşişi se pun într-o situaţie ridicolă.

Cu [bine]. Urmează tratamentul, urmează tratamentul şi fii liniştit !

Al d-tale *[Lenin]*

Expediată din Geneva la Davos (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

www.dacoromanica.ro

139

CĂTRE ROSA LUXEMBURG

18. V. 1909

Werte Genossin *,

V-am trimis ieri, recomandat, un exemplar din cartea mea de filozofie — în amintirea convorbirii despre Mach pe care am avut-o cu prilejul ultimei noastre întrevederi [181].

Dacă se poate, v-aş ruga foarte mult să scrieţi pentru „Neue Zeit" o notă despre această carte [182] la rubrica „Verzeichnis der in der Redaktion eingelaufenen Druck-Schriften" **. Dacă pentru asta e neapărat nevoie de îndeplinirea vreunei formalităţi, de pildă să trimit cartea chiar la redacţie (ai cărei membri nu cunosc limba rusă), atunci comunicaţi-mi, vă rog, acest lucru şi mă voi strădui să expediez un exemplar special redacţiei lui „Neue Zeit".

Despre lupta noastră internă în rîndurile bolşevicilor aţi auzit, desigur, de la tov. Tyszka. Articolul dv. împotriva otzoviştilor şi ultimatiştilor a plăcut foarte mult tuturor [183]; păcat numai că dv. scrieţi *atît de rar* în limba rusă, preferînd bogatul partid social-democrat al germanilor săracului partid social-democrat al ruşilor.

Cu cele mai bune urări! Salutări lui Tyszka. O caldă strîngere de mînă.

N. Lenin

P. S. Nota redacţiei „Neue Zeit" la articolul (admirabil) al lui Rotştein din nr. 33 mă face să cred că nicí lui Kautsky nu prea-i place acum poziţia pe care a luat-o în favoarea lui I. L. P. *** la Bruxelles [184]... Aşa e?

Expediată din Paris la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

* — Stimata tovarăşă. — *Nota trad.*
** — „Lista lucrărilor tipărite primite de redacţie". — *Nota trad.*
*** — Independent Labour Party — Partidul laburist independent. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

140

CĂTRE C. HUYSMANS

20 iulie 1909

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Vă rog să mă iertaţi că am întîrziat puţin cu răspunsul. O serie întreagă de împrejurări m-au împiedicat să vă scriu mai devreme.

Traducerea programului Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia, pe care mi-aţi trimis-o, mi se pare cu totul nesatisfăcătoare [185]. Cunosc însă atît de puţin limba franceză, încît nu am curajul să corectez traducerea. Tovarăşul Charles Rappoport (de la redacţia revistei „Le Socialisme" [186]) a fost amabil şi a acceptat să facă această treabă. El redactează traducerea şi sper să v-o trimit în curînd.

În ceea ce priveşte şedinţa Biroului socialist internaţional, eu sînt pentru ţinerea ei în noiembrie.

Noua mea adresă : Mr. Wl. Oulianoff
4. Rue Marie-Rose. 4.
Paris (XIV).

Primiţi, scumpe tovarăşe, salutul meu prietenesc.

N. Lenin

Expediată la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după fotocopia manuscrisului Tradus din limba franceză

141

CĂTRE C. HUYSMANS

29. VII. 1909

Scumpe tovarăşe,

Iată lista deputaţilor social-democraţi din Duma a III-a :

www.dacoromanica.ro

Predkaln
Ghegheckikori
Kuznețov
Poletaev
Zaharov
Egorov
Surkov
Ciheidze
Pokrovski 2 (În Dumă sînt doi deputați cu acest nume)
Voiloșnikov
Puteatin
Belousov
Voronin
Șurkanov
Astrahanțev

Cît privește adresa deputaților, acum, cînd ei sînt în vacanță parlamentară, nu vă pot da nici o altă adresă în afară de următoarea : „Gosoudarstvennaja Douma. Tavricheskij Dvoretz. *St.-Pétersbourg.* D-lui deputat cutare".

Primiți, scumpe tovarășe, salutul meu prietenesc.

Vl. Ulianov

4. Rue Marie-Rose. 4.
Paris. (XIV).

Expediată la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4

În limba rusă se tipărește pentru prima oară, după fotocopia manuscrisului Tradus din limba franceză

142

CĂTRE C. HUYSMANS

30. VII. 1909

Scumpe tovarășe Huysmans,

Permiteți-mi să vi-l recomand pe aducătorul acestei scrisori, tovarășul Bogdasarian, membru al partidului

www.dacoromanica.ro

nostru. Acestui tovarăş, care a ieşit de la închisoare, rudele i-au refuzat orice sprijin, şi el nu-şi mai poate continua studiile la universitate. Cunoaşte bine limba franceză şi sper că pentru dv. nu va fi greu să-i găsiţi o muncă intelectuală.

Vă mulţumesc cu anticipaţie şi vă trimit salutul meu frăţesc.

N. Lenin

Scrisă la Paris

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris Tradus din limba franceză

143

CĂTRE ORGANIZATORII ŞCOLII DE LA CAPRI

18 august 1909

Stimaţi tovarăşi,

Zilele acestea am primit invitaţia dv. Programul şcolii, despre care (program) scrieţi că l-aţi anexat, nu l-am primit.

Atitudinea mea faţă de şcoala de pe insula Capri a fost exprimată în rezoluţia redacţiei lărgite a ziarului „*Proletarii*" („*Proletarii*" nr. 46 şi suplimentul la nr. 46 *). Dacă n-aţi văzut „*Proletarii*" şi suplimentul la el şi nici scrisoarea specială despre şcoală, care a fost trimisă membrilor de partid bolşevici sub forma unei foi volante, redacţia vă va trimite cu plăcere toate aceste materiale. Cu privire la esenţa problemei, trebuie să vă răspund că, fireşte, părerea mea despre şcoala de la Capri, ca o acţiune a *noii* fracţiuni din cadrul partidului nostru — fracţiune cu care nu simpatizez —, că această părere nu implică nicidecum refuzul de a ţine lecţii în faţa tovarăşilor trimişi din Rusia de către organizaţiile locale. Oricare ar fi concepţiile acestor to-

* Vezi *V. I. Lenin.* Rezoluţiile „Despre şcoala de partid care se organizează în străinătate la N. N." şi articolul „Lichidarea lichidatorismului" (Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 42—43 şi 44—53). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

varăşi, voi fi întotdeauna bucuros să le ţin o serie de lecţii în probleme care interesează social-democraţia. Fireşte că nu voi pleca la Capri pentru a ţine aceste prelegeri, dar le voi ţine bucuros la Paris. Călătoria la Paris a celor nouă tovarăşi trimişi din Rusia (iau cifra comunicată de tov. Leva, pe care-l cunoaşteţi) ar presupune, chiar şi sub raport financiar, mai puţine eforturi decît călătoria celor trei lectori (sînt informat că v-aţi adresat şi lui Leva şi Innokenti) de la Paris la Capri. Iar pe lîngă considerentele de ordin financiar mai există şi altele, incomparabil mai importante şi pe care, fără îndoială, le înţelegeţi perfect, în favoarea Parisului ca loc indicat pentru o adevărată şcoală de partid în străinătate. În orice caz, vă pot asigura că redacţia ziarului „*Proletarii*" ar face tot ce depinde de ea pentru a organiza la Paris prelegerile pe care le doriţi.

Cu salutări social-democrate, *N. Lenin*

P. S. Aţi uitat să comunicaţi adresa oficială a şcolii.

Expediată din Bombon (Franţa), prin Paris, la Capri

Publicată în august 1909, în foaia volantă „Cu privire la şcoala de partid"

Se tipăreşte după manuscris

144

CĂTRE A. I. LIUBIMOV

Dragă Mark,

Îţi trimit pentru Leva răspunsul meu adresat celor din Capri *. Dacă el consideră necesar, să facă o copie pentru Inok, iar după aceea să expedieze scrisoarea la Capri; adresa n-o ştiu. Cred că scrisoarea poate fi trimisă în două plicuri: pe cel de deasupra să se scrie: Signor Massimo *Gorki*. Villa Blaesus. *Capri*. Italie, iar pe cel din interior: pentru comisia executivă a şcolii.

* Vezi scrisoarea precedentă. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Altă adresă nu cunosc.

Cît despre Troţki, trebuie să spun că voi fi în modul cel mai categoric împotriva *sprijinirii* lui dacă va respinge (or, el a şi respins) *egalitatea* în cadrul redacţiei, aşa cum i-a fost propusă de către un membru al C.C. Fără rezolvarea acestei probleme de către Comisia executivă a Centrului Bolşevic *nu e admisibilă n i c i o* măsură de sprijinire a lui Troţki. De aceea comisia administrativă are dreptul să aprobe tipărirea „*Pravdei*“ [187] în tipografia ziarului „*Proletarii*“ numai în cazul cînd acest lucru va constitui nu un ajutor dat *unei noi fracţiuni* (căci Troţki e pe cale să înfiinţeze o nouă fracţiune ; or, un membru al C.C. bolşevic i-a propus ca *în loc de aceasta* să intre în partid), ci o afacere *p u r* comercială, contra plată, ca pentru oricare altul, în condiţiile alegerii libere a zeţarilor etc. Insist în modul cel mai categoric asupra faptului că în problema relaţiilor cu „*Pravda*“ va hotărî *Comisia executivă a C.B.* şi că pînă atunci nu trebuie luată nici o măsură de *s p r i j i n i r e*, nu trebuie să ne legăm *cu nimic*.

O caldă strîngere de mînă, *N. Lenin*

P. S. Te rog să faci, *în orice caz*, o copie după scrisoarea mea adresată celor de la Capri. S-ar putea să-i fie necesară Centrului Bolşevic.

Scrisă la 18 august 1909
Trimisă din Bombon (departamentul Seine-et-Marne) la Paris

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin“, vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

145

PROIECT DE SCRISOARE A CENTRULUI BOLŞEVIC CĂTRE CONSILIUL ŞCOLII DE LA CAPRI [188]

Comunicarea „*consiliului* şcolii de partid de la Capri“ din 16. VIII. 1909, prin care se face cunoscut că acesta nu are nimic împotriva unui „*control ideologic*“ din partea

www.dacoromanica.ro

Centrului Bolşevic, a bucurat extrem de mult Comisia executivă a Centrului Bolşevic.

Dar pentru a hotărî dacă Centrul Bolşevic poate să-şi asume acest control şi să-l exercite, dacă poate să acorde un sprijin didactic şi financiar şcolii — lucru despre care scrie consiliul —, pentru aceasta trebuie să cunoaştem în amănunţime toate problemele legate de activitatea şcolii. Or, Centrul Bolşevic nu ştie *nimic amănunţit* despre ea.

Dacă *consiliul şcolii a putut să discute* (după cum scrie el) atitudinea şcolii faţă de Centrul Bolşevic, cunoscînd din rezoluţiile tipărite şi din „*Proletarii*“ care sînt concepţiile Centrului Bolşevic, ştiind de la foştii membri ai Centrului Bolşevic care este componenţa acestuia, Centrul Bolşevic nu poate *discuta* problema atitudinii Centrului Bolşevic faţă de cererea consiliului şcolii, deoarece Centrul Bolşevic nu ştie (1) ce este *consiliul* şcolii, (2) ce este *comisia executivă* a şcolii, (3) care este *programa* şcolii (s-a promis că va fi trimisă, dar comisia executivă a şcolii nu a trimis-o), (4) care este componenţa *lectorilor* şcolii şi (5) a *elevilor* şcolii, (6) care sînt *fondurile* acordate şcolii, (7) care este durata preconizată a *cursurilor*, (8) în ce măsură sînt legaţi elevii şcolii de locul în care se află şcoala, adică de insula Capri, (9) dacă elevii şcolii ar putea veni la Paris (lucru despre care au scris, în numele lor personal, trei membri ai Centrului Bolşevic), pentru cît timp etc.

Neavînd aceste date, Centrul Bolşevic poate spune deocamdată un singur lucru : Centrul Bolşevic este gata să acorde *tuturor membrilor* organizaţiilor social-democrate care activează în Rusia, precum şi *tuturor* tovarăşilor *delegaţi* de către aceste organizaţii, *tot sprijinul, punîndu-le la dispoziţie literatură şi lectori*, în vederea însuşirii concepţiei social-democrate despre lume, fiind dispus să dea şi un ajutor financiar, în limitele posibilităţilor, şi după ce această problemă va fi fost discutată în legătură cu ajutorul dat organizaţiilor locale.

Centrul Bolşevic trimite alăturat oficial *consiliului* şcolii : 1) colecţia ziarului „*Proletarii*“ nr. 39—46 ; 2) scrisoarea

www.dacoromanica.ro

(tipărită) a Centrului Bolşevic cu privire la şcoală ; 3) rezoluţiile Centrului Bolşevic.

Cu salutări social-democrate.

Comisia executivă
a redacţiei lărgite a ziarului „Proletarii"

Scrisă între 18 şi 30 august 1909
Expediată din Bombon (Franţa), prin Paris, la Capri

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

146

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Dragă Gr.,

Am primit „Soţial-Demokrat" nr. 7—8[189]. Protestez împotriva faptului că articolul lui Troţki este *semnat* : articolele trebuie să apară fără semnătură. (Nu am avut încă timp să citesc toate articolele.)

În ce priveşte *„Proletarii"*, cred că trebuie să publice : 1) un articol despre alegerile din Petersburg (în legătură cu josnicia ziarului *„Reci"* şi a lui Vodovozov, dacă cumva *„Reci"* n-a denaturat ceva în privinţa lui) ; 2) despre greva din Suedia — neapărat un articol-bilanţ ; 3) de asemenea, despre evenimentele din Spania [190] ; 4) despre menşevici, în legătură cu polemica lor (cum nu se poate mai mîrşavă) cu antilichidatorul din Geneva (Georgien [191]) ; 5) într-o foaie volantă specială, sub formă de supliment, un răspuns la „Scrisoarea deschisă" a lui Maksimov & Co. [192]. Trebuie să le răspundem cum se cuvine, pentru ca aceste canalii să nu deruteze pe cititori cu minciunile pe care le debitează.

După trei săptămîni de odihnă încep să-mi revin. Aş putea, cred, să mă ocup de nr. 4 şi 5 — la rigoare şi de nr. 1, dar mi-e teamă încă să făgăduiesc. Scrie-mi care e părerea d-tale şi care e *t e r m e n u l* (precis). Ce mai ai pentru „Proletarii" ?

www.dacoromanica.ro

Nr. 2 şi 3 pot fi elaborate după „Vorwärts“ ; dacă eşti de acord să scrii, îţi pot trimite respectivele numere de ziar.

Ai citit scrisoarea lui Troţki către Inok în legătură cu *„Pravda“* ? Sper că, dacă ai citit-o, te-ai convins că Troţki s-a comportat ca cel mai nemernic carierist şi fracţionist *de tipul* lui Reazanov & Co. Ori egalitate în cadrul redacţiei, *subordonare* faţă de C.C. şi să nu fie adus la Paris nimeni altcineva decît Troţki (vrea, netrebnicul, „să aranjeze“ pe socoteala noastră *t o a t ă* această gaşcă a *„Pravdei“ !)*, ori ruptura cu acest aventurier şi demascarea lui în O.C. Vorbeşte într-una de partid, dar se comportă mai rău decît toţi ceilalţi fracţionişti.

O caldă strîngere de mînă, *N. Lenin*

P. S. Mi se pare că va trebui să renunţăm la Kamenev. Ce zici ? Foiletonul despre „Mişcarea socială“ făgăduit acum o lună şi jumătate (sau acum o jumătate de an) ?? [193]...

Adresa mea : Mr. Wl. Oulianoff. (Chez madame Lecreux). *Bombon* (Seine-et-Marne).

Scrisă la 24 august 1909
Expediată la Paris

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin“, vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

147

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Ultimele două treimi din articolul lui Kamenev sînt cu totul necorespunzătoare şi mă îndoiesc că pot fi refăcute. Am refăcut o treime (de la pagina 1 pînă la sfîrşitul paginii 5), dar nu mai pot continua, deoarece aici nu e vorba de *refacere,* ci *de a scrie din nou.*

Ideea sa (că lupta dintre octombrişti şi cei de dreapta se desfăşoară în jurul unor probleme secundare, că lupta, certurile şi încăierările dintre ei sînt inevitabile în perioada transformării monarhiei în monarhie burgheză, că din

www.dacoromanica.ro

aceste încăierări revoluţia *rezultă* numai *indirect*, adică atunci cînd intră în arenă proletariatul, şi nu direct, nu din însăşi „radicalizarea" burgheziei) — această idee Kamenev o exprimă în respectiva parte a articolului cît se poate de confuz, cu mii de înfloriturі inutile.

În forma aceasta, după părerea mea, articolul *nu poate* fi publicat.

Sau îl convingi pe autor *să scrie din nou* ultimele două treimi — şi atunci noi „vom aduce" articolul pe „linia de plutire" —, sau încerci dumneata să scrii această parte.

Anexez (p. 1—3 cu cerneală) planul aproximativ de refacere *.

Scrisă în august 1909
Expediată din Bombon la Arcachon (Franţa)

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

148

CĂTRE C. HUYSMANS

26 august 1909

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Am primit scrisoarea dv. din 23. VIII. şi vă mulţumesc foarte mult pentru copia scrisorii lui Gherţik pe care mi-aţi trimis-o.

Acest domn mă plictiseşte de mult cu scrisorile lui ; a vrut chiar să discute cu mine, însă, bineînţeles, am refuzat, întrucît există o sentinţă a tribunalului revoluţionar — format din reprezentanţi *ai tuturor partidelor* —, şi potrivit acestei sentinţe d-l Gherţik nu poate fi membru al unui *partid revoluţionar*. Această sentinţă nu a fost casată, şi d-l Gherţik minte categoric dacă în scrisoarea adresată dv. omite esenţialul din această sentinţă [194].

* În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. nu s-a găsit planul de refacere a articolului. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Cere revizuirea ? Are tot dreptul. Dar acest domn nu poate să nu ştie că există o cale legală şi cinstită de a cere revizuirea, şi dacă ocoleşte această cale, dacă preferă să se adreseze Biroului socialist internaţional, e o dovadă în plus (cred) *că e de rea-credinţă.*

Calea legală şi cinstită de a cere revizuirea este următoarea : să se adreseze comitetelor centrale ale partidelor ai căror reprezentanţi au făcut parte din instanţa de judecată de la Geneva. De ce d-l Gherţik nu se adresează acestor comitete ? De ce relatează părerea personală a d-lui Burţev şi nu se adresează *Comitetului Central al partidului socialiştilor-revoluţionari* al cărui membru este Burţev ? De ce se adresează Biroului socialist internaţional cu insinuări la adresa bolşevicilor, afirmînd că ei acţionează „necinstit", şi nu se adresează Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia ? Bolşevicii constituie o parte a acestui partid. Bolşevicii au numai 5 membri în Comitetul Central, care e format din 15 membri.

Judecaţi şi dv. ! Cine acţionează necinstit în această problemă ?

Eu n-am fost niciodată membru al cercului bolşevic de la Geneva care a anchetat cazul Gherţik. Dacă d-l Gherţik consideră că membrii acestei comisii de anchetă au acţionat ilegal etc., el are dreptul (şi datoria) să se adreseze Comitetului Central al partidului.

Biroul socialist internaţional nu poate, după părerea mea, să primească plîngeri şi petiţii dacă în prealabil ele n-au fost examinate de comitetele centrale ale partidelor care fac parte din Internaţională. Îmi dau perfect de bine seama că d-l Gherţik are dreptul, ca orice alt cetăţean, să se plîngă Biroului socialist internaţional *împotriva hotărîrii* comitetelor centrale ale tuturor partidelor care fac parte din Internaţională. Dar dacă el nu vrea să se adreseze comitetelor centrale ale partidelor membre ale Internaţionalei, atunci, după părerea mea, el nu are dreptul să se adreseze nici Biroului socialist internaţional.

Cred că singurul răspuns pe care Biroul socialist internaţional l-ar putea da d-lui Gherţik ar fi următorul : adre-

www.dacoromanica.ro

saţi-vă comitetelor centrale ale *tuturor* partidelor ai căror reprezentanţi au făcut parte din instanţa de judecată, adică C.C. al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia, C.C. al partidului socialiştilor-revoluţionari, C.C. al Bundului şi *aşa mai departe*. Numai în cazul cînd aceste comitete centrale nu v-au răspuns sau au refuzat să vă satisfacă cererea vă puteţi adresa Biroului socialist internaţional cu o petiţie sau cu o plîngere împotriva unei hotărîri sau împotriva unui comitet central al vreunui partid care face parte din Internaţională. Aceasta este părerea mea, pe care v-o aduc la cunoştinţă în calitate de membru al Biroului socialist internaţional, de bolşevic şi de membru al Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. (La Paris există un *birou* special al Comitetului Central al Partidului muncitoresc s.-d., şi d-l Gherţik ştie foarte bine că ar fi trebuit să se adreseze acestui birou. Eu nu mai fac parte din el.)

Regret foarte mult, stimate tovarăşe Huysmans, că nu pot fi la Paris pe data de 30 şi 31 august 1909 şi din această cauză nu pot discuta cu dv. această chestiune. Sper că mă veţi scuza pentru calvarul la care vă supun, scriind în franceza mea stîlcită această scrisoare, care, în plus, e şi lungă.

Acum mă recreez în afara oraşului (Mr. Wl. Oulianoff. Chez m-me Lecreux. *Bombon*, Seine-et-Marne). La Paris mă voi întoarce în preajma lui 15 septembrie.

Al dv., *N. Lenin*

Expediată la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceza în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după fotocopia manuscrisului Tradus din limba franceză

149

CĂTRE L. B. KAMENEV

Scumpe L. B.,

Am primit ambele scrisori şi articolul. Acesta din urmă cred că trebuie prescurtat. Voi încerca să fac treaba asta, nu ştiu dacă voi reuşi.

www.dacoromanica.ro

Voi aştepta articole despre solidaritatea internaţională a proletariatului (am în legătură cu această problemă o circulară a Biroului socialist internaţional ; n-o trimit, deoarece e tîrziu). Înştiinţează-l pe Grigori în legătură cu articolul.

Ce s-a spus în presă despre Sokolov ? Asta mă nelinişteşte, deoarece m-am apucat să scriu despre alegerile din Petersburg. Am citit în „*Reci*" că s.-d. prezintă candidatura lui Sokolov. Scrie-mi mai amănunţit despre ce „poveşti" ai citit şi trimite-mi numerele respective.

Recenziile din „*Vozrojdenie*" şi din „*Sovremennîi Mir*" le-am citit [195].

Grigori scrie că se întoarce la Paris la 4. IX. Eu intenţionez să mă întorc nu mai devreme de 15. IX. La întrebarea d-tale dacă ar fi bine să vii la Paris, pot să-ţi spun doar atît : *dacă* te-ai odihnit *suficient*, ar fi bine să vii, să organizezi imediat clubul ziarului „*Proletarii*", să prezinţi două referate în faţa muncitorilor despre lichidatorismul lui Potresov (într-o formă populară), unul despre cei „de stînga" pentru bolşevici, iar apoi să te pregăteşti pentru ca la sfîrşitul lunii septembrie (aproximativ) să poţi pleca pentru a prezenta referatul în cadrul grupurilor din străinătate. Asta trebuie să faci neapărat.

Ar fi interesant ca atunci cînd te vei întîlni cu Kuskova să discuţi despre menşevici şi Prokopovici. În articole şi în referate trebuie să se critice în modul cel mai aspru lichidatorismul lui Potresov. Am cam întîrziat cu asta.

O caldă strîngere de mînă.

P. S. Din Rusia mi se scrie că treburile nu merg prea bine. A fost arestat Davîdov. În legătură cu asta va trebui să se facă mai multă agitaţie în străinătate.

Scrisă la 27 august 1909

Expediată de la Bombon la Arcachon (Franţa)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

www.dacoromanica.ro

150

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Dragă Gr.,

Îţi trimit ziarul „Vorwärts“ [196] şi articolul lui Kamenev. Acesta din urmă cred că *trebuie* publicat *imediat*, deoarece şi aşa am întîrziat extrem de mult cu acest articol, care este absolut necesar — din toate punctele de vedere — pentru „Proletarii“. Trebuie să-l împărţim în două foiletoane. Prima parte am delimitat-o (p. 1—33) şi i-am adus unele îndreptări. Poate că vei reuşi s-o mai scurtezi puţin. Aş vrea să încerc s-o mai scurtez în şpalt : trimite neîntîrziat la cules şi dă dispoziţie să mi se trimită *imediat* şpalturile. E un articol important şi trebuie să lucrăm la el cu o atenţie sporită.

Păcat că L. Kamenev lucrează neglijent. E o temă dintre cele mai interesante, iar el se pierde în lucruri mărunte, se învîrteşte în jurul unor probleme şi nu ştie să sesizeze, să abordeze cum trebuie esenţa problemei.

Ce-ai zice să-i trimitem partea a doua pentru a o reface în sensul arătat mai sus ? Ar fi bine ! Scrie-i în numele meu şi al d-tale că-l rugăm *să scrie din nou* partea a doua (**păstrînd şi prima variantă**) — schimbările să fie făcute în sensul indicat — că în acest caz va da un articol excelent etc. — şi trimite-i partea a doua. Nu putem spera prea mult că va reface articolul, dar trebuie să insistăm şi iar să insistăm.

A promis zilele trecute că va scrie articolul de fond pentru „*Proletarii*“. Să vedem.

Articolele pentru „*Proletarii*“ le voi scrie şi le voi trimite direct la cules [197], deoarece la 4. IX. vrei să fii la Paris.

Eu nu intenţionez să mă întorc înainte de 15. IX.

N-are rost să-l mai reţii pe Kamenev la Arcachon. Dacă s-a odihnit, atunci să se întoarcă ; *el trebuie neapărat trimis să expună referate.*

O caldă strîngere de mînă, *N. Lenin*

Despre bundişti n-am să mă apuc să scriu. Dar nr. 2 al lor *trebuie* atacat. Fă d-ta asta. Vom scoate un număr con-

www.dacoromanica.ro

sistent şi combativ. Scrie un articol împotriva numărului 2 [198].

Scrisă la 27 august 1909
Expediata de la Bombon la Arcachon
(Franţa)

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

151

CĂTRE ELEVII ŞCOLII DE LA CAPRI

Tovarăşilor Iuli, Vanea, Saveli, Ivan, Vladimir, Stanislav şi Foma

30 august (st. n.) 1909

Stimaţi tovarăşi,

Am primit de la dv. programa şcolii şi două scrisori ; în ultima scrisoare mă întrebaţi din ce motive şcoala a fost declarată o nouă fracţiune. Socot că e de datoria mea să vă mai explic o dată punctul meu de vedere. „Substratul fracţionist al şcolii e o pură ficţiune" — scrieţi dv. „O hegemonie asupra şcolii este de neconceput, deoarece majoritatea consiliului o formăm noi".

Afirm că în această privinţă vă autoînşelaţi în mod evident. Nu este nicidecum vorba că dv. aţi fi acuzaţi de „fracţionism direct" ; nu este nicidecum vorba de cine are majoritatea în consiliu. Este vorba de faptul că şcoala e organizată 1) din iniţiativa noii fracţiuni ; 2) — se întreţine exclusiv din mijloacele noii fracţiuni ; 3) — funcţionează într-o localitate în care se află *numai* lectori aparţinînd noii fracţiuni ; 4) — într-o localitate unde *nu se pot afla,* decît cu rare excepţii, lectori aparţinînd altor fracţiuni.

Toate aceste împrejurări nu depind de voinţa dv. şi nu le puteţi schimba. Or, aceste împrejurări *determină cu anticipaţie* caracterul şcolii, şi-l determină în aşa măsură, încît nici un fel de intenţii bune ale dv. şi nici un fel de hotărîri ale consiliului dv. nu pot aduce vreo schimbare esenţială.

În orice şcoală lucrul cel mai important este orientarea politică-ideologică a lecţiilor. Ce determină această orien-

www.dacoromanica.ro

Товарищам Юлію, Ва-
нѣ, Савелію, Ивану, Владимиру,
Станиславу и Всѣм.

30 авг. нов. ст. 1909 г.

Уважаемые товарищи! Получив
от Вас программу школы и ва-
ше письмо, с сожалением из конкурса
изъ-за недостатка мне вопроса о мотивах
объявления школы новой фракции, я спешу довольно ещё
раз объяснить Вам свой взгляд.
Фракционная подкладка школы мотивиро-
вания фракция", имеет ли. „Гегемония
над школой пятнадцати, ибо большин-
ство Совета, это — мы".

Я утверждаю, что это — явный самообман с вашей стороны. Совсем не в том дело, чтобы вам оставаться в „непосредственном фракционном отношении"; совсем не в том дело, у кого большинство в Совете. Дело в том, что школа устроена для

Prima pagină a scrisorii lui V. I. Lenin
către elevii școlii de la Capri. — 30 august 1909

www.dacoromanica.ro

tare ? Pe de-a-ntregul şi în mod exclusiv *componenţa grupului de lectori.* Dv. înţelegeţi foarte bine, tovarăşi, că orice „control", orice „conducere", orice „programe", „statute" etc. nu sînt decît vorbe goale faţă de componenţa grupului de lectori. Nici un control, nici o programă etc. nu sînt în stare să schimbe cîtuşi de puţin orientarea studiilor, care este determinată de componenţa grupului de lectori. Niciodată şi nicăieri în lume, o organizaţie, o fracţiune sau o grupare care se respectă *nu se va angaja* să împartă răspunderea pentru o şcoală a cărei orientare e determinată cu anticipaţie de componenţa grupului de lectori dacă această orientare îi este ostilă.

Analizaţi, vă rog, componenţa grupului de lectori care a determinat cu anticipaţie caracterul şi orientarea şcolii. Dv., tovarăşi, aţi semnat scrisoarea pe care mi-aţi adresat-o mie, dar scrisoarea dv. către C.C. (copia acestei scrisori am primit-o împreună cu programa şcolii), în numele elevilor şi al *lectorilor* şcolii, nu este semnată de nici un lector. De aceea nu pot cunoaşte exact componenţa grupului de lectori. Dar şi ceea ce cunosc este suficient pentru a-mi face o idee despre ea.

Organizaţiile locale din Regiunea centrală-industrială a Rusiei ne-au scris că agitatorul cel mai energic, dacă nu singurul agitator în favoarea şcolii de la Capri a fost tov. Stanislav, pe care unele cercuri social-democrate, care i-au ascultat referatul, l-au şi ales lector. Acest tov. Stanislav este un otzovist declarat şi un „critic" al marxismului în filozofie. E de ajuns să reamintesc (1) că l-a făcut praf pe Kautsky în faimoasa lui carte de filozofie ; (2) că, împreună cu otzovistul Vs. din Petersburg au constituit la Conferinţa de partid din decembrie 1908 o fracţiune aparte a otzoviştilor ; (3) că articolul otzovistului care a semnat „Muncitor" din nr. 5 al ziarului „Rabocee Znamea", articol redactat de el, a fost apreciat chiar de *acest ziar* ca fiind îmbibat de idei *anarhiste.*

Examinaţi mai îndeaproape grupul de lectori cu care lucraţi acum la Capri. Printre ei nu se află nici un bolşevic. În schimb, aproape toţi sînt adepţi ai noii fracţiuni (fracţiunea apărătorilor otzovismului şi ai curentului zidirii de

www.dacoromanica.ro

dumnezeu). Cred că nu voi greşi prea mult afirmînd că printre lectorii de la Capri dv. îi vedeţi pe tovarăşii Maksimov, Lunacearski, Leadov, Aleksinski. Ei constituie tocmai acel grup de tovarăşi care, din primăvara anului 1908, au format opoziţia faţă de ziarul „Proletarii", au făcut agitaţie împotriva lui în Rusia şi în străinătate, au încercat să se constituie într-o fracţiune aparte (sau au sprijinit-o) la Conferinţa de partid din decembrie 1908 şi, în cele din urmă, s-au constituit definitiv într-o astfel de fracţiune.

A nega că acest grup de tovarăşi face agitaţie împotriva ziarului „Proletarii", sprijinind şi apărînd pe otzovişti, ar însemna să desfizi fapte cunoscute de toţi în partid. A nega că insula Capri a căpătat, pînă şi în publicistica rusă în general, faima unui centru publicistic al curentului ziditorilor de dumnezeu ar însemna să-ţi baţi joc de fapte. Întreaga presă din Rusia a arătat de mult că din insula Capri Lunacearski a început să propovăduiască ideile curentului ziditorilor de dumnezeu. În Rusia el a fost ajutat de Bazarov. Bogdanov a susţinut concepţii filozofice similare în zeci de cărţi şi articole publicate legal în Rusia, în zeci de referate în străinătate. Eu am fost în aprilie 1908 pe insula Capri şi am declarat tuturor acestor 3 tovarăşi că în domeniul filozofiei între noi există divergenţe ireductibile (în acelaşi timp le-am propus atunci să folosim mijloacele şi forţele comune pentru a elabora *o istorie bolşevică a revoluţiei*, în opoziţie cu istoria menşevico-lichidatoristă, dar cei de la Capri au respins propunerea mea, manifestîndu-şi nu dorinţa de a îndeplini o sarcină general-bolşevică, ci de a propaga propriile lor concepţii filozofice). Din grupul lectorilor dv. de la Capri, majoritatea sînt publicişti, dar *nici unul* dintre aceşti publicişti n-a atacat *niciodată în presă* propagarea de către Lunacearski şi Bazarov a ideilor curentului ziditorilor de dumnezeu !

Dacă, cu toate acestea, dv. îmi scrieţi că a considera şcoala legată de curentul ziditorilor de dumnezeu şi de otzovism este, din partea mea, o „neînţelegere" şi chiar una „totală", deoarece, „aici, în şcoală, asemenea ţeluri nu numai că nu s-au pus, dar nici vorbă nu putea fi de ele", nu-mi rămîne decît să fiu uimit de totala dv. naivitate. Repet ;

www.dacoromanica.ro

adevăratul caracter şi orientarea şcolii sînt determinate nu de bunele intenţii ale organizaţiilor locale, nu de hotărîrile „consiliului" elevilor, nu de „programe" etc., ci de *componenţa grupului de lectori*, şi de vreme ce componenţa grupului de lectori este şi a fost determinată pe de-a-ntregul de cercul membrilor noii fracţiuni, este pur şi simplu ridicol să negi caracterul fracţionist al şcolii.

Pentru a termina cu chestiunea componenţei grupului de lectori, vă voi cita încă un fapt, care mi-a fost relatat de tovarăşul Innokenti şi care arată cît de evident este pentru *toţi* în partid ceea ce dv. încercaţi să negaţi, şi anume: caracterul fracţionist separatist al şcolii de la Capri. Cu puţin înainte de ultima adunare a redacţiei lărgite a ziarului *„Proletarii"* [199], tov. Maksimov s-a adresat la Paris lui *Troţki*, propunîndu-i să fie lector la şcoala de la Capri. Troţki a relatat acest lucru tovarăşului Innokenti, declarîndu-i: dacă aceasta este o acţiune a partidului, voi lua parte cu plăcere; dacă însă este o acţiune separatistă a publiciştilor de la Capri, a lui Maksimov, Lunacearski & Co., nu voi lua parte. Innokenti a răspuns: aşteptaţi hotărîrile redacţiei ziarului „Proletarii", vi le voi trimite. Aşadar, şi nefracţionistul Troţki a înţeles imediat (aşa cum înţelege orice activist de partid cu oarecare experienţă) că a organiza o şcoală pe insula Capri înseamnă *a o ascunde de partid*, înseamnă a o lega din capul locului de o anumită fracţiune, şi anume de noua fracţiune.

Trec acum la chestiunea Parisului. Eu v-am scris că dacă vă interesează într-adevăr lecţiile mele şi ale tovarăşilor mei de idei, trebuie să veniţi la Paris. Dv. îmi răspundeţi: „venirea la Paris ar fi nerezonabilă din cauza cheltuielilor mari de deplasare".

Să vedem care dintre noi susţine într-adevăr lucruri nerezonabile.

Dv. aţi venit la Capri prin Viena. Dacă vă întoarceţi pe aceeaşi rută, ar urma ca din nordul Italiei să treceţi prin Paris, iar de acolo să plecaţi direct la Viena. Aceasta va scumpi călătoria, probabil, cu cel mult 60 de franci de persoană (judecînd după faptul că un bilet de la Geneva, unde am locuit mult timp, pînă la Paris costă 30 de franci). Scri-

www.dacoromanica.ro

soarea dv. poartă 8 semnături, iar unul dintre dv. a declarat că „nu mai doreşte continuarea corespondenţei", deci, probabil, nu ţine să asculte lecţiile mele. Rămîn 7 tovarăşi. Cheltuielile vor fi de 7 × 60 = 420 de franci.

Aţi invitat de la Paris 4 lectori (pe Leva, pe mine, pe Grigori şi pe Innokenti). Costul drumului de la Paris la Capri şi înapoi = circa 140 de franci. În total : 4 × 140 = = 560 de franci.

Costă *mai puţin* să vină 8 elevi la Paris, decît să trimiţi 4 lectori la Capri.

Dar, după cum v-am scris şi în scrisoarea precedentă *, problema financiară este departe de a fi cea mai importantă. Gîndiţi-vă numai : cui îi este mai uşor să aleagă locul — elevilor veniţi din altă parte sau lectorilor de aici ? Aţi venit în străinătate special pentru a urma o şcoală. Înseamnă că nimic nu vă poate împiedica să vă stabiliţi acolo unde se află un număr mare de lectori, unde munca poate fi organizată în spirit de partid.

Lectorii însă *nu pot* pleca dintr-un centru de partid pe insula Capri. Să luăm cazul meu. Eu nu pot părăsi redacţia ziarului „Proletarii" — nu pot părăsi redacţia Organului Central —, nu pot părăsi comisia, instituită la Paris, pentru sprijinirea fracţiunii social-democrate din Dumă, trebuie să vorbesc la clubul ziarului „Proletarii" şi în cartierele muncitoreşti ale Parisului, unde locuiesc sute şi mii de muncitori ruşi etc. Plecarea publiciştilor partidului din Paris pe insula Capri este un lucru absolut imposibil.

Este ştiut însă că pentru o şcoală, ca instituţie de partid, prezintă importanţă nu numai lectorii bolşevici. Parisul este cel mai mare centru de emigranţi, unde *toate* fracţiunile ţin în permanenţă referate publice, unde au loc discuţii, funcţionează diverse cercuri, 2—3 biblioteci ruse destul de bune, există zeci de organizatori social-democraţi cu o activitate îndelungată în partid etc. La Paris apar trei ziare social-democrate ruseşti. Într-un cuvînt, pentru oricine cunoaşte cît de cît activitatea ce se desfăşoară în străinătate este limpede ca lumina zilei următorul fapt : cine pleacă să înveţe social-democratismul la Paris, pleacă să înveţe cu adevărat

★ Vezi volumul de faţă, p. 195—196. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

social-democratismul. Cine se duce să înveţe la Capri, se duce să înveţe o „*ştiinţă*" fracţionistă *aparte*.

Cine organizează o şcoală la Paris organizează o şcoală cu adevărat de partid. Cine organizează o şcoală pe insula Capri *ascunde această şcoală de partid*.

Şcoala de la Capri este o şcoală *ascunsă de partid cu premeditare*.

Atît Comitetului Central, căruia vă adresaţi astăzi, cît şi redacţiei ziarului „Proletarii", căreia v-aţi adresat ieri, le este *absolut* imposibil să exercite un control sau o „conducere ideologică" asupra şcolii *de la Capri*. A vorbi de control şi de conducere ideologică în cazul de faţă înseamnă a spune vorbe de clacă. Nimănui nu-i va trece prin minte ideea stupidă de a trimite la şcoala de la Capri „inspectori" de partid ; niciodată *nu se va putea* realiza trimiterea la Capri a unor lectori cu adevărat partinici (cu foarte rare excepţii). Dacă acest lucru nu l-au ştiut organizaţiile locale din Rusia, apoi organizatorii şcolii *îl ştiau foarte bine*. Tocmai de aceea au şi organizat ei şcoala la Capri, ca *să camufleze* caracterul ei fracţionist, ca să ascundă această şcoală de partid.

Luaţi pe social-democraţii ruşi nefracţionişti, excelenţi cunoscători ai mişcării clasei muncitoare din străinătate : Parvus şi Rosa Luxemburg (Germania), Ch. Rappoport (Franţa), Rotştein (Anglia). Luaţi pe publiciştii social-democraţi nefracţionişti, cum ar fi Reazanov, şi veţi vedea îndată (dacă nu vreţi să vă faceţi că nu vedeţi) că în majoritatea cazurilor, cu unele eforturi din partea partidului, ei vor putea să ţină lecţii la Paris, în timp ce la Capri nu vor avea nici o posibilitate de a veni. Banii pe care organizatorii şcolii i-au cheltuit cu trimiterea elevilor şi lectorilor într-un punct atît de îndepărtat din străinătate (cum e Capri) ar fi fost *suficienţi* pentru a organiza la Paris lecţii ţinute cel puţin de o parte dintre aceşti lectori.

Luaţi apoi noile grupări din rîndurile social-democraţilor, grupări pe care este atît de important să le cunoască tovarăşii din Rusia (lupta dintre elementele partinice şi elementele lichidatoriste în cadrul Bundului ; lupta părţii bol-

www.dacoromanica.ro

şevice a letonilor împotriva părţii menşevice ; lupta P.S.D.* împotriva „leviţei"-P. P. S.** ; sciziunea din rîndurile menşevismului, luarea de poziţie a lui Plehanov prin publicarea „Dnevnik"-ului, care demască lichidatorismul lui Potresov şi al oficialilor menşevici ; încercările de a crea un „menşevism revoluţionar" etc.). La Capri *nu poţi* examina aşa cum trebuie aceste fenomene importante din viaţa partidului. La Paris există posibilitatea deplină de a cunoaşte lucrurile la sursă, şi nu numai din auzite.

Luaţi, în sfîrşit, programa analitică a şcolii de la Capri. Din cele patru părţi ale programei, una (a III-a) este intitulată „filozofia luptei proletare". În social-democraţia internaţională există zeci şi sute (dacă nu mii) de programe de studii propagandistice de acelaşi tip. Dar *nicăieri* nu veţi găsi o „filozofie a luptei proletare". Există materialismul filozofic al lui Marx şi Engels, dar nu există nicăieri o „filozofie a luptei proletare". Şi nici unul dintre social-democraţii din Europa nu va înţelege ce înseamnă asta. Vor înţelege numai aceia care cunosc operele filozofilor Stanislav (A. Volski), Bogdanov, Lunacearski, Bazarov. Ca să predai „filozofia luptei proletare", trebuie mai întîi să născoceşti o asemenea filozofie. Iar cu fabricarea acestei filozofii *aparte*, care cu cît se jură mai des că e „proletară", cu atît e mai departe de concepţia proletară despre lume, s-a îndeletnicit şi se îndeletniceşte numai menţionatul grup de membri ai noii fracţiuni.

Închei : dacă dv., tovarăşi, veţi refuza în continuare să veniţi la Paris (dînd în acelaşi timp asigurări că doriţi să ascultaţi lecţiile mele), veţi dovedi în mod definitiv că de politica îngustă de cerc a noii fracţiuni a otzoviştilor şi ziditorilor de dumnezeu sînt contaminaţi nu numai lectorii, ci şi unii dintre elevii şcolii de la Capri.

Cu salutări social-democrate, *N. Lenin*

Expediată din Bombon (Franţa) la Capri

Publicată pentru prima oară în 1926, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia", nr. 2

Se tipăreşte după manuscris

* — P.S.D. — Social-democraţia poloneză. — *Nota trad.*
** — P.P.S. — Partidul socialist polonez. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

152

CĂTRE A. I. LIUBIMOV

Dragă Mark,

Sînt, firește, cu totul de acord să folosești cum vei crede de cuviință scrisoarea mea într-un referat sau în materiale pentru presă *. Ai însă în vedere că eu scriu pentru „*Proletarii*" un articol ** în care califc din capul locului *drept canalii* această bandă de nemernici a lui Maksimov & Co., iar școala lor n-o numesc altfel decît „căminul lui Eroghin" ***. Așadar, *pentru ca să nu fie nici o neînțelegere:* sînt de acord să vorbesc „delicat" numai *cu muncitorii* care mi s-au adresat *personal*, sub semnătură *proprie*.

Maksimov & Co. sînt însă o bandă de aventurieri care au atras cîțiva muncitori la căminul lui Eroghin. Pentru ca să nu se nască vreo contradicție, *să nu faci* publică scrisoarea mea, ci *trimite-o exclusiv* organizațiilor cu următoarea *mențiune* (e preferabil să publici și această mențiune):

„Răspunsul cuvenit acestei șleahte de publiciști ofensați, de filozofi nerecunoscuți și de ridicoli ziditori de dumnezeu, care a ascuns de partid așa-zisa *«școală»* a lor, va fi dat în *«Proletarii»*. Cît despre scrisoarea de față, ea nu reprezintă decît un răspuns personal al lui L-n dat muncitorilor care i s-au adresat personal".

V-aș sfătui: ori să nu vă duceți *nici unul* la referatul lui Bogdanov, ori să-i răspundeți în așa fel, încît să-i piară o dată pentru totdeauna pofta de a-și băga nasul unde nu-i fierbe oala. Numai un om josnic și laș se strecoară într-o fracțiune *străină*, din care a fost dat afară. Nimic nu-i mai dăunător acum decît să te porți cu mănuși. Trebuie să mergem pînă la *o ruptură totală* și să ducem un război *mai înverșunat decît cel pe care-l ducem*

* Este vorba de scrisoarea către elevii școlii de la Capri (vezi scrisoarea precedentă). — *Nota red.*

** dacă reușesc să-l termin, și-l trimit mîine printr-o recomandată expres, poate că ajunge la timp pentru referat.

*** Este vorba de articolul „Despre fracțiunea adepților otzovismului și ai zidirii de dumnezeu" (vezi Opere complete, vol. 19, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 79—115). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

împotriva menşevicilor. Acest război va desăvîrşi repede educaţia proştilor care încă „nu s-au dumirit".

O caldă strîngere de mînă, *N. Lenin*

P. S. *Ce-i cu „Dnevnik"-ul lui Plehanov ? ! ! Să nu uiţi că-l aştept.*

Scrisă la începutul lunii septembrie 1909
Expediată din Bombon (departamentul Seine-et-Marne) la Paris

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

153

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Marţi.

Dragă Gr.,

Am primit articolul despre greva din Suedia. E foarte bun. L-am trimis la Paris împreună cu sfîrşitul articolului meu despre Bogdanov * (au ieşit 100 de rînduri — 2 pagini din Suplimentul la *„Proletarii"*). Nu ştiu dacă vei fi de acord cu întreg conţinutul lui. Las *totul* la aprecierea d-tale : atît de mult m-a plictisit scrierea acestui articol, încît acum nu ştiu dacă n-ar fi mai bine să-l *dau la coş* şi să răspund numai în două rînduri la calomniile lui Bogdanov privind „bunurile întregii fracţiuni". Hotărăşte d-ta !

Despre Plehanov voi scrie. În editorial trebuie să scriem despre greva din Suedia.

O caldă strîngere de mînă. *Lenin*

Scrisă la 7 sau 14 septembrie 1909
Expediată din Bombon (departamentul Seine-et-Marne) la Paris

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

* „Despre fracţiunea adepţilor otzovismului şi ai zidirii de dumnezeu" (vezi Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 79—115). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

154

CĂTRE C. HUYSMANS

11. IX. 1909

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Mă miră mult faptul că tovarăşul Charles Rappoport, care mi-a promis că va traduce programul şi statutul partidului nostru, nu v-a scris pînă acum. Mi-a promis că o să vă scrie încă acum cîteva săptămîni.

Peste două-trei zile voi fi la Paris, îl voi căuta imediat pe Rappoport şi vă voi comunica rezultatul.

Cît priveşte cazul d-lui Gherţik, e foarte bine că aţi retras o acuzaţie mai mult decît nedreaptă ce fusese adusă partidului nostru.

Îmi cereţi adresa tovarăşului „căruia trebuie să i se adreseze Gherţik". Repet : el trebuie să se adreseze *comitetelor* acelor partide ai căror reprezentanţi au făcut parte din instanţa care a judecat cazul Gherţik. Adresa Biroului din străinătate al Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia este următoarea : d-lui Kotlearenko (pentru Biroul etc.) 110. Rue d'Orleans 110. Paris. XIV. Această adresă se publică regulat în ziarele noastre. Repet, de asemenea, că nu-i voi răspunde niciodată lui Gherţik, pentru că acest nemernic îşi permite să facă aluziile cele mai jignitoare la adresa social-democraţilor ruşi. E cît se poate de simplu. Dacă el îndrăzneşte să afirme că social-democraţii ruşi sînt judecători „părtinitori", de ce nu se adresează comitetelor altor partide care l-au judecat ?

Al dv., *N. Lenin*

Wl. Oulianoff
4. Rue Marie-Rose. 4
Paris. XIV.

Expediată din Bombon (Franţa) la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceza în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după fotocopia manuscrisului Tradus din limba franceza

www.dacoromanica.ro

155

CĂTRE A. I. LIUBIMOV

Dragă Mark,

Ieri, fiind ocupat cu un articol, am comis o greşeală lăsînd să figureze în proiectul lui Grigori (răspunsul dat celor de la Capri în numele C. E. *) *invitarea unui împuternicit*. Această absurditate trebuie neapărat scoasă : la Paris să fie invitaţi să înveţe *elevi*, nicidecum un împuternicit. Ei ar putea alege ca împuternicit şi un otzovist înverşunat, chiar pe Leadov sau pe Aleksinski, şi atunci noi vom fi păcăliţi. Nu, despre invitarea unui împuternicit nici nu poate fi vorba [200].

„Dnevnik"-ul lui Plehanov tot nu l-am primit. Te rog insistent să dispui ca serviciul de expediţie să-l trimită imediat. Fără el nu pot să scriu articolul comandat [201].

O caldă strîngere de mînă, *N. Lenin*

Ieri ţi-am trimis recomandat cecul. Sper că l-ai primit.

Scrisă în prima jumătate a lunii septembrie 1909
Expediată din Bombon (departamentul Seine-et-Marne) la Paris

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

156

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

Avînd în vedere că printre grupurile social-democrate din străinătate circulă o foaie volantă semnată „Saşa" (o anexăm alăturat) în care se aduc acuzaţii redacţiei ziarului „*Proletarii*" [202], avînd în vedere apoi faptul că unii adversari ai ziarului „*Proletarii*" — atît din rîndurile „celor înlăturaţi" după recenta conferinţă a bolşevicilor, cît şi din

* Comisia executivă a Centrului Bolşevic. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

rîndurile menşevicilor — folosesc această foaie volantă în scopul dezbaterii în cadrul grupurilor a unei „chestiuni" „senzaţionale", care în nici un caz nu poate fi de competenţa grupurilor de partid locale şi nici nu poate fi discutată de ele,

— redacţia ziarului „*Proletarii*" roagă C.C. al P.M.S.D.R. să analizeze chestiunea acuzaţiilor aduse de „Saşa", să le examineze în fond şi, în calitatea sa de organ suprem al partidului, să adopte o hotărîre oficială.

Scrisă la 17 septembrie 1909, la Paris (loco)

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol XXV

Se tipăreşte după manuscris

157

CĂTRE C. HUYSMANS

17. IX. 1909

Scumpe tovarăşe Huysmans,

După ce am sosit la Paris, am primit scrisoarea dv. din 15. IX. 1909. Am fost la secretarul biroului comitetului nostru. Mi-a comunicat că a primit recent o scrisoare de la Gherţik şi de la comitetul Bundului. Din ea reiese că Gherţik s-a adresat, în sfîrşit, comitetelor celorlalte partide, aşa cum ar fi trebuit să facă de mult. Bundul se pronunţă pentru revizuire. Biroul Comitetului Central al partidului nostru va examina cererea de revizuire. Sper deci că „incidentul Gherţik" este închis.

Rappoport vă roagă să-i comunicaţi *data precisă* la care trebuie să aveţi neapărat traducerea programului şi a statutului. Fiţi amabil şi comunicaţi data *definitivă* pe adresa mea sau pe adresa lui Rappoport, 39 Boulevard Port Royal, 39. Paris. XIII.

Tovarăşul Rappoport spune că situaţia sa de proletar publicist îl obligă să ceară remunerarea traducerii. Suma rămîne la aprecierea dv. Mi-a promis solemn că traducerea va fi gata la data pe care o veţi indica.

www.dacoromanica.ro

Cît priveşte studiul istoric, am găsit un tovarăş rus care îl va face în cîteva zile.

Al dv., *N. Lenin*

Expediată din Paris la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după fotocopia manuscrisului Tradus din limba franceză

158

CĂTRE M. P. TOMSKI

Dragă tovarăşe,

Chiar acum m-am întors în capitala noastră de aici şi am citit scrisoarea d-tale privind problemele noastre. În privinţa şcolii, te înşeli amarnic dacă socoţi că „treburile noastre se prezintă cît se poate de prost". Ele nu se prezintă chiar atît de prost. Că muncitorii, din moment ce li se dau bani, acceptă să plece în sudul frumos, e un lucru firesc, şi nu e cazul să te plîngi de asta. Trebuie numai să se adopte o rezoluţie în care să se arate că la *întoarcere* aceşti muncitori se vor opri pentru o lună aici * — iată esenţialul. Dacă nu se vor opri aici, toate afirmaţiile privind „controlul", „conducerea" etc. nu vor fi decît nişte vorbe goale sau făţarnice. Dacă însă vor veni aici, vor învăţa nu numai cîrîielile lui Aleksinski şi „socialismul" lui Lunacearski. Şi, credeţi-mă, pe această *cale* **, îndobitocind 20—50 de muncitori cu ştiinţa *lor*, ei n-o să realizeze mare lucru. Nu, ei au nevoie de asta ca să facă zarvă, ca să se laude cu scrisoarea de la Kautsky [203], ca să înşele emigraţia, iar în această agitaţie a lor nu e nimic serios. Ştiţi prea bine că asta nu e o „şcoală", ci un nou cămin Eroghin în străinătate, creat în scopul de a împuia capetele cîtorva zeci de muncitori cu absurdităţile otzoviste. Maksimov et Co. vor face cîtva timp gălăgie pe tema asta şi se vor compromite.

* — la Paris, unde se afla Centrul Bolşevic. — *Nota red.*

** Este vorba despre activitatea fracţionistă şi scizionistă a organizatorilor şcolii de la Capri. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Din păcate, cu Troţki nu s-a rezolvat nimic. Dorind în mod cît se poate de *sincer* un bloc cu el, noi i-am propus condiţii extrem de avantajoase : salariu pentru el, acoperirea deficitului ziarului „Pravda", egalitate în redacţie, mutarea aici ; el nu a acceptat, ci a cerut *majoritatea* în cadrul redacţiei (doi troţkişti şi un bolşevic !). E de la sine înţeles că noi nu putem să subvenţionăm în alt oraş un ziar care nu este al partidului, ci este un ziar troţkist. Troţki nu vrea ca împreună cu bolşevicii să construiască un partid, ci să-şi creeze o fracţiune *a sa*. N-are decît să încerce ! Cu fracţiunea *„sa"* el va atrage cîţiva menşevici, cîţiva de la noi, însă în cele din urmă va duce în mod inevitabil pe muncitori la bolşevism [204].

Cît priveşte „revizuirea pe ici-pe colo a problemei agrare" — cum te exprimi d-ta în ironie —, dacă e vorba de rolul ţărănimii în revoluţie, trebuie, în cazul de faţă, să se manifeste mai multă prudenţă. E necesar *să se înceapă* cu o discuţie în întreaga presă de partid sau în cea bolşevică. Avertizez îndeosebi împotriva renunţărilor pripite la bolşevism şi împotriva încrederii exagerate în succesul politicii agrare stolîpiniste. Desigur că ea a pus noi probleme, care trebuie *studiate şi răsstudiate*, că *a creat* posibilitatea unui deznodămînt nerevoluţionar, însă de aici şi pînă la succesul ei deplin e o distanţă ca de la cer la pămînt.

Lenin

Scrisă înainte de 20 septembrie 1909. Expediată din Paris la Moscova

Se tipăreşte pentru prima oară, după o copie scrisă de mînă (obţinută prin perlustrare)

159

CĂTRE C. HUYSMANS

30. IX. 1909

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Vă trimit azi (recomandat) traducerea programului şi a statutului partidului nostru. Fiţi amabil şi trimiteţi-mi şpaltul pentru corectură.

Cît priveşte studiul, vi-l trimit peste cîteva zile.

www.dacoromanica.ro

Am rezolvat problema remunerării traducătorului (Rappoport). Ea se va face din fondurile Comitetului nostru Central.

Aud pentru prima oară că chiar în Birou există un reprezentant al grupului parlamentar. După întîlnirea de la Stuttgart, am avut o şedinţă a Biroului şi la ea nu s-a amintit niciodată despre reprezentantul grupului parlamentar în Birou. După ce am primit scrisoarea dv., am scris imediat reprezentantului fracţiunii social-democrate din Duma a III-a şi l-am informat. Nu sper să primesc răspuns imediat, deoarece în timpul vacanţei parlamentare deputaţii nu se află la Petersburg.

Cît priveşte raportul partidului nostru pentru Congresul de la Copenhaga, voi face tot posibilul ca de data aceasta să nu rămînem fără raport. Am şi luat măsurile necesare. Referitor la planul lui David, cred că el nu conţine decît „deziderate pioase" *. A aprobat *Biroul* acest plan ? „Singurul model" să existe oare într-adevăr ca realitate, şi nu ca proiect ?

Al dv., *N. Lenin*

Expediată din Paris la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după fotocopia manuscrisului Tradus din limba franceză

160

CĂTRE A. I. LIUBIMOV

Dragă Mark,

În privinţa şcolii, într-adevăr începe jocul şi ai dreptate atunci cînd spui că răspunsul trebuie bine chibzuit [205]. Propun un proiect, iar în cazul în care stabilirea legăturilor cu toţi membrii C. E. (Comisia executivă a Centrului Bolşevic) va necesita mult timp (legăturile cred că trebuie stabilite de o singură persoană, adică de d-ta), recomand secretarului Centrului Bolşevic să răspundă „consiliului şcolii" că scrisoarea a fost primită şi *difuzată* membrilor comisiei

* Nu s-a putut stabili ce cuprindea planul lui E. David. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

executive şi că răspunsul şi decizia lor vor întîrzia puţin, deoarece nici unul dintre ei nu se află în localitate. Tonul va trebui să fie caustic : el ştie că *comisiei executive* a şcolii i-au răspuns deja personal Gr. Inok şi Lenin, *consiliului şcolii* însă urmează să-i răspundă întregul colegiu.

Am o rugăminte la d-ta. Trimite-mi *o scrisoare la redacţia ziarului* „Proletarii" semnată Mark sau cu alt nume conspirativ al d-tale. Scrisoarea să aibă, *aproximativ,* următorul conţinut : „în legătură cu materialul publicat de tov. Domov, în care acesta acuză redacţia ziarului *«Proletarii»* că provoacă sciziune, că nu elaborează broşuri de popularizare, că trădează bolşevismul, că se apropie de Plehanov, că promovează «dumismul» etc. etc., consider necesar să fac cunoscute tovarăşilor din partid concepţiile *actuale* ale tov. Domov. În prezenţa tov. Maksimov, Leadov şi a mea, el a declarat : «în prezent există două prejudecăţi dăunătoare : prima — că avem un partid, a doua — că în Rusia urmează să aibă loc revoluţia». Cu prilejul referatului ţinut în faţa bolşevicilor de la Paris, eu am adus la cunoştinţă acest lucru în prezenţa tov. Maksimov, care n-a putut să conteste veridicitatea faptului. Să ştie tovarăşii cine e cel care a pornit acum ofensivă împotriva ziarului *«Proletarii»*" [206].

Trebuie demascată această gaşcă ! Vom publica scrisoarea d-tale şi vom răspunde *a ş a c u m s e c u v i n e.*

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă nu mai devreme de 2 octombrie 1909, la Paris (loco)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

161

PROIECT DE RĂSPUNS LA SCRISOAREA CONSILIULUI ŞCOLII DE LA CAPRI

Propun următorul răspuns :

„Stimaţi tovarăşi,

Avînd în vedere că scrisoarea dv. din 28. IX. 1909, prin care răspundeţi la propunerea noastră «de a se transmite

www.dacoromanica.ro

Comitetului Central sau redacţiei lărgite a ziarului „*Proletarii*“ sarcina de a se ocupa de *organizarea efectivă* şi îndrumarea unei şcoli de propagandă în străinătate», este o bătaie de joc, socotim că e inutil să vă răspundem la ea şi nu putem să vă propunem decît un singur lucru, şi anume : publicaţi scrisoarea dv.“ [207]

Scrisă nu mai devreme de 2 octombrie 1909, la Paris

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin“, vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

162

*CĂTRE COMITETUL DIN STRĂINĂTATE AL UNIUNII GENERALE A MUNCITORILOR EVREI (AL BUNDULUI)

10. X. 1909

Stimaţi tovarăşi,

Am primit astăzi scrisoarea dv. din 7. X. Din păcate, în momentul de faţă n-am absolut nici o posibilitate să plec din Paris şi de aceea nu pot face parte din comisia de judecată organizată de dv. [208]

Cu salutări tovărăşeşti,

N. Lenin

Expediată din Paris la Geneva

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

163

CĂTRE F. M. KOIGHEN

Pentru *I o n o v*, personal

10. X. 1909

Stimate tovarăşe,

La Geneva se află acum (pentru un timp) Innokenti. Găsiţi-l cu ajutorul lui Minin (directorul bibliotecii, Bibliothè-

www.dacoromanica.ro

que russe, I. Rue Dizerens), căci nu-i ştiu adresa. Discutaţi cu el chestiunea despre care îmi scrieţi, deoarece aici corespondenţa merge greu, iar In. este mult mai bine informat decît mine asupra tuturor chestiunilor organizatorice şi mai capabil să se descurce în ele [209].

Apropo : am fost invitat de Comitetul din străinătate al Bundului să fac parte din comisia de judecată. *Din păcate,* a trebuit să refuz în mod categoric. Sper că prin aceasta nu voi stînjeni importanta dv. acţiune (adică comisia de judecată), la care aţi putea să-l invitaţi pe Innokenti, şi că, în general, nu vă va fi greu să-mi găsiţi un înlocuitor.

Cu salutări tovărăşeşti,

N. Lenin

Expediată din Paris la Geneva

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

164

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă K.,

Comunică-mi, te rog, ce ai hotărît în legătură cu biblioteca [210]. E adevărat că tratativele cu asociaţia studenţească încă nu s-au terminat ?

Ori ai hotărît definitiv să *nu* pleci ?

Nu cumva Viktor te-a făcut să eziţi ? M-am cam supărat pe el pentru că s-a mutat din proprie iniţiativă, lipsindu-ne aici de ajutorul unui administrator dintre cei mai utili, după cum îl consider eu. El se pronunţă acum „pentru Geneva". Cred că e inutil : noi nu vom pleca la Geneva.

Ai catalogul bibliotecii *bolşevice* (a lui Bonci) ? [211] Dacă-l ai, te rog să mi-l trimiţi.

Aştept un răspuns mai precis în legătură cu mutarea d-tale. La noi în redacţie se vorbeşte că se mută numai

www.dacoromanica.ro

biblioteca lui Bonci. Trebuie lămurită chestiunea *precis* şi ceva mai repede.

Salutări Olgăi, lui Nik. Iv. şi celorlalţi prieteni.

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă în prima jumătate a lunii octombrie 1909
Expediată din Paris la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

165

CĂTRE SECRETARUL REDACŢIEI ZIARULUI „PROLETARII" *

Citiţi şi *r e s t i t u i ţ i - m i ! !*

Propun ca corespondenţa din Petersburg să fie trimisă la O. C. [212]

Scrisă la 19 octombrie 1909, la Paris (loco)

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

166

CĂTRE ELEVII ŞCOLII DE LA CAPRI [213]

Dragi tovarăşi,

Am primit cele două scrisori ale dv. referitoare la sciziunea care a început să se producă în cadrul „şcolii". Aceste scrisori — primele scrisori tovărăşeşti pe care le-am primit de la Capri din partea unor tovarăşi de idei — ne-au bucurat nespus de mult. Ne exprimăm deplina satisfacţie pentru delimitarea precisă care a avut loc în şcoală.

Pentru ca să iasă la iveală adevăratul caracter al şcolii, de nou centru al noii fracţiuni, era, desigur, nevoie de timp. Noi nu ne-am îndoit nici o clipă că muncitorii social-de-

* Însemnare făcută pe plicul unei scrisori a lui V. A. Karpinski. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

mocraţi mai conştienţi îşi vor da seama, mai curînd sau mai tîrziu, cum stau lucrurile şi vor găsi calea justă. Ni se comunică din Moscova că acolo s-au primit scrisori din partea unor elevi ai şcolii, „bogdanovişti" fervenţi, care fac o agitaţie făţişă în favoarea centrului de la Capri şi prin aceasta *ajută foarte mult* pe toţi muncitorii social-democraţi să înţeleagă adevărata esenţă a şcolii de la Capri.

Şi acum să examinăm lucrurile mai îndeaproape. Tovarăşi, trebuie să analizaţi în mod serios noua situaţie care s-a creat, ca s-o putem discuta împreună şi să întreprindem acţiuni juste, să alegem momentul potrivit pentru înfăptuirea lor. Înţelegeţi, desigur, că scindarea şcolii este acum inevitabilă : chiar dv. scrieţi că nu vă veţi putea acomoda cu o astfel de şcoală. Nici dv. nu contaţi, desigur, pe posibilitatea unei acţiuni comune cu „bogdanoviştii" fervenţi. Iar dacă aşa stau lucrurile, dacă scindarea şcolii *este inevitabilă,* trebuie să înţelegeţi clar semnificaţia acestei sciziuni, să vedeţi clar cum se va desfăşura lupta în urma sciziunii, să aveţi în vedere că bogdanoviştii vor căuta *„să vă facă inofensivi"* pe toţi (adică să vă lipsească de posibilitatea de a vă exercita influenţa şi de a spune adevărul despre şcoală), să vă *compromită* pe toţi (calificativul de „agent al Centrului Bolşevic", lansat, după spusele dv., de Aleksinski, nu face decît începutul, e floare la ureche *faţă de ceea ce va urma)* etc. etc.

Trebuie să vă gîndiţi bine la toate aceste lucruri şi să acţionaţi în mod ferm, hotărît, gîndit, ca într-o bătălie : chiar dv. scrieţi că în şcoală se dau „«bătălii» în jurul platformelor". Acesta este începutul unor *bătălii* care vor fi duse împotriva voastră *peste tot* unde vor pătrunde bogdanoviştii.

E necesar să începeţi prin a stabili în mod precis cîţi sînteţi. Care este numărul adversarilor *hotărîţi* ai platformei „bogdanoviste" ? Poate fi sporit acest număr ? Dacă da, în ce fel şi în cît timp. Dacă nu, care este comportarea celor „neutri" ? Gîndiţi-vă cum trebuie să procedaţi în condiţiile în care scindarea şcolii este inevitabilă, pentru ca, pe măsura posibilităţilor, *să-i cîştigaţi de partea dv.* pe aceşti

www.dacoromanica.ro

neutri sau, în cazul cel mai rău, să nu-i lăsaţi să încapă cu totul pe mîna bogdanoviştilor.

Mai departe. Cum veţi prezenta plecarea dv. de la şcoală ? Ca o simplă plecare sau ca o plecare provocată de lupta în jurul platformelor ? Se înţelege că, dacă lupta din şcoală s-a desfăşurat cu repeziciunea care se putea deduce din primele două scrisori ale dv., sciziunea, probabil, s-a şi produs, adică bogdanoviştii v-au şi dat afară, şi atunci nu mai avem ce vorbi. Dacă acest lucru nu s-a întîmplat încă, gîndiţi-vă bine cum veţi prezenta plecarea dv. Va trebui să daţi un răspuns tuturor organizaţiilor din Rusia. Va trebui să respingeţi prin argumente clare şi precise, bazate pe fapte, nenumăratele atacuri pe care „bogdanoviştii" le vor îndrepta împotriva dv. Trebuie să fiţi pregătiţi pentru a vă susţine atît opiniile despre şcoală, cît şi cele despre „platforma" bogdanoviştilor [214].

Dacă se va pune problema plecării dv., trebuie să obţineţi să vi se pună tuturor la dispoziţie mijloacele necesare pentru înapoierea în Rusia. Este o obligaţie a şcolii, aşa cum, înainte de a se fi produs sciziunea în rîndurile bolşevicilor, Centrul Bolşevic a avut obligaţia să dea bani lui Leadov, Vsevolod şi Stanislav ca să se poată întoarce în Rusia (după Conferinţa de partid din decembrie 1908). Atunci ei ne-au cerut bani şi i-au primit.

Noi vă vom ajuta, firește, atît în privinţa paşapoartelor, cît şi în privinţa organizării întîlnirii noastre (la Paris sau undeva într-un orăşel, pentru ca totul să fie cît mai conspirativ şi cu cheltuieli mai mici şi să nu pierdeţi prea mult timp). În ceea ce priveşte locul întîlnirii noastre, vom discuta în mod special şi îl vom alege ulterior. Cu finanţele nu prea stăm bine, aşa că nu vă vom putea da decît un ajutor modest.

Vă scriu toate acestea pentru a clarifica chestiunea şi pentru a avea un schimb de păreri. După ce vom primi de la dv. răspunsuri mai precise, după ce vom clarifica toate problemele ridicate prin corespondenţă, vom convoca comisia executivă a redacţiei lărgite a ziarului „Proletarii" şi

www.dacoromanica.ro

vom stabili cuantumul ajutorului, data şi locul întîlnirii noastre etc.

Răspundeţi mai amănunţit. Nu ne-aţi putea indica o altă adresă decît cea a şcolii pentru a vă putea scrie *direct ?*

Cu salutări.

Secretarul de redacţie al ziarului „Proletarii"

Scrisă în octombrie 1909
Expediată din Paris la Capri

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

167

CĂTRE COMISIA ADMINISTRATIVĂ A CENTRULUI BOLŞEVIC

Pentru a se putea urmări *sistematic* activitatea economică şi pentru a avea posibilitatea de a reduce continuu cheltuielile, e necesar

1) să se întocmească rapoarte lunare, cu rubrici *comparabile, în care să se delimiteze* elementul esenţial şi mai puţin susceptibil de schimbări de cel accidental, care comportă în mai mare măsură unele reduceri (editarea ziarului de ajutoare ; localul serviciului de expediţie şi cheltuielile tipografiei de costul hîrtiei şi salariile zeţarilor etc.).

2) Să se depună eforturi pentru întocmirea pe o perioadă destul de îndelungată (de pildă, pe 1/2 de an) a unui raport centralizat *raţional,* în care să fie calculate cheltuielile medii la fiecare capitol. (Indemnizaţii pentru regim alimentar separat ; ajutoare separat ; cheltuielile ocazionale şi cele necesitate de deplasările curente nu trebuie să figureze la aceeaşi rubrică ; cheltuielile pentru ziar să fie calculate pe capitole : zeţari — hîrtie — local — salariul expeditorului — tipografie etc.). Apoi, la fiecare capitol trebuie să se calculeze reducerile nu cu aproximaţie, nu din ochi, ci pe baza unor estimări precise (să se reducă cutare şi cutare şi în cutare mod ; să se cumpere hîrtie la un preţ mai mic sau

www.dacoromanica.ro

să se închirieze un local în condiţii mai avantajoase etc. etc. ; să se reducă cheltuielile ocazionale şi cele prilejuite de deplasările curente etc.).

	1909. Lunile (st.v.)				Σ*	În medie pe lună (rotunjit) 1/4 Σ
	VI	VII	VIII	IX		
a Indemnizaţii pentru regim alimentar	2 560	1 055	1 930	1 505	7 050	1 762
b Ajutoare acordate unor tovarăşi.....	359.2	553.70	208.35	653.35	1 774.60	444
c Organizaţiilor naţionale	400	475	600	600	2 075	519
d Transport	730	1 064.65	1 615	1 760	5 169.65	1 292
e Moşteniri	300	265	21 000	1 135	22 700	5 675
a Expediţie	1 501	2 705	800	1 080.90	6 086.90	1 522
a Onorarii	454.5	66.50	77.30	103.50	701.80	175
a Cheltuieli ocazionale	207	169.75	185.10	380	941.85	235
a Secretariat şi poştă..	26.7	47.70	118.15	136.20	328.75	82
f Publicaţii ilegale (procese-verbale)....	1 725	1 545	—	—	3 270	817
g Conferinţe.....	2 258	—	—	—	2 258	566
h În Rusia	5 947.55	4 648.75	933.40	6 562.70	18 092.40	4 523
e Restituirea unor vechi datorii	—	4 012.40	—	300	4 312.40	1 078
i Diverse	—	—	1 000	—	1 000.0	250
Total	16 468.95	16 608.45	28 467.30	14 216.65	75 761.35	18 940

240 | 36
216 | 6,66...
21

* Total. *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Чтобы систематически изучить корни слова и найти возможность систематически сократить расходы, надо

1) составить ключевые отчеты по журналам, сравнивать между собой и отдельными наиболее существенные и наименее поддающиеся изменениям от наиболее случайного и наиболее сокращаемого (изд. газеты от помощи; квартиру экспед. и расх. типографии от чая на бумагу и бланков. конверт. и т. д.).

2) последовательно составлять за довольно большой промежуток времени (напр., за 1½ года) рационально сводный отчет с вычислением среднего расхода на каждую статью. (Здесь отдельно; помощь отдельно; журнал. и иногородний транспорт по различным; расход на газету разделен по статьям. наборщики — бумага — квартира — балансы — типография и т. д.). Затем по каждой статье надо обдумать сокращения уже не цифровые, а на основании данных предположений (сократить з-ро и зар.-ро; купить бумаги дешевле или снять квартиру дешевле и т. д. и т. п.; сократить расходы на оказии и иногородний транспорт и т. п.).

www.dacoromanica.ro

Scrisoarea lui V. I. Lenin
către comisia administrativă
a Centrului Bolșevic
1909

	1909. Цёра (ед. ст.) VII.	VII.	VIII.	IX.	Σ	Средняя месячная (округл.) 1/4 Σ
а Вязьма	2560	1055	1930	1505	7050	1762
б Ком. 77	359 2	553 70	908 35	653 35	1774 60	444
в Ком. °	400	475	600	600	2075	519
г Прав.	730	1064 65	1615	1760	5169 65	1292
д Ис-Бо.	300	265	21.000	1.135	22700	5.675
а Земед.	1.501	2.705	800	1.080 30	6086 30	1522
а Конеф.	454 5	66 50	77 30	103 50	701 80	175
а Сыр.	207	169 75	185 10	380	941 85	235
Сахр. и мол. а	26 7	47 70	118 15	136 90	328 75	82
е Кобел. изд. (смета.)	1.725	1.545	-	-	3270	817
ж Конфер.	2.258	-	-	-	2258	566
з Вл Рас.	5.347 55	4848 75	933 40	6.562 70	18092 40	4523
Вобр. ст. кн.	-	401240	-	300	4.312 40	1.078
і Разное	-	-	1.000	-	1.000 0	250
Итого	16468 95	16608	28467 30	14216	75781 35	18940

240 | 36
216
246 | 66 11

18940
− 6.753
12187

		Возможная сокращения max.	min.
а) Расх. на двиг. орг. и ад.	3776	2.5 − 3.0	2.5
б) Ком. м-м.	444	0.3 − 0.5	0.2
в) Ком. общая	519	0.2 − 0.3	0.1 (только здоровые)
г) Прав.	1292	0.6 − 0.8	0.5
д) Расх. по выр. 2-х зим.	6753	— —	—
е) Кобел., изд-во	817	0.3 − 0.5	—
ж) Конфер.	566	0.6 − 0.6	0.5
з) Вл Расс.	4523	2.5 − 3.5	2.5 (только 4 к., без выбр.)
і) Разное	250	0.1 − 0.2	—
	18940	7.1 − 9.4	6.3

www.dacoromanica.ro

		Aproximativ Reduceri posibile		?	
		minimum	*maximum*	*minimum*	
			MII		
a) Cheltuieli pentru organizaţiile din străinătate şi pentru ziar	3 776	2.5	—3.0	2.5	
b) Ajutoare acordate unor tovarăşi	444	0.3	—0.5	0.2	
c) Organizaţiilor naţionale	519	0.2	—0.3	0.1	(numai letonilor)
d) Transport	1 292	0.6	—0.8	0.5	
e) Cheltuieli pentru obţinerea Σ şi datorii	6 753	—	—	—	
f) Edit. de partid ilegală	817	0.3	—0.5	—	
g) Conferinţe.....	566	0.6	—0.6	0.5	
h) În Rusia	4 523	2.5	—3.5	2.5	(numai C.C. fără org.loc.)
i) Diverse.....	250	0.1	—0.2	—	
	18 940	7.1	—9.4	6.3	

18 940
— 6 753
12 187

Scrisă nu mai devreme de octombrie 1909, la Paris (loco)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

168

*TOVARĂŞULUI SECRETAR AL REDACŢIEI O. C.

Stimate tovarăşe,

Rog să publicaţi în primul număr al O. C. rezoluţia mea, respinsă cu două voturi, contra două şi o abţinere, şi declaraţia mea de ieşire din redacţia O. C.[215]; rog, de asemenea, să-mi trimiteţi copia rezoluţiei mele din martie, care a fost adoptată, indicîndu-se rezultatele votului.

Cu salutări social-democrate, *N. Lenin*

Paris, 4 noiembrie 1909.

www.dacoromanica.ro

P. S. Aş mai ruga redacţia O. C. să-mi răspundă dacă va accepta pentru numărul următor al O. C. articolul meu de discuţie în problema metodelor de întărire a partidului nostru şi a unităţii lui.

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

169

CĂTRE A. M. GORKI

16. XI. 1909

Scumpe Aleksei Maksimovici,

Am fost tot timpul pe deplin convins că dv. şi cu tov. Mihail sînteţi în rîndurile noii fracţiuni cei mai convinşi fracţionişti, cu care ar fi absurd să încerc să discut prietenește. Astăzi m-am întîlnit pentru prima oară cu tov. Mihail şi, discutînd deschis cu el despre treburile noastre şi despre dv., am constatat că m-am înşelat profund. Zău că avea dreptate filozoful Hegel : viaţa se dezvoltă prin contradicţii, iar contradicţiile vii sînt cu mult mai bogate, mai multilaterale, mai pline de conţinut decît par la început minţii omeneşti. Eu consideram şcoala *numai* ca centru al noii fracţiuni. Se vede însă că nu este aşa — nu în sensul că ea n-ar fi centrul noii fracţiuni (ea a fost şi continuă să fie un astfel de centru), ci în sensul că asta nu-i tot, nu-i întregul adevăr. În mod subiectiv, unii au făcut din şcoală un astfel de centru, în mod obiectiv ea era un astfel de centru, dar, în afară de aceasta, ea a scos din mediul autentic muncitoresc muncitori cu adevărat înaintaţi. Lucrurile au evoluat în aşa fel, încît în afară de contradicţia dintre vechea şi noua fracţiune, la Capri s-a dezvoltat contradicţia dintre o parte a intelectualităţii social-democrate şi muncitorii din Rusia, care, *cu orice preţ* şi orice s-ar întîmpla, vor duce social-democraţia pe calea cea justă, o vor duce în pofida tuturor intrigilor, certurilor şi „istoriilor" etc. etc. din străinătate. Oameni ca Mihail sînt o chezăşie în această privinţă. Se vede, de asemenea, că în această şcoală s-a dezvoltat contradicţia dintre

www.dacoromanica.ro

diferitele elemente ale intelectualităţii social-democrate de la Capri.

Din cuvintele lui Mihail îmi dau seama, stimate A. M., că suferiţi mult. Dv. v-a fost dat să vedeţi dintr-o dată mişcarea muncitorească şi social-democraţia sub un astfel de aspect, în asemenea manifestări şi în asemenea forme care nu o dată în istoria Rusiei şi a Europei occidentale au făcut ca intelectualii sceptici să fie dezamăgiţi de mişcarea muncitorească şi de social-democraţie. Sînt convins că cu dv. nu se va întîmpla aşa, iar după ce am stat de vorbă cu Mihail aş vrea să vă strîng mîna cu toată căldura. Dv., cu talentul dv. de artist, aţi adus şi veţi mai aduce atît de multe foloase mişcării muncitoreşti din Rusia — şi nu numai celei din Rusia —, încît în nici un caz nu vă este îngăduit să vă lăsaţi pradă unei stări de spirit pesimiste, provocată de episoadele luptei din străinătate. Sînt împrejurări cînd viaţa mişcării muncitoreşti generează în mod inevitabil o asemenea luptă în străinătate, asemenea sciziuni, certuri şi încăierări între cercuri, dar aceasta nu pentru că mişcarea muncitorească în sine ar fi slabă sau că social-democraţia în sine ar fi greşită, ci pentru că elementele din care clasa muncitoare trebuie să-şi făurească partidul sînt prea eterogene şi de calibru prea diferit. Ea îl va făuri în orice caz, va făuri o admirabilă social-democraţie în Rusia, o va făuri mai repede decît pare uneori, cînd priveşti lucrurile din punctul de vedere al blestematei situaţii din emigraţie, o va făuri într-un mod mai cert decît ni s-ar părea dacă ar fi să judecăm după unele manifestări exterioare şi episoade izolate. Oameni ca Mihail sînt o chezăşie în această privinţă.

O caldă strîngere de mînă dv. şi Mariei Fedorovna. Sper că ne vom mai întîlni, şi nu ca adversari.

Al dv., *Lenin*

Wl. Oulianoff.
4. Rue Marie-Rose. 4.
Paris. XIV.

Expediată la Capri

Publicată pentru prima oară la 15 octombrie 1924 în „Krasnaia Gazeta", nr. 236

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

170

CĂTRE A. M. GORKI

Scumpe A. M.,

În ceea ce priveşte vizita mea, cred că n-aveţi dreptate. Ce rost are să vin şi să mă iau la harţă cu Maksimov, Lunacearski etc. ? Chiar dv. îmi scrieţi : certaţi-vă voi între voi — şi în acelaşi timp mă chemaţi să mă cert în văzul lumii. Nu se cade. N-aveţi dreptate nici în ceea ce priveşte îndepărtarea muncitorilor. Dacă vor accepta invitaţia noastră şi vor veni la noi, vom sta cu ei de vorbă, ne vom bate puţin pentru concepţiile unui ziar * pe care îl înjură nişte fracţionişti (am auzit de mult asta de la Leadov şi de la alţii), spunînd că e plicticos, agramat, că n-are nimeni nevoie de el, că nu crede în proletariat şi în socialism.

În legătură cu noua sciziune n-aţi prea nimerit-o. Pe de o parte, dv. spuneţi că şi unii şi alţii sînt nihilişti (şi nişte „anarhişti slavi", dar, frate dragă, şi europenii neslavi, în vremuri ca ale noastre, s-au certat, s-au ocărît şi s-au scindat de o sută de ori mai aprig !), iar pe de altă parte spuneţi că sciziunea va fi tot atît de profundă ca şi cea dintre bolşevici şi menşevici. Dacă totul se reduce la „nihilismul" unor „certăreţi", la agramatismul etc. cutăruia, care nu crede în ce scrie etc., înseamnă că sciziunea nu e profundă, şi nici măcar nu e sciziune. Dar dacă ea e mai profundă decît cea dintre bolşevici şi menşevici, înseamnă că nu-i vorba de nihilism sau de publicişti care nu cred în ceea ce scriu. Prin urmare, n-aţi nimerit-o ! Dv. greşiţi în ceea ce priveşte actuala sciziune şi spuneţi, pe bună dreptate ** : „înţeleg oamenii, dar nu înţeleg faptele lor".

Ceea ce vi se pare, dv. şi lui Maksimov, că este nesincer, nefolositor etc. în „Proletarii" îşi are explicaţia într-un punct de vedere cu totul diferit asupra întregului moment

* Este vorba de ziarul „Proletarii" — organul de presă al Centrului Bolşevic. — *Nota red.*

** În legatură cu acest „pe bună dreptate" am o rezervă. Dacă nu înţelegi faptele, nu poţi înţelege nici oamenii decît... aparent. Adică poţi înţelege psihologia cutărui sau cutarui participant la luptă, dar nu *sensul* luptei, *semnificaţia* ei politică şi de partid.

www.dacoromanica.ro

actual (şi asupra marxismului, bineînţeles). De vreo doi ani, noi batem pasul pe loc, rumegînd probleme care lui Maksimov i se par încă „discutabile", dar pe care viaţa le-a rezolvat de mult. Şi dacă am continua să le „discutăm", am bate şi acum pasul pe loc, fără nici un folos. Or, despărţindu-ne, vom arăta muncitorilor deschis, limpede, precis două soluţii. Muncitorii social-democraţi vor face lesne şi repede alegerea, deoarece tactica de a păstra (în cutii de conserve) *lozincile* revoluţionare ale anilor 1905—1906 în loc de a adapta *metoda* revoluţionară la situaţia nouă, cu totul diferită, la epoca schimbată, care reclamă alte metode şi alte forme de organizare, este o tactică anchilozată. Proletariatul se îndreaptă spre revoluţie şi va ajunge la ea, dar *nu aşa* ca înainte de 1905 : celor care „cred" că el se îndreaptă şi va ajunge la revoluţie, dar *nu înţeleg* acest „nu aşa", poziţia noastră *trebuie* să li se pară nesinceră, nefolositoare, plicticoasă, bazată pe neîncredere în proletariat şi în socialism ş.a.m.d. Divergenţa care decurge de aici este, fără îndoială, destul de profundă pentru a provoca o sciziune inevitabilă în străinătate cel puţin. Dar ca profunzime, această sciziune nu se aseamănă nici pe departe cu aceea dintre bolşevici şi menşevici, dacă luăm în considerare profunzimea scindării partidului, a social-democraţiei, a marxiştilor.

Vă miraţi cum de nu văd că Mihail e cam isteric, că nu prea se împacă cu disciplina (nu sînteţi dv. cel mai indicat să faceţi asemenea aprecieri şi cu atît mai mult cînd e vorba de Mihail), precum şi celelalte cusururi ale lui Mihail. Eu am avut ocazia să-l verific în lucruri mărunte : credeam că o discuţie cu dv. nu va putea avea loc şi că nu are rost să vă scriu. Sub impresia celor discutate cu Mihail v-am scris imediat, fără să mă gîndesc prea mult, fără măcar să recitesc scrisoarea, fără s-o amîn pentru a doua zi. A doua zi m-am gîndit că am făcut o prostie dînd crezare celor spuse de Mihail. S-a dovedit însă că Mihail, chiar dacă a exagerat, a avut dreptate, întrucît o discuţie cu dv.

www.dacoromanica.ro

a avut *totuşi* loc ; bineînţeles că ea n-a decurs în mod lin, nu fără forfecarea ziarului „Proletarii", dar de, ce să-i faci !

O caldă strîngere de mînă, *N. Lenin*

Scrisă în noiembrie 1909, nu înainte de 20
Expediată din Paris la Capri

Publicată pentru prima oară la 15 octombrie 1924, în „Krasnaia Gazeta", nr. 236

Se tipăreşte după manuscris

171

CĂTRE I. I. SKVORŢOV-STEPANOV

Dragă prietene,

Am primit scrisoarea d-tale din 20. IX. 1909 şi m-am bucurat nespus de mult că ai dat un semn de viaţă. Păcat că n-am avut şi mai înainte ştiri de la d-ta, căci noi, cei de aici, sîntem în momentul de faţă groaznic de izolaţi ; am încercat să luăm legătura cu d-ta şi cu Veaceslav, dar n-am izbutit. Anii aceştia sînt, într-adevăr, ai dracului de grei, aşa că posibilitatea de a relua relaţiile cu vechii prieteni este de zece ori mai preţioasă. Îţi voi răspunde pe rînd. Ai văzut ziarul pînă în decembrie 1908. De atunci a curs multă apă pe gîrlă.

Între noi şi cei aşa-zişi „de stînga" s-a produs o sciziune totală, consfinţită în primăvara anului 1909. Dacă vei avea ocazia să răsfoieşti cartea mea de filozofie (ţi-am trimis-o îndată ce a apărut, adică la începutul verii anului 1909) şi numerele ziarului pe anul 1909, cred că nu vei mai spune că facem concesii nătăfleţilor de stînguşti. Între noi şi Maksimov şi maksimovişti s-a produs o sciziune completă şi formală. Bătălia e în toi. Poate că-şi vor înfiinţa un organ de presă al lor, poate că nu. Tulburătorii apele la Petersburg şi la Odesa, dar o forţă nu pot deveni ; după părerea mea, asta este agonia „otzovism-ultimatismului". Sciziunea dintre noi şi Maksimov & Co. ne-a răpit destule forţe şi destul timp, dar cred că era inevitabilă şi că pînă la urmă se va dovedi folositoare. Cunoscînd părerile d-tale, cred, ba sînt chiar convins, că în această privinţă sîntem de acord.

www.dacoromanica.ro

Dar că e timpul „să lichidăm credința într-o a doua venire a asaltului general-democratic" nu sînt de loc de acord cu d-ta. Prin aceasta n-ai face decît jocul otzoviștilor (foarte înclinați spre un asemenea „maximalism" : revoluția burgheză e de domeniul trecutului, ne aflăm în fața revoluției „pur proletare") și al menșevicilor-lichidatori de extremă dreaptă. (Fiindcă veni vorba : ai cunoștință de sciziunea din rîndurile menșevicilor ? Plehanov a ieșit din redacția ziarului lor — „Golos Soțial-Demokrata" — și din grupul de redactare a lucrării lor colective : „Mișcarea socială din Rusia în secolul al XX-lea". În august 1909 el a scos „Dnevnik" nr. 9, în care îi califică pe menșevici drept acoliți ai lichidatorilor, iar despre Potresov spune : el nu mai poate fi tovarăș cu mine, fiindcă nu mai e revoluționar etc. La noi se fac încercări în vederea unei apropieri de menșevicii-plehanoviști în scopul consolidării partidului). Dar principalul, după mine, este că o asemenea concepție este teoreticește greșită. „Calea germană" *este posibilă* — nu încape vorbă. Și noi am recunoscut deschis acest lucru încă de la începutul anului 1908. Dar această posibilitate nu se va transforma în realitate decît printr-o serie de asalturi (sau perioade de avînt, sau crize etc.) „general-democratice", asemănătoare acelora prin care Franța a ajuns la sfîrșitul asalturilor „general-democratice" nu după 1789—1793, ci după 1871 (adică după 1830, 1848 și 1871), iar Germania nu în 1849—1850, ci, tot așa, după 1871, adică după Verfassungsstreit * din deceniul al 7-lea al secolului trecut. Struve, Gucikov și Stolîpin se fac luntre și punte ca „să se împreuneze" și să dea naștere unei Rusii bismarkiene, însă nu iese nimic, absolut nimic. Sînt niște impotenți. Totul demonstrează, și recunosc ei înșiși, că nu iese nimic. Politica agrară a lui Stolîpin e justă din punctul de vedere al bismarckismului. Dar însuși Stolîpin „cere" *20* de ani ca s-o ducă la bun sfîrșit, ca „să iasă ceva". Dar douăzeci de ani și chiar mai puțin reprezintă un termen imposibil în Rusia fără anii 1830—1848—1871 (dacă ar fi ca la francezi) și anii 1863—1865 (dacă ar fi ca la germani). Imposibil. Și toate aceste date

* — conflictul constituțional. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

(şi 1830—1848—1871, şi 1863—1865) sînt tocmai „asalturi general-democratice".

Nu, nu putem „lichida" ideea „asaltului general-democratic" ; ar fi o greşeală fundamentală. Trebuie să recunoaştem posibilitatea „căii germane", dar să nu uităm că deocamdată ea *nu există*. Categoric nu există. Nu trebuie să legăm soarta partidului proletar de reuşita sau de eşecul revoluţiei burgheze, acest lucru e indiscutabil. Trebuie să ne organizăm munca în aşa fel, încît, oricare ar fi cursul evenimentelor, ea să reprezinte o cucerire trainică, imprescriptibilă, — asta-i adevărat. Dar noi sîntem obligaţi să ne îndeplinim datoria de conducători ai mişcării democratice, „general-democratice", pînă la capăt, pînă la un 1871 rusesc, pînă ce ţărănimea va trece în întregime de partea Ordnungspartei *. Dar pînă ce se va produce această cotitură în Rusia, va mai trece multă vreme ! Noi nu putem nega posibilitatea rezolvării „germane", adică „putrede", a problemelor „general-democratice", dar sîntem obligaţi să facem *totul*, sîntem obligaţi să depunem eforturi îndelungate şi stăruitoare pentru ca această rezolvare să nu fie „putredă", să nu fie germană, ci franceză, adică de tip 1830—1848—1871, iar nu de tip 1863—1865 (numai o criză „constituţională"). Nu putem garanta dacă din ai noştri 1863—1865 va ieşi un lucru „putred" sau reuşit, dar datoria noastră, datoria partidului muncitoresc, este să facem totul pentru ca din ceea ce e *„putred"* să se dezvolte ceva *reuşit*, dintr-un Verfassungsstreit german să iasă o straşnică încăierare în stil franţuzesc. Şi nu există legi ale istoriei care să împiedice ca o criză putredă să se transforme într-o straşnică încăierare. Nu există astfel de legi. Totul depinde de împrejurări, de masa ţăranilor săraci (pe care Stolîpin i-a strivit, nu le-a dat satisfacţie), de forţa partidului muncitoresc, de condiţii, de fricţiunile şi conflictele dintre Gucikov şi „sferele" înalte etc. etc. Trebuie să ne îngrijim să fim mai puternici (şi vom fi mai puternici în 1863—1865 ai noştri decît au

* — partidului ordinii. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

fost germanii atunci), pentru ca ţăranii să asculte atunci de noi, iar nu de liberali. Numai lupta va hotărî în ce măsură vom reuşi să facem acest lucru. Vom cere totul în sensul unui „asalt general-democratic" : în caz de succes vom obţine *totul,* iar în caz de insucces — numai o parte ; dar, pornind la luptă, nu putem să ne limităm la a revendica numai o parte. Să construim într-un fel nou, să ne organizăm într-un fel nou, să ne îndreptăm într-un fel nou spre criză — aceasta este *esenţa* momentului —, trebuie însă să sprijinim şi să dezvoltăm, să accentuăm *toate* vechile lozinci, să cerem *„totul"*. O caldă strîngere de mînă. Îţi doresc sănătate şi voie bună.

Al d-tale devotat, *Bătrînul*

Scrisă la 2 decembrie 1909
Expediată din Paris la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1922, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia", nr. 5

Se tipăreşte după copia dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

172

CĂTRE STATISTICIENII DIN INSTITUŢIILE ZEMSTVELOR, ORĂŞENEŞTI ŞI GUVERNAMENTALE

V. Ilin, intenţionînd să scrie o continuare la lucrarea sa despre problema agrară în general şi despre capitalismul în agricultura din Rusia în special, roagă stăruitor pe statisticienii din instituţiile zemstvelor, orăşeneşti şi de stat să-i trimită date statistice etc. [216]

V. Ulianov

Paris. 9. XII

Scrisă la 9 decembrie 1909
Expediată la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia", nr. 11

Se tipăreşte după textul scris de mîna unui necunoscut

www.dacoromanica.ro

173

CĂTRE I. I. SKVORŢOV-STEPANOV

16. XII. 1909

Scumpe coleg,

Am primit răspunsul d-tale şi mă grăbesc să pun mîna pe condei pentru a continua discuţia.

D-ta vrei să transferi problema mai mult pe un teren teoretic (şi nu tactic). De acord. Amintesc doar că punctul *d-tale* de plecare a fost de ordin tactic, căci ai respins „modul clasic" de a trata teza tactică fundamentală. Ai schiţat această soluţie tactică (fără a formula complet *concluziile* tactice care decurg din ea) în legătură cu negarea „posibilităţii căii americane". De aceea cred că nu exprimi just divergenţele noastre atunci cînd spui : „D-ta (adică eu) subliniezi mişcarea *ţărănimii* ca o realitate. Eu recunosc ca o realitate mişcarea ţărănimii *care se proletarizează*". Nu în asta constă divergenţa. Căci eu nu neg faptul că ţărănimea se proletarizează. Divergenţa constă în următoarele : s-a statornicit în Rusia orînduirea agrară burgheză în aşa măsură, încît să facă obiectiv posibilă o trecere bruscă de la dezvoltarea pe cale „prusacă" a capitalismului agrar la dezvoltarea pe cale „americană" a capitalismului agrar ? Dacă da, modul „clasic" de a pune problema fundamentală a tacticii cade. Dacă nu, el se menţine.

Ei bine, eu susţin că trebuie să fie menţinut. Nu neg posibilitatea căii „prusace" ; recunosc că un marxist nu trebuie nici „să garanteze" pentru *una* din aceste căi, nici să-şi *lege mîinile* admiţînd *numai* una dintre ele ; recunosc că politica lui Stolîpin face *încă* un pas înainte pe calea „prusacă" şi că pe această cale, pe o anumită treaptă, *poate* să se producă o cotitură dialectică care *să spulbere* toate speranţele şi perspectivele în ceea ce priveşte calea „americană". Afirm însă că *în momentul de faţă* această cotitură, *în mod sigur*, nu s-a produs încă şi că, în consecinţă, pentru un marxist este absolut inadmisibil, cu totul greşit din punct de vedere teoretic să renunţe la modul „clasic" de a pune problema. Iată în ce constau divergenţele noastre.

www.dacoromanica.ro

Din punct de vedere teoretic, ele se reduc, dacă nu greşesc, la două puncte principale : 1) Pentru a-mi justifica poziţia, trebuie să-l nimicesc pe „aliatul" d-tale V. Ilin. Cu alte cuvinte, această poziţie este în contradicţie cu concluziile analizei marxiste a economiei Rusiei de dinainte de revoluţie. 2) Modul „clasic" de a pune problema poate şi trebuie să fie confruntat cu oportunismul agrar al revizioniştilor (David & Co.), deoarece nu există nici o deosebire esenţială, principială, fundamentală în modul de a pune problema atitudinii muncitorului faţă de „ţăran" în Rusia şi în Germania.

Consider ambele teze profund greşite.

Ad 1) (Pentru a nu atinge problema „tacticii", voi face abstracţie de atacul lui Martînov la adresa lui Ilin [217] şi mă voi ocupa numai de felul cum pui d-ta problema teoretică).

Ce a vrut să demonstreze şi a demonstrat Ilin ? Că relaţiile agrare în Rusia se dezvoltă pe un făgaş capitalist *şi* în gospodăria moşierească, *şi* în cea ţărănească, *şi* în afara, *şi* înăuntrul „obştii". Asta în primul rînd. Că această dezvoltare a determinat *în mod irevocabil* o cale de dezvoltare care nu este alta decît cea capitalistă, o grupare a claselor care *nu* este alta decît cea capitalistă. Asta în al doilea rînd.

Acest lucru a provocat controversa cu narodnicii. El trebuia demonstrat. El a fost şi rămîne un lucru demonstrat. Acum se pune *altă* problemă (care, de fapt, *a fost pusă* de mişcarea din 1905—1907), o problemă de perspectivă, *care presupune* rezolvarea problemei soluţionate de Ilin (şi, desigur, nu numai de el), dar presupune *nu numai* atît, ci ceva mai mult, mai complex, ceva nou. *În afară* de problema care a fost rezolvată în mod definitiv şi just în 1883—1885, în 1895—1899 în Rusia, istoria secolului al XX-lea ne-a pus o problemă *de perspectivă*, şi nu este nimic mai greşit teoreticeşte decît a da înapoi în faţa acestei probleme, a te eschiva de la ea, a o ocoli referindu-te la o problemă rezolvată anterior. Aceasta ar însemna să reduci probleme de ordinul al doilea, ca să zicem aşa, adică de un ordin superior, la probleme de un ordin inferior, de

www.dacoromanica.ro

ordinul întîi. Nu putem rămîne la stadiul unei rezolvări *generale* a problemei capitalismului atunci cînd evenimente *noi* (şi evenimente de însemnătate istorică mondială, aşa cum sînt cele din 1905—1907) au pus o problemă mai concretă, mai precisă, problema luptei dintre cele *două* căi sau metode de dezvoltare agrară *capitalistă*. Cînd luptam împotriva narodnicilor pentru a demonstra că această cale este o cale inevitabil şi irevocabil capitalistă, noi am procedat absolut just şi *trebuia* să ne concentrăm toate forţele, toată atenţia asupra problemei : capitalism *sau* „producţie populară". Acest lucru era firesc, inevitabil şi legitim. Dar acum problema a fost *rezolvată* atît în teorie, cît şi în viaţă (deoarece caracterul mic-burghez al trudovicului en masse * a fost dovedit de istoria rusă contemporană), iar la ordinea zilei a fost pusă o altă problemă, superioară : capitalism de tip α *sau* capitalism de tip β ? Şi, după modesta mea părere, Ilin a avut dreptate arătînd în prefaţa la ediţia a doua a cărţii că din ea *decurge* posibilitatea a *două* forme de dezvoltare agrară capitalistă şi că lupta istorică *dintre aceste forme* nu s-a terminat încă **.

În prezent particularitatea oportunismului rus din cadrul marxismului, adică a menşevismului, constă în aceea că el implică simplificarea, vulgarizarea, denaturarea în spirit doctrinar a literei marxismului şi trădarea spiritului acestuia (aşa cum s-a întîmplat şi cu curentul rabocedelist şi cu struvismul). Combătînd narodnicismul ca o doctrină *socialistă* eronată, menşevicii, în doctrinarismul lor, n-au remarcat, au scăpat din vedere *conţinutul* istoriceşte real şi progresist al narodnicismului ca teorie a luptei *mic-burgheze* de masă a capitalismului democratic împotriva capitalismului liberalo-moşieresc, a capitalismului „american" împotriva capitalismului „prusac". De aici ideea lor monstruoasă, idioată, idee a unor renegaţi (de care este pătrunsă în întregime şi „*Obşcestvennoe dvijenie*"), ideea că *mişcarea* ţărănească este reacţionară, că cadetul este mai progresist decît trudovicul, că „dictatura proletariatului şi a ţărănimii" (— modul clasic de a pune problema) *e în*

* în masă. — *Nota trad.*

** Vezi V. *I. Lenin*. Opere complete, vol. 3, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 13—17. — *Nota red*

www.dacoromanica.ro

contradicţie „cu întregul mers al dezvoltării economice" (p. 661 din „Obşcestvennoe dvijenie" a menşevicilor). „E în contradicţie *cu întregul mers* al dezvoltării economice" — nu este acesta reacţionarism ?

Eu susţin că lupta împotriva acestei denaturări monstruoase a marxismului a constituit baza „modului clasic de a pune problema" şi că a fost o bază *justă,* deşi, din păcate, în virtutea condiţiilor, fireşti pentru epocă, această luptă a fost dusă cu mult zel pe tărîm tactic şi cu prea puţin zel pe tărîm teoretic. De altfel, expresia „din păcate" nu e prea potrivită aici şi trebuie să fie înlăturată !

Tocmai *această* problemă agrară este în Rusia, *în momentul de faţă,* problema *naţională* a dezvoltării burgheze. Şi pentru a nu ajunge să transplantăm greşit (mecanic) în ţara noastră modelul german, care este just în multe privinţe şi foarte preţios din toate punctele de vedere, trebuie să ne dăm bine seama că problema naţională a dezvoltării burgheze *pe deplin* statornicite a Germaniei era unificarea etc., şi nu problema agrară, pe cînd problema *naţională* a statornicirii definitive în Rusia a dezvoltării burgheze *este* tocmai problema agrară (şi chiar, problema ţărănească).

Iată baza pur teoretică *a deosebirii* dintre *aplicarea* marxismului la Germania anilor *1848—1868* (aproximativ) şi aplicarea lui la Rusia anilor 1905—19??

Cum pot să dovedesc că la noi problema care *a căpătat* o însemnătate naţională pentru dezvoltarea burgheză este problema *agrară,* şi nu alta ? Nici nu ştiu dacă trebuie dovedit acest lucru. Cred că el este indiscutabil. Dar tocmai aceasta este baza *teoretică* şi tocmai *la aceasta* trebuie *reduse* toate problemele particulare. Dacă aceasta va da naştere la o controversă, voi arăta pe scurt (deocamdată pe scurt) că tocmai desfăşurarea evenimentelor, faptele, *istoria* anilor 1905—1907 *au dovedit* însemnătatea, arătată de mine, a problemei agrare (ţărăneşti, ţărăneşti mic-burgheze, desigur, şi nu ţărăneşti de obşte) în Rusia. Acelaşi lucru îl dovedeşte *acum* şi legea din 3. VI. 1907, şi componenţa şi activitatea Dumei a III-a, şi — în

www.dacoromanica.ro

special — 20. XI. 1909 [218], şi (lucru deosebit de important) politica agrară a guvernului.

Dacă vom fi de acord că istoria *contemporană* a Rusiei, istoria anilor 1905—1909, *a dovedit* însemnătatea esenţială, primordială, naţională (în acest sens) pe care problema agrară o are pentru afirmarea unei evoluţii burgheze de un anumit tip în Rusia, vom putea merge mai departe. În caz contrar, nu.

În preajma anului 1905 dezvoltarea burgheză a Rusiei atinsese un grad de maturizare care necesita sfărîmarea imediată a suprastructurii învechite — a proprietăţii funciare învechite, medievale (înţelegi, desigur, de ce iau aici din *întreaga* suprastructură numai proprietatea funciară). Trăim în epoca *acestei* sfărîmări, pe care diferitele clase ale Rusiei *burgheze se străduiesc* s-o desăvîrşească, s-o ducă la capăt fiecare în felul ei: ţăranii (+ muncitorii) prin naţionalizare ((mă bucură mult că sîntem de acord că municipalizarea e total absurdă; într-o lucrare a mea, publicată *parţial* în limba polonă *, am citat pasaje din „Theorien über Mehrwerth“ ** în favoarea naţionalizării)); moşierii (+ vechea burghezie, burghezia girondină) prin legea din 9.XI.1906 etc. Naţionalizarea pămîntului sfărîmarea de tip ţărănesc a vechii proprietăţi funciare constituie baza economică a căii americane. Legea din 9.XI.1906 = sfărîmarea de tip moşieresc a vechii proprietăţi funciare constituie baza economică a căii prusace. Epoca noastră, anii 1905—??, este epoca luptei revoluţionare şi contrarevoluţionare dintre *aceste* căi, *la fel* cum în Germania *anii 1848—1871* au constituit epoca luptei revoluţionare şi contrarevoluţionare dintre două căi de unificare (— de rezolvare a problemei *naţionale* a dezvoltării burgheze a Germaniei) — calea *creării* unei mari republici germane şi calea *creării* unei monarhii prusace. *Abia în 1871* ce-a de-a doua cale *a învins definitiv* (iată la ce se referă expresia mea „pe deplin“). Şi atunci Lieb-

* Vezi *V. I. Lenin*. „Programul agrar al social-democraţiei în revoluţia rusă“ (Opere complete, vol. 17, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 154—179). *Nota red.*

** — „Teorii asupra plusvalorii“. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

knecht a renunțat la boicotarea parlamentului. Atunci *s-a stins* controversa dintre lassalleeni și eisenachieni. Atunci *a dispărut* problema revoluției *general-democratice* în Germania, iar Naumann, David & Co. s-au apucat în ultimul deceniu al secolului trecut *(după* douăzeci de ani!) să învie un cadavru.

La noi lupta este *în curs* de desfășurare. N-a învins încă una dintre cele două căi agrare. La noi, cu prilejul oricărei crize din epoca *noastră* (1905—1909—??), *va apărea*, va apărea neapărat mișcarea „*g e n e r a l*-democratică" a „plugarului", și a ignora acest fapt ar fi o greșeală gravă, care ar duce *în practică* la menșevism, chiar dacă *în teorie* controversa s-ar purta pe alt plan. Nu eu „reduc" controversa la „menșevism", ci *istoria* epocii noastre *reduce* la menșevism ignorarea de către proletariat a sarcinii naționale a dezvoltării burgheze a Rusiei, căci tocmai în aceasta constă *e s e n ț a* menșevismului.

Nebenbei *. Ai citit ce spune *C e r e v a n i n* în „Situația actuală" despre *oportunismul* „modului clasic" în care tratează problema bolșevicii? Citește neapărat!

Ad 2) În esență, am tratat deja aproape întregul ad 2. În Germania sprijinirea *de către muncitori* a dorinței „țăranului" de a căpăta *pentru sine* (adică pentru țăran) pământul marelui moșier — al iuncherului — ar avea *un caracter reacționar*. Nu-i așa? Nu-i adevărat? În Rusia ar avea *un caracter reacționar,* în perioada 1905—1909—??, *refuzul* de a acorda acest sprijin. Hic Rhodus, hic salta! ** Aici ori renunți la întregul program agrar și treci... aproape la cadetism, ori *recunoști* deosebirea *p r i n c i p i a l ă* dintre felul cum se pune problema în Germania și cum se pune în Rusia, principială nu în sensul că la noi ar exista o cale necapitalistă, ci că avem de-a face cu *epoci* ale capitalismului *cu totul* diferite, principial diferite: epoca *d i n a i n t e* de afirmarea definitivă a căii naționale a capitalismului și epoca de *d u p ă* această afirmare.

* — Apropo. — *Nota trad.*
** — Aici este Rodos, aici să sari! — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Deocamdata atît. Voi căuta să-ţi trimit extrase din publicaţii privind tema discuţiei noastre. Cînd găseşti un moment liber, mai scrie-mi.

O caldă strîngere de mînă.

Al d-tale, *Bătrînul*

Expediata din Paris la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1924, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia", nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

1910

174

CĂTRE UN ADRESANT NECUNOSCUT

22. I. 1910

Stimate domn,

Îmi este foarte bine cunoscut caracterul ştiinţific al dicţionarului dv. şi v-aş da cu multă plăcere informaţii în legătură cu tot ceea ce priveşte istoria social-democraţiei din Rusia. Din păcate însă, în momentul de faţă nu pot scrie un articol succint privind istoria social-democraţiei ruse [219].

Pentru perioada de pînă la 1904 putem găsi informaţii preţioase în raportul prezentat Congresului internaţional de la Amsterdam din 1904 — *Lidin,* [M.] „Materiale pentru explicarea crizei din rîndurile social-democraţiei ruse" (Geneva) [1904] şi în cîteva articole semnate de diferiţi autori în *„Die Neue Zeit"*.

În august 1910 va avea loc Congresul internaţional la Copenhaga. Să sperăm că raportul oficial al partidului nostru (Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia) va apărea în cîteva luni.

În perioada 1903—1909 există în mişcarea social-democrată două curente importante : „menşevicii" şi „bolşevicii". În *„Die Neue Zeit"* veţi găsi articole semnate de reprezentanţi ai ambelor curente.

Cărţi : *Cerevanin* (menşevic), recenzii în *„Vorwärts"* şi în *„Leipziger Volkszeitung"*. În afara fracţiunilor (Vermitterstellung) *, Troţki („Russland in Revolution" **, 1910).

Eu aparţin curentului „bolşevicilor".

---

* poziţie intermediară. — *Nota trad.*
** — „Rusia în revoluţie". *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Articole în limba germană ale lui Troţki [există] şi în „Der Kampf" (publicaţie a social-democraţiei austriece).

Vă rog să mă scuzaţi că nu vă pot oferi un material sistematic.

Cu profund respect, *Vl. Ulianov Lenin* *

4. Rue Marie-Rose. 4. Paris. XIV.

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris
Tradus din limba germană

175

CĂTRE A. EKK

23. II. 1910

Stimate tovarăşe,

Citind scrisoarea dv., mi-am amintit despre activitatea pe care am desfăşurat-o împreună la Londra. Mi-am adus aminte că tot atunci (sau puţin mai tîrziu) am auzit ceva despre o comisie care urma să cerceteze cazul dv. [220]

Tărăgănarea timp de trei ani a unei asemenea chestiuni este, după părerea mea, ceva de-a dreptul monstruos şi înţeleg întru totul indignarea dv. Ce-i de făcut ? După cîte-mi pot da seama, trebuie să vă adresaţi oficial *C.C. al P.M.S.D.R.*, şi anume organului său din străinătate, Biroului din străinătate al C.C. (la aceeaşi adresă ; în interior — pentru *Biroul din străinătate* al C.C. al P.M.S.D.R.). Cred că cel mai bun lucru ar fi să predau eu acolo scrisoarea pe care mi-aţi adresat-o. Dacă sînteţi de acord, voi proceda în consecinţă.

Dacă vreţi ca mai întîi să încercaţi să acţionaţi cu ajutorul membrilor Conducerii Centrale, ar fi mai bine să vă adresaţi lui Iuzef (deoarece *pe el* nu-l bănuiţi de atitudine părtinitoare). Iar asta trebuie s-o faceţi *imediat*, expediindu-i o scrisoare (recomandată) şi pe adresa Condu-

* Numele „*Lenin*" a fost adăugat cu creionul. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

cerii Centrale, și pe adresa social-democratului polonez membru al redacției O.C. (adresa este aceeași, prin Kotlearenko ; în interior : pentru reprezentantul *S.D.P.* în redacția O.C.). Dacă veți scrie *deîndată*, veți primi de la Iuzef un răspuns și un sfat.

Cazul poate (și trebuie) să fie lichidat de organul permanent din străinătate al C.C., adică de Biroul din străinătate al C.C. Cred că C.C. din Rusia nu poate fiziceşte să facă asta. Cum a putut Conducerea Centrală poloneză să tergiverseze atîta lucrurile și să nu dea ascultare unei indicații a congresului ei, asta n-o înțeleg !

Cu salutări social-democrate,

N. Lenin

Expediată din Paris la Londra

Se tipărește pentru prima oară, după manuscris

176

CONCEPT DE SCRISOARE CĂTRE „DEȚINĂTORI" [221]

Scrisoare către cei trei germani *

Pentru a vă explica propunerea stranie (la prima vedere) și rugămintea pe care v-o adresăm noi și C.C., trebuie să vă lămurim situația în care se află partidul nostru.

Pentru a înțelege această situație, trebuie să luați cunoștință, în primul rînd, de dezmățul contrarevoluției și de destrămarea fără seamăn a organizațiilor social-democrate și a activității social-democrate ; și, în al doilea rînd, de principalele curente politice-ideologice din partidul nostru.

În legătură cu prima problemă este de ajuns să semnalăm starea de declin total în care se află pretutindeni organizațiile și faptul că în multe locuri acestea și-au încetat aproape cu totul activitatea. Intelectualii dau peste tot bir cu fugiții. Au rămas numai cercurile muncitorești și oameni

* Pornind de la considerentul că sumele sînt ale noastre și ca problema se rezumă *exclusiv* la conflictul, la sciziunea din străinătate.

www.dacoromanica.ro

izolaţi. Muncitorul tînăr, lipsit de experienţă îşi croieşte drum cu greu.

În legatură cu cea de-a doua problemă. În perioada revoluţiei, în rîndurile social-democraţiei au existat *două* curente (şi două fracţiuni, tatsächlich Spaltung *) : menşevicii şi bolşevicii. Stockholm 1906 şi Londra 1907 [222]. O aripă oportunistă şi una revoluţionară.

Destrămarea din anii 1907—1908 a dat naştere (α) la menşevici — *lichidatorismului* (definiţia), (β) la bolşevici — *otzovismului* (şi ultimatismului). Definiţia.

(α) Începînd din III. 1908, menşevicii n-au participat *de loc* la activitatea instituţiilor centrale ale partidului şi au încercat chiar s-o torpileze (VIII. 1908). În străinătate dominau ei (studenţi, intelectuali burghezi neclarificaţi ideologiceşte etc.). Sciziune totală în străinătate (datorită menşevicilor) şi neparticipare *totală* a lor la munca de partid, plus lupta împotriva partidului.

Conferinţa din XII. 1908 înfierează această atitudine [223].

(β) Otzovism-ultimatism în rîndurile bolşevicilor în perioada 1908—1909. Lupta hotărîtă a bolşevicilor împotriva acestuia şi Kaltstellung ** otzoviştilor-ultimatiştilor. Îndepărtare.

În Rusia destrămarea se accentuează.

Articolul lui Plehanov din VIII. 1909 („Cu ce vă putem servi ?“ [224], lichidatorismul ziarului „Golos“ ; declararea lichidatorismului drept oportunism mic-burghez ; recunoaşterea faptului că partidul trece printr-o criză [boala este gravă] ; ieşirea din redacţia „*Mişcării sociale*“, care s-a aciuat într-o bürgerlich-liberalen Verlag ***)).

Însemnătatea articolului lui Plehanov = slaba lui rezonanţă, confirmarea de către *inamicul fracţiunii bolşevicilor* a tuturor acuzaţiilor aduse de ei.

Atracţia spre partid a menşevicilor *din Rusia* (în special a muncitorilor : Petersburg, Moscova).

Experienţa unificării *partidului* pe această bază, pe baza admiterii luptei pe două fronturi ; împotriva lichidatorismului şi împotriva otzovismului-ultimatismului.

---

* — o sciziune de fapt. — *Nota trad.*
** îndepartarea. — *Nota trad.*
*** editura burghezo liberală. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Condițiile formulate de noi în vederea unificării : admiterea fără rezervă a luptei împotriva lichidatorismului (jumătatea de măsură propusă de C.C. : o concesie personală) ; încetarea luptei fracționiste (= în special a sciziunii în străinătate) și *supunerea loială față de majoritatea* partidului (bolșevicii + polonezii în special), care a scos partidul din criza din anii 1907—1909 și l-a îndrumat pe calea luptei hotărîte pe două fronturi.

Condițiile menșevicilor : camuflarea definiției clare a lichidatorismului (jumătate de măsură într-o rezoluție *unanimă)* și *egalitate* în cadrul redacției Organului Central ((instituție de fapt dominantă în întregul partid, în condițiile în care C.C. din Rusia este complet neputincios și șubred)).

C.C. acceptă *un compromis foarte șubred :* 1) o rezoluție unanimă din care *este înlăturat* termenul de lichidatorism [225] ; 2) 3 și 2 în O.C. și declarația menșevică cu privire la „majorizarea mecanică", „starea de asediu" etc. ; 3) refuzul menșevicilor de a renunța categoric, clar și irevocabil la ziarul fracționist și la organizația fracționistă, de a admite supunerea *loială* față de majoritate.

De aici rezultă și temerile noastre. Dizolvînd fracțiunea bolșevicilor, predînd banii C.C. (de fapt 5 puteri în condițiile existenței unei majorități instabile și șovăielnice, deteriorate de otzovism-ultimatism), ne temem (și avem toate motivele să ne temem) ca menșevicii să nu pună la cale o sciziune în străinătate și să nu promoveze lichidatorismul (sub pretextul egalității în redacție).

Sîntem convinși că, în cazul unor încercări de sciziune în străinătate întreprinse de către menșevici, C.C. (adică bolșevicii + naționalii) nu va fi în stare să lupte împotriva lichidatorismului și va fi nevoit *să reia* lupta fracționistă, să răspundă la sciziune prin sciziune.

Experiența „armistițiului" : bolșevicii au dezarmat. Experiența „modului de viață partinic".

Condițiile puse menșevicilor : (α) dezarmare totală — suspendarea ziarului fracțiunii, lichidarea casei fracțiunii, a sciziunii fracționiste din străinătate ; (β) aplicarea *lo-*

www.dacoromanica.ro

ială a rezoluției cu privire la lupta împotriva lichidatorismului ; (γ) supunere *loială* față de majoritatea din O.C. ; (δ) ajutor *loial* acordat C.C. din Rusia.

Si non, non *.

Menșevicii cochetează cu otzoviștii-ultimatiști. Neputința și indulgența lui Troțki față de lichidatori.

Scrisă în februarie—începutul lunii martie 1910 la Paris

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipărește după manuscris

177

I·OAIE VOLANTĂ CU PRIVIRE LA GAÏVAS

Biroul din străinătate al C.C. face cunoscut tuturor grupurilor din străinătate textul următoarei scrisori, primită de la tov. Lenin, reprezentantul P.M.S.D.R. în Biroul socialist internațional.

18 martie 1910

„Secretarul Biroului socialist internațional a adresat reprezentantului P.M.S.D.R. în Biroul socialist internațional o scrisoare în legătură cu următoarea chestiune :

Guvernul rus a cerut Belgiei să extrădeze pe un oarecare **Gaivas** (Gaïvas), acuzat de exproprierea pe care acesta a săvîrșit-o, după cum afirmă guvernul rus, *la 16 mai 1907* în apropiere de ferma *Polubatovka* (județul Sumi, satul Cernecinski : la ferme de Poloubatovka, de la commune de Tchernetschinsky, du district de Soumi). Această expropriere a fost săvîrșită, după cum afirmă guvernul rus, cu participarea lui *Mihail Breaskun, Mihail Melnik, Serghei Nikiforov și a lui Pavel Demianenko*, care au și fost condamnați de tribunalul **militar** în 1907.

Cel expropriat este un oarecare Golovin — cetățean de onoare.

«Colonia rusă din Bruxelles — scrie secretarul Biroului socialist internațional — este convinsă că fapta ce se impută lui *Gaïvas* este *un delict politic* și că *Gaïvas* trebuie salvat atît în interesul lui personal,

* — Daca nu, nu. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

cît şi pentru ca extrădarea lui să nu creeze un precedent, care ar fi cît se poate de periculos».

Dezbaterile în procesul de extrădare a lui Gaïvas au avut loc la Bruxelles la 17 martie 1910. *Tribunalul a ezitat,* neştiind dacă e vorba sau nu de un delict politic.

«Membrul cel mai influent al tribunalului şi preşedintele lui — scrie secretarul Biroului socialist internaţional — consideră că hotărîrea depinde de faptul dacă va fi sau nu demonstrat că complicii lui au fost judecaţi de un tribunal *militar.* Daca acest lucru va fi demonstrat, el va considera ca infracţiunea are un caracter *politic*».

Procesul a fost amînat *cu o săptămînă,* pentru ca Gaïvas şi apărătorul său să poată procura dovezi.

De aceea, este extrem de important să se adune **i m e d i a t** *toate dovezile şi informaţiile,* care, pentru a ajunge mai repede la destinaţie, ar fi de dorit (dacă e cu putinţă) să fie trimise **d i r e c t** apărătorului lui Gaïvas :

M. B. JOFÉ, Avocat
55, Rue Bosquet, 55
Bruxelles (Belgique)

Avînd în vedere cele arătate mai sus, reprezentantul P.M.S.D.R. în Biroul socialist internaţional roagă Biroul din străinătate al C.C., precum şi conducerile **t u t u r o r** *grupurilor de la Paris* ale P.M.S.D.R. să ia imediat măsuri pentru a strînge dovezi şi a se culege informaţii, sau hectografiind şi trimiţînd grupurilor prezenta scrisoare, sau pe alte căi.

Adeverinţele eliberate de grupuri — **dacă timpul va permite acest lucru** — pot fi trimise în caz de nevoie Biroului din străinătate al C.C. pentru a fi semnate de acesta sau de reprezentantul P.M.S.D.R. în Biroul socialist internaţional".

N. Lenin

Cu salutări tovărăşeşti, Biroul din străinatate al C.C.

Scrisă la Paris
Publicată în foaie volanta

Se tipăreşte după textul foii volante

www.dacoromanica.ro

178

CĂTRE C. HUYSMANS

21. III. 1910

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Am primit scrisoarea dv. referitoare la Gaïvas. Personal nu ştiu nimic despre el şi nici despre prietenii lui. Voi face însă tot ceea ce e cu putinţă pentru a strînge informaţii. *Toate* grupurile importante ale partidului nostru au fost înştiinţate şi sînt convins că dacă se va găsi cineva care să-l cunoască pe Gaïvas sau unele amănunte în legatură cu această chestiune, avocatul lui Gaïvas va fi informat.

Cu stimă, *N. Lenin*

Expediata din Paris la Bruxelles

Publicata pentru prima oară în limba franceza în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4

In limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris
Tradus din limba franceză

179

CĂTRE L. B. KAMENEV

21. III. 1910

Dragă L. B.,

Am primit articolul despre Kolţov, l-am citit şi l-am transmis... * ; mi-a plăcut foarte mult ; cred că e un articol reuşit..., sînt convins că va isca un scandal monstru ; acolo însă oricum e un scandal *continuu*. S-a stricat componenţa O.C. [226] — înainte de plenară, timp de un an, *n-a fost nici un* scandal, iar acum nu apare *un număr* [fără] ca Martov să nu protesteze în scris, să nu ameninţe şi să nu facă istericale...

[Cum stau lucrurile] cu raportul ?

* Manuscrisul documentului este în parte deteriorat. Cuvintele luate în paranteze pătrate au fost reconstituite după sens şi după unele litere care s-au păstrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Nu ne lăsa în pană, pentru dumnezeu !

Cei din Biroul internaţional au început iarăşi „să tragă de mine", adică să-mi amintească. Scrie, scrie mai repede [raportul], [pentru] dumnezeu... De îndată ce vei termina raportul, [vom începe] să scoatem [o mică revistă] legală a bolşevicilor [227].

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *Lenin*

P. S. În nr. 10 al „Pravdei" Troţki e destul de josnic !

Expediată din Paris la Viena *Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris*

180

CĂTRE N. E. VILONOV

27. III. 1910

Dragă tovarăşe Mihail,

Cum o mai duci cu sănătatea ? Te-ai întremat ? Scrie-mi despre acest lucru, informează-mă exact dacă ai luat în greutate şi cît anume.

La noi ceaţa unificării împăciuitoriste începe să se risipească. Îţi trimit suplimentul la nr. 12 al ziarului „Soţial-Demokrat" [228]. Din el vei vedea că a ieşit o încăierare în lege cu golosiştii. Acum totul e să ştim dacă mai există pe lume plehanovişti, dacă mai există menşevici *partinici*, sau toţi menşevicii sînt golosişti, iar Plehanov este un izolat şi atît.

E necesar să desfăşurăm o intensă agitaţie pentru ieşirea plehanoviştilor din grupurile golosiste, pentru înlocuirea golosistului din Biroul din străinătate al C.C. cu un plehanovist etc., şi prin această agitaţie sa verificăm *în mod practic* dacă din această unificare a partidului va rezulta măcar unirea noastră cu plehanoviştii sau nu va ieşi nimic.

Grupul bolşevic de aici se pregăteşte să pornească o asemenea agitaţie ; cînd va începe, îţi vom da de veste.

„Vperediştii" ţin aici un fel de congres : se spune că au sosit Bogdanov şi Stanislav. Nu se ştie însă ce întreprind.

www.dacoromanica.ro

Au o comportare ridicolă şi probabil că la prima lor manifestare în presă Organul Central va fi nevoit să pornească lupta şi împotriva lor. Din Rusia s-a primit o scrisoare prin care sîntem înştiinţaţi că Aleksinski a scris vperediştilor din Moscova în legătură cu planul de a organiza o şcoală *proprie* pentru 50 de persoane (să fi făcut rost de bani ?), dar vperediştii din Moscova înclină, pare-se, spre o şcoală de partid comună.

De la Gorki n-am primit nici o scrisoare. Aud că Bogdanov l-a dezamăgit şi că şi-a dat seama de falsitatea comportării acestuia. Ai vreo ştire de la Capri ?

În Rusia sînt puţine forţe. Ei, dacă am putea trimite de aici un activist bun în C.C. sau pentru convocarea conferinţei ! Aici însă toţi sînt nişte „foşti oameni".

Îţi urez sănătate. Scrie-mi.

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *Lenin*

Expediată din Paris la Davos (Elveţia)

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol XIII

Se tipăreşte după manuscris

181

CĂTRE L. TYSZKA

Pentru T.

28. III. 1910

Stimate tovarăşe,

Vă mulţumesc pentru articolele Rosei Luxemburg [229] pe care mi le-aţi trimis.

În problema principală — înlocuirea lui Warski cu Leder — trebuie să protestez în modul cel mai categoric [230]. Gîndiţi-vă că ne puneţi într-o situaţie imposibilă ! Nu vorbesc despre aptitudinile lui Leder (atît cît am putut să-l cunosc lucrînd cu el la diferite congrese şi conferinţe, mi-a făcut impresia unui om care *nu* are cunoştinţe, capacităţi, gust literar, competenţă, ci înclină deseori spre şicane mărunte etc etc,. şi despre asta vă scriu tot privatissimme).

www.dacoromanica.ro

Nu vorbesc nici de faptul că nu poate fi înlocuit un publicist experimentat, un marxist inteligent şi un tovarăş admirabil printr-un om fără experienţă şi prea puţin corespunzător.

Vreau să vorbesc însă despre situaţia din redacţia O.C. şi *despre criza* din partid. Nu se poate ca dv. să nu vă fi dat seama că situaţia e critică. Warski şi cu mine vom scrie Comitetului Central despre necesitatea schimbării componenţei O.C. (pe care Dan îl torpilează în mod vădit). Lichidatorii torpilează C.C. Şi într-un moment cînd avem *absolută* nevoie de acest om, care a participat la plenară, care a fost verificat în muncă, care s-a integrat perfect în munca colegiului, care a pornit un război serios împotriva unui adversar serios, — într-un moment ca acesta el să fie înlocuit cu un novice ! ! Dar, pentru dumnezeu, asta ar însemna să paralizezi O.C. ! Doar O.C. este deocamdată *singurul* organ de conducere a *întregului* partid (atîta timp cît C.C. nu se întruneşte fiindcă este torpilat de lichidatori). Este extrem de important să avem un O.C. apt de muncă ; şi într-un moment ca acesta „s-o luăm de la început", „să introducem în muncă" un novice, *să discutăm* în loc să lucrăm ! Trebuie să înţelegeţi că menşevicii, invocînd hotărîrile plenarei (şi în mod formal au, incontestabil, dreptul de a le invoca), *discută* literalmente fiecare cuvînt din rezoluţie, fiecare lucru nespus în rezoluţie, fiecare incident (cît de neînsemnat) de la plenară pentru a găsi *portiţe de scăpare*. În aceste condiţii, cum se poate concepe în rolul de pendul un om care *n-a participat* la plenară şi care *de foarte multă vreme* n-a mai lucrat cu noi în instituţiile centrale ale P.M.S.D.R. ? E ceva absolut imposibil ! Aceasta înseamnă a frîna munca, şi asta într-un moment cînd la fiecare şedinţă trebuie *rezolvate* probleme *extrem de importante*. Căci Leder va fi nevoit să spună „nu ştiu" la *mii* de argumente şi şicane ale menşevicilor (care sînt al dracului de pricepuţi în folosirea oricărui fraktioneller Dreck *, după cum prea bine ştiţi). Se poate oare

* — fleac fracţionist. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

concepe folosirea unui asemenea om într-un asemenea moment ?

Nu. Nu. Noi nu cerem imposibilul de la P.S.D. * Îi cunoaştem forţele, nevoile, cunoaştem imperativele muncii din Polonia. Noi nu-l împovărăm pe Warski şi nu-l facem să se rupă de activitatea sa *publicistică*, al cărei conţinut îl constituie problemele poloneze. E necesar însă ca dv. să ni-l lăsaţi neapărat în O.C., aşa cum ne-am înţeles în timpul plenarei. Fără Warski ne-ar fi *absolut* imposibil să ieşim din perioada de criză, să determinăm o schimbare în componenţa O.C. Cînd criza va lua sfîrşit, cînd componenţa O.C. se va fi schimbat, atunci..., dar şi atunci, pentru dumnezeu, *nu* pe Leder. Atunci să ni-l daţi pe Karski, dacă nici atunci nu va fi posibil să ni-l lăsaţi pe Warski. Acum însă avem absolută nevoie de Warski.

O caldă strîngere de mînă. Salutări Rosei.

Al. dv., *Lenin*

Expediată din Paris la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

182

CĂTRE G. V. PLEHANOV

29. III. 1910

Iubite şi mult stimate tovarăşe,

Împărtăşesc pe deplin ideea dv., exprimata în „Dnevnik" nr. 11, că se impune o sinceră şi strînsă apropiere a tuturor elementelor cu adevărat social-democrate în lupta împotriva lichidatorismului şi otzovismului şi aş vrea foarte mult să mă întîlnesc cu dv. pentru a discuta actuala stare de lucruri din partid. Dacă şi dv. consideraţi utilă o asemenea discuţie şi dacă starea sănătăţii vă permite, fiţi atît de bun şi scrieţi-mi (sau telegrafiaţi-mi) cînd aţi putea

* — Social democraţia poloneză. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

sa-mi fixaţi o întrevedere la San Remo. Sînt gata să vin acolo în acest scop [231].

Cu salutări tovărăşeşti, *N. Lenin*

Vl. Oulianoff. 4. Rue Marie Rose. Paris. XIV.

Expediata la San Remo

Publicata pentru prima oara în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

183

CĂTRE L. B. KAMENEV

6. IV. 1910

Dragă K.,

Am primit *(în sfîrşit!* — tocmai mă pregăteam să te *cert* rău de tot) scrisoarea d-tale. Să expediez scrisoarea expres sau o telegramă e prea tîrziu.

Ne „grăbim" prea mult — scrii d-ta. Nu ştiu... * Oare putea fi admis Dan & Co.? Şi ce să mai... aşteptăm? Rău ai făcut însă că nu te-ai „grăbit" să ne scrii imediat despre „îndoielile formale" ale lichidatorilor de la „Pravda". Extrasele ţi-au fost trimise acum 10 zile: dacă te-ai fi grăbit să ne răspunzi *imediat,* arătînd că cutare şi cutare lucru nu-ţi este clar, *acum o saptămînă* ai fi fost în posesia copiilor integrale ale scrisorilor din Rusia. Acum O.C., care a apărut aseară tîrziu, continuă să dea citate din scrisori [232].

Este necesară retragerea d-tale din redacţia ziarului „Pravda"? [233] D-ta eşti aproape gata să spui da, „grăbindu-te" iarăşi să scrii după *primul* conflict cu Troţki.

Personal cred că, *atîta timp* cît „Pravda" este atît de incoloră, nu e necesar să te retragi din redacţia ei. Cînd am citit... nota [d-tale] din nr. 11 al „Pravdei", m-am gîndit ([şi] Grigori a spus): e ceva inofensiv, incolor, [lipsit de valoare], frazeologie...

* Manuscrisul documentului este în parte deteriorat. Cuvintele luate în paranteze patrate au fost reconstituite dupa sens şi dupa unele litere care s-au păstrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Ce urmărim *acum*, în momentul de față, prin politica noastră ? Construirea unui nucleu *de partid* nu prin *frazeologia* banală a troțkiștilor & Co., ci printr-o apropiere ideologică *reală* între plehanoviști și bolșevici. *Vom reuși* oare ? Nu știu ! Dacă nu vom reuși, înapoi la Centrul Bolșevic. Dacă vom reuși, va fi un important pas înainte.

Noi vom scrie Comitetului Central din Rusia (insistînd ca Makar să-l convoace, fără a-i aștepta pe nemernicii de menșevici) despre *izgonirea* lui Dan (și Martov) din O.C., a lui Igor din Biroul din străinătate al C.C. și înlocuirea lor cu plehanoviști. Plehanoviștii au publicat... [într-un număr] al ziarului „Golos S.-D." (d-ta [îl vei primi, probabil,] zilele acestea [234]).

...[53] pentru golosiști,... împotrivă... 10... Pentru plehanoviști 11 . . . ., dar importă nu atît numărul, cît faptul că *a început sciziunea.* Începutul e greu, restul vine de la sine.

Menșevicii vor publica *zilele acestea* răspunsul dat de Martînov lui Plehanov și, probabil, răspunsul dat Organului Central. Deși Plehanov *vrea* să-și asigure posibilitatea de „a se întoarce" la golosiști, se pare că deocamdată nu va ieși nimic.

Cred că retragerea d-tale din redacția ziarului „Pravda", dacă este inevitabilă, trebuie organizată cu cea mai mare atenție (d-ta scrie un articol împotriva lichidatorismului și împotriva ziarului „Golos", iar Troțki n-are decît să-l refuze !) pentru a se putea întocmi un raport către O.C. și *pentru a se pregăti* un proiect de hotărîre cu privire la editarea unui ziar popular de către Organul Central. Sau asta, sau înapoi la. . . . . .

Grupul de la Viena o să tacă.

În privința raportului nu sînt mulțumit. Asta nu înseamnă „a sîcîi", ci a aminti. *Trimite începutul.* Totul la 1. V. — e prea tîrziu !

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *Lenin*

Expediată din Paris la Viena

Se tipărește pentru prima oară, după manuscris

www.dacoromanica.ro

184

CĂTRE N. E. VILONOV

7. IV. 1910

Dragă tov. M.,

Îţi trimit rezoluţia plehanoviştilor de aici sau, mai exact, a menşevicilor-partiiţi [235]. Dacă e adevărat că la voi, la Davos, ei predomină în rîndurile menşevicilor, ar fi extrem de important ca să se pronunţe numaidecît, să se unească în orice caz şi să adopte o poziţie făţişă. Bineînţeles că *bolşevicii* trebuie să dea cu multă prudenţă asemenea sfaturi menşevicilor, deoarece chiar printre plehanovişti cea mai teribilă, mai gravă şi mai insuportabilă învinuire care se poate aduce cuiva este că „ajută pe bolşevici" sau că lucrează „pentru bolşevici" etc.

În actuala situaţie, atît de confuză, nu există, după părerea mea, decît două soluţii : sau ne întoarcem înapoi, la fracţiunea noastră bolşevică, sau dăm, împreună cu plehanoviştii, *o luptă decisivă* împotriva golosiştilor, pentru partid. A doua soluţie este preferabilă, dar ea nu depinde de noi. Atît timp cît va fi posibil, vom face totul pentru a ajunge la această a doua soluţie. Numai după ce vom fi încercat *t o a t e* posibilităţile, toate mijloacele în vederea realizării ei, vom reveni la prima. —

— Mă bucură că, făcînd cunoştinţă cu pragmatismul, ai început să te îndepărtezi de machism. Acum în Rusia se traduce de zor toată această drojdie filozofică „ultramodernă" : Petzoldt & Co., pragmatiştii etc. Foarte bine : cînd cititorii ruşi şi în special muncitorii vor vedea *adevărata faţă* a dascălilor lui Bogdanov şi a confraţilor săi, vor întoarce repede spatele şi dascălilor, şi discipolilor.

A considera adevărul drept un instrument al cunoaşterii înseamnă în fond a trece pe poziţiile agnosticismului, a abandona materialismul. În această privinţă, ca şi în toate problemele esenţiale, pragmatiştii, machiştii, empiriomoniştii se aseamănă.

www.dacoromanica.ro

O caldă strîngere de mînă ; îţi doresc grabnică şi deplină însănătoşire.

Al d-tale, *N. Lenin*

Expediată din Paris la Davos (Elveţia)

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

185

CĂTRE A. I. LIUBIMOV

Tovarăşului Mark

10 apr. 1910

Stimate tovarăşe,

Consfătuirea de ieri ne-a convins definitiv de un lucru de care nu ne îndoiam prea mult nici înainte : că d-ta nu reprezinţi de loc curentul bolşevic, curent pe care pretinzi că-l reprezinţi în Biroul din străinătate al C.C.

Avînd toate temeiurile să ne considerăm reprezentanţii curentului bolşevic, declarăm, atît pe baza scrisorilor tovarăşilor noştri de idei din Rusia, cît şi pe baza datelor privind politica bolşevicilor din străinătate, că oscilările d-tale politice, intenţia d-tale de a tolera prezenţa în Biroul din străinătate al C.C. a lichidatorului Igor, care complotează împotriva partidului, de a camufla torpilarea de către el a unificării partidului [236] (în loc să-l demaşti pe Igor, să ceri Comitetului Central în mod categoric scoaterea lui şi să te încadrezi în mod hotărît în lupta împotriva lichidatorilor, să aperi alianţa dintre bolşevici şi menşevicii *partinici*, singura care ar mai putea, *poate*, să salveze cauza unificării), — toată această comportare a d-tale ne convinge că, cu sau fără voie, eşti o unealtă în mîna lichidatorilor.

Ne rezervăm dreptul să aducem la cunoştinţa bolşevicilor declaraţia noastră, iar dacă va fi nevoie o vom aduce şi la cunoştinţa întregului partid şi a presei.

Membrii bolşevici ai O.C. : *Lenin* *

Scrisă la Paris [loc]

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

* Scrisoarea e semnată şi de G. E. Zinoviev. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

186

CĂTRE A. I. LIUBIMOV

Tovarăşului Mark

Stimate tovarăşe,

Retractăm cele afirmate în scrisoarea noastră şi regretăm că v-am acuzat pe nedrept că aţi sprijini lichidatorismul în Biroul din străinătate al C.C. *

10. IV. 1910

Lenin **

Scrisă la Paris (loco)

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după textul scris de G. E. Zinoviev şi semnat de V. I. Lenin

187

CĂTRE A. M. GORKI

Către Al. Maks—ci

11. IV. 1910

Scumpe A. M.,

Abia astăzi am reuşit să capăt scrisoarea dv. şi a M. F., trimisă prin M. S. Botkina. Să nu uit : puteţi să-mi scrieţi şi pe adresa mea *personală* (Oulianoff. 4. Rue Marie Rose. 4. Paris. XIV), şi pe adresa partidului — în acest caz e mai bine să folosiţi două plicuri, iar pe cel interior să menţionaţi : personal pentru Lenin (110. Avenue D'Orléans. Mr. Kotliarenko. Paris. XIV).

Voi căuta să vă trimit chiar mîine publicaţiile pe care mi le cereţi.

Mă întrebaţi dacă v-am înjurat şi unde. Probabil că în „Diskussionnîi Listok" [237], nr. 1 (editat de O.C.) ***. Vi-l

* Vezi scrisoarea precedentă. — *Nota red.*

** Scrisoarea e semnata şi de G. E. Zinoviev. — *Nota red.*

*** Vezi articolul lui V. I. Lenin „Însemnările unui publicist", capitolul I „In legatura cu «platforma» adepţilor şi aparatorilor otzovismului" (Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 257—268). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

trimit. Dacă cei care v-au informat n-au avut în vedere cele scrise în această publicaţie, pentru moment nu-mi amintesc de altceva. În acest răstimp n-am scris nimic altceva.

Acum în ceea ce priveşte unificarea. E fapt concret sau anecdotă ? — mă întrebaţi. Ca să vă arăt cum stau lucrurile, trebuie s-o iau mai de departe, căci aici este şi un element „anecdotic" (mai degrabă fără importanţă) şi unul serios, după convingerea mea.

În direcţia unificării partidului au acţionat şi acţionează o serie de factori importanţi şi profunzi : necesitatea de a curăţi social-democraţia de lichidatorism şi otzovism — în domeniul ideologic ; situaţia extrem de grea în care se află partidul şi întreaga muncă social-democrată şi formarea unui nou tip de muncitor social-democrat — în domeniul activităţii practice.

La plenara C.C. („plenară lungă" — trei săptămîni de caznă, de măcinare a nervilor, fir-ar să fie !), acestor factori importanţi şi profunzi, pe care nu toţi îi sesizează, li s-au adăugat o serie de factori mărunţi, s-a adăugat starea de spirit „împăciuitoristă în genere" (fără să se ştie în mod clar cine cu cine trebuie să se împace, în ce scop şi cum anume), li s-a adăugat ura împotriva Centrului Bolşevic pentru lupta ideologică intransigentă desfăşurată de acesta, li s-au adăugat intrigile şi dorinţa de a face scandal ale menşevicilor — şi a ieşit un copil plin de buboaie.

Şi ne căznim în continuare. Ori — în cazul cel mai fericit — vom opera buboaiele, vom elimina puroiul, vom vindeca copilul şi-l vom creşte.

Ori — în cazul cel mai rău — copilul va muri. Atunci vom trăi cîtva timp fără copil (cu alte cuvinte, vom reface fracţiunea bolşevică), iar după aceea vom da naştere unuia mai sănătos.

În tabăra menşevicilor merg spre o unificare serioasă (nu pe deplin conştienţi, încet de tot, împleticindu-se, dar merg, şi, ceea ce e mai important, n-au cum să nu meargă) plehanoviştii, merg *partiiţii*, merg muncitorii. Golosiştii însă

www.dacoromanica.ro

umblă cu tot felul de tertipuri, încurcă treaba, se ţin de ticăloşii. Ei sînt pe cale de a-şi crea un puternic centru legal, oportunist în Rusia (Potresov & Co. în publicistică : vezi „Naşa Zarea“ [238] nr. 2 — mare ticălos Potresov ăsta ! — şi Mihail, Roman, Iuri + cei 16 autori ai „Scrisorii deschise“ din „Golos“ nr. 19/20 — în munca practică, organizatorică).

Plenara C.C. urmărea să-i unească *pe toţi*. Acum golosiştii *se desprind*. Acest buboi *trebuie* tăiat. Asta nu se va face fără certuri, scandaluri, chinuri, intrigi şi resentimente.

Acum sîntem ţinta tuturor acestor intrigi. Ori C.C. din Rusia va tăia de la rădăcină pe golosişti, îndepărtîndu-i din cele mai importante instituţii (din Organul Central etc.), ori va trebui să refacem fracţiunea.

În „Dnevnik“ nr. 11 Plehanov face o apreciere a plenarei, din care se vede clar că, *în momentul de faţă*, dorinţa sinceră şi serioasă de a lupta împotriva oportunismului învinge la el dorinţa meschină de *a folosi* pe oportuniştii golosişti *împotriva* bolşevicilor. Şi aici se manifestă o tărăgăneală complicată, dar centrul legal, lichidatorist al menşevicilor, care s-a format în Rusia, determină *în mod inevitabil* pe social-democraţii serioşi să se îndepărteze de ei.

Acum în ceea ce-i priveşte pe „vperedişti“. Un timp am avut impresia că şi înăuntrul acestui grup există două curente : unul care tinde spre partid, spre marxism, tinde să renunţe la machism şi la otzovism, iar celălalt — invers. Celui dintîi unificarea partidului i-ar fi deschis perspectiva unei corijări comode, fără inconveniente, partinice a absurdităţilor evidente ale otzovismului etc. Se pare însă că cel de-al doilea curent precumpăneşte. Aleksinski (care e un ţînc în materie de politică, dar un ţînc înfuriat, care face o prostie după alta) a ieşit, provocînd un mare scandal, din redacţia lui „Diskussionnîi Listok“ şi din comisia şcolii de partid [239]. Se pare că vor să-şi organizeze o şcoală *a lor*, tot fracţionistă, tot în afara partidului. Dacă va fi aşa, o

www.dacoromanica.ro

să ne războim iar cu ei şi o să atragem de partea noastră pe muncitorii care-i urmează.

Rezultă, aşadar, că partea „anecdotică" predomină acum în problema unificării, că apare pe primul plan şi oferă unora prilej de chicoteli, de ironii etc. Se spune chiar că socialistul-revoluţionar Cernov a scris un vodevil pe tema unificării social-democraţiei, intitulat „Furtună într-un pahar cu apă", şi că acest vodevil va fi reprezentat aici zilele acestea în faţa unuia din grupurile (amatoare de senzaţii) ale coloniei de emigranţi.

E de-a dreptul dezgustător să trăieşti în această atmosferă de „anecdote", de disensiuni, de scandaluri, de şicane şi de resentimente, după cum tot atît de dezgustător este şi să le observi. Dar nu-i este nimănui permis să se lase pradă sentimentelor. Viaţa de emigrant este acum de o sută de ori mai grea decît înainte de revoluţie. Viaţa de emigrant şi disensiunile sînt inseparabile.

Dar disensiunile vor dispărea ; nouă zecimi din ele rămîn în străinătate ; ele nu sînt decît un accesoriu. În schimb, dezvoltarea partidului, dezvoltarea mişcării social-democrate se desfăşoară implacabil, biruind greutăţile fără seamăn create de situaţia actuală. Curăţirea partidului social-democrat de „devierile" periculoase din rîndurile *lui,* de lichidatorism şi otzovism *îşi urmează* neabătut cursul ; în cadrul unificării, ea a făcut *progrese mult mai însemnate* decît înainte. Cu otzovismul am terminat în fond, sub raport ideologic, încă înainte de plenară. Cu lichidatorismul n-am putut termina atunci ; menşevicii au reuşit, un timp oarecare, *să ţină ascuns şarpele,* dar acum l-au scos la lumină, acum îl vede toată lumea, acum putem să-l nimicim şi-l vom nimici.

Şi această curăţire nu este în nici un caz numai o sarcină „ideologică", numai „literatură", aşa cum crede imbecilul (sau escrocul) de Potresov, care *ia apărarea* machiştilor, aşa cum menşevicii, la plenară, au luat apărarea „vperediştilor". Nu, această curăţire este indisolubil legată de adîncurile mişcarii muncitoreşti, care învaţă să organizeze munca

www.dacoromanica.ro

social-democrată în actuala perioadă grea şi învaţă tocmai prin negare, iese la liman prin negarea lichidatorismului şi a otzovismului. Numai palavragiul de Troţki îşi închipuie că se poate evita această negare, că ea e de prisos, că chestiunea asta nu priveşte pe muncitori, că problemele lichidatorismului şi otzovismului sînt puse *nu* de viaţă, *ci* de publicaţiile unor polemişti înrăiţi.

Îmi închipui cît de greu poate urmări această creştere anevoioasă a noii mişcări social-democrate cel care n-a văzut şi n-a fost părtaş la creşterea anevoioasă de la sfîrşitul deceniului al 9-lea şi începutul ultimului deceniu al secolului trecut. Atunci erau numai cîteva zeci de asemenea social-democraţi, dacă nu chiar cîţiva. Acum sînt sute şi mii. De aici rezultă criza şi crizele. Şi social-democraţia *în ansamblul ei* le lichidează în văzul tuturor şi le va lichida cinstit.

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

Expediată din Paris la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

188

CĂTRE M. M. ZOLINA

Pentru *M. M.*

30. IV. 1910

Stimată tovarăşă,

Vă mulţumesc că m-aţi informat despre starea sănătăţii lui Mihail. Am făcut imediat demersuri pentru a i se acorda o subvenţie. Situaţia e de aşa natură, încît nu sînt speranţe să i-o acorde Biroul din străinătate al Comitetului Central, deoarece acolo noi sîntem acum în minoritate. A plecat cineva în Rusia şi, profitînd de ocazie, am transmis Comitetului Central din Rusia să-i acorde o subvenţie lui Mihail. Sper ca peste vreo două săptămîni să am un răspuns

www.dacoromanica.ro

favorabil. *În orice caz*, ar trebui să facem în aşa fel ca Mihail să-şi continue tratamentul şi să mai rămînă la Davos pînă se va restabili complet.

O caldă strîngere de mînă.

Al dv., *N. Lenin*

Adresa mea :
Mr. Vl. Oulianoff.
4. Rue Marie Rose. 4.
Paris. XIV.

Expediată din Paris la Davos (Elveţia)

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

189

*CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

Stimaţi tovarăşi,

Considerăm de datoria noastră să vă aducem la cunoştinţă că, după ferma şi profunda noastră convingere, starea de lucruri din redacţia O. C. a devenit pur şi simplu insuportabilă şi că promovarea liniei partidului ni se pare absolut *imposibilă* fără schimbarea componenţei redacţiei O. C.

Numai primele două şedinţe ale redacţiei O. C. care au avut loc după plenară ne-au dat speranţe în posibilitatea unei munci în comun cu tovarăşii Martov şi Dan. Faptul că tov. Martov s-a declarat de acord cu scrisoarea C.C. cu privire la conferinţă [240] (vezi O. C. nr. 11. Martov *a semnat* această scrisoare) mărturisea, fără îndoială, dorinţa lui de a îndeplini *în mod loial* hotărîrile plenarei. Primul care a adoptat un alt ton a fost tov. Dan, care a declarat articolul de fond din nr. 11 al O.C.* *dăunător* şi care, în prezenţa noastră, l-a acuzat pe Martov de *oportunism organocentralist*. Însuşi acest fapt ne-a demonstrat că golosiştii

* Este vorba de articolul lui V. I. Lenin „Spre unitate" (vezi Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 205—214). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

inveteraţi îl consideră pe Martov „oportunist", în sensul că dă dovadă de docilitate faţă de hotărîrile partidului, şi că totul se reduce la problema dacă Martov va ceda sau nu la presiunile lor.

Articolul lui Martov „Pe calea cea bună" ne-a dovedit că el a cedat. Faptul că el n-a vrut ca articolul să fie dat la „Diskussionnîi Listok" (deşi este evident că acest articol *discută* hotărîrea C.C. cu privire la componenţa O. C.) a însemnat începutul războiului. În problema atitudinii organizaţiilor ilegale şi a militanţilor lor faţă de cele legale, Martov, în acest articol, *coteşte în mod vădit de la C.C.* (scrisoarea cu privire la conferinţă, pe care a semnat-o) *înspre Dan.* „Teoria egalităţii în drepturi" între ilegalişti şi legalişti nu este altceva decît *o abatere de la scrisoarea C.C., o cotitură din partea lui Martov,* căci contradicţia dintre această „teorie" şi scrisoarea C.C. este evidentă pentru oricine nu vrea să închidă ochii.

Atunci cînd Martov, după ce articolul i-a fost respins (căci el n-a fost de acord să dea o notă la articol şi nici ca articolul să fie publicat în *„Diskussionnîi Listok"),* a declarat redacţiei O. C. că *el începe ostilităţile,* poziţia sa şi a lui Dan a devenit foarte clară pentru noi.

Partidul s-a clarificat în privinţa acestei poziţii 1) din comportarea lui Mihail, Roman şi Iuri [241], 2) din manifestul celor 16 menşevici din Rusia [242], 3) din *„Golos"* nr. 19—20 şi 4) din manifestul scizionist al celor 4 redactori de la *„Golos"* [243]. La toate acestea se adaugă acum 5) articolul făţiş lichidatorist publicat de Potresov în *„Naşa Zarea"* nr. 2, în care mai semnează Martov şi alţii, şi 6) articolul redacţiei ziarului *„Golos Soţial-Demokrata"* îndreptat împotriva lui Plehanov („O completare necesară la «Dnevniki»" [244]), în care Martînov, Martov şi Akselrod, alături de acelaşi Potresov, tratează en canaille (ca pe nişte canalii) Organul Central al partidului şi menşevismul partinic.

www.dacoromanica.ro

În foaia noastră volantă intitulată „«Golos»-ul lichidatorilor împotriva partidului" şi în nr. 12 al O. C. am făcut o apreciere asupra primelor patru manifestări *. În nr. 13 al O. C., care va apărea peste o săptămînă, Plehanov va face o apreciere asupra articolului publicat de Potresov în „*Naşa Zarea*".

Împotriva ziarului „*Golos Soţial-Demokrata*", care a cotit în mod definitiv spre lichidatori, încep să se unească şi să acţioneze menşevicii partinici, după cum rezultă din cele patru rezoluţii adoptate de unele grupuri *menşevice* şi de unele părţi ale grupurilor *menşevice* din străinătate (Paris, Nisa, San Remo, Geneva) **. Menşevicii *partinici* se pronunţă făţiş împotriva ziarului „*Golos*" şi împotriva lichidatorilor din Rusia, vorbesc deschis despre cotitura spre lichidatorism făcută de „*Golos*" *după* plenară.

În partid s-a creat o situaţie mult diferită de cea existentă în timpul plenarei, ceea ce reclamă neapărat schimbări în componenţa O. C. Plenara a vrut să dea posibilitatea de a reveni în rîndurile partidului şi de a lucra loial în cadrul lui *tuturor* golosiştilor, *tuturor* social-democraţilor, *tuturor* militanţilor legali ai mişcării muncitoreşti *care voiau* să treacă pe poziţii partinice. Plenara a nutrit speranţa că nu se va produce o sciziune între cele două părţi ale menşevismului, ci că ambele vor trece laolaltă pe poziţii partinice.

Dar a ieşit altfel, şi vina o poartă centrul din Rusia al legaliştilor (Potresov, Mihail & Co.) şi ziarul „*Golos Soţial-Demokrata*". Sciziunea dintre ei şi menşevicii *partinici* a devenit fapt. Noi am unit în jurul O. C. şi al lui „Diskussionnîi Listok" o seamă de menşevici *partinici* (Plehanov, Rappoport, Avdeev), împreună cu care începem să desfăşurăm, sub cele mai bune auspicii, o muncă de partid străină de orice fracţionism, în pofida tuturor divergenţelor existente între noi. În străinătate, grupurile bolşevicilor şi menşevicii-partiiţi fac paşi în direcţia unificării. Grupurile golosişti-

* Vezi *V. I. Lenin*. „«Golos»-ul lichidatorilor împotriva partidului" (Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politica, 1963, ed. a doua, p. 215—224). — *Nota red.*

** Vezi articolul lui V. I. Lenin „Unificarea partidului în străinătate" (Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politica, 1963, ed. a doua, p. 247—250). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

lor, dimpotrivă, au adoptat o orientare categoric *potrivnică* unificării.

De aceea situaţia cu totul imposibilă care s-a creat în interiorul redacţiei O. C. nu se datoreşte unor motive accidentale sau de ordin personal. Dacă în cadrul redacţiei noastre domnesc acum disensiuni care nu iau sfîrşit, dacă noi trei nu putem birui în nici un chip poziţia ostilă a celorlalţi doi redactori, dacă în cadrul O. C. întreaga muncă este frînată, — toate acestea sînt rezultatul inevitabil *al unei situaţii false*. Sensul hotărîrilor plenarei indică necesitatea unei apropieri de menşevicii-*partiiţi*, iar la noi în O. C. menşevicii *antipartinici* duc o luptă necruţătoare împotriva *menşevicilor-partiiţi* care, fără să fie membri ai redacţiei Organului Central, îl sprijină !

Sîntem pe deplin convinşi că tovarăşii din C.C. înţeleg ei înşişi că situaţia a devenit cu totul imposibilă şi că nu ne vor cere s-o ilustrăm printr-un istoric al nenumăratelor conflicte şi scandaluri care au loc în redacţie. Aceste conflicte, acuzaţii, fricţiuni, care duc la o totală dezorganizare a muncii, nu sînt decît rezultatul situaţiei politice schimbate, care va duce *în mod inevitabil* la destrămarea O.C. dacă nu se va lua măsura dictată *de întregul* spirit al hotărîrilor plenarei, şi anume : înlocuirea menşevicilor antipartinici, lichidatori, golosişti cu menşevici partinici, cărora *sîntem datori* să le acordăm tot sprijinul pentru a intra de-a binelea în partid şi în organele lui conducătoare.

Menşevicii partinici au şi declarat Biroului din străinătate al C.C. că doresc să aibă în redacţia O.C. (şi în Biroul din străinătate al C.C.) reprezentanţi ai lor, adică adepţi ai menşevismului *partinic*.

În ceea ce ne priveşte, declarăm că ne este *absolut imposibil* să conducem O.C. al partidului în colaborare cu golosiştii *, căci nu e cu putinţă să duci munca exclusiv prin

* În textul iniţial al manuscrisului urma : „...care luptă împotriva lui Plehanov şi sînt sprijiniţi de Potresov, Mihail & Co. Noi conducem realmente O.C. şi-l putem conduce *numai în alianţa* cu acei menşevici pe care Dan, Martov şi alţi golosişti îi tratează ca pe nişte canalii (vezi „O completare necesară") şi care sînt gata să ajute un O.C. partinic, şi nu un O.C. în care menşevismul este reprezentat de golosişti". Acest text a fost tăiat şi reformulat de Lenin. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

majorizarea mecanică a unor oameni cu care nu ai o bază partinică comună.

Sperăm că C.C. va lua masurile organizatorice necesare în vederea schimbării componenţei redacţiei O.C. şi a creării unui colegiu *partinic* capabil de muncă.

Membrii redacţiei O.C., *Lenin* *

Scrisă în jurul datei de 2 mai 1910
Expediată din Paris în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

190

CATRE C. HUYSMANS

6. VI. 1910

Scumpe tovarăşe,

Anexez două manifeste cu privire la demonstraţia de 1 Mai, care au fost editate de partidul nostru : unul în străinătate, iar altul în Rusia, tipărit într-o tipografie ilegală. Mă voi strădui să vă procur şi alte materiale de genul acesta, lucru, de altfel, destul de greu dacă avem în vedere situaţia în care se află partidul nostru.

Referitor la propunerile, rezoluţiile şi raportul partiduiui nostru, spre marele meu regret, sînt nevoit să vă comunic că Comitetul Central al partidului nostru încă nu a întocmit rezoluţiile şi că raportul, din păcate, încă nu este gata [245].

Primiţi, scumpe tovarăşe, salutările mele prieteneşti.

N. Lenin

Expediată din Paris la Bruxelles
Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după fotocopia manuscrisului Tradus din limba franceză

* Scrisoarea este semnată şi de A. Warski şi G. E. Zinoviev. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

191

CĂTRE C. HUYSMANS

15. VI. 1910

Scumpe tovarăşe,

Regret mult că nu vă pot procura documente şi informaţii referitoare la exproprierea de la Tiflis şi la arestările operate la München [246]. De îndată ce am primit scrisoarea dv., am remis-o unui tovarăş care ar putea să găsească documentele sau informaţiile de care aveţi nevoie. Sînt convins că el va face tot ce-i va sta în putinţă, deşi e foarte greu să îndeplinească această însărcinare pînă joi sau vineri.

Primiţi, scumpe tovarăşe,
salutul meu frăţesc,

N. Lenin

Expediată din Paris la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris
Tradus din limba franceză

192

CĂTRE L. TYSZKA

20. VII

Werter Genosse *,

Am aflat acum de la Warski că cei doi golosişti (care *au participat* la plenară) *au şi sosit* în Rusia. Situaţia e critică. După plenară am sacrificat *trei* bolşevici [247]. Mai mult nu putem. Dacă nu ne vin în ajutor polonezii, totul se duce de rîpă. Ori veţi găsi pe al doilea membru polonez al C.C. şi-l veţi trimite, împreună cu Ganeţki, pentru 2—3 săptămîni ca să convocăm *cu orice preţ* colegiul *numai* pentru a lua „măsuri" şi pentru a efectua cooptarea, ori totul se va duce de rîpă [248]. Totul depinde

* — Stimate tovarăşe. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

de dv. Noi am făcut tot ce am putut, am sacrificat trei oameni, mai mult nu putem. Scrieţi-mi pe adresa : Mr. Oulianoff. Rue Mon Désir. Villa les Roses. *Pornic* (Loire-Inférieure). France. Voi rămîne acolo pînă la 23 august, după aceea voi pleca la Copenhaga [249].

Multe salutări Rosei.

Al dv., *N. Lenin*

Scrisă la 20 iulie 1910
Expediată din Paris la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

193

CĂTRE D. M. KOTLEARENKO

Tovarăşului *K o t l e a r e n k o*, personal

1. VIII. 1910

Dragă tovarăşe,

I. Fii amabil şi comandă următoarele cărţi pentru redacţie :

1) „Darea de seamă asupra activităţii fracţiunii libertăţii poporului la cea de-a 3-a sesiune a Dumei de stat". (Librăria „Pravo", Petersburg, sau adresaţi-vă lui V. A. Harlamov, Potemkinskaia, 7, Petersburg.) Preţul 50 de copeici.

2) „În memoria lui N. G. Cernîşevski". Referatele şi cuvîntările lui Annenski, Antonovici, Tugan-Baranovski şi alţii. Preţul 50 de copeici. (Obşcestvennaia Polza, Petersburg, Nevski, 40, ap. 43.)

II. Mai departe. Ai comis o *mare* imprudenţă trimiţînd raportul într-o scrisoare simplă. Am lăsat aici la poştă adresa lui Rappoport. Dar nu e suficient. Trimite *imediat* o cerere la Administration des postes din *Pornic*, rugînd, în calitate de expeditor, ca pachetul să fie predat lui Rappoport, şi anexează o carte poştală cu adresa d-tale pentru a ţi se răspunde.

III. Am auzit că Britman a adus „*Mişcarea socială*" şi a predat-o la serviciul de expediţie pentru mine. Dacă nu este

www.dacoromanica.ro

aşa, îl voi întreba pe Grigori ; *dacă ţi se iveşte vreun prilej*, întreabă-l şi d-ta.

IV. În privinţa *invitaţilor* la Congresul de la Copenhaga nu-ţi pot spune nimic [250]. De obicei, accesul la balcoane era liber. Ia o foaie volantă din coletul meu pentru Biroul din străinătate al C.C. (e în banderolă), o foaie volantă tipărită, în care vei găsi adresa preşedintelui comitetului local de organizare [251] ; trebuie să-l întrebi chiar pe el dacă vrei să ştii *precis* totul din timp.

V. Anexez o scrisoare pentru Biroul din străinătate al C.C. [252] Rog să fie transmisă *cît mai repede*.

VI. Ce se aude cu raportul ? Rog foarte, foarte mult să se *urgenteze* editarea.

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *N. Lenin*

Expediată din Pornic (Franţa) la Paris

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

194

CĂTRE A. I. LIUBIMOV

Dragă M.,

Te rog să expediezi expres lui Peatniţa scrisoarea alăturată.

Am primit o scrisoare de la secretarul Biroului din străinătate al C.C., care ne comunică că, după spusele lui Şvarţ, Huysmans a interzis ca rapoartele să fie mai mari de 4 pagini. Comunică, te rog, acestui secretar că, dacă doreşte, poate să ia legătura direct cu Huysmans. Eu ştiu un singur lucru : raportul *ni-l tipărim noi ;* cine poate să ne interzică să-l facem mai amplu ? Trebuie numai ca el să fie gata *pînă la congres* şi-l vom distribui *noi înşine delegaţilor*. Cerinţa ca raportul să fie tipărit în 3 limbi îmi este de mult cunoscută, dar dacă nu avem bani ? O „să interzică" pe cele publicate într-o singură limbă ?

Anexez o scrisoare primită de la bancă prin care mi se comunică contul şi *mi se cere* (ca de obicei) să confirm sub

www.dacoromanica.ro

semnătură exactitatea lui. Anexez confirmarea mea *, adică formularul semnat de mine (şi datat *4* august : N. B. : nu expedia mai devreme). Verifică contul şi, dacă e bun, expediază scrisoarea mea.

O caldă strîngere de mînă. Salutări lui O. A.

Al d-tale, *Lenin*

P. S. În ceea ce priveşte Copenhaga, am expediat ieri Biroului din străinătate al C.C. o scrisoare prin care am rugat să fie înştiinţaţi C.C. al Bundului şi letonii. Ai calculat cheltuielile pentru plecarea la Copenhaga ? Se spune că va costa 250—300 de franci de delegat ; vor fi cel mult 8. Îţi vor ajunge *cele 75 000* şi pentru asta ?

Exp. par. VI. Oulianoff. R. Mon Désir. V. les Roses. *Pornic* **.

Scrisă la 2 august 1910
Expediata la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

195

CĂTRE D. M. KOTLEARENKO

Dragă tovarăşe,

Îţi expediez un cec de 200 de franci — la rugămintea lui Grigori, care, desigur, ţi-a comunicat ce să faci cu ei.

Va fi gata raportul (în franceză) înainte de 23 august ? E foarte important să fie gata [253].

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă înainte de 8 august 1910
Expediata din Pornic (Franţa)
la Paris

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

* sînt puse în 2 plicuri cu adresa imprimată : Comptoir National etc.
** Adresa expeditorului e scrisă pe plic. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

196

CĂTRE D. M. KOTLEARENKO

Tovarășului Kotlearenko

Dragă tovarășe,

Fii bun și dă materialul alăturat la cules pentru O.C. [251]. Rog, dacă e posibil, să mi se trimită aici raportul în șpalt (aș prefera corectura a doua, în cazul în care acest lucru este realizabil). Corectura „autorului" nu o voi reține.

O caldă strîngere de mînă,

Lenin

Scrisă la 8 august 1910
Expediată din Pornic (Franța) la Paris

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipărește după manuscris

197

CĂTRE M. B. KOBEȚKI

8 aug. st. n. 1910

Stimate tovarășe,

Permiteți-mi să vă adresez o mică rugăminte personală. Aș vrea să profit de șederea mea la Copenhaga în timpul congresului pentru a lucra într-o bibliotecă de acolo. V-aș rămîne foarte îndatorat dacă mi-ați comunica :

1) Dacă în septembrie e deschisă în permanență vreuna dintre bibliotecile din Copenhaga (Biblioteca națională sau Biblioteca universitară ; nu știu care e mai bună ; am nevoie de materiale cu privire la agricultura Danemarcii).

2) Cît costă pe săptămînă și pe lună o cameră mobilata la Copenhaga și dacă ați putea, *fără a vă sustrage de la ocupațiile dv.*, să mă ajutați sa găsesc o cameră.

Adresa mea pînă la 23 august :

Mr. Wl. Oulianoff.
Rue Mon Désir. Villa les Roses.
Pornic (Loire-Inférieure).
France.

www.dacoromanica.ro

Vă rog să mă scuzaţi că vă deranjez. Vă mulţumesc cu anticipaţie. O caldă strîngere de mînă.

N. Lenin

Expediată la Copenhaga

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

198

CATRE C. HUYSMANS

10. VIII. 1910

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Regret profund faptul că întîrzierea cu care este editat raportul nostru va creează atîtea greutăţi. Personal fac tot posibilul pentru a grăbi tipărirea lui, dar asta nu depinde de mine. Sper că va fi gata înainte de începerea congresului şi că voi reuşi să-l expediez direct la Copenhaga.

Vă mulţumesc pentru informaţii şi pentru nr. 3 al buletinului. Pe curînd la Copenhaga.

Cu stimă, *N. Lenin*

Expediată din Pornic (Franţa) la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4

In limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris
Tradus din limba franceză

199

CATRE D. M. KOTLEARENKO

Dragă tovarăşe,

Cu raportul s-au cam încurcat lucrurile. Eu n-am văzut *nici un şpalt* şi nici nu ţi-am trimis *nimic*.

Întrucît nu pot să reţin corectura autorului, bineînţeles că nu vreau să provoc şi nici nu voi provoca o întîrziere. Te

www.dacoromanica.ro

rog numai, *dacă e posibil*, să ai grijă să mi se trimită o corectură.

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la mijlocul lunii august 1910
Expediată din Pornic (Franţa) la Paris

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

200

CĂTRE M. B. KOBEŢKI

Stimate tovarăşe,

Vă sînt foarte recunoscător pentru informaţiile furnizate şi pentru sprijinul promis cu atîta amabilitate. Dacă nu vă este prea greu, închiriaţi pentru mine, începînd *din 26*, o cămăruţă modestă şi ieftină.

Voi fi la Copenhaga în dimineaţa zilei de 26 (la şedinţa Biroului). Voi căuta chiar în cursul dimineţii (nu ştiu la ce oră soseşte trenul : voi călători, probabil, pe ruta Hamburg-Korsör) să trec pe la dv. Dacă nu veţi putea rămîne acasă, lăsaţi-mi un bilet la proprietăreasă (für Herrn Ulianoff). Camera s-o închiriaţi pentru o săptămînă sau pentru o lună, după cum se obişnuieşte la Copenhaga.

Voi rămîne la Copenhaga zece zile, începînd cu data de 26 august, după aceea voi pleca, *probabil*, pentru o săptămînă în interes personal [255] şi mă voi întoarce din nou la Copenhaga. De aceea o cameră ieftină închiriată pentru o lună (dacă dv., care locuiţi acolo mai multă vreme, plătiţi 12 kr. pe lună, eu va trebui, probabil, să dau, pentru o cameră asemănătoare, 15—18 kr.) este mai convenabilă. *Dacă n-aveţi timp*, nu vă deranjaţi, cred că am să găsesc şi singur la 26 sau 27 august, deoarece şedinţa Biroului va ţine numai o dimineaţă.

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

Scrisă între 12 şi 23 august 1910
Expediată din Pornic (Franţa) la Copenhaga

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

201

CĂTRE M. F. ANDREEVA

14. VIII. 1910

Dragă M. F.,

Mă grăbesc să vă comunic că, în sfîrşit, am primit un răspuns în legătură cu raportul lui Tria. Secretarul redacţiei scrie că „raportul lui Tria a fost aprobat prin vot, tradus şi e aproape cules — va fi publicat ca anexă" (a raportului general al partidului). Aşadar, totul e în ordine [256].

Pe aici nimic nou. La 23. VIII. plec la Copenhaga. Ce mai e nou pe la dv. ? În legătură cu ce s-au întrunit atîţia oameni că îmi scriaţi că vă „e plină casa de musafiri" ?

O caldă strîngere de mînă. Şi din partea Nadiei. Salutări lui A. M. şi tuturor celor de la Capri.

Al dv., *V. U.*

Expediată din Pornic (Franţa) la Capri

Publicată pentru prima oară în 1958, în revista „Teatr", nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

202

CĂTRE M. B. KOBEŢKI

Herrn Kobezky

Scumpe tovarăşe,

Vă scriu şi la Copenhaga şi la Kronborggade. Vin la dv. împreună cu familia (soţia şi soacra). Dacă se poate, căutaţi o cămăruţă *ieftină* (sau două) pentru o săptămînă sau o lună.

Dacă veţi primi nişte pachete, păstraţi-le fără să le desfaceţi.

Al dv., *Lenin*

Scrisă în a doua jumătate a lunii august 1910, nu mai tîrziu de 23 ale lunii Expediată din Pornic (Franţa) la Copenhaga

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

203

CĂTRE BIROUL SOCIALIST INTERNAŢIONAL

Copenhaga, 2 septembrie 1910

Pentru a sublinia seriozitatea străduinţelor sale de a realiza unitatea, Comitetul Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia a hotărît la şedinţa plenară din ianuarie 1910 să ceară Biroului socialist internaţional să admită în calitate de reprezentanţi ai partidului în Birou doi tovarăşi : *G. Plehanov* şi *N. Lenin*. E de la sine înţeles că Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia nu pretinde decît un singur vot în Birou, dar ar dori ca, după exemplul Franţei, să aibă o reprezentare mai completă.

Această hotărîre — în sensul ca în afară de actualul reprezentant, N. Lenin, să mai fie încă unul, tov. G. Plehanov — a fost sprijinită în unanimitate de delegaţia social-democrată la congres.

Reprezentantul P.M.S.D.R. în Biroul socialist internaţional.

N. Lenin

Publicată în limba franceză în 1911, în : „Huitième Congrès socialiste International", Gand

În limba rusă — publicată pentru prima oară în 1929, în V. I. Lenin, Opere, ed. a doua, vol. XIV

Se tipăreşte după manuscris Tradus din limba franceză

204

CĂTRE M. B. KOBEŢKI

16. IX. 1910

Stimate tovarăşe,

Rămîn aici pînă la 25. IX. 1910. În dimineaţa zilei de 26. IX. 1910 (luni) intenţionez să fiu la Copenhaga şi aş vrea să rămîn acolo cît mai puţin. *Dacă e cazul* să se prezinte un referat cu privire la Congresul de la Copenhaga în faţa unui public mai larg sau numai a membrilor de partid, organizaţi, vă rog, treaba asta pentru luni (seara, desigur,

www.dacoromanica.ro

căci ziua nu se poate)[257]. În acest caz, marţi aş pleca, deoarece trebuie să mă întorc cît mai repede cu putinţă la Paris. În privinţa camerei, interesaţi-vă, vă rog, dacă aş putea să dorm acolo în noaptea de 26 spre 27. Dacă nu, voi trimite cheia (am luat-o cu mine) atunci cînd îmi veţi cere acest lucru şi la adresa indicată de dv. Apropo : am lăsat la mine pe masă o carte (dările de seamă şi raportul la Congresul de la Copenhaga în limba franceză ; se află într-o mapă). Dacă în dimineaţa zilei de 26. IX. vechea locatară va reveni în cameră, v-aş ruga să treceţi pe acolo, să luaţi această carte şi să mi-o trimiteţi.

Adresa mea : Herrn Wl. Ulianoff. Adr. Frk. W. Berg. 17. I. Kaptensgatan. 17. I. Stockholm. După ce veţi fi clarificat şi rezolvat problema referatului, scrieţi-mi cîteva cuvinte.

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

Expediată la Copenhaga

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

205

CĂTRE K. B. RADEK

30. IX. 1910

Werter Genosse,

Vă rog să mă iertaţi că vă răspund cu întîrziere la ambele dv. scrisori. M-am întors abia alaltăieri la Paris, aşa că nu v-am putut răspunde mai devreme.

În ceea ce priveşte articolul pentru O.C. despre rezoluţia Congresului de la Copenhaga cu privire la dezarmare, el a şi fost comandat (încă la Copenhaga) şi a fost scris de un alt colaborator. Din păcate, oferta dv. a venit prea tîrziu.

În ceea ce priveşte publicarea articolului dv. în numărul viitor, trebuie să vorbesc cu Warski şi cu celălalt coredactor, ceea ce voi face.

Referitor la articolele dv. de fond din „Leipziger Volkszeitung", trebuie să vă spun că ele tratează o problemă

www.dacoromanica.ro

foarte interesantă, pe care însă eu am studiat-o prea puțin ; cred totuși că, din punct de vedere teoretic, nu aveți întru totul dreptate. Criteriul „irealizabilului în limitele capitalismului" nu trebuie înțeles în sensul că burghezia nu va admite, că asta nu se poate înfăptui etc. În acest sens foarte multe revendicări din programul nostru minimum sînt „irealizabile" și cu toate acestea ele sînt obligatorii [258].

Apoi, vorbind de adresa Internaționalei, omiteți în citat cele spuse de Marx despre principiile relațiilor dintre state [259]. Nu reprezintă asta un „program minimum" în politica internațională ? Și, în sfîrșit, de ce nu pomeniți nimic despre articolul „Kann Europa abrüsten ?" * al lui Engels ?

După mine (tot ce spun aici reprezintă, firește, părerea mea personală), aveți perfectă dreptate atunci cînd spuneți că nu poate fi omisă revendicarea înarmării poporului. N-ar fi mai bine să vă concentrați atacul nu asupra faptului că în rezoluție figurează Abrüstung **, ci că nu figurează Volkswehr ? *** [260].

Lui Martov și lui Trotki vreau să le răspund în „*Neue Zeit*". I-am și scris lui Kautsky, întrebîndu-l dacă ar publica acest răspuns și ce dimensiuni ar trebui să aibă. Firește că trebuie să le răspundem și în „*Leipziger Volkszeitung*".

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

Expediată din Paris la Leipzig

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipărește după manuscris

206

CĂTRE N. A. SEMAȘKO

4. X. 1910

Dragă N. A.,

Trebuie să ne vedem cît mai curînd ; avem de vorbit în legătură cu convocarea *de urgență* a adunării bolșevicilor

* — „Poate oare Europa să dezarmeze ?". — *Nota red.*
** — dezarmarea. — *Nota trad.*
*** — înarmarea poporului. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

(a antivperediştilor). Ieri Mark + Lozovski + Leva au plecat protestînd împotriva editării unui ziar al fracţiunii [261]. Caraghioşii ! Sînt foarte bucuros că aceşti încurcălume s-au retras, dar trebuie să lămurim *cît mai repede* care este atitudinea celorlalţi. Dacă e posibil, vino cît mai repede şi ia măsuri în vederea convocării grabnice a adunării.

Al d-tale, *Lenin*

Expediată din Paris la Chatillon (Franţa)

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

207

CĂTRE I. P. POKROVSKI

Stimate tovarăşe,

Secretarul Biroului socialist internaţional, C. Huysmans, cere să se trimită lista deputaţilor social-democraţi din Dumă care au aderat la „Commission interparlamentaire" şi aminteşte de cotizaţia anuală de 15 franci care se percepe de la fiecare deputat. Luaţi, vă rog, legătura cu ei. Daţi-i lui Huysmans adresa secretarului fracţiunii.

V-am mai scris acum două săptămîni, dar n-am primit nici un răspuns. Trist, foarte trist.

Scrisă la 5 octombrie 1910
Expediată din Paris la Petersburg

Se tipăreşte pentru prima oară, după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

208

CĂTRE J. MARCHLEWSKI

7. X. 1910

Scumpe tovarăşe,

Am primit, aseară tîrziu, scrisoarea dv. şi a lui Wurm, precum şi articolul dv. Ţinînd seama de rugămintea dv. şi a lui Kautsky, lasse ich es bei Ihrem Artikel bewenden *.

* — sînt de acord să ne limităm la articolul dv. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Am scris deja aproape jumătate dintr-un amplu articol îndreptat împotriva lui Martov şi a lui Troţki *. Va trebui să-l las şi să mă apuc de un articolaş împotriva lui Troţki. Fiindcă tot vă întîlniţi cu Kautsky, fiţi atît de bun şi spuneţi-i să-mi lase totuşi *mie* răspunsul către Troţki. De vreme ce germanii se tem atît de mult de polemică, cred că nu are prea mare importanţă dacă răspunsul va fi dat cu o săptămînă mai devreme sau mai tîrziu.

Este cît se poate de regretabil că nici Kautsky und Wurm nu văd cît de vulgare şi de josnice sînt articolele lui Martov şi Troţki. Voi încerca să-i scriu lui Kautsky fie şi o scrisoare neoficială, pentru a lămuri lucrurile. Căci este pur şi simplu scandalos ca Martov şi Troţki să mintă şi să publice nepedepsiţi pamflete sub eticheta de articole „ştiinţifice" ! !

Fiindcă veni vorba, n-aţi vrea să mă ajutaţi să lămuresc două probleme de ordin practic ? Prima : nu s-ar putea găsi la Berlin un traducător din rusă în germană (pentru articolele care urmează să fie trimise la „Neue Zeit") ? Sau nu sînt speranţe şi costă scump, şi în acest caz ar fi mai bine să caut aici ? Voi încerca, în orice caz, să găsesc aici, dar aş vrea să cunosc părerea dv., deoarece aveţi multa experienţă în acest domeniu.

A doua : ce-ar fi să scriu o broşură (de proporţii à la Cerevanin : „Das Proletariat in der russischen Revolution" **) pe tema revoluţiei ruse, a învăţămintelor ei, a luptei de clasă etc. S-ar găsi pentru ea în Germania un editor membru de partid sau nu ? Vor plăti germanii pentru asemenea lucrare sau va trebui ca de plătit să plătească ruşii, iar germanilor ea să le servească nebenbei *** ?

În legătură cu răspunsul pe care trebuie să-l dau lui Martov, m-am „cufundat" în statistica, extrem de interesantă, a grevelor din anii 1905—1908, pe care aş vrea foarte mult s-o prelucrez. Tema s-ar potrivi mai bine pentru o carte

* Este vorba de articolul „Semnificaţia istorică a luptei interne de partid din Rusia" (Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 381—400). — *Nota red.*

** — „Proletariatul în revoluţia rusă". — *Nota trad.*

*** — printre altele. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

sau pentru o broşură decît pentru un articol *. Iar germanii sînt ruşinos de „inconştienţi" în ceea ce priveşte aprecierea revoluţiei ruse !

În ceea ce urmează sînt expuse succint cîteva puncte care ar trebui eventual adăugate împotriva lui Martov. Dacă aţi include măcar o parte din aceste lucruri în articolul dv., ar fi foarte bine [262].

Beste Grüsse **.

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

Iată, după părerea mea, principalele elemente (nu sînt nici pe departe toate) de minciună şi fals la Martov, care (dacă nu în întregime, măcar în parte) ar fi de dorit să fie relevate :

Afirmînd că tov. Radek n-a reprodus exact citatele, tov. Martov aruncă o bănuială, fără să aducă nici un fel de dovezi. Noi avem însă dovada *concretă* că Martov citează inexact. „Pînă acum am vorbit franţuzeşte" („Neue Zeit", 1910) — citează Martov pe Lenin. *Citatul este denaturat.* Lenin a scris : *„Am învăţat,* în perioada revoluţiei, «să vorbim franţuzeşte»" („Proletarii" nr. *46)* ***. Denaturînd citatul, Martov ascunde tocmai faptul că el (asemenea tuturor oportuniştilor) îndeamnă pe muncitori *să se dezvețe* de metodele luptei revoluţionare.

„A vorbi franţuzeşte" — „richtiger gesagt : blanquistisch" **** — corectează Martov. Mulţumim pentru sinceritate. A denumi participarea proletariatului francez la revoluţiile din Franţa „blanquism" — în asta constă „esenţa" concepţiilor lui Martov şi ale lui Quessel.

„In ganz Westeuropa — scrie Martov —, betrachtet man die Bauernmassen in dem Masse für bündnisfähig, als sie die schweren Folgen der kapitalistischen Unwälzung der Landwirtschaft zu spüren bekommen... ; für Russland malte man sich ein Bild aus, wie mit dem Proletariat sich

* Este vorba de articolul „Despre statistica grevelor din Rusia" (vezi Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politica, 1963, ed. a doua, p. 401—432). — *Nota red.*

** — Cu cele mai bune salutări. — *Nota trad.*

*** Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politica, 1963, ed. a doua, p. 51. — *Nota red.*

**** — „mai bine zis : ca Blanqui". — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

die 100 Millionen Bauern vereinigen..., die noch nicht von der kapitalistischen Bourgeoisie in die Schule genommen worden sind" („Neue Zeit", Seite 909). Das ist eben russisches Quesseltum ! *

Quesselul rus *a uitat* să spună că în *programul agrar* al social-democraţilor ruşi (adoptat la Stockholm în 1906, cînd menşevicii aveau majoritatea ! !) se prevede „sprijinirea acţiunilor revoluţionare ale ţărănimii, inclusiv *confiscarea* pămînturile moşiereşti". Spune-ne d-ta, Quessel-ule rus, există ceva asemănător în „Europa" ? Nu există, deoarece în Europa nu se mai pun *în mod revoluţionar* problemele revoluţiei *burgheze*. „Şcoala burgheziei capitaliste" este pentru ţăranii ruşi şcoala trădărilor burgheziei liberale (care *a predat* pe ţărani moşierilor şi absolutismului), astfel că numai oportuniştii cei mai inveteraţi pot apăra o asemenea *şcoală*.

Luînd în derîdere „unirea proletariatului cu cei 100 000 000 de ţărani", Martov ia în derîdere întreaga revoluţie, care a demonstrat *în practică* o asemenea unire, atît pe tărîmul insurecţiei (X, XI—XII. 1905), cît şi pe tărîmul primelor *două* Dume (1906 şi 1907).

Martov oscilează neputincios între liberali (care sînt *împotriva* „confiscării pămîntului", *împotriva* „acţiunilor revoluţionare ale ţărănimii") şi social-democraţi, care pînă acum n-au renunţat cîtuşi de puţin la sprijinirea *r ă s c o a l e i* ţărăneşti şi la *proclamarea* acestui lucru în *p r o g r a m u l* lor.

Martov crede că în anii revoluţiei (1905—1907), la ordinea zilei era *nu* problema republicii, *ci* „die Frage der *Unabhängigkeit* der Volksvertretung" (S. 918) **. Independenţă *f a ţ ă* de cine ? Faţă de monarhie, care **a săvîrşit Staatsstreiche ?** *** Oportuniştii ruşi uită pînă şi de legătura care există între revoluţia agrară şi cea politică (poţi lupta pentru confiscarea pămîntului fără să lupţi pentru republică ?), uită că epoca der Staatsstreiche, der Aufstände, der

* — „În întreaga Europă occidentală, masele ţărăneşti sînt considerate apte pentru alianţă numai în măsura în care ele simt urmările grele ale transformarii capitaliste a agriculturii... ; pentru Rusia însă s-a imaginat tabloul unirii proletariatului cu cei 100 000 000 de ţărani... care n-au trecut încă prin şcoala burgheziei capitaliste" („Neue Zeit", p. 909). Asta-i chiar quesselism rusesc ! — *Nota trad.*

** — „problema independenţei reprezentanţei populare" (p. 918). — *Nota trad.*

*** — lovituri de stat. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Niederwerfungsstreiks * *pune* la ordinea zilei, în virtutea condiţiilor sale *o b i e c t i v e*, iar nu a voinţei noastre, problema republicii. Ca lozincă a zilei în 1905, „republica" = „romantism" ; „independenţa" (faţă de monarhia care savîrşeşte Staatsstreiche şi care duce den Bürgerkrieg **) -- Realpolitik ***, — nu-i aşa, d-le Quessel rus ?

Apropo. Rosa Luxemburg a avut o controversă cu Kautsky pe tema : *a sosit* oare pentru Germania momentul Niederwerfungsstrategie **** — cu care prilej Kautsky a afirmat *clar şi răspicat*, că, după părerea lui, acest moment este inevitabil şi apropiat, dar că el nu a sosit încă. Iar Martov, „aprofundîndu-l" (verballhornend) pe Kautsky, neagă aplicabilitatea der Niederwerfungsstrategie la anul 1905 în Rusia ! ! Martov găseşte că insurecţia din XII. 1905 a fost provocată *„künstlich"* ***** („Neue Zeit", S. 913). Die Leute, welche so glauben, können nur *künstlich* zur Sozialdemokratie gerechnet werden. *Natürlich* sind sie Nationalliberale ******.

Martov ia în derîdere concepţia potrivit căreia proletariatul este „die ausschlaggebende Macht" (S. 909) ******* în revoluţie. Pînă acum numai liberalii s-au încumetat (deşi nu întotdeauna) să nege faptul istoric incontestabil că în 1905 proletariatul rus a avut *efectiv* rolul „der ausschlaggebenden Macht". Iar atunci cînd teoria care neagă „hegemonia proletariatului în revoluţia rusă" a prevalat în cele cinci volume ale „Mişcării sociale" (apărute sub redacţia lui Martov şi a lui Potresov), Plehanov *a ieşit* din această redacţie şi a declarat că „Mişcarea socială" este o operă a lichidatorilor. Martov nu reprezintă acum întregul menşevism, ci numai pe acela de care Plehanov, care a rămas menşevic, s-a lepădat denumindu-l oportunism.

---

* — a loviturilor de stat, a insurecţiilor, a grevelor politice de masă. — *Nota trad.*

** — un război civil. — *Nota trad.*

*** — o politica reala. — *Nota trad.*

**** — strategiei rasturnării. — *Nota trad.*

***** — „în mod artificial". — *Nota trad.*

****** — Oamenii care gîndesc astfel pot fi consideraţi numai ca făcînd parte *în mod artificial* din rîndurile social-democraţiei. *Prin natura lor*, ei sînt naţional-liberali. — *Nota trad.*

******* — „forţa hotărîtoare" (în cazul de faţa în sensul : hegemonul, forţa conducatoare). — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Martov opune susţinerii boicotului („abţinerea politică") „in ganz Westeuropa" * de către anarhişti boicotul din 1906 din Rusia. Despre boicotul din 1906, noi am vorbit separat (aţi vorbit şi dv. despre el). Dar de ce, atunci cînd vorbeşte despre boicot în genere, Martov *uită* principala aplicare a boicotului în revoluţia rusă, boicotarea Dumei lui Bulîghin (legea din 6 august 1905) ? ? Împotriva acestui boicot au fost toţi liberalii, chiar şi *cei de stînga* („Uniunea eliberării") ; pentru acest boicot au fost social-democraţii bolşevici. Nu cumva Martov îl trece sub tăcere pentru că *acest* boicot a învins ? Nu cumva pentru că *acest* boicot a fost o lozincă a Niederwerfungsstrategie *victorioase ?*

Toţi menşevicii (şi în special cei de la „Naşa Zarea", „Vozrojdenie" şi „Jizn") s-au folosit de controversa dintre Rosa Luxemburg şi Kautsky pentru a declara că K. Kautsky este „menşevic". Făcînd uz de kleinliche und miserable Diplomatie **, Martov se face luntre şi punte pentru *a adînci* prăpastia dintre Rosa Luxemburg şi K. Kautsky. Aceste procedee elende *** nu pot avea succes. Social-democraţii revoluţionari puteau discuta în contradictoriu despre *momentul* trecerii la Niederwerfungsstrategie în Germania, dar nu despre *oportunitatea N i e d e r w e r f u n g s s t r a t e g i e* în Rusia *anului 1905*. Lui Kautsky nici prin minte nu i-a trecut să nege oportunitatea *e i* pentru Rusia anului 1905. De negat o pot nega numai liberalii şi Quesselii germani şi ruşi!

Ce credeţi, finalul în problema grevei de masă din Magdeburg (adoptarea rezoluţiei propuse de Rosa şi faptul că ea a retras partea a doua) nu va contribui la *împăcarea* ei cu Kautsky şi cu Vorstand **** ? Sau va mai dura ? [263]
((Rosei Luxemburg i-am scris acum două săptămîni de la Stockholm.))

Adresa mea : Vl. Oulianoff. 4. Rue Marie Rose. 4. Paris. XIV.

Expediată la Leipzig

Publicată pentru prima oară în 1925. în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

* — „în întreaga Europă occidentală". — *Nota trad.*
** — o diplomaţie meschină şi mizerabila. — *Nota trad.*
*** — jalnice. — *Nota trad.*
**** — Conducerea. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

209

CĂTRE K. B. RADEK

Tovarăşului *Karl Radek*

9. X. 1910

Stimate tovarăşe,

Intenţionam să răspund la articolele lui Martov şi ale lui Troţki printr-un amplu articol despre fondul problemei, pe care urma să-l public în „*Neue Zeit*". A ieşit însă altfel. Dv. aţi publicat o declaraţie foarte bună, iar tov. Karski, încă înainte de a-i fi scris eu lui Kautsky şi lui Wurm despre intenţia mea, a scris pentru „Neue Zeit" un articol împotriva lui Martov *. Wurm mi-a trimis articolul lui Karski şi am fost de acord să ne limităm la el.

Nu pot totuşi să las fără răspuns nemaipomenitele inepţii şi denaturări ale lui Martov şi Troţki. Am scris deja o treime sau cam o jumătate din articolul meu. Tema articolului: „*Semnificaţia istorică a luptei interne de partid din Rusia*" **. Vă rog să-mi daţi un sfat: ar fi posibil şi oportun să public acest articol în „*Leipziger Volkszeitung*"?

În caz că răspunsul la întrebarea mea depinde de faptul dacă articolul meu va plăcea sau nu redacţiei, sînt dispus să vi-l trimit fără nici un fel de condiţii.

V-aş fi foarte recunoscător dacă mi-aţi comunica imediat cîteva lucruri în această privinţă. De pildă, aş vrea să ştiu dacă aţi putea publica în „*Leipziger Volkszeitung*" cîteva foiletoane pe această temă. Care ar fi dimensiunile *maxime* ale articolului? Şi încă ceva: în limba germană nu pot scrie, scriu în limba rusă; aţi putea asigura la Leipzig traducerea sau asta v-ar deranja şi v-ar crea dificultăţi? În acest caz, va trebui să găsesc un traducător aici (ceea ce, desigur, voi putea face) sau, în sfîrşit, să scriu în *foarte* defectuoasa mea limbă germană (o mostră este scrisoarea de faţă), urmînd ca la Leipzig să se traducă dintr-o germană defectuoasă într-una corectă. (Un prieten mi-a spus

* Vezi scrisoarea precedentă. — *Nota red.*

** Vezi Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 381—400. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

o dată că e mai *uşor* să traduci în germană dintr-o rusă corectă decît dintr-o germană defectuoasă.)

Cu cele mai bune urări.

Al dv., *N. Lenin*

Adresa mea :

Mr. Vl. Oulianoff.
4. Rue Marie Rose. 4.
Paris. XIV.

Expediată la Leipzig

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

210

CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI

Scumpe tovarăşe,

Vă mulţumesc foarte mult pentru scrisoare şi pentru ştirile în legătură cu agitaţia plehanovistă. În momentul de faţă, pentru noi sînt extrem de preţioase toate informaţiile de acest fel, care ne permit să apreciem în mod exact starea de spirit a social-democraţilor din străinătate. Mă gîndesc să vin să ţin şi eu un referat în Elveţia (la Geneva, Lausanne, Berna şi Zürich [264]). Nu ştiu însă dacă această călătorie va da rezultatele dorite.

În ceea ce priveşte blocul cu Plehanov, cred că aveţi perfectă dreptate cînd spuneţi că trebuie să ne pronunţăm în favoarea lui. Începînd din 1909, eu susţin *insistent* o *apropiere* de plehanovişti. Iar acum o susţin şi mai mult. Numai împreună cu plehanoviştii putem şi trebuie să construim partidul ; de mult e timpul să renunţăm la „vperedişti" şi „golosişti". Ar fi o greşeală să credem că plehanoviştii sînt slabi, „egali cu zero" (cum se spune uneori) etc. Asta este impresia celor din străinătate. Sînt profund convins că în Rusia $^{9}/_{10}$ din *muncitorii* menşevici sînt plehanovişti. Întreaga istorie a menşevismului în revoluţie este o chezăşie a faptului că plehanovismul constituie cel mai

www.dacoromanica.ro

bun (şi de aceea cel mai viabil) produs al părţii proletare a menşevicilor.

Am discutat cu Plehanov la Copenhaga în legătură cu editarea unui ziar popular. Un asemenea ziar este necesar. (Troţki a cotit-o în mod făţiş spre lichidatori, sprijină pe golosişti, acţionează în vederea *zădărnicirii* blocului partinic al bolşevicilor cu plehanoviştii.) Sîntem perfect de acord cu Plehanov că nu mai e nimic de făcut cu Troţki. Vom organiza un ziar popular, fie pe lîngă O.C., *fie separat* de grupul bolşevicilor. Plehanov ne-a promis colaborarea. Va fi nevoie de bani, şi noi avem foarte puţini. Nădăjduiesc că ne veţi ajuta dv. în vreun fel. Ne zbatem să organizăm o revistă în Rusia (à la „*Vozrojdenie*“ şi „*Jizn*“). N-avem nici un sprijin, n-avem secretar, n-avem prin cine organiza treaba asta, căci oamenii noştri sînt arestaţi într-una. E o nenorocire! Dar avem totuşi nevoie de o revistă [265].

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *Lenin*

Scrisa la 14 octombrie 1910
Expediata din Paris la Berna

Publicata pentru prima oară parţial în 1927, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia“, nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

Publicata pentru prima oară integral în 1930, în „Culegeri din Lenin“, vol. XIII

211

CĂTRE C. HUYSMANS

17. X. 1910

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Am comunicat casierului Comitetului nostru Central că trebuie să achite cotizaţiile. Sper că în curînd le vom plăti. Secretarul sau casierul biroului Comitetului Central vă va informa în legătură cu aceasta.

Cît priveşte cotizaţiile deputaţilor din Dumă care fac parte din comisia interparlamentară, le voi scrie şi-i voi

www.dacoromanica.ro

ruga din nou ca secretarul grupului social-democrat din Dumă să vă comunice adresa sa.

Cu stimă. Al dv., *N. Lenin*

Expediată din Paris la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris Tradus din limba franceză

212

CĂTRE C. HUYSMANS

6. XI. 1910

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Un prieten al meu, tovarăşul Petrov, va trece mîine sau poimîine pe la dv. Fiţi amabil şi daţi-i cîte un exemplar din rapoartele prezentate de diferite partide la Congresul de la Copenhaga ; socialiştii ruşi le obţin cu foarte multă greutate. Iată de ce este foarte important pentru noi „să profităm" de călătoriile unor persoane particulare pentru a difuza cîteva exemplare ale rapoartelor în Rusia.

Primiţi, scumpe tovarăşe,
salutul meu frăţesc.

N. Lenin

Expediată din Paris la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris Tradus din limba franceză

213

*TOVARĂŞULUI PREŞEDINTE AL ADUNĂRII REDACŢIEI O. C. [266]

Stimate tovarăşe,

Părăsind astăzi adunarea, consider de datoria mea să vă explic semnificaţia gestului meu pentru a preveni eventua-

www.dacoromanica.ro

lele interpretări şi denaturări care ar putea circula în rîndurile partinicilor (şi ale cvasipartinicilor). Mă simt nu numai îndreptăţit, dar şi obligat să refuz să particip la o aşa-zisă „dezbatere", care serveşte drept pretext membrilor lichidatori ai redacţiei să debiteze cele mai infame calomnii ale celor mai infame elemente antipartinice. Dacă Martov, de pildă, invocă faptul că otzoviştii sînt o parte a partidului, repetînd în acelaşi timp cu voce tare calomnia celor mai huliganice elemente din rîndurile otzoviştilor din emigraţie că, pasămite, cazul tov. Viktor a fost lichidat sau muşamalizat *datorită corupţiei* [267] şi exprimîndu-şi totodată pretenţia ca ei, Martov şi Dan, să fie apăraţi de astfel de suspiciuni ale unei „părţi a partidului", este clar pentru oricine că, sub paravanul *„apărării"* de şantajul otzovist, ni se oferă ocazia să vedem cum aceste ieşiri otzoviste de cea mai rea speţă *sînt sprijinite de lichidatori.*

Considerînd că e mai prejos de demnitatea mea să particip la o *„dezbatere"* în care se fac asemenea afirmaţii, declar că şi pe viitor voi părăsi adunările în care vor avea loc astfel de „discuţii".

Cu salutări tovărăşeşti, *N. Lenin*

7. XI. 1910

Scrisa la Paris (loco)

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

214

CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI

Dragă V. D.,

Am primit şi astăzi ştiri despre noua publicaţie [268], dar, spre surprinderea mea, nici un cuvînt de la d-ta. Ce poate să însemne asta ? Sînt foarte neliniştit de soarta publicaţiei. Mi se scrie, de pildă, că cei de acolo se tem că materialele trimise ar fi depăşite. Insist în modul cel mai categoric să se publice tot ce s-a trimis (cu modificări determinate „de împrejurări independente de noi", dacă acest lucru va fi necesar). Totul e doar o chestiune de principiu, o chestiune de orientare. Noi nu avem încă informaţii în legătură cu

www.dacoromanica.ro

această chestiune şi ne punem speranţele în d-ta, iar d-ta taci. Aşa nu merge. Dacă ne vei scrie de două ori pe săptămînă, vom avea un minimum de ştiri pentru a putea menţine legătura şi a nu fi străini de problemele voastre. Aici însă continuă să scrie cei „nemulţumiţi" (azi am primit o scrisoare lungă de la un nemulţumit : bănuieşti, probabil, de la cine). De aceea, te rog insistent : scrie, scrie mai des şi mai amănunţit.

Multe salutări lui V. M.

Al d-tale, *Bătrînul*

Scrisă la 8 noiembrie 1910
Expediată din Paris la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

215

CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI

Dragă V. D.,

Ţi-am scris zilele trecute *. Îţi scriu şi astăzi, deoarece am primit nişte ştiri foarte alarmante referitoare la unele neînţelegeri care ar exista acolo la dv. Nu înţeleg care să fie cauza. Nu ştiu despre ce este vorba [269]. Ne lipsiţi de orice informaţie, iar apoi vă plîngeţi că tot noi sîntem de vină că se bate pasul pe loc. De ce să nu poată conlucra la editarea ziarului nişte tovarăşi de idei, din moment ce au căzut de acord asupra unei probleme principale, şi anume asupra necesităţii de a nu admite nici picior de domni Potresovi şi de alte otrepe de la „Naşa Zarea" ? Doar există un acord în această privinţă. Vă vom comunica chiar astăzi într-o scrisoare părerea noastră despre includerea celui de-al treilea (există doar condiţia expresă ca cel de-al treilea loc să ne fie rezervat nouă) [270]. Îţi fac cunoscut acest lucru pentru a exclude posibilitatea unor interpretări eronate. Cel de-al treilea are a treia parte din voturile deliberative — oare asta e mult ? Eşti împotrivă ? Sper că nu.

* Vezi scrisoarea precedentă. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Aş dori foarte, foarte mult ca chestiunea să se rezolve fără fricţiuni. E timpul, e de mult timpul să trecem deîndată la editarea ziarului şi revistei. În privinţa revistei vă rugăm: găsiţi-ne un secretar şef şi una, două oferte [271]. E aşa de greu să aranjaţi toate astea? Deci, aştept veşti.

Sper că acum se va ajunge la o înţelegere cu cei nemulţumiţi. N-avem nici un motiv să ne certăm.

Scrisă la 10 noiembrie 1910
Expediată din Paris la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

www.dacoromanica.ro

ANEXE

www.dacoromanica.ro

1

CĂTRE K. H. BRANTING

Tovarăşului Branting

Congresul de la Stockholm al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia salută în persoana dv., scumpe tovarăşe, partidul frăţesc suedez şi vă invită să participaţi la şedinţele lui cu drept de vot consultativ.

Cu salutari social-democrate,
în numele prezidiului,

F. Dan
N. Lenin

Scrisă la 23 sau 24 aprilie 1906 la Stockholm

Se tipăreşte pentru prima oară, după un text scris de F. I. Dan şi semnat de V. I. Lenin
Tradus din limba germană

2

DECLARAŢIE A REDACŢIEI ZIARULUI „PROLETARII"

Tovarăşului Viktor, membru al Centrului Bolşevic [272].

Redacţia ziarului „Proletarii" constată că nici una dintre organizaţii nu a fost informată despre ieşirea din redacţie a tov. Maksimov şi despre tot ce s-a întîmplat în ultimele 3 zile (precum şi înainte de aceasta). Celor cîtorva persoane cărora li s-au comunicat aceste lucruri le cerem să păstreze cel mai strict secret. Ne angajăm în mod solemn să luăm în viitor toate măsurile pentru a limita la cercul

www.dacoromanica.ro

de membri ai Centrului Bolşevic informaţiile despre tot ce s-a întîmplat.

Ne luăm această obligaţie în cazul în care tov. Maksimov

1) renunţă să difuzeze în organizaţiile locale scrisoarea sa către redacţie,

2) se angajează, ca şi noi, să ia toate măsurile pentru ca şi diferitele persoane care au fost informate despre ieşirea lui din redacţie etc. să nu mai relateze nimănui acest caz,

3) îşi va expune nemulţumirile şi acuzaţiile la viitoarea adunare a membrilor Centrului Bolşevic (aflaţi în străinătate şi a celor care vor veni în străinătate),

4) nu insistă să se publice în „Proletarii" ştirea cu privire la ieşirea sa din redacţie.

Pentru redacţia ziarului „Proletarii"

N. Lenin

Ir. Dorov

Secretara C. B., *Sablina*

Scrisă între 23 şi 27 iunie 1908 la Geneva (loco)

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după o copie scrisă de mîna unui necunoscut

3

SCRISOARE A REDACŢIEI ZIARULUI „PROLETARII"

Tovarăşilor Maksimov, Marat şi Domov, membri ai Centrului Bolşevic

...la propunerea dv. de a se convoca acum Centrul Bolşevic, considerăm necesar să vă comunicăm următoarele:

1) O serie de şedinţe anterioare ale Centrului Bolşevic au arătat că un grup întreg de probleme mai mult sau mai puţin importante, ridicate la ele, sînt evident legate de probleme cu un caracter mai general, pentru a căror rezolvare se convoacă acum şedinţa lărgită a Centrului Bolşevic. Rezolvarea acestui grup de probleme înainte de rezolvarea definitivă a problemei cu caracter general privind direcţia

www.dacoromanica.ro

în care trebuie să fie orientată întreaga politică principială şi practică a Centrului Bolşevic, ca organ conducător al fracţiunii bolşevice, este, în aceste condiţii, sau imposibilă, sau se transformă de fapt în ceartă şi amplifică elementele ei. Dată fiind atitudinea „opoziţiei" faţă de hotărîrile Centrului Bolşevic, discutarea tovărăşească a problemelor degenerează într-o serie de atacuri împotriva unor membri ai Centrului Bolşevic din partea acestor tovarăşi, care repetă, fără a aduce dovezi, tot felul de calomnii şi intrigi.

2) Avînd în vedere toate acestea, Centrul Bolşevic, constatînd că unii membri ai săi au pornit pe calea sciziunii, a adoptat o hotărîre prin care se admite, pînă la convocarea plenarei, *o consultare* a membrilor Centrului Bolşevic în vederea rezolvării problemelor *practice* care nu suferă amînare. De aceea, noi nu vedem acum necesitatea convocării membrilor Centrului Bolşevic care se află în prezent la Paris, şi aceasta cu atît mai mult cu cît la fixarea termenului de convocare a şedinţei lărgite se poate ajunge numai prin consultarea *tuturor* membrilor Centrului Bolşevic, în special a celor ce se află în Rusia. Ei au fost consultaţi cu toţii şi se aşteaptă răspunsurile lor, care vă vor fi comunicate prin secretar.

Problema invitării reprezentanţilor regiunilor nu necesită o dezbatere specială, deoarece prezenţa lor la şedinţa lărgită a Centrului Bolşevic este obligatorie.

O declaraţie a tov. N. în care să indice data care-i convine ar fi luată imediat în consideraţie chiar şi în cazul în care el n-ar trimite-o prin ceilalţi trei membri.

Cu salutări tovărăşeşti,

I. Kamenev
N. Lenin
Grigori
Viktor

Scrisă în aprilie 1909, nu mai tîrziu de 26 ale lunii, la Paris (loco

Se tipăreşte pentru prima oară, după o copie scrisă de mîna unui necunoscut

www.dacoromanica.ro

4

*CĂTRE COMITETUL EXECUTIV AL BIROULUI SOCIALIST INTERNAŢIONAL

Paris, 26 mai 1909

Stimate tovarăşe,

Ziarele publică ştiri privind călătoria ţarului şi intenţia lui de a vizita Elveţia, Italia, Anglia şi Franţa [273].

Socialiştii suedezi au considerat necesar să ia atitudine faţă de proiectata călătorie a ţarului şi, în numele lor, tovarăşul nostru Branting a interpelat guvernul, exprimînd în parlamentul suedez un protest energic, pătruns de spiritul solidarităţii socialiste internaţionale.

Sîntem convinşi că tovarăşii noştri din alte ţări vor împărtăşi părerea lui Branting că vizita ţarului nu poate fi privită ca un act obişnuit al diplomaţiei oficiale şi că, la rîndul lor, vor protesta aşa cum o cere momentul.

Trebuie numai să se facă apel la ei să organizeze imediat o serie de acţiuni. E clar că secţia rusă nu poate să acţioneze direct. Credem, de asemenea, că Comitetul executiv şi Comisia interparlamentară ar putea să ia iniţiativa de a se adresa partidelor afiliate, precum şi grupurilor parlamentare respective, arătîndu-le rolul jucat de ţarul Nicolae al II-lea în atrocităţile comise de regimul al cărui reprezentant şi inspirator activ şi odios este.

Tovarăşii noştri din alte secţii trebuie să-şi îndrepte îndeosebi atenţia asupra atrocităţilor comise în închisorile cu deţinuţi politici din Rusia, unde zeci de mii de tovarăşi de-ai noştri îşi ispăşesc vina de a fi năzuit spre libertate şi de a fi luptat pentru cauza muncitorească şi socialism. Aceste fapte au constituit obiectul unei interpelări prezentate zilele acestea de fracţiunea social-democrată din Dumă, a cărei traducere v-o trimitem [274] cu rugămintea de a ţine seama de

www.dacoromanica.ro

ea la întocmirea apelului dv. şi, dacă va fi nevoie, de a trimite secţiilor textul ei rugîndu-le să-l publice în presă.

Cu salutări frăţeşti,

N. Lenin

I. Rubanovici

Expediată la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în 1960, în revista „Voprosi Istorii KPSS", nr. 5

Se tipăreşte după un text dactilografiat, semnat de V. I. Lenin
Tradus din limba franceză

5

DECLARAŢIA ADRESATĂ REDACŢIEI ZIARULUI „SOŢIAL-DEMOKRAT" *

Comunicăm redacţiei O.C. că tov. Lenin îşi retrage rezoluţia sa (cu privire la tactica organizatorică internă de partid), iar tovarăşii Grigori şi Kamenev îşi retrag rezoluţia (cu privire la publicarea articolului lui Lenin sau cu privire la oportunitatea publicării lui). Ca urmare, Lenin îşi retrage declaraţia cu privire la ieşirea sa din redacţia O.C. Subsemnaţii socotim că întregul „incident", provocat de o neînţelegere, trebuie considerat nul et non-avenu **.

Paris, 5 noiembrie 1909

Grigori

I. Kamenev

Bruxelles 6 noiembrie 1909. *Lenin*

Bruxelles 6 noiembrie. *A. Warski*

Expediată la Paris

Publicată pentru prima oară în 1935, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după un text scris de G. E. Zinoviev şi semnat de V. I. Lenin

---

* Vezi volumul de faţa, p. 231—232. — *Nota red.*

** — nul şi neavenit. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

6

*CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

Subsemnaţii membri bolşevici ai Comitetului Central considerăm necesar să declarăm că, după părerea noastră, plenara C.C. trebuie convocată cît mai curînd posibil.

Dîndu-ne votul pentru convocarea de urgenţă a plenarei, vom face, în ceea ce ne priveşte, tot posibilul ca această şedinţă să aibă loc într-un timp cît mai scurt.

Rugăm Biroul din străinătate al C.C. să aducă prezenta declaraţie la cunoştinţa tuturor membrilor C.C. aflaţi în Rusia şi în străinătate.

14 noiembrie (st. n.) 1909
Paris.

Membrii C.C. : *Innokentiev*
Grigori
Lenin
V. Sergheev

Publicată pentru prima oară în 1926, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia", nr. 11

Se tipăreşte după textul scris de G. E. Zinoviev şi semnat de V. I. Lenin

7

*CĂTRE BIROUL DIN STRĂINĂTATE AL COMITETULUI CENTRAL AL P.M.S.D.R.

Stimaţi tovarăşi,

La întrebarea noastră *cum* înţelegeţi competenţa dv. în problemele care privesc conflictele din O.C. n-am primit pînă în prezent nici un răspuns [275]. Cu toate acestea, considerăm necesar să vă dăm unele explicaţii în legătură cu o serie de conflicte care au avut loc după plenară în cadrul noii redacţii a O.C., lucru pe care îl vom face în viitorul apropiat în scopul informării *întregului* partid şi *a tuturor* social-democraţilor.

Începem cu ultima declaraţie a tovarăşilor Dan şi Martov, din 29 martie.

www.dacoromanica.ro

1. Nu este adevărat că am hotărît să publicăm articolul primit din Tiflis, „care conţine atacuri grosolane la adresa Comitetului regional din Caucaz", deoarece s-a stabilit ca această parte să fie omisă şi să rămînă numai polemica principială cu ziarul gruzin, pe care autorul, un activist local, îl acuză de lichidatorism. Autorii declaraţiei trec sub tăcere faptul că această polemică a fost trimisă în manuscris autorului articolului primit din Gruzia pentru ca el să aibă posibilitatea să răspundă în acelaşi număr al O.C. (Ulterior însă, la ultima şedinţă a redacţiei, am hotărît ca toată această polemică, precum şi raspunsul să fie publicate în „Diskussionnîi Listok" [276].)

2. Autorii declaraţiei trec sub tăcere motivul pentru care am respins articolul tov. Dan cu privire la sarcinile partidului în legătură cu persecuţiile la care sînt supuse sindicatele. L-am respins pentru că „în acest articol sarcinile partidului sînt reduse la schimbarea luptei pentru răsturnarea absolutismului în moneda măruntă a lozincii cadeţilor «lupta pentru legalitate»".

3. Tovarăşii Dan şi Martov găsesc „nefiresc" că noi ne-am consfătuit separat cum să respingem atacurile infame îndreptate împotriva O.C. şi a unităţii partidului, dar găsesc „cu totul firesc" că ei, doi redactori ai O.C., s-au întîlnit cu alţi redactori de la „Golos Soţial-Demokrata" pentru *a porni* un atac infam împotriva O.C. [277] Ei consideră consfătuirea unor tovarăşi de idei din cadrul colegiului şi discutarea în comun a unui articol înainte ca el să fi ajuns pe masa redacţiei pentru a fi analizat (mai ales într-un caz ca acesta) drept o încălcare a normelor stabilite. Dar a face parte concomitent din redacţia O.C., căruia C.C. i-a trasat, printre altele, sarcina „de a explica pericolul devierii" spre *lichidatorism* şi otzovism, şi din redacţia ziarului „Golos Soţial-Demokrata", care camuflează, încurajează şi apără lichidatorismul şi căruia C.C. i-a recomandat să-şi înceteze apariţia, — asta, după ei, *nu* contravine onestităţii politice. Această manieră de a ataca pe la spate O.C. şi unitatea partidului şi de a cere în acelaşi timp „muncă colectiva" în întocmirea răspunsului la atacurile lansate de ei înşişi pe la spate, manieră proprie avocaţilor incorecţi, o lăsăm autorilor declaraţiei. Să examinăm

www.dacoromanica.ro

împreună cu ei atacurile pornite de ei înşişi împotriva O.C. ar fi însemnat o farsă nedemnă. Singurul lucru pe care-l puteam face era să punem articolul pe masa redacţiei pentru a le da posibilitatea să ia cunoştinţă de conţinutul lui şi să le ascultăm obiecţiile, ceea ce am şi făcut.

4. Autorii declaraţiei scriu că noi i-am indus „pur şi simplu în eroare", deoarece „n-am pomenit nimic de intenţia noastră de a publica — şi încă denaturînd în mod revoltător adevărul — o parte din corespondenţa dintre membrii C.C. şi Biroul din străinătate al C.C." Noi nu numai că nu le-am pomenit despre acest lucru, dar, în general, nu le-am pomenit nimic despre conţinutul articolului, *deoarece li l-am dat în mînă*. Tov. Dan chiar s-a uitat prin manuscrisul acestui articol. Dan şi Martov mint pur şi simplu, mizînd pe faptul că dv. nu veţi observa că autorii înşişi vă scriu cu cîteva rînduri mai sus *că noi le-am dat articolul pentru a-l citi în manuscris*, prin urmare noi n-am intenţionat să le ascundem nimic. Pentru a arăta în ce constă „denaturarea revoltătoare a adevărului" de către noi, în nr. 12 al O.C. publicăm *toate* fragmentele din scrisoarea C.C. care se referă la această chestiune. Cititorul să judece.

5. Autorii declaraţiei scriu despre „aspectul poliţist conspirativ al chestiunii". Ei uită însă să vă spună că noi *nu* am arătat în presă care e situaţia în partid, din punct de vedere organizatoric, a acestor trei lichidatori, că chiar Dan şi Martov au fost cei care au publicat în nr. 19—20 ale ziarului „Golos Soţial-Demokrata" nu numai numele lor, ci şi numele altor lichidatori. La aceasta nu putem să răspundem decît folosind cuvintele lui Plehanov, care a spus că pe lichidatorii din partid îi „ameninţă" numai „primirea unei decoraţii".

6. Autorii declaraţiei scriu că şi bolşevicii refuză să intre în Comitetul Central *. Ei omit însă în mod intenţionat

* Aici autorii declaraţiei se arata indignaţi că „cititorilor articolului nu li se comunica şi faptul ca *social-democraţii polonezi n au putut sa gaseasca nici pina acum pe cineva care sa accepte să-i reprezinte în C.C.*" Şi mai au şi îndrazneala sa sublinieze aceste cuvinte. Asta e o *minciuna* la fel de *fruntata* ca şi celelalte afirmaţii din declaraţie. Dupa cum înainte de plenara social democraţii polonezi au avut un reprezentant al lor în C.C., tot aşa şi acum, dupa plenara, exista un reprezentant care aşteaptă să fie înştiinţat cînd sa plece la şedinţa C.C. Acum o saptamînă însă reprezentantul polonez în C.C. a primit o scrisoare de la un coleg al sau de la Moscova, în care i se spunea ca va trebui sa mai aştepte, deoarece C.C. nu se poate întruni încă.

www.dacoromanica.ro

să vă spună că nu este vorba despre unii care vor sau nu vor să intre în Comitetul Central, ci despre unii care consideră Comitetul Central şi partidul inutile şi dăunătoare.

7. Autorii declaraţiei se plîng că le-au fost respinse articolele. Dar toate aceste plîngeri au un singur scop : să creeze în mod artificial o bază pentru existenţa ziarului „Golos Soţial-Demokrata". În acest scop autorii declaraţiei *boicotează* „Diskussionnîi Listok", în care articolele lor ar putea să apară fără nici un impediment. Ei subminează conştient şi această publicaţie a partidului, care are menirea să facă inutile organele de presă fracţioniste şi să dea posibilitate tuturor curentelor din partid să se exprime liber atunci cînd vederile lor nu coincid cu cele ale O.C. Noi am propus, de pildă, ca articolul tov. Martov „Pe calea cea bună" să fie publicat fie în O.C. *cu o notă* din partea redacţiei (întrucît în el sînt combătute hotărîrile Comitetului Central), fie în „Diskussionnîi Listok". Prima alternativă a fost considerată ca fiind o intenţie de a însoţi articolul de un *„jandarm"*, iar a doua — de a-l „surghiuni". Iar nouă ni s-a declarat deschis următoarele : „acum începem împotriva voastră ostilităţile".

8. Autorii declaraţiei se plîng că noi am publicat un articol despre conferinţă, care „ar denatura complet hotărîrile plenarei în această problemă". Sensul acestei plîngeri este următorul : articolul în cauză *este întru totul solidar cu scrisoarea* C.C. cu privire la conferinţă [278], iar scrisoarea antilichidatoristă a C.C. cu privire la conferinţă nu-i este pe plac lui Dan, acest lichidator inveterat. Articolul a fost scris de acelaşi tovarăş care a scris şi scrisoarea Comitetului Central. Scrisoarea Comitetului Central a fost însă *semnată* şi de tov. Martov. *Ea a fost aprobată în unanimitate.* Trimiţînd autorului scrisorii şpaltul, tov. Martov i-a scris: „în legătură cu textul scrisorii dv. cu privire la conferinţă *n-am nimic de obiectat*". Acum însă nici n-a apucat să cînte a treia oară cocoşul lichidatorist, că L. Martov se şi grăbeşte (împreună cu Dan) să se dezică de scrisoarea *aprobată chiar de el.* În declaraţia din partea..., care e scrisă de Dan şi semnată şi de Martov, sînt dezvăluite cu naivitate adevăratele motive pentru care golosiştii sînt nemulţumiţi de scrisoarea C.C. cu privire la conferinţă şi de articolul nos-

www.dacoromanica.ro

tru pe aceeaşi temă : plenara, spun ei, a hotărît parcă „să împăcăm" partidul cu „aşa-numitul lichidatorism" şi „să facem să dispară prăpastia" dintre ei şi partid. O.C. însă nu aduce la îndeplinire această sarcină. Regretăm : noi îndeplinim o sarcină exact contrară. Ne miră însă un lucru : de ce autorii declaraţiei, care se plîng că le sînt respinse articolele, *au respins ei înşişi* publicarea în „Golos Soţial-Demokrata" a unui articol semnat şi de tov. Martov, şi anume „Scrisoarea C.C." în legătură cu conferinţa ? De ce n-au publicat-o *nici în întregime, nici măcar parţial ?* Probabil pentru motivul că scrisoarea C.C. „denaturează complet hotărîrile" Comitetului Central.

9. Autorii declaraţiei au curajul să se adreseze dv., Biroului din străinătate *al Comitetului Central*, şi să ceară „satisfacţie" pentru necazul pe care li l-a adus demascarea celor trei lichidatori practicieni. Ei cred, probabil, că dv. aţi fi de acord să nu fie dată în vileag insulta monstruoasă adusă partidului nostru de către tovarăşii lor de idei Mihail, Roman şi Iuri. Ei vă atribuie, probabil, intenţia de *a ascunde partidului* complotul împotriva partidului pe care noi l-am demascat şi *pe care un membru al C.C., în scrisoarea trimisă din Rusia, v-a rugat să-l daţi în vileag*. Desigur că la această jignire adusă conştiinţei dv. partinice urmează ca dv. înşivă să daţi răspunsul cuvenit. Credem însă că nu există instituţie de partid care ar fi dispusă să se solidarizeze nici măcar într-o oarecare măsură, sub o oarecare formă, fie şi indirect, cu cei de teapa lui Roman, Iuri, Mihail şi a complicilor lor. Dacă totuşi ar exista asemenea persoane şi instituţii, ele ar trebui să fie *imediat* şi *public* ţintuite la stîlpul infamiei în numele întregului partid. Şi noi, în O.C. al partidului nostru, unde am fost trimişi de plenară, vom *promova neabătut această linie*. Pe cel ce-şi va lega viitorul de distrugătorii partidului îl aşteaptă aceeaşi soartă *indiferent cine ar fi el.*

10. În partea finală a declaraţiei lor, autorii vă ameninţă că dacă nu veţi proceda conform voinţei lor, vor începe să răscolească chestiunile lichidate de plenara C.C. Şi ei promit s-o facă în pofida hotărîrii Comitetului Central. Această

www.dacoromanica.ro

amenințare nu mai este însă obișnuita fraktioneller Dreck *, cum s-a exprimat reprezentantul Social-democrației letone la plenara C.C. referindu-se la faptul că golosiștii agitau aceste chestiuni în scopurile lor fracționiste murdare, ci un *șantaj* fracționist față de Biroul din străinătate al C.C. Lăsăm, firește, ca dv. înșivă, tovarăși, să vă răfuiți cum se cuvine cu *șantajiștii din mocirla fracționistă.*

Noi nu vrem însă să ne apucăm să pescuim toate falsificările, denaturările și minciunile sfruntate care s-au acumulat împotriva noastră în declarațiile, plîngerile și protestele lui Martov și Dan. Dv. înșivă, tovarăși, veți ști, desigur, să vă descurcați în toată această mocirlă fracționistă, deși nu ne îndoim că ea o să vă provoace, ca și nouă, un sentiment firesc de repulsie. Vrem însă, în încheiere, să vă atragem atenția asupra a două împrejurări.

În primul rînd. Amintim faptul că actuala încercare a golosiștilor de a submina Comitetul Central *nu este prima.* În vara anului 1908, cînd membrii bolșevici ai C.C. au fost arestați, golosiștii au mai făcut o asemenea încercare temerară, care a fost demascată la plenara C.C. (din august 1908). În acea perioadă, golosiștii au propus tovarășilor bundiști să participe la complotul care urmărea submina-rea Comitetului Central. Un membru al C.C. al Bundului (tov. E.) a comunicat însă acest lucru unui membru bolșevic al C.C. (tov. G.) care tocmai ieșise din închisoare, și tentativa de complot a eșuat. Păstrăm și acum scrisoarea acestui membru al C.C. al Bundului, în care el scrie că liderii golosiștilor neagă însuși „Existenzrecht" (dreptul la existență) al C.C. și propun ca el să fie înlocuit cu un fel de birou informativ [279]. Faptul că membrii golosiști ai C.C. au propus C.C. al Bundului să trădeze partidul a fost confirmat și de alți tovarăși din cadrul Bundului la conferința din decembrie (1908) (vezi procesele-verbale ale conferinței). Dacă la aceasta veți adăuga recentele dezvăluiri făcute de tov. menșevici adepți ai lui Aleksei Moskovski și G. V. Plehanov, precum și faptul că „Golos Soțial-Demokrata" nu s-a ridicat niciodată împotriva lichidatorilor, ci, din

* — murdarie fracționista. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

contra, îi apără în permanenţă, cerînd acum ca ei să fie recunoscuţi ca parte egală cu partidul, şi mai mult decît atît îi ia sub aripa sa ocrotitoare pe Roman, Mihail şi Iuri, veţi avea un tablou destul de clar al încercărilor îndelungate, necontenite, perseverente şi cît se poate de perfide prin care lichidatorii caută să-şi atingă scopul — distrugerea partidului. Totodată vor deveni evidente pentru oricine pericolul pe care îl prezintă curentul lichidatorist şi necesitatea de a lupta împotriva lui în modul cel mai energic. Avînd în vedere toate acestea, socotim că e timpul să publicăm atît scrisoarea tov. E., membru al C.C. al Bundului, cît şi, în general, *toate materialele* referitoare la încercările de a lichida partidul.

În al doilea rînd. Dacă cei doi golosişti — colegi de-ai noştri la O.C. — vă scriu că „un minimum de respect faţă de partid ar trebui să" ne „determine să renunţăm la ocuparea unor funcţii de răspundere în partid", credem că simpla onestitate politică şi un minimum de respect faţă de ei înşişi ar trebui să-i determine să renunţe la poziţia falsă pe care o ocupă în partid şi în O.C. de vreme ce iau apărarea lichidatorilor. De altfel, spre deosebire de ei, noi nu sîntem cîtuşi de puţin înclinaţi să legăm relele intenţii de caracterul lor. Minciuna, şantajul şi toate celelalte calităţi ale lor nu-şi au obîrşia în reaua lor voinţă, ci în poziţia lor falsă, care-i sileşte să comită un fals la fiece pas. Es ist der Fluch der bösen Tat, *dass sie immer Böses muss gebähren* *. Iar blestemul faptei lor rele este acela că ei fac parte concomitent din organul de presă al partidului şi dintr-un organ de presă care intenţionează să lichideze partidul şi, în consecinţă, ei trebuie să-şi asume o misiune contradictorie, şi anume să fie şi pentru partid şi împotriva partidului. Din această cauză ei n-au nici măcar „curajul" celor de teapa lui Roman, Iuri şi Mihail. Această poziţie a lor nu este compatibilă nici cu simpla onestitate politică, nici cu un respect minim faţă de ei înşişi. Aşa se creează acea

* — Blestemul faptei rele e *în calc i rău să trezească.* (Schiller. Trilogia „Wallenstein". „Piccolomini", actul V, scena întîi). — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

poziţie falsă, acel — dacă ne putem exprima astfel — *azefovism sui-generis* în scopuri lichidatoriste care îi împinge, chiar dacă sînt de cea mai bună credinţă, la fapte dintre cele mai nedemne.

Membrii redacţiei O.C.

A. War
G. Zinoviev
N. Lenin

5 aprilie 1910

P. S. Deocamdată vom trimite neîntîrziat o copie a prezentei declaraţii numai colegiului din Rusia al C.C., Comitetelor Centrale „naţionale" şi organelor de presă ale partidului nostru.

Scrisă la Paris (loco)

Se tipăreşte pentru prima oară, după un şpalt hectografiat al textului manuscrisului

8

*CĂTRE CONDUCEREA CENTRALĂ A SOCIAL-DEMOCRAŢIEI POLONEZE

Dragi tovarăşi,

Schimbul de vederi pe care l-am avut ieri cu reprezentanţii dv. în cadrul instituţiei comune de partid [280] ne-a arătat că delegaţii dv. ezită să ducă o luptă hotărîtă pentru partid şi împotriva lichidatorilor, situîndu-se pe poziţiile „împăciuitorismului", care, obiectiv, serveşte *numai* lichidatorilor.

Oscilările într-un asemenea important moment de cotitură în viaţa partidului vor fi, după convingerea noastră profundă, numai în folosul duşmanilor partidului.

Noi vom fi nevoiţi să promovăm linia partinităţii *fără* delegaţii dv. sau, poate, chiar *împotriva* lor. Acest lucru vi-l aducem la cunoştinţă acum în cîteva cuvinte. Expli-

www.dacoromanica.ro

caţii mai amănunţite vă vom da în zilele următoare, probabil în presă.

Sperăm că veţi înţelege de ce ne-am adresat mai întîi tocmai dv., unei organizaţii de care sîntem atît de apropiaţi ideologiceşte şi politiceşte.

Cu salutări tovărăşeşti.

Membrii bolşevici ai redacţiei O.C. : *Lenin*
Grigori

10. IV. 1910

Scrisă la Paris

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după un text scris de G. E. Zinoviev şi semnat de V. I. Lenin

9

*CĂTRE CONDUCEREA PARTIDULUI SOCIAL-DEMOCRAT DIN GERMANIA

Copenhaga, 2 septembrie * 1910

Stimaţi tovarăşi,

În ziarul „Vorwärts" din 28 august a apărut un articol anonim cu privire la starea de lucruri din partidul din Rusia, articol care constituie un act cît se poate de scandalos [281]. În toiul lucrărilor congresului internaţional, la care toţi participanţii sînt animaţi de dorinţa de a păstra unitatea socialistă, de a examina cu deosebită prudenţă controversele din cadrul partidelor din diferite ţări, de a evita, pe cît posibil, amestecul în aceste controverse şi de a face cunoscute forţa, măreţia şi prestigiul moral al social-democraţiei din toate ţările, — tocmai într-un asemenea moment în Organul Central al partidului german apare fără nici o motivare, fără să fie cîtuşi de puţin nevoie, un articol care

* Greşit în original : în loc de septembrie figurează august. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

conţine atacuri vehemente la adresa social-democraţiei ruse. În articolul amintit e criticată fără nici un fel de reticenţe întreaga mişcare social-democrată din Rusia ; el încearcă să prezinte în culorile cele mai sumbre, în faţa străinătăţii, decăderea, neputinţa şi destrămarea social-democraţiei din Rusia. Sînt apoi criticate vehement şi denigrate de jos pînă sus absolut toate fracţiunile şi curentele existente în partid, în sfîrşit, articolul conţine atacuri grosolane la adresa instituţiilor centrale oficiale ale partidului — Comitetul Central şi Organul Central —, care sînt acuzate de unilateralitate fracţionistă etc. ; diferiţi membri ai acestor instituţii centrale sînt calomniaţi şi ei într-un mod fără precedent.

Acest articol publicat în Organul Central al partidului german, al cărui autor n-a urmărit decît să se răzbune pentru cine ştie ce jignire fără importanţă ce i s-o fi adus, va dăuna intereselor mişcării social-democrate din Rusia ; el constituie o încălcare fără precedent a solidarităţii şi frăţiei internaţionale cu social-democraţia din Rusia. Şi dacă partidul din Rusia, care dispune de numeroşi şi reputaţi publicişti, a evitat ani de-a rîndul să aducă în presa de partid germană chestiunile sale interne, a procedat astfel deoarece socoate că presa străină nu este un teren potrivit pentru rezolvarea controverselor din propriile sale rînduri. Făurirea unităţii rîndurilor Partidului social-democrat din Rusia a fost şi continuă să fie sarcina cea mai complexă şi mai importantă a tuturor tovarăşilor din Rusia şi în primul rînd a instituţiilor centrale ale partidului. E clar că pentru a menţine unitatea, trebuie să se evite tot ceea ce împiedică lichidarea divergenţelor interne. Fireşte că nimeni nu trebuie să aibă nimic de obiectat împotriva prezentării într-un mod ponderat, obiectiv a problemelor privind viaţa internă a partidului din Rusia. Noi însă respingem în mod categoric critica duşmănoasă, josnică şi perfidă la adresa mişcării partidului şi a instituţiilor lui centrale, aşa cum se face în articolul menţionat, şi asta cu atît mai mult cu cît autorul anonim, care în articol apare în rolul unui om străin de partid, dar atotştiutor, e prezentat drept corespondent

www.dacoromanica.ro

al Organului Central, ziarul „Vorwärts", ceea ce conferă articolului un caracter redacţional, oficial.

Delegaţi ai ziarului „Soţial-Demokrat" —
Organul Central al Partidului muncitoresc
social-democrat din Rusia.

G. Plehanov
A. Warski

Delegat al Comitetului Central, membru al
Biroului socialist internaţional.

N. Lenin (Vl. Ulianov)

Se tipăreşte pentru prima oară, după un text scris de A. Warski şi semnat de V. I. Lenin. Tradus din limba germană

10

*CĂTRE BIROUL DIN STRĂINĂTATE AL COMITETULUI CENTRAL

26 octombrie 1910

Stimaţi tovarăşi,

La 24 octombrie v-am trimis un extras din scrisoarea tov. Poletaev adresată nouă. În completare, vă comunicăm că tov. Poletaev cere, *în numele întregii fracţiuni*, să se trimită bani pentru ziar şi că, după cum rezultă din scrisoarea sa, redacţia acestui ziar * (cunoscut dv.) a fost numită *chiar de către fracţiune*.

Noi sprijinim cererea fracţiunii din Dumă şi considerăm important faptul că ea a început să editeze un ziar. De aceea, consimţim să se acorde Biroului din străinătate un împrumut din sumele transmise de bolşevici deţinătorilor Kautsky, Mehring şi Clara Zetkin special pentru a se trimite fracţiunii 1 000 (o mie) de ruble.

* Este vorba despre ziarul „Zvezda". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Rugăm insistent Biroul din străinătate al C.C. să ne dea chiar azi un răspuns oficial în această problemă.

Cu salutări tovărăşeşti.

Membrii redacţiei O.C.,

Lenin, Grigori

Scrisă la Paris (loco)

Publicată pentru prima oară în 1926, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia", nr. 11

Se tipăreşte după textul scris de G. E. Zinoviev şi semnat de V. I. Lenin

www.dacoromanica.ro

11
SALUT ADRESAT LUI W. HAYWOOD

Congresul internaţional transmite lui William Haywood, în numele mişcării socialiste din întreaga lume, urări de succes în lupta măreaţă pe care o duce în apărarea intereselor muncitorilor organizaţi din Statele Unite. Congresul înfierează încercarea proprietarilor de mine de a obţine condamnarea unui om nevinovat numai pentru că a slujit proletariatului organizat. Congresul consideră că atît procesul, cît şi campania sistematică de calomnii declanşată împotriva lui Haywood de întreaga presă capitalistă constituie expresia politicii de clasă a burgheziei americane, politică ce se manifestă tot mai puternic, precum şi a lipsei totale de îngăduinţă şi de cinste a acestei burghezii ori de cîte ori profiturile şi puterea îi sînt ameninţate. Totodată, congresul salută pe socialiştii din Statele Unite, care au respins cu atîta energie şi entuziasm această ofensivă.

Pătruns de conştiinţa de clasă, proletariatul din Europa vede în măreaţa forţă pe care o exprimă acest act de solidaritate chezăşia viitoarelor succese şi speră că proletariatul american va da dovadă de aceeaşi hotărîre şi solidaritate în lupta pentru eliberarea sa deplină.

N. Lenin *

Scris între 18 şi 24 august 1907 la Stuttgart

Publicat în 1907, în : „Congresul socialist internaţional de la Stuttgart", Petersburg, ed. „Novîi mir"

Se tipăreşte după textul cărţii

* Salutul e semnat de toţi membrii Biroului socialist internaţional care făceau parte din prezidiul Congresului de la Stuttgart. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

12

SALUT ADRESAT LUI A. BEBEL

Tovarăşului August Bebel

În numele Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia, în numele tuturor muncitorilor ruşi, care duc o luptă grea împotriva jugului ţarismului şi burgheziei — unite de contrarevoluţie —, vă transmitem dv., tovarăşe Bebel, luptător de avangardă al social-democraţiei internaţionale şi conducător al social-democraţiei germane, un salut fierbinte cu prilejul celei de-a 70-a aniversări a zilei de naştere.

Tînăr muncitor, v-aţi început activitatea în mişcarea muncitorească acum aproape o jumătate de secol mai întîi ca patriot, apoi ca democrat care lucra cu rîvnă în societăţile culturale muncitoreşti. Dezvoltarea dv. oglindeşte pasul înainte făcut în această perioadă de întregul proletariat internaţional. La începutul acestei perioade, majoritatea muncitorilor conştienţi fie că urmau partidele burgheze, fie că, în cel mai bun caz, îşi căutau o cale proprie, de clasă, spre socialism, trecînd de la o sectă socialistă sau anarhistă la alta. Acum imensa majoritate a muncitorilor conştienţi din lumea civilizată sînt social-democraţi, iar în Germania bazele teoretice ale marxismului au pătruns adînc şi s-au extins în masa proletariatului, luminîndu-i ca un far strălucitor calea luptei pentru răsturnarea completă a capitalismului.

În persoana dv., noi sărbătorim pe un conducător al muncitorilor care, prin exemplul său, a arătat că eliberarea muncitorilor trebuie să fie opera lor înşişi. Bazîndu-se pe teoria marxistă, muncitorii conştienţi din Germania au reuşit mai mult decît cei din alte ţări să-şi ferească mişcarea de erorile oportuniste şi anarhiste, au reuşit să-şi făurească organizaţii puternice de masă, sindicale şi politice, au reuşit să se unească strîns într-o singură forţă de clasă. Şi la toate cotiturile istoriei, atunci cînd valurile şovinismului naţional se rostogoleau în întreaga ţară sau cînd forţele reacţiunii feudale şi clericale s-au unit şi au declarat un război necruţător organizaţiilor socialiste, această forţă de clasă a ştiut să găsească calea cea bună, a ştiut să apere, să răs-

www.dacoromanica.ro

pîndească şi să ducă tot mai adînc în mase concepţia sa revoluţionară despre lume, conştiinţa inevitabilităţii marii revoluţii socialiste care se apropie.

În activitatea dv. de o jumătate de secol, social-democraţii ruşi văd o garanţie a faptului că în lupta hotărîtoare care se apropie şi ale cărei zori se văd clar în Germania şi în alte ţări avansate, proletariatul social-democrat va şti nu numai să acţioneze cu aceeaşi abnegaţie şi credinţă în forţele sale cu care a obţinut o serie de victorii în epoca revoluţiilor burgheze, dar va şti să învingă şi să sfărîme pentru totdeauna întregul edificiu al exploatării capitaliste.

Membrii redacţiei Organului Central
al Partidului muncitoresc
social-democrat din Rusia,

L. Martov
V. Lenin
I. Kamenev *

Scris la 22 februarie 1910
Trimis din Paris la Berlin

Se tipăreşte pentru prima oară, după un text scris de mîna unui necunoscut şi semnat de V. I. Lenin

13

SALUT ADRESAT TINEI KIRKOVA

Tina, marxiştii adunaţi la masa tovărăşească organizată după încheierea lucrărilor congresului îţi transmit felicitări.

Al tău, *Gheorghi*
N. Lenin **

Scris la 3 septembrie 1910
Trimis din Copenhaga la Sofia

Publicat pentru prima oară în limba bulgară în 1957, în revista „Izvestiia na Institута po istoriia na BKP pri TK na BKP", nr. 1 2. Sofia

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după textul scris de G. Kirkov şi semnat de V. I. Lenin
Tradus din limba bulgară

* Salutul e semnat şi de membrii C.C. al P.M.S.D.R. — *Nota red.*
** Salutul e semnat şi de J. Guesde, R. Luxemburg, G. V. Plehanov, K. Moor şi I. Karski. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

14

CĂTRE PREŞEDINTELE LUI „SOCIÉTÉ DE LECTURE" DIN GENEVA

Geneva, 14 decembrie 1908

D-lui preşedinte al comitetului
Societăţii de lectură [Société de Lecture]

Stimate domn,

Fiind nevoit să părăsesc Geneva şi să mă stabilesc la Paris, am onoarea să vă comunic că, în conformitate cu articolul 31 din statut, mă retrag din societate.

Permiteţi-mi, d-le preşedinte, să vă mulţumesc dv. şi Societăţii, care, prin minunata ei organizare şi activitate, mi-a făcut atîtea servicii.

Primiţi, d-le preşedinte, asigurarea profundului meu respect.

Vl. Ulianov

M-lle Marie Oulianoff
(pour Mr. VI. Oulianoff)
27. Bd. St.-Marcel. 27. Paris.

Publicată pentru prima oară partial în limba franceză în 1952, în cartea : „M. Pianzola. Lénine en Suisse" [Genève]

Se tipăreşte pentru prima oară în întregime, după manuscris Tradus din limba franceză

www.dacoromanica.ro

15

CĂTRE DIRECTORUL BIBLIOTECII NAŢIONALE DIN PARIS

Paris, 12 ianuarie 1909

Domnului Director ad-tiv al Bibliotecii naţionale

Am onoarea de a vă ruga să-mi permiteţi să frecventez sala de lectură a Bibliotecii naţionale. Anexez scrisoarea de recomandare a d-lui L. H. Roblin, deputat de Nièvre.

Primiţi, stimate domn, asigurarea profundului meu respect.

Vl. Ulianov

24. Rue Beaunier
Paris. XIV.

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris
Tradus din limba franceză

www.dacoromanica.ro

16

ADEVERINŢE DATE LUI P. A. KRASIKOV

1

Geneva, 31 ian. 1905

Stimate domn,

Aducătorul acestei scrisori, tov. Belski, este singurul reprezentant al fracţiunii „Vpered" a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. Fracţiunea noastră este formată din majoritatea comitetelor de partid, iar redacţia ziarului „Vpered" este împuternicită să reprezinte interesele şi opiniile comitetelor menţionate, printre care se numără şi cel din Petersburg.

Primiţi, stimate domn, asigurarea profundei mele stime.

Vl. Ulianov (N. Lenin)

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVI

Se tipăreşte după manuscris Tradus din limba franceză

2

Geneva, 14 februarie 1905

Aducătorul acestei scrisori, cetăţeanul Belski, este singurul reprezentant la Paris al Biroului Central al Comitetelor Majorităţii ale Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia.

Împuternicitul Biroului Central
pentru străinătate *.

Publicată pentru prima oară în 1934, în „Culegeri din Lenin", vol. XXVI

Se tipăreşte după manuscris Tradus din limba franceză

* Urmează semnătura : „*P. Stepanov*". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

17

ADEVERINŢĂ DATĂ LUI O. A. PEATNIŢKI

Geneva, 13 iunie 1905

Prin prezenta numim pe tov. *Freitag* împuternicit al Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia şi rugăm celelalte organizaţii şi partide să-i acorde tot sprijinul.

În numele Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia,
N. Lenin (Vl. Ulianov)

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVI

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

18

ADEVERINŢE DATE LUI V. P. BONCI-BRUEVICI

1 *

Genève, le 31 julie 1905

Tov. Vl. Dm. Bonci-Bruevici este numit director al tipografiei P.M.S.D.R. din Geneva.

Reprezentantul din străinătate al C.C. al P.M.S.D.R.,
N. Lenin

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVI

Se tipăreşte după manuscris

2 [282]

Genève, le 6. X. 1905

Prin prezenta scrisoare vă rugăm insistent să daţi tot concursul tovarăşului nostru Bonci-Bruevici.

V. Ulianov (N. Lenin)

Publicată pentru prima oară în 1934, în „Culegeri din Lenin", vol. XXVI

Se tipăreşte după un text scris de L. N. Mandelştam-Krucinina şi semnat de V. I. Lenin

* Vezi volumul de faţă, p. 54. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

19

ADEVERINȚĂ DATĂ LUI I. P. POKROVSKI

Adeverim prin prezenta că tov. *Pokrovski* a fost ales de grupul parlamentar social-democrat din Duma a III-a delegat în Biroul socialist internațional.

N. Lenin

Scrisă la 26 august 1910 la Copenhaga

Publicată în limba franceză în 1911, în „Huitième Congrès socialiste International", Gand

În limba rusă — publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipărește după manuscris Tradus din limba franceză

www.dacoromanica.ro

20

CONCEPT DE SCRISOARE CĂTRE DAVIDSON

30. I. 1905. Plattenstrasse 33

Herrn *Davidson* *. *Z ü r i c h*
(cu cerneală simpatică)

îi *v o r d a* legături cînd le va cere ?
va lucra el însuşi cînd cu o fracţiune, cînd cu alta (cu menşevicii sau bolşevicii), fără să se angajeze.
Va mai rămîne la Zürich 5—6 zile.

Scris la Geneva

Publicat pentru prima oară în 1934, în „Culegeri din Lenin", vol. XXVI

Se tipăreşte după manuscris

* Domnului *Davidson*. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

SCRISORI ALE LUI
V. I. LENIN
INCLUSE ÎN VOLUMELE APĂRUTE
ALE EDIȚIEI DE FAȚĂ

SCRISORI ALE LUI
V. I. LENIN
CARE N-AU FOST GĂSITE

ADNOTĂRI

INDICE DE NUME

www.dacoromanica.ro

SCRISORI ALE LUI V. I. LENIN INCLUSE ÎN VOLUMELE APĂRUTE ALE EDIȚIEI DE FAȚĂ

(1905—noiembrie 1910)

SCRISOARE CĂTRE GRUPUL DE BOLȘEVICI DE LA ZÜRICH. *18 ianuarie 1905.*
Vol. 9, p. 168—170.

SCRISOARE CĂTRE E. D. STASOVA ȘI TOVARĂȘII DIN ÎNCHISOAREA DE LA MOSCOVA. *19 ianuarie 1905.*
Vol. 9, p. 171—175.

SCRISOARE CĂTRE GREULICH. *3 februarie 1905.*
Vol. 9, p. 234—239.

SCRISOARE CĂTRE A. A. BOGDANOV ȘI S. I. GUSEV. *11 februarie 1905.*
Vol. 9, p. 246—251.

SCRISOARE CĂTRE ORGANIZAȚIILE DIN RUSIA. *28 februarie 1905.*
Vol. 9, p. 292—293.

SCRISOARE CĂTRE BIROUL SOCIALIST INTERNAȚIONAL. *2 iunie 1905.*
Vol 10, p. 222.

OFFENER BRIEF AN DIE REDAKTION „LEIPZIGER VOLKSZEITUNG" — SCRISOARE DESCHISĂ CĂTRE REDACȚIA LUI „LEIPZIGER VOLKSZEITUNG". *Iunie 1905, nu mai târziu de 25 ale lunii.*
Vol. 10, p. 302—307.

AU BUREAU SOCIALISTE INTERNATIONAL — CĂTRE BIROUL SOCIALIST INTERNAȚIONAL. *4 iulie 1905.*
Vol. 10, p. 326—329.

CĂTRE COMITETUL DE LUPTĂ DE PE LÎNGĂ COMITETUL DIN PETERSBURG. *16 octombrie 1905.*
Vol. 11, p. 335—337.

CĂTRE CONDUCEREA PARTIDULUI MUNCITORESC SOCIAL-DEMOCRAT GERMAN. *Nu mai devreme de 5 aprilie 1905.*
Vol. 17, p. 402—404.

LA APARIȚIA NUMĂRULUI JUBILIAR AL ZIARULUI „ZIHNA". *Iulie 1910.*
Vol. 19, p. 325—329.

www.dacoromanica.ro

SCRISORI ALE LUI V. I. LENIN CARE N-AU FOST GĂSITE PÎNĂ ÎN PREZENT

(1905—noiembrie 1910)

1905

CĂTRE COMITETUL DIN NIJNI NOVGOROD AL P.M.S.D.R. *Începutul lunii ianuarie 1905.* Despre această scrisoare N. K. Krupskaia a întrebat Comitetul din Nijni Novgorod de două ori : la 14 ianuarie 1905 : „S-a primit scrisoarea lui Lenin expediată tot pe aceeaşi adresă ?" şi la 3 februarie : „Aţi scris că scrisoarea lui Lenin s-a primit, dar pe ce adresă ?" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.)

CĂTRE TOV. T. LA ODESA. *Februarie 1905.* Despre această scrisoare aminteşte O. I. Vinogradova în scrisoarea ei adresată lui V. I. Lenin la 18 februarie 1905. (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.)

CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI LA PETERSBURG. *Sfîrşitul lunii februarie 1905.* Într-o scrisoare expediată pe adresa lui V. M. Velicikina la Geneva, V. D. Bonci-Bruevici îi scria lui V. I. Lenin la 5 martie 1905 : „Chiar acum am primit succinta dv. scrisoare, care m-a bucurat nespus de mult". (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.)

DOUĂ SCRISORI CĂTRE V. V. FILATOV (V. SEVERŢEV) LA PARIS. *Martie şi începutul lunii aprilie 1905.* Despre prima se aminteşte într-o scrisoare de răspuns a lui V. V. Filatov, care îi comunica lui V. I. Lenin că raportul în legătură cu pregătirea tehnică a insurecţiei îl poate întocmi în orice moment. În legătură cu cea de-a doua scrisoare a lui Lenin, Filatov scria : „Dojana dv. m-a întristat foarte mult, însă o merit" (probabil că în scrisoarea sa Lenin îi reproşa faptul că întîrzie cu terminarea lucrării). (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.)

TELEGRAMĂ CĂTRE L. A. FOTIEVA LA PARIS. *1 sau 2 iunie 1905.* (Vezi scrisoarea către L. A. Fotieva din 1 sau 2 iunie 1905, volumul de faţă, p. 37.)

www.dacoromanica.ro

TELEGRAMĂ CĂTRE C.C. AL P.M.S.D.R. LA PETERSBURG. *12 iulie 1905*. Despre această telegramă a lui V. I. Lenin se aminteşte într-o scrisoare a lui N. K. Krupskaia către E. D. Stasova. (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.)

CĂTRE C. HUYSMANS, SECRETARUL B.S.I., LA BRUXELLES. *15 iulie 1905*. O scurtă notă despre această scrisoare (sau telegramă) a fost publicată în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4, p. 599. V. I Lenin se pronunţă în ea pentru propunerea lui Van Kol (al cărei conţinut nu reiese) şi face cunoscut că G. V. Plehanov nu mai este reprezentantul social-democraţiei ruse în Biroul socialist internaţional.

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. ÎN RUSIA. *7 sau 8 august 1905*. (Vezi scrisoarea către Biroul socialist internaţional din 27 octombrie 1905, volumul de faţă, p. 108.)

CĂTRE C. HUYSMANS, SECRETARUL B.S.I., LA BRUXELLES. *7 octombrie 1905*. O scurtă notă despre această scrisoare a fost publicată în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4, p. 605. În scrisoare Lenin arată că, în pofida raportului din iunie, el nu a fost numit reprezentant în Biroul socialist internaţional şi indica denumirea exactă a partidului său.

CĂTRE C. HUYSMANS, SECRETARUL B.S.I., LA BRUXELLES. *4 noiembrie 1905*. O scurtă notă despre această scrisoare a fost publicată în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4, p. 606. Lenin face cunoscut că a fost numit reprezentant al social-democraţiei ruse în Biroul socialist internaţional.

CĂTRE C. HUYSMANS, SECRETARUL B.S.I., LA BRUXELLES. *14 noiembrie 1905*. O scurtă notă despre această scrisoare a fost publicată în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4, p. 607. V. I. Lenin îl înştiinţează pe C. Huysmans că, neavînd posibilitatea să-şi îndeplinească în mod corespunzător sarcinile ce-i revin în cadrul Biroului socialist internaţional, transmite pentru un timp aceste sarcini cetăţeanului Orlovski (V. V. Vorovski).

Cît priveşte celelalte scrisori negăsite din această perioada, vezi vol. 9, p. 425, şi vol. 11, p. 433—434.

1906

Vezi vol. 14, p. 427.

1907

Vezi vol 15, p. 405—406, şi vol. 16, p. 488—489.

www.dacoromanica.ro

1908

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. ŞI COMITETUL DIN REVAL AL P.M.S.D.R. *După 27 ianuarie 1908.* (Vezi scrisorile către M. Nilssen şi C. Huysmans din 27 ianuarie 1908, volumul de faţa, p. 133—135.)

CĂTRE A. V. LUNACEARSKI LA CAPRI. *12 februarie 1908.* (Vezi scrisoarea către A. V. Lunacearski din 13 februarie 1908, volumul de faţa, p. 145.)

CĂTRE A. V. LUNACEARSKI LA CAPRI. *Înainte de 19 aprilie 1908.* (Vezi scrisoarea către A. M. Gorki din 19 aprilie 1908, volumul de faţa, p. 167.)

TELEGRAMĂ CĂTRE A. M. GORKI LA CAPRI. *19 sau 20 aprilie 1908.* (Vezi scrisoarea către A. M. Gorki din 19 aprilie 1908, volumul de faţa, p. 167, 168.)

CĂTRE G. A. ALEKSINSKI. *Începutul lunii iunie 1908.* Despre această scrisoare aminteşte M. G. Ţhakaia în scrisoarea lui adresată lui V. I. Lenin la 10 iunie 1908. (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.)

CĂTRE EDITURA „ZERNO" DIN PETERSBURG. *Iunie 1908.* Despre această scrisoare aminteşte un colaborator al editurii, Cerenkov, în scrisoarea sa adresată lui V. I. Lenin la 16 iunie 1908. (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.)

SCRISORI CĂTRE MEMBRII FRACŢIUNII SOCIAL-DEMOCRATE DIN DUMA A III-A DE STAT. *A doua jumătate a anului 1908.* (Vezi scrisoarea către C. Huysmans din 13 decembrie 1908, volumul de faţa, p. 180.) În aceste scrisori era vorba, probabil, despre cotizaţiile pe care deputaţii social-democraţi din Dumă trebuiau să le depună la Comisia interparlamentara a Biroului socialist internaţional (volumul de faţă, p. 284.)

DECLARAŢIE TRIMISĂ AVOCATULUI BERNHEIM. *Mijlocul lunii august 1908.* (Vezi scrisoarea către C. Huysmans din 19 august 1908, volumul de faţă, p. 174—175.)

CĂTRE C. HUYSMANS, SECRETARUL B.S.I., LA BRUXELLES. *1 decembrie 1908.* În această scrisoare V. I. Lenin răspundea la o serie de întrebări puse de C. Huysmans în circulara Biroului socialist internaţional din 13 noiembrie 1908 ; unele dintre aceste întrebari se refereau la situaţia organizaţiilor de partid din Rusia, care treceau printr-o criză, la organizaţia din străinătate, la sediul C.C. al P.M.S.D.R. ; totodata, Lenin îl ruga sa dea secretarului fracţiunii social-democrate din Duma a III-a de stat informaţii privind proiectele de lege în problema muncitorească care se aflau la Biroul socialist internaţional (în legătură cu limitarea timpului de lucru, cu sindicatele, cu ajutorul pen-

www.dacoromanica.ro

tru şomeri, cu inspectarea fabricilor, cu munca femeilor şi a copiilor, cu asigurările pentru mineri, cu salariile muncitorilor şi funcţionarilor, cu salariile în general).

Însemnări sumare privind această scrisoare s-au păstrat în registrul de corespondenţă al Biroului socialist internaţional *.

Cît priveşte celelalte scrisori negăsite din această perioadă, vezi vol. 16, p. 490—491, şi vol. 17, p. 461—462.

1909

CĂTRE I. P. POKROVSKI, DEPUTAT ÎN DUMA A III-A DE STAT. *A doua jumătate a lunii septembrie 1909.* (Vezi scrisoarea către C. Huysmans din 30 septembrie 1909, volumul de faţă, p. 221—222.)

TELEGRAMĂ SAU SCRISOARE CĂTRE A. CIUHROV (A. I. FINN-ENOTAEVSKI). *Sfîrşitul lunii octombrie—începutul lunii noiembrie 1909.* Despre această telegramă (sau scrisoare) a lui V. I. Lenin aminteşte A. I. Finn-Enotaevski în scrisoarea sa din 6 noiembrie 1909. Corespondenţa se purta în jurul editării unui ziar, lucru care nu s-a realizat deoarece A. I. Finn-Enotaevski nu a primit la timp răspunsul lui V. I. Lenin. (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.)

Cît priveşte celelalte scrisori negăsite din această perioadă, vezi vol. 17, p. 463, şi vol. 19, p. 461—462.

1910

CĂTRE V. P. NOGHIN. *Începutul lunii aprilie 1910.* Despre această scrisoare V. P. Noghin aminteşte în scrisoarea din 7 aprilie 1910 adresată lui A. I. Liubimov, V. I. Lenin, G. E. Zinoviev, L. B. Kamenev şi I. F. Dubrovinski. (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.)

CĂTRE BIROUL DIN STRĂINĂTATE AL C.C. *1 august 1910.* (Vezi scrisoarea către D. M. Kotlearenko din 1 august 1910, volumul de faţă, p. 274.)

CĂTRE O. A. PEATNIŢKI LA GENEVA. *1 sau 2 august 1910.* (Vezi scrisoarea către A. I. Liubimov din 2 august 1910, volumul de faţă, p. 275.)

CĂTRE M. V. KOBEŢKI LA COPENHAGA. *Înainte de 23 august 1910.* (Vezi scrisoarea către M. V. Kobeţki din august 1910, volumul de faţă, p. 280.)

CĂTRE I. P. POKROVSKI LA PETERSBURG. *Jumătatea lunii septembrie 1910.* (Vezi scrisoarea către I. P. Pokrovski din 5 octombrie 1910, volumul de faţă, p. 284.)

---

* Fotocopiile unor pagini din acest registru se păstrează la Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.

www.dacoromanica.ro

CĂTRE R. LUXEMBURG. *Jumătatea lunii septembrie 1910.* (Vezi scrisoarea către J. Marchlewski din 7 octombrie 1910, volumul de față, p. 289.)

CĂTRE K. KAUTSKY. *Înainte de 30 septembrie 1910.* (Vezi scrisoarea către K. B. Radek din 30 septembrie 1910, volumul de față, p. 282.)

CĂTRE K. KAUTSKY. *După 7 octombrie 1910.* (Vezi scrisoarea către J. Marchlewski din 7 octombrie 1910, volumul de față, p. 284.)

Cît privește celelalte scrisori negasite din această perioadă, vezi vol. 19, p. 463—466.

www.dacoromanica.ro

ADNOTĂRI

1 Lenin numeşte foaie volanta conspirativă a doua „Scrisoare către organizaţiile de partid", publicată sub formă de foaie volantă în decembrie 1904 de redacţia „Iskrei" menşevice, cu menţiunea: „Numai pentru membrii de partid". Foaia volantă era difuzată în organizaţiile menşevice. Lenin a făcut o analiză critică a primei scrisori a „Iskrei", după cum aminteşte mai jos, în broşura „Campania zemstvelor şi planul «Iskrei»" (vezi Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 75—98). Lenin se ocupă de aceste două scrisori şi în articolele sale „Democraţia muncitorească şi democraţia burgheză" şi „Două tactici" (vezi Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 181—191 şi 258—267). — *1.*

2 Lenin a criticat articolul de fond „Democraţii la răscruce" din nr. 77 al „Iskrei" menşevice în articolul său „Democraţia muncitorească şi democraţia burgheză", publicat în nr. 3 al ziarului „Vpered" din 24 (11) ianuarie 1905 (vezi Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 181—192). — *2.*

3 La 6 ianuarie 1905 (24 decembrie 1904) Lenin a ţinut în faţa emigranţilor politici din Geneva un referat cu privire la democraţia muncitorească şi democraţia burgheză. — *4.*

4 Nr. 1 al ziarului „Vpered" este datat 4 ianuarie 1905 (22 decembrie 1904). — *4.*

5 Este vorba de cele trei conferinţe ale comitetelor locale bolşevice (din Sud, din Caucaz şi din Nord), care au avut loc în septembrie—decembrie 1904 şi s-au pronunţat pentru convocarea imediată a Congresului al III-lea al P.M.S.D.R. — *4.*

6 Este vorba de alegerea Biroului Comitetelor Majorităţii în vederea convocării Congresului al III-lea al P.M.S.D.R. Cu privire la Biroul Comitetelor Majorităţii vezi Opere complete, vol. 11, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 462, adnotarea 71. — *5.*

www.dacoromanica.ro

7 A. M. Gorki a acordat sprijin financiar bolşevicilor începînd de la sfîrşitul anului 1902 (vezi culegerea „V. I. Lenin şi A. M. Gorki. Scrisori, amintiri, documente", Moscova, 1961, ed. a 2-a, p. 360—361). — *6.*

8 Este vorba de declaraţia Biroului Comitetelor Majorităţii. În decembrie 1904 Lenin a elaborat proiectul iniţial al acestui document şi l-a trimis tuturor membrilor Biroului Comitetelor Majorităţii din Rusia (vezi Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 110—112). În scrisoarea de faţă el a schiţat principalele puncte ale celei de-a doua variante, care au fost incluse aproape în întregime în textul definitiv al „Înştiinţării" (în ea nu se amintea de solidaritatea Biroului Comitetelor Majorităţii cu ziarul „Vpered" şi de faptul că acest birou îşi asumă îndrumarea activităţii comitetelor de partid locale). Declaraţia a fost publicată în nr. 8 al ziarului „Vpered" din 28 (15) februarie 1905 sub titlul : „Înştiinţare cu privire la convocarea Congresului al III-lea al partidului". — *9.*

9 Declaraţia lui V. I. Lenin trimisă membrilor bolşevici-împăciuitorişti ai C.C. al P.M.S.D.R. — L. B. Krasin, V. A. Noskov şi L. E. Galperin, a fost scrisă în legătură cu lupta dusă de membrii împăciuitorişti ai C.C. împotriva lui Lenin şi în legătură cu concesiile facute de ei menşevicilor.

În iulie 1904, fără ştirea lui Lenin, membrii bolşevici ai C.C. au adoptat o hotarîre prin care recunoşteau ca legal faptul că Plehanov a cooptat în redacţia „Iskrei" pe menşevicii care n-au fost aleşi la Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. ; prin aceeaşi hotarîre i se interzicea lui Lenin să întreprindă, în calitatea sa de reprezentant al C.C. în străinătate, acţiuni importante fără să fie însărcinat în acest sens de C.C., lipsindu-l astfel de drepturile de reprezentant în străinătate al partidului.

Deşi Lenin a contestat la 18 august 1904 această hotărîre ca fiind ilegală, întrucît el nu fusese invitat la şedinţa C.C. şi nici macar nu fusese înştiinţat că se va discuta această problemă, hotărîrea C.C. a fost publicata în nr. 72, din 25 august, al ziarului „Iskra".

Apoi, la 5 noiembrie, în nr. 77 al ziarului „Iskra" a apărut declaraţia C.C. al P.M.S.D.R. în care Lenin era acuzat că, continuînd să se considere membru al C.C. şi declarînd public acest lucru, ar face aceasta „pentru a dezorganiza partidul". C.C. a propus ca conflictul să fie examinat de o comisie de judecata formată din conducatori ai social-democraţiei internaţionale. — *10.*

10 Tabelele corespondenţei cu Rusia erau întocmite de N. K. Krupskaia, care ţinea evidenţa întregii corespondenţe. — *10.*

11 „*Vpered*" — saptămînal bolşevic ilegal ; a apărut la Geneva de la 22 decembrie 1904 (4 ianuarie 1905) pînă la 5 (18) mai 1905. Organizatorul şi animatorul ideologic al acestui ziar a fost V. I. Lenin. Din redacţie faceau parte : V. V. Vorovski, M. S. Olminski, A. V. Lunacearski. — *11.*

www.dacoromanica.ro

12 Este vorba de adunările zemţilor, în cadrul cărora opoziţia liberală adopta petiţii prin care i se cerea ţarului să acorde o constituţie. Lenin a criticat planul „Campaniei zemstvelor" în articolul sau „Campania zemstvelor şi planul «Iskrei»" (vezi Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 75—98). — *12.*

13 Lenin se referă la „Iskra" nouă, menşevică, spre deosebire de „Iskra" veche, revoluţionară. „Iskra" a devenit menşevică începînd cu nr. 53, după ce G. V. Plehanov, care trecuse pe poziţiile menşevismului, a cooptat cu de la sine putere în redacţie pe menşevicii V. I. Zasulici, I. O. Martov, A. N. Potresov şi P. B. Akselrod ; a aparut de la 25 noiembrie 1903 pînă la 8 octombrie 1905 (nr. 53—112). — *12.*

14 În scrisoarea din 3 februarie 1905, A. Bebel îi comunica lui V. I. Lenin ca, în scopul lichidarii sciziunii din P.M.S.D.R., prezidiul Partidului social-democrat din Germania l-a însarcinat să prezideze o comisie de judecată, din care urmau să facă parte reprezentanţi ai bolşevicilor („Vpered") şi ai menşevicilor („Iskra"). A. Bebel îl ruga pe Lenin ca, în caz că bolşevicii acceptă să se instituie o comisie de judecată şi să-şi desemneze reprezentanţii în această comisie, să confirme că bolşevicii sînt gata sa se supuna sentinţei. Menşevicilor şi bolşevicilor li se punea condiţia ca, din momentul în care se va ajunge la un acord în problema comisiei de judecată, sa înceteze orice polemică. — *12.*

15 Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politica, 1962, ed. a doua, p. 288. — *13.*

16 Textul scrisorii a fost pregătit de V. I. Lenin pentru unul din membrii Biroului Comitetelor Majorităţii (probabil pentru A. M. Essen (Stepanov), care a sosit la Geneva în ianuarie 1905). — *14.*

17 O informaţie din Moscova, în care se comunică că la o adunare reprezentantul C.C. a declarat că toţi membrii C.C. sînt de acord cu convocarea Congresului al III-lea, a fost publicată în nr. 8 al ziarului „Vpered" din 28 (15) februarie 1905. Informaţia era însoţită de o notă „Din partea redacţiei", scrisă de M. S. Olminski. În notă se spunea că timp de cîteva luni C.C. s-a opus convocării congresului, a desfiinţat comitetele care se pronunţau pentru convocare ; acum, cînd această tactică a suferit un eşec, el se declară de acord cu convocarea imediată a congresului, dar nu renunţa la intenţia de a-l zadărnici. Lenin a completat textul lui Olminski cu urmatoarele cuvinte : „Speram ca nici Biroul, nici comitetele locale nu se vor lasa înşelate de manevrele «comisiei Şidlovski»". — *16.*

18 Scrisoarea lui V. I. Lenin către secretarul „Comitetului reprezentanţei muncitorilor" din Anglia a fost scrisa în următoarele împrejurari. În 1904, în legatura cu grevele din Rusia, organizaţiile social-democrate ruse de la Londra au creat Comitetul de ajutorare a greviştilor ruşi, care a trimis sindicatelor engleze un apel cu rugămintea de a acorda un ajutor. S-a hotarît, de asemenea, să

www.dacoromanica.ro

se apeleze şi la „Comitetul reprezentanţei muncitorilor" („Labour Representation Committee"), al cărui secretar era MacDonald. Au fost însărcinaţi să ducă tratative cu comitetul K. M. Tahtarev şi N. A. Alekseev (ei făceau parte din organizaţia social-democrată rusă de la Londra, care pe atunci nu se scindase încă). „Comitetul reprezentanţei muncitorilor" a răspuns favorabil, punînd condiţia ca o parte din bani să fie destinaţi ajutorării văduvelor şi orfanilor celor care au căzut la 9 (22) ianuarie 1905. — *16.*

19 Foile volante ale Biroului Comitetului Majorităţii : prima — „Probleme vitale" (despre insurecţie) — a fost publicată în nr. 9 din 8 martie (23 februarie) 1905 al ziarului „Vpered", a doua — „Atitudinea Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia faţă de liberali" — în nr. 10 din 15 (2) martie 1905. — *18.*

20 În înştiinţarea Biroului Comitetelor Majorităţii cu privire la convocarea Congresului al III-lea al partidului, în capitolul despre problemele organizatorice care urmau să fie soluţionate de Congres, exista un punct referitor la reorganizarea centrelor : „Trebuie să existe *un singur* centru, şi acest centru trebuie să fie *în Rusia*" (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 73). Lenin şi-a spus părerea asupra acestui punct în documentul „Modificarea punctului din statut cu privire la centre" (vezi Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 333—335), în care a propus să se menţină cele două centre : centrul din străinătate — redacţia O.C. şi centrul din Rusia — Comitetul Central, ale căror consfatuiri periodice *„în realitate* vor juca întotdeauna rolul de «consiliu» suprem sau superior al partidului" (Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 335). — *19.*

21 Membrii C.C. au fost arestaţi în timpul unei şedinţe care s-a ţinut la 9 (22) februarie 1905 în locuinţa scriitorului L. N. Andreev. — *20.*

22 Expresie luată din „Eneida" lui Virgiliu. — *21.*

23 Despre conferinţa organizaţiilor socialiste din Rusia vezi articolul lui V. I. Lenin „Despre o înţelegere în vederea luptei pentru insurecţie", precum şi „Cuvîntare cu privire la acordurile practice cu socialiştii-revoluţionari" (Opere complete, vol. 9, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 278—286, şi vol. 10, p. 179—184). — *22.*

24 Este vorba de conferinţa reprezentanţilor C.C. al P.M.S.D.R., ai Bundului, ai P.M.S.D. Leton şi ai Partidului revoluţionar ucrainean, care a avut loc în străinătate în ianuarie 1905. Conferinţa a fost convocată din iniţiativa Bundului în scopul unificării tuturor organizaţiilor social-democrate. Ea a adoptat o rezoluţie în problema acordurilor cu partidele liberale şi democrate şi o rezoluţie cu privire la crearea unui „bloc" al organizaţiilor revoluţionare şi opoziţioniste din Rusia. — *22.*

www.dacoromanica.ro

25 Ca răspuns la această scrisoare, L. M. Knipovici, membru al Comitetului din Odesa al P.M.S.D.R., i-a comunicat lui V. I. Lenin că mandatul la congres din partea Comitetului din Odesa, atribuit mai înainte lui V. V. Vorovski, i se transmite lui V. I. Lenin şi că V. V. Vorovski va avea mandat din partea Comitetului din Nikolaev. — *27.*

26 Scrisoarea era destinată „Cutiei poştale" a ziarului „Vpered", dar nu a fost publicata. Destinatarul X era, dupa cît se pare, cunoscutul menşevic P.P. Maslov. — *28.*

27 La 12 (25) martie 1905, între C.C. al P.M.S.D.R. şi Biroul Comitetelor Majorităţii a fost încheiat un acord, care nu a fost dat publicităţii, cu privire la convocarea Congresului al III-lea. Totodată a fost lansat un apel comun „Către partid", în care erau definite sarcinile congresului: sa elaboreze tactica generala a partidului şi să realizeze unitatea organizatorică. În apel erau enumerate comitetele cu drept de vot deliberativ şi se anunţa că C.C. şi Biroul Comitetelor Majorităţii creează Comitetul de organizare pentru convocarea congresului. Apelul a fost publicat la 5 aprilie (23 martie) 1905 în nr. 13 al ziarului „Vpered". — *30.*

28 Este vorba de deschiderea lucrărilor Congresului al III-lea al partidului. V. I. Lenin i-a scris lui P. A. Krasikov miercuri 5 aprilie, presupunînd că congresul nu va începe mai devreme de luni (10 aprilie). Congresul s-a deschis însă la 25 aprilie (st. n.). Membrii C.C. din Comitetul de organizare pentru convocarea congresului au facut o ultima încercare de a cadea de acord cu Consiliul partidului (G. V. Plehanov, P. B. Akselrod şi I. O. Martov), în sensul ca acesta din urmă sa recunoască hotărîrea C.C. cu privire la convocarea congresului şi să aprobe munca desfăşurata de Comitetul de organizare. Tratativele au durat pîna la sosirea delegaţilor din Rusia la Geneva şi pînă la plecarea bolşevicilor la Londra. — *30.*

29 *„Dnevnik Soţial-Demokrata"* — organ de presă neperiodic, editat de G. V. Plehanov; a aparut la Geneva, cu mari întreruperi, din martie 1905 pînă în aprilie 1912; au aparut 16 numere. „Dnevnik" şi-a reluat apariţia în 1916 la Petrograd; a aparut un singur număr. — *30.*

30 Este vorba de apelul comun către partid al C.C. şi al Biroului Comitetelor Majorităţii din 12 martie 1905 (vezi adnotarea nr. 27). — *31.*

31 În nr. 13 al ziarului „Vpered" a fost publicat, sub titlul „Problema organizatorică", proiectul raportului (întocmit de „Ivanov" — A. A. Bogdanov) care urma să fie prezentat de B.C.M. la Congresul al III-lea al P.M.S.D.R. şi care conţinea un proiect de modificări la statutul partidului. — *31.*

32 V. I. Lenin se referă la raportul lui P. A. Krasikov, delegat la Congresul al III-lea al P.M.S.D.R. din partea Comitetului organizaţiei din străinătate. Acest comitet se afla în fruntea grupurilor

www.dacoromanica.ro

bolşevice din străinătate care se desprinseseră de Liga din străinătate ; aceasta, după cel de-al doilea congres al ei, se afla în întregime în mîinile menşevicilor. — *31.*

33 Scrisoarea de faţă a constituit răspunsul la scrisoarea expediată din Odesa de către O. I. Vinogradova la 18 februarie 1905, în care ea îi scria lui Lenin : „În scrisoarea către tov. T. dv. menţionaţi că am promis să scriu despre Nijni Novgorod". — *31.*

34 Este vorba de congresul socialiştilor francezi. Congresul a avut loc între 23 şi 25 aprilie 1905 la Paris ; la congres a avut loc unificarea guesdiştilor cu jaurèsiştii. — *32.*

35 Este vorba de articolul lui I. O. Martov „Un congres al partidului sau un congres al cercurilor ?", apărut în nr. 94 al ziarului „Iskra" din 25 martie 1905. În acest articol Martov dădea „leniniştilor" ca exemplu comportarea guesdiştilor, aducînd totodată mărturii false în sensul că guesdiştii ar fi cerut lui Bebel şi social-democraţiei germane să medieze. Leiteizen a răspuns la articolul lui Martov printr-o notă intitulată „O mică rectificare !", apărută în nr. 15 al ziarului „Vpered" din 20 (7) aprilie. — *32.*

36 Articolul lui K. Kautsky — „Die Differenzen unter den russischen Sozialisten" — din nr. 29 al ziarului „Die Neue Zeit" a fost publicat în traducere rusă în nr. 97 al „Iskrei" sub titlul „Divergenţele dintre socialiştii ruşi". În acest articol se spunea : „...În partidul rus nu există de loc revizionişti... El (Lenin. — *Nota red.*) susţine un centralism strict şi drepturile dictatoriale ale Comitetului Central, în timp ce Akselrod şi prietenii săi vor să dea un cîmp mai larg de activitate comitetelor locale". — *33.*

37 „Învingerea piedicilor" consta în a nu permite menşevicilor să pună mîna pe tipografia ilegală a bolşevicilor din Samara, lucru pe care îl urmăreau agenţii menşevici ai C.C. al P.M.S.D.R. — *33.*

38 Lenin a fost vecin cu Preobrajenski din 1889 pînă în vara anului 1893, cînd a locuit la Alakaevka. A. A. Preobrajenski a locuit în hutorul Şornel, la cîţiva kilometri de Alakaevka. — *33.*

39 V. I. Lenin se ocupă în mod amănunţit de lucrarea lui F. Engels *„Die deutsche Reichsverfassungskampagne"* („Campania germană pentru constituţia imperiului". Vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 7, Bucureşti, Editura politică, 1960, p. 212—228) în raportul său cu privire la participarea social-democraţiei la un guvern revoluţionar provizoriu, prezentat la Congresul al III-lea al P.M.S.D.R. la 1 mai 1905 (vezi Opere complete, vol. 10, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 138—140).

În primăvara şi în vara anului 1905 cîteva edituri legale care apăruseră în Rusia au iniţiat editarea lucrărilor lui K. Marx şi F. Engels în limba rusă. V. I. Lenin a redactat pentru editura „Burevestnik" din Odesa lucrarea lui K. Marx „Războiul civil din Franţa" şi altele. Pînă la Revoluţia din Octombrie broşura lui Engels n-a fost editată în limba rusă. — *34.*

www.dacoromanica.ro

40 *„Liga din străinătate a social-democraţiei revoluţionare ruse"* a fost creată din iniţiativa lui V. I. Lenin în octombrie 1901 ca organizaţie care cuprindea pe marxiştii revoluţionari din străinătate. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., „Liga" a ajuns în mîinile menşevicilor. În octombrie 1903, după Congresul al II-lea al Ligii, bolşevicii s-au retras din ea şi au creat o organizaţie de sine stătătoare în străinătate.

La această scrisoare nu s-a primit răspuns. — *35*.

41 *„Proletarii"* — săptămînal bolşevic ilegal, Organul Central al P.M.S.D.R. după Congresul al III-lea al partidului. Printr-o hotărîre a plenarei din 27 aprilie (10 mai) 1905 a C.C. al partidului, V. I. Lenin a fost numit redactor-şef al O.C. Ziarul a apărut la Geneva de la 14 (27) mai pînă la 12 (25) noiembrie 1905. La activitatea redacţiei au participat în permanenţă V. V. Vorovski, A. V. Lunacearski şi M. S. Olminski. O vastă activitate au desfăşurat şi N. K. Krupskaia, V. A. Karpinski şi V. M. Velicikina. — *36*.

42 Călătoria la Paris a avut loc. La 24 mai (6 iunie) 1905 V. I. Lenin a ţinut acolo un referat cu privire la Congresul al III-lea şi la hotarîrile lui. — *37*.

43 P. Lafargue şi-a expus poziţia în problema participării socialdemocraţilor ruşi la un guvern revoluţionar provizoriu în interviul acordat lui G. D. Leiteizen la 29 (16) octombrie 1905, în timpul primului Congres al Partidului socialist unit din Franţa (vezi volumul de faţă, p. 115—116 şi adnotarea 100). — *38*.

44 Este vorba de conferinţa menşevicilor care a avut loc la Geneva concomitent cu Congresul al III-lea al P.M.S.D.R., care şi-a ţinut şedinţele la Londra. — *39*.

45 Problema reprezentării P.M.S.D.R. în Biroul socialist internaţional a fost pusă în discuţia Comitetului Central al partidului la 7 (20) mai 1905. Hotărîrea cu privire la numirea lui G. V. Plehanov ca reprezentant al P.M.S.D.R. în B.S.I. a fost semnată de L. B. Krasin, V. I. Lenin şi D. S. Postolovski; totodata s-a făcut menţiunea că V. I. Lenin va duce la îndeplinire această hotărîre dacă tratativele începute cu G. V. Plehanov vor fi încununate de succes. Lenin considera că este obligatoriu ca Plehanov să recunoască caracterul legal al Congresului al III-lea, sa intre în partid şi să se supună hotărîrilor lui.

Menşevicii l-au desemnat pe G. V. Plehanov în B.S.I. la conferinţa lor. La 16 iunie 1905, G. V. Plehanov, comunicînd Biroului socialist internaţional că ambele fracţiuni l-au împuternicit ca reprezentant, a expus în mod tendenţios istoricul sciziunii, negînd necesitatea şi caracterul legal al Congresului al III-lea al P.M.S.D.R. — *40*.

46 Înştiinţarea cu privire la Congresul al III-lea împreună cu principalele rezoluţii au fost publicate în nr. 1 al ziarului „Proletarii" din 27 (14) mai 1905. — *42*.

www.dacoromanica.ro

47 Lenin se referă la hotărîrea plenarei din 27 aprilie (10 mai) 1905 a C.C. al P.M.S.D.R., prima plenară după Congresul al III-lea, cu privire la convocarea următoarei plenare la 1 (14) septembrie la Geneva. Această hotarîre nu a fost adusă la îndeplinire. — *43.*

48 Propunerea lui A. Bebel cu privire la medierea în scopul unificarii bolşevicilor şi menşevicilor a fost adresată Biroului socialist internaţional dupa ce el a primit un răspuns negativ la o propunere analogă făcută direct lui V. I. Lenin la 21 ianuarie (3 februarie) 1905. (Vezi raspunsul lui V. I. Lenin în volumul de faţa, p. 12—13). — *45.*

49 Înştiinţarea cu privire la Congresul al III-lea al P.M.S.D.R. şi rezoluţia congresului au fost publicate în broşura : „Bericht über den III. Parteitag der S.D.A.P.R. ...", München („Înştiinţare cu privire la Congresul al III-lea al P.M.S.D.R. ..."). În articolul sau „Die Spaltung der russischen Sozialdemokratie" („Scizinnea din rîndurile social-democraţiei ruse"), publicat în ziarul social-democraţilor de stînga germani „Leipziger Volkszeitung" (nr. 135 din 15 iunie 1905), K. Kautsky s-a pronunţat împotriva difuzării acestei broşuri. Ca raspuns la articolul lui Kautsky, Lenin a scris „Scrisoare deschisă către redacţia ziarului «Leipziger Volkszeitung»" (vezi Opere complete, vol. 10, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 302—307), pe care redacţia n-a publicat-o. — *45.*

50 „*Scrisoarea deschisa*" a Comitetului Central catre Comisia de organizare a menşevicilor, scrisoare scrisă de A. A. Bogdanov, a fost publicata la 9 august (27 iulie) 1905 în nr. 11 al ziarului „Proletarii".

C.C. al P.M.S.D.R. propunea centrului menşevic, Comisiei de organizare ca, menţinîndu-se independenţa ideologică a bolşevicilor şi menşevicilor, să se înceapă tratative în problema unificarii, avîndu-se în vedere următoarele condiţii :

1) comitetele locale sa se unifice pe baza principiilor elaborate de Congresul al III-lea al P.M.S.D.R. ;

2) să se ajungă la un acord al centrelor asupra activităţii comune pentru restabilirea unităţii ;

3) sa se menţina organele de partid existente.

Lenin a criticat acest plan în scrisoarea sa către C.C. al P.M.S.D.R. din 14 august 1905 (vezi volumul de faţă, p. 58—60). — *46.*

51 În „Scrisoarea deschisă" divergenţele tactice dintre bolşevici şi menşevici erau considerate „neînsemnate". Broşura despre care aminteşte Lenin este „Două tactici ale social-democraţiei în revoluţia democratică", la care el a lucrat în perioada iunie-iulie 1905 (vezi Opere complete, vol. 11, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 1—127). — *46.*

52 „*Die Neue Zeit*" — revista teoretică a Partidului social-democrat din Germania ; a apărut la Stuttgart din 1883 pînă în 1923. După

www.dacoromanica.ro

moartea lui F. Engels, revista, fiind promotorul concepțiilor kautskiste, a publicat sistematic articole ale revizioniștilor. — *50.*

53 Lenin se referă la articolul Rosei Luxemburg „Problemele organizatorice ale social-democrației ruse", scris la cererea menșevicilor și publicat în iulie 1904 în „Iskra" menșevică și în „Die Neue Zeit". Kautsky, care susținea pe menșevici, a refuzat să publice articolul lui Lenin — trimis redacției revistei „Die Neue Zeit" — „Un pas înainte, doi pași înapoi. Răspunsul lui N. Lenin către Rosa Luxemburg" (vezi Opere complete, vol. 9, București, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 40—65), în care Lenin a combătut articolul Rosei Luxemburg. — *50.*

54 Hotărîrea cu privire la numirea lui G. V. Plehanov ca redactor-șef al organului științific al partidului a fost adoptată de C.C. al P.M.S.D.R. la 7 (20) mai 1905 ; lui V. I. Lenin i s-a trasat sarcina să aducă la îndeplinire această hotarîre dacă tratativele cu G. V. Plehanov vor fi încununate de succes. — *52.*

55 Federația social-democrată din Anglia a fost fondată în 1884 și cuprindea în rîndurile ei reprezentanți ai reformiștilor (Hyndman și alții), ai anarhiștilor și ai marxiștilor, care formau aripa stîngă a mișcării socialiste din Anglia. În 1907, federația a primit denumirea de Partid social-democrat ; în 1911, acest partid împreună cu elementele de stînga ale Partidului laburist independent au întemeiat Partidul socialist britanic, care, în 1920, împreună cu Grupul socialist al unității au jucat rolul principal în crearea Partidului Comunist din Marea Britanie. — *52.*

56 Vezi „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.", partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 92. — *52.*

57 V. D. Bonci-Bruevici considera că este indicat să-și continue activitatea în cadrul comisiei administrative a C.C., activitate pe care și-o întrerupsese la plecarea în Rusia ; oficial, el nu fusese scos din comisie, dar după reîntoarcerea lui la Geneva n-a mai fost atras de fapt în munca comisiei. — *54.*

58 Este vorba de ediția a doua a broșurii lui F. Engels „Ludwig Feuerbach", tradusă și prefațată de G. V. Plehanov. V. I. Lenin nu a scris un articol consacrat prefeței lui G. V. Plehanov ; V. I. Lenin a criticat unele teze ale lui Plehanov din această prefață în lucrarea sa „Materialism și empiriocriticism" (Opere complete, vol. 18, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 151—152). — *55.*

59 Lucrarea „Din istoria luptei revoluționare a proletariatului european" a fost publicată în ziarul „Vpered" nr. 2, 9, 12, 17 și în ziarul „Proletarii" nr. 7 și 10. Apoi a fost editată la Geneva în broșură cu o postfață a autorului. — *55.*

60 Foiletonul lui A. V. Lunacearski „Revoluția din februarie și urmările ei", consacrat evenimentelor din 1848, a fost publicat în

www.dacoromanica.ro

nr. 20 al ziarului „Proletarii" din 10 octombrie (27 septembrie) 1905. — *55.*

61 V. I. Lenin se referă la scrisoarea din 26 mai 1905 a lui D. S. Postolovski, membru al C.C. al P.M.S.D.R., în care acesta scria: „Ar fi de dorit ca, sub îndrumarea dv., Voinov să scrie, cel puțin o dată pe săptămînă, o foaie volantă pe teme politice, care să fie trimisă, în manuscris, diverselor organizații pentru a fi tipărită". — *55.*

62 Broșura lui V. I. Lenin „Două tactici ale social-democrației în revoluția democratică" a apărut între 19 și 25 iulie (1 și 7 august) 1905. — *55.*

63 În „Iskra" menșevică a fost publicat procesul-verbal al consfătuirii C.C. al P.M.S.D.R. și a centrului menșevic — Comisia de organizare din 12 iulie 1905, consacrată examinării problemei unificării P.M.S.D.R. Întrucît congresul nu putea fi convocat, menșevicii propuneau ca unificarea partidului să se efectueze „pe calea unor concesii reciproce ale celor două părți ale partidului"; procesul-verbal prevedea organizarea unui Comitet Central alcătuit din reprezentanți ai ambelor părți ale partidului, menținerea ziarelor „Iskra" și „Proletarii" ca organe oficiale de presă ale partidului. Reprezentanții C.C. al P.M.S.D.R. acceptau constituirea unui C.C. din reprezentanți ai ambelor părți ale partidului ca o condiție a unificării; soluționarea problemei funcționării celor două organe de presă a fost amînată pînă cînd redacțiile publicațiilor respective își vor preciza punctul de vedere în această problemă; cît privește condițiile în ansamblu, reprezentanții C.C. al P.M.S.D.R. considerau că, deși ele nu contraveneau principiilor statutului, nu toate puteau fi îndeplinite. — *58.*

64 Este vorba de acordul încheiat între L. B. Krasin, membru al C.C. al P.M.S.D.R., și social-democratul V. L. Kopp (Siurtuk) cu privire la asigurarea transportului ilegal din străinătate în Rusia. Pe baza acestui acord, V. L. Kopp încerca nu numai să monopolizeze toate legăturile ilegale cu Rusia, dar și să pună mîna pe o parte din bunurile și literatura bolșevicilor. — *59.*

65 Comitetul Orlov-Breansk, după ce a ascultat raportul cu privire la Congresul al III-lea al P.M.S.D.R., a considerat că el nu „poate adopta un punct de vedere sau altul" și recomanda „minorității", care nu a fost reprezentată la Congresul al III-lea, „să fuzioneze cu partidul". Totodată declara că, „în raza sa de activitate revoluționară, el nu va face distincție între tovarășii din rîndurile «minorității» și cei din rîndurile «majorității», considerîndu-i atît pe unii cît și pe ceilalți membri ai aceluiași Partid muncitoresc social-democrat din Rusia". — *59.*

66 *„Scrisoarea lui Lușin"* — „Scrisoare deschisă adresată delegaților la Congresul al III-lea". Konstantin Sergheevici (Doroșenko N. V.) fusese scos din munca pe care o desfășura în Comitetul din Pe-

www.dacoromanica.ro

tersburg deoarece semnase „Scrisoarea lui Luşin". După explicaţiile date de Lenin, el a fost reintegrat în muncă. — *61.*

67 „Literatura ultrareacţionară" — articolele lui Kostrov (N. Jordania) au fost mai întîi publicate în nr. 1—3 ale ziarului „Soţial-Demokrat" (organul de presă al menşevicilor gruzini), iar apoi editate în culegerea „«Majoritate» sau «minoritate» ?". — *61.*

68 În nr. 2 al organului de presă „Dnevnik Soţial-Demokrata" (din august 1905) fusese publicat articolul lui G. V. Plehanov „Pasaje din corespondenţa cu prietenii (Scrisoare către redacţia ziarului «Proletarii»)", în care autorul răspundea la articolul lui V. I. Lenin „Despre guvernul revoluţionar provizoriu. Articolul întîi. Incursiunea istorică a lui Plehanov" (vezi Opere complete, vol. 10, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 227—240), acuzîndu-i pe Lenin şi pe bolşevici de blanquism. — *62.*

69 V. I. Lenin a elaborat planul unei broşuri pe tema „Clasa muncitoare şi revoluţia" (vezi Opere complete, vol. 11, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 410—411), dar broşura nu a mai scris-o. — *62.*

70 Manifestul cu privire la Duma lui Bulîghin a fost publicat la 6 (19) august 1905. La 29 (16) august a apărut, în ziarul „Proletarii", articolul lui V. I. Lenin „«Unitatea dintre ţar şi popor şi dintre popor şi ţar»" (vezi Opere complete, vol. 11, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 176—185). — *62.*

71 Conferinţa organizaţiilor social-democrate din Rusia a avut loc la Riga între 7 şi 9 (20 şi 22) septembrie 1905. La lucrări au participat reprezentanţi ai C.C. al P.M.S.D.R., ai Comisiei de organizare a menşevicilor, ai Bundului, ai Social-democraţiei letone, ai Social-democraţiei din Polonia şi din Lituania, ai Partidului revoluţionar ucrainean. Conferinţa a aprobat tactica bolşevică de boicotare activă a Dumei lui Bulîghin. O apreciere asupra hotărîrilor conferinţei a fost făcută de V. I. Lenin în articolele „Primele rezultate ale grupării politice" şi „Istericalele celor înfrînţi" (vezi Opere complete, vol. 12, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 7—15 şi 16—18). Menşevicii au refuzat să semneze rezoluţiile conferinţei. — *68.*

72 *„Poslednie Izvestiia"* — buletinul Comitetului din străinătate al Bundului ; a apărut la Londra şi la Geneva în anii 1901—1906. Lenin a criticat poziţia Bundului în articolul „Teoria generaţiei spontanee" (vezi Opere complete, vol. 11, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 229—234). — *68.*

73 *„Federaţia social-democrată armeană"* — organizaţie naţionalistă care a luat fiinţă în 1903, după Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., şi care s-a declarat singura reprezentantă a proletariatului armean ; asemenea bundiştilor, ea admitea numai principiul federativ de organizare a partidului. — *69.*

www.dacoromanica.ro

74 *„Foile volante ale Comitetului Central al P.M.S.D.R."* apăreau neperiodic şi erau consacrate clarificării unor probleme tactice şi organizatorice curente în conformitate cu hotărîrile Congresului al III-lea al partidului. În total au apărut patru numere.

„Rabocii" — ziar social-democrat popular, ilegal ; a fost editat la Moscova în perioada august-octombrie 1905 de Comitetul Central al P.M.S.D.R. în baza unei hotărîri a Congresului al III-lea ; ziarul era redactat de A. A. Bogdanov. — *70.*

75 Comunicarea „Iskrei" menşevice publicată în nr. 11 al ziarului socialist francez „Le Socialiste" se referea la atitudinea organizaţiilor de partid locale faţă de Congresul al III-lea al P.M.S.D.R. „Iskra" declara că congresul ar fi fost recunoscut ca legal numai de opt organizaţii ale P.M.S.D.R. (cele din Tver, Tula, Ivanovo-Voznesensk, Iaroslavl, Kostroma, Orel, Kursk şi Minsk), care cuprindeau 2 000—2 500 de muncitori ; potrivit afirmaţiilor „Iskrei", 25 de organizaţii n-au recunoscut congresul, în patru organizaţii congresul a fost recunoscut de o minoritate, iar atitudinea faţă de congres a unui număr de nouă organizaţii nu era cunoscută. Întrucît în presa rusă „Iskra" n-a inserat această informaţie falsă, Lenin a publicat în nr. 9 al ziarului „Proletarii" din 26 (13) iulie 1905, sub titlul „Hlestakovii noştri", traducerea completă a articolului din „Le Socialiste" împreună cu concluziile sale. O apreciere asupra datelor statistice prezentate în comunicare cu privire la comitetele P.M.S.D.R. care, chipurile, „n-au recunoscut" Congresul al III-lea al P.M.S.D.R. a fost făcută de Lenin şi în articolul „Informarea social-democraţiei internaţionale asupra treburilor noastre de partid", publicat la 5 septembrie (23 august) 1905 în nr. 15 al ziarului „Proletarii" (vezi Opere complete, vol. 11, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 209—210). — *71.*

76 *„Zarea"* — revistă politică-ştiinţifică marxistă ; a apărut legal în anii 1901—1902 la Stuttgart, fiind editată de redacţia „Iskrei" ; au fost scoase patru numere ; numărul cinci a fost pregatit pentru tipar, dar nu a apărut. — *73.*

77 Scrisoarea Comitetului Central din 24 august (6 septembrie) 1905 a fost semnata de trei membri ai C.C. (A. A. Bogdanov, D. S. Postolovski şi L. B. Krasin). Ea a constituit răspunsul la scrisoarea lui V. I. Lenin din 1 (14) august 1905 (vezi volumul de faţa, p. 58—60). — *73.*

78 Rezoluţia C.C. a fost publicată în nr. 19 al ziarului „Proletarii" din 3 octombrie (20 septembrie) 1905 sub titlul „Comitetul Central despre Duma de stat". — *74.*

79 Lenin avea în vedere acordul dintre bolşevicii şi menşevicii din Nikolaev în problema organizării unei acţiuni politice comune. Ambele comitete şi-au desemnat reprezentanţi în comisia care purta denumirea de „Organizaţia unificată a social-democraţilor din oraşul Nikolaev". Sarcina comisiei era sa elaboreze planul de desfaşurare a acţiunii comune şi să faca agitaţie în legătură cu

www.dacoromanica.ro

aceasta. Pentru a asigura pregătirea acțiunii, comisia a creat un grup tehnic, o comisie financiară și un detașament de luptă.

Corespondența din Nikolaev cu privire la acest acord a fost publicată în nr. 9 al ziarului „Proletarii" din 26 (13) iulie 1905, la rubrica „Viața de partid". — *76.*

80 S. I. Gusev, care în a doua jumătate a anului 1905 a activat ca secretar al Comitetului din Odesa al P.M.S.D.R., îi scria lui V. I. Lenin despre tactica bolșevicilor în revoluția din 1905, îl informa asupra muncii de lămurire desfășurată de Comitetul din Odesa în rîndurile maselor și critica hotărîrile conferinței menșevicilor de la Geneva. Scrisoarea lui S. I. Gusev a fost publicată, în extrase, în ziarul „Proletarii" nr. 20 din 10 octombrie (27 septembrie) 1905 împreună cu o prefață a redacției scrisă de Lenin (vezi Opere complete, vol. 11, București, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 311). — *78.*

81 Contractul cu editura Mariei Malîh (Edelman) a fost întocmit pe baza propunerii acesteia de a edita o serie de lucrări ale lui Lenin și ale altor publiciști bolșevici.

Contractul cu M. A. Malîh n-a fost perfectat, deoarece concomitent, la Petersburg, C.C. al P.M.S.D.R. începuse tratative cu editura „Znanie", organizată de K. P. Peatnițki și A. M. Gorki, lucru pe care P. P. Rumeanțev i l-a comunicat lui Lenin în răspunsul său la scrisoarea de față. Pe lîngă editura „Znanie" urma să se creeze un comitet redacțional, alcătuit din V. I. Lenin, A. V. Lunacearski, V. V. Vorovski, M. S. Olminski, A. A. Bogdanov, V. A. Bazarov și P. P. Rumeanțev, care trebuia să atragă autori, să stabilească o tematică axată pe problemele programului partidului și, în general, ale științelor sociale, să redacteze toate materialele etc. Editura se angaja să dea partidului o mare parte din venituri și la prima ocazie urma să devină editură de partid. Rumeanțev i-a cerut lui Lenin să confirme semnarea contractului cu editura „Znanie". La 2 (15) octombrie Lenin a transmis telegrafic asentimentul său (vezi volumul de față, p. 99). Contractul cu editura „Znanie" a fost semnat la 21 (8) octombrie 1905 de L. B. Krasin și P. P. Rumeanțev. — *80.*

82 În legătură cu conferința propusă de Biroul socialist internațional în scopul unificării P.M.S.D.R., vezi scrisoarea lui Lenin către Biroul socialist internațional din 16 septembrie 1905 (volumul de față, p. 77—78). — *80.*

83 În scrisoarea din 3 (16) octombrie 1905, C.C. al P.M.S.D.R. i-a comunicat lui Lenin că a delegat ca reprezentanți la conferință pe V. I. Lenin, F. V. Lengnik și P. P. Rumeanțev. Lenin a înștiințat despre aceasta Biroul socialist internațional la 14 (27) octombrie 1905 (vezi volumul de față, p. 108—109). — *80.*

84 Articolul lui A. A. Bogdanov „Bazele organizației de partid" n-a fost publicat în ziarul „Proletarii". — *81.*

www.dacoromanica.ro

85 Era vorba de sosirea lui V. I. Lenin în Finlanda pentru a participa la şedinţa C.C. al P.M.S.D.R.; în scrisoarea din 17 (30) octombrie i se comunica adresa la care trebuia să se prezinte la Stockholm. — *82.*

86 Era vorba de reprezentarea în Biroul socialist internaţional. Printr-o hotărîre a C.C. al P.M.S.D.R., a fost numit ca reprezentant Lenin (vezi volumul de faţă, p. 105—106). — *85.*

87 În legătură cu încheierea de contracte cu unele edituri, V. I. Lenin a primit, la 11 octombrie (28 septembrie) 1905, o scrisoare amănunţită de la P. P. Rumeanţev, membru al C.C. al P.M.S.D.R. — *85.*

88 În scrisoarea din 3 octombrie 1905, expediată din Berlin, M. A. Reisner propunea un plan „de compromis" cu liberalii pe baza următoarelor condiţii: ei să renunţe la orice alegeri pentru Dumă şi să organizeze imediat, împreună cu alte partide, alegeri pentru Adunarea constituantă pe bază de vot universal, egal, direct şi secret. — *87.*

89 Este vorba de întîlnirea lui M. A. Reisner cu V. V. Vorovski. Despre această întîlnire Vorovski i-a scris amănunţit lui Lenin la 7 octombrie 1905. În scrisoare se spunea că Reisner a propus să se organizeze la sfîrşitul lunii octombrie la Geneva o conferinţă a tuturor partizanilor unui boicot activ al Dumei (bolşevicii, bundiştii, social-democraţii letoni şi polonezi), iar apoi o conferinţă comună cu reprezentanţii socialiştilor-revoluţionari, ai partidului socialist polonez şi ai social-democraţilor finlandezi.

În afară de aceasta, Reisner propunea să se creeze în Germania un comitet legal filantropic, care urma să organizeze în secret strîngerea de fonduri pentru C.C. al P.M.S.D.R. în vederea organizării insurecţiei armate. — *88.*

90 La 26 august (8 septembrie) 1905, vaporul „John Grafton", pe care se transportau arme în scopuri revoluţionare, a eşuat la ţărmul Finlandei. O parte din arme au fost aduse pe ţărm, după care echipajul a aruncat în aer vaporul. — *88.*

91 Nu s-a putut stabili cui anume i-a fost adresată scrisoarea. Corespondenţa cu bolşevicii care activau în gubernia Taurida prezenta pentru Lenin un mare interes, deoarece acolo mişcarea ţărănească luase o mare amploare, iar guvernul ţarist reprima cu cruzime ţărănimea. Aceasta demonstra, după cum scria Lenin, că începuse „o luptă pe viaţă şi pe moarte" (vezi Opere complete, vol. 10, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 343—348). — *91.*

92 Este vorba de un articol al lui A. V. Lunacearski, care, după ce a fost modificat, probabil, conform indicaţiilor lui V. I. Lenin, a fost publicat, sub titlul „Parlamentul şi importanţa lui", în ziarul „Proletarii" nr. 25 din 16 (3) noiembrie 1905. — *92.*

93 *Evenimentele de la Moscova* — grevele şi demonstraţiile muncitorilor care începuseră la Moscova şi cărora Lenin le-a consacrat articolele „Greva politică şi lupta de stradă la Moscova" şi „Învăţă-

www.dacoromanica.ro

mintele evenimentelor de la Moscova" (vezi Opere complete, vol. 11, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 344—352 şi 375—384). Mişcarea grevistă s-a extins şi la Petrograd şi a cuprins apoi întreaga Rusie, transformîndu-se într-o grevă politică generală (vezi Opere complete, vol. 12, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 1—4). — *92.*

94 *„Moskovskie Vedomosti"* — unul dintre cele mai vechi ziare din Rusia ; începînd din 1905 a fost unul dintre principalele organe de presă ale ultrareacţionarilor. — *92.*

95 Lenin se referă la prefaţa broşurii „Războiul ţărănesc german", citată de el, în traducere proprie, în lucrarea „Ce-i de făcut ?" (în capitolul „Engels despre însemnătatea luptei teoretice") (vezi Opere complete, vol. 6, Bucureşti, Editura politică, 1961, ed. a doua, p. 24—26). — *95.*

96 Este vorba de pregătirea ediţiei legale a broşurii „Către sărăcimea satelor". Broşura a apărut la Petersburg în editura „Molot" la sfîrşitul anului 1905 sub titlul „Nevoile satului (Către sărăcimea satelor)" ; în 1906 a apărut a doua ediţie legală (folosindu-se matriţa de la prima ediţie). La pregătirea textului broşurii pentru ediţia legală Lenin a avut în vedere noua situaţie creată de avîntul revoluţiei. (Mai amănunţit vezi Opere complete, vol. 7, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 127—200).

Denumirile amintite în textul scrisorii : *Petrov* — editura M. Malîh ; *Belov* — editura „Molot" ; *Nolin* — editura „Znanie". — *99.*

97 Foiletonul din nr. 2 al ziarului „Rabocii" apărut sub titlul „Scrisoare către muncitori. II" a fost semnat cu pseudonimul „Al treilea" ; nu s-a putut stabili cine a fost autorul lui. — *100.*

98 Chestiunea Scholz, proprietarul unei tipografii din Geneva, — nerespectarea condiţiilor contractuale pentru tipărirea piesei lui A. M. Gorki „Copiii soarelui". Publicarea piesei a fost iniţiată de editura social-democrată „Demos", care fusese creată în străinătate în septembrie 1905. Din redacţia editurii „Demos" făceau parte I. P. Ladîjnikov, E. D. Stasova, V. D. Bonci-Bruevici şi R. P. Avramov.

Culegerea piesei, care se efectua în tipografia partidului, întîrzia din lipsă de litere ; întrucît termenul de predare a textului cules la tipografia lui Scholz a fost depăşit, acesta din urmă a intentat acţiune cerînd despăgubiri.

Potrivit informaţiilor lui I. P. Ladîjnikov, nu s-a ajuns la judecată, deoarece lui Scholz i s-a achitat o anumită sumă de bani. — *101.*

99 Comisia administrativă a fost creată în scopul coordonării tuturor acţiunilor aşa-numitului „aparat tehnic", precum şi pentru a încheia în mod organizat, la plecarea emigranţilor bolşevici în Rusia, întreaga activitate din străinătate. După plecarea lui Lenin în

www.dacoromanica.ro

Rusia, la începutul lunii noiembrie 1905, comisia administrativă şi-a lichidat treburile şi a trimis la Stockholm, pe numele lui Branting, biblioteca şi arhiva partidului, unde, un timp, a fost păstrata la Casa poporului (vezi volumul de faţă, p. 122). — *103.*

100 G. D. Leiteizen a asistat la primul Congres al Partidului socialist unit din Franţa, care s-a deschis la 29 octombrie 1905 la Chalon-sur-Saône. În semn de solidaritate cu proletariatul revoluţionar rus, el a fost ales în prezidiu şi şi-a ocupat locul în aplauzele unanime ale asistenţei. Citirea telegramei de salut din partea ziarului „Proletarii" a fost întîmpinată cu aplauze. Congresul a adoptat o rezoluţie, propusă de P. Lafargue, de solidaritate cu revoluţia rusă, în încheierea căreia se spunea: Congresul „salută cu entuziasm triumful apropiat al revoluţiei, care va rasturna ţarismul — această citadelă uriaşă a reacţiunii europene —, îi va elibera pe muncitorii din Rusia prin naţionalizarea proprietăţii capitaliste şi proclamarea falimentului (statal) al Rusiei, ceea ce va determina izbucnirea revoluţiei sociale în Europa". — *105.*

101 În scrisoarea din 14—16 (1—3) octombrie, trimisa lui Lenin în numele membrilor din Petersburg ai C.C. al P.M.S.D.R., A. A. Bogdanov îi scria: „Orlovski nu e potrivit pentru acest rol, el nu poate fi promovat alături de Plehanov... Considerăm că acest rol trebuie sa vi-l asumaţi *dv.* ... *Insistăm* ca dv. să fiţi reprezentant". — *105.*

102 În scopuri conspirative, în corespondenţă oraşul Berlin trebuia să se numească în mod convenţional Odesa, iar Königsberg — Varşovia.

Mai departe este vorba, ca şi în scrisoarea lui V. I. Lenin din 5 octombrie 1905 (volumul de faţă, p. 88—91), de adunarea generală a membrilor C.C. şi O.C. cu participarea lui Lenin. — *105.*

103 „*Novaia Jizn*" — primul ziar bolşevic legal; a apărut zilnic între 27 octombrie (9 noiembrie) şi 3 (16) decembrie 1905 la Petersburg. Oficial, ca redactor editor al ziarului „Novaia Jizn" figura poetul N. M. Minski, ca editor — M. F. Andreeva. După întoarcerea lui V. I. Lenin din emigraţie, la începutul lunii noiembrie, şi stabilirea lui la Petersburg, ziarul a început să apară sub conducerea lui directă. Componenţa redacţiei şi a colectivului de colaboratori a fost schimbată. „Novaia Jizn" a devenit, de fapt, Organul Central al P.M.S.D.R. Principalii colaboratori ai ziarului au fost: V. V. Vorovski, A. V. Lunacearski, V. D. Bonci-Bruevici, M. S. Olminski şi alţii. A. M. Gorki a colaborat activ la editarea ziarului, acordîndu-i şi un important sprijin material.

Ziarul „Novaia Jizn" a fost supus la numeroase represiuni. După apariţia nr. 27 din 2 decembrie, ziarul a fost interzis de guvernul ţarist. Ultimul număr, nr. 28, a aparut ilegal. — *109.*

104 *Evenimentele din ultimele zile* — greva politica generală din octombrie 1905 din Rusia. — *110.*

www.dacoromanica.ro

105 Nu s-a putut stabili dacă Plehanov a răspuns la această scrisoare sau nu. Pe cît se pare, răspunsul său l-a constituit nota apărută în nr. 3 al publicaţiei „Dnevnik Soţial-Demokrata" sub titlul „Viaţa nouă", în care G. V. Plehanov îl acuza pe Lenin de lipsă de principialitate pentru că colabora la un ziar alături de „empiriomonişti" şi „decadenţi". — *113.*

106 Despre convocarea celor două congrese — al bolşevicilor şi al menşevicilor — în scopul unificării partidului Lenin a scris în nota sa „Din partea redacţiei" (vezi Opere complete, vol. 11, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 301—302), publicată o dată cu procesul-verbal al celei de-a treia consfatuiri a reprezentanţilor Comitetului Central al P.M.S.D.R. şi ai Comisiei de organizare a menşevicilor şi împreună cu comentariile C.C. la acest proces-verbal. Toate materialele au apărut sub titlul general „În legătura cu unificarea partidului". — *114.*

107 În timpul Congresului Partidului socialist francez care s-a ţinut la Chalon, G. D. Leiteizen a luat un interviu lui Bracke-Desrousseaux, P. Lafargue şi J. Guesde. La principala întrebare: Cum privesc participarea social-democraţilor ruşi la un guvern revoluţionar provizoriu? — ei toţi au raspuns că consideră aceasta participare obligatorie.

Răspunsurile lor au fost publicate integral în ziarul „Proletarii" nr. 26 din 25 (12) noiembrie 1905, sub titlul „Guesdiştii şi participarea social-democraţilor ruşi la un guvern revoluţionar provizoriu". — *116.*

108 În pachetul despre care V. I. Lenin îi scria lui G. A. Kuklin se păstrau documente ale lui Aleksandr Ilici Ulianov, printre altele fotografiile lui, care au fost făcute, la rugămintea Mariei Aleksandrovna Ulianova, în închisoare înainte de execuţie.

În prezent aceste fotografii se păstrează în Arhiva centrala a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. — *117.*

109 Nu s-a putut stabili cine a discutat cu G. A. Kuklin despre documentele lui A. I. Ulianov. — *117.*

110 Scrisoarea către E. Avenard, corespondent al ziarului „L'Humanité", a fost scrisă în legătură cu faptul că, după ce i-a luat, la 17 februarie (2 martie) 1907, un interviu lui Lenin pe tema „Tactica P.M.S.D.R. în timpul campaniei electorale", E. Avenard a trimis textul însemnarilor pentru a fi revăzute de Lenin.

Dupa cum reiese din textul interviului publicat în „L'Humanité", corespondentul a respectat cu stricteţe modificarile şi observaţiile lui Lenin (vezi Opere complete, vol. 15, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 12—18). —*118.*

111 Lenin şi Meşkovski (I. P. Goldenberg) au fost delegaţi la Congresul socialist internaţional de la Stuttgart (18—24 august 1907). Scrisoarea a fost scrisa, probabil, la Berlin. — *119.*

112 A. M. Gorki n-a asistat la Congresul de la Stuttgart. — *119.*

www.dacoromanica.ro

113 „*R.*", „*Raduga*" — revistă lunară literară, ştiinţifică şi politică ; a apărut la Geneva din iunie 1907 pînă în februarie 1908. La revistă au colaborat A. M. Gorki, N. A. Semaşko, M. G. Ţhakaia, A. V. Lunacearski, B. M. Knunianţ, A. A. Bogdanov şi alţii. Probabil că în timpul Congresului de la Stuttgart al Internaţionalei a II-a Lenin a discutat cu B. M. Knunianţ, care a făcut parte din delegaţia bolşevică, şi cu N. A. Semaşko, care a asistat la congres. — *120.*

114 Lenin nu indică numele adresantului şi data. Adresantul nu putea fi decît K. H. Branting, pe numele căruia, în decembrie 1905, comisia formată din E. D. Stasova, I. P. Ladîjnikov şi R. P. Abramov, care rămăsese la Geneva după plecarea lui Lenin în Rusia, a trimis biblioteca şi arhiva partidului bolşevic. — *122.*

115 După cum rezultă din scrisoarea Nadejdei Konstantinovna Krupskaia din 5 (18) octombrie 1907, care a fost trimisă la Berlin prin I. P. Ladîjnikov, aducătoarea scrisorii a fost A. I. Ulianova-Elizarova, care în octombrie 1907 se afla în străinătate. Ea trebuia să trimită de la Stockholm lui Lenin ziarele bolşevice (colecţia ziarului „Iskra", diferite numere din ziarele „Vpered" şi „Proletarii" pe 1905), deoarece articolele lui Lenin din aceste ziare urmau să constituie volumul al treilea al primei ediţii în trei volume a operelor sale, pe care el o pregătea pentru tipar. — *122.*

116 Este vorba de broşura lui A. V. Lunacearski (Voinov) despre atitudinea partidului faţă de sindicate, scrisă de el în legătură cu discutarea acestei probleme la Congresul al VII-lea, de la Stuttgart, al Internaţionalei a II-a. A. V. Lunacearski a participat la congres ca membru al delegaţiei ruse din partea bolşevicilor, a făcut parte din comisia de pregătire a rezoluţiei în problema „Relaţiilor dintre partidele politice şi sindicate".

Din cauza rigorilor cenzurii, care se înăspriseră în 1908, broşura lui A. V. Lunacearski n-a fost publicată.

Vezi prefaţa lui Lenin la broşură în Opere complete, vol. 16, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 189—197. — *122.*

117 Este vorba de Congresul de la Essen al Partidului social-democrat din Germania, care a avut loc între 21 şi 23 septembrie 1907 ; la congres, A. Bebel l-a atacat pe K. Liebknecht, care criticase poziţia şovinistă a lui G. Noske şi întreaga comportare a delegaţiei germane la Congresul de la Stuttgart, precum şi pe Rosa Luxemburg pentru „metodele" de luptă folosite de ea şi de toţi social-democraţii de stînga germani la congres (adică pentru blocul lor cu bolşevicii) împotriva social-şoviniştilor şi social-imperialiştilor. — *123.*

118 „*Zarniţa*" — culegere bolşevică legală ; a apărut la Petersburg în 1907. — *124.*

119 În 1907, editura „Zerno" din Petersburg, condusă de M. S. Kedrov, a iniţiat publicarea primei ediţii, în trei volume, a operelor lui V. I. Lenin, sub titlul comun „În 12 ani". Din cele trei volume

www.dacoromanica.ro

proiectate au apărut numai volumul întîi şi o parte din volumul al doilea. Intensificarea represiunilor şi a restricţiilor cenzurii din timpul reacţiunii stolîpiniste a împiedicat publicarea acestei ediţii (mai amănunţit vezi Opere complete, vol. 16, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 527—528). — *124.*

120 Această scrisoare a fost adresată probabil lui K. H. Branting, care i-a ajutat pe bolşevici să întreţină legături cu Rusia. — *125.*

121 După întoarcerea de la Congresul de la Londra al partidului, V. I. Lenin a locuit în Finlanda, nu departe de Petersburg. Din cauză că începuseră arestările, Centrul Bolşevic a hotărît ca ziarul „Proletarii" să nu mai fie editat în Finlanda, ci în străinătate. De aceea, Lenin, A. A. Bogdanov şi I. F. Dubrovinski au primit sarcina să plece în Elveţia. Lenin a plecat din Finlanda în decembrie 1907, cîteva zile a aşteptat-o la Stockholm pe N. K. Krupskaia, trei zile a stat la Berlin şi a sosit la Geneva la 7 ianuarie 1908. — *127.*

122 Este vorba de conducerea tipografiei şi a serviciului de expediţie ale ziarului „Proletarii". — *127.*

123 Arestările de la Berlin au fost legate de schimbarea banilor expropriaţi la 13 iunie 1907 la Tiflis. Organizatorul acestei exproprieri, Kamo (Ter-Petrosian), şi toţi participanţii la ea au reuşit să se ascundă. Dar guvernul ţarist a comunicat poliţiei şi în străinătate seria şi numărul bancnotelor de 500 de ruble luate cu prilejul exproprierii ; în decembrie 1907 au fost arestate simultan la Berlin, München, Paris, Copenhaga, Stockholm şi Geneva persoanele care au schimbat aceste bancnote. În noiembrie 1907, în urma denunţului făcut de provocatorul I. A. Jitomirski, organizatorul exproprierii a fost arestat la Berlin. Guvernul rus, stabilind cine este Kamo, a obţinut extrădarea lui ca infractor de drept comun. În timpul urmăririi participanţilor la exproprierea din Tiflis s-au operat arestări în coloniile social-democrate ruse din Paris, München, Geneva şi Stockholm. — *127.*

124 Proiectul celor 104 deputaţi din Dumă a fost prezentat de I. N. Muşenko, membru al comisiei agrare a Dumei a II-a de stat, raportor oficial al fracţiunii socialiştilor-revoluţionari. În limba rusă proiectul a fost publicat în culegerea „Materiale prezentate Adunării generale a Dumei de stat a celei de-a 2-a legislaturi", 1907, p. 486—491. — *128.*

125 În perioada octombrie-decembrie 1907 A. M. Gorki a făcut o călătorie prin Italia. La Florenţa a făcut cunoştinţă cu A. V. Lunacearski. — *129.*

126 Este vorba de primul volum al Operelor lui V. I. Lenin *„În 12 ani"*. Acest volum a fost editat în noiembrie 1907 (pe copertă e indicat anul 1908) la Petersburg. Vezi „Prefaţă la culegerea «În 12 ani»" în Opere complete, vol. 16, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 97—115. — *129.*

www.dacoromanica.ro

127 Lenin se referă la articolul lui G. V. Plehanov „Critica teoriei şi practicii sindicalismului", publicat în nr. 11 şi 12 ale revistei „Sovremennîi Mir" pe 1907, în care Plehanov încerca să demonstreze că în problema relaţiilor dintre partidele politice şi sindicate la Congresul de la Stuttgart a învins punctul de vedere al neutraliştilor.

„*Sovremennîi Mir*" — revistă lunară literară, ştiinţifică şi politică ; a apărut la Petersburg din octombrie 1906 pînă în 1918. Cei mai activi colaboratori ai ei erau din rîndul menşevicilor. În perioada blocului cu menşevicii-partiiţi la revistă au colaborat şi bolşevicii. În 1914 „Sovremennîi Mir" a devenit organul de presă al social-şoviniştilor. — *130.*

128 Este vorba de unul din cele două exemplare oficiale ale procesele-verbale ale Congresului al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R., care a fost lăsat în străinătate şi ulterior n-a mai fost găsit. — *131.*

129 Trimiterea ziarului „Proletarii" în Rusia prin intermediul lui A. M. Gorki şi al Mariei Fedorovna Andreeva a fost perfectată în primele luni ale anului 1908, însă s-a efectuat cu întreruperi din cauza prigoanei poliţieneşti. Într-o scrisoare adresată la începutul lunii mai 1908 lui Morgari, redactor al ziarului „Avanti !" şi deputat socialist, A. M. Gorki îi comunica că două pachete cu ziarul „Proletarii" au fost sechestrate la Genova şi-l ruga să lămurească această „neînţelegere ciudată". Scrisoarea lui A. M. Gorki a fost publicată în ziarul „Avanti !" din 5 (18) mai, iar la 25 mai în acelaşi ziar se anunţa că sechestrul a fost ridicat. — *133.*

130 În timpul Congresului al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. (30 aprilie—19 mai (13 mai—1 iunie) 1907), din cauza situaţiei financiare deosebit de grele în care se afla partidul, s-a contractat, cu sprijinul lui A. M. Gorki şi G. Lansbury, un împrumut de la englezul Joseph Felz, proprietarul unei fabrici de sapun, cu obligaţia de a se restitui datoria pînă la 1 ianuarie 1908. Întrucît datoria nu fusese achitata, Felz i-a scris în legătură cu aceasta lui F. Rotştein, membru al Partidului social-democrat englez, iar acesta, la rîndul său, lui V. I. Lenin.

După Revoluţia din Octombrie, guvernul sovietic a restituit, prin intermediul lui L. B. Krasin, urmaşilor lui Felz suma datorată, primind înapoi scrisoarea de împrumut, semnată, la cererea lui Felz, de toţi participanţii la congres. — *136.*

131 Delegaţii nu au semnat pe fracţiuni, ci pe o listă comună, indicînd organizaţia care i-a trimis la congres. Apartenenţa la fracţiune a fost indicată numai de delegaţii Bundului, ai Social-democraţiei din Polonia şi Lituania şi de cei ai organizaţiei Spilka. — *137.*

132 Înştiinţarea în legătură cu reluarea editarii ziarului „Proletarii" în străinătate a fost publicată în foaie volantă separată. În această înştiinţare se arăta că ziarul nu va mai fi tipărit în Rusia, ci la Geneva, se făceau cunoscute datele apariţiei ziarului şi componenţa

www.dacoromanica.ro

colectivului de colaboratori, se anunța în ce condiții se fac abonamentele. — *139*.

133 *„Însemnările despre filistinism"* ale lui A. M. Gorki au fost publicate în ziarul bolșevic „Novaia Jizn" în octombrie-noiembrie 1905.

La începutul anului 1908 A. M. Gorki a terminat povestirea „Spovedanie" ; V. I. Lenin nu cunoștea conținutul povestirii, fapt care rezultă din scrisoarea pe care a scris-o în prima jumătate a lunii aprilie 1908 (vezi volumul de față, p. 165). — *139*.

134 Scrisoarea către Aleksinski din 2 februarie 1908 cu privire la ziarul „Proletarii" a fost scrisă de I. F. Dubrovinski. — *141*.

135 Articolul *„Despre cinism"* a fost scris de A. M. Gorki pentru revista franceză „Les Documents du Progrès" și publicat mai întîi în culegerea „Decăderea literaturii" (editura „Zerno", Petersburg ; culegerea a aparut în 1908), apoi în numarul pe martie al revistei franceze amintite mai sus. În articol existau teze greșite de felul celor propagate de curentul „zidirii de dumnezeu". — *141*.

136 Scrisoarea lui A. M. Gorki din 30 ianuarie 1908 catre Henryk Sienkiewicz a constituit raspunsul la o anchetă inițiată de acesta din urmă în legătură cu atitudinea față de confiscarea de catre guvernul prusian a domeniilor moșierilor din Poznan.

Scrisoarea lui Gorki demasca poziția pe care s-a situat H. Sienkiewicz, de apărare a marii proprietăți private a moșierilor din Poznan. A. M. Gorki îi scria lui H. Sienkiewicz că, deși apreciază talentul lui de scriitor, protestează împotriva faptului ca el face apel la Wilhelm al II-lea, folosind asemenea argumente cum ar fi comportarea „pașnică" a polonezilor, „care nu aprind flacăra revoluției", își achită la timp dările și dau soldați pentru armata prusiană. „Aceste cuvinte mă fac să mă îndoiesc că ați nutri o dragoste fierbinte pentru poporul polonez" — scria Gorki în încheiere.

H. Sienkiewicz a publicat cele 252 de raspunsuri la anchetă într-o broșură apărută la Paris, fără a include însă răspunsul lui Gorki. — *141*.

137 La editarea unor culegeri bolșevice s-a trecut dupa evenimentele de la 3 iunie, cînd, din cauza rigorilor cenzurii, și-au încetat aparitia ziarele și revistele legale. — *142*.

138 Este vorba de refuzul lui E. Ferri, liderul majorității centriste din Partidul socialist italian, de a mai colabora la ziarul „Avanti !", organul central al partidului. Articolul lui A. V. Lunacearski „Criza din Partidul muncitoresc italian" a fost publicat în „Proletarii" nr. 23 din 11 martie (27 februarie) 1908. — *146*.

139 Este vorba de sosirea pe insula Capri a lui V. I. Lenin, A. A. Bogdanov, V. A. Bazarov, A. V. Lunacearski și I. I. Skvorțov-Stepanov, care, din inițiativa lui A. M. Gorki, urmau să discute probleme legate de activitatea editorială, precum și probleme teoretice. „Congresul" a avut loc în aprilie 1908 (I. I. Skvorțov-

www.dacoromanica.ro

Stepanov n-a participat la el ; pentru a se întîlni cu Lenin, el a plecat pentru o săptămînă la Geneva). Lenin aminteşte de această întîlnire în scrisoarea din 30 august 1909 „Către elevii şcolii de la Capri" (vezi volumul de faţă, p. 210—211). — *146.*

140 „*Golos Soţial-Demokrata*" — ziar, organul din străinătate al menşevicilor ; a apărut din februarie 1908 pînă în decembrie 1911, la început la Geneva, apoi la Paris. Întrucît ziarul lua făţiş apărarea lichidatorilor, G. V. Plehanov s-a retras din redacţia lui în mai 1909 ; din acel moment ziarul „Golos Soţial-Demokrata" s-a transformat definitiv în centru ideologic al lichidatorilor. — *147.*

141 Lenin se referă la grupul de empiriocritici şi empiriomonişti A. Bogdanov, V. Bazarov şi A. Lunacearski, adepţi ai filozofiei idealiste, reacţionare a lui Mach şi Avenarius. — *147.*

142 Lenin se referă la articolul lui A. M. Gorki „Destrămarea personalităţii", a cărui primă variantă Gorki intenţiona s-o publice, sub titlul „Însemnări", în ziarul „Proletarii". Acest articol a fost publicat în culegerea „Studii de filozofie a colectivismului" (editura „Znanie", Petersburg, 1909) — *151.*

143 Lenin se referă la culegerea „Studii de filozofie a marxismului", în care erau publicate articole semnate de V. Bazarov, I. Berman, A. Lunacearski, P. Iuşkevici, A. Bogdanov, O. Ghelfond şi S. Suvorov. — *151.*

144 Este vorba de cartea „Un pas înainte, doi paşi înapoi (Criza din partidul nostru)" (vezi Opere complete, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 187—414).— *151.*

145 Este vorba de cartea lui A. Bogdanov „Empiriomonismul" (Moscova, 1904). — *151.*

146 Culegerea de articole ale lui A. Lunacearski, V. Bazarov, A. Bogdanov, P. Maslov, A. Finn, V. Şuleatikov, V. Friece etc. „Studii asupra concepţiei realiste despre lume" a apărut în 1904 la Petersburg. Articole ale lui Plehanov şi Lenin n-au apărut în culegere. — *152.*

147 „*Caietele*" — „Însemnările unui marxist de rînd despre filozofie". [Lucrarea a fost scrisă de Lenin în 1906 în legătură cu cartea lui A. Bogdanov „Empiriomonismul" (vol. III) ; ea n-a fost găsită pînă în prezent]. — *153.*

148 V. I. Lenin a început să scrie în această perioadă cartea „Materialism şi empiriocriticism" (vezi Opere complete, vol. 18, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua). — *153.*

149 Nr. 24, „jubiliar", al ziarului „Proletarii" a fost consacrat comemorării a 25 de ani de la moartea lui K. Marx. A. V. Lunacearski i-a comunicat lui V. I. Lenin că nu poate să scrie un articol despre Comuna din Paris. — *156.*

150 C. Huysmans a răspuns la 10 martie 1908 că în perioada respectivă nu erau prevăzute şedinţe ale Biroului socialist internaţional şi a promis că va anunţa din timp cînd se vor ţine. — *157.*

www.dacoromanica.ro

151 Este vorba de ancheta de partid în legătură cu acuzaţiile calomnioase aduse de menşevici lui M. M. Litvinov privind schimbarea în străinătate a banilor luaţi cu prilejul exproprierii din Tiflis, organizată de Kamo (Ter-Petrosian). L. Tyszka a făcut parte din comisia de anchetă în prima etapă a cercetărilor. Apoi cercetările au fost continuate de Biroul central din străinătate. Întrucît însă membrii acestui birou n-au păstrat secretul cercetărilor, în baza hotărîrii plenarei C.C. al P.M.S.D.R. din august 1908, ele au fost preluate de o comisie specială a C.C. (formată din 5 membri — cîte unul din partea bolşevicilor, menşevicilor şi reprezentanţilor organizaţiilor naţionale). — *159.*

152 V. I. Lenin se referă la articolul redacţional „Nu e oare timpul să terminăm?", publicat în nr. 1—2 ale ziarului „Golos Soţial-Demokrata". Articolul conţinea acuzaţii calomnioase la adresa bolşevicilor care organizaseră schimbarea banilor expropriaţi la Tiflis. — *160.*

153 *Biroul central din străinătate* — centru al tuturor grupelor de sprijin din străinătate ale P.M.S.D.R. — se afla pe atunci în mîna menşevicilor. În august 1908 plenara C.C. al P.M.S.D.R. a adoptat o hotărîre cu privire la grupele de sprijin din străinătate ale P.M.S.D.R., la funcţiile şi statutul organizatoric al Biroului central din străinătate. B.C.S. era numit de C.C. al P.M.S.D.R., fiind format din 10 persoane (inclusiv un membru al C.C. cu drept de veto); activitatea B.C.S. se limita la satisfacerea nevoilor grupelor de sprijin din străinătate şi la îndeplinirea sarcinilor generale de partid trasate de Biroul din străinătate al C.C. al P.M.S.D.R. — *160.*

154 Articolul „*Cu privire la aprecierea revoluţiei ruse*" a fost publicat în ziarul „Proletarii" nr. 30 din 23 (10) mai 1908.

„*Przegląd Socjaldemokratyczny*" — revistă a social-democraţilor polonezi; a apărut la Cracovia din 1902 pînă în 1904 şi din 1908 pînă în 1910. — *161.*

155 Este vorba probabil de procesul-verbal al depoziţiilor lui M. M. Litvinov, care, la 10 martie 1908, a adresat un protest Comitetului Central al P.M.S.D.R. împotriva transmiterii depoziţiilor lui Biroului central din străinătate. Presupunînd că C.C. al P.M.S.D.R. va examina protestul, L. Tyszka îl avertiza pe F. Kohn să păstreze secretul. — *161.*

156 Este vorba de o revistă pe care intenţiona s-o editeze A. M. Gorki; revista n-a mai fost scoasă. — *162.*

157 Această scrisoare a lui Lenin a constituit răspunsul dat lui K. P. Zlincenko, organizator şi secretar al „Comitetului internaţional pentru ajutorarea muncitorilor şomeri din Rusia", care, trimiţînd prin N. Semaşko Comitetului Central al P.M.S.D.R. raportul de activitate al comitetului, intenţiona să-l atragă pe Lenin la activitatea acestuia.

www.dacoromanica.ro

„Comitetul internațional pentru ajutorarea muncitorilor șomeri din Rusia" a luat ființă în 1906 (la Lausanne) ; începînd din 1907, și-a desfășurat activitatea pe lîngă Biroul socialist internațional. — *164.*

158 Articolul lui A. M. Gorki despre Tolstoi n-a apărut în ziarul „Proletarii". În 1927, cînd a fost întrebat dacă a scris un articol despre Tolstoi, A. M. Gorki a răspuns : „Pentru «Proletarii» am scris despre Tolstoi... Cum a fost intitulat manuscrisul... nu-mi amintesc. Probabil «Un mare om»...". — *165.*

159 Lenin se referă la articolul său *„Marxism și revizionism"*, publicat în culegerea „Karl Marx (1818—1883)", în care declara pentru prima oară în presă că în viitorul apropiat, într-o serie de articole sau într-o carte, va combate pe revizioniștii „neohumeiști" și „neoberkeleyeni" — A. A. Bogdanov, V. A. Bazarov și alții (vezi Opere complete, vol. 17, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 15—26). — *167.*

160 Această scrisoare către A. V. Lunacearski n-a fost găsită ; V. I. Lenin se referă probabil la ea în scrisoarea sa din 13 februarie 1908 (vezi volumul de față, p. 145). — *168.*

161 „Biblioteca proletarului rus", creată de social-democratul G. A. Kuklin, care în 1905 a aderat la bolșevici, precum și depozitul de cărți și tipografia au fost date de acesta, în iulie 1905, în proprietate deplină, C.C. al P.M.S.D.R., lucru pe care el l-a făcut cunoscut în „Declarația" publicată în „Proletarii" nr. 7 din 10 iulie (27 iunie) 1905.

A. M. Gorki a satisfăcut rugămintea lui V. I. Lenin, trimițînd redacțiilor ziarelor și revistelor din Rusia o scrisoare în care le ruga să adune materiale privind istoria revoluției din 1905—1907, colecții ale diferitelor publicații locale, în special ale cotidienelor etc. Scrisoarea lui Gorki a fost publicată într-o serie de reviste și ziare în septembrie 1908. — *169.*

162 Pe cît se pare, V. I. Lenin s-a oprit cîtva timp la Bruxelles în drum spre Londra, unde a lucrat la British Museum la cartea „Materialism și empiriocriticism". — *169.*

163 În materialele publicate împotriva lui Lenin, A. A. Bogdanov și G. A. Aleksinski, referindu-se la greșelile comise de fracțiunea social-democrată din Duma a III-a, încercau să justifice post festum poziția lor de boicotare a Dumei din timpul alegerilor pentru Duma a II-a și a III-a.

În nota din partea redacției la articolul lui A. A. Bogdanov „Boicotiștii și otzoviștii", publicat în nr. 31 al ziarului „Proletarii" din 4 (17) iunie 1908, se spunea : „Nu intenționăm să intrăm în amănuntele problemei boicotului, problemă care a și fost rezolvată de partid și de viața. Mult mai important este să subliniem solidaritatea noastră deplină cu autorul în problema «otzovismului», adică într-o problemă privind politica practică actuală". — *171.*

www.dacoromanica.ro

164 În legătură cu editarea cărții „*Materialism și empiriocriticism*", Lenin a dus tratative cu editura „Znanie", în fruntea căreia se aflau A. M. Gorki și K. P. Peatnițki. Lenin i-a scris la 17 noiembrie 1908 Mariei Aleksandrovna Ulianova ca nu speră într-o rezolvare favorabilă a problemei. Într-adevăr, la 29 sau 30 noiembrie 1908 A. M. Gorki i-a comunicat lui K. P. Peatnițki că se opune editării cărții lui Lenin, cu ale carui concepții filozofice nu este de acord. Nici editura „Granat" n-a acceptat să editeze cartea, motivînd că aparatul ei nu este adaptat la difuzarea unor ediții ieftine. Cartea a aparut în editura „Zveno" (Moscova) între 29 aprilie și 4 mai (12 și 17 mai) 1909. — *171.*

165 Adunarea C.C. — plenara C.C. al P.M.S.D.R. Plenara a avut loc la Geneva între 11 și 13 (24 și 26) august 1908. Cu privire la datoria de la Londra, plenara a hotărît să creeze o comisie, formată din reprezentanți ai bolșevicilor, menșevicilor și Bundului, care trebuia să scrie o scrisoare englezului Felz arătîndu-i dificultățile întîmpinate în legătură cu achitarea datoriei (vezi „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.", partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 192). — *172.*

166 Lucrările de elaborare a istoriei Rusiei au fost inițiate de editura Dicționarului enciclopedic a fraților Granat. Lenin a fost atras la această muncă în toamna anului 1907, cînd unul din membrii redacției Dicționarului — A. V. Trupcinski — a plecat special în Finlanda și a dus tratative cu V. I. Lenin. Lenin a acceptat să scrie lucrarea „Orînduirea agrară a Rusiei la sfîrșitul secolului al XIX-lea". În vara anului 1908, pe cînd se afla în strainatate, A. V. Trupcinski l-a vizitat pe Lenin la Geneva pentru a se înțelege asupra termenului de predare a manuscrisului. Editura a primit la timp manuscrisul, dar el nu a fost editat din cauza rigorilor cenzurii și a văzut lumina tiparului abia în 1918 în editura „Jizn i znanie" sub titlul „Problema agrara în Rusia la sfîrșitul secolului al XIX-lea".

Probabil că atunci cînd l-a vizitat pe Lenin la Geneva A. V. Trupcinski i-a propus să scrie un articol referitor la istoria industriei de fabrica. Această lucrare n-a fost scrisă. — *173.*

167 Vezi adnotarea 123. — *174.*

168 Nu s-a putut stabili unde anume a plecat V. I. Lenin la începutul lunii septembrie 1908. — *175.*

169 Este vorba de achitarea cotizațiilor anuale ale P.M.S.D.R. la Biroul socialist internațional. Plenara C.C. al P.M.S.D.R. [(din 11—13 (24—26) august 1908)] a hotarît ca cotizația sa fie achitată pînă la 1 octombrie, „defalcînd" suma proporțional între C.C. al P.M.S.D.R., C.C. al Bundului și C.C. al Social-democrației letone. — *175.*

170 Cu prilejul publicării darii de seama asupra ședinței Biroului socialist internațional (vezi Compte-rendu officiel. Cand, 1909,

www.dacoromanica.ro

p. 44, 61—62), textul amendamentului lui Lenin, la propunerea lui K. Kautsky, a fost îndreptat potrivit indicațiilor anexate la prezenta scrisoare.

V. I. Lenin a expus conținutul cuvîntărilor sale rostite în ședința Biroului socialist internațional consacrată primirii Partidului laburist englez în Internaționala a II-a în articolul „Ședința Biroului socialist internațional", publicat în nr. 37 din (29) 16 octombrie 1908 al ziarului „Proletarii" (vezi Opere complete, vol. 17, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 240—256). — *177.*

171 În octombrie 1908 V. I. Lenin a primit propunerea lui I. M. Steklov de a participa la editarea unei culegeri consacrate vieții și activității lui N. G. Cernîșevski. Steklov i-a propus lui Lenin tema „Cernîșevski și problema țărănească" și l-a rugat să comunice conținutul scrisorii sale lui Bogdanov. Lenin i-a trimis lui Bogdanov scrisoarea lui Steklov împreună cu aceste cîteva rînduri ale sale. La 23 octombrie (5 noiembrie) 1908 I. M. Steklov i-a comunicat într-o scrisoare de răspuns lui V. I. Lenin că V. A. Bazarov a acceptat ca tema de filozofie să fie transmisă lui Lenin, dar a refuzat tema „Cernîșevski și problema țărănească" ; această temă a fost dată lui P. P. Rumeanțev. — *178.*

172 Nu s-a putut stabili ce înștiințare a Biroului din străinătate al C.C. a fost trimisă de Lenin Biroului socialist internațional. — *178.*

173 Scrisoarea de față reprezintă răspunsul dat de V. I. Lenin menșevicului machist P. Iușkevici, care îi propusese să colaboreze la niște culegeri pe teme literare-filozofice. — *179.*

174 Este vorba de reprezentarea Comitetului Central al P.M.S.D.R. la Congresul al VI-lea al Social-democrației din Polonia și din Lituania, care a avut loc la începutul lunii decembrie 1908. — *179.*

175 Este vorba de îndeplinirea formalităților privind înscrierea deputaților social-democrați din Duma a III-a în Uniunea interparlamentară de pe lîngă Biroul socialist internațional și de achitarea de către ei a cotizațiilor respective. — *180*

176 Greva muncitorilor pielari din gubernia Vilna a constituit un răspuns la lock-out-ul declarat de proprietarii tăbăcăriilor, care porniseră ofensiva împotriva cuceririlor muncitorilor — ziua de lucru de 8 ore și un nivel al salariilor mai ridicat decît în alte regiuni ale Rusiei. Întrucît proprietarii nu puteau să închidă întreprinderile pe o perioadă îndelungată, comisia pentru lock-out a chemat pe muncitori să continue greva pînă la victoria deplină și s-a adresat, prin intermediul ziarului „Proletarii", muncitorilor din Rusia și din Europa occidentală să-i sprijine pe greviști. — *181.*

177 *„Școala de partid"* — școală organizată la Capri de otzoviști, ultimatiști și ziditorii de dumnezeu cu scopul de a crea un centru ideologic și organizatoric al unei noi fracțiuni antibolșevice. Cu privire la școala de la Capri, vezi V. I. Lenin. Opere complete,

www.dacoromanica.ro

vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 42—43, 79—115 şi 139—141. — *183.*

178 Este vorba, probabil, de ancheta în legătură cu acuzaţiile ce i s-au adus lui M. M. Litvinov, la care au fost atraşi şi reprezentanţi ai partidului socialiştilor-revoluţionari (vezi volumul de faţă, p. 160). — *185.*

179 Nu s-a putut stabili în ce a constat incidentul „Iuri-Nikitici". Numele conspirativ Iuri îl purta D. S. Grojan, care în 1907, din însărcinarea lui L. B. Krasin, a contractat pentru trezoreria partidului un împrumut de la o persoană particulară. Probabil că incidentul a fost provocat de neachitarea la timp a datoriei. — *185.*

180 Este vorba de cartea lui Volski „Filozofia luptei". Moscova, 1909. — *186.*

181 Lenin aminteşte de vizita făcută de el şi de N. K. Krupskaia Rosei Luxemburg la începutul lunii ianuarie 1908, cînd ei, plecînd de la Stockholm la Geneva, s-au oprit la Berlin. — *192.*

182 Relatarea (nota) cu privire la apariţia cărţii lui Lenin „Materialism şi empiriocriticism" a fost publicată în revista „Die Neue Zeit", 1. Band, nr. 2 din 8 octombrie 1909. — *192.*

183 Este vorba de articolul Rosei Luxemburg „Mahmureală revoluţionară", publicat în nr. 44 al ziarului „Proletarii" din 8 (21) aprilie 1909. — *192.*

184 Este vorba de poziţia adoptată de K. Kautsky la şedinţa din 11 octombrie (st. n.) 1908 a Biroului socialist internaţional. Vezi în legătură cu aceasta V. I. Lenin. Opere complete, vol. 17, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 240—256. — *192.*

185 Programul şi statutul P.M.S.D.R. au fost editate în limba rusă de ziarul „Soţial-Demokrat" în 1909 la Paris. Traducerea lor a fost iniţiată de Biroul socialist internaţional. — *193.*

186 „*Le Socialisme*" — revistă ; a apărut din 1907 pînă în iunie 1914 la Paris ; a fost editată şi redactată de socialistul francez J. Guesde. — *193.*

187 Este vorba de ziarul menşevic-lichidatorist „Pravda", organul de presă fracţionist al lui Troţki ; a apărut în anii 1908—1912. Primele trei numere au fost tipărite la Lvov, iar următoarele la Viena. — *197.*

188 Proiectul de scrisoare a Comisiei executive a Centrului Bolşevic constituie răspunsul la o scrisoare a consiliului şcolii de la Capri către redacţia lărgită a ziarului „Proletarii" prin care aceasta era invitată să participe la activitatea şcolii şi să o ajute cu forţe publicistice şi fonduri. Consiliul comunica, de asemenea, că acceptă controlul ideologic al redacţiei asupra şcolii dacă redacţia ziarului „Proletarii" doreşte acest lucru.

www.dacoromanica.ro

Proiectul pregătit de Lenin n-a fost trimis. Primind de la Paris un proiect scris de G. E. Zinoviev, V. I. Lenin l-a acceptat, pe cît se pare, însa i-a adus o modificare esenţială (vezi volumul de faţă, p. 218). — *197.*

189 *„Soţial-Demokrat"* — Organul Central al P.M.S.D.R., ziar ilegal ; a apărut din februarie 1908 pînă în ianuarie 1917. Potrivit unei hotărîri a C.C. al P.M.S.D.R., ales la Congresul al V-lea (de la Londra), redacţia ziarului „Soţial-Demokrat" era alcătuită din reprezentanţi ai bolşevicilor, menşevicilor şi ai social-democraţilor polonezi. Conducătorul efectiv al ziarului era V. I. Lenin. — *199.*

190 Este vorba de greva generală din Suedia care a izbucnit la 4 august 1909 ca răspuns la lock-out-ul organizat împotriva a 83 000 de muncitori din diferite ramuri industriale, precum şi de insurecţia din Catalania. În nr. 47 şi 48 ale ziarului „Proletarii" au fost publicate pe aceste teme doua articole : editorialul „Învăţămintele luptei de clasă (Greva generală din Suedia)" şi „Jafurile din colonii şi revoluţia". — *199.*

191 Polemica despre care intenţiona să scrie Lenin s-a desfăşurat în iunie şi în august—septembrie 1909 în ziarul „Golos Soţial-Demokrata" nr. 15 şi 16—17 în legătură cu faptul că un menşevic antilichidator de la Geneva, probabil Viktor Tevzaia (Georgien), s-a pronunţat, în articolul „Două cuvinte despre o temă la ordinea zilei", pentru existenţa unui partid ilegal şi curăţirea organizaţiilor menşevice de legaliştii lichidatori. În articolele redacţionale „În legătură cu articolul tovarăşului de la Geneva" şi „În legătură cu discuţiile în problemele organizatorice", golosiţii au negat ca ei ar „tolera" lichidatorismul şi l-au acuzat pe autor de sectarism. În articolul de răspuns, intitulat „În legătură cu aceeaşi problemă", Georgien a prezentat o serie de documente care oglindeau activitatea desfăşurată de lichidatori în organizaţiile din Rusia. În ziarul „Proletarii" n-a aparut un articol special în legătură cu aceasta polemică. O indicaţie privind analiza şi aprecierea ideilor lichidatoriste „îngrămadite" în nr. 15 al ziarului „Golos Soţial-Demokrata" exista în nota la articolul „Lichidarea lichidatorismului" (vezi Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 53). — *199.*

192 În nr. 47—48 al ziarului „Proletarii" au fost publicate articolele lui V. I. Lenin „Lichidatorii demascaţi", „În legătură cu scrisoarea deschisă a Comisiei executive a Comitetului districtual Moscova", „În legătură cu alegerile de la Petersburg" şi în suplimentul la acest numar — articolul „Despre fracţiunea adepţilor otzovismului şi ai zidirii de dumnezeu" (vezi Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politica, 1963, ed. a doua, p. 62—115). — *199.*

193 Foiletonul lui L. B. Kamenev cu privire la publicaţia menşevică în cinci volume „Mişcarea socială din Rusia la începutul secolului al XX-lea", care a apărut sub îngrijirea lui L. Martov, P. Maslov

www.dacoromanica.ro

şi A. Potresov, a fost publicat în „Proletarii" nr. 47—48 şi 49 din 5 (18) septembrie şi 3 (16) octombrie 1909 (vezi şi volumul de faţă, p. 203—204 şi 205—206). — *200.*

194 Comisia de judecată interpartinică pentru judecarea cazului B. Gherţik, constituită din reprezentanţi ai grupurilor de la Geneva ale P.M.S.D.R. (bolşevici şi menşevici), ale bundiştilor, socialiştilor-revoluţionari, din reprezentanţi ai Social-democraţiei din Polonia şi din Lituania, ai grupului de la Zürich, precum şi ai Social-democraţiei din Letonia, a hotărît că Gherţik este nedemn să facă parte din vreo organizaţie revoluţionară ; grupul de la Geneva al bolşevicilor l-a considerat drept un provocator. — *201.*

195 V. I. Lenin se referă la recenziile la cartea „Materialism şi empiriocriticism" publicate în 1909 în revista „Vozrojdenie" nr. 7—8 din mai sub semnătura A—ov (A. I. Avraamova) şi în numărul din iulie al revistei „Sovremennîi Mir" sub semnătura Ortodox (pseudonimul de publicist al lui L. I. Akselrod).

„*Vozrojdenie*" — revistă legală a menşevicilor-lichidatori ; a apărut din decembrie 1908 pînă în iulie 1910 la Moscova. La această revistă au colaborat F. Dan, A. Martov, A. Martînov şi alţii. — *204.*

196 La sfîrşitul lunii iulie şi în cursul lunii august 1909, în ziarul „Vorwärts", organul central de presă al social-democraţiei germane, s-au publicat zilnic articole şi corespondenţe amănunţite despre insurecţia de la Barcelona (începînd cu nr. 174 din 29 iulie) şi despre greva generală din Suedia (începînd cu nr. 178 din 2 august). Lenin a trimis aceste materiale lui Zinoviev pentru a fi folosite la elaborarea unor articole pentru „Proletarii". — *205.*

197 Este vorba de articolele lui Lenin pentru nr. 47—48 al ziarului „Proletarii" (vezi volumul de faţă, p. 199). — *205.*

198 Este vorba, probabil, de nr. 2 al ziarului „Golos Bunda" pe luna septembrie 1909 (organul de presă al C.C. al Bundului, care apărea ilegal în Rusia). În „Proletarii" nu s-a publicat nimic pe această temă. În nr. 9 al ziarului „Soţial-Demokrat" din 13 noiembrie (31 octombrie) există o notă cu caracter de cronică despre nr. 2 al ziarului „Golos Bunda". — *206.*

199 Este vorba de consfătuirea redacţiei lărgite a ziarului „Proletarii" din 8—17 (21—30) iunie 1909, la care au fost adoptate hotărîri cu privire la otzovism şi ultimatism, la şcoala de partid de la Capri, la sarcinile bolşevicilor în partid, la unitatea fracţiunii şi la excluderea lui A. A. Bogdanov (Maksimov) din fracţiunea bolşevică. Mai amănunţit vezi Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 1—43. — *211.*

200 În răspunsul „Către tovarăşii muncitori care au venit la şcoala din N. N.", publicat de redacţia ziarului „Proletarii" în Suplimentul la nr. 47—48 al ziarului „Proletarii" din 11 (24) septembrie 1909, nu se spunea nimic despre invitarea la Paris pentru

www.dacoromanica.ro

tratative a unui împuternicit sau a unor elevi ai şcolii de la Capri. — *218.*

201 V. I. Lenin se referă la articolul „Lichidatorii demascaţi", publicat în nr. 47—48 al ziarului „Proletarii" din 5 (18) septembrie 1909 (vezi Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 62—70). — *218.*

202 Această scrisoare, trimisă în numele redacţiei ziarului „Proletarii", a fost scrisă în legătură cu faptul că unii otzovişti difuzau în străinătate o foaie volantă semnată „Saşa", în care se aduceau acuzaţii Centrului Bolşevic că nu ar fi ajutat persoanele bănuite de participare la exproprierea din Ural.

În Suplimentul la nr. 47—48 al ziarului „Proletarii" a fost publicată o notă în care acuzaţiile din foaia volantă erau calificate ca false, urmărind să creeze senzaţie în străinătate. Redacţia ziarului „Proletarii" anunţa că a rugat Comitetul Central al P.M.S.D.R. să examineze această problemă. — *218.*

203 Scrisoarea lui K. Kautsky din 20 august 1909, scrisă ca răspuns la invitaţia de a ţine prelegeri la şcoala de la Capri, a fost publicată în foaie volantă, iar apoi în Suplimentul la nr. 5 din 20 septembrie (3 octombrie) 1909 al ziarului „Pravda" editat la Viena. Kautsky a refuzat să ţină prelegeri, dar a salutat organizarea şcolii. Arătînd că „ar fi îmbucurător dacă social-democraţia din Rusia ar putea, în sfîrşit, să pună capăt împărţirilor fracţioniste, care o slăbesc atît de mult", Kautsky cerea ca în munca de propagandă şi de organizare să nu fie puse pe primul plan divergenţele filozofice. — *220.*

204 Este vorba de faptul că muncitorii, după ce se vor fi convins că poziţia lui Troţki este antipartinică şi că acţiunile lui au caracter scizionist, vor ajunge la bolşevism.

V. I. Lenin a făcut aprecieri asupra troţkismului într-o serie de lucrări din această perioadă (vezi Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 255—324, 381—400; vol. 20, p. 26—39, 101, 346—368; vezi şi volumul de faţă, p. 200, 251—252, 267, 285, 290, 291—292, 312—314). — *221.*

205 În Suplimentul la nr. 47—48 al ziarului „Proletarii" din 11 (24) septembrie 1909 a fost publicată propunerea Comisiei executive a Centrului Bolşevic cu privire la venirea elevilor şcolii de la Capri la Paris. Ca răspuns la această propunere, consiliul şcolii a formulat, în scrisoarea din 28 septembrie, o serie de pretenţii inacceptabile (şcoala să se mute cu tot efectivul de elevi şi lectori, să se dea garanţii că şcoala va fiinţa ca instituţie permanentă, consiliul să continue să administreze şcoala, să se restituie cheltuielile de deplasare în sumă de 3 000 de franci etc.). Vezi proiectul de răspuns la scrisoarea consiliului în volumul de faţă, p. 223—224. — *222.*

206 Este vorba, probabil, de poziţia lui M. N. Pokrovski, care a aprobat (condiţionat şi parţial) foaia volantă „Raport prezentat to-

www.dacoromanica.ro

varăşilor bolşevici de către cei care au fost înlăturaţi din redacţia lărgită a ziarului «Proletarii»", scoasă de A. A. Bogdanov şi L. B. Krasin. V. I. Lenin a analizat această foaie volantă în articolul „Despre fracţiunea adepţilor otzovismului şi ai zidirii de dumnezeu" (vezi Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 79—115). — *223.*

207 Consiliului şcolii de la Capri i s-a trimis o scrisoare cu următorul conţinut: „Stimaţi tovarăşi! Din cele două perspective menţionate în scrisoarea pe care v-am adresat-o se confirmă cea de-a doua: dv. intenţionaţi să nu aduceţi la îndeplinire hotărîrea organizaţiilor locale, ci să ajungeţi la o înţelegere cu organul de presă al bolşevicilor, numai ca un grup separat, închis. Vă daţi perfect de bine seama că, situîndu-vă pe această poziţie, faceţi ca desfăşurarea ulterioară a tratativelor să fie mult îngreuiată. Nu vă putem propune decît un singur lucru: publicaţi ultima scrisoare pe care ne-aţi trimis-o".

Scrisoarea consiliului şcolii a fost publicată de acesta numai după terminarea cursurilor în „Darea de seamă asupra activităţii primei şcoli social-democrate superioare de propagandişti şi agitatori din rîndurile muncitorilor", apărută la Paris la sfîrşitul anului 1909. — *224.*

208 Este vorba, probabil, de o nouă examinare a cazului B. Gherţik (vezi volumul de faţă, p. 201—203, 219). — *224.*

209 Nu s-a putut stabili despre ce este vorba. — *225.*

210 Este vorba de mutarea de la Geneva la Paris a bibliotecii Kuklin (vezi adnotarea 161), care era condusă de V. A. Karpinski.

În scrisoarea sa de răspuns din 18 octombrie 1909 V. A. Karpinski a comunicat că acceptă ca biblioteca să fie mutată, cu condiţia însă ca ea să-şi păstreze independenţa şi să nu funcţioneze pe lîngă redacţia Organului Central, ziarul „Soţial-Demokrat", ci să fie contopită cu una din bibliotecile existente la Paris. — *225.*

211 Este vorba de biblioteca bolşevicilor organizată de V. D. Bonci-Bruevici. În iulie 1905 V. I. Lenin a predat acestei biblioteci peste 400 de cărţi din biblioteca sa personală. — *225.*

212 Corespondenţa din Petersburg, la care se referă V. I. Lenin, a fost publicată în nr. 9 al ziarului „Soţial-Demokrat" din 13 noiembrie (31 octombrie) sub titlul „Campania noastră electorală (Scrisoare din Petersburg)". — *226.*

213 Scrisoarea *„Către elevii şcolii de la Capri"* a fost scrisă de V. I Lenin ca raspuns la două scrisori ale muncitorilor cursanţi ai şcolii care se delimitaseră de grupul bogdanovist. Aceste scrisori împreună cu articolul lui Lenin „Un eşec ruşinos" (vezi Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 139—141) au fost publicate în broşură după textul ziarului „Proletarii" nr. 50 din 28 noiembrie (11 decembrie) 1909. — *226.*

www.dacoromanica.ro

214 În Suplimentul la nr. 50 al ziarului „Proletarii" (din noiembrie 1909) a fost publicată „Darea de seama cu privire la şcoala de la N. N.", semnată de şase elevi care părăsiseră şcoala şi plecaseră la Paris. În „Darea de seamă" au fost analizate condiţiile în care a apărut şcoala, precum şi activitatea antipartinică a organizatorilor ei, care îşi puseseră drept scop s-o transforme într-un centru al unei fracţiuni — în curs de formare — în vederea luptei împotriva bolşevismului. — *228.*

215 Această scrisoare a lui Lenin a fost legată de următoarele împrejurări. Redacţia ziarului „Soţial-Demokrat" a refuzat să publice articolul lui Lenin „Despre metodele de întărire a partidului nostru şi a unităţii lui" ca articol de fond şi i-a propus să-l predea semnat. Ca răspuns la aceasta, Lenin a pus în discuţia redacţiei problema metodelor de întărire a partidului şi a unităţii lui, propunînd un proiect de rezoluţie în această problemă (vezi Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 133). În favoarea rezoluţiei au votat Lenin şi Kamenev, împotrivă Martov şi Warski, s-a abţinut Zinoviev, care, în general, a obiectat împotriva adoptării unei rezoluţii politice în această problemă. Din cauză că articolul şi rezoluţia au fost respinse, Lenin a depus o cerere de retragere din redacţia O. C.

Comisia executivă a Centrului Bolşevic a trimis la 5 noiembrie lui V. I. Lenin la Bruxelles, unde acesta plecase pentru a participa la şedinţa Biroului socialist internaţional, următoarea telegramă: „Propunem să va retrageţi cererea pînă cînd problema va fi dezbatută în comun. Comisia executivă". Apoi a fost elaborat textul unei declaraţii colective adresate redacţiei ziarului „Soţial-Demokrat" de membrii bolşevici şi de reprezentantul Social-democraţiei poloneze din redacţie, declaraţie în care se arăta că acest „incident", fiind provocat de o neînţelegere, trebuie considerat nul şi neavenit (vezi volumul de faţă, p. 303). Declaraţia adresată redacţiei O.C. a fost semnata la 5 noiembrie de G. E. Zinoviev şi L. B. Kamenev la Paris şi la 6 noiembrie de V. I. Lenin şi A. Warski la Bruxelles. — *231.*

216 Scrisoarea catre statisticienii din Rusia a fost scrisa de Lenin cu puţin timp înainte de Congresul al XII-lea al naturaliştilor şi medicilor ruşi, în cadrul caruia s-au desfaşurat şi lucrarile subsecţiei statisticienilor. Lenin a trimis scrisoarea Mariei Ilinicina Ulianova cu rugamintea de a o aduce la cunoştinţa participanţilor la congres (vezi Opere, vol. 37, Bucureşti, Editura politica, 1958, p. 401). S-a pastrat o copie a documentului, care fusese confiscată de poliţie cu prilejul unei percheziţii făcute la domiciliul Mariei Ilinicina Ulianova. — *239.*

217 Lenin se referă la articolul lui A. Martînov „Problema agrara în Duma contrarevoluţionară" („Golos Soţial-Demokrata" nr. 10—11), în care acesta a criticat de pe poziţii menşevice articolele lui Lenin „O nouă politica agrara" şi „Dezbateri în jurul problemei agrare în Duma a III-a". — *241.*

www.dacoromanica.ro

218 Lenin se referă la incidentul petrecut la şedinţa din 20 noiembrie (3 decembrie) 1909 a Dumei a III-a de stat cu prilejul discutării proiectului de lege cu privire la inviolabilitatea persoanei. Acest proiect de lege constituia, după cum s-au exprimat deputaţii de stînga din Dumă, „o legiferare a tuturor samavolniciilor care au existat şi care există în Rusia". Discursul ultrareacţionar rostit de Markov II la 20 noiembrie (3 decembrie) în apărarea proiectului de lege a provocat indignare chiar şi în rîndul cadeţilor, care, în semn de protest, au părăsit sala de şedinţe. Discutarea proiectului de lege în şedinţa din 20 noiembrie (3 decembrie) a dezvăluit pe deplin caracterul ultrareacţionar al Dumei a III-a. — *244.*

219 Nu s-a putut stabili cine i-a propus lui V. I. Lenin să scrie un articol succint privind istoria social-democraţiei din Rusia. Probabil ca un redactor al publicaţiei „Schulthers'Europäischer Geschichts-Kalender". — *247.*

220 Cazul A. Ekk (Muhin) — care era acuzat de a fi comis fapte reprobabile — a fost examinat în 1909 de o comisie specială, care a stabilit că „nu există nici o probă în baza căreia Ekk sa fie trimis în faţa unei comisii de judecată a partidului". Lui Ekk nu i s-a comunicat această hotărîre ; întrebîndu-l pe F. E. Dzerjinski (Iusef), acesta i-a comunicat la 9 martie 1910 că C.C. al partidului „a confirmat fara modificări hotărîrea comisiei". Ulterior cazul Ekk a fost reluat ; ultima comisie nu şi-a terminat lucrarile din cauză că a început primul război mondial. — *248.*

221 Documentul acesta este proiectul unei scrisori a lui V. I. Lenin catre K. Kautsky, F. Mehring şi C. Zetkin — „deţinătorii" —, carora li se încredinţaseră, în anumite condiţii, conform hotarîrii plenarei din ianuarie 1910 a C.C. al P.M.S.D.R., banii fracţiunii bolşevice. În legătură cu aceasta vezi articolul lui Lenin „Rezultatele arbitrajului «deţinătorilor»" (Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 36—38). — *249.*

222 Lenin se referă la următoarele congrese ale P.M.S.D.R. : al IV-lea (de unificare), care a avut loc la Stockholm între 10 şi 25 aprilie (23 aprilie—8 mai) 1906, şi al V-lea (de la Londra), care a avut loc între 30 aprilie şi 19 mai (13 mai—1 iunie) 1907. — *250.*

223 Este vorba de rezoluţia Conferinţei a cincea (generale) a P.M.S.D.R., care a condamnat lichidatorismul (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatura politică, 1954, p. 201). — *250.*

224 „Cu ce vă putem servi ?" — expresie folosită de G. V. Plehanov la adresa ziarului „Golos Soţial-Demokrata", organul de presă al menşevicilor-lichidatori. — *250.*

225 Lenin se referă la rezoluţia „Starea de lucruri din partid", adoptată la plenara C.C. al P.M.S.D.R. din ianuarie 1910 (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică,

www.dacoromanica.ro

1954, p. 238—240). Lenin a făcut o analiză critică a acestei rezoluții în articolul „Însemnările unui publicist" (vezi Opere complete, vol. 19, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 276—280). — *251.*

226 Componența redacției Organului Central al P.M.S.D.R. — ziarul „Soțial-Demokrat" — a fost stabilită la plenara din ianuarie 1910 a C.C. al partidului. Din ea făceau parte : V. I. Lenin și G. E. Zinoviev — din partea bolșevicilor, I. O. Martov și F. I. Dan — din partea menșevicilor, și A. Warski — din partea social-democraților polonezi. — *254.*

227 Revista despre care scrie Lenin a început să apară la Moscova în decembrie 1910 sub titlul „Mîsl". — *255.*

228 În suplimentul special la nr. 12 al ziarului „Soțial-Demokrat" din 23 martie (5 aprilie) 1910 a fost publicat articolul lui Lenin „«Golos»-ul lichidatorilor împotriva partidului (Răspuns ziarului «Golos Soțial-Demokrata»)" (vezi Opere complete, vol. 19, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 215—224). — *255.*

229 Este vorba, probabil, de articolele Rosei Luxemburg „Ermattung oder Kampf ?" și „Die Theorie und die Praxis" publicate în „Die Neue Zeit" nr. nr. 35 și 36, 43 și 44 din 1910. Lenin se referă la aceste articole în lucrarea sa „Semnificația istorică a luptei interne de partid din Rusia" (vezi Opere complete, vol. 19, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 391). — *256.*

230 Conducerea Centrală a Social-democrației din Polonia și din Lituania intenționa să-l înlocuiască pe A. Warski, reprezentantul ei în redacția ziarului „Soțial-Demokrat", cu V. L. Leder. — *256.*

231 G. V. Plehanov a răspuns la scrisoarea lui V. I. Lenin la 2 aprilie 1910 : „Și eu cred că singurul mijloc pentru rezolvarea crizei prin care trece acum partidul nostru este realizarea unei apropieri între menșevicii marxiști și bolșevicii marxiști ; consider și eu că trebuie să discut personal cu dv." Plehanov scria însă că întîlnirea trebuia să aibă loc mai tîrziu. În timpul Congresului de la Copenhaga al Internaționalei a II-a, unde G. V. Plehanov și V. I. Lenin au adresat Conducerii Partidului social-democrat din Germania un protest împotriva publicării în „Vorwärts" a unui articol nesemnat, calomnios al lui L. Trotki (vezi volumul de față, p. 312—314), Lenin și Plehanov au ajuns la o înțelegere în ceea ce privește lupta comună pentru partid și partinitate, împotriva lichidatorismului și lichidatorilor, precum și cu privire la colaborarea lui G. V. Plehanov la „Raboceaia Gazeta". — *259.*

232 Este vorba de articolul lui V. I. Lenin „«Golos»-ul lichidatorilor împotriva partidului (Răspuns ziarului «Golos Soțial-Demokrata»)" (vezi Opere complete, vol. 19, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 215—224). — *259.*

233 L. B. Kamenev a fost trimis să lucreze în redacția ziarului „Pravda" al lui Trotki după plenara din ianuarie 1910 a C.C., care

www.dacoromanica.ro

a hotărît să amîne transformarea acestui ziar în organ de presă al C.C. pînă la viitoarea conferinţă, dar să-l subvenţioneze şi sa delege în redacţia lui un reprezentant „în calitate de al treilea redactor". Kamenev, care se situase la plenară pe o poziţie împăciuitoristă, a plecat la Viena cu intenţia „de a colabora cu Troţki". În aprilie 1910 a devenit însă evident că „situarea" lui Troţki „deasupra fracţiunilor" înseamnă cedarea poziţiilor în favoarea lichidatorismului şi a lichidatorilor ; el nu numai că refuza să-i combată în coloanele ziarului „Pravda", dar îndemna să se ajungă la o înţelegere cu ei. După ce, în nr. 14 al „Pravdei", a fost publicată „Scrisoarea ziarului «Pravda» către muncitorii capabili să gîndească", în care Troţki a proclamat unitatea cu lichidatorii şi otzoviştii, Kamenev s-a retras din redacţie. — *259.*

234 Este vorba de publicarea în nr. 11 al ziarului „Dnevnik Soţial-Demokrata" (martie 1910) a articolului lui G. V. Plehanov „Ultima şedinţă plenară a Comitetului nostru Central", în care autorul scria : „Ce este ziarul «Golos Soţial-Demokrata» pentru «menşevicii» de o anumită orientare ? De fapt un centru al lor fracţionist şi lipsit de răspundere. Votînd pentru o rezoluţie în care se promite încetarea apariţiei ziarului «Golos»..., «menşevicii» noştri — membri ai C.C. — au adus, se poate spune, pe altarul partidului inima fracţiunii lor. Un sceptic va spune că nu orice promisiune se realizează. Repet însă că nu avem dreptul să credem că tovarăşii care au făcut această promisiune sînt nesinceri". — *260.*

235 Este vorba de rezoluţia adoptată la 4 aprilie 1910 de menşevicii-partiiţi (care se aflau la Paris) în legătură cu necesitatea ca ziarul lichidatorist „Golos Soţial-Demokrata" să-şi înceteze apariţia, conform hotărîrii plenarei din ianuarie 1910 a C.C. al P.M.S.D.R. — *261.*

236 Torpilarea unificării partidului de către B. Gorev-Goldman (Igor), membru al Biroului din străinătate al C.C., şi-a găsit expresia în următorul fapt. La 16 martie 1910 Biroul din străinătate al C.C. a publicat sub formă de foaie volantă scrisoarea „Către toţi tovarăşii din străinătate", în care chema toate fracţiunile să se supună hotărîrilor plenarei din ianuarie 1910 a C.C. al P.M.S.D.R., să ia măsuri energice în vederea lichidării sciziunii organizatorice, să urmeze exemplul bolşevicilor şi să desfiinţeze organele de presă fracţioniste. B. Gorev-Goldman şi reprezentantul Bundului în Biroul din străinătate al C.C. au votat împotriva aprobării scrisorii. Acest fapt a fost relatat de redacţia ziarului „Golos Soţial-Demokrata" în „Scrisoarea către tovarăşi !" publicată de ea. — *262.*

237 „*Diskussionnîi Listok*" a fost creat în baza unei hotărîri a plenarei („de unificare") din ianuarie 1910 a C.C. al P.M.S.D.R. În redacţie au fost incluşi reprezentanţi ai tuturor curentelor existente în partid şi ai organizaţiilor naţionale. „Diskussionnîi Listok" a apărut ca supliment al ziarului „Soţial-Demokrat" la Paris de la 6 (19) martie 1910 pînă la 29 aprilie (12 mai) 1911. Au apărut trei numere. — *263.*

www.dacoromanica.ro

238 „*Naşa Zarea*“ — revistă legală lunară a menşevicilor-lichidatori ; a apărut în anii 1910—1914 la Petersburg. În jurul acestei reviste s-a format centrul lichidatorilor din Rusia. — *265*.

239 Comisia şcolii de partid a fost organizată în baza unei hotărîri a plenarei („de unificare“) din ianuarie 1910 a C.C. al P.M.S.D.R. ; din ea făceau parte bolşevici, menşevici, vperedişti (cîte 2 reprezentanţi) şi cîte un reprezentant din partea Bundului, a Social-democraţiei din Polonia şi din Lituania şi a Social-democraţiei letone. Biroului din străinătate al C.C. i s-a propus „să ia toate masurile pentru a-l convinge pe tov. Maksimov (A. A. Bogdanov. — *Nota red.*) şi pe alţii să renunţe la organizarea unei şcoli separate şi sa participe la organizarea unei şcoli pe lîngă C.C., în care li se asigura posibilitatea deplină de a folosi integral calităţile lor de pedagogi şi de lectori“ (vezi „Rezoluţiile şi hotarîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.“, partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 244). — *265*.

240 Este vorba de „Scrisoarea către organizaţiile de partid (Cu privire la conferinţa ordinară a partidului)“ datată februarie 1910. — *268*.

241 Menşevicii-lichidatori Mihail (I. A. Isuv), Roman (K. M. Ermolaev) şi Iuri (P. A. Bronştein), membri ai C.C. al P.M.S.D.R., subminau activitatea Comitetului Central în Rusia refuzînd orice munca şi refuzînd chiar să participe la şedinţa la care urmau să fie cooptaţi în locul lor în C.C. alţi reprezentanţi ai fracţiunii menşevice. — *269*.

242 Este vorba de „Scrisoarea deschisă“ a 16 menşevici-lichidatori de vază publicată în nr. 19—20 al ziarului „Golos Soţial-Demokrata“, în care ei constatau „anchilozarea celulelor de partid“, recunoşteau că „nu pot lupta“ împotriva acestui fenomen şi-i calificau pe apărătorii ilegalităţii (inclusiv pe G. V. Plehanov) drept oameni care se cramponează „de forme perimate“ şi împiedică „dezvoltarea libera“ a organizaţiei spre un partid legal. — *269*.

243 „*Manifestul*“ celor patru redactori de la „Golos Soţial-Demokrata“ — „Scrisoare catre tovarăşi !“ publicată de redacţia ziarului „Golos Soţial-Demokrata“, în care ei, în pofida hotărîrii plenarei din ianuarie 1910 a C.C., refuzau să înceteze editarea ziarului „Golos“, invocînd faptul că redacţia Organului Central — ziarul „Soţial-Demokrat“ — refuza sa le publice articolele. — *269*.

244 „*O completare necesară la «Dnevniki» editate de G. V. Plehanov*“ — foaie volantă menşevică-lichidatoristă publicată în aprilie 1910 de redacţia ziarului „Golos Soţial-Demokrata“ şi îndreptată împotriva lui G. V. Plehanov, care se pronunţa pentru ilegalitate şi acuza redacţia ziarului „Golos Soţial-Demokrata“ de lichidatorism. — *269*.

245 Este vorba de proiectele de rezoluţie şi de propunerile privind ordinea de zi a celui de-al VIII-lea Congres socialist internaţional de la Copenhaga, precum şi de raportul P.M.S.D.R. Kamenev fusese însarcinat sa scrie raportul. Ch. Rappoport îl traducea în

www.dacoromanica.ro

limba franceză şi Lenin îl redacta. D. Kotlearenko îi trimitea lui Ch. Rappoport raportul pe părţi pentru a fi tradus.

Raportul a fost editat în limba franceză în broşură sub titlul „Rapport du Parti socialiste-démocrate ouvrier de Russie au VIII-e Congrès Socialiste International à Copenhague (28 août-3 septembre 1910)". — *272.*

246 Este vorba de materialele referitoare la arestările efectuate la începutul anului 1907 în rîndurile social-democraţilor ruşi din străinătate. Organizatorul exproprierii de la Tiflis, S. Ter-Petrosian (Kamo), a fost predat poliţiei ruse ; la cererea guvernului ţarist, cei ce au schimbat banii expropriaţi, precum şi social-democraţii banuiţi că ar fi participat la expropriere au fost arestaţi. În urma protestelor împotriva încălcării dreptului de azil pentru emigranţii politici, poliţia din Europa occidentală a fost nevoită să-i elibereze pe cei arestaţi. — *273.*

247 Curînd după plenara C.C. din ianuarie 1910 au fost arestaţi în Rusia I. F. Dubrovinski (Innokenti), V. P. Noghin (Makar) şi I. P. Goldenberg (Meşkovski). — *273.*

248 Este vorba de convocarea părţii („colegiului") din Rusia a C.C. şi de completarea ei, prin cooptare, cu noi membri. Acest lucru devenise necesar în urma arestării unor membri ai C.C. aleşi la Congresul de la Londra din 1907. Lichidatorii, care erau împotrivă ca C.C. sa-şi reia activitatea în Rusia, se opuneau în fel şi chip convocării membrilor Comitetului Central care nu fuseseră arestaţi şi completarii acestuia cu noi membri. Refuzul lor formal de a participa la încercarea de a reface Comitetul Central a fost cauza imediată a ruperii acordului încheiat la plenara C.C. din ianuarie 1910. În urma cererii insistente a lui V. I. Lenin, în Rusia a plecat J. Marchlewski. — *273.*

249 V. I. Lenin are în vedere plecarea sa la Copenhaga la cel de-al VIII-lea Congres socialist internaţional al Internaţionalei a II-a. — *274.*

250 Lenin a primit invitaţiile la Copenhaga ; una din ele era destinată Inessei Armand. — *275.*

251 Este vorba, probabil, de înştiinţarea Comitetului de organizare pentru convocarea Congresului de la Copenhaga. — *275.*

252 Scrisoarea nu s-a păstrat. — *275.*

253 Ch. Rappoport a primit de la L. B. Kamenev ultima parte a raportului P.M.S.D.R. pentru Congresul socialist internaţional de la Copenhaga la 18 august 1910, şi în ziua următoare a terminat traducerea lui în limba franceză. — *276.*

254 Este vorba de articolul „Despre fracţiunea «vperediştilor»" (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 332—340). — *277.*

255 Lenin are în vedere plecarea sa la Stockholm, unde urma să se întîlnească cu mama sa, M. A. Ulianova. El a plecat la Stockholm

www.dacoromanica.ro

la 12 septembrie şi s-a întors la Copenhaga la 26 septembrie 1910. — *279.*

256 Este vorba de raportul lui Tria (Vl. Mgheladze), care urma sa constituie o anexă a raportului P.M.S.D.R. la Congresul de la Copenhaga. La 5 august Zinoviev a trimis lui D. Kotlearenko exemplarul redactat de Lenin pentru a fi dat la tipografie după ce va fi tradus în limba franceză. Lui Kotlearenko i s-a cerut, de asemenea, să-i consulte pe Warski şi Dan, membri ai redacţiei O.C., în privinţa publicării acestui document. Raportul a fost publicat ulterior în limba rusă în baza unei hotărîri a O.C. (vezi scrisoarea către Gorki din 14 noiembrie 1910. Opere, vol. 34, Bucureşti, E.S.P.L.P. 1958, p. 441—442). El nu se află în anexele la darea de seamă a Congresului de la Copenhaga. — *280.*

257 V. I. Lenin a ţinut la Copenhaga un referat cu privire la cel de-al VIII-lea Congres socialist internaţional al Internaţionalei a II-a la 26 septembrie 1910. — *282.*

258 Este vorba de articolul lui K. B. Radek „Kritisches über Kopenhagen", consacrat rezoluţiei Congresului de la Copenhaga cu privire la „Tribunalele de arbitraj şi dezarmarea". Articolul lui Radek a fost publicat ca editorial în „Leipziger Volkszeitung" nr. 214 şi 215 din 15 şi 16 septembrie 1910. Despre inconsistenţa criteriului irealizabilităţii revendicărilor democratice în condiţiile imperialismului, Lenin a scris în lucrarea „Bilanţul discuţiei asupra autodeterminării", capitolul 2 : „Este «realizabilă» democraţia în condiţiile imperialismului ?" (vezi Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 23—25). — *283.*

259 Citînd Manifestul constitutiv al Internaţionalei I, K. Radek a omis cuvintele lui Marx referitoare la faptul că în cazul cînd nu sînt în stare să preîntîmpine activitatea diplomatică a guvernelor lor, clasele muncitoare sînt datoare „să se unească pentru a le demasca simultan şi să facă în aşa fel, încît legile simple ale moralei şi echităţii, care trebuie să reglementeze relaţiile dintre persoanele particulare, să devină legi supreme în relaţiile dintre naţiuni" (vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 16, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 13—14). — *283.*

260 În rezoluţia Congresului de la Copenhaga „Tribunalele de arbitraj şi dezarmarea" se spunea că parlamentarii socialişti trebuie să reînnoiască „propunerile privind dezarmarea generală şi în primul rînd propunerile referitoare la încheierea unor convenţii care să limiteze înarmările navale şi la desfiinţarea dreptului de captura pe mare". — *283.*

261 Este vorba de organizarea editării în străinătate a publicaţiei bolşevice „Raboceaia Gazeta". — *284.*

262 Articolul lui J. Marchlewski (Karski) împotriva lui Martov a fost publicat în revista „Die Neue Zeit", 1. Band, nr. 4 din 28 octombrie 1910 sub titlul „Ein Missverständnis" („O neînţelegere"). În

www.dacoromanica.ro

articolul lui J. Marchlewski se arata că I. O. Martov a denaturat un citat dintr-un articol al lui Lenin şi ca el a extins asupra revoluţiei ruse din 1905—1907 ideea lui K. Kautsky ca „strategia răsturnarii" nu este aplicabila în Germania. — *286.*

263 Este vorba de polemica purtata în presa social-democrata germană între R. Luxemburg şi K. Kautsky în problema grevei politice generale. La Congresul de la Magdeburg al Partidului social-democrat din Germania, care a avut loc între 18 şi 24 septembrie (st. n.) 1910, a fost adoptata prima parte a rezoluţiei, propusa de R. Luxemburg, cu privire la admiterea grevei politice generale ca mijloc de luptă pentru reforma electorală în Prusia ; partea din rezoluţie despre care scrie Lenin se referea la problema propagandei în legătură cu greva generală. — *289.*

264 Se pare ca V. I. Lenin nu s-a mai dus în Elveţia sa ţina referate. — *291.*

265 V. I. Lenin se referă la pregatirea editării revistei bolşevice legale „Mîsl". — *292.*

266 După toate probabilităţile, preşedinte al adunării redacţiei O.C. a fost sau A. Warski, sau V. Leder, care îl înlocuia. — *293.*

267 La plenara din ianuarie 1910 a C.C. s-a discutat, între altele, cazul V. K. Taratuta (Viktor), membru al Centrului Bolşevic, care a cerut Comitetului Central să întreprindă o ancheta în legatură cu faptul că în partid circulau zvonuri calomnioase la adresa sa. Plenara C.C. a numit o comisie de anchetă din care faceau parte 2 menşevici, 1 bolşevic, 1 social-democrat polonez şi 1 bundist. După cercetări minuţioase, comisia a stabilit în unanimitate ca nu există nici un fel de probe pe baza carora Viktor sa fie acuzat ca provocator şi l-a reabilitat. — *294.*

268 Este vorba de ziarul „Zvezda", a cărui editare era în curs de pregătire la Petersburg. Ziarul a aparut de la 16 (29) decembrie 1910 pînă la 22 aprilie (5 mai) 1912. Continuarea directa a ziarului „Zvezda" a fost „Nevskaia Zvezda", a cărei editare a fost iniţiata în urma confiscarilor frecvente ale ziarului „Zvezda". Ultimul număr al ziarului „Nevskaia Zvezda" a apărut la 5 (18) octombrie 1912. Din redacţia ziarului „Zvezda" au făcut parte iniţial V. D. Bonci-Bruevici, N. I. Iordanski (plehanovist) şi I. P. Pokrovski (reprezentant al fracţiunii social-democrate din Duma a III-a de stat care simpatiza cu bolşevicii). Editor al ziarului a fost bolşevicul N. G. Poletaev, deputat în Dumă. — *294.*

269 V. I. Lenin are în vedere intenţia cîtorva bolşevici din Rusia de a face din ziarul „Zvezda" un organ de presă al fracţiunii social-democrate din Duma a III-a de stat. Din acest considerent au fost atraşi să colaboreze la ziar menşevicii Gheghecikori şi Kuznetov, deputaţi în Dumă. Acesta şi este motivul pentru care s-au iscat neînţelegeri în redacţie. — *295.*

www.dacoromanica.ro

270 Potrivit informațiilor furnizate de V. D. Bonci-Bruevici, neînțelegerea a fost provocată de faptul că I. P. Pokrovski nu era de acord ca bolșevicul Turutin sa fie inclus în redacția ziarului „Zvezda", deși V. I. Lenin consimțise la aceasta. — *295*.

271 Este vorba de editarea unei reviste bolșevice legale. Editarea acestei reviste sub titlul „Mîsl" s-a realizat în decembrie 1910 la Moscova. Revista a fost suspendată în aprilie 1911 ; ultimul număr, al cincilea, a fost confiscat. — *296*.

272 Prezenta declarație a fost scrisă în legătură cu divergențele cu A. A. Bogdanov (Maksimov) și cu lupta ce se ducea din această cauză în redacția ziarului „Proletarii" (vezi scrisoarea lui V. I. Lenin către A. M. Gorki din 25 februarie 1908 — volumul de față, p. 151—156).

La declarația lui Lenin, I. F. Dubrovinski și N. K. Krupskaia ca răspuns la ieșirea lui A. A. Bogdanov din redacția ziarului „Proletarii", acesta a comunicat la 27 iunie (probabil în ziua primirii declarației) lui V. K. Taratuta că accepta condițiile formulate în cele patru puncte pînă la rezolvarea problemei de catre Centrul Bolșevic. — *299*.

273 Este vorba de călătoria țarului Nicolaie al II-lea în Europa în vara anului 1909. Scopul călătoriei era să demonstreze unitatea forțelor reacțiunii europene care ajutaseră la înăbușirea revoluției din 1905—1907 din Rusia. O apreciere asupra acestui fapt vezi în articolul lui V. I. Lenin „Călătoria țarului în Europa și aceea a cîtorva deputați din Duma ultrareacționară în Anglia" (Opere complete, vol. 19, București, Editura politica, 1963, ed. a doua, p. 54—59). — *302*.

274 După ce a primit scrisoarea lui V. I. Lenin, care era semnată de I. Rubanovici, reprezentantul partidului socialiștilor-revoluționari în Biroul socialist internațional, B.S.I. s-a adresat tuturor partidelor socialiste chemîndu-le sa protesteze împotriva venirii țarului în țările lor și, în caz ca va sosi, muncitorii din Europa să-și demonstreze atitudinea față de el.

Fracțiunile socialiste și muncitorești din organele reprezentative din Suedia, Anglia, Franța, Italia etc. au adresat interpelări guvernelor respective în legătură cu venirea țarului ; în Suedia, Germania, Anglia, Franța, Italia și în alte țări au fost organizate mitinguri și demonstrații de protest. — *302*.

275 Despre ce întrebare este vorba, nu s-a putut stabili. Conflictele din redacția O.C. s-au agravat mai ales după plenara din ianuarie 1910 a C.C. al P.M.S.D.R., cînd, în afară de Martov, în redacția ziarului „Soțial-Demokrat" a intrat și Dan. Ramînînd în minoritate în diferite probleme, aceștia provocau conflicte, adresau Biroului din strainatate al C.C. plîngeri împotriva bolșevicilor și a reprezentantului Social-democrației poloneze. Dupa cum rezultă din scrisoarea Biroului din strainatate al C.C. publicată în aprilie 1910 în ziarul „Golos Soțial-Demokrata" nr. 21, aceste plîngeri nu erau

www.dacoromanica.ro

examinate, deoarece bolşevicii şi reprezentantul Social-democraţiei poloneze care făceau parte din Biroul din străinătate al C.C. refuzau să participe la şedinţe la care urma să se discute această chestiune. Biroul din străinătate al C.C. s-a adresat Comitetului Central cerînd să se precizeze „limitele competenţei Biroului din străinătate al C.C. în problema conflictelor care apar în redacţia O.C." Bolşevicii s-au adresat şi ei Comitetului Central, propunîndu-i să convoace plenara C.C. pentru a-i înlocui pe Martov şi pe Dan din redacţia O.C. cu menşevici-partiiţi (vezi volumul de faţă, p. 268—272). — *304.*

276 Este vorba de articolul lui I. V. Stalin „Scrisoare din Caucaz". — *305.*

277 Este vorba de faptul că redacţia ziarului „Golos Soţial-Demokrata" a publicat în februarie 1910 la Paris foaia volantă „Scrisoare către tovarăşi!", semnată de Akselrod, Dan, Martov şi Martînov. În foaia volantă era propagată ideea „egalităţii în drepturi" între partidul ilegal şi organizaţiile legale şi semilegale ale lichidatorilor-legalişti, care o rupseseră cu P.M.S.D.R., şi se căuta să se demonstreze necesitatea unificării cu ei. Întrucît redacţia O.C. — ziarul „Soţial-Demokrat" —, în persoana bolşevicilor şi reprezentanţilor Social-democraţiei poloneze, a respins această poziţie antipartinică, autorii foii volante au acuzat ziarul „Soţial-Demokrat" că s-a transformat într-o filială a ziarului „Proletarii" şi au declarat că intenţionează să continue să editeze ziarul „Golos Soţial-Demokrata". Lenin a analizat acest document şi a făcut o apreciere politică asupra lui în articolele „«Golos»-ul lichidatorilor împotriva partidului (Răspuns ziarului «Golos Soţial-Demokrata»)" şi „Unificarea partidului în străinătate" (vezi Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 215—224 şi 247—250). — *305.*

278 În nr. 12 al ziarului „Soţial-Demokrat" a fost publicat articolul nesemnat „În legătură cu conferinţa de partid".

„Scrisoarea către organizaţiile de partid (Cu privire la conferinţa ordinară de partid)" a fost scrisă de o comisie formată din G. E. Zinoviev, I. F. Dubrovinski şi I. O. Martov. — *307.*

279 Este vorba de scrisoarea lui M. M. Rozen (Ezra), membru al C.C. al Bundului, adresată lui G. E. Zinoviev. — *309.*

280 Este vorba, probabil, de şedinţa Biroului din străinătate al C.C. — *311.*

281 Este vorba de articolul anonim „Die russische Sozialdemokratie (Von unserem russischen Korrespondenten)", publicat în nr. 201 al ziarului „Vorwärts" la 28 august 1910 — ziua deschiderii Congresului de la Copenhaga al Internaţionalei a II-a ; autorul articolului era L. Trotki. Lenin aminteşte de articol în 1912, în „Anonimul de la «Vorwärts» şi starea de lucruri din P.M.S.D.R." (vezi Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 215). — *312.*

www.dacoromanica.ro

282 Scrisoarea de recomandare cu antetul ziarului „Proletarii", Organul Central al P.M.S.D.R., cu ştampila C.C. al P.M.S.D.R. şi cu semnatura lui V. I. Lenin a fost dată lui V. D. Bonci-Bruevici înaintea plecării lui la Londra pentru a rezolva unele probleme ale editurii „Demos". V. D. Bonci-Bruevici trebuia să rezolve la Londra, Berlin şi Paris problema editării operelor lui M. Gorki, Skitaleţ şi ale altor scriitori într-o serie de limbi europene, precum şi problema difuzării lor ; o parte din veniturile realizate din vînzarea acestor cărţi urma să intre în casa C.C. al P.M.S.D.R. Scrisoarea de recomandare a fost scrisă în patru exemplare (în limbile rusă, franceză, germană şi engleză). — *322*.

www.dacoromanica.ro

INDICE DE NUME

A

A. A., A. A—ci, Al. Al., Al. Al—ci — *vezi* Bogdanov, A.

A. M., A. M—ci, Al. M—ci vezi Gorki, A. M.

A. Vas., An. Vas., An. Vas—ci, Anat. Vas—ci — *vezi* Lunacearski, A. V.

An. Al. — *vezi* Lunacearskaia, A. A.

Abramoff — *vezi* Avramov (Abramov), R. P.

Absolut — *vezi* Stasova, E. D.

Aducătoarea — *vezi* Elizarova, A. I.

Afanasieva, S. N. (Serafima) (1876—1933) — s-a încadrat în mişcarea revoluţionară la Petersburg în ultimul deceniu al secolului trecut. În 1901 a emigrat în Germania, la Berlin, unde a făcut parte din grupul de sprijinire a „Iskrei". După ce s-a întors în Rusia, a fost arestată şi apoi deportată în Siberia. În vara anului 1904 a fugit în Elveţia, unde i-a cunoscut pe N. K. Krupskaia şi pe V. I. Lenin. În toamna aceluiaşi an s-a întors ilegal în Rusia ; a activat la Petersburg şi Harkov. În 1905, îmbolnăvindu-se grav, s-a retras din activitatea de partid. — *13.*

Akselrod, P. B. (1850—1928) — social-democrat ; la Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a participat cu drept de vot consultativ din partea redacţiei „Iskrei", iskrist din minoritate. După congres a devenit un menşevic activ. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost unul dintre liderii lichidatorismului. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. — *10, 47, 147, 269.*

Aleksandrov — *vezi* Postolovski, D. S.

Aleksandrova, E. M. (Ştein) (1864—1943) — membră a organizaţiei „Narodnaia volea". În 1894 a fost arestată şi deportată ; în

www.dacoromanica.ro

deportare a aderat la social-democraţi. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a devenit menşevică activă, iar în 1904 a fost cooptată în C.C. ; a lucrat ca secretară a Comisiei de organizare a menşevicilor. În anii reacţiunii nu a participat activ la viaţa politică. În 1910—1912 a aderat la grupul constituit în jurul „Pravdei" de la Viena a lui Troţki.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în diverse instituţii cultural-educative. — *20.*

Alekesinski, G. A. (Piotr) (n. 1879) — social-democrat. În perioada revoluţiei din 1905—1907 a aderat la bolşevici. Deputat în Duma a II-a de stat. În anii reacţiunii a fost otzovist, lector la şcoala fracţionista de la Capri, unul dintre organizatorii grupului antipartinic „Vpered". În timpul primului război mondial s-a manifestat ca un social-şovinist inveterat. Înapoindu-se în 1917 în Rusia, s-a alăturat grupului plehanovist „Edinstvo". În iulie 1917 a ticluit, împreună cu serviciul de contraspionaj militar, nişte documente false împotriva lui V. I. Lenin şi a bolşevicilor.

În aprilie 1918 a fugit peste graniţă, unde s-a alăturat celor din tabara ultrareacţionară. — *120—121, 127—128, 141, 159, 161, 171, 189, 210, 218, 220, 256, 265.*

Andreeva, M. F. (1868—1953) — membră a P.C.U.S. din 1904, reputată actriţă rusă, militantă pe tărîm obştesc, soţia şi colaboratoarea lui A. M. Gorki. A participat la revoluţia din 1905. Împreună cu Gorki a vizitat o serie de ţari din Europa şi S.U.A. cu scopul de a strînge fonduri pentru partid. A îndeplinit o serie de sarcini trasate de V. I. Lenin. A acordat sprijin financiar partidului. În 1912 s-a întors ilegal în Rusia ; a fost judecata şi pusă sub supravegherea poliţiei.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a desfăşurat activitate pe tarîm obştesc. — *120, 129, 132—133, 139, 159, 164, 165, 167, 168—169, 233, 263, 280.*

Andrei — vezi Kveatkovski, A. A.

Annenski, N. F. (1843—1912) — economist-statistician şi publicist, fruntaş al mişcarii narodnice liberale. — *274.*

Antonovici, M. A. (1835—1918) — publicist de orientare democrat-revoluţionara, critic literar, filozof, colaborator la revista „Sovremennik". Dupa arestarea lui Cernîşevski, din 1862 pînă în 1866 a condus revista „Sovremennik". A fost un talentat propagator şi popularizator al materialismului şi darvinismului. A luptat împotriva idealismului filozofic. — *274.*

Astrahanţev, E. P. (n. 1875) — social-democrat, lăcătuş la Uzina de armament din Ijevsk. În 1907 a fost ales deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Veatka. A făcut parte din fracţiunea social-democrata ca deputat menşevic ; a colaborat la ziarul lichidatorist „Jivoe Delo". — *194.*

Autorul — vezi Bogdanov, A.

www.dacoromanica.ro

Avdeev — vezi Divilkovski, A. A.

Avenard, Etienne (n. 1873) — colaborator (1907) la ziarul „L'Humanité", Organul Central al Partidului socialist unit francez. — *118—119.*

Avenarius, Richard (1843—1896) — filozof elveţian idealist subiectiv, unul dintre întemeietorii empiriocriticismului.
Lenin, în lucrarea sa „Materialism şi empiriocriticism", a dovedit netemeinicia şi caracterul reacţionar al teoriilor lui Avenarius. — *162.*

Avramov (Abramov), *R. P.* (1882—1937) — participant la mişcarea revoluţionară din Bulgaria şi din Rusia ; în 1898 a intrat în Partidul social-democrat bulgar. În 1900 a fost membru al cercului marxist de la Geneva, iar în 1901—1902 a intrat în grupul berlinez de sprijinire a „Iskrei". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolşevic. A fost secretar al Comitetului organizaţiei din străinătate a bolşevicilor. S-a ocupat cu transportul de literatură ilegală. În 1904 a fost unul dintre organizatorii grupului bolşevic de la Berlin. În 1905 a fost agent al C.C. bolşevic din străinătate şi a făcut parte din comisia administrativă de pe lîngă C.C. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în diverse instituţii sovietice. În 1925 a intrat în P.C. (b) al U.R.S.S. — *103.*

B

Babinţev, I. I. (Saveli) (1886—1919) — s-a încadrat în mişcarea social-democrată în 1908. În vara anului 1909 a fost trimis de organizaţia de partid Moscova la şcoala de la Capri. După întoarcerea sa la Moscova a desfăşurat activitate în rîndurile sindicatelor. — *206—214.*

Barsov — vezi Ţhakaia, M. G.

Bazarov (Rudnev), V. A. (1874—1939) — filozof şi economist ; a participat la mişcarea social-democrată începînd din 1896. În anii 1905—1907 a colaborat la o serie de publicaţii bolşevice. În perioada reacţiunii s-a îndepărtat de bolşevism. Unul dintre principalii reprezentanţi ai machismului.
A luat atitudine împotriva Revoluţiei Socialiste din Octombrie. Începînd din 1921 Bazarov a lucrat la Comisia de stat a planificării. — *100, 110, 111, 144, 153, 155, 162, 178, 210, 214.*

Bătrînul — vezi Lenin, V. I.

Bebel, August (1840—1913) — militant de seamă al social-democraţiei germane şi al Internaţionalei a II-a. Şi-a început activitatea politică în prima jumătate a deceniului al 7-lea al secolului trecut ; a fost membru al Internaţionalei I. În 1869 a întemeiat, împreună cu W. Liebknecht, Partidul muncitoresc social-democrat din Germania („eisenachieni") ; a luat atitudine împotriva reformismului şi revizionismului din rîndurile social-democraţiei germane. — *12, 14, 45, 49, 50, 52, 108, 123, 317—318.*

www.dacoromanica.ro

Belopolski, I. I. (Motea) (1884—1918) — muncitor tipograf, participant la mişcarea revoluţionară începînd din 1903 ; membru al partidului bolşevic din 1905, a desfăşurat activitate de partid la Odesa ; a adoptat o poziţie împăciuitoristă faţă de menşevici, ulterior otzovist. A fost de mai multe ori arestat şi condamnat. În 1911 a fost condamnat la muncă silnica şi deportat în Siberia. În 1916 a desfăşurat agitaţie în rîndurile soldaţilor. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a desfăşurat activitate în organele aparatului de stat din Siberia. — *114—115.*

Belousov, T. O. (n. 1875) — menşevic-lichidator, deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Irkutsk. În februarie 1912 a părăsit fracţiunea social-democrată din Dumă, dar nu şi-a depus mandatul. V. I. Lenin a condamnat cu asprime comportarea lui Belousov în articolul „În legătură cu retragerea deputatului T. O. Belousov din fracţiunea social-democrată din Dumă" (Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 200—205). — *194.*

Belski — *vezi* Krasikov, P. A.

Bem — *vezi* Silvin, M. A.

Berman, I. A. (1868—1933) — social-democrat ; jurist şi filozof. În perioada primei revoluţii ruse a aderat mai întîi la menşevici, apoi la bolşevici. A scris o serie de lucrări de filozofie în care a procedat la o revizuire a materialismului dialectic.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a intrat în P.C. (b) din Rusia ; a predat în diverse instituţii de învăţămînt superior. — *153.*

Bernheim — 174.

Bibikov, I. I. (Kleşci) (n. 1882) — în toamna anului 1903 a intrat în P.M.S.D.R., a aderat la bolşevici. A lucrat la Moscova, Orel, Baku şi Petersburg. A fost în repetate rînduri arestat. În 1907 a fost condamnat la un an şi jumătate închisoare. După eliberare s-a retras din activitatea de partid. — *41.*

Björck — 122.

Bogdanov, A. (Malinovski A. A., Verner, Maksimov, Rahmetov, Reinert, Readovoi, Sîsoika) (1873—1928) — social-democrat, filozof, sociolog, economist, de profesiune medic. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici. În calitate de membru al Biroului Comitetelor Majorităţii a activat în Rusia pentru pregătirea Congresului al III-lea ; la congres a fost ales membru al C.C. A făcut parte din redacţia organelor de presă bolşevice „Vpered" şi „Proletarii" şi a fost unul din redactorii ziarului bolşevic „Novaia Jizn". În perioada reacţiunii a fost liderul otzoviştilor şi al grupului „Vpered". În domeniul filozofiei a încercat sa creeze un sistem propriu, „empiriomonismul", criticat de Lenin în lucrarea „Materialism şi empiriocriticism". La consfatuirea din iunie 1909 a redacţiei largite a ziarului „Proletarii" a fost exclus din partidul bolşevic. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii şi conducătorii „Prolet-

www.dacoromanica.ro

cultului". — *6—10, 13, 16, 22, 24, 42—43, 45—46, 51, 53, 80—81, 88, 100, 110, 111, 127, 139, 141, 144, 147, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 161, 162, 163, 164, 169, 171, 177, 185, 189, 199, 210, 211, 214, 215, 216, 220, 223, 234, 236, 255, 261, 299—301.*

Bogdanova, N. B. — soția lui A. Bogdanov. — *169.*

Bogdasarian, T. — membru al secției bolșevice de la Geneva, student. Fiind suspectat că a participat la exproprierea de la Tiflis din 13 iunie 1907, a fost arestat la 5 ianuarie 1908 la München. Guvernul țarist a cerut ca Bogdasarian și o serie de alte persoane să fie extrădate ca infractori de drept comun. Datorită eforturilor depuse de V. I. Lenin și agitației desfășurate de bolșevici, s-a reușit ca persoanele arestate să nu fie extrădate. După o detențiune de 15 luni, Bogdasarian a fost eliberat. — *174, 194.*

Bonci-Bruevici, V. D. (1873—1955) — bolșevic ; istoric și publicist. În 1904 a condus serviciul de expediție al C.C., iar apoi a organizat editura de partid „V. Bonci-Bruevici și N. Lenin". În anii următori a participat activ la organizarea editării de ziare și reviste bolșevice și la înființarea de edituri ale partidului.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost directorul treburilor Consiliului Comisarilor Poporului (pînă în octombrie 1920), apoi a deținut posturi de conducere în edituri și în institute de cercetare științifică. — *54, 101—102, 103, 225, 294—296, 322.*

Boris — vezi Noskov, V. A.

Börjesson — 122, 125.

Botkina, M. S. (1870—1960) — pictoriță, fiica medicului savant și militant pe tarîm obștesc S. P. Botkin. — *263.*

Bracke, (Alexandre-Marie Desrousseaux) (1861—1955) — unul dintre liderii Partidului socialist francez. A fost unul din redactorii ziarului „L'Humanité" ; în repetate rînduri a fost ales deputat în parlament. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții social-șoviniste. S-a pronunțat împotriva afilierii socialiștilor francezi la Internaționala a III-a. — *38, 104, 115.*

Branting, Karl Hjalmar (1860—1925) — lider al Partidului social-democrat din Suedia, unul dintre conducătorii Internaționalei a II-a. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții social-șoviniste. Între anii 1920 și 1925 a fost, în mod succesiv, șeful cîtorva guverne social-democrate. — *122, 299.*

Breazkun, M. F. (n. 1879) — lăcătuș, social-democrat. A desfășurat propagandă în rîndurile muncitorilor. A fost condamnat la 9 ani muncă silnică pentru participare la exproprierea din 16 mai 1907. — *252.*

Bringmann, August (1861—1920) — lider sindical german, reformist, reprezentant al tendințelor corporatiste în mișcarea sindicală. Redactor al revistei „Zimmerer". Timp de mai mulți ani a fost membru al Comisiei generale a sindicatelor. — *145.*

www.dacoromanica.ro

Britman — vezi Popov, A. V.

Bronştein, P. A. (Iuri, I.) (n. 1881) — social-democrat, menşevic. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a situat pe poziţii lichidatoriste. A fost redactor al revistei „Delo Jizni", de orientare lichidatoristă ; a colaborat la ziarele „Nevskii Golos", „Luci" şi la alte publicaţii ale menşevicilor-lichidatori.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a desfăşurat activitate contrarevoluţionară în sudul ţării, iar mai tîrziu a emigrat în străinătate. — *186, 264, 269.*

Bucătarul — vezi Şcekoldin, F. I.

Burţev, V. L. (1862—1936) — a participat la mişcarea revoluţionară din deceniul al 9-lea al secolului trecut ; s-a apropiat de narodovolişti. Fiind arestat, a reuşit să fugă peste graniţă, unde s-a ocupat cu dezvăluirea activităţii secrete a departamentului poliţiei. Înainte de prima revoluţie rusă era apropiat de socialiştii-revoluţionari, iar după înfrîngerea revoluţiei i-a susţinut pe cadeţi.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a participat la crearea de organizaţii monarhice albgardiste. — *202.*

C

Cebotariov, I. N. (1861—1934) — narodovolist, participant la mişcarea revoluţionară din 1886 ; a fost arestat în legătură cu procesul lui A. I. Ulianov ; prieten intim al familiei Ulianov încă de pe vremea cînd se aflau la Simbirsk. V. I. Lenin s-a folosit de adresa lui Cebotariov de la Petersburg pentru a coresponda cu rudele şi pentru a trimite literatură ilegală. — *117.*

Cerevanin, N. (Lipkin, F. A.) (1868—1938) — unul dintre liderii menşevicilor, lichidator. Colaborator la publicaţiile lichidatoriste şi (în 1910) unul dintre cei 16 menşevici autori ai „Scrisorii deschise" cu privire la lichidarea partidului ; după conferinţa antipartinică din august 1912 a fost membru al centrului menşevic (C. O.). În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şoviniste. În 1917 a fost redactor la „Raboceaia Gazeta", Organul Central al menşevicilor, şi membru al C.C. menşevic. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. — *245, 247, 285.*

Cernîşevski, N. G. (1828—1889) — filozof materialist, socialist utopist, scriitor şi critic literar, conducător al mişcării revoluţionar-democrate ruse din deceniul al 7-lea al secolului trecut. Revista „Sovremennik", care apărea sub îngrijirea lui, era purtătorul de cuvînt al forţelor revoluţionare din Rusia. Cernîşevski a demascat cu vehemenţă caracterul iobagist al „reformei ţărăneşti" din 1861, chemînd pe ţărani la răscoală. Arestat în 1862 de guvernul ţarist, după o detenţiune de 2 ani în fortăreaţa Petropavlovskaia a fost deportat în Siberia, unde şi-a petrecut 20 de ani din viaţă. Cernîşevski a rămas un luptător consecvent împotriva inegalităţii sociale şi a oricăror forme de asuprire economică şi politică. — *274.*

www.dacoromanica.ro

Cernov, V. M. (1876—1952) — unul dintre liderii şi teoreticienii partidului socialiştilor-revoluţionari. În anii 1902—1905 a fost redactor al ziarului „Revoliuţionnaia Rossiia", organul de presă al eserilor. Dupa revoluţia din februarie 1917 a fost ministru al agriculturii în guvernul provizoriu. După Revoluţia Socialistă din Octombrie — unul dintre organizatorii rebeliunilor antisovietice. În 1920 a emigrat. În strainatate a continuat să desfaşoare activitate antisovietică. — *266.*

Cerşetorul — vezi Vinogradova, O. I

Ciheidze, N. S. (1864—1926) — unul dintre liderii menşevismului. Deputat în Dumele a III-a şi a IV-a de stat din partea guberniei Tiflis, liderul fracţiunii menşevice din Duma a IV-a. Lenin spunea despre Ciheidze că este un „social-democrat din preajma partidului", care şi-a dovedit în Dumă „priceperea de a acoperi pe oportunişti şi de a-i sluji". După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917, Ciheidze a fost preşedinte al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd, preşedinte al C.E.C. şi a sprijinit activ guvernul provizoriu burghez.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost preşedinte al Adunării constituante din Gruzia — guvern menşevic contrarevoluţionar. În 1921, dupa instaurarea Puterii sovietice în Gruzia, a emigrat la Paris. — *194.*

D

Dan (Gurvici), F. I. (1871—1947) — unul dintre liderii menşevicilor. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a aflat în străinătate în fruntea grupului de lichidatori; a redactat ziarul „Golos Soţial-Demokrata".

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice. — *147, 257, 259, 260, 268, 294, 299, 304, 305, 306, 307—308, 309.*

Danila — vezi Kirillovski-Novomirski, D. I.

David, Eduard (1863—1930) — economist, unul dintre liderii de dreapta ai social-democraţiei germane, revizionist. În 1919 a intrat în primul guvern de coaliţie al Republicii germane. A fost ministru de interne în 1919—1920. — *222, 241, 245.*

Davidson, I. — colaborator la o serie de publicaţii marxiste. A facut parte din grupul berlinez de sprijinire a social-democraţilor şi din „Uniunea social-democraţilor ruşi din străinătate". — *324.*

Davîdov, N. M. (n. 1890) — membru al P.M.S.D.R. din 1906. A dus muncă de partid în organizaţia bolşevică din Ekaterinburg. În 1909 a fost arestat şi deportat în gubernia Arhanghelsk, de unde s-a întors în 1912 la Ekaterinburg. În 1914 a condus campania de asigurari. — *204.*

Delta — vezi Stasova, E. D.

www.dacoromanica.ro

Demeanenko, P. — pentru participare la expropriere a fost condamnat la 6 ani munca silnica. — *252.*

Demonul — *vezi* Zemleacika, R. S.

Denisov, V. P. (Vsevolod, Vs.) (n. 1876) — a intrat în mişcarea social-democrată în ultimul deceniu al secolului trecut. După sciziunea din P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici. În 1908 a participat la Conferinţa a V-a a P.M.S.D.R. A făcut parte din grupul otzoviştilor. În 1909 a fost arestat şi deportat în gubernia Irkutsk. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a desfaşurat activitate pedagogică. — *209, 228.*

Deutsch, L. G. (1855—1941) — narodnic, apoi social-democrat. În 1883 a participat la crearea grupului „Eliberarea muncii". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — menşevic, în anii reacţiunii — lichidator. Dupa Revoluţia Socialista din Octombrie s-a retras din viaţa politica. — *20.*

Divilkovski, A. A. (Avdeev) (1873—1932) — membru al P.M.S.D.R. din 1898. În 1906 a emigrat în Elveţia, a aderat la menşevicii pleanovişti. În anii primului razboi mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste. În 1918 a intrat în grupul bolşevicilor de la Geneva. În noiembrie 1918 s-a intors în Rusia Sovietică. — *270.*

Domov — *vezi* Pokrovski, M. N.

Doroşenko, N. V. (Konstantin Sergheevici) (1881—1926) — a intrat în mişcarea social-democrată în 1902, a lucrat la Petersburg şi Tiflis. A colaborat la ziarul „Vpered" sub pseudonimul „Napoleon". În 1906 a fost judecat şi condamnat la un an şi jumătate închisoare. Ulterior s-a retras din activitatea de partid. — *60—61.*

Dorov, In. — *vezi* Dubrovinski, I. F.

Dubois — *vezi* Postolovski, D. S.

Dubreuil, Louis (1862—1924) — socialist, secretar general al Partidului socialist francez şi al secţiei franceze a Internaţionalei a II-a. Colaborator şi redactor la o serie de ziare socialiste. Autorul cărţii „La commune (1871)". — *156.*

Dubrovinski, I. F. (Dorov In., In., Innokentiev, Innokenti, Inok, „Practicianul") (1877—1913) — unul dintre militanţii de seamă ai partidului bolşevic. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a fost cooptat în C.C. În 1905 a fost unul dintre organizatorii şi conducătorii insurecţiei armate din Moscova. La Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. a fost ales membru al C.C. În 1908 a făcut parte din redacţia ziarului „Proletarii". În repetate rînduri a avut de suferit de pe urma masurilor de represiune ; a murit în 1913, pe cînd se afla în deportare la Turuhansk. V. I. Lenin a semnalat greşelile împaciuitoriste comise de Dubrovinski în perioada reacţiunii, dar în acelaşi timp l-a apreciat în mod deosebit ca pe unul dintre cei mai de seama organizatori ai partidului, ca pe un om devotat cauzei clasei

www.dacoromanica.ro

muncitoare. — *48, 139, 147, 158, 159, 184—191, 195, 196, 200, 210—211, 223, 224, 300, 304.*

Dzerjinski, F. E. (Iuzef) (1877—1926) — militant de seamă al partidului comunist şi al statului sovietic, membru de partid din 1895. Unul dintre organizatorii social-democraţiei din Polonia şi Lituania. A desfăşurat muncă de partid în Polonia şi Rusia. Începînd de la Congresul al IV-lea al partidului a fost membru al C.C. al P.M.S.D.R.

După victoria Revoluţiei Socialiste din Octombrie a fost preşedinte al Ceka, apoi a deţinut şi alte posturi de răspundere. Începînd din iunie 1924 a fost membru supleant al Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia şi membru al Biroului organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia. — *249.*

E

E — vezi Rozen, M. M.

Egorov, N. M. (n. 1871) — muncitor, deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Perm. A făcut parte din fracţiunea social-democrată. A colaborat la ziarul bolşevic legal „Zvezda", apoi a aderat la troţkişti. În 1913 — colaborator permanent al ziarului lichidatorist „Luci". În 1917 a făcut parte din grupul „interraioniştilor". — *194.*

Ekk, A. — 248—249.

Elizarova-Ulianova, A. I. (1864—1935) — militantă de seamă a partidului comunist, sora mai mare a lui V. I. Lenin. S-a integrat în mişcarea revoluţionară în 1886. În anii 1900—1905 a lucrat în organizaţii iskriste, la ziare bolşevice ilegale, a fost membră a redacţiei ziarului „Vpered". A participat îndeaproape la editarea lucrărilor lui V. I. Lenin. A desfăşurat activitate revoluţionară la Moscova, Saratov şi Petrograd. În anii 1912—1914 a colaborat la publicaţiile bolşevice „Pravda", „Prosveşcenie" şi „Rabotniţa". A fost în repetate rînduri arestată. În 1917 a fost secretar de redacţie la ziarul „Pravda" şi redactor-şef al revistei „Tkaci". În perioada 1918—1921 a lucrat la Comisariatul poporului pentru învăţămînt. A luat parte activa la organizarea Institutului Lenin şi a fost colaboratoare ştiinţifică a acestui institut. Autoare a mai multor volume de amintiri despre V. I. Lenin şi a altor lucrări. — *99, 122.*

Engels, Friedrich (1820—1895). — *34, 95, 148, 214, 283.*

Englezul — vezi Felz, Joseph.

Ermolaev, K. M. (Roman) (1884—1919) — social-democrat, menşevic. Delegat la Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R.; a fost ales în C.C. din partea menşevicilor. În anii reacţiunii s-a situat pe poziţii lichidatoriste; în 1910 a făcut parte din grupul celor 16 menşevici care au semnat „Scrisoarea deschisă" cu privire la lichidarea partidului. În 1917 a fost ales în C.C. al partidului menşevic şi a facut parte din Comitetul Executiv Central din Rusia al primei legislaturi. — *265, 269.*

www.dacoromanica.ro

Eroghin, M. M. (n. 1856) — moşier, unul dintre cei mai zeloşi promotori ai politicii reacţionare a ţarismului. Deputat în Duma I de stat. Pentru a feri pe deputaţii ţărani din Duma de stat de influenţa revoluţionară, a creat pentru ei un cămin, încercînd să-i educe în spirit monarhist ; deputaţii ţărani şi-au dat seama însă de intenţiile lui Eroghin şi au părăsit căminul. — *215, 220.*

Essen, A. M. (Meamlin, Stepanov) (1880—1930) — a participat la mişcarea social-democrată începînd din 1899. A dus muncă de partid la Ekaterinoslav, Petersburg, Moscova şi în străinătate. A fost în repetate rînduri victima măsurilor de represiune ale guvernului ţarist. Delegat la Congresul al III-lea al P.M.S.D.R. În anii 1907—1917 n-a participat activ la munca de partid. În 1920 a fost primit în P.C. (b) din Rusia. — *71, 72, 73.*

Essen, M. M. (Zver, Zveruşka) (1872—1956) — social-democrată, după Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolşevică. A activat în Comitetul din Petersburg ; în 1903 a fost cooptată în C.C. În februarie 1904 a fost trimisă în străinătate pentru a informa asupra stării de lucruri din Rusia. La întoarcerea în ţară a fost arestată la graniţă, iar peste un an deportată ; în drum spre locul de deportare a evadat. Din septembrie 1905 a lucrat la Comitetul din Petersburg. În 1906 a fost membră a Comitetului din Moscova. În perioada reacţiunii s-a retras din activitatea revoluţionară. În 1920 a intrat în partidul comunist. — *106—108.*

Ezerski, F. — autorul articolului „Greva muncitorilor francezi" publicat în 1907 în nr. 1 al revistei „Obrazovanie". — *123.*

F

Fedorova-Ştremer, N. I. — a fost secretară a Comitetului din Petersburg. În decembrie 1904 s-a situat pe o poziţie împăciuitoristă faţă de menşevici. — *5.*

Feodorovici — *vezi* Teodorovici, I. A.

Feliks — *vezi* Litvinov, M. M.

Feliks Aleksandrovici — *vezi* Vorovski, V. V.

Felz, Joseph — englez, proprietarul unei fabrici de săpun. În timpul Congresului al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. a acceptat să acorde partidului un împrumut. Datoria a fost restituită urmaşilor lui Felz după Revoluţia Socialistă din Octombrie. — *136.*

Ferri, Enrico (1856—1929) — unul dintre liderii Partidului socialist italian, ideologul aşa-numiţilor „integralişti" (centrişti), care, deşi uneori luau atitudine împotriva reformiştilor făţişi, în problemele de bază ale luptei de clasă se situau totuşi pe poziţii reformiste, oportuniste. În 1898, iar apoi din 1904 şi pînă în 1908 a redactat ziarul „Avanti !", Organul Central al partidului socialist.

www.dacoromanica.ro

În timpul primului război mondial s-a pronunţat pentru intrarea socialiştilor în guvernul burghez. Ulterior a devenit un susţinător al fascismului în Italia. — *146, 148, 156.*

Filatov, V. V. (n. 1879) — social-democrat, ziarist. Şi-a început activitatea revoluţionară în ultimul deceniu al secolului trecut la Petersburg. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici. A colaborat la ziarele bolşevice „Vpered" şi „Proletarii". În 1920 a încetat să mai facă parte din P. C. (b) din Rusia. — *37.*

Finn — vezi Finn-Enotaevski, A. I.

Finn-Enotaevski, A. I. (1872—1943) — social-democrat, economist şi publicist. În anii 1903—1914 a aderat la bolşevici. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii defensiste şi şoviniste. A scris o serie de lucrări de economie, în care a denaturat esenţa marxismului. — *6.*

Fişer — vezi Galberştadt, R. S.

Foma — vezi Kozîrev, N. N.

Fotieva, L. A. (Kiska) (n. 1881) — membră a P.C.U.S. din 1904. În 1904—1905 a activat în cadrul grupului bolşevic rus din străinătate ; a ajutat-o pe N. K. Krupskaia în efectuarea corespondenţei cu organizaţiile de partid ilegale din Rusia. A participat la revoluţia din 1905—1907 şi la Revoluţia Socialistă din Octombrie. Din 1918 a fost secretară a Consiliului Comisarilor Poporului şi a Consiliului Muncii şi al Apărării şi în acelaşi timp secretara lui V. I. Lenin. — *31, 37.*

Frei — vezi Lenin, V. I.

Freitag — vezi Peatniţki, O. A.

G

G., Gr. — vezi Zinoviev, G. E.

Gaivas, V. I. (Gaïvas) — muncitor ; după ce a participat la exproprierea din 1907, a emigrat în Belgia. — *253—254.*

Galberştadt, R. S. (Fişer) (1877—1940) — în 1896 a intrat în cercul social-democrat de la Geneva condus de G. V. Plehanov. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — menşevică activă. În 1917 s-a retras din viaţa politică. — *20.*

Galerka — vezi Olminski, M. S.

Galperin, L. E. (Valentin, Voron) (1872—1951) — social-democrat. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici, cîtva timp a făcut parte din Consiliul partidului ca reprezentant al redacţiei O. C., apoi a fost cooptat în C.C. S-a situat pe o poziţie împăciuitoristă faţă de menşevici şi s-a pronunţat împotriva convocării Congresului al III-lea al partidului. În 1906 s-a retras din viaţa politică. — *10, 48.*

www.dacoromanica.ro

Ganeţki, I. S. (1879—1937) — militant de seamă al mişcării revoluţionare poloneze şi ruse. La Congresul al V-lea al P.M.S.D.R. a fost ales membru al C.C. al partidului
După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat la Comisariatul poporului pentru finanţe, apoi a deţinut o serie de posturi în diplomaţie. În 1935 — director al Muzeului revoluţiei din U.R.S.S. — *273.*

Gapon, G. A. (1870—1906) — preot ; provocator, agent al ohranei ţariste. În ajunul revoluţiei din 1905—1907 a creat, din însărcinarea departamentului poliţiei, organizaţia „Uniunea muncitorilor industriali ruşi din Petersburg", subvenţionată de departamentul poliţiei. A pus la cale procesiunea de la 9 ianuarie 1905 a muncitorilor din Petersburg, care urma să înmîneze ţarului o petiţie. A fugit apoi în străinătate, unde a avut legături strînse cu eserii. Întorcîndu-se în Rusia a luat din nou legătura cu ohrana. Demascat ca provocator, Gapon a fost omorît de eseri. — *10, 24.*

Georgien — vezi Maşinadze, B.

Gheghecikori, E. P. (n. 1879) — menşevic gruzin. Deputat în Duma a III-a de stat, unul dintre liderii fracţiunii social-democrate din Dumă.
Din noiembrie 1917 a fost preşedinte al guvernului contrarevoluţionar din Transcaucazia, apoi ministru de externe şi vicepreşedinte al guvernului menşevic din Gruzia. Din 1921 — emigrant alb. — *194.*

Gheorghi Valentinovici — vezi Plehanov, G. V.

Gherţik, B. — provocator ; în 1903 s-a aflat în slujba ohranei la Varşovia, apoi agent al ohranei în străinătate. — *201—203, 217, 219.*

Glebov — vezi Noskov, V. A.

Goldenberg, I. P. (Meşkovski) (1873—1922) — social-democrat, după Congresul al II-lea — bolşevic. În timpul revoluţiei din 1905—1907 a făcut parte din redacţiile tuturor publicaţiilor bolşevice. În 1907 a participat la lucrările Congresului al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R., unde a fost ales membru al C.C. Din ianuarie 1910 a făcut parte din Biroul din Rusia al C.C. ; a avut o atitudine împăciuitoristă faţă de lichidatori. În timpul primului război mondial a aderat la defensişti — adepţii lui Plehanov. În 1917—1919 a făcut parte din grupul „Novaia Jizn". În 1920 a fost primit din nou în partidul bolşevic. — *119, 189, 191.*

Golovin, V. V. — exploatator de păduri. — *252.*

Gorev, B. I. (Igor) (n. 1874) — social-democrat. În 1905 — membru al Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R., bolşevic. În 1907 a aderat la menşevici. În 1920 s-a retras din organizaţia menşevică. — *24, 180, 260, 262.*

Gorki, A. M. (Peşkov, A. M.) (1868—1936). — *6, 119—120, 128—129, 130, 132—133, 138—140, 141—144, 146—148, 151—156, 158, 159, 161—164, 165, 166—169, 232—233, 234, 263—267.*

www.dacoromanica.ro

Greulich, Hermann (1842—1925) — unul dintre fondatorii Partidului social-democrat din Elveţia, lider al aripii sale de dreapta. — *12.*

Grigori — vezi Zinoviev, G. E.

Grojan (Gvozdev, D. S., Iuri) (n. 1876) — a intrat în P.M.S.D.R. în 1903. În 1905—1906 a organizat un grup tehnic de luptă pe lîngă C.C. al P.M.S.D.R. În 1910 s-a retras din viaţa politică. — *185.*

Gucikov, A. I. (1862—1936) — mare capitalist, organizator şi lider al partidului octombriştilor. În 1910—1911 — preşedinte al Dumei a III-a de stat. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru de război şi ministru al marinei în primul guvern provizoriu burghez.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice, emigrant alb. — *237, 238.*

Guesde, Jules (1845—1922) — unul dintre organizatorii şi conducătorii mişcării socialiste din Franţa şi ai Internaţionalei a II-a. — *115.*

Gusev, S. I. (Naţia, Hariton) (1874—1933) — social-democrat, bolşevic. Din decembrie 1904 pînă în mai 1905 a fost secretar al Biroului Comitetelor Majorităţii şi al Comitetului din Petersburg al partidului, apoi unul dintre conducătorii organizaţiei bolşevice din Odesa. Din ianuarie 1906 — membru al Comitetului din Moscova al P.M.S.D.R. În anii reacţiunii s-a pronunţat împotriva lichidatorismului şi otzovismului.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut o serie de posturi de răspundere. — *5, 10, 13—14, 15, 17—19, 21—22, 24—25, 29—30, 78—79, 94—98.*

H

Hariton — vezi Gusev, S. I.

Harlamov, V. A. — 274.

Haywood, William (Bill) (1869—1928) — militant al mişcării muncitoreşti din S.U.A. Din 1901 — membru al partidului socialist, ulterior — unul dintre liderii aripii lui de stînga. A fost unul dintre întemeietorii şi conducătorii organizaţiei sindicale „Muncitorii industriali ai lumii". Încă de la începutul primului război mondial a condamnat militarismul şi războiul imperialist. A salutat Revoluţia din Octombrie. Curînd după întemeierea Partidului Comunist din S.U.A. a intrat în rîndurile acestuia. Persecutat din cauza activităţii sale revoluţionare, Haywood a părăsit S.U.A. şi, începînd din 1921, a trăit în U.R.S.S. — *316.*

Hegel, Georg Wilhelm Friedrich (1770—1831) — filozof german, reprezentantul cel mai de seamă al filozofiei clasice germane, idealist obiectiv ; ideolog al burgheziei germane, care a ajuns la un compromis politic cu aristocraţia feudală. Meritul istoric al lui Hegel constă în elaborarea profundă şi multilaterală a dialecticii, care a constituit unul dintre izvoarele teoretice ale materialismului dialectic. Clasicii marxis-

www.dacoromanica.ro

mului au subliniat că principala contradicţie a filozofiei lui Hegel este aceea dintre metoda sa dialectică şi sistemul său idealist conservator, care a falsificat dialectica şi a paralizat spiritul ei revoluţionar.

Principalele lucrări ale lui Hegel sînt : „Fenomenologia spiritului", „Ştiinţa logicii", „Enciclopedia ştiinţelor filozofice", „Prelegeri de istoria filozofiei" etc. — *232.*

Hilferding, Rudolf (1877—1941) — unul dintre liderii oportunişti ai social-democraţiei germane şi ai Internaţionalei a II-a. Din 1907 pînă în 1915 a fost redactor al ziarului „Vorwärts", Organul Central al Partidului social-democrat din Germania. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. Din 1917 — lider al Partidului social-democrat independent din Germania, duşman făţiş al Puterii sovietice şi al dictaturii proletariatului. A ocupat de mai multe ori postul de ministru de finanţe în guvernele de coaliţie burghezo-social-democrate. Principala sa operă, „Capitalul financiar" (1910), a fost apreciată de V. I. Lenin, care a criticat însă definiţia greşită dată capitalului financiar, faptul că Hilferding trece cu vederea contradicţiile imperialismului. Hilferding a rupt economicul de politic. Întreaga concepţie economică a lui este bazată pe teoria banilor de hîrtie, care reprezintă, de fapt, o variantă a teoriei nominaliste şi cantitative a banilor. — *92.*

Hodjamirian, M. H. (1882—1938) — a intrat în P.M.S.D.R. în 1902 ; după Congresul al II-lea al partidului a aderat la bolşevici. Din 1905 pînă în 1914 a trăit în emigraţie. A participat la editarea revistei „Raduga", de orientare bolşevică (1907—1908). După instaurarea Puterii sovietice în Armenia a lucrat în domeniul finanţelor. — *174.*

Hundadze, G. I. (Moskovski, Aleksei) (n. 1877) — a aderat la mişcarea social-democrată în 1898, menşevic. Începînd din noiembrie 1906 şi pînă în octombrie 1907 a fost membru al Comitetului din Moscova al P.M.S.D.R. În anii 1909—1913 a făcut parte din grupul menşevicilor-partiţi, a colaborat la ziarul „Soţial-Demokrat", Organul Central al P.M.S.D.R. În 1917 a aderat la grupul „Novaia Jizn". În anii 1918—1920 a fost reprezentant al guvernului menşevic al Gruziei la Moscova. Ulterior s-a retras din viaţa politică. — *309.*

Huysmans, Camille (n. 1871) — unul dintre cei mai vechi militanţi ai mişcării muncitoreşti din Belgia ; profesor de filologie, ziarist. În perioada 1904—1919 a fost secretar al Biroului socialist internaţional al Internaţionalei a II-a ; s-a situat pe poziţii centriste. După primul război mondial (1914—1918) a fost unul dintre liderii Internaţionalei a II-a refăcute. A făcut parte în repetate rînduri din guvernul belgian. — *38—39, 41, 77—78, 108, 131, 133, 135, 140, 157, 169, 170, 173, 174—177, 178, 180, 181—183, 193—195, 201—203, 217, 219—220, 221—222, 252, 253, 254, 272, 273, 275, 278, 284, 292—293.*

I

I. P., Iv. P. — *vezi* Ladîjnikov, I. P.

Igor — *vezi* Gorev, B. I.

www.dacoromanica.ro

Ilin, F. F. — unul dintre inițiatorii și fondatorii bibliotecii și arhivei C.C. al P.M.S.D.R. în 1904. A lucrat în comisia administrativă a C.C., la serviciul de expediție al C.C. și al ziarului „Proletarii". După 1905 nu a mai desfășurat activitate de partid. — *103.*

Ilin, V. — *vezi* Lenin, V. I.

In., Innokentiev, Innokenti, Inok — *vezi* Dubrovinski, I. F.

Insarov — *vezi* Lalaiant, I. H.

Iseţki — *vezi* Solomon, G. A.

Isuv, I. A. (Mihail) (1878—1920) — social-democrat, menșevic. În 1903 a fost membru al Comitetului din Ekaterinoslav al P.M.S.D.R., apoi a activat la Moscova și Petrograd. În 1907 a intrat în C.C. din partea menșevicilor. În anii reacțiunii a devenit lichidator. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat la Muzeul muncii. — *265, 269, 270.*

Iuli — *vezi* Korolev-Batîșev, I. G.

Iuri — *vezi* Bronștein, P. A.

Iuri — *vezi* Grojan, D. S.

Iurisson (Martna), M. (1860—1934) — ziarist, proprietarul unei tipografii din Tallin, menșevic. — *134.*

Iușkevici, P. S. (1873—1945) — social-democrat, menșevic ; în filozofie, adept al pozitivismului și pragmatismului, curente înrudite cu machismul. A scris : „Energetica contemporană din punctul de vedere al empiriosimbolismului", lucrare apărută în culegerea „Eseuri asupra filozofiei marxiste", pe care V. I. Lenin a criticat-o în cartea sa „Materialism și empiriocriticism". — *153, 179.*

Iuzef — *vezi* Dzerjinski, F. E.

Ivan — *vezi* Romanov, A. S.

Ivan Vasilici — *99.*

J

Jaurès, Jean (1859—1914) — om politic și istoric francez, unul dintre conducătorii mișcării socialiste din Franța, luptător împotriva militarismului. A fost unul dintre întemeietorii Partidului socialist francez (1902), partid reformist, iar după unificarea acestuia cu Partidul socialist din Franța (1905) a fost unul dintre conducătorii Partidului socialist unit francez. În 1904 a înființat ziarul „L'Humanité". Lupta pe care a desfășurat-o împotriva războiului i-a atras ura reacțiunii, care a pus la cale asasinarea lui. — *156.*

Jofé, M. B. — *253.*

Jordania, N. N. (Kostrov) (1870—1953) — social-democrat, lider al menșevicilor din Caucaz. În 1905 a redactat ziarul menșevic „Soțial-

www.dacoromanica.ro

Demokrat" (care apărea în limba gruzină). În 1906 a fost deputat în Duma I de stat. La Congresul al V-lea (de la Londra) al partidului a fost ales membru al C.C. al P.M.S.D.R. din partea menşevicilor. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a aderat formal la grupul menşevicilor-partiiţi, dar în realitate i-a susţinut pe lichidatori. În 1914 a colaborat la „Borba", revista lui Troţki ; în anii primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şoviniste.

În anii 1918—1921 a fost şeful guvernului menşevic contrarevoluţionar din Gruzia ; din 1921 — emigrant alb. — *61*, *63*.

Josefina — *vezi* Vorovski, V. V.

K

Kakko Paavo — *121*.

Kamenev, L. B. (Rosenfeld, L. B. ; Kamenev, I) (1883—1936) — a intrat în P.M.S.D.R. în 1901. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici. În anii reacţiunii s-a situat pe o poziţie împăciuitoristă faţă de lichidatori, otzovişti şi troţkişti. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 s-a ridicat împotriva liniei partidului, orientată spre revoluţia socialistă, şi s-a pronunţat împotriva insurecţiei armate.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut o serie de posturi de răspundere.

S-a ridicat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului.

În 1927 a fost exclus din partid ca militant activ al opoziţiei troţkiste, apoi de două ori a fost reprimit şi din nou exclus pentru activitate antipartinică. — *100*, *200—201*, *203—204*, *205*, *254—255*, *259—260*, *301*, *303*.

Kant, Immanuel (1724—1804) — întemeietorul filozofiei clasice germane. „Trăsătura fundamentală a filozofiei lui Kant o constituie concilierea materialismului cu idealismul, realizarea unui compromis între ele, îmbinarea într-un singur sistem a unor curente filozofice eterogene, opuse" (V. I. Lenin. Opere complete, vol. 18, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 202). Scrierile sale din domeniul ştiinţelor naturii, datînd din prima perioadă a activităţii sale, şi în special ipoteza cu privire la originea lumii conţin elemente de materialism şi ale unei dialectici spontane ; ideolog al burgheziei germane. — *148*.

Kareakin, V. V. — *131*.

Karp — *vezi* Liubimov, A. I.

Karpinski, V. A. (Minin) (1880—1965) — unul dintre cei mai vechi activişti ai P.C.U.S., publicist şi propagandist de seamă al partidului. În 1898 a intrat în P.M.S.D.R. ; a fost în repetate rînduri arestat. În 1904 a emigrat în străinătate, la Geneva, unde a făcut cunoştinţa cu V. I. Lenin. De atunci a activat fără întrerupere în organizaţiile din străinătate ale partidului, a colaborat la ziarele bolşevice „Vpered" şi

www.dacoromanica.ro

„Proletarii", a condus biblioteca şi arhiva C.C. al P.M.S.D.R. de la Geneva.

În decembrie 1917 s-a întors în Rusia ; a ocupat posturi de răspundere în aparatul de stat şi de partid. — *224, 225.*

Karpov, L. I. (Vladimir) (1879—1921) — membru al P.M.S.D.R. din 1897. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolşevic. A participat la crearea „Uniunii din Nord a muncitorilor". A fost trimis ca agent al C.C. la Samara pentru a organiza şi conduce Biroul din Nord. În 1904 a organizat Biroul din Sud al C.C. A participat la insurecţia armată din decembrie 1905 de la Moscova.

Începînd din 1918 a fost membru al Consiliului economic superior. — *48.*

Karski — vezi Marchlewski, J.

Kautsky, Karl (1854—1938) — unul dintre teoreticienii social-democraţiei germane şi ai Internaţionalei a II-a. A intrat în mişcarea socialistă în 1874. Concepţiile sale din acea vreme reprezentau un amestec de lassalleanism şi anarhism. În 1881 a făcut cunoştinţă cu Marx şi cu Engels şi, sub influenţa lor, a aderat la marxism. În aceasta perioadă a activităţii sale el a publicat o serie de lucrări valoroase, ca : „Doctrina economică a lui Karl Marx" (1887), „Problema agrară" (1889) ş.a., contribuind la popularizarea teoriei marxiste în Germania şi în alte ţări. Dar încă de pe vremea aceea el a dat dovadă de inconsecvenţa ideologică, făcînd concesii revizionismului. La începutul secolului al XX-lea, această inconsecvenţă s-a accentuat pe linia renunţării treptate la esenţa revoluţionară a marxismului. Kautsky a devenit ideologul centrismului. În timpul primului război mondial s-a situat în esenţă pe poziţiile social-şovinismului. A formulat teoria antimarxista a „ultraimperialismului", care încerca să escamoteze contradicţiile imperialismului.

În 1918 Kautsky a luat atitudine împotriva revoluţiei din Germania. După victoria Revoluţiei Socialiste din Octombrie, el a negat necesitatea dictaturii proletariatului, opunîndu-i teoria utopică, neştiinţifică a democraţiei „pure", situate deasupra claselor.

Concepţiile lui antimarxiste au fost combătute de Engels, ca şi de fruntaşii aripii stîngi a social-democraţiei germane, şi au fost supuse unei critici nimicitoare de către Lenin, în special în lucrarea „Revoluţia proletară şi renegatul Kautsky" (1918). — *32, 45, 50, 118, 176, 192, 209, 220, 249—252, 284, 285, 288, 289, 290, 314.*

Kedrov, M. S. (1878—1941) — activist al partidului comunist şi al statului sovietic. Participant la mişcarea revoluţionară din 1899, membru al P.M.S.D.R. din 1901. A fost agent al C.C. pentru difuzarea de literatură revoluţionară. În 1906 a organizat editura „Zerno", care publica şi literatură ilegală, în special lucrările lui V. I. Lenin. A fost în repetate rînduri arestat şi condamnat. Din 1912 pînă în 1915 a trăit în emigraţie. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut diferite posturi de răspundere. — *124—125.*

Kirillovski-Novomirski, D. I. (Danila) (n. 1882) — membru al grupului revoluţionar din sudul Rusiei, unul dintre organizatorii

www.dacoromanica.ro

grupului iskrist de la Odesa. În 1905 a plecat la Paris, unde a editat revista anarhosindicalistă „Novîi Mir". Întors în Rusia, a propagat idei anarhiste. — *27.*

Kirkov, Gheorghi (1867—1919) — militant al mişcării muncitoreşti bulgare, unul dintre întemeietorii Partidului Comunist Bulgar. A intrat în mişcarea social-democrată în 1895. Din 1905 pînă în 1919 a fost secretar al C.C. al partidului „tesneacilor", care în 1919 a fost transformat în partid comunist. — *318.*

Kirkova, Tina (1872—1947) — militantă a mişcării muncitoreşti bulgare, una dintre conducătoarele mişcării socialiste feminine din Bulgaria. În anii 1920—1923 a fost membră a C.C. al P.C.B. Din 1927 pînă în 1944 s-a aflat în emigraţie în U.R.S.S.. — *318.*

Kiska — vezi Fotieva, L. A.

Kislikov, D. I. — ţăran cu concepţii înaintate. În 1905 a desfăşurat propagandă revoluţionară printre ţărani ; a fost apropiat de social-democraţi. A murit în timpul războiului civil. — *33.*

Kleşci — vezi Bibikov, I. I.

Knipovicii — cunoştinţe apropiate ale Nadejdei Konstantinovna Krupskaia. N. K. Krupskaia şi V. I. Lenin au locuit la ei în Finlanda în vara anului 1907. — *121.*

Knol — vezi Stasova, E. D.

Knunianţ, B. M. (Radin, Ruben) (1878—1911) — social-democrat, bolşevic. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a activat ca agent al C.C. în Caucaz şi la Moscova. În septembrie 1905 a fost cooptat în Comitetul de partid din Petersburg şi a făcut parte, ca reprezentant al bolşevicilor, din Comitetul executiv al primului Soviet de deputaţi ai muncitorilor din Petersburg. În 1905 a fost arestat şi condamnat la deportare pe viaţă în Siberia. În 1907 a fugit în străinătate ; a participat la lucrările Congresului de la Stuttgart al Internaţionalei a II-a şi ale Conferinţei a IV-a („A treia Conferinţă generală") a P.M.S.D.R. de la Helsingfors. La sfîrşitul anului 1907 şi în anii următori a lucrat la Baku ; a manifestat unele şovăieli în problemele de tactică a bolşevicilor în perioada reacţiunii. În septembrie 1910 a fost arestat ; a murit în închisoarea din Baku. — *73, 100, 121.*

Kobeţki, M. V. (1881—1937) — membru al P.M.S.D.R. din 1903, bolşevic. A fost în repetate rînduri arestat şi condamnat. În 1908 a emigrat în Danemarca ; s-a ocupat cu transportul ziarelor „Proletarii" şi „Soţial-Demokrat" în Rusia, a organizat trimiterea de corespondenţe lui V. I. Lenin din Rusia.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut munci de răspundere în aparatul de partid şi de stat. — *277—278, 279—280, 281—282.*

Kohn, F. I. (1864—1941) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti revoluţionare poloneze, la care a participat începînd din 1882. În 1918 a intrat în partidul bolşevic. — *159, 160, 161.*

www.dacoromanica.ro

Koighen, F. M. (Ionov) (1870—1923) — social-democrat, unul dintre liderii Bundului, iar mai tîrziu membru al partidului comunist. Începînd din 1893 a activat în cercurile social-democrate din Odesa. În 1903 a fost ales în C.C. al Bundului. Delegat la Congresul al V-lea (de la Londra) al partidului. În decembrie 1908 a participat la lucrările Conferinţei a V-a a P.M.S.D.R., unde în problemele fundamentale s-a situat pe platforma menşevicilor-partiiţi ; ulterior a adoptat o poziţie împăciuitoristă faţă de lichidatori.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a intrat în P.C. (b) din Rusia. — *224—225.*

Kollontai, A. M. (1872—1952) — a intrat în mişcarea revoluţionară în ultimul deceniu al secolului trecut ; participantă la revoluţia din 1905—1907. În anii 1906—1915 a activat în tabăra menşevicilor ; din 1915 — membră a partidului bolşevic. De la începutul primului război mondial s-a situat pe poziţii revoluţionare-internaţionaliste.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut funcţii de răspundere în aparatul de partid şi de stat, precum şi în diplomaţie. — *6.*

Kolţov, D. (Ghinzburg, B. A.) (1863—1920) — social-democrat, după Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a devenit menşevic activ şi a colaborat la o serie de publicaţii menşevice. În perioada revoluţiei din 1905—1907 a activat în cadrul mişcării sindicale din Petersburg, din 1908 a lucrat la Baku. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a situat pe poziţiile lichidatorismului. În anii primului război mondial a fost social-şovinist. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. În anii 1918—1919 a lucrat în sectorul cooperatist. — *91, 254.*

Konstantin Sergheevici — *vezi* Doroşenko, N. V.

Kopp, V. L. (Siurtuk) (1880—1930) — s-a încadrat în mişcarea social-democrată în 1898. În anii 1903—1905 a organizat transportul de literatură ilegală peste graniţa germană. În 1904 a adoptat o atitudine împăciuitoristă faţă de menşevici, iar apoi a aderat la ei. În străinătate a colaborat la ziarul „Pravda" al lui Troţki. În 1917 a intrat în P.C. (b) din Rusia. — *59.*

Korolev-Batîşev, I. G. (Iuli) (1885—1958) — membru al P.M.S.D.R. din 1905. În vara anului 1909 a fost trimis de organizaţia de partid Moscova la şcoala de la Capri, unde a aderat la grupul leniniştilor şi a luptat împotriva bogdanoviştilor. La invitaţia lui Lenin, Korolev-Batîşev, împreună cu alţi colegi excluşi din şcoala de la Capri, a ascultat la Paris un ciclu de prelegeri organizat de Centrul Bolşevic. Întorcîndu-se în Rusia în 1910, a fost arestat şi deportat. În 1916 a intrat în ilegalitate.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a activat pe linie sindicală, în aparatul de partid şi de stat. — *206—214.*

Kosarev, V. M. (Vladimir) (1881—1945) — membru de partid din 1898. În vara anului 1909 a fost trimis de organizaţia de partid Moscova la şcoala de la Capri.

www.dacoromanica.ro

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut munci de răspundere în aparatul de partid şi de stat. — *206—214.*

Kostea — 114—115.

Kostrov — vezi Jordania, N. N.

Kotlearenko, D. M. (Mihailenko) (n. 1876) — social-democrat; în 1905 a condus mişcarea grevistă de la calea ferata Kazan. După înfrîngerea revoluţiei a emigrat. Începînd din 1908 a condus serviciul de expediţie al ziarului bolşevic „Proletarii", iar apoi pe cel al ziarului „Soţial-Demokrat", Organul Central al P.M.S.D.R. Faţă de lichidatori a adoptat o atitudine împăciuitoristă.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în diverse organizaţii economice. — *217, 249, 274—275, 276, 277, 278—279.*

Kozîrev, N. N. (Foma) (1881—1933) — membru al P.M.S.D.R. din 1906. În 1909 a fost trimis de Comitetul de partid din Bolhov la şcoala de la Capri, unde a intrat în grupul leniniştilor şi a luptat împotriva bogdanoviştilor. La invitaţia lui Lenin, Kozîrev, împreună cu alţi colegi excluşi din şcoala de la Capri, a ascultat la Paris un ciclu de prelegeri organizat de Centrul Bolşevic.

Participant la războiul civil. După demobilizare a lucrat în aparatul de partid şi de stat. — *206—214.*

Kozlovski, L. — sindicalist, autorul cărţilor „Însemnari privind sindicalismul în Franţa" (Moscova, 1906) şi „Noile tendinţe din cadrul socialismului în faţa judecăţii criticii ruse". (Moscova, 1908). — *123.*

Krasikov, P. A. (Belski) (1870—1939) — social-democrat, bolşevic. Împreuna cu V. I. Lenin şi G. V. Plehanov a făcut parte din biroul (prezidiul) Congresului al II-lea al P.M.S.D.R. După congres a luat parte activa la lupta împotriva menşevicilor. În august 1904 a participat la consfătuirea de la Geneva a celor 22 de bolşevici. Delegat la Congresul al III-lea al P.M.S.D.R. din partea Organizaţiei din străinatate. A participat activ la revoluţia din 1905—1907.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut diferite posturi de raspundere în organele justiţiei. — *30—31, 38, 70—73, 321.*

Krasin, L. B. (Vinter, Nikitici, „financiarul") (1870—1926) — om de stat sovietic, social-democrat din 1890. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici, a fost cooptat în C.C. al partidului, unde s-a situat cîtva timp pe o poziţie împăciuitoristă faţă de menşevici. A participat la lucrarile Congresului al III-lea al P.M.S.D.R., unde a fost ales membru al C.C. În 1905 a fost unul dintre organizatorii primului ziar bolşevic legal — „Novaia Jizn"; ca reprezentant al C.C. a făcut parte din Sovietul de deputaţi ai muncitorilor din Petersburg. La Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R. a fost ales membru al C.C., iar la Congresul al V-lea (de la Londra) al partidului — membru supleant al C.C. al P.M.S.D.R. În 1908 a emigrat. Cîtva timp a facut parte din grupul antipartinic „Vpered"; ulterior s-a retras din viaţa politică.

www.dacoromanica.ro

După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut funcții de răspundere în aparatul de stat și în diplomație. — *10, 20, 42, 43, 44, 70, 75, 185, 189.*

Kricevski, B. N. (1866—1919) — social-democrat, publicist, unul dintre liderii „economismului". — *123.*

Krucinina — *vezi* Mandelștam, L. N.

Krupskaia, E. V. (1842—1915) — mama Nadejdei Konstantinovna Krupskaia ; a urmat-o pe ea și pe V. I. Lenin în deportare și în emigrație. I-a ajutat în activitatea revoluționară, pastrînd literatură ilegala și trimițînd pachete celor din închisori. — *280.*

Krupskaia, N. K. (Lenina, Sablina) (1869—1939) — militantă de seamă a partidului comunist și a statului sovietic ; soția lui V. I. Lenin.

După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a fost secretară de redacție la ziarele bolșevice „Vpered" și „Proletarii". A participat activ la pregătirea Congresului al III-lea al partidului. În timpul cît a lucrat în străinătate a purtat o vastă corespondență cu organizațiile de partid din Rusia. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a participat activ la lupta împotriva lichidatorilor și otzoviștilor.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost membră a colegiului Comisariatului poporului pentru învățămînt, iar din 1921 a condus Comitetul principal pentru educație politică ; din 1929 — locțiitor al comisarului poporului pentru învățămînt. Începînd din 1924 a fost membru al Comisiei centrale de control, iar din 1927 membru al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. — *103, 109, 120, 127, 128, 129, 132, 164, 280, 300.*

Kugelmann, Ludwig (1830—1902) — social-democrat german, prieten al lui K. Marx, participant la revoluția din 1848—1849 din Germania, membru al Internaționalei I. Din 1862 pînă în 1874 a purtat corespondență cu K. Marx, pe care îl informa asupra stării de lucruri din Germania. Scrisorile lui Marx către Kugelmann au fost pentru prima oară tipărite în 1902, în revista „Die Neue Zeit". În limba rusă ele au fost editate în 1907 cu o prefață a lui V. I. Lenin. Traducerea în limba română a scrisorilor, cu prefața lui V. I. Lenin, a apărut pentru prima oară în 1947, în Editura Partidului Comunist Român. — *157.*

Kuklin, G. A. (m. 1907) — editor social-democrat. În 1901 — membru al grupului social-democrat „Jizn", care activa în străinătate. În 1903 a început să editeze „Biblioteca proletarului rus". Din 1905 — bolșevic. A înființat la Geneva o vastă bibliotecă de literatură revoluționară, care din 1902 a funcționat ca bibliotecă publică. — *117, 169.*

Kuskova, E. D. (1869—1958) — publicistă rusă, militantă burgheza pe tărîm social. Documentul cunoscut sub denumirea de „Credo", scris de Kuskova, a stîrnit un protest energic din partea unui grup de marxiști ruși, în frunte cu V. I. Lenin (vezi Opere complete, vol. 4, București, Editura politică, 1961, ed. a doua, p. 157—170). În ajunul revoluției din 1905—1907 Kuskova a intrat în organizația liberală-monarhistă „Uniunea eliberării". În 1906 a scos, împreună cu S. N. Pro-

www.dacoromanica.ro

kopovici, revista semicadetă „Bez Zaglaviia" şi a colaborat activ la „Tovarişci", ziarul cadeţilor de stînga.
Dupa Revoluţia Socialistă din Octombrie a luat atitudine împotriva bolşevicilor. În 1922 a fost expulzata din ţara ; în străinătate a devenit o militantă a emigraţiei albe. — *184, 204.*

Kuzmin-Karavaev, V. D. (1859—1927) — jurist militar, general, unul dintre conducătorii aripii de dreapta a partidului cadet. Deputat în Dumele I şi a II-a de stat ; a jucat un rol important în înabuşirea revoluţiei din 1905—1907.
După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice. Din 1920 — emigrant alb. — *67.*

Kuznecov, G. S. (n. 1881) — muncitor, menşevic. Deputat în Duma a III-a de stat ; a facut parte din fracţiunea social-democrată. — *194.*

Kveatkovski, A. A. (Andrei) (n. 1878) — participant la mişcarea social-democrată din 1899. S-a ocupat cu transportul literaturii ilegale. Din 1902 pînă în 1905 a fost agitator al C.C., apoi a fost cooptat în C.C. În 1907 s-a retras din viaţa politică. — *48.*

L

L. B. — *vezi* Kamenev, L. B.

L. M. — *vezi* Martov, L.

Ladîjnikov, I. P. (1874—1945) — social-democrat, bolşevic. A intrat în mişcarea revoluţionară în ultimul deceniu al secolului trecut. În 1903 a fost arestat. În august 1905 a plecat în străinătate ; a făcut parte din comisia administrativă a C.C., a îndeplinit o serie de sarcini de răspundere încredinţate de C.C. al P.M.S.D.R. — *101, 103.*

Lafargue, Paul (1842—1911) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti franceze şi internaţionale, publicist de talent, unul dintre primii adepţi în Franţa ai comunismului ştiinţific, prieten apropiat şi tovarăş de luptă al lui K. Marx şi F. Engels. În numeroase lucrări Lafargue a propagat şi a susţinut ideile marxismului, luptînd împotriva reformismului şi revizionismului din Internaţionala a II-a. Principalul conţinut al lucrărilor lui filozofice îl constituie problemele materialismului istoric. A acordat o atenţie deosebită luptei împotriva idealismului subiectiv. A fost căsătorit cu Laura, fiica lui Marx. — *38, 115.*

Lalaianţ, I. H. (Insarov) (1870—1933) — militant activ al mişcării social-democrate din Rusia. În 1893 a intrat în cercul marxist grupat în jurul lui V. I. Lenin la Samara. În 1902 a plecat în străinătate. A intrat în „Liga din străinătate a social-democraţiei revoluţionare ruse". A condus tipografia „Iskrei" la Geneva. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolşevic, agent al C.C. în Rusia. În 1905 a intrat în C.C. unificat din partea bolşevicilor. — *44, 73, 85.*

Leadov, M. N. (Mandelştam, M. N.; Lidin, Rusalka) (1872—1947) — în 1892 a intrat într-un cerc marxist, iar în 1893 a participat

www.dacoromanica.ro

la crearea Uniunii muncitoreşti, prima organizaţie social-democrată din Moscova. La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la majoritatea iskristă. După congres a fost agent al C.C., a făcut parte din Biroul Comitetelor Majorităţii şi a participat ca delegat al bolşevicilor la Congresul de la Amsterdam al Internaţionalei a II-a. A participat activ la revoluţia din 1905—1907. În anii reacţiunii a aderat la otzovişti, a fost unul dintre lectorii şcolii fracţioniste de la Capri, a făcut parte din grupul antipartinic „Vpered". După revoluţia burghezo-democratică din 1917 s-a situat pe poziţii menşevice. În 1920 a fost reprimit în P.C. (b) din Rusia. — *4, 5, 15, 16, 17, 24, 25, 52, 100, 189, 210, 218, 223, 228, 234, 247.*

Leder, V. L. (1882—1938) — unul dintre militanţii de seamă ai mişcării muncitoreşti poloneze. Începînd din 1900 a fost membru al Social-democraţiei din Polonia şi din Lituania. În anii 1905—1911 a fost membru al Conducerii centrale a S.D.R.P. şi L. Din 1910 pînă în 1911 a fost secretar al Conducerii centrale a S.D.R.P. şi L. şi reprezentant al ei în redacţia ziarului „Soţial-Demokrat", Organul Central al P.M.S.D.R. A făcut parte din Comisia de organizare şi din Comisia tehnică din străinătate. A sprijinit pe împăciuitorişti în acţiunile lor îndreptate împotriva bolşevicilor.

În 1919—1920 a participat intens la activitatea Partidului Muncitoresc Comunist din Polonia. — *256, 257.*

Legien, Karl (1861—1920) — social-democrat de dreapta german, unul dintre liderii sindicatelor germane. Din 1893 pînă în 1920 (cu unele întreruperi) a fost deputat în Reichstag din partea social-democraţiei germane. — *182.*

Leiteizen, G. D. (Lindov, G.) (1874—1919) — social-democrat. Şi-a început activitatea revoluţionară în ultimul deceniu al secolului trecut. După sciziunea din P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici ; a colaborat la ziarele „Vpered", „Proletarii" şi la alte publicaţii bolşevice. — *32—33, 104—105, 115—116, 185, 190.*

Lengnik, F. V. (Vasiliev) (1873—1936) — bolşevic. A intrat în mişcarea social-democrată în 1893. La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a fost ales, în lipsă, membru al C.C. şi al Consiliului partidului ; a participat activ la lupta împotriva menşevicilor. În februarie 1904 s-a întors în Rusia, dar curînd după aceasta a fost arestat. După revoluţia din 1905—1907 a dus muncă de partid în sudul Rusiei, la Moscova şi la Petersburg.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut diverse munci de răspundere. — *108.*

Lenin, V. I. (Ilin, Ilin V., N. Lenin, Bătrînul, V. Ulianov, Vl. Ulianov, Frei) (1870—1924). — *4, 10, 36, 37, 45, 49, 52, 54, 55, 56, 62, 68, 81, 85, 88—89, 90, 98, 101, 105, 106, 110, 119, 121, 124—126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 137, 142, 144, 147, 151—153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 161, 162—164, 165, 166, 167, 168, 171, 172, 173, 175, 177, 178, 179, 180, 190, 191, 193, 196, 199, 203, 204, 205, 212,*

www.dacoromanica.ro

216, 217, 218, 220, 223, 224, 239, 259, 274, 277—278, 279, 280, 281, 282, 285, 286, 289, 291, 292, 293, 303.

Lenina — vezi Krupskaia, N. K.

Lepeşinski, P. N. (Olin) (1868—1944) — a intrat în mişcarea social-democrată la începutul ultimului deceniu al secolului trecut, bolşevic. A fost în repetate rînduri arestat şi deportat. În 1903 a emigrat în Elveţia ; a participat la pregatirea Congresului al III-lea al P.M.S.D.R. În timpul revoluţiei din 1905—1907 a lucrat la Ekaterinoslav şi la Petersburg.

Dupa Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut diverse funcţii de raspundere. — *63—65, 66.*

Leva — vezi Vladimirov, M. K.

Lidin — vezi Leadov, M. N.

Liebknecht, Wilhelm (1826—1900) — eminent militant al mişcării muncitoreşti germane şi internaţionale, unul dintre intemeietorii şi conducatorii Partidului social-democrat din Germania. Din 1875 şi pîna la sfîrşitul vieţii sale a fost membru al Conducerii acestui partid şi redactor-responsabil al Organului sau Central — „Vorwärts". Incepînd din 1874 a fost ales în repetate rînduri deputat în Reichstagul german ; a folosit cu pricepere tribuna parlamentului pentru a demasca politica internă şi externa a iuncherimii prusiene. — *244—245.*

Lindov — vezi Leiteizen, G. D.

Litvinov, M. M. (Papaşa, Feliks) (1876—1951) — militant de seama al partidului comunist şi al statului sovietic, diplomat. Membru de partid din 1898. În 1902 a emigrat. A participat activ la difuzarea ziarului „Iskra" şi la editarea primului ziar bolşevic legal „Novaia Jizn". În 1907 a fost delegat şi secretar al delegaţiei ruse la Congresul socialist internaţional de la Stuttgart ; a fost reprezentantul bolşevicilor în Biroul socialist internaţional.

Dupa Revoluţia din Octombrie a deţinut funcţii de răspundere în diplomaţie. Din 1921 a fost adjunct al comisarului poporului pentru afacerile externe, iar din 1930 pîna în 1939 — comisar al poporului pentru afacerile externe. Ca membru sau şef al delegaţiei sovietice a reprezentat U.R.S.S. la conferinţele internaţionale de la Genova (1922), Haga (1922), Montreux (1936), Moscova (1943) şi la Liga Naţiunilor. La Congresul al XVII-lea al partidului a fost ales membru al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. ; a fost membru al C.E.C. al U.R.S.S. şi deputat în Sovietul Suprem. În 1936 la Montreux a cazut de acord cu N. Titulescu asupra textului unui tratat de asistenţă mutuală între U.R.S.S. şi România. — *9, 88, 160.*

Liubici — vezi Sammer, I. A.

Liubimov, A. I. (Valerian, Sommer, Karp, M., Mark) (1879—1919) — social-democrat, a participat la mişcarea revoluţionara începînd din 1898. În 1904 a fost cooptat în C.C. al P.M.S.D.R. Delegat la Congresul al III-lea al P.M.S.D.R. din partea Consiliului partidului. Atît

www.dacoromanica.ro

după Congresul al II-lea al partidului cît şi în anii reacţiunii s-a situat pe o poziţie împăciuitoristă faţă de menşevici. — *42, 196—197, 215—216, 218, 222—223, 262, 263, 275—276, 284.*

Lobanov, M. I. (Stanislav) (1887—1937) — a intrat în P.M.S.D.R. în 1904 în 1909 a fost trimis la şcoala de la Capri ; a aderat la bogdanovişti şi a semnat platforma otzovist-ultimatistă a grupului „Vpered"
După Revoluţia Socialistă din Octombrie a intrat în partidul comunist. — *206—214.*

Lozovski (Dridzo), S. A. (1878—1952) — membru al P.M.S.D.R. din 1901. Din 1909 pînă în 1917 a trăit în emigraţie ; a aderat la grupul bolşevicilor-conciliatorişti.
În 1920 a fost preşedintele Consiliului gubernial al sindicatelor din Moscova. Din 1921 pînă în 1937 a fost secretar general al Internaţionalei Sindicale Roşii. În anii 1939—1946 a fost locţiitor al comisarului poporului (apoi al ministrului) pentru afacerile externe al U.R.S.S. — *284.*

Lunacearskaia, A. A. (1883—1959) — soţia lui A. V. Lunacearski ; a împărtăşit cu el greutăţile vieţii de emigraţie. În 1917 s-a întors în Rusia ; a deţinut diverse funcţii de răspundere. — *94.*

Lunacearski, A. V. (Voinov) (1875—1933) — om de stat sovietic, publicist şi critic literar. A fost membru al Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. s-a raliat bolşevicilor. În anii reacţiunii a fost influenţat de machism şi de curentul „ziditorilor de dumnezeu". După Revoluţia din Octombrie a fost comisar al poporului pentru învăţămîntul public. Lunacearski a scris valoroase studii marxiste despre clasicii literaturii ruse, sovietice şi occidentale, dintre care în românește a apărut culegerea „Despre literatură" (1960). — *10, 19, 54—58, 61—63, 66—67, 92—94, 110, 111, 122—124, 129—130, 131, 132, 145—146, 148, 152, 153, 156—157, 158, 159, 162, 166, 168, 210, 211, 214, 220, 234.*

Lunţ, M. G. (1872—1907) — social-democrat, publicist. Din 1904 a activat în organizaţia bolşevică din Moscova. Unul dintre organizatorii editării ziarului „Professional", organul de presă al sindicatelor din Rusia, care a început să apară în primăvara anului 1907. — *6.*

Luşin — vezi Şipulinski, F. P.

Luxemburg, Rosa (1871—1919) — militantă a mişcării muncitoreşti internaţionale, unul dintre întemeietorii Partidului Comunist din Germania. În deceniul al 9-lea al secolului trecut a fost unul dintre întemeietorii mişcării social-democrate poloneze, a luptat împotriva naţionalismului din rîndurile acestei mişcări. Din 1897 a participat la mişcarea social-democrată germană, a combătut bernsteinismul şi millerandismul. A luat parte la prima revoluţie rusă (la Varşovia). De la începutul primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste. A fost unul dintre iniţiatorii crearii grupului „Die Internationale", care după un timp şi-a luat denumirea de grupul „Spartacus",

www.dacoromanica.ro

iar mai tîrziu de „Uniunea Spartacus". A avut un rol de seamă în organizarea luptei proletariatului german în timpul revoluţiei din 1918. După revoluţia din noiembrie din Germania, a avut un rol conducător la congresul de constituire al Partidului Comunist din Germania. A fost asasinată de contrarevoluţionari în ianuarie 1919. Unele scrieri ale Rosei Luxemburg au fost traduse în limba română („Cuvîntări şi articole alese", 1962). — *50, 189, 192, 213, 256, 258, 274, 288, 289.*

M

M. — *vezi* Liubimov, A. I.

M. F., M. F.-na — *vezi* Andreeva, M. F.

M., M. M. — *vezi* Vilonov, N. E.

Ma — *vezi* Noskov, V. A.

MacDonald, James Ramsay (1866—1937) — om politic englez, lider al partidului laburist. În 1900 a fost secretar al Comitetului reprezentanţei muncitorilor, care în 1906 a fost transformată în partid laburist. A dus o politică oportunistă în partid şi în Internaţionala a II-a. În anii 1918—1920 a încercat să împiedice lupta muncitorilor englezi care s-au ridicat împotriva intervenţiei antisovietice. A fost în repetate rînduri prim-ministru. — *16—17, 23, 26, 34.*

Mach, Ernst (1838—1916) — fizician şi filozof austriac, idealist subiectiv, unul dintre întemeietorii empiriocriticismului. Interpretînd în mod speculativ descoperirile din domeniul ştiinţelor naturii, a luat atitudine împotriva teoriei materialiste a cunoaşterii. O critică multilaterală a filozofiei reacţionare a lui Mach a fost făcută de V. I. Lenin în cartea sa „Materialism şi empiriocriticism". — *55, 152, 154, 162, 192.*

Makar — *vezi* Noghin, V. P.

Maksimov — *vezi* Bogdanov, A.

Malîh, M. A. (n. 1879) — editoare de literatură revoluţionară în Rusia ţaristă. Editura creată de ea în 1901 a publicat diferite lucrări ale lui K. Marx, F. Engels şi V. I. Lenin. A fost persecutată de autorităţile ţariste, iar în 1909 judecată şi condamnată. A fugit în străinătate, unde şi-a continuat activitatea editorială; a editat la Zürich revista ateistă „Avangard" pentru a fi difuzată în Rusia. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în domeniul editorial. — *80, 85, 99.*

Mandelberg, V. E. (n. 1870) — social-democrat. Delegat la Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. din partea Uniunii din Siberia, iskrist din minoritate. După congres — menşevic. — *141.*

Mandelştam, L. P. (Krucinina) (1869—1917) — participantă la mişcarea muncitorească din 1895. În 1903 a emigrat. A făcut parte la Berlin din grupul de sprijinire a „Iskrei"; după Congresul

www.dacoromanica.ro

al II-lea al P.M.S.D.R. a lucrat la serviciul de expediţie al acestui ziar, a participat la editarea ziarelor bolşevice „Vpered" şi „Proletarii", a făcut parte din comisia administrativa a C.C. După întoarcerea sa în Rusia (în 1905), a fost secretar tehnic al Comitetului de partid din Moscova. A participat la insurecţia armată de la Moscova, a fost arestată şi expulzată. A făcut parte din grupul de la Paris de sprijinire a P.M.S.D.R. În 1910 a fost secretara a şcolii fracţioniste de la Bologna. — *103.*

Manuilov, A. A. (1861—1929) — economist burghez rus, unul dintre conducătorii partidului cadet, redactor la ziarul „Russkie Vedomosti". În anii 1905—1911 — rector al Universităţii din Moscova, în 1907—1911 — membru al Consiliului de Stat, iar în 1917 — ministru al instrucţiunii publice în guvernul provizoriu burghez.

După Revoluţia Socialista din Octombrie a emigrat ; dupa întoarcerea sa în ţară a fost profesor la diferite instituţii de învăţămînt superior. — *93.*

Marat — *vezi* Şanţer, V. L.

Marchlewski, Julian (Karski) (1866—1925) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti din Polonia, Germania şi Rusia. A fost unul dintre organizatorii şi conducătorii Social-democraţiei din Regatul Poloniei şi din Lituania. A luat parte activă la revoluţia din 1905—1907. La Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. a fost ales membru supleant al C.C. al P.M.S.D.R. Începînd din 1909 a activat mai mult în cadrul social-democraţiei germane. În anii primului război mondial a luat parte la întemeierea „Uniunii Spartacus". În 1919 a fost cooptat în C.C. al Partidului Comunist din Germania. A luat parte la crearea Internaţionalei Comuniste. Începînd din 1923 a fost preşedinte al C.C. al M.O.P.R. (Organizaţia internaţionala de ajutorare a luptătorilor pentru revoluţie). — *258, 284—290.*

Maria Fedorovna — *vezi* Andreeva, M. F.

Mark — *vezi* Liubimov, A. I.

Martînov, A. (Piker, A. S.) (1865—1935) — unul dintre liderii „economiştilor", militant marcant al menşevismului. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost lichidator.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a rupt cu menşevismul. În 1923 a fost primit în partid. — *147, 260, 269.*

Martov, L. (Ţederbaum, I. O. ; L. M., Martuşka) (1873—1923) — unul dintre liderii menşevismului. A intrat în mişcarea social-democrată în prima jumătate a ultimului deceniu al secolului trecut. La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. s-a situat în fruntea minorităţii oportuniste şi de atunci a fost unul dintre conducatorii instituţiilor centrale ale menşevicilor şi redactor la mai multe publicaţii menşevice. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar—lichidator, redactor la publicaţia lichidatoristă „Golos Soţial-Demokrata". În 1920 a emigrat în Germania, unde a editat, la Berlin, revista menşevică „Soţialisticeskii

www.dacoromanica.ro

Vestnik". — *20, 32, 47, 62, 67, 68, 92, 94, 137, 139, 140, 147, 254, 260, 269, 283, 285, 286, 287, 288, 289, 294, 304—309, 318.*

Martuşka — vezi Martov, L.

Marţeli (Eidukeavicius), Pranas Vinţovici (1869—1926) — muncitor metalurgist, unul dintre militanţii de seamă ai mişcarii revoluţionare din Lituania. Din 1906 — membru al C.C. al social-democraţiei din Lituania. În 1912 a luat parte la organizarea Partidului Comunist din Lituania şi Bielorusia şi a fost ales preşedinte al Comitetului Central al acestui partid. La sfîrşitul anului 1918 a fost preşedintele Sovietului de deputaţi ai muncitorilor din Vilnius. — *181—182.*

Marx, Karl (1818—1883). — *34, 122, 148, 157, 214, 283.*

Maslov, P. P. (X) (1867—1946) — economist, social-democrat; a scris o serie de lucrări în problema agrară, în care a încercat să revizuiască marxismul; după Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la menşevici. În anii reacţiunii — lichidator.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a retras din activitatea politică. — *28.*

Maşinadze, B. (Tevzaia, V.; Georgien) — menşevic. A colaborat la o serie de publicaţii menşevice. În anii reacţiunii s-a ridicat în presă împotriva lichidatorilor şi în apărarea partidului ilegal. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. — *199.*

Matrena — vezi Smidovici, P. G.

Meamlin — vezi Essen, A. M.

Mehring, Franz (1846—1919) — militant marcant al mişcarii muncitoreşti germane, istoric şi publicist. În deceniul al 9-lea a devenit marxist. A scris lucrări de istorie a Germaniei şi a social-democraţiei germane. Biograf al lui Karl Marx. Unul dintre redactorii revistei „Die Neue Zeit", Organul Central al social-democraţiei germane. Mehring a fost unul dintre liderii şi teoreticienii aripii de stînga a social-democraţiei germane. A jucat un rol important în crearea Partidului Comunist din Germania. — *34, 249—252.*

Melnik, M. — a fost condamnat la 9 ani munca silnică pentru că a participat la o expropriere. A fost ucis în 1910 pe cînd încerca să evadeze. — *252.*

Meşkovski — vezi Goldenberg, I. P.

Mgheladze, V. D. (Tria) (n. 1868) — menşevic; participant la revoluţia burghezo-democratică din 1905—1907. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar — lichidator. În anii 1918—1920 a fost membru al guvernului menşevic contrarevoluţionar din Gruzia; după instaurarea Puterii sovietice în Gruzia — emigrant alb. — *280.*

Mihail — vezi Isuv, I. A.

Mihail — vezi Vilonov, N. E.

Mihail Nikolaevici — vezi Pokrovski, M. N.

www.dacoromanica.ro

Mihailovski, N. K. (1842—1904) — teoretician de vază al narodnicismului liberal, publicist, critic literar, filozof pozitivist, unul dintre reprezentanţii şcolii subiective în sociologie. În 1892 a condus revista „Russkoe Bogatstvo", în paginile căreia a dus o luptă îndîrjită împotriva marxiştilor. Concepţiile lui Mihailovski au fost criticate de Lenin în lucrarea „Ce sînt «prietenii poporului» şi cum luptă ei împotriva social-democraţilor ?" şi în alte lucrări. — *151.*

Milde, Albert. — *91.*

Miliukov, P. N. (1859—1943) — ideolog al burgheziei imperialiste ruse, istoric şi publicist. Unul dintre întemeietorii partidului cadet, apoi preşedinte al C.C. al acestui partid şi redactor al ziarului „Reci", Organul Central al cadeţilor. Deputat în Dumele a III-a şi a IV-a de stat. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917, Miliukov a fost ministru de externe în primul guvern provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a devenit unul dintre organizatorii intervenţiei militare străine împotriva Rusiei Sovietice ; militant activ al emigraţiei albe. — *92, 118.*

Minin — *vezi* Karpinski, V. A.

Moskovski Alekseı — *vezi* Hundadze, G. I.

Motea — *vezi* Belopolski, I. I.

Muşenko, I. N. (n. 1871) — deputat în Duma a II-a de stat din partea guberniei Kursk, unul dintre liderii fracţiunii socialiştilor-revoluţionari. În Dumă a facut parte din comisia agrara şi a fost raportorul oficial al partidului socialiştilor-revoluţionari în problema agrară. — *128.*

N

N. A. — *vezi* Semaşko, N. A.

N. I. — *vezi* Fedorova—Stremer, N. I.

N. K. — *vezi* Krupskaia, N. K.

Nat. Bog. — *vezi* Bogdanova, N. B.

Naţia — *vezi* Gusev, S. I.

Naumann, Friedrich (1860—1919) — om politic reacţionar german, publicist, unul dintre creatorii teoriei „socialismului naţional". În timpul primului război s-a situat pe poziţii imperialiste, a formulat ideea creării unei „Europe centrale", sub egida Germaniei. În 1919 Naumann a înfiinţat Partidul democrat şi a fost preşedintele acestuia ; a participat la elaborarea Constituţiei de la Weimar. Unele dintre ideile lui Naumann au fost folosite mai tîrziu de ideologii fascismului german. — *245.*

Nicolaie al II-lea (Romanov) (1868—1918) — ultimul împărat al Rusiei, a domnit din 1894 pînă la revoluţia burghezo-democratica din

www.dacoromanica.ro

februarie 1917. A fost executat la 17 iulie 1918, la Ekaterinburg (Sverdlovsk), în urma unei hotărîri a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din regiunea Ural. — *302.*

Nik. Iv. — *226.*

Nik. Iv., Nik. Ivanovici — *vezi* Lalaianţ, I. H.

Nik. Vasilici — *103.*

Nikiforov, S. S. — a fost condamnat la 9 ani muncă silnică pentru că a participat la o expropriere. — *248.*

Nikitici — *vezi* Krasin, L. B.

Nilssen, Magnus (n. 1871) — social-democrat şi om politic norvegian. Din 1901 pînă în 1918 a fost secretar al Partidului muncitoresc norvegian. Reprezentant al acestui partid în Biroul socialist internaţional. În 1921 s-a aflat în fruntea social-democraţilor de dreapta, care s-au rupt de Partidul muncitoresc norvegian şi au creat Partidul socialist din Norvegia. — *133—134.*

Noghin, V. P. (Makar) (1878—1924) — membru al P.M.S.D.R. din 1898, a dus muncă de partid în Rusia şi în străinătate, agent al „Iskrei". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolşevic. Participant la revoluţia din 1905—1907. La Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. a fost ales membru al C.C. În anii reacţiunii a manifestat şovăieli împăciuitoriste faţă de lichidatori.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut funcţii de răspundere în aparatul de stat şi în economie. — *260.*

Noskov, V. A. (Boris, Glebov, Ma) (1878—1913) — social-democrat. În anii 1902—1903 a organizat transportul publicaţiilor social-democrate ilegale din străinătate în Rusia ; a luat parte la pregătirea Congresului al II-lea al P.M.S.D.R. La congres — iskrist din majoritate, a fost ales membru al C.C. După congres s-a situat pe o poziţie împăciuitoristă faţă de menşevici ; s-a pronunţat împotriva convocării Congresului al III-lea al partidului. În 1905 a fost arestat. În anii reacţiunii s-a retras din viaţa politică. — *10, 48, 72.*

O

O. *A.* — *276.*

Olga — *vezi* Ravici, S. N.

Olin — *vezi* Lepeşinski, P. N.

Olminski, M. S. (Vas. Vas., Vas. V-ci, Galerka) (1863—1933) — unul dintre cei mai vechi militanţi ai mişcării revoluţionare din Rusia, publicist. În 1898 a intrat în P.M.S.D.R., iar din 1903 — bolşevic. A făcut parte din redacţia ziarelor „Vpered" şi „Proletarii". În 1905—1907 a colaborat la ziarele şi revistele bolşevice „Novaia Jizn", „Volna", „Naş Mîsl", „Vestnik Jizni" etc. şi a condus sectorul redacţional al editurii „Vpered".

www.dacoromanica.ro

A participat activ la Revoluţia Socialistă din Octombrie. Ulterior a condus secţia de istorie a partidului de pe lîngă C.C. al P.C. (b) din Rusia, a fost redactor al revistei „Proletarskaia Revoliuţiia" şi membru al direcţiei Institutului V. I. Lenin. — *6, 36, 55, 56, 57, 61, 66, 71, 110.*

Orlovski — *vezi* Vorovski, V. V.

Ostwald, Wilhelm Friedrich (1853—1932) — naturalist şi filozof idealist german. Autor al teoriei „energetice", una dintre variantele idealismului „fizic" ; V. I. Lenin, care l-a numit pe Ostwald chimist de seamă şi filozof mărunt, a criticat în lucrarea sa „Materialism şi empiriocriticism" „energetismul" şi a demascat inconsistenţa lui ştiinţifică. — *152.*

P

Pankratov, I. I. (Vanea) (1886—1962) — muncitor, s-a încadrat în mişcarea revoluţionară în 1905, membru al P.C.U.S. din 1906. Participant la insurecţia armată din decembrie de la Moscova. În 1909 a fost trimis la şcoala de la Capri, unde s-a situat în fruntea grupului de leninişti care condamnau activitatea antipartinică, fracţionistă a organizatorilor şcolii. La invitaţia lui V. I. Lenin, la sfîrşitul lunii noiembrie 1909 a audiat la Paris un ciclu de prelegeri. Întorcîndu-se în Rusia, a lucrat la Petersburg ca reprezentant al Centrului Bolşevic După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat pe linie de partid, de stat, în sindicate şi în economie. — *206—214.*

Papaşa — *vezi* Litvinov, M. M.

Parvus (Ghelfand, A. L.) (1869—1924) — a participat la mişcarea social-democrată din Germania şi din Rusia. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la menşevici. În perioada primei revoluţii ruse s-a aflat în Rusia, a pledat în favoarea participării la alegerile pentru Duma lui Bulîghin, a sprijinit tactica micilor tranzacţii cu cadeţii etc. Parvus a emis teoria antimarxistă a „revoluţiei permanente". În anii reacţiunii s-a îndepărtat de social-democraţie. — *92, 93, 112, 213.*

Peatniţa — *vezi* Peatniţki, O. A.

Peatniţki, K. P. (n. 1864) — unul dintre fondatorii editurii „Znanie" (1898), coordonator şi redactor. În 1905 a încheiat un contract cu C.C. al bolşevicilor privind editarea literaturii marxiste. — *100.*

Peatniţki, O. A. (Peatniţa, Freitag) (1882—1939) — militant al partidului comunist ; a intrat în mişcarea revoluţionară în ultimul deceniu al secolului trecut. În emigraţie s-a ocupat de transportul literaturii ilegale şi trecerea activiştilor de partid din străinătate în Rusia. A participat activ la pregătirea congreselor al II-lea şi al III-lea ale P.M.S.D.R A participat la prima revoluţie rusă. După Revoluţia din Octombrie a activat pe linie de partid. — *275, 322.*

www.dacoromanica.ro

Peşkov, Z. A. (Sverdlov, Z. M.) (n. 1884) — cunoscut al lui A. M. Gorki de la Nijni Novgorod. În 1902, cînd a trecut la religia ortodoxă, şi-a luat numele de familie Peşkov şi numele după tată — Alekseevici, ceea ce a facut ca unii sa-l considere fiu adoptiv al lui A. M. Gorki. La începutul anului 1904 a emigrat. Cîtva timp a locuit la Gorki la Capri. În 1914 s-a înrolat voluntar în armata franceză ; ulterior — cetăţean francez. — *168, 169.*

Petrov. — 293.

Petzoldt, Joseph (1862—1929) — filozof reacţionar german, idealist subiectiv, discipol al lui E. Mach şi R. Avenarius. — *261.*

Piotr — vezi Aleksinski, G. A.

Plehanov, G. V. (1856—1918) — revoluţionar şi teoretician marxist rus, fondator al mişcării social-democrate din Rusia. În 1883 a înfiinţat la Geneva grupul „Eliberarea muncii". În primii ani ai acestui secol, Plehanov a redactat, împreună cu V. I. Lenin, ziarul „Iskra" şi revista „Zarea" ; a luat parte la pregătirea Congresului al II-lea al P.M.S.D.R. După congres s-a situat pe o poziţie împăciuitoristă faţă de oportunism, iar mai tîrziu s-a alaturat menşevicilor. În perioada revoluţiei din 1905—1907 s-a situat în toate problemele fundamentale pe pozitii menşevice. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a situat în fruntea grupului „menşevicilor-partiiţi". În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şoviniste.

Criticînd în mod principial greşelile oportuniste ale lui Plehanov, V. I. Lenin a dat o înaltă apreciere lucrarilor sale filozofice, considerînd că acestea trebuie incluse printre „manualele obligatorii ale comunismului". — *30, 33, 38—40, 41, 44, 45, 46, 47—49, 51, 54, 55, 56, 62, 66, 72, 75, 81, 85, 90, 110—113, 130, 144, 147, 148, 151—152, 154, 162, 214, 216, 223, 237, 250, 255, 258—259, 260, 265, 269, 281, 288, 291—292, 306, 309, 314.*

Pokrovski, I. P. (n. 1872) — social democrat. Deputat în Duma a III-a de stat, a aderat la partea bolşevica a fracţiunii social-democrate. În 1910 a intrat în redacţia ziarului bolşevic legal „Zvezda". — *194, 284.*

Pokrovski, M. N. (Domov) (1868—1932) — membru al P.M.S.D.R. din 1905, bolşevic, istoric. A participat activ la revoluţia din 1905—1907, a fost membru al Comitetului de partid din Moscova. La Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. a fost ales membru supleant al C.C. Din 1908 pînă în 1917 a trait în emigraţie. În anii reacţiunii a aderat la otzovişti şi ultimatişti, iar apoi la grupul antipartinic „Vpered", de care s-a desprins în 1911.

Dupa Revoluţia Socialista din Octombrie a deţinut funcţii de raspundere în aparatul de stat şi în instituţii ştiinţifice. Din 1929 — academician. — *173—174, 184—185, 186, 189, 191, 223, 300—301.*

Poletaev, N. G. (1872—1930) — social-democrat, bolşevic, de profesiune muncitor strungar. În 1905 a facut parte din Comitetul executiv al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor din Petersburg. Deputat în

www.dacoromanica.ro

Duma a III-a de stat din partea guberniei Petersburg, a făcut parte din grupul bolşevic al fracţiunii social-democrate. A participat îndeaproape la editarea ziarelor bolşevice „Zvezda" şi „Pravda".

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în economie. — *194, 284.*

Popov (Britman), A. V. (m. 1914) — social-democrat; după Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici. În anii 1905—1907 a participat la activitatea organizaţiei din unităţile militare din Petersburg şi Kronstadt. A fost arestat în repetate rînduri. În 1908 a fost condamnat la muncă silnică; a evadat curînd din deportare, iar după aceea s-a stabilit în străinătate; a făcut parte din secţia de la Paris a P.M.S.D.R. şi din Comitetul organizaţiilor din străinătate ale partidului. La începutul primului război mondial s-a înrolat voluntar în armata franceză şi a căzut pe front. — *274.*

Postolovski, D. S. (Aleksandrov, Vadim, Dubois) (1876—1948) — a intrat în mişcarea social-democrată în 1895. Din primăvara anului 1904 — agent al C.C. al P.M.S.D.R., împăciuitorist. În martie 1905 a fost numit reprezentant al C.C. al P.M.S.D.R. în Consiliul partidului. La Congresul al III-lea al partidului a fost ales membru al C.C. A fost reprezentantul oficial al C.C. al P.M.S.D.R. în Comitetul executiv al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor din Petersburg.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat la Consiliul Comisarilor Poporului al U.R.S.S. — *41, 43, 54, 75.*

Potresov, A. N. (1869—1934) — unul dintre liderii menşevismului. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a manifestat ca ideolog al lichidatorismului, a condus revistele „Vozrojdenie", „Naşa Zarea" şi alte organe de presă ale menşevicilor-lichidatori. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şoviniste. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a emigrat; în străinătate s-a dedat la atacuri în presă împotriva Puterii sovietice. — *204, 214, 237, 265, 266, 269, 288, 295.*

„Practicianul" — vezi Dubrovinski, I. F.

Predkaln (Priedkaln), A. I. (1873—1923) — social-democrat leton. În 1907 a fost ales deputat în Duma a III-a de stat, unde a făcut parte din fracţiunea social-democrată; a aderat la bolşevici. A colaborat la ziarele bolşevice „Zvezda" şi „Pravda". — *194.*

Preobrajenski, A. A. (1863—1938) — narodnic, membru al coloniei agricole din hutorul Şornel (gubernia Samara), situat la cîteva verste de Alakaevka, unde au locuit Ulianovii în anii 1889—1893. În aceşti ani Preobrajenski se întîlnea des cu V. I. Lenin şi între ei aveau loc discuţii aprinse în legătură cu problema ţărănească. Ulterior a aderat la mişcarea social-democrată.

În 1922, la propunerea lui V. I. Lenin, a fost numit director al sovhozului „Leninskie Gorki". — *33.*

Prokopovici, S. N. (1871—1955) — economist şi publicist burghez. În ultimii ani ai secolului trecut s-a manifestat ca un reprezentant de

www.dacoromanica.ro

seamă al „economismului" şi a fost unul dintre primii propagatori ai bernsteinismului în Rusia. În 1916 a fost membru al C.C. al partidului cadeţilor. Autor al unor cărţi în problema muncitorească scrise de pe poziţii bernsteiniste-liberale. În 1917 a fost ministru al aprovizionarii în guvernul provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost expulzat din U.R.S.S. pentru activitate antisovietică. — *73, 184, 204.*

Puteatin, V. P. (n. 1878) — deputat în Duma a III-a de stat. Un timp a facut parte din fracţiunea social-democrata. — *194.*

Q

Quelch, Harry (1858—1913) — militant al mişcării muncitoreşti engleze şi internaţionale. Quelch a fost conducătorul elementelor revoluţionare din Federaţia social-democrată engleză, în cadrul căreia a propagat ideile marxismului. Din 1886 a fost redactorul ziarului „Justice", Organul Central al social-democraţiei engleze. A fost membru al B.S.I. În 1902—1903, cînd „Iskra" a fost editată la Londra, i-a acordat un sprijin organizatoric substanţial. — *137.*

Quessel, Ludwig (1872—1931) — social-democrat german, revizionist, publicist. — *286.*

R

Radek, K. B. (1885—1939) — începînd din primul deceniu al secolului al XX-lea a participat la mişcarea social-democrată din Polonia şi Germania ; a colaborat la publicaţiile social-democraţilor de stînga germani. S-a situat pe o poziţie greşită în problema programului-minimum, pronunţîndu-se împotriva revendicărilor democratice.

În 1917 a intrat în partidul bolşevic. În perioada încheierii păcii de la Brest s-a situat pe poziţiile „comuniştilor de stînga". Din 1923 a fost un militant activ al opoziţiei troţkiste, fapt pentru care în 1927 Congresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S. l-a exclus din partid. În 1930 a fost reprimit, iar în 1936 a fost din nou exclus din partid. — *282—283, 286, 290—291.*

Radin — vezi Knunianţ, B. M.

Radomîslski — vezi Zinoviev, G. E.

Rahmetov — vezi Bogdanov, A.

Rappoport, Charles (n. 1865) — socialist francez. În 1887 a emigrat din Rusia, unde, începînd din 1883, a participat la mişcarea revoluţionara. În 1902 a aderat la mişcarea social-democrată. În anii 1910—1911 a colaborat la ziarul „Soţial-Demokrat", Organul Central al P.M.S.D.R. Autor al unei serii de lucrări de filozofie şi sociologie. — *193, 213, 217, 219, 222, 270, 274.*

Ravici, S. N. (Olga) (1879—1957) — a intrat în P.M.S.D.R. în 1903.

www.dacoromanica.ro

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat pe linie de partid şi în aparatul de stat. În 1927, ca militantă activă a opoziţiei troţkiste, a fost exclusă din partid de către Congresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S.; în 1928 a fost reprimită, iar în 1935 a fost din nou exclusă. — *174, 226.*

Readovoi — *vezi* Bogdanov, A.

Reazanov (Goldendah), D. B. (1870—1938) — a intrat în mişcarea social-democrată în ultimul deceniu al secolului trecut. A activat la Odesa, Chişinău, Petersburg şi în străinătate. În emigraţie a fost unul dintre organizatorii grupului oportunist „Borba". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la menşevici. În 1909 a fost lector la şcoala antipartinică de la Capri. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. La Congresul al VI-lea a fost primit în P.M.S.D. (b) din Rusia.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a activat în mişcarea sindicală. A fost director al Institutului K. Marx şi F. Engels. În februarie 1931 a fost exclus din P.C. (b) al U.R.S.S. — *200, 213.*

Reinert — *vezi* Bogdanov, A.

Reisner, M. A. (1868—1928) — pînă în 1905 narodnic. În 1903 a emigrat, s-a apropiat de social-democraţii germani şi a colaborat la ziarul „Vorwärts". În 1905 a aderat la bolşevici şi a participat la Conferinţa de la Tammerfors.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a intrat în P.C. (b) din Rusia. A făcut parte din comisia pentru elaborarea primei constituţii. — *87—88.*

Rîkov, A. I. (Vlasov) (1881—1938) — membru al P.M.S.D.R. din 1899. În perioada reacţiunii s-a situat pe o poziţie împăciuitoristă faţă de lichidatori, otzovişti şi troţkişti. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 s-a ridicat împotriva liniei partidului, orientată spre revoluţia socialistă.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a ocupat diferite funcţii de răspundere. S-a ridicat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului; în 1928 a fost unul dintre liderii devierii oportuniste de dreapta din partid. În 1937 a fost exclus din partid. — *185, 186, 189, 190, 191.*

Roblin, Louis Henry (1877—1916) — socialist francez, om politic. În anii 1900, 1906, 1910 şi 1914 a fost ales deputat în parlament. — *320.*

Rojkov, N. A. (Veaci.) (1868—1927) — istoric şi publicist. În primul deceniu al secolului al XX-lea a avut legături cu „marxiştii legali". La începutul anului 1905 a intrat în P.M.S.D.R.; un timp a fost alături de bolşevici. După înfrîngerea revoluţiei din 1905—1907 a devenit unul dintre conducătorii ideologici ai lichidatorismului.

Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. În perioada intervenţiei militare străine şi a războiului civil a luptat împotriva Puterii sovietice. În 1922 a rupt cu menşevicii. În

www.dacoromanica.ro

anii următori a desfăşurat activitate ştiinţifică-pedagogică şi administrativă în diferite instituţii. — *236.*

Roman — vezi Ermolaev, K. M.

Romanov, A. S. (Ivan) (1881—1917) — muncitor tipograf. În vara anului 1909 a fost trimis de organizaţia de partid din Moscova la şcoala de la Capri, unde s-a alăturat grupului de leniniști ; acest grup a fost exclus din şcoală.

La începutul anului 1910 s-a întors în Rusia, a fost arestat şi a devenit un colaborator permanent al ohranei, unul dintre cei mai periculoşi provocatori. În 1912 a furnizat ohranei informaţii în legătură cu Conferinţa a V-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. În 1914 a înştiinţat poliţia despre conferinţa care urma să se ţină la Ozerki. În 1917 a fost demascat. — *206—214.*

Romanov, I. R. (1871—1919) — muncitor, bolşevic, deputat în Duma a II-a de stat.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost preşedintele Comitetului executiv al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor şi ţăranilor din Nijni Novgorod. — *169.*

Rosa — vezi Luxemburg, R.

Rotştein, F. A. (1871—1953) — social-democrat. În 1890 a fost nevoit să emigreze din Rusia. Stabilindu-se în Anglia, a intrat în Federaţia social-democrată engleză, aderînd la aripa ei de stînga. În 1901 a intrat în P.M.S.D.R. A luat parte la crearea Partidului Comunist din Marea Britanie. În 1920 s-a întors în patrie. — *136—137, 172, 192, 213.*

Roussel, Angela — socialistă franceză. Din 1907 pînă în 1912 a fost membră a comisiei administrative permanente a Partidului socialist francez. Ulterior s-a retras din viaţa politică. — *182—183.*

Rozen, M. M. (Ezra, E.) (n. 1876) — membru al Bundului din 1898. În anii 1907—1908 a făcut parte din C.C. al Bundului şi din redacţia Organului Central al Bundului. — *309, 310.*

Rubanovici, I. A. (1860—1920) — unul dintre liderii socialiştilor-revoluţionari. Membru al Biroului socialist internaţional.

În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şoviniste. După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a manifestat ca adversar al Puterii sovietice. — *303.*

Ruben — vezi Knunianţ, B. M.

Rumeanţev, P. P. (Şmidt) (1870—1925) — a participat la mişcarea social-democrată începînd din 1891 ; după Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici, a fost membru al Biroului Comitetelor Majorităţii. Delegat la Congresul al III-lea al partidului. În iunie 1905 a fost cooptat în C.C. al P.M.S.D.R. În 1905 a fost redactor şi colaborator al primului ziar bolşevic legal „Novaia Jizn".

În anii reacţiunii s-a îndepărtat de partid şi a lucrat ca statistician. A murit în străinătate. — *6, 100, 109, 110.*

www.dacoromanica.ro

Rusalka — *vezi* Leadov, M. N.

S

Sablina — *vezi* Krupskaia, N. K.

Sammer, I. A. (Liubici) (1870—1921) — social-democrat, bolşevic. A intrat în mişcarea revoluţionară în 1897. A dus muncă de partid la Kiev şi Kazan, a luat parte activă la revoluţia din 1905—1907. În toamna anului 1905 a fost cooptat în C.C. În repetate rînduri a avut de suferit represiuni din partea guvernului ţarist. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în economie. — *60, 85, 186.*

Saveli — *vezi* Babinţev, I. I.

Scholz — proprietar al unei tipografii din Geneva. — *101.*

Semaşko, N. A. (1874—1949) — membru al P.M.S.D.R. din 1893, bolşevic, de profesiune medic. În 1905 a luat parte la insurecţia armată din Nijni Novgorod ; a fost arestat, iar după ce a fost pus în libertate a emigrat. A fost secretar şi casier al Biroului din străinătate al C.C. al P.M.S.D.R.

În anii 1918—1930 a fost comisar al poporului pentru ocrotirea sănătăţii al R.S.F.S.R. Membru al Academiei de ştiinţe medicale a U.R.S.S. şi al Academiei de ştiinţe pedagogice a R.S.F.S.R. — *137—140, 283—284.*

Seppin, E. H. — *134.*

Serafima — *vezi* Afanasieva, S. N.

Sergheev, V. — *vezi* Taratuta, V. K.

Serghei Vasilici. — *99.*

Sienkiewicz, Henryk (1846—1916) — prozator polonez, reprezentant de seamă al realismului critic. — *141.*

Silvin, M. A. (Bem) (1874—1955) — social-democrat, a intrat în mişcarea revoluţionară în 1891 ; în 1901 a fost agent al „Iskrei" ; în 1904 a fost cooptat în C.C. al P.M.S.D.R., iar din 1905 pînă în 1908 a colaborat la o serie de ziare bolşevice. În 1908 s-a retras din P.M.S.D.R. şi din activitatea politică. — *48.*

Siurtuk — *vezi* Kopp, V. L.

Sîsoika — *vezi* Bogdanov, A

Skrîpnik, N. A. (Şciur) (1872—1933) — activist de seamă al partidului comunist şi al statului sovietic, membru al P.M.S.D.R. din 1897. A dus munca de partid în diferite oraşe din Rusia. Redactor al revistei „Voprosî Strahovaniia" (1913) şi membru al colegiului redacţional al ziarului „Pravda" (1914). După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 — secretar al Consiliului central al comitetelor de întreprindere din Petrograd, membru al C.C.C. al primei legislaturi.

www.dacoromanica.ro

Participant activ la Revoluţia Socialistă din Octombrie, membru al Comitetului militar-revoluţionar din Petrograd.

Dupa Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut diferite funcţii de răspundere pe linie de partid şi de stat. — *186, 189.*

Skvorţov-Stepanov, I. I. (1870—1928) — unul dintre cei mai vechi participanţi la mişcarea revoluţionară din Rusia, membru al P.M.S.D.R. din 1896 ; la sfîrşitul anului 1904 a devenit bolşevic ; publicist marxist. În perioada primei revoluţii ruse a desfăşurat o muncă intensă în grupul de publicişti şi lectori bolşevici de pe lîngă Comitetul de partid din Moscova ; în perioada reacţiunii a susţinut concepţii greşite în problema agrară şi a avut o atitudine împăciuitoristă faţă de grupul fracţionist „Vpered", dar, sub influenţa lui Lenin, şi-a îndreptat greşelile. A fost în repetate rînduri arestat şi deportat.

Dupa Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut diferite funcţii de răspundere pe linie de partid şi de stat ; începînd de la Congresul al XIV-lea al partidului a fost membru al C.C. A fost director al Institutului Lenin. — *15, 185, 236—239, 240—246.*

Smidovici, P. G. (Matrena) (1874—1935) — membru de partid din 1898, a dus muncă de partid într-o serie de oraşe din Rusia. A fost agent al „Iskrei". În 1905 a participat activ la insurecţia armata din decembrie de la Moscova.

Dupa Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut diferite funcţii de răspundere în aparatul de stat şi în economie. — *44.*

Sokolov, Andrei — *vezi* Volski, S.

Sokolov, N. D. (1870—1928) — social-democrat, avocat, cunoscut apărător în procese politice. A colaborat la revistele „Jizn", „Obrazovanie" şi altele. În 1909, la alegerile parţiale din Petersburg pentru Duma a III-a de stat, a candidat din partea P.M.S.D.R.

După Revoluţia Socialista din Octombrie a lucrat ca jurisconsult în diferite instituţii sovietice. — *204.*

Solomon, G. A. (Iseţki, Salomon, G.) (n. 1868) — a aderat la mişcarea social-democrată în 1898, a dus muncă de agitaţie şi propagandă. A fost adeseori victima a persecuţiilor guvernului ţarist. În 1907 a emigrat, a trait în străinătate pînă în 1917.

După Revoluţia Sociali ta din Octombrie a lucrat în diplomaţie. — *170, 174.*

Sommer — *vezi* Liubimov, A. I.

Stanislav — *vezi* Lobanov, M. I.

Stanislav — *vezi* Volski, S.

Starover — *vezi* Potresov, A. N.

Stasova, E. D. (Absolut, Delta, Knol) (1873—1966) — veche militantă a mişcării revoluţionare ; membră a P.C.U.S. din 1898. În 1901—1905 a fost secretar al Comitetului din Petersburg şi al Biroului din Nord al C.C. al P.M.S.D.R. Din 1917 pînă în 1920 a fost

www.dacoromanica.ro

secretar al C.C. al P.C. (b) din Rusia. În 1921—1938 a lucrat în cadrul Cominternului şi Ajutorului Roşu. A fost printre fondatoarele Comitetului mondial antifascist şi antirăzboinic al femeilor (1934). În 1938—1946, redactor al revistei „Internaţionalnaia Literatura". — *82*, *88*, *89*, *103*.

Steklov, *I. M.* (1873—1941) — social-democrat din 1893. A fost unul dintre organizatorii grupului oportunist „Borba". Dupa Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a colaborat la ziarul „Soţial-Demokrat", Organul Central al P.M.S.D.R., precum şi la ziarele bolşevice „Zvezda" şi „Pravda".

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în presă. Autor al unor lucrari de istorie a mişcării revoluţionare. — *36*, *178*.

Stepanov — *vezi* Essen, A. M.

Stepanov — *vezi* Skvorţov-Stepanov, I. I.

Stolipin, *P. A.* (1862—1911) — om de stat din Rusia ţaristă, mare moşier. In anii 1906—1911 a fost preşedinte al Consiliului de Miniştri şi ministru al afacerilor interne. De numele lui este legata perioada de crunta reacţiune politică. Stolîpin a efectuat o reformă agrara cu scopul de a face din chiaburime un reazem al absolutismului ţarist la sate. Dar încercarea lui de a consolida autocraţia cu ajutorul unor reforme de sus, efectuate în interesul burgheziei şi al moşierilor, a suferit un eşec total. În 1911, Stolîpin a fost asasinat la Kiev de eserul Bogrov. — *118*, *237*, *238*, *240*.

Struve, *P. B.* (1870—1944) — economist şi publicist burghez, unul dintre liderii partidului cadeţilor. Struve a fost unul dintre întemeietorii organizaţiei monarhiste-liberale „Uniunea eliberarii" (1903—1905) şi redactor al organului ei de presa, revista „Osvobojdenie". Din 1905, membru al C.C. al partidului cadet. Unul dintre ideologii imperialismului rus.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a manifestat ca un duşman înverşunat al Puterii sovietice. A facut parte din guvernul contrarevoluţionar al lui Vranghel, ulterior — emigrant alb. — *37*, *237*.

Surkov, *P. I.* (1876—1946) — social-democrat, muncitor ţesator. Deputat bolşevic în Duma a III-a de stat ; a colaborat la ziarul bolşevic legal „Zvezda", care apărea la Petersburg. Ulterior s-a îndepărtat de partid. — *194*.

Suvorov, *S. A.* (1869—1918) — social-democrat, publicist şi statistician. În anii 1905—1907 a activat în organizaţiile bolşevice dintr-o serie de oraşe din Rusia. După înfrîngerea revoluţiei din 1905—1907 a aderat la machişti ; a colaborat la culegerea „Eseuri asupra filozofiei marxiste" (1908). În lucrarea sa „Materialism şi empiriocriticism", V. I. Lenin a supus unei critici nimicitoare concepţiile filozofice antimarxiste ale lui Suvorov. După 1910 Suvorov s-a îndepărtat de partid. — *6*, *153*.

www.dacoromanica.ro

Ş

Şanţer, V. L. (Marat) (1867—1911) — social-democrat, a dus muncă de partid la Moscova, Omsk şi Petersburg. La Congresul al V-lea (de la Londra) al partidului a fost ales în C.C. A participat la lucrările Conferinţei a V-a (din decembrie 1908) a P.M.S.D.R. şi a făcut parte din redacţia ziarului bolşevic „Proletarii". Apoi s-a alăturat ultimatiştilor şi a facut parte din grupul „Vpered". — *185, 186, 190, 191, 300—301.*

Şcekoldin, F. I. (Bucătarul) (1870—1919) — social-democrat, iskrist. În 1900 a fost unul dintre organizatorii Uniunii din Nord a muncitorilor ruşi. În 1902—1903 s-a ocupat de transportul literaturii iskriste, precum şi de pregătirea Congresului al II-lea al P.M.S.D.R. În 1904, în calitate de agent al C.C., a lucrat la Petersburg. În februarie 1905 a fost arestat. După revoluţia din 1905—1907 s-a retras din activitatea politică. — *212, 224, 228.*

Şciur — vezi Skrîpnik, N. A.

Şidlovski, N. V. (1843—1907) — moşier din gubernia Voronej, senator, membru al Consiliului de Stat. După 9 ianuarie 1905 a fost numit preşedinte al Comisiei guvernamentale speciale însărcinate „să lamurească fara întîrziere cauzele nemulţumirii muncitorilor din Petersburg şi din suburbii şi să stabilească măsurile de natură să înlature pe viitor asemenea nemulţumiri". Comisia a fost dizolvată de guvernul ţarist la 20 februarie 1905. — *17.*

Şipulinski, F. P. (Luşin) (1876—1942) — s-a încadrat în mişcarea social-democrata în 1898. În 1905 a aderat la menşevici. În 1920 a ieşit din partidul menşevic, iar în 1932 a intrat în P.C. (b) al U.R.S.S. În 1936 a fost exclus din partid. — *60—61.*

Şklovski, G. L. (1875—1937) — membru al P.M.S.D.R. din 1898. În 1909 a emigrat. S-a întors în Rusia după revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917. Din 1918 pînă în 1925 a lucrat în diplomaţie. În 1927 s-a alăturat opoziţiei troţkisto-zinovieviste. — *291—292.*

Şmidt — vezi Rumeanţev, P. P.

Ştein — vezi Aleksandrova, E. M.

Şurkanov, V. E. (n. 1876) — muncitor, deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Harkov. Membru al fracţiunii social-democrate. A colaborat la ziarul bolşevic „Zvezda" şi la ziarul lichidatorist „Jivoe Delo". Ulterior s-a descoperit că din 1913 a fost agent secret al ohranei. — *194.*

Şvarţ, I. I. (1879—1951) — membru al P.M.S.D.R. din 1899. A desfăşurat activitate revoluţionară la Ekaterinoslav şi în Ural. A fost membru al Comisiei de organizare din strainatate, a dus muncă pentru refacerea organizaţiilor bolşevice şi a participat activ la crearea Comisiei de organizare din Rusia pentru convocarea conferinţei generale de

www.dacoromanica.ro

partid. În 1911 a fost deportat pe viață în gubernia Enisei, unde a rămas pînă în februarie 1917. În anii care au urmat a deținut funcții de răspundere pe linie de partid și de stat în Ucraina. — *28*.

Șvarț — vezi Vorovski, V. V.

T

Taratuta, V. K. (Viktor, Sergheev, V.) (1881—1926) — membru al P.M.S.D.R. din 1898, bolșevic. A desfășurat activitate revoluționară în Caucaz (1904—1905) și la Moscova (1905—1907), unde a fost secretar al Comitetului din Moscova al P.M.S.D.R. Delegat la congresele al IV-lea și al V-lea ale P.M.S.D.R., membru al Centrului Bolșevic. În repetate rînduri a fost arestat și deportat ; în 1909 a emigrat. În 1919 s-a întors în Rusia Sovietică. — *169*, *179—180*, *225*, *294*, *299—300*, *301*, *304*.

Teodorovici, I. A. (Fedorovici) (1875—1940) — social-democrat, și-a început activitatea revoluționară în 1895. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a devenit bolșevic. În 1905 a făcut parte din redacția ziarului „Proletarii", Organul Central al bolșevicilor. În anii 1905—1907 a fost membru al Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R.

Din 1920 a lucrat la Comisariatul poporului pentru agricultură. În anii 1928—1930 — secretar general al Internaționalei țărănești, director al Institutului agrar internațional ; ulterior a lucrat în presă. — 100.

Tevzaia — vezi Mașinadze, B.

Tolstoi, L. N. (1828—1910) — genial scriitor rus, unul dintre cei mai mari scriitori ai lumii. — *165*.

Tomski, M. P. (1880—1936) — membru al P.M.S.D.R. din 1904. În anii 1905—1906 a activat în organizația din Reval a P.M.S.D.R. ; în 1907 — membru al Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R. ; membru al redacției ziarului bolșevic „Proletarii" ; în anii reacțiunii a avut o atitudine împăciuitoristă față de lichidatori, otzoviști și troțkiști.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut o serie de funcții de răspundere. În repetate rînduri s-a pronunțat împotriva liniei politice leniniste a partidului. În 1928, împreună cu Buharin și Rîkov, a fost în fruntea grupului deviatorilor oportuniști de dreapta din P.C. (b) al U.R.S.S. — *220—221*.

Trepov, D. F. (1855—1906) — în anii 1896—1905 a fost șeful poliției din Moscova. La 11 ianuarie 1905 a fost numit guvernator general al Petersburgului, iar apoi ministru adjunct la interne ; autor al faimosului ordin — din octombrie 1905 — „de a nu trage cu cartușe oarbe și de a nu economisi gloanțele". Inspirator al pogromurilor savîrșite de sutele negre. — *87*.

Tria — vezi Mgheladze, V. D.

Troțki (Bronștein), L. D. (1879—1940) — a participat la Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. ca delegat al Uniunii din Siberia, is-

www.dacoromanica.ro

krist din minoritate ; după congres a dus lupta împotriva bolşevicilor în toate problemele teoriei şi practicii revoluţiei socialiste. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar, camuflîndu-se sub masca „nefracţionismului", s-a situat de fapt pe poziţiile lichidatorilor. În 1917, după ce s-a întors din emigraţie, a aderat la grupul „interraioniştilor" şi, împreună cu ei, la Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia a fost primit în partidul bolşevic.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut o serie de funcţii de răspundere. A dus o înverşunată luptă fracţionistă împotriva liniei generale a partidului, a propagat ideea imposibilităţii victoriei socialismului în U.R.S.S. În 1927 Troţki a fost exclus din partid, iar în 1929 a fost expulzat din U.R.S.S. pentru activitatea sa antisovietică ; în 1932 i s-a retras cetăţenia sovietică. În străinătate, Troţki a continuat lupta împotriva statului sovietic şi a partidului comunist. — *71, 121, 127, 147, 197, 199, 200, 211, 221, 247, 248, 255, 259, 260, 267, 283, 285, 290 292.*

Trubeţkoi, E. N. (1863—1920) — prinţ, unul dintre ideologii liberalismului burghez rus, filozof idealist. Pînă în 1906 a făcut parte din partidul cadet. În 1906 a participat la constituirea partidului monarhist-constituţional al „înnoirii paşnice". A avut un rol important în reprimarea de către ţarism a revoluţiei din 1905—1907 şi în crearea regimului stolîpinist din Rusia.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a manifestat ca un duşman înrăit al Puterii sovietice ; a fost un denikinist activ. — *93.*

Tugan-Baranovski, M. I. (1865—1919) — economist burghez rus, reprezentant marcant al „marxismului legal" ; ulterior — cadet. — *173, 274.*

Tyszka, Ian (Ioghihes, Leo) (1867—1919) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti poloneze şi germane. Unul dintre întemeietorii Social-democraţiei din Regatul Poloniei şi din Lituania, membru al Conducerii centrale a acestui partid. A participat activ la revoluţia din 1905—1907. A luat parte la lucrările Congresului al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R., la care a fost ales în C.C. În anii reacţiunii, Tyszka, deşi a condamnat pe lichidatori, s-a situat totuşi, în unele cazuri, pe o poziţie împăciuitoristă faţă de ei. În timpul primului razboi mondial, Tyszka a participat la activitatea social-democraţiei germane ; a fost unul dintre organizatorii „Uniunii Spartacus". În anii 1916—1918 s-a aflat în închisoare. Dupa ce a fost eliberat de către revoluţia din noiembrie 1918, a luat parte la înfiinţarea Partidului Comunist din Germania şi a fost ales secretar al C.C. Arestat în martie 1919, a fost asasinat în închisoarea din Berlin. — *159—161, 164, 179—180, 192, 256—258, 273—274.*

Ţ

Ţhakaia, M. G. (Barsov) (1865—1950) — a intrat în mişcarea revoluţionară în 1880. Membru al P.M.S.D.R. din 1898. A fost unul dintre conducătorii Comitetului Uniunii din Caucaz a P.M.S.D.R.

www.dacoromanica.ro

Delegat la Congresul al III-lea al partidului din partea acestei uniuni. A participat activ la revoluția din 1905—1907. A avut de suferit în repetate rînduri de pe urma măsurilor de represiune luate de guvernul țarist. Din 1907 pînă în martie 1917 s-a aflat în emigrație. În anii 1917—1920 a făcut parte din Comitetul de partid din Tiflis. După victoria Puterii sovietice în Gruzia (1921), Țhakaia a deținut po turi de conducere în aparatul de partid și de stat. — *111.*

V

V. M. — *vezi* Velicikina, V. M.

Var. A. — *vezi* Varski, A.

Vas. Vas., Vas. V-ci — *vezi* Olminski, M. S.

Veaci. — *vezi* Rojkov, N. A.

Vs. — *vezi* Denisov, V. P.

Vadim — *vezi* Postolovski, D. S.

Vaillant, Eduard-Marie (1840—1915) — socialist francez, blanquist, unul dintre conducătorii aripii de stînga a Internaționalei a II-a. A fost unul dintre inițiatorii înființării Partidului socialist din Franța (1901). În 1905, după fuziunea dintre acest partid și Partidul socialist francez, de orientare reformistă, Vaillant s-a situat, în cele mai importante probleme, pe poziții oportuniste. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții social-șoviniste. — *102.*

Valentin — *vezi* Galperin, L. E.

Vanea — *vezi* Pankratov, I. I.

Vasiliev — *vezi* Lengnik, F. V.

Velicikina, V. M. (1868—1918) — în 1901 a intrat în „Liga din străinătate a social-democrației revoluționare ruse". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolșevică. A colaborat la ziarele bolșevice „Vpered" și „Proletarii". A tradus lucrări ale lui Marx și Engels. — *295.*

Verner — *vezi* Bogdanov, A.

Vetcinkin — *103.*

Viktor — *vezi* Taratuta, V. K.

Vilonov, N. E. (Mihail) (1883—1910) — s-a încadrat în mișcarea revoluționară în 1901. În 1906 a făcut parte din Comitetul din Moscova al P.M.S.D.R. Deportat în gubernia Astrahan, a reușit, la sfîrșitul anului 1908, să fugă în străinătate. Unul dintre organizatorii școlii de la Capri. Cînd și-a dat seama de caracterul antipartinic al acestei școli, Vilonov a rupt cu otzoviștii fracționiști și, la invitația lui Lenin, a plecat cu un grup de cursanți la Paris. — *232—233, 235, 255—256, 261—262, 267.*

www.dacoromanica.ro

Vinogradova, O. *I.* (Cerşetorul) (1881—1913) — s-a încadrat în mişcarea revoluţionara în 1901. În primavara anului 1905 a lucrat în organizaţia din Odesa. A fost corespondentă a ziarelor „Vpered" şi „Proletarii". În anii 1905—1907 a lucrat la Petersburg ; a făcut parte din colectivul de agitatori al C.C. — *31—32*.

Vinter — *vezi* Krasin, L. B.

Vladimir — *vezi* Karpov, L. I.

Vladimir — *vezi* Kosarev, V. M.

Vladimirov, M. K. (Leva) (1879—1925) — membru al P.M.S.D.R. din 1903, după Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolşevic. — *196, 212, 284*.

Vlasov — *vezi* Rîkov, A. I.

Vodovozov, V. V. (1864—1933) — economist şi publicist de orientare narodnică liberală. În perioada alegerilor pentru Duma a II-a de stat a aderat la trudovici.

În 1917 a colaborat la ziarul burghezo-liberal „Den". Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. Cu începere din 1926 s-a aflat în emigraţie ; a colaborat la presa albgardistă. — *199*

Voiloşnikov, A. A. (1877—1930) — membru al Dumei a III-a de stat ; a facut parte din fracţiunea social-democrată, aderînd la bolşevici. În anii 1911—1912 a colaborat la ziarele bolşevice „Zvezda" şi „Pravda".

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în economie. — *194*.

Voinov — *vezi* Lunacearski, A. V.

Volski, S. (Sokolov, A., Andrei, Volski, A., Stanislav) (n. 1880) — social-democrat. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost unul dintre liderii otzoviştilor, a participat la crearea şi activitatea şcolilor fracţioniste de la Capri şi Bologna ; a făcut parte din grupul antipartinic „Vpered".

Faţă de Revoluţia Socialista din Octombrie a avut o atitudine ostila. — *6, 44, 186, 209, 214, 228, 255*.

Voron — *vezi* Galperin, L. E.

Voronin, S. A. (1880—1915) — muncitor, deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Vladimir. A facut parte din fracţiunea social-democrata, aderînd la bolşevici. A colaborat la ziarul bolşevic legal „Zvezda". — *194*.

Vorovski, V. V. (Josefina, Orlovski, Şvarţ, Feliks Aleksandrovici) (1871—1923) — militant al partidului bolşevic, publicist şi critic literar. În 1905 a redactat, alaturi de Lenin, ziarele „Vpered" şi „Proletarii". De la sfîrşitul anului 1905 a lucrat în organizaţia bolşevicilor din Petersburg şi în redacţia ziarului bolşevic „Novaia Jizn". În 1907 a condus organizaţia bolşevica din Odesa.

www.dacoromanica.ro

După Revoluţia Socialistă din Octombrie, diplomat sovietic ; a fost ucis la Lausanne de un albgardist. — *10, 27, 57, 61, 71, 82, 87. 88. 90, 105, 110, 171, 185, 190, 275.*

Vsevolod — *vezi* Denisov, V. P.

W

Warski, Adolf (1868—1937) — militant de seamă al mişcării revoluţionare poloneze ; a participat activ la crearea Social-democraţiei din Regatul Poloniei şi din Lituania. Delegat la Congresul al IV-lea (de unificare) al partidului. După congres a făcut parte din C.C al P.M.S.D.R. În anii 1909—1910 a fost unul dintre redactorii ziarului „Soţial-Demokrat", Organul Central al P.M.S.D.R. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste. A fost unul dintre întemeietorii Partidului Muncitoresc Comunist din Polonia şi membru al C.C. al acestui partid. În 1929 a emigrat în U.R.S.S. ; a lucrat la Institutul Marx-Engels-Lenin, unde s-a ocupat de istoria mişcarii muncitoreşti poloneze. — *256, 257, 258, 273, 282, 311, 314.*

Witte, S. I. (1849—1915) — om de stat rus, partizan convins al absolutismului ; a căutat să menţina monarhia prin diverse fagaduieli şi concesii neînsemnate făcute burgheziei liberale şi crîncene represiuni împotriva poporului. Preşedinte al Consiliului de Miniştri. — *87.*

Wurm, Emmanuell (1857—1920) — social-democrat german. Începînd din 1890 a fost deputat în Reichstag. În anii 1902—1917 a fost unul dintre redactorii revistei „Die Neue Zeit". În anii primului razboi mondial s-a situat pe poziţii centriste. După revoluţia din noiembrie 1918 din Germania a fost ministru al aprovizionarii. — *284—285, 290.*

X

X — *vezi* Maslov, P. P.

Z

Zaharov, M. V. (n. 1881) — muncitor, bolşevic. Deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Moscova. A colaborat la ziarul bolşevic legal „Zvezda". — *194.*

Zasulici, V. I. (1849—1919) — militantă de seamă a mişcarii narodnice şi apoi a celei social-democrate din Rusia. În 1883 a participat la crearea grupului „Eliberarea muncii". A făcut parte din redacţia ziarului „Iskra" şi a revistei „Zarea". La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la minoritatea iskristă. După congres — unul dintre liderii menşevismului. — *47.*

Zemleacika, R. S. (Demonul) (1876—1947) — militantă a partidului comunist şi a statului sovietic, social-democrată din 1893. A fost agent al „Iskrei" la Odesa şi Ekaterinoslav. La Congresul al II lea

www.dacoromanica.ro

al P.M.S.D.R. — reprezentantă a majorității iskriste. După congres a fost cooptata în C.C. ca reprezentantă a bolșevicilor. În august 1904 a fost aleasă în Biroul Comitetelor majorității. A fost secretarul organizației de partid din Petersburg, delegată la Congresul al III-lea al P.M.S.D.R. În perioada revoluției din 1905—1907 — secretar al Comitetului din Moscova al P.M.S.D.R.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a ocupat funcții de răspundere în aparatul de partid și de stat. — *4—5, 9, 13, 16, 18, 24.*

Zetkin, Clara (1857—1933) — militantă de seamă a mișcării muncitorești germane și internaționale. Membră a Partidului social-democrat din Germania din 1881, a participat la lupta împotriva militarismului, colonialismului și razboiului. A fost unul dintre întemeietorii Ligii „Spartacus" și ai Partidului Comunist din Germania. Membră a C.C. al P.C.G. din 1919. — *249—252.*

Zinovi Al. — *vezi* Peșkov, Z. A.

Zinoviev, G. E. (Radomîslski, G. E.; G., Gr., Grigori) (1883—1936) — membru al P.M.S.D.R. din 1901. Din 1908 pînă în aprilie 1917 s-a aflat în emigrație ; a făcut parte din redacția ziarului „Soțial-Demokrat", Organul Central al partidului, și a ziarului bolșevic „Proletarii". În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a avut o atitudine împăciuitorista față de lichidatori, otzoviști și trotkiști. În perioada de pregatire și de înfaptuire a Revoluției Socialiste din Octombrie a avut o atitudine șovaitoare. S-a pronunțat împotriva insurecției armate.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut o serie de posturi de raspundere. S-a ridicat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului. În noiembrie 1927 a fost exclus din partid pentru activitate fracționistă ; apoi a fost de două ori reprimit și din nou exclus din partid. — *189, 199—201, 204, 205—206, 212, 216, 218, 223, 259, 275, 276, 301, 303, 304, 309, 311, 312, 315.*

Zlincenko, K. P. (1870—1947) — social-democrat. S-a situat pe poziții bolșevice. La sfîrșitul anului 1905 a emigrat în Elveția și a intrat în Partidul socialist muncitoresc din Elveția. A fost organizatorul și secretarul „Comitetului internațional pentru ajutorarea muncitorilor șomeri din Rusia".

După Revoluția Socialistă din Octombrie s-a întors în Rusia și a intrat în P.C.U.S. — *164.*

Zolina, M. M. (n. 1885) — a aderat la mișcarea social-democrată în 1904. In 1909 a fost mediatoare în tratativele dintre N. E. Vilonov (soțul ei, care se afla în Italia), pe de o parte, și Comitetul din Moscova și Comitetul districtual Moscova ale P.M.S.D.R., pe de altă parte, cu privire la organizarea școlii de la Capri. În același an, la invitația lui A. M. Gorki, a plecat la Capri. După ce Vilonov a rupt-o cu bogdanoviștii, a plecat cu el la Davos (Elveția). În 1910 s-a întors în Rusia. — *267—268.*

www.dacoromanica.ro

CUPRINS

Prefață VII

1905

1. CĂTRE UN TOVARĂȘ DIN RUSIA. *6 ianuarie* . 1—4
2. CĂTRE R. S. ZEMLEACIKA. *Ianuarie* . . . . 4—5
3. CĂTRE A. A. BOGDANOV. *10 ianuarie* . . . 6—9
*4. CĂTRE V. A. NOSKOV, L. B. KRASIN ȘI L. E. GALPERIN, MEMBRI AI C.C. AL P.M.S.D.R. *13 ianuarie* 10
5. CĂTRE SECRETARUL BIROULUI COMITETELOR MAJORITĂȚII. *29 ianuarie* . . . . . 10—11
6. CĂTRE UN CORESPONDENT AL ZIARULUI „VPERED". *Ianuarie* . . . . . 11—12
7. CĂTRE A. BEBEL. *8 februarie* . . . . . 12—13
8. CĂTRE S. I. GUSEV. *15 februarie* . . . . . 13—14
9. PROIECT DE SCRISOARE CĂTRE A. BEBEL DIN PARTEA UNUI MEMBRU AL B.C.M. *22 februarie* 14—15
10. CĂTRE S. I. GUSEV. *25 februarie* . . . . . 15—16
11. CĂTRE SECRETARUL „COMITETULUI REPREZENTANȚEI MUNCITORILOR" DIN ANGLIA. *27 februarie* . . . . . 16—17
12. CĂTRE S. I. GUSEV. *Martie* . . . . . 17—19
13. CĂTRE UN ADRESANT NECUNOSCUT. *9 martie* 19—20

* Cu asterisc sînt notate documentele publicate pentru prima oară. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

14. CĂTRE S. I. GUSEV. *11 martie* . . . . . 21—22

15. CĂTRE COMITETUL DIN PETERSBURG AL P.M.S.D.R. *13 martie* 23

16. CĂTRE S. I. GUSEV. *16 martie* . . . . . 24—26

17. CĂTRE SECRETARUL „COMITETULUI REPREZENTANȚEI MUNCITORILOR" DIN ANGLIA. *23 martie* 26

18. CĂTRE COMITETUL DIN ODESA AL P.M.S.D.R. *25 martie* 27

19. CĂTRE X. *Martie* 28

20. CĂTRE I. I. ȘVARȚ. *31 martie* 28

21. CĂTRE S. I. GUSEV. *4 aprilie* . . . . . 29—30

22. CĂTRE P. A. KRASIKOV. *5 aprilie* . . . . 30—31

23. CĂTRE O. I. VINOGRADOVA. *8 aprilie* . . . 31—32

24. CĂTRE G. D. LEITEIZEN. *19 aprilie* . . . . 32—33

25. CĂTRE A. A. PREOBRAJENSKI. *21 aprilie* . . 33

26. CĂTRE UN ADRESANT NECUNOSCUT. *Aprilie-mai* . . . . . 33—34

27. CĂTRE SECRETARUL „COMITETULUI REPREZENTANȚEI MUNCITORILOR" DIN ANGLIA. *20 mai* . . . . . 34—35

28. PROIECT DE SCRISOARE CĂTRE LIGA DIN STRĂINĂTATE A SOCIAL-DEMOCRAȚIEI REVOLUȚIONARE RUSE. *23—26 mai* . . . . . 35—36

29. CĂTRE I. M. STEKLOV. *27 mai* 36

30. CĂTRE L.A. FOTIEVA. *1—2 iunie* 37

31. CĂTRE BRACKE-DESROUSSEAUX. *11 iunie* . . 38

32. CĂTRE SECRETARUL BIROULUI SOCIALIST INTERNAȚIONAL. *3 iulie* . . . . . 38—39

33. CĂTRE SECRETARIATUL BIROULUI SOCIALIST INTERNAȚIONAL. *8 iulie* . . . . . 39—40

34. CĂTRE C. HUYSMANS. *8 iulie* 41

35. CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. *11 iulie* . . . . . 41—43

36. CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. *12 iulie* . . . . . 44—46

www.dacoromanica.ro

37. CĂTRE SECRETARIATUL BIROULUI SOCIALIST INTERNAȚIONAL DE LA BRUXELLES. *24 iulie* 46—50

38. CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. *28 iulie* . . . . . 51—54

39. CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI. *31 iulie* . . 54

40. CĂTRE A. V. LUNACEARSKI. *1 august* . . . 54—55

41. CĂTRE A. V. LUNACEARSKI. *2 august* . . . 55—58

42. CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. *14 august* . . . . . 58—60

43. CĂTRE COMITETUL CENTRAL ȘI COMITETUL DIN PETERSBURG AL P.M.S.D.R. *14 august* . . 60—61

44. CĂTRE A. V. LUNACEARSKI. *15—19 august* . . 61—63

45. CĂTRE P. N. LEPEȘINSKI. *29 august* . . . . 63—65

46. CĂTRE P. N. LEPEȘINSKI. *29 august* 66

47. CĂTRE A. V. LUNACEARSKI. *august* . . . . 66—67

48. CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. *7 septembrie* . . . . . 68—69

49. CĂTRE P. A. KRASIKOV. *14 septembrie* . . . 70—73

50. CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. *15 septembrie* . . . . . 73—77

51. CĂTRE C. HUYSMANS. *16 septembrie* . . . . 77—78

52. CĂTRE S. I. GUSEV. *20 septembrie* . . . . . 78—79

53. CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. *30 septembrie* . . . . . 80—81

54. CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. *3 octombrie* . . . . . 81—82

55. CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. *3 octombrie* . . . . . 82—87

56. CĂTRE M. A. REISNER. *4 octombrie* . . . . 87—88

57. CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. *5 octombrie* . . . . . 88—90

58. CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. *8 octombrie* . . . . . 90—91

59. CĂTRE BOLȘEVICII DIN HERSON. *10 octombrie* 91

60. CĂTRE A. V. LUNACEARSKI. *11 octombrie* . . 92—94

www.dacoromanica.ro

61. CĂTRE S. I. GUSEV. *13 octombrie* . . . . . 94—98

62. CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. *16 octombrie* . . . . . 99—100

63. CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI. *17 octombrie* . . 101

64. CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. *18 octombrie* 102

65. CĂTRE COMISIA ADMINISTRATIVĂ A C.C. AL P.M.S.D.R. *20 octombrie* . . . . . 103—104

66. CĂTRE G. D. LEITEIZEN. *23 octombrie* . . 104—105

67. CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. *25 octombrie* . . . . . 105—106

68. CĂTRE M. M. ESSEN. *26 octombrie* . . . . 106—108

69. CĂTRE BIROUL SOCIALIST INTERNAȚIONAL. *27 octombrie* 109

70. CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. CĂTRE C.C. *27 octombrie* 109

71. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *octombrie* . . . . 110—113

72. CĂTRE MOTEA ȘI KOSTEA, MEMBRI AI ORGANIZAȚIEI P.M.S.D.R. DIN ODESA (A „MAJORITĂȚII"). *Octombrie-noiembrie* . . . . . 114—115

73. CĂTRE G. D. LEITEIZEN. *Noiembrie* . . . . 115—116

1906

*74. CĂTRE G. A. KUKLIN. *14 septembrie* 117

1907

*75. CĂTRE E. AVENARD. *1 (14) martie* . . . . 118—119

76. CĂTRE A. M. GORKI. *14 august* . . . . . 119—120

*77. CĂTRE G. A. ALEKSINSKI. *septembrie-octombrie* . 120—122

*78. CĂTRE K. H. BRANTING. *octombrie* 122

79. CĂTRE A. V. LUNACEARSKI. *2—11 noiembrie* . 122—124

80. CĂTRE M. S. KEDROV. *noiembrie-decembrie* . . 124—125

*81. CĂTRE UN ADRESANT NECUNOSCUT. *28 decembrie* . . . . . 125—126

www.dacoromanica.ro

1908

82. CĂTRE G. A. ALEKSINSKI. *7 ianuarie* 127
83. CĂTRE G. A. ALEKSINSKI. *7 ianuarie—2 februarie* 128
84. CĂTRE A. M. GORKI. *9 ianuarie* . . . . . 128—129
85. CĂTRE A. V. LUNACEARSKI. *13 ianuarie* . . 129—130
86. CĂTRE A. V. LUNACEARSKI. *13 ianuarie—13 februarie* 131
87. CĂTRE C. HUYSMANS. *14 ianuarie* 131
88. CĂTRE A. V. LUNACEARSKI. *14 ianuarie—13 februarie* 132
89. CĂTRE A. M. GORKI ŞI M. F. ANDREEVA. *15 ianuarie* . . . . . 132—133
*90. CĂTRE M. NILSSEN. *27 ianuarie* . . . . . 133—134
91. CĂTRE C. HUYSMANS. *27 ianuarie* . . . . 134—135
92. CĂTRE C. HUYSMANS. *29 ianuarie* 135
93. CĂTRE F. S. ROTŞTEIN. *29 ianuarie* . . . . 136—137
94. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „BERNER TAGWACHT". *30 ianuarie—2 februarie* . . . . . 137—138
95. CĂTRE A. M. GORKI. *2 februarie* . . . . 138—140
96. CĂTRE C. HUYSMANS. *2 februarie* 140
97. CĂTRE G. A. ALEKSINSKI. *3 februarie* . . . 141
98. CĂTRE A. M. GORKI. *7 februarie* . . . . . 141—144
99. CĂTRE A. V. LUNACEARSKI. *13 februarie* . . 145—146
100. CĂTRE A. M. GORKI. *13 februarie* . . . . 146—148
101. CĂTRE A. V. LUNACEARSKI. *18—26 februarie* . 148
102. CĂTRE A. M. GORKI. *25 februarie* . . . . 151—156
103. CĂTRE A. V. LUNACEARSKI. *27 februarie* . . 156—157
104. CĂTRE C. HUYSMANS. *1 martie* 157
105. CĂTRE A. M. GORKI. *martie* 158
106. CĂTRE A. M. GORKI. *16 martie* . . . . . 158—159
*107. CĂTRE L. TYSZKA. *18 martie* . . . . . 159—161
108. CĂTRE A. M. GORKI. *24 martie* . . . . . 161—164
109. CĂTRE K. P. ZLINCENKO. *30 martie* 164

www.dacoromanica.ro

110. CĂTRE A. A. BOGDANOV. *martie* . . . . . 164—165
111. CĂTRE A. M. GORKI. *aprilie* 165
112. CĂTRE A. V. LUNACEARSKI. *16 aprilie* . . . 166
113. CĂTRE A. M. GORKI. *16 aprilie* . . . . . 166—167
114. CĂTRE A. M. GORKI. *19 aprilie* . . . . . 167—168
115. CĂTRE M. F. ANDREEVA. *aprilie* . . . . . 168—169
116. CĂTRE C. HUYSMANS. *16 mai* . . . . . 169—170
117. CĂTRE C. HUYSMANS. *30 iunie* 170
118. CĂTRE V. V. VOROVSKI. *1 iulie* 171
119. CĂTRE F. A. ROTŞTEIN. *8 iulie* 172
120. CĂTRE C. HUYSMANS. *8 iulie* 173
121. CĂTRE M. N. POKROVSKI. *18 august* . . . . 173—174
122. CĂTRE C. HUYSMANS. *19 august* . . . . . 174—175
123. CĂTRE C. HUYSMANS. *8 septembrie* 175
124. CĂTRE C. HUYSMANS. *25 septembrie* 176
125. CĂTRE C. HUYSMANS. *26 octombrie* . . . . 176—177
126. CĂTRE A. A. BOGDANOV. *27 sau 28 octombrie* . 178
127. CĂTRE C. HUYSMANS. *7 noiembrie* 178
128. CĂTRE P. S. IUŞKEVICI. *10 noiembrie* 179
*129. CĂTRE V. K. TARATUTA. *1 decembrie* . . . 179—180
130. CĂTRE C. HUYSMANS. *13 decembrie* 180

1909

131. CĂTRE C. HUYSMANS. *19 ianuarie* 181
132. CĂTRE C. HUYSMANS. *25 februarie* . . . . 181—182
133. CĂTRE C. HUYSMANS. *9 martie* . . . . . 182—183
*134. CĂTRE COMITETUL DIN MOSCOVA al P.M.S.D.R. *11 aprilie* . . . . . 183—184
*135. CĂTRE I. F. DUBROVINSKI. *23 aprilie* . . . . 184—186
*136. CĂTRE I. F. DUBROVINSKI. *29 aprilie* . . . 186—189
*137. CĂTRE I. F. DUBROVINSKI. *4 mai* . . . . 189—190
*138. CĂTRE I. F. DUBROVINSKI. *5 mai* . . . . 190—191

www.dacoromanica.ro

139. CĂTRE ROSA LUXEMBURG. *18 mai* 192
140. CĂTRE C. HUYSMANS. *20 iulie* 193
141. CĂTRE C. HUYSMANS. *29 iulie* . . . . . 193—194
142. CĂTRE C. HUYSMANS. *30 iulie* . . . . . 194—195
143. CĂTRE ORGANIZATORII ŞCOLII DE LA CAPRI *18 august* . . . . . 195—196
144. CĂTRE A. I. LIUBIMOV. *18 august* . . . . 196—197
145. PROIECT DE SCRISOARE A CENTRULUI BOLŞEVIC CĂTRE CONSILIUL ŞCOLII DE LA CAPRI. *18 şi 30 august* . . . . . 197—199
146. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *24 august* . . . . 199—200
147. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *august* . . . . . 200—201
148. CĂTRE C. HUYSMANS. *26 august* . . . . . 201—203
*149. CĂTRE L. B. KAMENEV. *27 august* . . . . 203—204
150. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *27 august* . . . . 205—206
151. CĂTRE ELEVII ŞCOLII DE LA CAPRI. *30 august* 206—214
152. CĂTRE A. I. LIUBIMOV. *septembrie* . . . . 215—216
153. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *7 sau 14 septembrie* . . 216
154. CĂTRE C. HUYSMANS. *11 septembrie* 217
155. CĂTRE A. I. LIUBIMOV. *septembrie* 218
156. CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. *17 septembrie* . . . . . 218—219
157. CĂTRE C. HUYSMANS. *17 septembrie* . . . . 219—220
*158. CĂTRE M. P. TOMSKI. *20 septembrie* . . . . 220—221
159. CĂTRE C. HUYSMANS. *30 septembrie* . . . . 221—222
*160. CĂTRE A. I. LIUBIMOV. *2 octombrie* . . . . 222—223
161. PROIECT DE RĂSPUNS LA SCRISOAREA CONSILIULUI ŞCOLII DE LA CAPRI. *2 octombrie* . . 223—224
*162. CĂTRE COMITETUL DIN STRĂINĂTATE AL UNIUNII GENERALE A MUNCITORILOR EVREI (AL BUNDULUI). *10 octombrie* 224
*163. CĂTRE F. M. KOIGHEN. *10 octombrie* . . . 224—225
164. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *Octombrie* . . . . 225—226

www.dacoromanica.ro

165. CĂTRE SECRETARUL REDACȚIEI ZIARULUI „PROLETARII". *19 octombrie* 226

166. CĂTRE ELEVII ȘCOLII DE LA CAPRI. *octombrie* 226—229

*167. CĂTRE COMISIA ADMINISTRATIVĂ A CENTRULUI BOLȘEVIC. *octombrie* . . . . . 229—231

168. TOVARĂȘULUI SECRETAR AL REDACȚIEI O.C. *4 noiembrie* . . . . . 231—232

169. CĂTRE A. M. GORKI. *16 noiembrie* . . . . 232—233

170. CĂTRE A. M. GORKI. *20 noiembrie* . . . . 234—236

171. CĂTRE I. I. SKVORȚOV-STEPANOV. *2 decembrie* 236—239

172. CĂTRE STATISTICIENII DIN INSTITUȚIILE ZEMSTVELOR ORĂȘENEȘTI ȘI GUVERNAMENTALE. *9 decembrie* 239

173. CĂTRE I. I. SKVORȚOV-STEPANOV. *16 decembrie* 240—246

1910

*174. CĂTRE UN ADRESANT NECUNOSCUT. *22 ianuarie* . . . . . 247—248

*175. CĂTRE A. EKK. *23 februarie* . . . . . 248—249

176. CONCEPT DE SCRISOARE CĂTRE „DEȚINĂTORI". *Februarie-martie* . . . . . 249—252

177. FOAIE VOLANTĂ CU PRIVIRE LA GAÏVAS. *18 martie* . . . . . 252—253

178. CĂTRE C. HUYSMANS. *21 martie* 254

*179. CĂTRE L. B. KAMENEV. *21 martie* . . . . 254—255

180. CĂTRE N. E. VILONOV. *27 martie* . . . . 255—256

181. CĂTRE L. TYSZKA. *28 martie* . . . . . 256—258

182. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *29 martie* . . . 258—259

*183. CĂTRE L. B. KAMENEV. *6 aprilie* . . . . 259—260

184. CĂTRE N. E. VILONOV. *7 aprilie* . . . . . 261—262

185. CĂTRE A. I. LIUBIMOV. *10 aprilie* 262

186. CĂTRE A. I. LIUBIMOV. *10 aprilie* 263

187. CĂTRE A. M. GORKI. *11 aprilie* . . . . . 263—267

www.dacoromanica.ro

188. CĂTRE M. M. ZOLINA. *30 aprilie* . . . . 267—268
189. CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D R. *2 mai* . . . . . 268—272
190. CĂTRE C. HUYSMANS. *6 iunie* 272
191. CĂTRE C. HUYSMANS. *15 iunie* 273
192. CĂTRE L. TYSZKA. *20 iulie* . . . . . 273—274
193. CĂTRE D. M. KOTLEARENKO. *1 august* . . . 274—275
*194. CĂTRE A. I. LIUBIMOV. *2 august* . . . . . 275—276
195. CĂTRE D. M. KOTLEARENKO. *8 august* . . . 276
196. CĂTRE D. M. KOTLEARENKO. *8 august* . . . 277
197. CĂTRE M. B. KOBEȚKI. *8 august* . . . . . 277—278
198. CĂTRE C. HUYSMANS. *10 august* 278
199. CĂTRE D. M. KOTLEARENKO. *august* . . . 278—279
200. CĂTRE M. B. KOBEȚKI. *12 și 23 august* . . . 279
201. CĂTRE M. F. ANDREEVA. *14 august* 280
202. CĂTRE M. B. KOBEȚKI. *august* 280
203. CĂTRE BIROUL SOCIALIST INTERNAȚIONAL. *2 septembrie* 281
204. CĂTRE M. B. KOBEȚKI. *16 septembrie* . . . 281—282
205. CĂTRE K. B. RADEK. *30 septembrie* . . . . 282—283
206. CATRE N. A. SEMAȘKO. *4 octombrie* . . . 283—284
*207. CĂTRE I. P. POKROVSKI. *5 octombrie* . . . 284
208. CĂTRE J. MARCHLEWSKI. *7 octombrie* . . . 284—289
209. CĂTRE K. B. RADEK. *9 octombrie* . . . . 290—291
210. CĂTRE G. L. ȘKLOVSKI. *14 octombrie* . . . . 291—292
211. CĂTRE C. HUYSMANS. *17 octombrie* . . . . 292—293
212. CĂTRE C. HUYSMANS. *6 noiembrie* 293
213. TOVARĂȘULUI PREȘEDINTE AL ADUNARII REDACȚIEI O.C. *7 noiembrie* . . . . . 293—294
214. CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI. *8 noiembrie* . . 294—295
215. CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI. *10 noiembrie* . 295—296

www.dacoromanica.ro

ANEXE

*1. CĂTRE K. H. BRANTING. *23 sau 24 aprilie 1906* . 299

2. DECLARAȚIE A REDACȚIEI ZIARULUI „PROLETARII". *Între 23 și 27 iunie 1908* . . . . . 299—300

*3. SCRISOARE A REDACȚIEI ZIARULUI „PROLETARII". *Aprilie 1909* . . . . . 300—301

4. CĂTRE COMITETUL EXECUTIV AL BIROULUI SOCIALIST INTERNAȚIONAL. *26 mai 1909* . . 302—303

5. DECLARAȚIA ADRESATĂ REDACȚIEI ZIARULUI „SOȚIAL-DEMOKRAT". *6 noiembrie 1909* . . . 303

6. CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. *14 noiembrie 1909* 304

*7. CĂTRE BIROUL DIN STRĂINĂTATE AL COMITETULUI CENTRAL AL P.M.S.D.R. *5 aprilie 1910* . 304—311

8. CĂTRE CONDUCEREA CENTRALĂ A SOCIAL-DEMOCRAȚIEI POLONEZE. *10 aprilie 1910* . . 311—312

*9. CĂTRE CONDUCEREA PARTIDULUI SOCIAL-DEMOCRAT DIN GERMANIA. *2 septembrie 1910* . 312—314

10. CĂTRE BIROUL DIN STRĂINĂTATE AL COMITETULUI CENTRAL. *26 octombrie 1910* . . . 314—315

11. SALUT ADRESAT LUI W. HAYWOOD. *18 și 24 august 1907* 316

*12. SALUT ADRESAT LUI A. BEBEL. *22 februarie 1910* . 317—318

13. SALUT ADRESAT TINEI KIRKOVA. *3 septembrie 1910* 318

14. CĂTRE PREȘEDINTELE LUI „SOCIÉTÉ DE LECTURE" DIN GENEVA. *14 decembrie 1908* . . . 319

*15. CATRE DIRECTORUL BIBLIOTECII NAȚIONALE DIN PARIS. *12 ianuarie 1909* 320

16. ADEVERINȚE DATE LUI P. A. KRASIKOV . . 321

1. *31 ianuarie 1905* 321
2. *14 februarie 1905* 321

17. ADEVERINȚĂ DATĂ LUI O. A. PEATNIȚKI. *13 iunie 1905* 322

www.dacoromanica.ro

18. ADEVERINȚE DATE LUI V. D. BONCI-BRUEVICI 322

1. *31 iulie 1905* 322
2. *6 octombrie 1905* 322

19. ADEVERINȚĂ DATĂ LUI I. P. POKROVSKI. *26 august 1910* 323

20. CONCEPT DE SCRISOARE CĂTRE DAVIDSON. *30 ianuarie 1905* 324

Scrisori ale lui V. I. Lenin incluse în volumele apărute ale ediției de față *(1905 — noiembrie 1910)* 327

Scrisori ale lui V. I. Lenin care n-au fost găsite pînă în prezent *(1905 — noiembrie 1910)* . . . . . 328—332

Adnotări . . . . . 333—374

Indice de nume . . . . . 375—420

ILUSTRAȚII

Prima pagină a scrisorii lui V. I. Lenin către Comitetul Central al P.M.S.D.R. — *3 octombrie 1905* 83

Vila „Vaza" la Kuokkala, unde a locuit V. I. Lenin în anii 1906—1907 . . . . . 116—117

Prima pagină a scrisorii lui V. I. Lenin către A. M. Gorki. — *25 februarie 1908* 149

Prima pagină a scrisorii lui V. I. Lenin către I. F. Dubrovinski. — *23 aprilie 1909* 187

Prima pagină a scrisorii lui V. I. Lenin catre elevii școlii de la Capri. — *30 august 1909* 207

Scrisoarea lui V. I. Lenin către Comisia administrativă a Centrului bolșevic. — 1909 . . . . . 230—231

www.dacoromanica.ro

Dat la cules 05.07.1967. Bun de tipar 24.10.1967. Apărut 1967. Hîrtie tipar inalt tip A mat de 63 g m. Format 16/540×840. Coli editoriale 24,63. Coli de tipar 28. C.Z. pentru biblioteci 3C23=R.

Tiparul executat sub comanda nr. 6534/70438 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București — Republica Socialistă România

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro